

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

18 NUMARALI KALABEND DEFTERİNE GÖRE (S. 1-146) H. 1188-1190/M.
1774-1776 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE SUÇ, SUÇLU
VE CEZALAR (DEĞERLENDİRME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Osman Nuri BAYRAKTAR

Tarih Anabilim Dalı

Yeniçağ Tarihi Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Zeynep AYCİBİN SEYİTKİRAN

Haziran 2024

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

18 NUMARALI KALABEND DEFTERİNE GÖRE (S. 1-146) H. 1188-1190/M.
1774-1776 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE SUÇ, SUÇLU
VE CEZALAR (DEĞERLENDİRME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Osman Nuri BAYRAKTAR

Tarih Anabilim Dalı

Yeniçağ Tarihi Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Zeynep AYCİBİN SEYİTKIRAN

Haziran 2024

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

**18 NUMARALI KALABEND DEFTERİNE GÖRE (S. 1-146) H. 1188-1190/M.
1774-1776 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE SUÇ, SUÇLU
VE CEZALAR (DEĞERLENDİRME-METİN)**

ÖZET

Osmanlı adalet sisteminin somut bir örneği olan Kalabend defterleri, padişahın örfi hukuktan elde ettiği yasama ve yargı yetkisinin, Divan-ı Hümayun'da özellikle tazir cezalarında uygulanmasının ve yazıya geçirilmesinin bir tezahürüdür. Bu bakımdan Kalabend defterleri, dönemin hukuk tarihi araştırmalarında ana kaynak niteliğinde olup, Osmanlı Hukuk Tarihi'nin aydınlatılmasında da büyük önem arz etmektedir.

Defterimizde H. 1188-1190/M. 1774-1776 yılları arasındaki suç ve suçlu profillerini inceleyerek, bu dönem ile ilgili adli ve sosyal alanlarda çıkarımlarda bulunduk. Ayrıca defterimizde suçu işleyenlerin hangi sınıflara mensup olduklarını ayrıntılı bir şekilde ele aldıktan sonra incelemelerimizle bir sentez oluşturarak değerlendirmeye tabi tuttuk. Çalışma planımızda ise Kalabend defterleri hakkında genel bir bilgi ile defterimizin içeriğindeki cezaların neler olduğuna dair bir açıklama ile incelediğimiz defterde geçen hüküm çeşitleri ve hüküm türlerinin dağılımını tablo, grafik ve örneklerle açıklayarak verdik. En sonunda Çalışmamızı, defterin transkripsiyonu ve sonuç ile bitirdik.

Anahtar Kelimeler: Kalebend, Cezirebend, Kulebend, Nefy, Suç, Hukuk, Ceza.

ACCORDING TO THE 18TH KALEBEND REGISTER (PP. 1-146) H. 1188-1190 / A.D. 1774-1776 CRIMES, CRIMINALS, AND PUNISHMENTS IN THE OTTOMAN EMPIRE (EVALUATION-TEXT)

ABSTRACT

The Kalebend Registers, a clear example of the Ottoman justice system, show the use and writing down of the legislative power the sultan got from customary law, especially in the Divan-ı Hümayun for discretionary punishments (tazir). In this way, the Kalebend Registers are key sources in studying the legal history of the time and are very important for understanding Ottoman Legal History.

By analyzing the crime and criminal profiles recorded in our register from the years H. 1188-1190 / A.D. 1774-1776, we drew conclusions about the judicial and social aspects of this period. We thoroughly examined which social classes the offenders belonged to and synthesized our findings for evaluation. Our study plan includes general information about the Kalebend registers, detailing the types of punishments documented in our register. We illustrated the various types and distributions of judgments found in the register using tables, graphs, and examples. Finally, we completed our study with the transcription of the register and a conclusion.

Keywords: Kalebend, Cezirebend, Kulebend, Exile, Crime, Law, Punishment.

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin zengin ve çok yönlü tarihi, çeşitli kaynaklar aracılığıyla günümüze ulaşmıştır. Bu kaynakların içinde, özellikle hukuk tarihi ve sosyal tarih araştırmaları açısından büyük önem taşıyan kaynaklar arasında Kalabend defterleri bulunmaktadır. Bu defterler Osmanlı Devleti'nde suç ile ceza uygulamalarını, sosyal tabakalarını, günlük yaşamı ve devlet yönetimini anlamak için kilit bir rol oynamaktadır.

Yaptığımız çalışmada Osmanlı Devleti'nin toplum yapısı, sosyal hayatı ve hukuk sistemi hakkında önemli bilgiler içeren Kalabend defterlerinden biri olan 18 numaralı Kalabend defterini incelemiş bulunmaktayız. Bu defterin ilk yarısı olan ve 1-146 sayfalarını ve H. 1188-1190/M. 1774-1776 arası yıllarını kapsayan kısmı tezimizin konusunu oluşturmaktadır.

Defterimizde H. 1188-1190/M. 1774-1776 yılları arasındaki suç ve suçlu profilleri incelenerek, bu dönem ile ilgili adli, sosyal ve kültürel alanlarda çıkarımlarda bulunduk. Ayrıca defterimizde suçu işleyenlerin hangi sınıflara mensup oldukları ayrıntılı bir şekilde ele alındıktan sonra tüm incelemeler bir sentez oluşturularak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Çalışma planımızda ise Kalabend defterleri hakkında genel bir bilgi ile defterimizin içeriğindeki cezaların neler olduğuna dair bir açıklama ile incelediğimiz defterde geçen hüküm çeşitleri ve hüküm türlerinin dağılımı tablo, grafik ve örneklerle açıklanarak verilmiştir. Çalışmanın sonu, defterin transkripsiyonu ve sonuç ile bitirilmiştir.

Tez çalışmamda bana her zaman yardımcı olan, desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. Zeynep AYCİBİN SEYİTKİRAN hocama, tez konusunun belirlenmesinde yol gösteren değerli hocam Prof. Dr. Ömer İŞBİLİR'e, lisans eğitiminde Osmanlı Merkez Teşkilatını kavrayabilmemizde büyük emeği olan değerli hocam Prof. Dr. Murat ULUSKAN'a, teşviklerinden dolayı değerli müdürüm Yahya ÖZER'e ve değerli çalışma arkadaşlarıma, bana çalışmamda yardımcı olan yakın dostum Mahmut BOZBAY'a ve kıymetli abim Nazım TEKER'e, ayrıca her zaman için moral yönünden en büyük destekçim olan sevgili eşim Melahat'e ve biricik kızım Hüma'ya teşekkür ederim.

Osman Nuri BAYRAKTAR

ÇORLU 2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
HARİTALAR LİSTESİ.....	xvii
KISALTMALAR	xix
1. GİRİŞ.....	1
2. KALEBENDLİK CEZASINA DAİR.....	3
3. 18 NUMARALI KALABEND DEFTERİNİN (s.1-146) METİN OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ	4
3.1. Hüküm Türleri.....	4
3.1.1 Ceza Hükümleri ve Suçluların Cezalandırılması Süreci.....	6
3.1.1.1 Kalebend Cezası.....	17
3.1.1.2 Nefy Cezası.....	62
3.1.1.3 Manastırbend Cezası.....	96
3.1.1.4 Kulebend Cezası	102
3.1.1.5 Zorunlu İkamet Cezası	104
3.1.1.6 Palankabend Cezası.....	111
3.1.1.7 Zindanbend Cezası.....	113
3.1.1.8 Cezirebend Cezası.....	114
3.1.1.9 Kürek Cezası.....	118
3.1.1.10 Hadika-i Hümayun’a Vaz‘ Cezası	121
3.1.1.11 Tard Cezası	122
3.1.1.12 Tedip Cezası.....	123
3.1.2.1 Suçluların ıtlak edilme sebepleri ve şartları	162
3.1.3 Tekrar Hükümleri.....	184
3.1.4 Terkin hükümleri.....	190

3.1.5 Tahvil Hükümleri.....	194
3.1.6 Bilgilendirme Hükümleri.....	198
3.1.7 Celb ve İhzar Hükümleri.....	200
3.1.8 Uyarı Hükümleri.....	202
3.1.9 Görevlendirme Hükümleri.....	206
3.2 Suçların Tasnifi ve Değerlendirilmesi.....	206
4. MATERYAL VE YÖNTEM.....	252
5. 18 NUMARALI KALABEND DEFTERİNİN (s.1-146) TRANSKRİPSİYONU	254
6. SONUÇ.....	674
7. EKLER.....	677
8. KAYNAKÇA	686
9. ÖZGEÇMİŞ.....	689

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Hüküm çeşitlerinin sayısal dağılımı	5
Şekil 2: Hüküm çeşitlerinin oransal dağılımı	6
Şekil 3: Ceza alan suçluların ceza sürelerine göre sayısal dağılımı.....	9
Şekil 4: Ceza hükümlerinin sayısal dağılımı	16
Şekil 5: Ceza hükümlerinin oransal dağılımı.....	16
Şekil 6: Kalebend cezası verilen hükümlülerin din bazında oransal dağılımı	60
Şekil 7: Kalebend cezası alan hükümlülerin sosyal statülerine göre sayısal dağılımı	60
Şekil 8: Kalebend cezası alan hükümlülerin ceza sürelerine göre sayısal dağılımı...	61
Şekil 9: Kalebend cezası alan hükümlülerin ceza sürelerine göre oransal dağılımı..	62
Şekil 10: Nefy cezası alan hükümlülerin toplumsal sınıflarına göre oransal dağılımı	93
Şekil 11: Nefy cezası alan hükümlülerin din bazında oransal dağılımı.....	93
Şekil 12: Nefy cezası alan hükümlülerin din ve cinsiyet bazında sayısal dağılımı..	94
Şekil 13: Nefy cezası alan hükümlülerin sosyal statülerine göre sayısal dağılımı...	94
Şekil 14: Nefy cezası alan hükümlülerin ceza sürelerine göre sayısal dağılımı	95
Şekil 15: Nefy cezası alan hükümlülerin ceza sürelerine göre oransal dağılımı	96
Şekil 16: Manastırbend cezası alan hükümlülerin sosyal statülerinin sayısal dağılımı	101
Şekil 17: Zorunlu ikamet cezası alan hükümlülerin sosyal statülerine göre oransal dağılımı	110
Şekil 18: Zorunlu ikamet cezası alan hükümlülerin ikamet müddetlerine göre sayısal dağılımı	110
Şekil 19: Cezirebend cezası alan hükümlülerin mesleklerine göre oransal dağılımı...	117
Şekil 20: Kürek cezası alan hükümlülerin mesleklerine göre sayısal dağılımı	120
Şekil 21: İtlak edilen hükümlülerin ıtlak olundukları ceza türüne göre sayısal dağılımı	161
Şekil 22: Tekrar edilen hükümlülerin, türlerine göre oransal dağılımı.....	185
Şekil 23: Tekrar edilen hükümlülerin, türlerine ve suçlu sayısına göre sayısal dağılımı	185
Şekil 24: Suçların sayısal dağılımı.....	251

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Kalebend cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve ilgili hüküm numaralarına göre dağılımı	18
Tablo 2: Kalebend cezası alan suçluların suç mahallerine göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	51
Tablo 3: Kalebend cezası alan hükümlülerin ceza mahallerine göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	57
Tablo 4: Nefy cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	64
Tablo 5: Nefy cezası alan hükümlülerin suç mahallerine din ve cinsiyet bazında dağılımı	84
Tablo 6: Nefy cezası alan hükümlülerin ceza mahallerine din ve cinsiyet bazında dağılımı	89
Tablo 7: Manastırbend cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	98
Tablo 8: Manastırbend cezası alan hükümlülerin suç mahallerine cinsiyet bazında dağılımı	100
Tablo 9: Manastırbend cezası alan hükümlülerin ceza mahallerine göre cinsiyet bazında dağılımı	101
Tablo 10: Kulebend cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	102
Tablo 11: Kulebend cezası alan suçluların suç mahallerine göre cinsiyet bazında dağılımı	103
Tablo 12: Kulebend cezası alan suçluların ceza mahallerine göre cinsiyet bazında dağılımı	103
Tablo 13: Kulebend cezası alan suçluların sosyal statülerine göre cinsiyet bazında dağılımı	103
Tablo 14: Zorunlu ikamet cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	105
Tablo 15: Zorunlu ikamet cezası alan suçluların suç mahallerine göre cinsiyet bazında dağılımı	108
Tablo 16: Zorunlu ikamet cezası alan suçluların ceza mahallerine göre cinsiyet bazında dağılımı	109
Tablo 17: Zorunlu ikamet cezası alan suçluların sosyal statülerine göre cinsiyet bazında dağılımı	109
Tablo 18: Palankabend cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	111
Tablo 19: Palankabend cezası alan suçluların suç ve ceza mahallerine göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	112
Tablo 20: Palankabend cezası alan suçluların sosyal sınıflarına göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	113

Tablo 21: Zindanbend cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	113
Tablo 22: Zindanbend cezası alan suçluların suç ve ceza mahallerine göre din, cinsiyet ve sosyal sınıfları bazında dağılımı	113
Tablo 23: Cezirebend cezası alan hükümlülerin İşledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	115
Tablo 24: Cezirebend cezası alan suçluların suç mahallerine göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	116
Tablo 25: Cezirebend cezası alan suçluların ceza mahallerine göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	116
Tablo 26: Cezirebend cezası alan suçluların sosyal sınıflarına göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	117
Tablo 27: Kürek cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	118
Tablo 28: Kürek cezası alan suçluların suç mahallerine göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	119
Tablo 29: Kürek cezası alan suçluların ceza mahallerine göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	119
Tablo 30: Kürek cezası alan suçluların sosyal sınıflarına göre din ve cinsiyet bazında dağılımı	120
Tablo 31: Hadika-i hümayuna vaz' cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	121
Tablo 32: Tard cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	122
Tablo 33: Tedip cezası alan hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ceza süreleri ve hüküm numaralarına göre dağılımı	123
Tablo 34: İtlak edilen hükümlülerin işledikleri suçlar, suç ve ceza mahalleri, sosyal statüleri, ıtlak olundukları ceza türü, ceza ve ıtlak hüküm numaralarına göre dağılımı	125
Tablo 35: Hüküm numaralarına göre suçluların ıtlak sebepleri ve şartları	162
Tablo 36: Tekrar hükümlerinin ait oldukları hükümlere ve tekrarlanma sebeplerine göre dağılımı	186
Tablo 37: Terkin hükümlerinin hüküm numaralarına, ait oldukları hüküm türlerine, terkin sebeplerine ve şekillerine göre dağılımı	191
Tablo 38: Tahvil kararı verilen hükümlülerin suç ve ceza mahalli, din, cinsiyet, sosyal statü, tahvil sebebi ve ilgili hüküm numaralarına göre dağılımı	195
Tablo 39: Bilgilendirme hükümlerinin neden yazıldığı, kime yazıldığı ve hüküm numaraları	198
Tablo 40: Celb ve ihzar hükümlerindeki kişilerin nereden çağrıldığı, sayısı, statüsü, celb sebebi ve hüküm numaraları	200
Tablo 41: Uyarı hükümlerindeki tenbih edilen kişilerin isimlerinin neden yazıldığı, kime yazıldığı ve hüküm numaraları	203
Tablo 42: Suçların hükümlere göre dağılımları	207

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Kalebend cezalarının uygulandığı mahaller	683
Harita 2: Nefy cezalarının uygulandığı mahaller	684
Harita 3: Diğer ceza türlerinin uygulandığı mahaller	685

KISALTMALAR

A.DVNS.KLB.d.	: Bab-1 Asafı Divan-1 Hümuyun Sicilleri Kalabend defterleri
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.s.	: Adı geçen sözlük
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
c.	: Cilt
cins.	: Cinsiyet
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi
E	: Erkek
ed.	: Editör
GM	: Gayrimüslim
H.	: Hicri
hkm	: Hüküm
K	: Kadın
M.	: Miladi
M	: Müslüman
mah.	: Mahalle
nr.	: Numara
s.	: Sayfa
sr.	: Sıra
sy.	: Sayı
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
vs.	: Ve saire

M	: Muharrem
S	: Safer
Râ	: Rebi‘ü’l-evvel
R	: Rebi‘ü’l-âhir
Câ	: Cemâziye’l-evvel
C	: Cemâziye’l-âhir
B	: Receb
Ş	: Şa‘bân
N	: Ramazân
L	: Şevvâl
Zâ	: Zi’l-ka‘de
Z	: Zi’l-hicce

1. GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nde uygulanan hukuk sistemine baktığımızda şer'î hukuk ile beraber örfî hukukun da uygulandığını,¹ örfî hukukun aslında şer'î hukukun içeriğinde barındırmadığı ya da kesin hüküm ile bağlamadığı cezalarda devreye girdiğini görmekteyiz. Örfî hukukun bir yansıması olan tazir cezası; had ve kısas gibi belirli bir cezası bulunmayan suçlara verilen, miktarı ve uygulanması yöneticiye veya hâkime bırakılmış cezaları ifade eder. Osmanlı ceza sisteminde örfî hukukun özellikle de kalebend cezaları verilirken kullanıldığını ve bu cezaların tazir suçları olarak değerlendirildiğini belirtmemiz gerekmektedir.² Kalebend cezalarının da içinde yer aldığı tazir suçları, kısas ve had suçları dışında kalan ve devlet başkanının veya atadığı kadının takdirine bırakılan geniş bir yelpazeyi kapsar. Kısas veya had suçlarının unsurlarında ya da ispat şartlarında bir eksiklik olması durumunda, bu suçlar da tazir suçlarına dönüşebilir. Bu durum, tazir suçlarının ne kadar geniş bir alanı kapsadığını gösterir.³ Osmanlı Devleti, tazir suç ve cezalarını ayrıntılı olarak düzenlemiş ve böylece kanunilik ilkesini bu suçlarda da işletmiştir. Ancak, sadece küçük bir alan, hâkimin takdirine bırakılmıştır.⁴ Bu durum, Osmanlı hukuk sisteminin esnekliğini ve o dönemdeki yargı uygulamalarının çeşitliliğini yansıtır.

Kalebend defterlerinde de Osmanlı hukuk sisteminin esnekliğini ve çeşitliliğini görebilmekteyiz. Aynı suçları işleyen suçluların farklı süre ve metotlarla cezalandırılmaları ve kalebend cezası başlığı altında nefy, cezirebend, palankabend, kulebend, manastırbend, zindanbend, kürek, zorunlu ikamet cezalarının bulunması bu esnekliğin ve çeşitliliğin göstergesidir. Osmanlı hukuk sistemindeki esneklik ve çeşitliliğin adaletsizliğe sebep olmaması için, hüküm verildikten sonra bile hükümlüler veya davacılar arzıhaller ile davaya tekrar müdahil olabiliyorlardı. Olay “mahallinde bi't-taharrî şer'” yani suç işlendiği mahalde araştırılsın emriyle; mübaşir, çavuş, zabıt, yasaqçı gibi görevlilerce tekrardan araştırılıp hükmün sonucu “terâfu'ı şer'” yani yeniden görülen mahkeme ile değişebiliyordu. Neticede hükümlü ya salıverilir ya da suçu değiştirilirdi. Defterleri bütünüyle ele aldığımızda karşımıza çıkan bu bilgiler sayesinde, dönemin hukuk anlayışını anlamak kolaylaşmaktadır. Bundan dolayı Osmanlı hukuku içerisinde ana kaynak durumunda

¹ Mustafa Avcı, *Osmanlı Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Konya, 2014, Mimoza Yayınevi, s. 10.

² Mustafa Avcı, “Osmanlı İnfaz Hukukundaki Gelişmelere Genel Bir Bakış”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2004, c. 12, sayı: 3-4 s. 121.

³ M. Akif Aydın, *Osmanlı Devleti'nde Hukuk ve Adalet*, İstanbul, 2014, Klasik Yayınevi, s. 153.

⁴ Müge Vatansever Öztürk, “Tazir Suçları Bakımından Klasik Dönem Osmanlı Ceza Hukuku'nda Kanunilik İlkesi”, *İKÜ Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2018, sayı: 2. s. 195.

bulunan Kalabend defterleri hukuk tarihi araştırmaları açısından büyük ehemmiyeti haizdirler.⁵

İncelediğimiz 18 numaralı Kalabend defterinde bulunan H. şevval sene 1188-Muharrem 1190 (M. Aralık 1774-şubat 1776) tarihli, 1 ila 146 sayfalar arasında yaptığımız transkriptisyon ve değerlendirme ile Osmanlı Devleti'nin bu dönemine ait sosyal, adli, askeri, dini gibi birçok konusunda doğrudan ya da dolaylı bir şekilde bilgiler vererek dönemin daha iyi anlaşılması için katkı sunacaktır.

⁵ İsmail Altınöz, “Hukuk Tarihi Açısından Kalabend Defterleri”, *Dergi Park Akademi*, 2023, sayı: 53. s. 1.

2. KALEBENDLİK CEZASINA DAİR

Kalabend kelimesi Arapça *kal'a* ve Farsça *bend* kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır. Anlamına baktığımızda bir kişinin bir kalenin içerisine hapsolunması ve cezası boyunca o kalenin dışına çıkamaması durumudur.⁶ Osmanlı Devleti bu terimi Divan-ı hümayunda verilen ve çoğunluğu siyasi cezalar veya tazir cezalarını içeren kalabendlik cezası için kullanmıştır. Bu cezalar Kalabend defterleri olarak şu anda incelediğimiz defterlere kaydedilirdi. Bu defterlerin genel tarihlerine baktığımızda, 17. yüzyılda tutulmaya başlamasına rağmen, ağırlıklı olarak 18. yüzyılda tutulduğunu görmekteyiz. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndeki Kalabend defterleri iki tasnif altında toplanmıştır. İlk tasnifteki en erken tarihli Kalabend defterinin tarihi H.1091/M. 1681'dir. En son tarihli defter ise H.1249/M. 1833'tür. İkinci tasnifte bulunan en eski Kalabend defterinin tarihi ise H.1134/M.1722 en yeni tarihli ise H.1256/M.1841'dir.⁷

Kalabendlik cezaları verilirken şu an elimizdeki incelediğimiz 18 numaralı Kalabend defterinden (H.1188-1191/ M. 1774-1777), bizim incelediğimiz kısmı olan H.1188-1190/M.1774-1776 yılları arası kısımdan anlaşıldığı üzere dini ya da etnik olarak hangi mensubiyete tabi olursa olsun ayırım gözetilmiyordu. İster askeri ister reayadan ya da ister kalemiye, ilmiyeden biri olsun kalabenlik cezası, kişinin bulunduğu mevki ne olursa olsun fark gözetilmeksizin uygulanırdı. Sadece dönemin şartları, ihtiyaçlar ve suçun mahiyeti farklılığa sebep oluyordu.

⁶ Şemsettin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul, 2009, Çağrı Yayınevi, s. 1079.

⁷ İskender Türe ve Salim Kaynar, *Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi* (4. Baskı). İstanbul: Seçil. s. 50, Ramazan Uz, “Osmanlı Tarihi Çalışmalarında Kalabend Defterlerinin Rolü ve Önemi”, Ed. Hayrünnisa ALAN, Ömer İŞBİLİR vd. *Abdülkadir Özcan'a Armağan Tarihin Peşinde Bir Ömür içinde*, İstanbul, 2018, Kronik Yayınevi, s. 447-448.

3. 18 NUMARALI KALABEND DEFTERİNİN (s.1-146) METİN OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Tez konumuzu oluşturan 18 Numaralı Kalabend Defterinin (H.1188-1191/ M. 1774 1777) ele aldığımız kısmı H.1188-1190/M.1774-1776 tarihli 1-146 sayfa numaralı kısımdır. Defterin incelediğimiz kısmın miladi olarak tam karşıladığı tarihi 9 Aralık 1774– 25 Şubat 1776 (H. 15 Şevval 1188- 5 Muharrem 1190)’dır. İki tarih arasındaki gün sayısı bir yıl iki ay 16 gündür.

Hüküm türlerinde karşılaştığımız bir husus; bazı hükümlerde suç türlerinin açık şekilde yazmamasıdır. “*Kendi hâlinde olmamak, ihtilâl-i nizâm-ı beldeye bâ’is ve bâdî olmak, hilâf-ı emr-i şerîf/şer’-i şerîf harekete ictisâr, âyînlerine mugâyir/münâfî hareket*” şeklinde ifadeler sıkça karşımıza çıkmaktadır. Hatta çoğunlukla aynı kişiler hakkında yazılmış hükümlerde bile suçların aynı türde zikredilmediği görülmektedir. Bundan dolayı bir şahıs hakkındaki ceza hükmünde geçen suç türü ile aynı şahıs hakkında ıtlak ya da tekrar hükmündeki suç türü farklı olabildiği için her hükmün içeriğindeki suç türünü irtibatlı olduğu hükümden bağımsız olarak değerlendirdik.

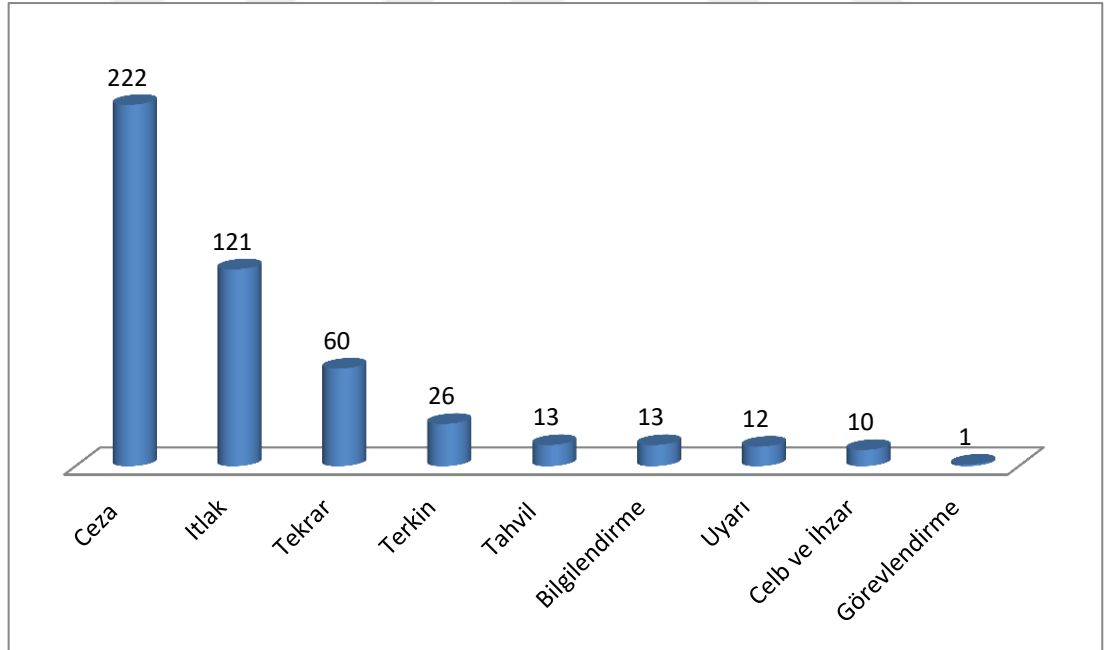
“*Bir sûreti*” ibaresiyle başlayan metinleri ayrı bir hüküm olarak kabul etmekle beraber kendinden önceki hükümle aynı kişiye hitaben ve aynı tarihte yazıldığını kabul ederek incelemeye tabi tuttuk.

3.1. Hüküm Türleri

Kalabend defterlerinin içeriğinde sadece Kalebend cezalarını barındırmayıp çeşitli suç ve hüküm türlerini ihtiva ettiğini görmekteyiz. Hüküm türlerini ele aldığımız bu kısımda hükümler tek tek incelenerek genel sınıflandırılmaya tabi tutulmuştur. Bu sınıflandırmada kalebend, nefy, manastırbend, kulebend, cezirebend, palankabend, kürek, tard, hadika-i hümayuna vaz’, zindanbend, zorunlu ikamet cezalarından

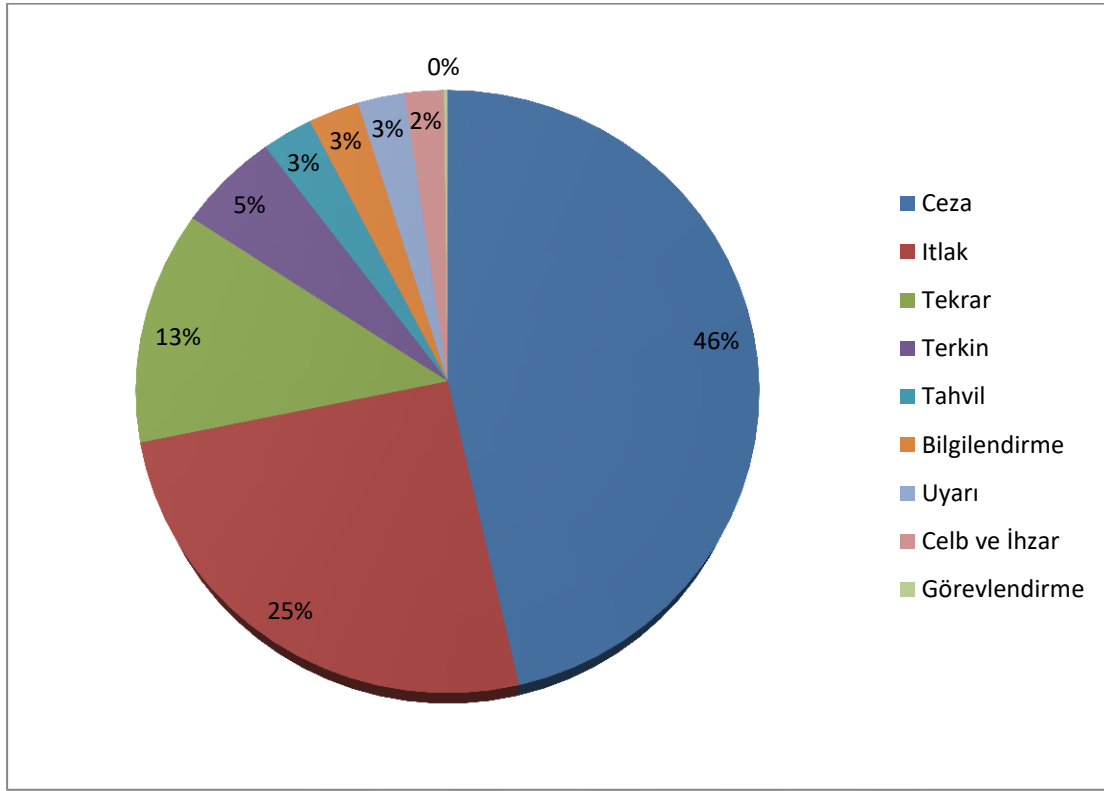
oluşan hükümler, ceza hükümleri başlığında bir araya getirilirken; ıtlak, tekrar, terkin, tahvil, celb ve ihzar, bilgilendirme, görevlendirme, uyarı hükümleri ise ayrı başlıklarla değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Bu şekilde toplamda 9 ayrı başlıkta toplanan hükümlerin toplam sayısı 473'tür. Fakat bir hükümde bazen iki ya da üç hüküm türünün bir arada görüldüğü durumlar olmaktadır. Bundan dolayı hüküm türlerinin sayısının toplamı 478 olarak karşımıza çıkmaktadır.⁸ Örneğin; 72/1 sayılı hükümde sekiz suçludan biri uyarıldığı için uyarı hükmüne, dördü hakkında daha önce hüküm yazıldığı için tekrar hükmüne alırken, üçünden ilk defa bahsettiği için ceza hükmü içinde değerlendirdik.

Hüküm türleri içinde 222 hüküm sayısı ve % 46 oranıyla metnimizde en çok geçen hüküm çeşidi, ceza hükümleridir. Bu hükümleri sırasıyla 121 hüküm sayısı ve %25 oranıyla ıtlak, 60 hüküm sayısı ve %13 oranıyla tekrar, 26 hüküm sayısı ve %5 oranıyla terkin, 13 hüküm sayısı ve %3 oranıyla tahvil, 13 hüküm sayısı ve %3 oranıyla bilgilendirme, 12 hüküm sayısı ve %2,5 oranıyla uyarı, 10 hüküm sayısı ve %2 oranıyla celb ve ihzar, 1 hüküm sayısı ile görevlendirme hükmü takip etmektedir.

Şekil 1: Hüküm Çeşitlerinin Sayısal Dağılımı

⁸ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 35/2, 53/1, 72/1.

Şekil 2: Hüküm Çeşitlerinin Oransal Dağılımı

3.1.1 Ceza Hükümleri ve Suçluların Cezalandırılması Süreci

Kalebend ceza hükümleri, Müslüman ahalinin yerel mahkemelerce çözülememiş suç ve cezalarının kadı ilamıyla Divan-ı hümayuna bir dilekçe ile başvurusuyla oluşurdu. Gayrimüslimlerde ise reyanın bağlı olduğu metropolit ya da patrikhane aracılığıyla Divan-ı hümayuna arzuhal ile başvurulurdu. Müslüman ya da Gayrimüslim reyanın aracı olmadan Divan-ı hümayuna bizatihi başvurduğu da vakı idi. Divan-ı hümayuna gönderilen dilekçelerde suçlular yüzünden ahalinin ‘‘ahvâllerinin dîger-gûn, bi’l-küllîye emn ü râhatları meslûb, hallerinin perâkende vü perîşân olmaları’’ gibi genel sebepler gösterilerek suçluların cezalandırılması

istenmiştir.⁹ Bu sebepler ceza hükümlerinde ayrıca suçluların cezalandırılma gerekçeleri arasında gösterilmiştir.

Cezası kesinleşen suçlular, çavuş, mübaşir, zabıt, yasakçı gibi görevli memurlarca suç mahallinden alınıp ceza mahalline nakledilirdi. Bu memurlardan özellikle çavuşun davaların takibinde ve cezaların infazındaki adli yetkileri belliydi.¹⁰ Belli kural ve disiplin ile yerine getirilen bu adli görev, muhakkak kalabend cezalarının tatbikinde de kendini göstermiştir.

Cezalar verilmeden önce ya da verilen cezaların daha da ağırlaştırılması ihtimalinden önce suçluların tenbih edildiğini görmekteyiz. Bu tenbihler *‘‘gûş-i hûşına ilkâ olunmak için’’*, *‘‘bir hoşca mülâhaza/ ifade/tefhîm’’*, *‘‘muhkem tenbîh’’* şeklinde ifade edilmiştir.¹¹ Hükümlerde *‘‘mütenebbih olmaz ise’’* diye devam eden ibareden sonra suçlu kendine çeki düzen vermeyip bahsedilen suçu işlemeye devam eder ise ceza alır ya da cezası ağırlaştırılırdı.¹² Bazen ahalinin dilekçesi veya yönetici ilamıyla cezaların hafifletildiğini ya da kaldırıldığını görmekteyiz. Fakat cezasından ıtlak edilen suçlu mütenebbih olmaz ve aynı suçu işlemeye devam eder ise yine ceza alacağı hükümde bildirilirdi.¹³

Hükümlerin çoğunda geçen suçlara baktığımızda suçlar hakkında detaylı bir tasvir ve betimlemenin olmadığını, suçların daha genel başlıklarla ifade edildiğini görmekteyiz. Mesela en çok işlenen suç olan *‘‘Kendi halinde olmamak’’* suçunun geçtiği 119 hüküm vardır. Bu suçun tam olarak hangi detayları kapsadığını bilmemekteyiz.

Bunun

yanı

sıra

‘‘Memleketin/kazânın/serdârlığın/nizâmın/beldenin/mukataanın ihtilâlîne bâ‘is ve bâdî olmak’’, *‘‘hilâf-ı şeri‘at ve hilâf-ı rızâ hareketlerde bulunmak’’*, *‘‘Nâ-şâyeste, nâ-münâsib ef‘âl, ef‘âl-i şeni’’* gibi kapsayıcı suçlar, hükümlerde sıkça geçmektedir. Bu

⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 72/1, 74/1, 74/2, 97/1 vb.

¹⁰ Murat ULUSKAN, *Divan-ı Hümayun Çavuşları*, (Yayınlanmamış Doktora tezi), Marmara Üniversitesi/Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2004, s. 109-118.

¹¹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 19/4, 20/1, 31/4, 91/3, 146/3 vb.

¹² BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 97/1,98/2 vb.

¹³ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 107/1.

suçların kapsayıcılığı genel başlıklar olup ayrıntılarda farklı olduğunu hükümlerde geçen; *‘bu misillü/bu makûle harekâtta bulunmamak’* ifadelerinden anlamaktayız.¹⁴

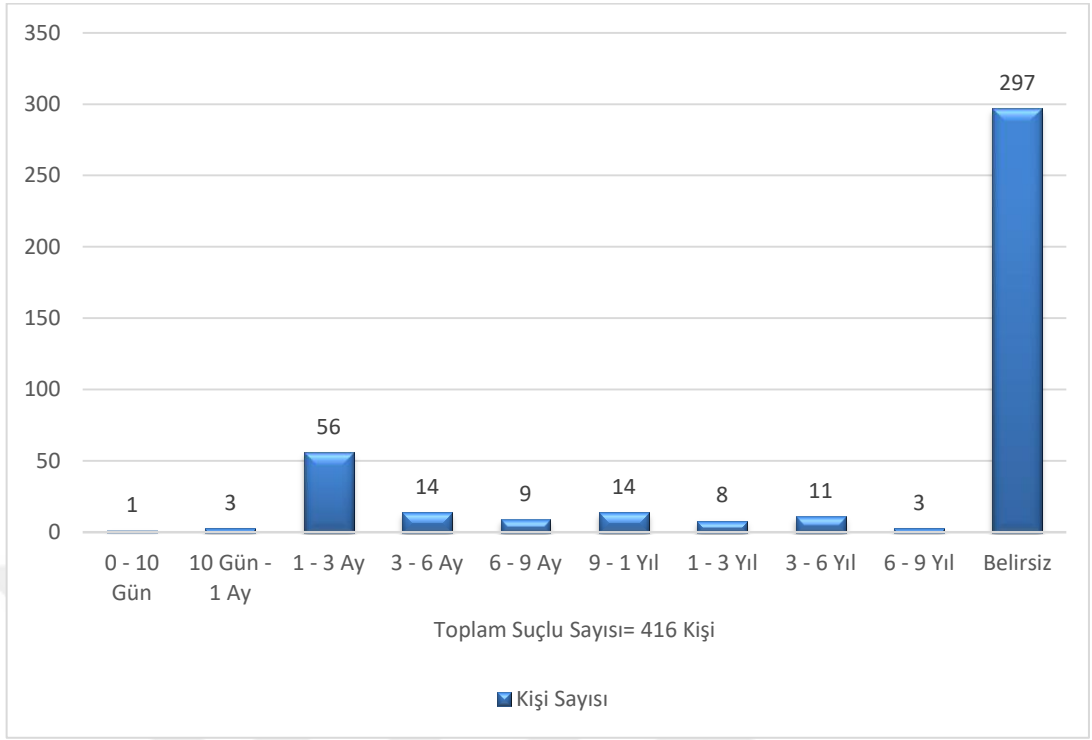
Suçlarda ayrıntının verilmemesinin sebebi olarak İslam inancında, çirkin şeylerin tasvirinin toplumda safi zihinleri bozduğu ya da topluma kötü örnek teşkil edebileceğinden kaynaklandığını düşünmekteyiz. İslam hukukunun yazılı kaynaklarından olan Mecelle’de geçen *“Alâ-hilâf’il-kıyâs sâbit olan şey, sâire makîsün-aleyh olmaz”* ile *“Su-i misâl, emsâl olmaz”* hükümleri bu görüşü teyid etmektedir.¹⁵

Suçlular hakkında verilen ceza hükümlerinde cezanın ne kadar süreceği belli değildi. Suçlunun ceza süresi *‘ıslâh-ı nefis idinceye dek’* şeklinde belirtilmiştir. Bu yöntemle cezanın ne kadar süreceği bir nevi suçlunun kendisine bırakılmıştır. Yani suçlu ne kadar kısa sürede kendine çeki düzen verdiyse o kadar çabuk salıveriliyordu. Bundan ötürü Şekil 3’teki “Ceza Alan Suçluların Ceza Sürelerine Göre Sayısal Dağılımı” grafiğinde anlaşılabacağı üzere ceza süreleri genel manada kısadır. İncelediğimiz defterde ceza alıp haklarında ıtlak hükmü olmayan suçluların ceza sürelerini “Belirsiz” olarak yazdık. Bu ceza hükümlerine ait ıtlak hükümlerinin sonraki defterlerde olma ihtimali yüksektir. Zira incelemeye tabi tuttuğumuz bu defterde, önceki defterlerde geçen ceza suçlarının; ıtlak, tekrar, tahvil, uyarı, terkin hükümleri şeklinde defterimizde karşımıza çıktığını görmekteyiz. *“bin yüz seksen sekiz senesi evâhır-ı receb-i şerîfnde sâdır olan emr-i şerîfım”* veya *“bin yüz yetmiş üç senesi evâsıt-ı şevvâlinde emr-i şerîf sâdır olmuşiken”* gibi ifedelerle önceki defterlerdeki hükümlerin, tekraren defterimizde geçtiğini anlamaktayız. Hüküm çeşidine göre sınıflandırma yaparken önceki defterlerde haklarında emir yazılan ve defterimizde de geçen bu hükümleri ıtlak, tekrar, tahvil, uyarı, terkin hükümleri kapsamına aldık.¹⁶

¹⁴ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 9/3, 31/3, 57/3, 70/3, 71/1, 74/2, 78/3, 88/1, 108/3.

¹⁵ Ahmet Şimşirgil ve Ekrem Buğra Ekinci, *Ahmet Cevdet Paşa Ve Mecelle*, İstanbul, 2008, KTB Yayınevi, s. 100-102.

¹⁶ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 2/1, 6/1, 32/3, 34/2, 45/2, 53/1, 74/2, 140/3.

Şekil 3: Ceza Alan Suçluların Ceza Sürelerine Göre Sayısal Dağılımı

Bazen suç ya da ceza mahallinde suçluların ıslah-ı nefis ettiğine veya edeceğine dair kefil olanların taahhüdü çerçevesinde suçlular salıverilebiliyordu. Bu şekilde salıvermelerin bazen suistimalleri de olmuyor değildi. Suçlunun, görünürde ıslah olduğu izlenimi verip tekrar aynı suçu hatta daha ağır suçları işlediği ve hakkında yeni cezaların verildiği görülmektedir. Mesela incelediğimiz defterde haklarında mükerrer dört hüküm yazılan Keskin İbrâhîm Ağa ve karındaşı Halîl bu durumun sadece bir örneğidir.¹⁷ Bu şekilde cezasını çekerken ıtlak edilip, sonrasında yine suç işleyerek haklarında ceza hükmü yazılanlar hakkındaki hükümleri, “Tekrar hükümleri” kapsamına aldık. Ayrıca defterimizde hükmün üst kısmında terkin yazmışsa ya da hükmün üstü çizilmişse ceza hükmü olup olmadığına bakmaksızın “Terkin hükümleri” kapsamında değerlendirdik.

Osmanlı İmparatorluğu’nun çok uluslu ve çok dinli yapısı göz önünde bulundurulunca, verilen kalebend cezalarında dahi bu durumun cezalandırmada çok yönlü uygulama metodlarını ortaya çıkardığını görmekteyiz. Müslüman ahalinin

¹⁷ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 25/2, 41/2, 72/2, 119/2.

genellikle kalebend, Gayrimüslimlerin manastırbend cezası almaları bu durumun neticesidir. Çok geniş ve farklı özellikteki coğrafyalarda hâkimiyet kurulmasının, ceza türlerine yansımaları olmuştur. Örneğin; hükmedilen denizlerde Tersane-i Amire gemileri için, ihtiyaca binaen kürek cezasının verilmesi veya denizlerdeki adalara hâkimiyetinin sonucu olarak cezirebend cezasının ortaya çıkması olağan bir durumdur. Dolayısıyla cezalar verilirken bulunan coğrafya ve ihtiyaçlar göz önünde bulunduruluyordu.¹⁸

Defterimizde geçen cezaların dağılımına baktığımızda şöyle bazı kesin yargılara ulaşabildiğimiz de oluyor. Örneğin; kürek ile sarayın Hasbahçesi'nde çalıştırılma cezalarının sadece Gayrimüslimlere tatbik edildiğini görüyoruz. Ya da suçlu eğer Yasakçı marifetiyle ceza mahalline gönderiliyorsa Gayrimüslimden başkası değildir. Veya din ve milletine bakılmaksızın kadınların tamamı nefy ya da zorunlu ikamet cezası almıştır diyebilmekteyiz. Fakat bu tarz bilgilerin kesin hükme bağlanması için tüm Kalabend defterlerinin incelenmesi gerekmektedir.

Defterimizde genel olarak sıradan kişiler hakkında önemsiz suçlar geçmekle beraber, birkaç ceza hükmünde önemli kişi ve olaylara da değinildiğini görüyoruz. Örneğin; Kırım Hanlığı soyundan olup hükümlerde geçtiği tabirle “*Selâtin-i Cengizîyye'den Mengli Giray Sultân*”ın yine aynı soydan gelen ve aynı zamanda üvey pederi olan Ebu Bekir Giray Sultan'ı tüfenk kurşunuyla katledip ailesini çiftlikten ihraç ederek, mallarına el koyması sonucunda Rodos Ceziresine nefy edilmesi ve firar etmesinden dolayı ancak birkaç ay sonra yakalanıp nefy mahalline gönderilme hadisesidir. Bu olayda cezaların kişinin soyuna, makamına bakılmaksızın uygulandığını görmekteyiz.¹⁹

Ceza verilirken makamıyla beraber ilmi seviyesine de bakılmazdı. Örneğin; Kudüs olmak üzere tüm Osmanlı coğrafyasındaki Hristiyan Ortodoks mezhebinin yegâne temsilcisi olan Rum Ortodoks Patriği Samuil nam rahip, Keşişhane rahiplerini kovup yerlerine kendi adamlarını kayırdığı ve Keşişhane gelirlerini kendi elinde topladığı için görevinden azledilerek Heybeliada'da Manastırbend cezasına mahkûm

¹⁸ Mehmet İpşirli, “Kürek Cezası”, *DİA*, 2019, c. Ek-2, s. 112-114.

¹⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 20/2, 135/1.

edilmiştir.²⁰ Başka bir örnekte de; İlmiyeden olup Edirne müftülüğü görevini icra eden Karslı-oğlu Hüseyin Efendi, görevini kötüye kullanmaktan ve fitne, fesad çıkarmaktan dolayı görevine son verilerek Kıbrıs Ceziresi'ne nefy edilmiştir. Bu şahıs aslında yeniçeri iken ilmiyeye salık olup Edirne müftülüğüne kadar yükselmiştir. Bu durum Osmanlı Devleti'nde sınıflar arası geçişe ruhsat verilmemesine rağmen bu kuralın, bu dönemde ihlal edildiğini göstermesi bakımından önemli bir bilgidir.²¹

İncelediğimiz hükümlerde hakkında akademik araştırma yapılmış kişilere denk gelmekteyiz. Bunlardan biri olan Malatya Sancağı Mutasarrıfı Rışvan-zâde 'Ömer Paşa hakkında yapılan araştırmalara baktığımızda 1770-1783 ile 1785-1791 yılları arasında Malatya Mutasarrıflığı görevinde bulunmuş olduğunu, 1783-1784 yıllar arasında Maraş valiliği görevini icra ettiğini ve bölgede etkili bir isim olduğunu anlamaktayız.²² Bu kişi defterimizde hitap kısmında, mutasarrıf görevinin gereği iki yerde geçmektedir.²³ Böylece Kalabend defterlerinin biyografik çalışmalarda bir mehaz olarak kullanılabileceğini, hükümlerdeki bilgilerden hareketle dile getirebilmekteyiz.

Akademik araştırma yapılmış kişilerden biri de Tatarcık Abdullah Efendi'dir.²⁴ Kendisi ilmiye görevlerinin dışında devlet teşkilatının ıslahı ile de yakından ilgilenmiş; III. Selim'in 1792'de çıkardığı bir fermanla ıslahat hakkında devlet adamlarının fikirlerini birer layiha halinde istemesi üzerine, o da bir layiha sunmuştur. Layihasını muhafazakâr bir tutum içinde ve edebi bir üslupla kaleme alan Abdullah Efendi'nin fikirlerinin büyük ölçüde benimsendiği, gerek zamanında gerekse daha sonraki dönemlerde bunlar üzerine dikkatle durulduğu anlaşılmaktadır.²⁵ Rışvan-zâde'den farklı olarak, görevli değil de suçlu ve hükümlü olarak defterimizde zikredilen Haremeynü'-ş-Şerifeyn müfettişi Abdullah Efendi, vazifesi olmayan devlet işlerine müdahale etmek ile devlete zarar vermek ve ulemaya

²⁰ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 11/1.

²¹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 21/2.

²² Faruk Söylemez, "Malatya Mutasarrıfı Rışvanzade Ömer Paşa'nın Muhallefatı", *OTAM (Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi)*, 2010, sayı:27 s. 165-194.

²³ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 36/1, 140/2.

²⁴ Besim Özcan, "Tatarcık Abdullah Efendi ve Islahatlarla İlgili Layihası", *Türk Kültürü Araştırmaları*, XXV. cilt, 1. sayı (Prof. Dr. İbrahim Yarkın'a Armağan), Ankara, 1987, s. 55-64.

Osman Özkul., "Osmanlı İlmiye Sistemine İçerden Bir Eleştiri: Kazasker Tatarcık Abdullah Molla'nın Layihasının Analizi", *Tarih Okulu Dergisi*, 34, İzmir, 2018, s. 233-246. Mehmet İpşirli, "Abdullah Efendi, Tatarcık", *DİA*, 1988, c. 1, s. 99-100.

²⁵ Mehmet İpşirli, "Abdullah Efendi, Tatarcık", *DİA*, 1988, c. 1, s. 99-100.

karşı uygun olmayan hareketlerde bulunmak suçlarından dolayı 5 Şubat 1775 tarihinde, Limni Ceziresi'nde cezirebend cezasına mahkûm edilmiştir.²⁶ Altı ay civarı Limni'de cezasını çekerken annesi tarafından sunulan arzıhalde affı istenmiş, aile ve evlatlarına merhameten 17 Ağustos 1775'te salıverilmiştir.²⁷ Bu kadar ağır suçlarla itham edilip akabinde cezaya çarptırılmasına rağmen, ıtlak edildikten sonra tekrar Harameyn müfettişliğine, akabinde önemli kadılıklara atanması, nihayetinde kazaskerliğe getirilmesi, Osmanlı Devleti'nde hükümlülerin sabıka kaydının ıtlakları ile beraber silindiği ihtimalini akla getirmektedir.

Defterimizde geçen iki hükümde Sakız Cezîresi'nde kurâ-i Mastaki adında ayrı bir Mukataa teşkil edildiği, bu mukataa içindeki sakız ağaçlarının kesilmesinin ve mukataa dışında sakız ağaçlarının dikilmesinin veya o ağaçlardan çıkan mastikayı satmanın yasak olduğu bilinmesine rağmen, yöreden bazı Gayrimüslimlerin mukataa dışındaki köylerde gizlice ağaç dikip mahsulü olan sakızları da izinsiz satarak devlet kontrolünde olan miri sakız satışını zarara soktuğu yazmaktadır. Netice itibariyle bu suçları işleyen suçlulara önce İnöz'e nefy cezası verilirken, firar etmelerinden dolayı cezaları ağırlaştırılıp kürek cezasına çevrilmiştir.²⁸ Sakız ağaçlarının nerde dikilip dikilmeyeceği ile satışı ve gelirin bizzat devlet kontrolünde olması dikkat çekicidir.

Ayrıca Rusya Devleti'nin maslahatgüzarının Selanik'te taşkınlık yapan bir Yahudi'nin cezalandırılması için gönderdiği mühürlü arzıhal dikkat çekicidir. “*Rusya Devleti'nin hâlâ Der-‘aliyyemde mukîm maslahatgüzârı kıdvetü'l-a'yânü'l-milleti'l-mesîhiyye Petreson hıdmet-i avâkıbü'l-hayr Südde-i sa'âdetime mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp*” şeklindeki ifade ile hükümde geçmektedir.²⁹ Defterimizin yazıldığı tarih aralığı olan 1774-1776 yılları göz önüne alındığında, bu tarihin 1774 yılında Osmanlı ve Rusya Devletleri arasında imzalanan Küçük Kaynarca antlaşmasının yürürlükte olduğu zamana denk geldiği görülmektedir. Bir hükümde bu antlaşmadan “*Devlet-i 'aliyye-i ebediyyü'l-istimrârımla Rusya Devleti beyninde mün'akid olan musâleha şurûtunda*” şeklinde bir maddesinin uygulanması gereğinin bilgilendirmesi yapılmıştır.³⁰ Bu antlaşmanın maddeleriyle; Rusya Devleti'nin

²⁶ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 9/2.

²⁷ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 82/3.

²⁸ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 106/1, 136/2.

²⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 71/3.

³⁰ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 108/1.

Ortodoksların koruyuculuğunu üstlenmesi, İstanbul'da daimi elçilik açması ve kendilerine Balkanlarda istediği yerde konsolosluk açma yetkisi verilmesi göz önünde bulundurulduğunda, hükümde geçen Rus maslahatgüzarının cezalandırma talebinde bulunması, bu antlaşmadan kazandıkları yetki ve ayrıcalıktan kaynaklandığını göstermektedir. Antlaşmanın büyük ölçüde istismara uğrayan ve tartışma yaratan, Ruslar'a Osmanlı Ortodoksları üzerinde himaye hakkı verdiği iddia edilen 7 ve 14. maddelerinin Rusya tarafından kasıtlı olarak yanlış yorumlanması Ruslar'a müdahale imkânı tanımıştır.³¹

Cezalar belli amaçlar doğrultusunda veriliyordu. İncelediğimiz hükümlerde ceza amaçları şu şekilde geçer;

- ıslâh-ı nefis için³²
- kemâ-kân te'dîb ve gûş-mâlleriyçün³³
- 'ibreten li's-sâ'irîn³⁴
- 'ibreten li'l-gayr³⁵
- li-ecli't-te'dîb³⁶
- te'dîb olunmak sâ'irlerine mûcib-i 'ibret olmak için³⁷
- te'dîb ü gûş-mâl olunmaları babında³⁸
- hıfzen li'l-nizâm ve sıyaneten li'l-fukarâ³⁹

³¹ Kemal Beydilli, "Küçük Kaynarca Antlaşması", *DİA*, 2002, c. 26, s. 525-526.

³² BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 50/3, 54/1, 63/1, 67/1, 69/1, 70/1, 71/2, 71/5, 72/1, 73/1, 73/3, 74/1, 82/1, 86/1, 89/1, 92/1, 92/2, 93/3, 95/2, 99/1, 101/1, 101/2, 106/2, 109/2, 110/2, 113/1, 114/2, 115/1, 116/1, 118/3, 120/1, 122/1, 122/2, 122/3, 125/2, 126/5, 128/3, 129/1, 133/1, 135/1, 135/3, 138/1, 139/3, 141/2

³³ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 72/2, 119/2.

³⁴ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 91/4, 102/2, 107/3, 108/3, 113/2, 116/2, 116/3, 118/2, 125/1, 132/3, 133/1, 133/3.

³⁵ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 86/4, 109/1, 112/3, 117/2, 123/2, 131/1, 138/3.

³⁶ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 4/1, 9/1, 21/3, 35/1, 46/5, 57/2, 57/3, 57/4, 58/4, 59/2, 62/1, 64/1, 65/3, 69/1, 69/2, 71/3, 71/4, 76/1, 77/2, 77/3, 77/4, 78/1, 78/2, 81/1, 86/2, 86/3, 87/3, 88/3, 89/1, 91/2, 91/3, 91/4, 93/1, 93/4, 95/1, 96/1, 99/2, 101/2, 102/2, 103/3, 104/4, 108/2, 110/1, 114/1, 115/1, 116/2, 117/1, 121/1, 121/2, 125/4, 127/1, 136/3, 137/1, 137/5, 141/1, 142/1, 143/3.

³⁷ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 105/2, 107/3, 108/3, 116/3, 125/1.

³⁸ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 112/1.

- rahmen li'l-‘ibâd⁴⁰
- te’dîbün-leh⁴¹
- şerr ü mazarratları men‘ ü def‘ olunması için⁴²
- ahz u te’dîb olunmaları zımında⁴³
- ihkāk-ı hakk⁴⁴
- muhkem te’dîb⁴⁵

Defterdeki hükümlerin bazısında suçlu sayısının tam verilmediğini belirtmek isteriz. Genellikle zikredilen bir iki kişiden sonra “ve ‘aveneleri” ya da “ve rüfekāları” tabirleri geçiyorsa, suça başkalarının da karıştığı anlaşılmakta, fakat sayı tespiti yapılamamaktadır. Böyle bir durumda tespit edebildiğimiz sayıları hesaba dâhil edip, tespit edemediklerimizi suçlu sayısına ekleyememekle birlikte tablomuzda “ve ‘aveneleri” ya da “ve rüfekāları” şeklinde gösterdik.

Tablomuzu oluştururken sosyal sınıfı belirsiz olan suçluların ya da kişilerin sosyal sınıfını “Re‘âyâ” olarak ele alırken, statüsü belirsiz olup hükümlerin genellikle başında geçen “... mütemekkinlerinden/...sâkinlerinden” ibaresi ile belirtilen kişi ya da suçluların statülerini “Sâkin” olarak değerlendirdik. Sosyal sınıfı “Re‘âyâ” olarak geçmesine karşın statüleri belirsiz olanları da “Sâkin” olarak kabul ettik. Ayrıca tekrar ve ıtlak hükümlerinde kısa ifadelerle konu anlatıldığı için suçlunun ismi, suç ve ceza mahalli, mensup olduğu meslek-sınıf bilgilerinin yazmadığı bazı hükümler karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda bağlantılı olan hükümlerden bakarak eksik

³⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 123/1.

⁴⁰ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 118/2, 127/2, 128/3.

⁴¹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 139/3.

⁴² BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 63/1, 65/2, 98/2, 107/2, 119/1.

⁴³ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 106/1.

⁴⁴ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 140/4.

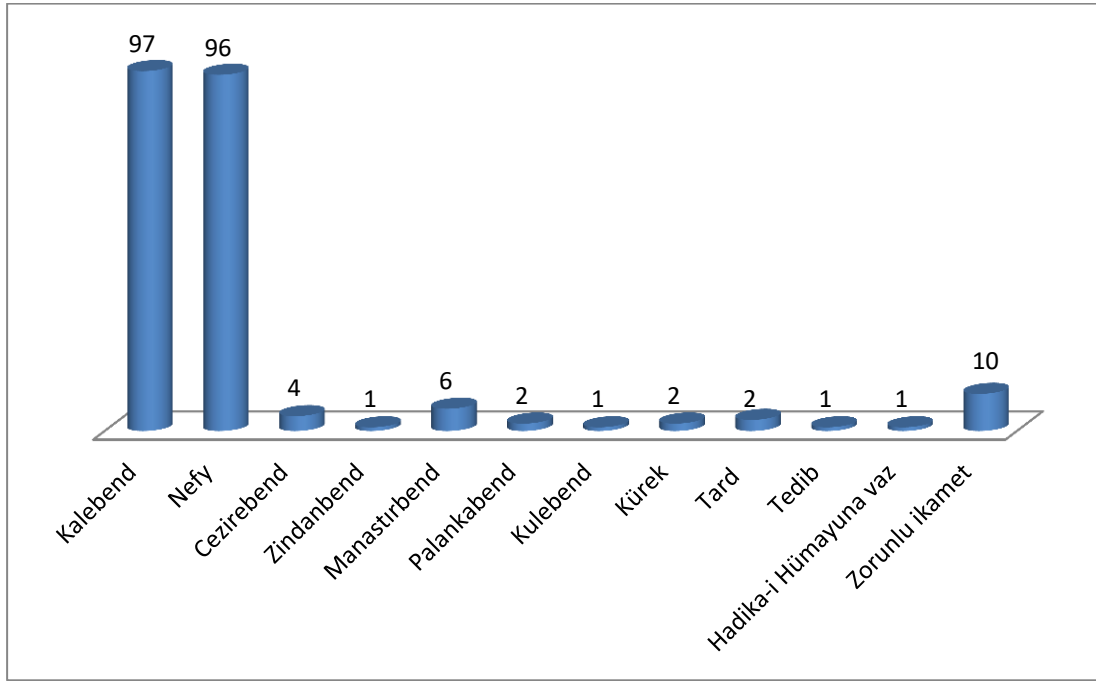
⁴⁵ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 101/3.

bilgileri tablomuza ekledik. Sadece hükümlerdeki suç içeriklerinde; aynı suçlular hakkında yazılan farklı hükümlerde, işledikleri suçların zamanla değişebilme ihtimalini göz önüne alarak, ilgili olduğu hükümlerden suç çeşitlerini almadık. Hükümün içeriğinde suç geçmiyorsa tablomuzda suç kısmını “*belirsiz*” olarak yazdık.

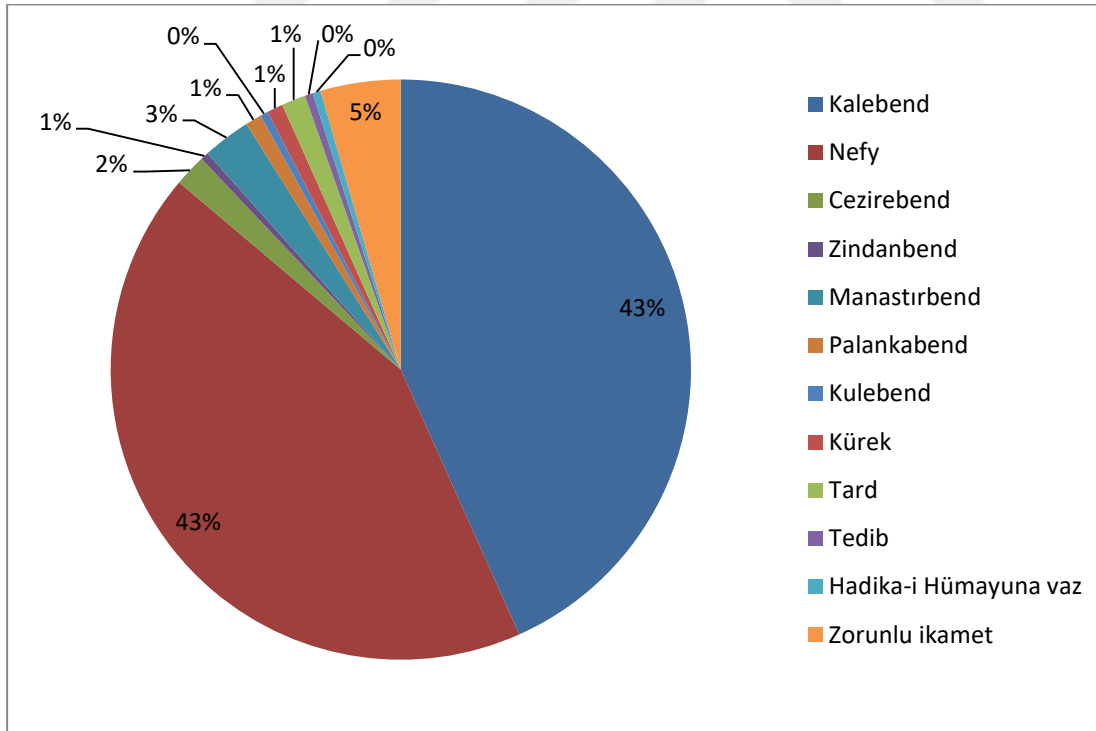
18 Numaralı Kalabend Defterinin incelemeye tabi tuttuğumuz kısmında 12 farklı ceza türü bulunmaktadır. Bunlar; Kalebend, Nefy, Manastırbend, Kulebend, Cezirebend, Palankabend, Zorunlu ikamet, Kürek, Hadika-i Hümayuna vaz, zindanbend, tard ve tedib cezalarıdır. Metnin içinde 222 adet ile ceza hükümleri % 46’lık bir paya sahiptir. Fakat ceza hükümlerinden olan iki hükümden herbirinin içeriğinde iki ayrı ceza türünün geçtiğini görmekteyiz⁴⁶. Bundan dolayı ceza türlerine göre hesaplama yaptığımızda hüküm sayısı 223 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hüküm çeşitleri arasındaki ceza hükümleri içerisinde en fazla hüküm sayısı 97 hüküm sayısı ve %43 oranıyla kalebend cezaları yer almaktadır. Bu ceza hükümlerini sırasıyla 96 hüküm sayısı ve %43 oran ile nefy (sürgün), 10 hüküm sayısı ve %5 oran ile zorunlu ikamet, 6 hüküm sayısı ve %3 oran ile manastırbend, 4 hüküm sayısı ve %2 oran ile cezirebend, 2 hüküm sayısı ve %1 oran ile tard ve yine 2’şer hüküm sayısı ve %1 oranları ile palankabend ve kürek, 1’er hüküm sayıları ile de kulebend, Hadika-i hümayuna vaz, zindanbend ve tedip cezaları takip etmektedir.

⁴⁶ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 27/1, 35/2.

Şekil 4: Ceza Hükümlerinin Sayısal Dağılımı

Şekil 5: Ceza Hükümlerinin Oransal Dağılımı

3.1.1.1 Kalebend Cezası

Suçluların kale surları içinde ikamete tâbi tutulup hisardan dışarıya çıkmalarına izin verilmemesi şeklinde uygulanan bir cezayı ifade eder.⁴⁷ Hapis ve sürgün cezasını mahiyetinde birleştiren bu cezaya çarptırılan suçlulara hapis cezaları, devletçe belirlenen kalelerde çektirilmekte idi. Defterimizde geçen ceza kalelerinden büyük bir kısmının Anadolu, Rumeli ve Adalar Denizi'nde bulunduğunu fark etmekteyiz. Bu yerlerin dışında kalan ve bu dönemde Osmanlı Devleti hâkimiyetindeki Arabistan, Mısır, Cezayir, Trablusgarb, Kafkasya gibi coğrafyalarda ceza kalelerine denk gelmemekteyiz. Defterimizde geçen kalelerden Anadolu'da Ankara ve Kütahya Kalesi ile Rumeli'de İnöz ve Seddülbahr Kaleleri en çok suçlunun tutulduğu kalelerdir. Tanzimat'tan önce uygulanan bu ceza şekli, Tanzimat'tan sonraki ceza kanunlarında da görülmektedir.⁴⁸

Hükümlüler; çavuş, mübaşir, zabıt, yasakçı gibi görevli memurlarca suç mahallinden alınıp ceza mahalli olan kalenin dizdarına teslim edilirdi. Hükümdeki hitap kısmında kale dizdarına “*bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârlarından hatve-i vâhide mahall-i âhara tecâvüzlerine/mürûrlarına/hurûclarına izn ü ruhsat göstermekden be-gâyet hazer eylemen bâbında*” şeklinde ve buna benzer uyarılarla tenbihte bulunulurdu. Verilen tenbihlere aykırı hareket eden dizdarlar derhal cezalandırıldı. Örneğin: Kilidülbahr Kalesi ve Sultaniye Kalesi dizdârlarına yazılan Emr-i Şerif'te “*Bahr-i sefid den Boğazhisarlarına tevârüd iden sefînelerden içlerinde öğücü olanlar zinhâr ve zinhâr beru tarafa salıverilmeyüb Boğaz'da tevkîf ve i'lâm olunması*” şeklinde ciddi uyarılmalarına rağmen, rehabetlerinden ötürü içlerinde “*öğücü*” olan gemilerin Çanakkale Boğazı'ndan geçtiği ve boğazdan ilerlediği haberinin duyulması üzerine dizdarlar zindana atılarak cezalandırılmıştır.⁴⁹

⁴⁷ Ömer İşbilir, “Kalebend“, *DİA*, 2019, c. Ek-2, s. 5-7.

⁴⁸ Ahmed Akgündüz ve Halil Cin, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul, 2011, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınevi, s. 319.

⁴⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 118/3, 118/4, 118/5, 125/5.

Kalebend cezaları nefy cezalarına göre ağır, kürek cezalarına nisbeten hafif cezalardandı.⁵⁰ Nefy cezalarından daha ağır koşullara sahip olduğu için bu cezaya çarpılanlar daha çabuk ıtlak ediliyordu. İncelediğimiz 18 numaralı Kalabend Defterinde (H.1188-1190/M.1774-1776, s.1-146) toplam 97 adet kalebend cezası hükmü mevcuttur. Kalebend cezası hükümleri, defterde en çok yer alan hüküm türüdür.

Tablo 1: Kalebend Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve İlgili Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süre-si
1	fukarâyı ızrâr ile râhatları meslûb ve perâkende vü perîşân olmalarına sebep, a‘şâr-ı şer’iyye ile sair vergilerin edâsına muhâlefet ve cem’ ü tahsîli için vazifeli âdeme dahi râhat vermeyüp ve mukâvemet etmek	Kocaili Sancağı-ndan Taşköprü nâhiyesinde vâkı‘ nâhiye-i mezbûra tâbi‘ Çıraklı nâm karye	Sinop Kal’ası	4	M	E	Yeniçeri ve eşkıya	3/1	Belir-siz
2	‘aşîretleri tahrîk, fîtne, fesâd çıkarmak, fitneye sebep olmak	Rakka	Haleb Kal’ası	1	M	E	Sâkin	3/3	Belir-siz
3	kendi halinde olmamak, vazîfesi olmayan umûra müdâhale, ‘ibâd-ı müslimîne ifk ü iftirâyı mutazammın mevâdd-ı istinâdda bulunmak	Gümüş Nahiyesi-‘ne tâbi‘ Köprüviran /Köprüören (?) nâm karye	Kara-hisâr-ı sâhib Kal’ası	1	M	E	Sâkin	7/1	Belir-siz

⁵⁰ Suha Oğuz Baytimur, “Osmanlı Devleti’nde Kalabend ve Sürgün Cezalarının Uygulamaları ile Mahkumların Serbest Bırakılmaları (1789-1839)”, *İstanbul II. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri*, Ed. Prof. Dr. Fethi Gedikli, İstanbul, 2016, On İki Levha Yayınevi, Cilt: I, s. 844.

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süre-si
4	muzırlarla yekdil ve mazlûma mehîn ve yaramazlara mu‘în ve ahâlî ve fukarâ ve zu‘afâya gûnâ-gûn tekdîr ve tecrîm, eşkıyâyı başına cem‘ ve istishâb ile tagallüb birle, fukarâyı ızrâr ile râhatları meslûb ve perâkende vü perîşân olmalarına sebeb	Havâss-ı Mahmûd Paşa Kazâsı'na tâbi‘ Eski Polos ve Bedre ve Kara Hamza ve sâ'ir vakf kurâ	İnöz Kal‘ası	1	M	E	Bostâncı	8/1	Belir-siz
5	kendi halinde olmamak, vazîfesi olmayan umûra müdâhale, devlete muzırr reftâr ve güftâr ve ‘ulemâyâ lâıyk ve sezâ-vâr olmayan etvâr-ı nâ-hemvâre ibtidâr eylemek	Belirsiz	Magosa Kal‘ası	1	M	E	Arpalık Kapu Kethüdâsı	9/1	4 ay 12 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süre-si
6	kendi halinde olmamak, ehl-i 'ırzı mühîn ve eşkıyâya mu'în ve re'âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevri eziyyet	İncesu Kazâsı	Konya Kal'ası	5	M	E	1 Katip, 4 Sâkin	9/3	Belir-siz
7	resm-i âmediyyenin cem'-i tahsiline mûmâna'at ve muhâlefet eylemek	Tokad	Tokad Kal'ası	1	M	E	Duhâncı-lar Şeyhi	10/2	Belir-siz
8	a'yânlık iddi'asında bulunmak, re'âyâyı tahrik, hilâf-ı inhâ iştikâ	İncesu	Seddü'l-bahr Kal'ası	1	M	E	Yeniçeri	12/2	1 ay 19 gün
9	ba'zı harekât-ı nâ-marziyye ve etvâr-ı kabîhasına binâ'en	İstanbul	Kavala Kal'ası	1	M	E	Kassâb-başı	18/3	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süre-si
10	ehl-i ‘ırzı mühîn ve eşkıyâya mu‘în ve re‘âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevır ü eziyyet, hevâsına tâbi‘ ‘aveneleriyle hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-gayri hakkın emvâl ü eşyâlarını cebren ve kahren ahz ü kabz itmek	Mora Cezîresi	Limni Kal‘ası	1	M	E	Salyâne Firkatesi Kapudanı ve Limân Re‘îsi	19/2	5 ay 18 gün
11	emre itaatsizlik, şerîrlerin hıdmetlerini rü‘yet	Hayrabolu Sancağı	Dimetoka Kal‘ası	3	M	E	şütürân sârbânları	19/3	Belir-siz
12	kendi halinde olmamak, fitne, fesâd çıkarmak ya da sebep olmak, katl/adam öldürmek, hâne basup emvâl ü erzâklarını yağmalamak, mel‘anete ictisâr birle	Debre Kazâsı	Benefşe Kal‘ası	1	M	E	Sâkin	22/3	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süre-si
13	şekāvet/haydutluk, ahâlîye îsâl-i hasâret eylemesi, gasb-ı emvâl,eşkîyâ ile ittifâk etmek, eşkıyâ ile ittifâk etmek, hetk-i ırz, hilâf-ı şer‘-i şerîf / hilâf-ı marzî harekât-ı nâ-hemvâra ictisâr itmek, ehl-i ‘ırza/ ehl-i ‘örfe gamz ve zarar vermek, katl/adam öldürmek	Çermik ve Eğin ve Ergani Kazâsı	Harput Kal‘ası	1	M	E	Ergani Beyi	23/2	Belirsiz
14	kendi halinde olmamak, katl/adam öldürmek, niçelerin hânedânların harâb ve emvâllerin gasb, fevkânî kuleler binâ ve ihdâs, ihtilâl-i umûr-ı vakfa ictirâ eylemek	Burusa Kazâsı muzâfâtından Kete Nâhiyesi' - ne tâbi‘ Cebel-i ‘atîk nâm mahall	Magosa Kal‘ası	2	M	E	Sâkin	25/2	10 ay 2 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süre-si
15	şekāvet/haydutluk, kendi halinde olmamak, serdârlığın ihtilâline bâ'is ve Ocağ'ın îrâdının kesr ü noxsânına bâdî olmaları	Haleb	Rakka Kal'ası	1	M	E	Yeniçeri	25/3	5 ay 29 gün
16	kendi halinde olmamak, envâ'-ı fesâd ve mel'anetinin mürtekibi olmak, hetk-i ırz, fi'l-i şenî' kasdıyla bir hatunun evini basmak ve yatağan ta'bir olunan âlât-ı câriha ile hücum etmek	Ayazma	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	bostânî neferâtı	26/2	Belirsiz
17	Âyînlerine münâfî/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, ba'zı harekât-ı nâ-marziyye ve etvâr-ı kabîhasına binâ'en, serserî geşt ü güzâr	Köstendil	Üsküb Kal'ası	1	G M	E	Papas	27/2	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süresi
18	Âyınlerine münâfî/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, celb-i mâl sevdâsı, ahaliye zarar vermek	nefs-i Marmara Nâhiyesi	İnöz Kal'ası	2	G M	E	Sâkin	28/4	Belir-siz
19	kendi halinde olmamak, katl/adam öldürmek, hetk-i ırz, âlât-ı harb ile geşt ü güzâr,menzillerin i basup emvâl ü eşyâların gasb u gâret itmeleri, şütûm-ı galîza ile şetm	Keşan Kazâsı	İnöz Kal'ası	4	M	E	Sâkin	29/1	Belir-siz
20	mugâyir-i emr-i 'âlî etvâra ictisâr ile emr-i 'âlinin 'ademü'l- infâzına bâdî ve îrâd-ı Ocağın noksânına ve mesâlih-in ta'tiline bâ'is olmak	Kastamonu	Samsun Kal'ası	1	M	E	Ser- turnâyî	29/2	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süresi
21	şekāvet/haydutluk, kendi halinde olmamak, hilâf-ı şer' ve mugāyir-i rızâ ba'zı gûne harekâta tasaddî, başlarına katı vâfir hazele cem', ihtilâl-i nizâm-ı vilâyeti müceb hâlâta sâ'î, mâl-ı cizyenin ibtâlîne bâ'is oldukları, tekdîr	Cisr-i Ergene Kazâsı	İnöz Kal'ası	2	M	E	Yeniçeri	30/2	Belirsiz
22	savb-ı me'mûresine 'azîmet etmemesi	Bender Kal'ası	Varna Kal'ası ve yâhûd Niğbolu Kal'ası	1	M	E	Kethüdâ /Dergâh-ı mu'allâm cebecileri üzerlerine zâbit vekîli	31/4	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süre-si
23	şekāvet/haydutluk, nizām-ı beldenin ihtilālüne bâ'is olmak, inşâ olunacak kalyonun ve mevâdd-ı müsta'celenin te'hîrine bâdî olmak	Midillü	Limni Kal'ası	1	M	E	Sâkin	32/2	2 ay 28 gün
24	a'yânlık iddi'asında bulunmak, fukarâyı tekdîr ve bi-gayri hakkın zulmen akçalarını ahz	Erzincan	Belirsiz	1	M	E	Sâkin	33/1	Belir-siz
25	umûr-ı mühimme ve menâzil-i nizâmın ihtilâl ve ta'tîline bâdî olmak	Tokad	Samsun Kal'ası	1	M	E	Hâseki Tekā'üdü	34/2	4 ay 26 gün
26	kendi halinde olmamak, nizâm-ı beldenin ihtilālüne bâ'is olmak, ta'tîl-i umûr-ı gümrüğe bâ'is olması	Selânik Kazâsı	Niğbolu Kal'ası	1	M	E	Peştemâl-cılar babası	35/1	1 ay 9 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süresi
27	şekāvet/haydutluk, katl/adam öldürmek, hâne basup emvâl ü erzâklarını yağma, fukaranın menzilini ihrâk bi'n-nâr, eşcâr-ı müstemirreleri kat' ve mahsûlünü ahz	İçil Nâhiyesi-ne tâbi' Balyayla Karyesi ve Cavgir(?) Karyesi ve Neccârî kurâsı	Rakka Kal'ası	18	M	E	Sâkin	36/1	Belir-siz
28	kendi halinde olmamak, katl-i nüfûsa bâdî, vergilerin noksânına bâdî olmaları	Cisr-i Ergene mukâta'a-sından Ergene Kasabası	Kavala Kal'ası	2	M	E	eşkıyâ	38/2	Belir-siz
29	Âyînlerine münâfi/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak,	Ayvalık Kazası	Midillü Kal'ası	1	G M	E	Papas	42/4	Belir-siz
30	Adam yaralama, şekāvet/haydutluk	İstanbul/ Dizdâriyye Medresesi	Samsun Kal'ası	1	M	E	Sâkin	43/1	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süresi
31	kendi halinde olmamak	İstanbul/ Dîvân-ı humâyûn	Bozca-ada Kal'ası	1	M	E	Çâvûş	43/4	Belirsiz
32	kendi halinde olmamak, fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, mukâta'a nizâmını bozmak	Gedüs Şâbhânesi	Kütahya Kal'ası	5	M	E	Sâkin	44/1	1 ay 11 gün
33	Eşkîyâyâ öncülük etmek/ yol göstermek	Belirsiz	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	Sipâhî	44/3	Belirsiz
34	hilâf-ı emr-i 'âlî sipâhîlerin tîmârlarını arza cesâret	Kengiri Kazâsı	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	Sipâhî	44/4	Belirsiz
35	kendi halinde olmamak, hâss arazisinin muhtell ve müşevveş olmasını mûcib harekât-ı nâ-bercâyâ tecâsür, 'ibâdullâhı ta'cîz ve tekdîrden hâlî olmamak	Mihalıççık Kazâsı'na tâbî' Kavak nâm karye	Ankara Kal'ası	2	M	E	Sâkin	47/2	1 ay 27 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy .	Din/ Cins.	Statü	Hkm Nr.	Ceza Süresi

36	hufyeten yapağı(yün) iştirâ ve leylen nakl ve fûrûht birle	Bursa ve Balıkesri ve Kapudağı ve Mihaliç ve Bandırma ve Aydıncık? ve Kirmasti ve Mudanya ve Karesi ve Biga Kazâları ve izmir	Kütahya Kal'ası	1	G M	E	Sâkin	48/ 2	4 yıl 8 ay
37	kendü cerr [ü] menfa' atiyçün emvâl-i vâfire tarh ve tevzî' ve tahsîl ile emvâl-i fukarâyı ekl ü bel', fukarâya zulm ü ta'addî eylemek	Dömenik Kazâsı	İnebahtı Kal'ası	1	G M	E	kocabaşı	48/ 4	Belir- siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre- si
38	kıl u kâle bâ'is ü bâdî olmak/gıybet yapmak yada sebep olmak, firâr eylemek, itâ'at-i emr-i 'âlî itmemesi, fukarâya zulm ü ta'addî eylemek, re'âyâyı tecrîm	İskilib Kazâsı	Konya Kal'ası	1	M	E	A'yân	49/3	Belir- siz
39	üç yüzden mütecâviz süvari ile kasaba be-kasaba gezip dış kirâsı nâmıyla at ve paralarını gasb, adam kaçırmak, ehl-i 'ırzın evlâdlarını ahz	Teke Sancağı	Kütahya Kal'ası	1	M	E	Kethüda	50/3	Belir- siz
40	Fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, zalemeyi yanına alıp ehl-i ırzı uzaklaştırma ve cezalandırma, halktan haksız yere, zorla akçe almak	Kütahya	Kütahya Kal'ası	1	M	E	Mütesel- lim	51/2	1 ay 8 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süres i
41	Âyinlerine münâfî/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, kendi halinde olmamak	Filorina Kazâsı	Plati- mana Kal'ası	1	G M	E	Papas	52/ 1	Belir- siz
42	fukarâya zulm ü ta'addî eylemek, eşkıyaya mu'in/yardımcı olmak	Kocaili Sancağı/ Âb-ı sâfî Kazâsı muzâfâtın dan Karapürçe k Karyesi	Seddül- bahr Kal'ası	1	M	E	Sâkin	52/ 3	1 ay 9 gün
43	fitne, fesâd çıkarmak, sebeb olmak, fukarâya zulm ü ta'addî eylemek, hevâlarına tâbi' erâzil ü eşhâs ile köy basma	Behesni Kazâsı ve Siverek Kazâsı	Diyâr- bekir Kal'ası	2	M	E	Sâkin	52/ 4	Belir- siz
44	Âyinlerine münâfî/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, müfsid ve mütemmerid ve hevâ-yı nefsâniyyesine tâbi' olmak	Edirne muzâfâ- tından Yeniköy nâm karye	Dime- toka Kal'ası	1	G M	E	Papas	53/ 2	5 ay 4 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
45	kendi halinde olmamak, eşkıyâya öncülük etmek/ yol göstermek	Karaferye	Plati-mana Kal'ası	1	M	E	Sâkin	54/ 2	Belir-siz
46	ihtilâl-i belde 'âdet-i me'lûfesi/alışkanlığı olmak, kıl u kâle bâ'is ü bâdî olmak/Gıybet yapmak yada sebep olmak,gûnâ-gûn mefsedete şürû'/çeşit çeşit kötülüklere girişmek	Kengiri	Limni Kal'ası	1	M	E	kethüda	55/ 1	1 ay 29 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
47	a'yânlık iddi'asında bulunmak, kendi halinde olmamak, ehl-i 'ırzı mühîn ve eşkıyâya mu'în ve re'âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevri eziyyet, tevzî' defterine akça tevzî' ve cebren tahsil etme, eşkıyâya öncülük etmek/ yol göstermek	Serfiçe Kazâsı	Benefşe Kal'ası	1	M	E	Voyvoda	55/3	2 ay 8 gün
48	katl/adam öldürmek, firâr eylemek, adam yaralama	Limni Cezîresi	Limni Kal'ası	8	M	E	Sâkin	56/4	5 yıl 10 ay 15 gün
49	tahvîf ve sû-i kasd sevdâsında olma, borç alıp parayı gasp etme	İstanbul	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	Sâkin	56/6	1 ay 12 gün
50	mugâyir-i emr-i 'âlî tasaddî eyledikleri nâ-hemvâr hareketlerine binâ'en	İstanbul/ Anadolu Kavak Kal'ası	Seddül-bahr Kal'ası	3	M	E	Sâkin	59/2	1 ay 17 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
51	kendi halinde olmamak, suçlamanın asılsız olduğunun anlaşılması, reayaya iftira atıldığının tespiti, asılsız davalarda bulunmak/ asılsız cürm isnad etmek	Filiba Kazâsı 'na tâbi' Avretalan nâm karye	İnözü Kal'ası	2	G M	E	Sâkin	63/ 1	Belir-siz
52	kendi halinde olmamak, hevâsına tâbi' birkaç nefer muzırlar ile Âsitâne-i 'aliyyeye gelüp ikâmet ve bezl-i irtişâ ile Âsitâne'de kendüsünü ihtifâ ile ikamet, kendüye sebt itmek üzere herkesin ze'âmet ve tîmârlarını birer isme 'arz virmek, halktan haksız yere, zorla akçe almak	Ankara Sancağı	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	Alaybeyi	63/ 2	1 ay 10 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre- si
53	başlarına erâzil-i vâfire ictimâ', niçelerin hânedânların harâb ve emvâllerin gasb, Katl/adam öldürmek, a'yânlık takrîr ve kesb-i tagallüb itmekle	Filorina Kazâsı	İnöz Kal'ası	1	M	E	Sâkin	63/ 3	2 ay 17 gün
54	hevâsına tâbi' 'aveneleriyle hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayri hakkın emvâl ü eşyâlarını cebren ve kahren ahz ü kabz itmek, "şikâyet idersen seni katl iderim" deyü tahvîf, bi'l-külliye emniyeti meslûb ve bunun emsâli zulm ü ta'addîlerinin nihâyeti olmaması	Karapınar Kazâsı	Konya Kal'ası	2	M	E	Sâkin	64/ 1	Belir- siz
55	hükkâm-ı şer'î ve ehl-i 'ırz makûlesini ta'cîz ve itâle	İstanbul/ Çihârşenbi h Pazarı	Seddül- bahr Kal'ası	1	M	E	Sâkin	69/ 1	Belir- siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre- si
56	kendi halinde olmamak, erâzil ve eşkıyâya mu‘în olmak, çiftliklere ba‘zı kimesneleri tasallut, a‘yânlık iddi‘asında bulunmak	Çubuk-âbâd Kazâsı	Ankara Kal‘ası	1	M	E	Sâkin	70/1	4 ay 6 gün
57	fukarâya zulm ü ta‘addî eylemek, eşkıyaya mu‘în/yardımcı olmak	Kocaili Sancağı/ Âb-ı sâfî Kazâsı muzâfâtın dan Karapürçe k Karyesi	Seddül- bahr Kal‘ası	1	M	E	Sâkin	70/4	1 ay 9 gün
58	kendi halinde olmamak, ‘ibâd-ı müslimîne ifk ü iftirâyı mutazammın mevâdd-ı istinâdda bulunmak, gamz ve tağrîm ve hetk- i ‘ırz ve gasb-ı emvâl ve ef‘âl-i şenî‘aya ictisâr, îkâz-ı ‘uyûn-ı fitne ile ihtilâle bâdî, firâr eylemek	Niğde Kazâsı	Magosa Kal‘ası	1	M	E	Sâkin	71/2	2 ay 7 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/-cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
59	narhın üzerinde satış yapmak	Kasımpaşa	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	kasap	71/4	Belir-siz
60	kendi halinde olmamak, katl/adam öldürmek, firâr eylemek, gamz ve tağrîm ve hetk-i 'ırz ve gasb-ı emvâl ve ef'âl-i şenî'aya ictisâr, 'avenelerin başlarına cem' ve re'âyâyı tahvîf ve tahrîk birle	Lofça Kazâsı	Kavala Kal'ası	3	M	E	Sâkin	72/1	Belir-siz
61	kendi halinde olmamak, nizâm-ı beldenin ihtilâlîne bâ'is olmak, meslûb-ı irâhe-i 'ibâda bâdî olmaları	Balıkesri	Midillü Kal'ası	2	M	E	Yeniçeri	73/2	2 ay 27 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
62	a‘yânlık iddi‘âsıyla tasallut, eşkıyâyı başına cem‘ ve istishâb ile tagallüb birle, ahâlînin bâkire kızlarını namzedlerine virdirmeyüp ahz-ı rüşvet ile küfüvlerinin gayrisına şürû‘, katl/adam öldürmek, asılsız iddia ve şikâyetlerde bulunmak, celb-i mâl sevdâsı, fukarâyı ızrâr ile râhatları meslûb ve perâkende vü perîşân olmalarına sebeb	Ankara Kazâsı	Magosa Kal‘ası	1	M	E	Sâkin	74/1	Belir-siz
63	Narhın üzerinde (pahalı) satış yapmak	Üsküdar/ Küçük hamam Karyesi	önce Seddül-bahr Kal‘ası sonradan Boğaz-kesen Kal‘ası	1	M	E	Kassâb	77/2	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
64	Narhın üzerinde (pahalı) satış yapmak	Üsküdar/ Timurcu-lar Sûku Karyesi	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	Kassâb	77/ 3	Belir-siz
65	gamz ve tecrîm ve tekdîr itdirmesi ve bunların 'âdet-i müstemirresi olması, menfa'atıyçün tekâlifâtı cebren tahsil, re'âyâlarını habs itdirüp ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsi hadden bîrûn olması	Matbel Korusu	Ankara Kal'ası	1	M	E	A'yân	82/ 1	10 ay
66	ihtilâl-i belde 'âdet-i me'lûfesi/alışkanl ığı olmak, kıl u kâle bâ'is ü bâdî olmak/Gıybet yapmak yada sebep olmak, gûnâ-gûn mefsedete şürû'/çeşit çeşit kötülüklere girişmek	Kengiri	Limni Kal'ası	1	M	E	kâtib	82/ 4	1 ay 29 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre- si
67	katl/adam öldürmek, mübâya‘a behâsından gurus tahsîl ve zimmetinde kaldığından başka nefsiyçün fukarâdan gurus dahi tahsîl ve ahz idüp zimmetine geçirmesi	Tosya Kazâsı	Kengiri Kal‘ası	1	M	E	A‘yân	83/ 1	1 ay 18 gün
68	kendi halinde olmamak, nizâm-ı beldenin ihtilâlâline bâ‘is olmak, hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i rızâ ba‘zı gûne harekâta tasaddî	Niğbolu	Kādî-oğlu Ahmed Belirsiz/ Sâ‘atçi İsmâ‘îl İnöz Kal‘ası	2	M	E	Serden-geçdi ve Sâ‘atçi	91/ 2	Kādî-oğlu Ahmed 10 ay 29 gün, refiki Sâ‘atçi İsmâ‘îl Belir-siz
69	tezvîrât-ı gûnâ-gûn ile ehl-i ‘ırz re‘âyâ fukarâsını tekdîr ve ta‘cîz	Bergos Kazâsı	Dime-toka Kal‘ası	1	M	E	Sâkin	91/ 4	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
70	kendi halinde olmamak, ‘avenelerin başlarına cem’ ve re‘âyâyı tahvîf ve tahrîk birle, re‘âyânın guruşlarını/paralarını tecrîmen ahz, hetk-i ırz	Kal‘acık Keskini Kazâsı	Samsun Kal‘ası	2	M	E	Sâkin	98/1	Belir-siz
71	tezvîrât-ı gûnâ-gûn ile ehl-i ‘ırz re‘âyâ fukarâsını tekdîr ve ta‘cîz, mühim işlerin duraksamasına sebep olmak	Kengiri Sancağı'nda Karacavira n Kasabası	Kayseriy ye Kal‘ası	9	M	E	Sâkin	102/2	Belir-siz
72	eşkîyâyı başına cem’ ve istishâb ile tagallüb birle, gamz ve tağrîm ve hetk-i ‘ırz ve gasb-ı emvâl ve ef‘âl-i şenî‘aya ictisâr	Karahisar-ı Nallu Kazâsı	Ankara Kal‘ası	4	M	E	Sâkin	108/2	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre- si
73	kendi halinde olmamak, eşkıyâyı başına cem‘ ve istishâb ile tagallüb birle, gamz ve tağrîm ve hetk-i ‘ırz ve gasb-ı emvâl ve ef‘âl-i şenî‘aya ictisâr, Katl/adam öldürmek, fermân-ı ‘âlîye ‘adem-i itâ‘at eylemek, fevkânî kuleler binâ ve ihdâs	Nallı Hân Kazâsı	Ankara Kal‘ası	1	M	E	Sâkin	108/3	Belir- siz
74	kendi halinde olmamak, Âyînlerine münâfî/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, ehl-i ‘ırza/ ehl-i ‘örfe gamz ve zarar vermek	Hezargrad Kazâsı/ Arnavud nâm karye	Dimetok a Kal‘ası	1	G M	E	Sâkin	109/2	3 ay 20 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y.	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
75	kendi halinde olmamak, Âyînlerine münâfî/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, ehl-i ‘ırza/ ehl-i ‘örfe gamz ve zarar vermek	Manastır Kazâsı	Ohri Kal‘ası	1	G	E	Sâkin	110 /2	Belir-siz
76	kendi halinde olmamak, Ayin-lere münafilik	Ankara	Karahisa r-ı sâhib Kal‘ası	1	G	E	Papas	111 /1	1 ay 9 gün
77	kendi halinde olmamak, tezvîrât-ı gûnâ-gûn ile ehl-i ‘ırz re‘âyâ fukarâsını tekdîr ve ta‘cîz, harekât-ı nâ-bercâsına binâ‘en	Cisr-i Ergene	İnöz Kal‘ası	1	M	E	Yeniçeri	114 /1	2 ay 10 gün
78	kendi halinde olmamak, Katl/adam öldürmek, darb, surre-i haremeyn-i şerîfeyn ve gerek Enderûn-ı humâyûnuma virilen sabun behâ ve mâl tahsîline muhâlif	Haleb Eyâleti/ İdlîb Kazâsı	Samsun Kal‘ası	2	M	E	Sâkin	116 /1	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
79	itâ‘at-i emr-i ‘âlî itmemesi, fukarâya zulm ü ta‘addî eylemek	Niş	Eğridere Palan-kası	1	M	E	Menzilci	116 /3	Belir-siz
80	kesin uygulanması gereken emrin yerine getirilmemesi, vazife başında iğmâz ve rehavette bulunmaları	Kilidül-bahr ve Sultaniye Kal‘aları	Kilidül-bahr ve Sultaniye Kal‘a-ları	2	M	E	Dizdâr	118 /3	1 ay 16 gün
81	re‘âyâyı tahrik, ihtilâl-i memlekete sebep olacak harekette bulunmak, emvâl-ı mîrînin ta‘tîline bâdî	Mudurnu Kazâsı	Ankara Kal‘ası	3	M	E	Sâkin	120 /1	7 ay 13 gün
82	kendi halinde olmamak, müfsid ve mütemmerid ve hevâ-yı nefsâniyyesine tâbî‘ olmak, Âyînlerine münâfî/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak	Kuşadası/ nefs-i Bergama	Midillü Kal‘ası	1	G M	E	Papas	120 /4	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
83	mel‘anet-pîşe, hıyânet ve mefsedetinde ısrâr ve gûnâ-gûn zulme ictisâr, ehl-i ‘ırza/ ehl-i ‘örfе gamz ve zarar vermek, ifk ü iftirâ ile iştikâları, Âyînlerine münâfî/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak	Kuşadası	Limni Kal‘ası	1	G M	E	papas	124 /2	Belir-siz
84	mülâzemet talebiyle ‘arz-ı hâl ve işâret-i Şeyhü‘l-islâmîye taklîd sâhte işâret ile ahz olunmak	İstanbul	Bozca-ada	1	M	E	Sâkin	125 /1	Belir-siz
85	ihtilâl-i nizâma bâ‘is oldukları	Aydos	İnöz Kal‘ası	1	M	E	Sâkin	127 /1	9 ay 20 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.	Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
86	Kendi halinde olmamak, ahaliye zarar vermek, mel‘anet-pîşe, habâset-endiş(kötülük düşünen), havâlilerde kâ‘in sahîh Rûm milletini kendü mezheb-i bâtılası olan mezheb-ı Efrance‘ye ittibâ‘ ile katı vâfir re‘âyânın Katolik olmalarına bâ‘is olmak	Şam/Hamas Kazâsı	Magosa Kal‘ası	1	G M E	voyvoda kâtibi	130 /1	Belir-siz
87	kendi halinde olmamak, müfsid ve müzevvir	Siroz	Siroz Kal‘ası	2	G M E	Sâkin	130 /3	Belir-siz
88	gedik duhânını(tütün) bilâ-tezkere gümrükden kaçırıp hufyeten İstanbul'da fûrûht eylemek	Gümülcine Kazâsı	İnöz Kal‘ası	1	M E	Serden-geçdi ağa	132 /3	1 ay 6 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
89	kasaba ahâlîsinin öteden berü hayvanlarını otlattığı, istifade itdikleri mahsûlü ve araziye zabt idüp, tuttuğu silahlı çobanlarla sadece kendi hayvanlarına otlattırması ve silahlı adamlarıyla kasabanın bağlarına üç binden mütecâviz ağnâm sevk ve bağları harâb itmek	Havâss-ı Refî'a Kazâsı/ Çekmece-i kebîr Nâhiyesi	İnöz Kal'ası	1	M	E	Sâkin	133 /1	Belir-siz
90	celb-i mâl sevdâsı, ihtilâl-i belde 'âdet-i me'lûfesi/alışkanl ığı olmak, yalanlarla fesâda sebep olmak, gûnâ-gûn ekâzib ve erâcif ihdâs ve işâ'ına cür'et eder	Yanya Kazâsı	İnöz Kal'ası	1	G M	E	kocabaşı	134 /3	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ci ns.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
91	iki şabb-ı emredi kaçırıp iğfâl etmek	Kastamonu	Samsun Kal'ası	2	M	E	1 'Alem-dar, 1 Kazgan-cı	135 /2	Belir-siz
92	eşkiyâ olan oğlu hakkında cezalandırma kararı olmasına rağmen oğlunu saklaması, fukarâyı tekdîr ve bi-gayri hakkın zulmen akçalarını ahz	Kengiri Kazâsı	Belirsiz	1	M	E	Sâkin	135 /3	Belir-siz
93	Bi-vech-i kemâl şirret ve ru'ûnet itmesi	Isparta	Kütahya Kal'ası	1	M	E	çukadâr	139 /3	Belir-siz
94	kendi halinde olmamak, şekâvet ve hıyânete tasaddî, gamz ve tağrîm ve hetk-i 'ırz ve gasb-ı emvâl ve ef'âl-i şenî'aya ictisâr	Ruşçuk Kazâsı	Seddülbahr Kal'ası	1	M	E	Sâkin	141 /1	Belir-siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre- si
95	a‘yânlık iddi‘âsıyla tasallut, eşkıyâyı başına cem‘ ve istishâb ile tagallüb birle, ahâlînin bâkire kızlarını namzedlerine virdirmeyüp ahz-ı rüşvet ile küfüvlerinin gayrısına şürû‘, katl/adam öldürmek, asılsız iddia ve şikâyetlerde bulunmak, celb- i mâl sevdâsı, fukarâyı ızrâr ile râhatları meslûb ve perâkende vü perîşân olmalarına sebeb	Ankara Kazâsı	Magosa Kal‘ası	1	M	E	Sâkin	141 /2	Belir- siz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	S y .	Din/ cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
96	fukarâya zulm ü ta‘addî eylemek, emvâl-ı mîrînin ta‘tîline bâdî, re‘âyânın perâkende vü perîşân olunmalarına bâ‘is ü bâdî, hilâf-ı şer‘-i şerîf / hilâf-ı marzî harekât-ı nâ-hemvâra ictisâr itmek	Beypazarı	Ankara Kal‘ası	10	M	E	Sâkin	142 /2	Belir-siz
97	kâtil ve şakîler ile niçe ehl-i ‘ırz kimesneleri tehdîd ve ahâlî-i fukarânın umûrunu mu‘attal ve tekdîr ve tehdîd	Mankalya Kazâsı	Varna Kal‘ası	3	M	E	Sâkin	144 /3	Belir-siz

Kalebend cezası alan hükümlülerin suç mahalleri

Defterimizde geçen suç mahalleri aşağıdaki tablomuzda gösterilmiştir. Tabloda görüleceği üzere incelediğimiz kalebend cezası alan hükümlülerinin suç mahallerine baktığımızda suçlu sayısının en çok olduğu mahaller sırasıyla; 18 suçlu sayısı ile İçil nahiyesi, 12 suçlu ile İstanbul ve 10 suçlu ile Beypazarı gelmektedir.

Tablo 2: Kalebend Cezası Alan Suçluların Suç Mahallerine Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Ankara Kazâsı	-	3	-	1	4
2	Ayazma	-	1	-	-	1
3	Aydos	-	1	--	-	1
4	Ayvalık Kazâsı	-	-	-	1	1
5	Balıkesri	-	2	-	-	2
6	Behesni Kazâsı ve Siverek Kazâsı	-	2	-	-	2
7	Belirsiz	-	2	-	-	2
8	Bender Kal'ası	-	1	-	-	1
9	Bergos Kazâsı	-	1	-	-	1
10	Beypazarı	-	10	-	-	10
11	Bursa Kazâsı muzâfâtından Kete Nâhiyesi'ne tâbi' Cebel-i 'atık nâm mahall	-	2	-	-	2

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
12	Burusa ve Balıkesri ve Kapudağı ve Mihalıç ve Bandırma ve Aydıncık? ve Kirmasti ve Mudanya ve Karesi ve Biga Kazâları ve izmir	-	-	-	1	1
13	Cisr-i Ergene Kazâsı	-	3	-	-	3
14	Cisr-i Ergene mukâta‘asından Ergene Kasabası	-	2	-	-	2
15	Çermik ve Eğin ve Ergani Kazâsı	-	1	-	-	1
16	Çubuk-âbâd Kazâsı	-	1	-	-	1
17	Debre Kazâsı	-	1	-	-	1
18	Dömenik Kazâsı	-	-	-	1	1
19	Edirne muzâfâtından Yeniköy nâm karye	-	-	-	1	1
20	Erzincan	-	1	-	-	1
21	Filibe Kazâsı'na tâbi‘ Avretalan nâm karye	-	-	-	2	2
22	Filorina Kazâsı	-	1	-	1	2
23	Gedüs Şâbhânesi	-	5	-	-	5
24	Gümülcine Kazâsı	-	1	-	-	1

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
25	Gümüş Nahiyesi'ne tâbi' Köprüvıran/Köprüören(?) nâm karye	-	1	-	-	1
26	Haleb	-	1	-	-	1
27	Haleb Eyâleti/ İdlîb Kazâsı	-	2	-	-	2
28	Havâss-ı Mahmûd Paşa Kazâsı'na tâbi' Eski Polos ve Bedre ve Kara Hamza ve sâ'ir vakf kurâ	-	1	-	-	1
29	Havâss-ı Refi'a Kazâsı/Çekmece-i kebîr Nâhiyesi	-	1	-	-	1
30	Hayrabolu Sancağı	-	3	-	-	3
31	Hezargrad Kazâsı/ Arnavud nâm karye	-	-	-	1	1
32	Isparta	-	1	-	-	1
33	İçil Nâhiyesi'ne tâbi' Balyayla Karyesi ve Cavgir Karyesi ve Neccârî kurâsı	-	18	-	-	18
34	İncesu Kazâsı	-	6	-	-	6
35	İskilib Kazâsı	-	1	-	-	1

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
36	İstanbul	-	12	-	-	12
37	Kal'acık Keskin Kazâsı	-	2	-	-	2
38	Karahisar-ı Nallu Kazâsı	-	4	-	-	4
39	Karaferye	-	1	-	-	1
40	Karapınar Kazâsı	-	2	-	-	2
41	Kastamonu	-	3	-	-	3
42	Kengiri Kazâsı	-	4	-	-	4
43	Kengiri Sancağı'nda Karacaviran Kasabası	-	9	-	-	9
44	Keşan Kazâsı	-	4	-	-	4
45	Kilidülbahr ve Sultaniye Kal'aları	-	2	-	-	2
46	Kocaili Sancağı/ Âb-ı sâfî Kazâsı muzâfâtından Karapürçek Karyesi	-	2	-	-	2
47	Kocaili Sancağı'ndan Taşköprü nâhiyesinde vâkı' nâhiye-i mezbûra tâbi' Çıraklı nâm karye	-	4	-	-	4
48	Köstendil	-	-	-	1	1
49	Kuşadası	-	-	-	1	1

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
50	Kuşadası/nefs-i Bergama	-	-	-	1	1
51	Kütahya	-	1	-	-	1
52	Limni Cezîresi	-	8	-	-	8
53	Lofça Kazâsı	-	3	-	-	3
54	Manastır Kazâsı	-	-	-	1	1
55	Mankalya Kazâsı	-	3	-	-	3
56	Matbel/Mutabbel Korusu	-	1	-	-	1
57	Midillü	-	1	-	-	1
58	Mihaliççık Kazâsı 'na tâbi' Kavak nâm karye	-	2	-	-	2
59	Mora Cezîresi	-	1	-	-	1
60	Mudurnu Kazâsı	-	3	-	-	3
61	Nallı Hân Kazâsı	-	1	-	-	1
62	nefs-i Marmara Nâhiyesi	-	-	-	2	2
63	Niğbolu	-	2	-	-	2
64	Niğde Kazâsı	-	1	-	-	1
65	Niş	-	1	-	-	1
66	Rakka	-	1	-	-	1

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
67	Ruşuk Kazâsı	-	1	-	-	1
68	Selânik Kazâsı	-	1	-	-	1
69	Serfiçe Kazâsı	-	1	-	-	1
70	Siroz	-	-	-	2	2
71	Şam/Hamas Kazâsı	-	-	-	1	1
72	Teke Sancağı	-	1	-	-	1
73	Tokad	-	2	-	-	2
74	Tosya Kazâsı	-	1	-	-	1
75	Yanya Kazâsı	-	-	-	1	1
	Genel Toplam	0	161	0	19	180

Kalebend cezası alan hükümlülerin ceza mahalleri

Kalebend cezası alan hükümlülerin bir kısmının ceza mahallinin belirtilmediğini görüyoruz. Tablomuzda bu belirtilmeyen bu ceza mahallerini “Belirsiz” olarak ele aldık. Böyle bir başlığı açmamızın nedenlerinden biri, bazı hükümlerde özellikle de

nefy cezalarında ceza mahalli için “*diyâr-ı âhara, diyâr-ı ba’îdeye, Mahall-i ba’îdeye, Kazâ-yı âhara, vatan-ı aslîsine*” gibi belirsiz tabirlerin kullanılmasıdır. Başka bir neden olarak ise ceza mahalli isminin boş bırakılmasıdır. Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere Kalebend ceza mahalleri içinde Ankara Kalesi 22, Rakka Kalesi 19, İnöz Kalesi 17, Seddülbahr Kalesi 15, Limni Kalesi 13 suçlu ile en çok hükümlü barındıran kalelerdir.

Tablo 3: Kalebend Cezası Alan Hükümlülerin Ceza Mahallerine Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Ankara Kal’ası	-	22	-	-	22
2	Belirsiz	-	2	-	-	2
3	Benefşe Kal’ası	-	2	-	-	2
4	Bozcaada Kal’ası	-	2	-	-	2
5	Dimetoka Kal’ası	-	4	-	2	6
6	Diyârbekir Kal’ası	-	2	-	-	2
7	Eğridere Palankası	-	1	-	-	1
8	Haleb Kal’ası	-	1	-	-	1
9	Harput Kal’ası	-	1	-	-	1
10	İnebahtı Kal’ası	-	-	-	1	1
11	İnöz Kal’ası	-	13	-	5	18

Sıra Numarası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
12	Karahisar-ı sâhib Kal'ası	-	1	-	1	2
13	Kavala Kal'ası	-	6	-	-	6
14	Kayseriyye Kal'ası	-	9	-	-	9
15	Kengiri Kal'ası	-	2	-	-	2
16	Kilidülbahr ve Sultaniye Kal'aları	-	2	-	-	2
17	Konya Kal'ası	-	8	-	-	8
18	Kütahya Kal'ası	-	8	-	1	9
19	Limni Kal'ası	-	12	-	1	13
20	Magosa Kal'ası	-	6	-	1	7
21	Midillü Kal'ası	-	2	-	2	4
22	Niğbolu Kal'ası	-	1	-	-	1
23	Ohri Kal'ası	-	-	-	1	1
24	Önce Seddülbahr Kal'ası Sonradan Boğaz-kesen Kal'ası	-	1	-	-	1
25	Platimana Kal'ası	-	1	-	1	2
26	Rakka Kal'ası	-	19	-	-	19
27	Samsun Kal'ası	-	9	-	-	9
28	Seddülbahr Kal'ası	-	15	-	-	15

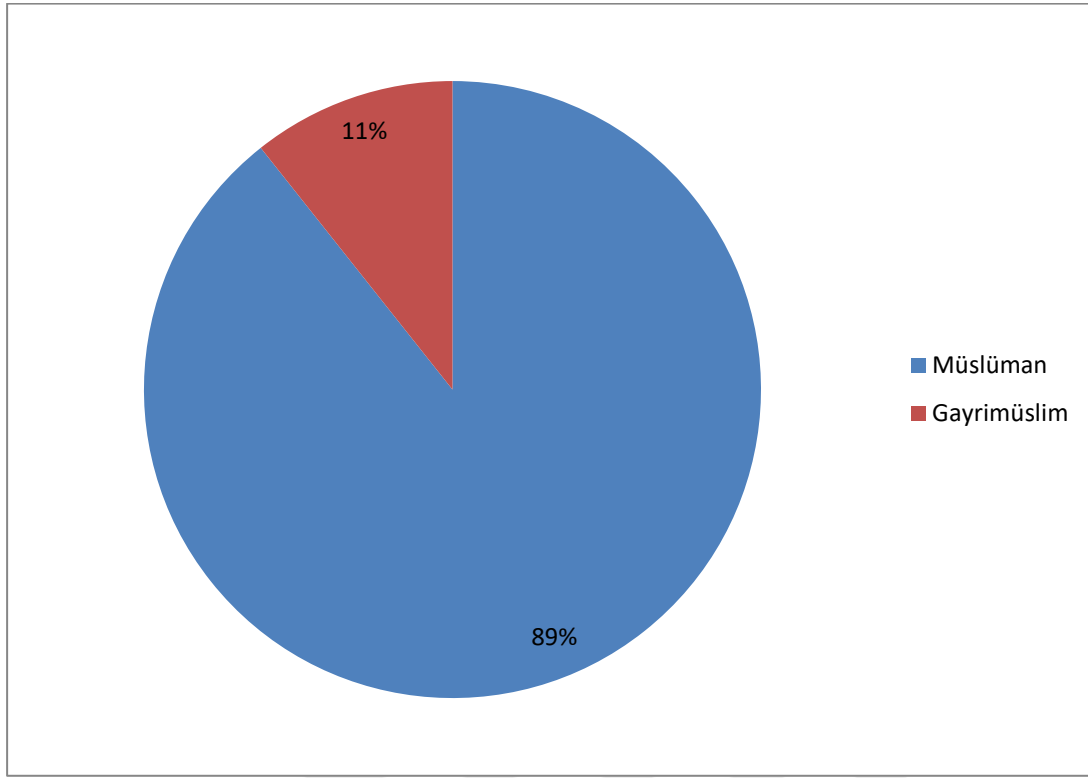
Sıra Numarası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
29	Sinop Kal'ası	-	4	-	-	4
30	Siroz Kal'ası	-	-	-	2	2
31	Tokad Kal'ası	-	1	-	-	1
32	Üsküb Kal'ası	-	-	-	1	1
33	Varna Kal'ası	-	3	-	-	3
34	Varna Kal'ası ve yâhûd Niğbolu Kal'ası	-	1	-	-	1
	GENEL TOPLAM	0	161	0	19	180

Kalebend cezası alan hükümlülerin sosyal statüleri

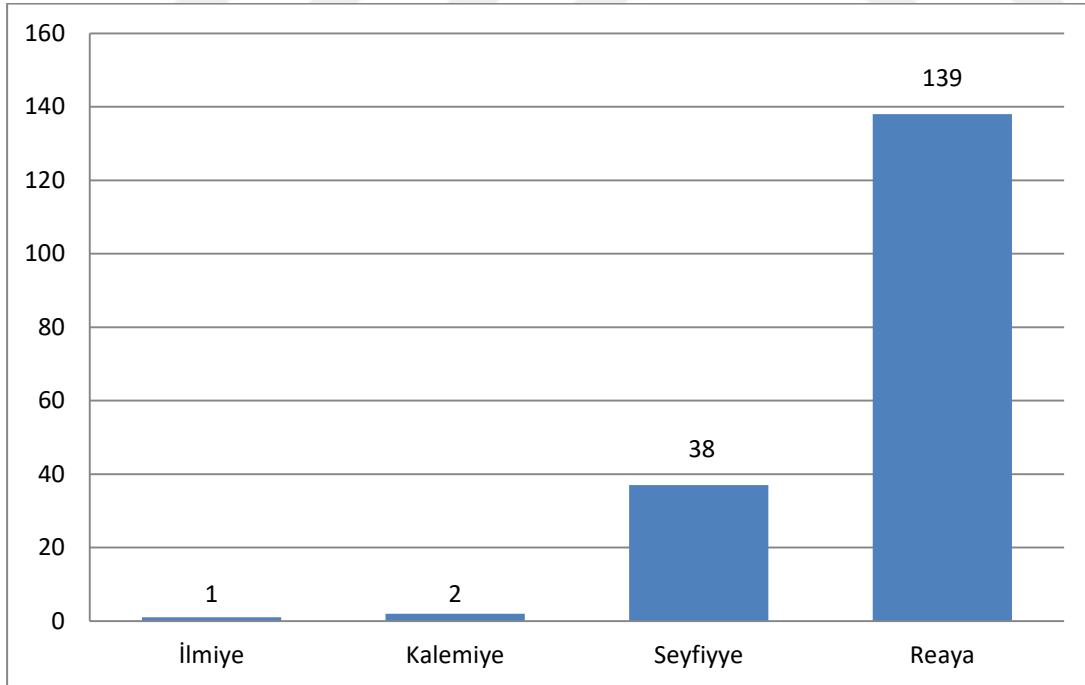
Osmanlı toplumu genel olarak iki ana sınıfa ayrılır. Yönetenler ve yönetilenler. Yönetenler askeri sınıf olarak da bilinir ve Seyfiye, İlmiye ve Kalemiye gibi grupları içerir. Yönetilenler ise reaya olarak adlandırılarak, Müslim ya da Gayrimüslimlerden oluşmaktaydı. İş kolunda köylü çiftçiler, konar-göçerler, zanaat erbabı, tüccarlar ve hizmet sektörü mensuplarını kapsar.⁵¹ Sosyal statüye göre yaptığımız sınıflandırmayı bu bilgilere dayanarak oluşturduk.

Kalebend cezası alan hükümlülerin toplam sayısı 180 kişidir. Bu hükümlülerden 139 kişi reaya sınıfından olup, %89'u Müslüman, %11'i Gayrimüslim'dir. Geriye kalan 41 suçlunun yer aldığı yönetenler sınıfının 38'si Seyfiye, 2'si Kalemiye, 1'i ise İlmiye sınıfına mensuptur.

⁵¹ Mehmet İpşirli, "Ehl-i Örf", *DİA*, c.10, 1994, s. 520.

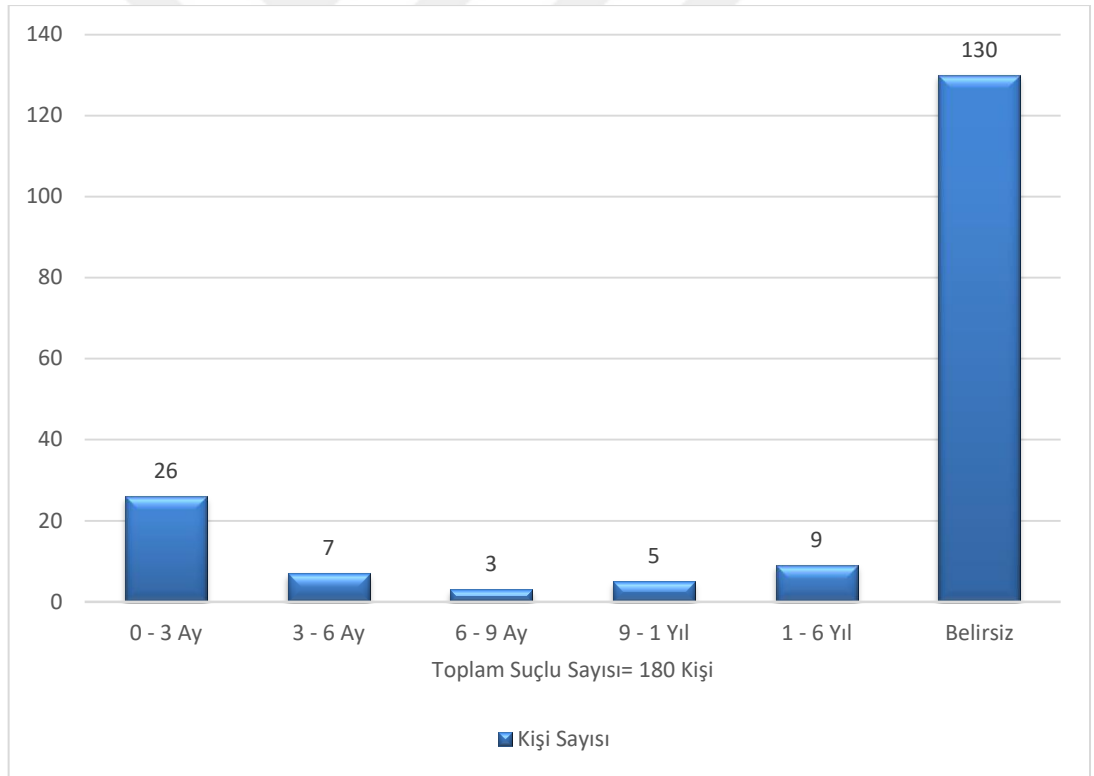
Şekil 6: Kalebend Cezası Verilen Hükümlülerin Din Bazında Oransal Dağılımı

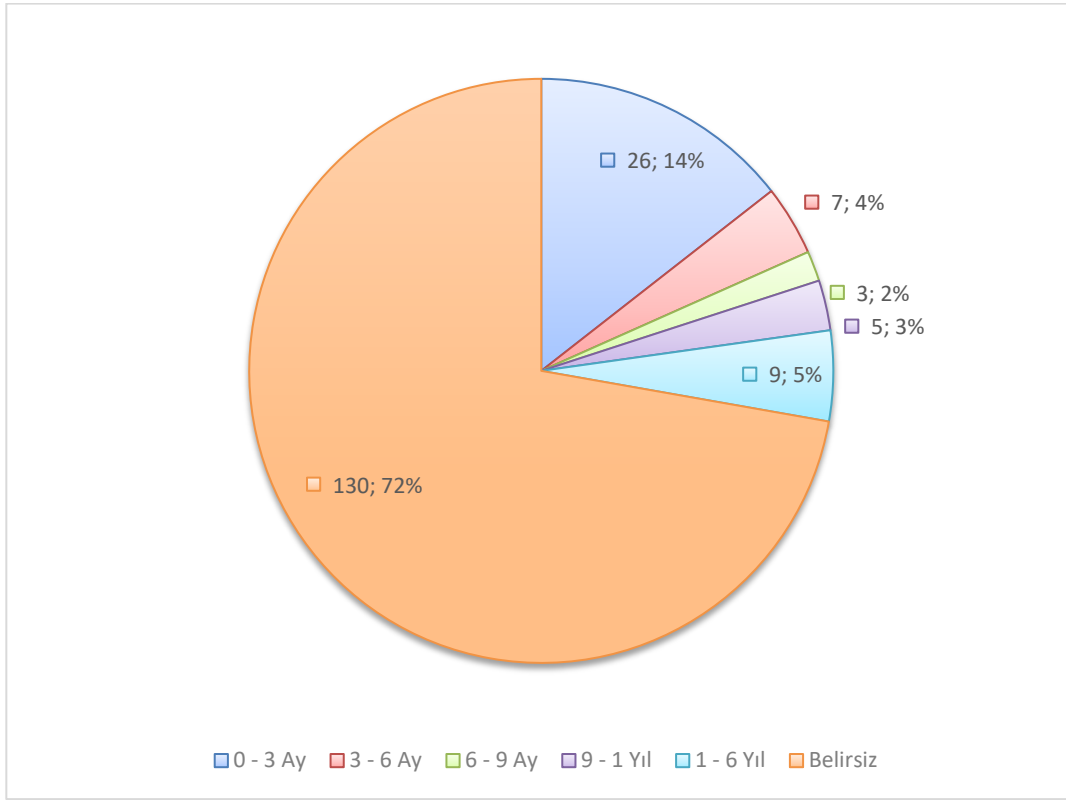
Şekil 7: Kalebend Cezası Alan Hükümlülerin Sosyal Statülerine Göre Sayısal Dağılımı

Kalebend cezası alan hükümlülerin ceza süreleri

Kalebend ceza sürelerini hesaplarırken tablolarımızda ve grafiklerimizde görüldüğü üzere ceza süreleri belirtilmemiş hüküm sayısı oldukça fazladır. Bu duruma, ilgili hükümlere ait ıtlak hükümlerinin aynı defterde bulunmayışını en önemli sebep olarak gösterebiliriz. Ayrıca ıtlak hükmü olmayan ama hükmün kenarına şerh düşülen ıtlak tarihleri de ceza süreleri hesaplanırken kullanılmıştır. Ceza mahalline vusül tarihleri belli ise vusül tarihinden itibaren ıtlak olunduğu tarihe kadar geçen süre ceza süresi olarak hesaplanmıştır. Aşağıdaki grafiklerde görüldüğü üzere belirsizleri saymazsak en çok ceza süresi 0-3 ay arasındır.

Şekil 8: Kalebend Cezası Alan Hükümlülerin Ceza Sürelerine Göre Sayısal Dağılımı

Şekil 9: Kalebend Cezası Alan Hükümlülerin Ceza Sürelerine Göre Oransal Dağılımı

3.1.1.2 Nefy Cezası

Nefy ya da diğer bilinen ismiyle sürgün cezası, bir kişinin veya bir topluluğun ceza yahut güvenlik tedbiri olarak yaşadığı yerden başka bir yere belli bir süre ya da ömür boyu kalmak üzere isteği dışında gönderilmesi ve orada ikamet etmeye mecbur tutulmasıdır. Kelime, hakkında bu ceza veya tedbirin uygulandığı kişi ve gönderildiği yeri de ifade eder.⁵² İncelediğimiz hükümlerde sürgün cezası “*nefy ü iclâ, nefy ü irsâl, nefy ü ib’âd, nefy ü tağrîb, nefy ü tesyîr, nefy ü te’dîb*”⁵³ gibi ibarelerle ifade edilirdi.

Defterimizdeki 96 adet nefy ceza hükmünden, bu cezayı alan toplam hükümlü sayısı 174’tür. Bunlardan 15’i kadın, 159’u erkek olmakla birlikte 126 hükümlü ile büyük çoğunluğu reaya sınıfındaki kişilerden oluşmaktadır. Yönetici sınıfından ise 48 kişi

⁵² Talip Türcan, “Sürgün”, *DİA*. c. 38, s. 164.

⁵³ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 4/1, 7/3, 13/3, 139/4, 20/2, 25/4 vb.

bu cezaya çarptırılmıştır. Tablomuzda ve grafiğimizde nefy cezası alıp ceza mahalli belli olmayanları “Belirsiz” olarak ayırmakla birlikte, belirsiz olanları da “*Belirsiz/bilâd-ı ba’ide, Belirsiz/diyâr-ı âhara, Belirsiz/vatan-ı asliyesine, Belirsiz/Kazâ-yı âhara, Belirsiz/Mahall-i ba’ideye, Belirsiz/Diyâr-ı ba’ide*” şeklinde ayrıca kendi içinde ayırmayı uygun gördük. Bu başlıklar içinde olup, hükümlerde “*vatan-ı aslîsi/asliyesine*” tabirinden önce veya sonra memleketi belirtilmişse, sadece memleketinin ismini ceza mahalli olarak aldık. Özellikle ceza mahalli olarak vatan-ı aslisine nefyedilen hükümlü sayısının fazla olduğunu görmekteyiz. 10 hükümde geçen bu durum, ceza mahallinin belirlenmesinde, ağır olmayan suçlarda suçlunun da düşünüldüğü kanaatini vermektedir.⁵⁴

Nefy cezası alan hükümlülerin gönderildiği mahallere baktığımızda, hükümlü eğer kadın ise dinine, milletine bakılmaksızın daha çok Bursa’ya ve vatan-ı aslisine nefy edildiğini görmekteyiz. Kadın suçlu, tek başına değil de aile bireylerinden biriyle cezaya çarptırılmışsa aile bireyleri ile beraber herhangi bir yere nefyedilebiliyordu. Bunun sebebi de bir kadının tek başına ihtiyaç ve güvenliğini sağlayabilme zorluğunun göz önünde bulundurulduğunu düşünmekteyiz. Ayrıca nefyin diğer cezalara nazaran daha hafif olması ve kadınların diğer ceza türlerini kaldırarak dayanıklılıkta olmaması, kadınlara nefy cezası verilmesinde etken olduğu kanısındayız.

Nefy ceza mahallerine baktığımızda içlerinde Kıbrıs, Magosa, Bozcaada, Limni, Midillü, İstanköy Cezirelerinin geçtiğini görmekteyiz. Cezirebend adı altında bir ceza türü olmasına rağmen, yukarda ismi geçen cezirelerin geçtiği bazı hükümlerde, nefy cezası ile cezirede ikamet ettirilmesinin kararlaştırılmasından dolayı nefy ceza türünde değerlendirdik. Ayrıca hükmün içeriğinde “Cezirebend” ya da “Zorunlu ikamet” cezaları ile beraber “Nefy” cezası geçiyorsa ve nefy edilsin diyorsa, biz bu suçları nefy cezası kapsamına aldık.⁵⁵

Nefy cezaları içerisinde “*katle bedel nefy*” cezası karşımıza çıkmaktadır. Hükümde 1768-1774 Osmanlı Rus Savaşı’nın en önemli muharebelerinden, Kozluca

⁵⁴ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 13/1, 24/1, 39/2, 42/3, 53/1, 80/2, 94/1, 110/1, 128/2, 145/1.

⁵⁵ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 7/3, 19/1, 21/2, 21/3, 27/3 vb.

Muharebesi'nden firar eden sekiz neferin Limni Cezîresi'nde bu cezaya çarptırılmıştır.⁵⁶

Tablo 4: Nefy Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
1	Kızb ü dürûğ ile kendine tîmâr ibkâ itdirmek	Limni Cezîresi	Bozca-ada Cezîresi	1	M	E	Mîr-alay-1 sâbık	7/3	Belirsiz
2	Sefine ile gelen zehâ'iri sahibine teslim etmeyip başka bir yerde ihtifa etmek ve zehâ'irin başkası tarafından alındığını iddi'â etmek, sefinenin yelkeninin telef olmasına sebep olmak	Âsitâne	Sivas	1	M	E	'Arz-1 hâlcî	8/2	6 ay 6 gün
3	Hilâf-ı vâkı' 'arz-1 hâl	İstanbul	Amasya	1	M	E	Dibek-çi	13/1	Belirsiz
4	Kızb ü dürûğ ile kendine tîmâr ibkâ itdirmek	Rumili Hisârı civarı	Burusa	3	M	1 K , 2 E	Sâki-ne, Sâkin, Çavuş	13/4	Selîm 1 ay 25 gün, Hâce 6 ay 3 gün
5	Hilâf-ı vâkı' 'arz-1 hâl	Selânik Kazâsı muzâfâtından Gelmeriye Nahiyesi	Prizren	2	M	1 K , 1 E	Sâki-ne, Sâkin	14/1	7 yıl 20 gün
6	Belirsiz	Belirsiz	Burusa	1	M	E	Ket-hüdâ	14/2	Belirsiz

⁵⁶ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 13/3.

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
7	Kendi halinde olmamak, hakkında yapılacak şikâyetleri önlemek, fevt olanların terekelerini zabt etme ve isbât-ı verâset olan terekeleri dahi virmeyüp kullanma	Üsküdar Kazâsı muzâfâtı ndan Ada[lar] Nahiyesi 'ne tâbi' Kartal Kasabası	İznik-mid	1	M	E	subaşı ve zâbit	15/3	1 ay 1 gün
8	Hilâf-ı emr-i 'âlî da'vâlara tasaddî	İstanbul	Bozca-ada Cezîre-si	1	M	K	Sâki-ne	19/1	2 ay 19 gün
9	Yağma ve talan, âlet-i harble mekan basmak	İstanbul	Ahışha	2	M	E	Zevrakçı ve çömezi	19/4	2 ay 11 gün
10	Kendi halinde ırz ve edebiyle mukayyed olmamak, ifk ü iftirâ ile re'âyâyı tecrîm, kapuların şikest ve hânelerine girüp darb u şetm ve geceleri hânelerini taşlamak	Silivri Kazâsı	Çatalca Nahiyesi	1	G M	K	Sâki-ne	21/1	Belirsiz
11	Yalan şâhitlik	Dîvân-ı asafî	Bursa	2	M	E	Cebe-ci neferrâtı	22/2	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
12	Mukarrer hükûmetin dühûlüne muhâlefet ve emvâl-i mîrîyye ve husûs-ı sâ'irenin dahî temşiyetinde muhâlefet, zimmetlerinde olmaması gereken emvâli virmemek ve ekl sevdâsında olmaları	Kilis	Lefkoşa	2	M	E	Sâkin	22/4	Belirsiz
13	Hükkâm-ı kirâmı ta'ciz, hilâf-ı vâkı' 'arz-ı hâl	Rumili	Bozca-ada ve Limni Cezîresi	1	M	K	Sâkin	25/4	Belirsiz
14	Bir hâtûnu tahrîk ve iğfâl ve kendü rızâsıyla esîr pazarına götürüp fûrûht eylemek	Bursa	Bursa	2	M	K	Sâkin	26/3	Belirsiz
15	Hilâf-ı inhâ iştikâ	Ankara	İznik-mid	2	M	E	Sâkin	26/4	Belirsiz
16	Fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, ma'denin ta'tiline bâ'is ü bâdî olmak, ifk ü iftirâ ile iştikâları	Selânik Kazâsı muzâfâtından Sidre Kapsi Ma'deni	Vatan-ı aslilerine	20	5 M ve 15 G M	E	Ma'-den işçisi	27/1	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
17	Kendi halinde olmamak, tahvîf ve sû-i kâsd sevdâsında olma, alet-i harb ile darb etme	Üsküdar Kazâ-sı'na tâbi' Kuzguncuk nâm karye	Limni Cezîresi	3	G M	1 K 2 E	Sâkin	27/3	Belirsiz
18	Sırka/hırsızlık	Âsitâne-i sa'âdet	Bursa	1	M	E	Sâkin	28/1	Belirsiz
19	Nizâm-ı beldenin ihtilâline bâ'is olmak, katl-i nüfûsa bâdî	Bergama Kazâsı ve Tırhala Kazâsı ve Kelemiye Kazâsı	Midillü Cezîresi	4	M	E	Müftî ve Nâ'ib ve Sâkin	28/2	1 yıl 4 ay 14 gün
20	Ehl-i İslâm cariyelerini hilâf-ı şer' hânesinde birer ikişer ay alıkoymak	Balat	Bursa	1	G M	E	Sâkin	30/1	2 ay
21	Kendü kâr ü kesbine kanâ'at itmeyüp umûr-ı şer'iyeyi maktû'misillü bey' itmesi, gûnâ-gûn mel'anete tasaddî itmeleri	İstanbul/ Sultân Mehmed Hân Câmi'-i şerîfi	Midillü Cezîresi	2	M	E	Muhzır ve baş imâm	30/3	es-Seyyid Tâhir 3 ay, 'Acem el-Hâc 'Âlî 9 ay 13 gün
22	Belirsiz	Belirsiz	Sakız Cezîresi	1	M	E	Tüc-câr	30/5	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
23	Kendi halinde olmamak, envâ'-ı menhiyyâtı mürtekip olması	İstanbul/ Ebû Eyyûb Ensârî'de vâkı' Davud Ağa Mahallesi	Bursa	3	M	2 K 1 E	Köçek-ciyân	32/1	1 ay 12 gün
24	Kendi halinde olmamak, fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, re'âyâyı tahrik, voyvodaların umûruna müdâhale etmeleri	İstanbul	Atina	7	1 M ve 6 G M	E	Sâkin	32/4	Belirsiz
25	Kendi halinde olmamak, 'ibâdullâhî ta'cîz ve tekdîrden hâlî olmamak	İstanbul/ Kasım-paşa	Bursa	1	M	E	Sâkin	33/3	1 yıl 4 gün
26	Sahte akça darp etmek ve suçu başkasına isnad etmek	İstanbul/ Mehem-med Ağa Câmi'i kurbu	Bursa	2	M	E	Doğ-rama-cılık	33/4	26 gün
27	Belirsiz	İstanbul	Rodos-çuk (Tekfur dağı) Kazâsı	1	M	E	Hâsseki	34/1	6 yıl 4 ay 3 gün
28	Dâ'imâ esnâfî tekdîr ve ta'cîz ve tama'-kâr olmak, darb, hetk-i ırz, tehdit, ağaç kesip satma	İstanbul/ Mehem-med Kethüdâ Câmi'	Bursa	1	M	E	imâm-ı sâni ve hâtîb	37/1	5 ay 12 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
29	Başlarına bir mikdâr asker cem' ve paşa ile muhârebeye tasaddî itmeleri	Argiri-kasrı Kazâsı'n da kâ'in Maktûl Kaplan Paşa'nın çiftlikleri	diyâr-ı ba'îde	2	M	E	kâ'im ma-kâm	37/2	Belirsiz
30	Bir insanı esîr deyü satmak	İstanbul Gümrü-ğü	İzmir	1	M	E	?	38/1	Belirsiz
31	Derileri ucuza alıp saklayarak pahalıya satmak, piyasayı bozmak, vurgunculuk	İstanbul/ Sipâhîler hanı	Kayseriye Kazâsı	1	M	E	Yeni-çeri	39/2	3 ay 27 gün
32	Ahaliye zarar vermek, su yollarının kesilmesine ve tahribine cür'et	Belirsiz	Keşan Kazâsı	1	M	E	Suyol-cu neferrâtı	42/3	9 ay 16 gün
33	Kendi halinde ırz ve edebiyle mukayyed olmamak, halka dil uzatmak, lisân ile ta'addî (zulüm), mahalleyi âteşe veririm deyü tahvîf	İstanbul/ Beşiktaş Kasabası / Cihân-nümâ Mahallesi	Bursa	1	M	K	Sâkin	43/3	Belirsiz
34	Ulemâyâ hakaret, uygunsuz, çirkin kaba davranışlarda bulunmak	Belirsiz	Gelibolu	1	M	E	Mü-derris	44/5	15 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
35	Belirsiz	İstanbul/ Dîvân-ı humâyûn	İzmir	1	M	E	Dîvân-ı humâyûnda sâbıkâ Kâtib Ağay-ı Dârü's-sa'âde ve Mev-kûfâtî	45/1	1 ay 24 gün
36	Haddinden ziyâde na-sezâ kelimâta âgâz ve sekrân olduğu ve şütüm-ı galîza ile şetm eylemesi	Belirsiz	Bursa	1	M	E	Sâkin	46/3	Belirsiz
37	Kendi halinde olmamak, şâbb-ı emrede ta'arruz ve seni darb iderim deyü tahvîf, ahâlînin kendüsünden dilgîr olmaları	İstanbul/ Çorlulu Âlî Paşa Medre-sesi	Bolu Kazâsı	1	M	E	Mollâ	46/4	Belirsiz
38	Fuhuş / fâhişe gürûhundan olmak, ef'âl-i şenî'ayı mürtekib olmak	İstanbul/ Cümdi Meydânı kurbu	Bursa	1	M	K	Sâkin	46/5	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
39	Eşkıyâyı tahrîk, ihtilâl-i nizâm-ı serhadde nâdî bir şahıs olması, fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak	Saray-bosna	Kıbrıs Cezîresi	1	M	E	Kādî	48/1	2 ay 25 gün
40	Hilâf-ı rızâ-yı humâyûn harekete cesâret	Âsitâne-i ‘aliyye	Bursa	1	M	E	Baltacılar vekîl-i harcı	48/3	4 yıl 9 ay
41	Mühim işlerin duraksamasına sebep olmak, ispiyonculuk yapmak	Rodos	İstanbul Cezîresi	2	M	E	Sâkin	53/3	1 ay 19 gün
42	Adam yaralama, sarhoş dolaşmak, envâ‘-ı fîsk ile mürtekib olmak	İstanbul/ Efdal-zâde medrese-si	Bosna	1	M	E	Sâkin	56/2	Belirsiz
43	Kendi halinde olmamak, katl/adam öldürmek, eşkıyâya öncülük etmek/ yol göstermek, mezâlim-i ta‘addiyâta mütecâsir olmak, adam yaralama, halktan haksız yere, zorla akçe almak, fukaranın menzîlini ihrâk bi'n-nâr, zulm ü ta‘addîlerini setr ve ashâb-ı hukûkun hakkını ibtâl sevdâsıyla firâr ve kendülerini ihtifâ eylemek	Vulçitrın Kazâsı ve kazâyâ tâbi‘ Yadlu? ve Yancos? nâm karyeler	Belirsiz	1	M	E	Sâkin	57/1	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
44	Bir insanı esîr deyü satmak, suçlamanın asılsız olduğunun anlaşılması, reayaya iftira atıldığıının tespiti	İstanbul/ Maktûl Hasan Paşa Medresesi	Kepsud	1	M	E	Mollâ	57/2	Belirsiz
45	Kendi halinde olmamak, celb-i mâl sevdâsı, töhmet ile ittihâm ve tekdîrden hâlî olmamak, kazânin ihtilâlîne bâ'is ve bâdî olmak, fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak	Bolu Kazâsı / Yavebolu Kazâsı	Kıbrıs Cezîresi	1	M	E	Bâş-kâtib	57/4	Belirsiz
46	Hilâf-ı vâkı' ruk'a ruk'a ictisâr, kazânin ihtilâlîne bâ'is ve bâdî olmak	İstanbul	Avlonya	4	M	E	Sâkin	58/1	Belirsiz
47	Kendi halinde olmamak, re'âyâ fukarâsının 'ıyâl ü evlâdlarıyla râhatlarının külliyyen meslûb ve ahvâlleri dîgergün olmasına sebep olmak	Kütahya Kazâsı	Kıbrıs Cezîresi	1	M	E	Eski-Bâş-kâtib	58/2	1 ay 9 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
48	Kendi halinde ırz ve edebiyle mukayyed olmamak, dâ'imâ esnâfı tekdîr ve ta'cîz ve tama'-kâr olmak, tuzu kendü dilediği mikdâr aldıktan sonra mâ'adâsını esnâfa tevzî' itdikde ba'zılarına çok virüp ve ba'zılarına cüz'î cirüp ol vechile dahi gadr eylemek, kendü murâdı üzre tuza narh belirleyip noksâna fûrûht idenin dükkânını kapayüp tecrîm ve tekdîr ile mallarını ellerinden almak, hadîdü-l'lisân ve dil-âzar olmağla esnâfa ve sâ'ir envâ'-ı şütûm-ı galîza ile şetm etme.	İstanbul	Ereğli Kazâsı	1	M	E	Kethü -dâ	64/2	2 ay 7 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
49	Kendi halinde ırz ve edebiyatla mukayyed olmamak, hadîdü-l'lisân ve dil-âzar olmağla esnâfa ve sâ'ir envâ'-ı şütüm-ı galîza ile şetm, iştirâ eylediği sahtiyânı narh rûzîsinden ziyâdeye bey' ve kendülere nush u pend olundukda muntasih olmayup ısrâr ve bu vechile esnâfi ve sâ'iri tekdîr ve ısrâr itmek	İstanbul	Limni Cezîresi	1	M	E	dikici	65/2	Belirsiz
50	Kendi halinde olmamak, ehl-i 'ırzın 'ıyâllerine sû-i kasd üzre olmak	İstanbul/ Ebû Eyyüb Ensârî Mahallesi	İzmir	1	M	E	Mü'ez-zin	69/2	Belirsiz
51	Müfside ve müzevvire olmak, suçlamanın asılsız olduğunun anlaşılması, reayaya iftira atıldığına tespiti	İstanbul	Bursa	1	M	K	Sâki-ne	71/5	1 yıl 2 ay 29 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
52	Kendi halinde olmamak, müfsid ve müzevvir	Belirsiz	Midillü Cezâre-si	1	M	E	esnâf	73/1	Belirsiz
53	Darb, müfsid ve hâ'in-i şer' ve mehîn-i 'ulemâ olması	İstanbul/Rumili Kādî'askeri Mehemmed Emîn [...] fezâ'ileh ûnun konağı	Limni Cezâre-si	1	M	E	Muh-zır	73/3	1 ay 1 gün
54	Ehl-i garaz ile ittifâk ve dâ'imâ müsvedde ile ehl-i 'ırz ve bî-cürm kimesneleri gamz ve tecrîm, katl-i nüfûsa bâdî	Karahi-sâr-ı sâhib Kazâsı	vatan-ı aslîsi / Ürgüb Kazâsı	1	M	E	Sâkin	80/2	1 ay 28 gün
55	Kendi halinde olmamak, hıyânet ve mefsedetinde ısrâr ve gûnâ-gûn zulme ictisâr, fukarâya zulm ü ta'addî eylemek	Kengiri	Belirsiz / diyâr-ı âhar	1	M	E	Sâkin	83/2	Belirsiz
56	Mu'ârazadan men' olunmak bâbında evâmir-i 'aliyye sâdir olmuşiken tekrâr celb-i mâl ümidiyle sülûk ve ta'cîz ve tekdîr sevdâsında olması	Elbasan	Bozca-ada Cezâre-si	1	M	E	Sâkin	85/2	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
57	İfk ü iftirâ ile iştikâları, şerr ü mazarratlarından ahalinin mutazarrır olmaları	İnebahtı Sancağı	Belirsiz / diyâr-ı âhar	2	M	E	Alay-beyi ve refiki	86/4	Belirsiz
58	Kendi halinde olmamak, 'işret ve menhiyyâtı mürtekib olması, 'işret ve menhiyyâtı mürtekib olması, hetk-i ırz, eşkıyaya mu'in/yardımcı olmak	Bursa Kazâ-sı'na tâbi' Dudaklı nâm karye	Bozca-ada Cezîre-si	2	M	E	1 mül-tezim ve 1 Sâkin	88/2	2 ay 8 gün
59	Hilâf-ı hatt-ı humâyûn tekâlîf nâmına gurus ve keyl mübâyâ'a matlûb ve tahsil	Yanbolu	Bozca-ada Cezîre-si	1	M	E	A'yân	89/1	2 ay 6 gün
60	Kendi halinde olmamak, darb, âlât-ı harb ile geşt ü güzâr	İstanbul	önce vatan-ı aslîleri-ne sonradan Lim-ni'ye	3	M	E	Taleb e	91/1	Belirsiz
61	Kendi halinde olmamak, bi-gayri hakkın tecrîm	Aksaray Kazâsı	Konya	1	M	E	Sâkin	93/3	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Ci ns.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
62	Kendi halinde ırz ve edebiyle mukayyed olmamak, mahalleye Rûm tâ'ifesinden avratlar iskân ve müsâ'ade ve envâ'-ı menhiyyâtı mürtekib	İstanbul/ Fenar-kapusu dâhilinde 'Abdî Subaşı Mahalle-si	Bozca-ada	1	M	E	Kādî	93/4	1 ay 20 gün
63	Bâzârgânlık vekâletine ta'arruz itmek sevdâsıyla el-yevm Âsitâne-i 'aliyyede ehl-i İslâm ve Tatar kıyâfetinde geşt ü güzâr üzre olması	Belgrad	vatan-ı aslîsi olan Menlik kasaba-sı	1	G M	E	Sâkin	94/1	Belirsiz
64	Eşkîyâya öncülük etmek/ yol göstermek, hilâf-ı vâkı' 'arz-ı hâl	İznikmid Kazâsı	Belirsiz / diyâr-ı âhar	4	M	E	Sâkin	95/1	1 ay 29 gün
65	Vakfın 'imâretini ta'tîl ve min külli'l-vücûh vakfı tahrîb itmek	Yenice-i Vardar-'da Gâzî el-Hâc Ahmed Bey Vakfı	Burusa	1	M	E	Müte-veli	10 3/3	Belirsiz
66	Kendi halinde olmamak, halka dil uzatmak, lisân ile ta'addî (zulüm)	Ayaş/ Boğan-pelit nâm karye	Belirsiz / vatan-ı asliye-sine	1	M	K	Sâki-ne	10 4/3	Belirsiz
67	İhtilâl-i memlekete sebep olacak harekette bulunmak	İstanbul	Resmo	2	M	E	Sâkin	10 5/2	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
68	Hilâf-ı vâkı‘ ‘arz-ı hâl, eşirrâ-i keferê cem‘ etmek, ihtilâl-i nizâma bâ‘is oldukları	Sakız Cezîresi	İnöz	3	G M	E	Sâkin	10 6/1	Belirsiz
69	İpeği râyicinden düşük almak, mukâta‘a nizâmını bozmak, hakkında yapılacak şikâyetleri önlemek	Tırnovi mukâta‘ası	Zağra-i ‘atık	1	M	E	A‘yân	10 9/1	Belirsiz
70	Kendi halinde ırz ve edebiyetle mukayyed olmamak, ehl-i ‘ırzı mühîn ve eşkiyâyâ mu‘în ve re‘âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevri ü eziyyet	Midillü	Akhisar	1	M	E	Çâvûşân-ı keşîdegân	11 0/1	3 yıl 2 ay 4 gün
71	Hilâf-ı vâkı‘ ‘arz-ı hâl, ihtilâl-i nizâma bâ‘is oldukları, ifk ü iftirâ ile iştikâları	İstanbul	Kengiri Kazası	6	M	E	Sâkin	11 1/2	10 ay 10 gün
72	Nizâm-ı beldenin ihtilâline bâ‘is olmak, ifk ü iftirâ ile iştikâları	İnebahtı Sancağı	Belirsiz / diyâr-ı âhar	2	M	E	1 Alay-beyi, 1 Sâkin	11 2/1	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
73	Ehl-i 'ırzı mühîn ve eşkıyâya mu'în ve re'âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevri ü eziyyet, nâhiyelere beyhûde mebâliğ tevzi' ve fukarâyı ra'ıyyetden zecren tahsîl ve ekl ü bel' itmeleri, katl/adam öldürmek, darb, re'âyânın emvâl ü eşyâlarını fûrûht	İnebahtı' ya tâbi' Ayakori ve Karavari Kazâsı	Belirsiz / diyâr-ı âhar	1	M	E	A'yân ve Diz-dâr	11 4/2	5 ay 5 gün
74	Kendi halinde olmamak, hilâf-ı vâkı' 'arz-ı hâl, muzırlarla yekdil ve mazlûma mehîn ve yaramazlara mu'în ve ahâlî ve fukarâ ve zu'afâyâ gûnâ-gûn tekdîr ve tecrîm	Denizli	Belirsiz / diyâr-ı âhar	2 ve rü fe kal ar 1	M	E	Sâkin	11 5/2	Belirsiz
75	Asılsız iddia ve şikâyetlerde bulunmak, firâr eylemek	Karahi-sar-ı sâhib	Belirsiz / diyâr-ı âhar	2	M	E	Sâkin	11 7/1	Belirsiz
76	Katl/adam öldürmek, gamz ve tağrîm ve hetk-i 'ırz ve gasb-ı emvâl ve ef'âl-i şenî'aya ictisâr	Akşehir	Belirsiz / bilâd-ı ba'ide	2	M	E	Sâkin	11 8/1	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
77	Belirsiz	Akşehir	Belirsiz / bilâd-ı ba'îde	2	M	E	Sâkin	11 8/2	Belirsiz
78	Kendi halinde olmamak, umûr-ı mühimme ve menâzil-i nizâmın ihtilâl ve ta'tiline bâdî olmak, fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak	Karina-bad	İnöz	1	M	E	Sâkin	12 3/1	Belirsiz
79	Kendi halinde olmamak, fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak erâzil ve eşkıyâya mu'în olmak, ehl-i 'ırza mehîn olmak, fukarâdan şa'îr(arpa) mübâyâ'a bedeli nâmiyla mebâliğ-i keşîde cebren ve kahren tahmil	Sofya Kazâsı	Belirsiz /vatan-ı aslîsi	1	M	E	Sâkin	12 3/3	1 ay 29 gün
80	Kendi halinde olmamak, alet-i harb ile korkutma	İstanbul/ Şeyh Mecid bin Kocuy? Câmi'-i şerîf civârında	Bolu	1	M	E	Sâkin	12 6/5	Belirsiz
81	Eşkıyâ ile ittifâk etmek, re'âyâyı rencide, tecrîm	Karakar-ye Kazâsı	Dime-toka	1	M	E	Sâkin	12 7/2	10 gün
82	Ehl-i 'ırza/ ehl-i 'örfe gamz ve zarar vermek, ta'cîz, tekdîr	Barla Kazâsı	Avşar Kazâsı	1	M	E	Sâkin	12 8/2	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Ci ns.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
83	Kendi halinde olmamak, kazânin ihtilâline bâ'is ve bâdî olmak, ispiyonculuk yapmak, eşkıyâyı başına cem' ve istishâb ile tagallüb birle	Yenişehir-i Fenar	Belirsiz /Mahall -i ba'îde-ye	2	M	E	Sâkin	12 8/3	Belirsiz
84	Kendi halinde olmamak, envâ'-ı hîle, tarîk-i şirrete sülûk, yalanlarla fesâda sebep olmak, gûnâ-gûn ekâzib ve erâcîf ihdâs ve işâ'ına cür'et eder, firâr eylemek	Talanda	Belirsiz /Mahall -i ba'îde-ye	2	G M	E	Papas	12 8/4	1 yıl 7 ay 27 gün
85	Kendi halinde olmamak, tezvîrât-ı gûnâ-gûn ile ehl-i 'ırz re'âyâ fukarâsını tekdîr ve ta'cîz	Mekke-i mükerreme Mahkemesi	Şam-ı şerîf	1	M	E	Ter-cemân	13 0/4	Belirsiz
86	Tezvîrât-ı gûnâ-gûn ile ehl-i 'ırz re'âyâ fukarâsını tekdîr ve ta'cîz	Kavala	Belirsiz /diyâr-ı ba'îde	4	G M	E	Sâkin	13 1/1	Belirsiz

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
87	Bi'l-külliye emniyeti meslûb ve bunun emsâli zulm ü ta'addîlerinin nihâyeti olmaması, hükmi'ş-şer'î olanlara râhat vermeyüp ve hükûmet itdirmeyüp kendüsü fuzûlî zabt ve ibtâl-i hakk ve hasâret	Derenti Kazâsı	Gelibolu	1	M	E	Sâkin	13 4/1	Belirsiz
88	Darb, kurânın defterde mukayyed ra'yyet ve oğullarından iki yüz neferden mütecâviz ma'lûmü'l-esâmî re'âyâyı yerlerinden etmeleri, hilâf-ı şer'-i şerîf habs ve tecrîm	Lofça Kazâsı	Belirsiz /Kazâyı âhar	2	M	E	serden geçdi ağaları	13 6/1	Belirsiz
89	Fukarâya zulm ü ta'addî eylemek	Haleb	Magosa	2	M	E	1 kâ'im ma-kâm-ı nakîb ü'l-eşrâf, 1 nakîb ü'l-eşrâf	13 6/3	5 ay 23 gün

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/Cins.		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
90	De'âvî-i müzevvir ile geşt ü güzâr ve vazîfeleri olmayan mâddelere karışup cezârenin ihtilâline bâ'is, kıl u kâle bâ'is ü bâdî olmak/gıybet yapmak yada sebep olmak	İstanbul	Kıbrıs Cezâresi	4	G	E	Sâkin	13 7/1	Belirsiz
91	Rızâ-yı humâyûn-ı Husrevâneme muhâlif ve tavr-ı edebe münâfî ba'zı harekât ve etvâra ictisâr	İstanbul	Niş Kasa-bası	1	M	E	Silâh-dâr Kâtibi Yazıcı	13 9/4	Belirsiz
92	İhtilâl-i memlekete sebep olacak harekette bulunmak, hilâf-ı vâkı' 'arz-ı hâl	Siroz	Burusa	1	M	E	Sâkin	14 3/3	4 ay 5 gün
93	İhtilâl-i memlekete sebep olacak harekette bulunmak, hilâf-ı vâkı' 'arz-ı hâl	Siroz	Eğriboz	1	M	E	Sâkin	14 4/1	3 ay
94	İrtikâb-ı nâ-şâyeste ve rencîde etmek, fukarâya zulm ü ta'addî eylemek	Alaşehir	Uşak Kazâsı	1	M	E	Müftî	14 5/1	8 ay 3 gün
95	Sirka/hırsızlık, hufyeten menzile duhul etmek	İstanbul/Üsküdar/Bulgur Mahalle-si	Kengiri	2	M	1 E , 1 K	Sâkin	14 5/2	Belirsiz
96	İhtilâl-i memlekete sebep olacak harekette bulunmak, mîrî kalyonların ikmâlîne müdâhale	Rodos Cezîresi	Bozca-ada	1	M	E	Sâkin	14 5/4	2 ay 18 gün

Nefy cezası alan hükümlülerin suç mahalleri

Nefy cezası 96 hüküm ile metinde en çok geçen ikinci hüküm türüdür. Nefy cezası alan 174 hükümlünün suç işledikleri mahallere baktığımızda toplam 53 mahalde suç işlendiği tespit edilmiştir. En fazla suç işlenen mahal, 53'ü Müslüman, 10'u Gayrimüslim olmak üzere toplam 63 kişi ile İstanbul olmuştur. Buna göre İstanbul; Müslüman ve Gayrimüslim hükümlülerin ikisinde de en fazla suç işlenen bölgedir. 2. sırada 20 kişi ile Selanik gelmektedir. Suç mahalli belirtilmeyen 6 kişi bulunmaktadır. Suç mahalli belli olmayan bu kişiler “Belirsiz” başlığı altında tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5: Nefy Cezası Alan Hükümlülerin Suç Mahallerine Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Aksaray Kazâsı	-	1	-	-	1
2	Akşehir	-	4	-	-	4
3	Alaşehir	-	1	-	-	1
4	Ankara	-	2	-	-	2
5	Argiri-kasrı Kazâsı'nda kâ'in Maktûl Kaplan Paşa çiftlikleri	-	2	-	-	2
6	Ayaş/ Boğan-pelit nâm karye	1	-	-	-	1
7	Balat	-	-	-	1	1
8	Barla Kazâsı	-	1	-	-	1
9	Belgrad	-	-	-	1	1
10	Belirsiz	-	6	-	-	6

Sıra Numa- rası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
11	Bergama Kazâsı ve Tırhala Kazâsı ve Kelemiye Kazâsı	-	4	-	-	4
12	Bolu Kazâsı / Yavebolu Kazâsı	-	1	-	-	1
13	Bursa	2	-	-	-	2
14	Bursa Kazâsı'na tâbi‘ Dudaklı nâm karye	-	2	-	-	2
15	Denizli	-	2 ve Rüfeka- ları	-	-	2
16	Derenti Kazâsı		1	-	-	1
17	Elbasan	-	1	-	-	1
18	Haleb	-	2	-	-	2
19	İnebahtı Sancağı	-	4	-	-	4
20	İnebahtı 'ya tâbi‘ Ayakori ve Karavari Kazâsı	-	1	-	-	1
21	İstanbul	7	46	-	10	63
22	İznikmid Kazâsı	-	4	-	-	4
23	Karahisar-ı sâhib	-	2	-	-	2

Sıra Numa- rası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
24	Karahisâr-ı sâhib Kazâsı	-	1	-	-	1
25	Karaferye Kazâsı	-	1	-	-	1
26	Karinabad	-	1	-	-	1
27	Kavala	-	-	-	4	4
28	Kengiri	-	1	-	-	1
29	Kilis	-	2	-	-	2
30	Kütahya Kazâsı	-	1	-	-	1
31	Limni Cezîresi	-	1	-	-	1
32	Lofça Kazâsı	-	2	-	-	2
33	Mekke-i mükerreme Mahkemesi	-	1	-	-	1
34	Midillü	-	1	-	-	1
35	Rodos	-	2	-	-	2
36	Rodos Cezîresi	-	1	-	-	1
37	Rumili	1	-	-	-	1
38	Rumili Hisârı civarı	1	2	-	-	3
39	Sakız Cezîresi	-	-	-	3	3
40	Saraybosna	-	1	-	-	1

Sıra Numa- rası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
41	Selânik Kazâsı muzâfâtından Gelmeriye Nahiyesi	1	1	-	-	2
42	Selânik Kazâsı muzâfâtından Sidre Kapsi Ma'deni	-	5	-	15	20
43	Silivri Kazâsı	-	-	1	-	1
44	Siroz	-	2	-	-	2
45	Sofya Kazâsı	-	1	-	-	1
46	Talanda	-	-	-	2	2
47	Tırnovi mukâta'ası	-	1	-	-	1
48	Üsküdar Kazâsı muzâfâtından Ada[lar] Nahiyesi'ne tâbi' Kartal Kasabası	-	1	-	-	1
49	Üsküdar Kazâsı'na tâbi' Kuzguncuk nâm karye	-	-	1	2	3
50	Vulçitrın Kazâsı ve kazâya tâbi' Yadlu ve Yancos nâm karyeler	-	1	-	-	1
51	Yanbolu	-	1	-	-	1

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
52	Yenice-i Vardar'da Gâzî el-Hâc Ahmed Bey Vakfı	-	1	-	-	1
53	Yenişehir-i Fenar	-	2	-	-	2
GENEL TOPLAM		13	121	2	38	174

Nefy cezası alan hükümlülerin ceza mahalleri

Defterde; belirsizleri saymazsak nefy cezası alan kişilerin cezalarının infaz edildiği toplam 42 bölge vardır. Hükümlülerin cezalarını çekmeleri için en çok gönderildiği mahal, 9'u Kadın, 16'sı Erkek olmak üzere toplam 24 kişi ile Burusa olmuştur. Suçluların nefy olarak en fazla gönderildiği diğer mahaller arasında; 8 hükümlü ile Bozcaada Ceziresi ile yine 8 hükümlü ile Kengiri Kazası gelmektedir. Nefy cezası alan hükümlülerin içinde ceza mahalleri tam anlamıyla belirtilmemiş 53 kişi bulunmaktadır. Bunlardan vatan-ı aslisine gönderilenlerin sayısı 22, kaza-yı/diyar-ı ahara gönderilenlerin sayısı 16, mahall-i/bilad-ı/diyar-ı baide gönderilenlerin sayısı ise 14'tür. Bu şekilde ceza mahalleri belirtilmemiş ceza mahallerini, tablomuzda “Belirsiz/bilâd-ı ba‘îde, Belirsiz/diyâr-ı âhar, Belirsiz/vatan-ı asli, Belirsiz/Kazâ-yı âhar, Belirsiz/Mahall-i ba‘îde, Belirsiz/Diyâr-ı ba‘îde” şeklinde ifade ettik.⁵⁷

⁵⁷ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 13/1, 24/1, 39/2, 42/3, 53/1, 80/2, 94/1, 110/1, 128/2, 145/1.

Tablo 6: Nefy Cezası Alan Hükümlülerin Ceza Mahallerine Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numa- rası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Ahışha	-	2	-	-	2
2	Akhisar	-	1	-	-	1
3	Amasya	-	1	-	-	1
4	Atina	-	1	-	6	7
5	Avlonya	-	4	-	-	4
6	Avşar Kazâsı	-	1	-	-	1
7	Belirsiz	-	1	-	-	1
8	Belirsiz/ bilâd-ı ba‘îde	-	4	-	-	4
9	Belirsiz/ diyâr-ı âhar	-	14	-	-	14
10	Belirsiz/ vatan-ı asliyesine	1	6	-	15	22
11	Belirsiz/Kazâ-yı âhar	-	2	-	-	2
12	Belirsiz/Mahall-i ba‘îdeye	-	2	-	2	4
13	Belirsiz/Diyâr-ı ba‘îde	-	2	-	4	6
14	Bolu Kazâsı	-	2	-	-	2
15	Bosna	-	1	-	-	1
16	Bozcaada Cezîresi	1	7	-	-	8

Sıra Numa- rası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
17	Bozcaada ve Limni Cezîresi	1	-	-	-	1
18	Bursa	8	15	-	1	24
19	Çatalca Nahiyesi	-	-	1	-	1
20	Dimetoka	-	1	-	-	1
21	Eğriboz	-	1	-	-	1
22	Ereğli Kazâsı	-	1	-	-	1
23	Gelibolu	-	2	-	-	2
24	İnöz	-	1	-	3	4
25	İstanköy Cezîresi	-	2	-	-	2
26	İzmir	-	3	-	-	3
27	İznikmid	-	3	-	-	3
28	Kayseriyye Kazâsı	-	1	-	-	1
29	Kengiri Kazâsı	1	7	-	-	8
30	Kepsud	-	1	-	-	1
31	Keşan Kazâsı	-	1	-	-	1
32	Kıbrıs Cezîresi	-	3	-	4	7
33	Konya	-	1	-	-	1

Sıra Numa- rası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
34	Lefkoşa	-	2	-	-	2
35	Limni Cezâresi	-	2	1	2	5
36	Magosa	-	2	-	-	2
37	Midillü Cezâresi	-	7	-	-	7
38	Niş Kasabası	-	1	-	-	1
39	Önce vatan-ı aslîlerine sonradan Limni'ye	-	3	-	-	3
40	Prizren	1	1	-	-	2
41	Resmo	-	2	-	-	2
42	Rodosçuk (Tekfurdağı) Kazâsı	-	1	-	-	1
43	Sakız Cezâresi	-	1	-	-	1
44	Sivas	-	1	-	-	1
45	Şam-ı şerîf	-	1	-	-	1
46	Uşak Kazâsı	-	1	-	-	1
47	Ürgüb Kazâsı	-	1	-	-	1
48	Menlik kasabası	-	-	-	1	1
49	Zağra-i 'atîk	-	1	-	-	1
	GENEL TOPLAM	13	121	2	38	174

Nefy cezası alan hükümlülerin sosyal statüleri

Defterimizde nefy cezası alan 174 kişi bulunmaktadır. Bunların 13'ü kadın 121'i erkek olmak üzere toplamda 134 kişinin Müslüman, 2'si kadın, 38'i erkek olmak üzere toplamda 40 kişinin de Gayrimüslim olduğunu görmekteyiz. Toplam sayının içinde %72 oran ve 126 kişi ile en çok bu cezaya çarptırılan sınıf reaya olurken, sırasıyla bunu %12 oran ve 21 kişi ile İlmiye, %10 oran ve 17 kişi ile Seyfiye, %6 oran ve 10 kişi ile Kalemiye sınıfı izlemektedir.

Seyfiye sınıfını oluşturan kişiler arasında; 1 Mîralay-ı sâbık⁵⁸, 2 Çavuş⁵⁹, 1 subaşı ve zabıt⁶⁰, 2 Cebeci neferâtı⁶¹, 1 Hâsseki⁶², 1 Yeniçeri⁶³, 1 Suyolcu neferâtı⁶⁴, 2 Alaybeyi⁶⁵, 1 mültezim⁶⁶, 2 A'yân⁶⁷, 1 Dizdâr⁶⁸, 2 serdengeçdi ağaları⁶⁹ yer almaktadır. İlmiye sınıfındaki suçlular arasında; 1 kethüdâ, 1 Müftî ve 2 Nâ'ib, 2 Muhzır ve 1 baş imâm, 1 imâm-ı sâni ve 1 hâtib, 1 Müderris, 2 Mollâ, 2 Kādî, 1 Mü'ezzin, 3 Talebe, 1 kâ'im-makâm-ı nakîbü'l-eşrâf, 1 nakîbü'l-eşrâf, 1 Müftî bulunmaktadır. Kalemiyeden ise; 2 kâ'im-makâm, 1 Dîvân-ı humâyûnda sâbıkâ Kâtib-i Ağâ-yı Dârü's-sa'âde ve Mevkûfâtî, 1 Baltacılar vekîl-i harcı, 2 Baş-kâtib, 1 kethüdâ, 1 Mütvellî, 1 tercemân, 1 Silâhdâr Kâtibi bulunmaktadır.

Sınıflandırmayı yaparken tüm Gayrimüslimleri reaya sınıfında kabul ettiğimizi belirtmek isteriz. Ayrıca statüsü belirsiz olup, hükümde "...sakinlerinden" ya da "...mütemekkinlerinden" ibaresiyle sakın olduğu belirtilmişse reaya sınıfına dahil ettik. Ayrıca geçmişte Askeri statüde olup emekli olan ya da görevine son verilen kişileri, geçmişlerinde sahip oldukları askeri statüye göre tayin ederek verilerimizi hazırladık.

⁵⁸ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 7/3.

⁵⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 13/4,110/1.

⁶⁰ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 15/3.

⁶¹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 22/2.

⁶² BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 34/1.

⁶³ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 39/2.

⁶⁴ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 42/3.

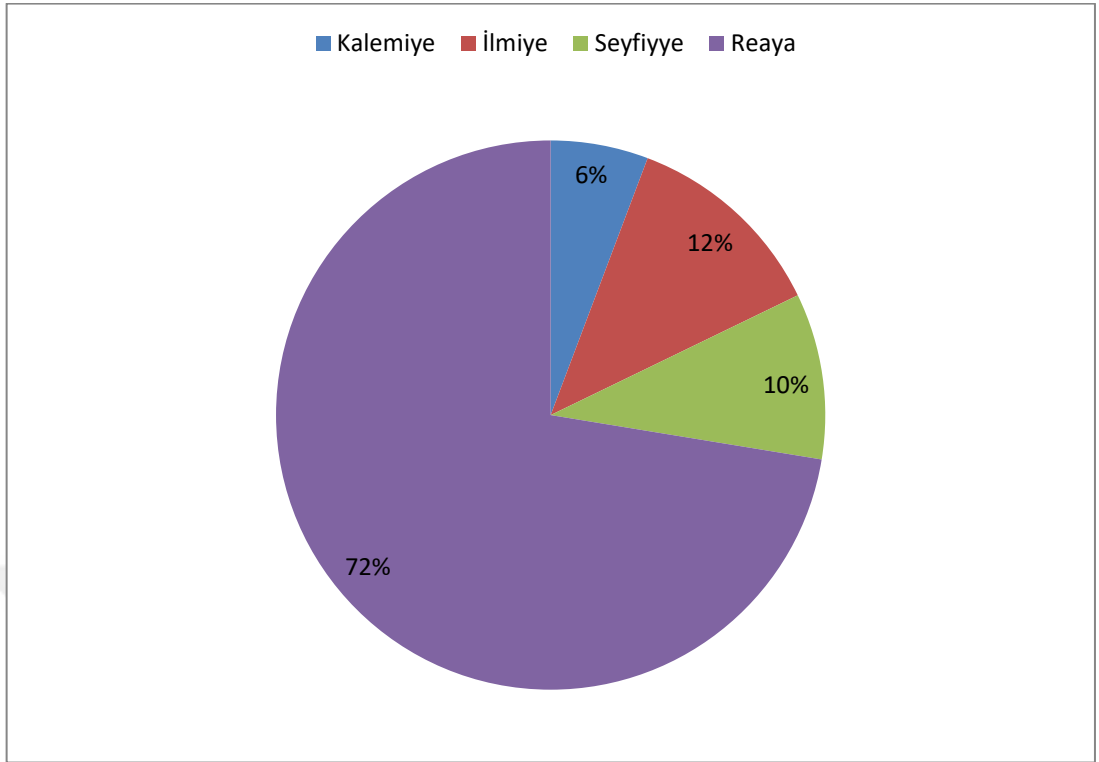
⁶⁵ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 86/4, 112/1.

⁶⁶ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 88/2.

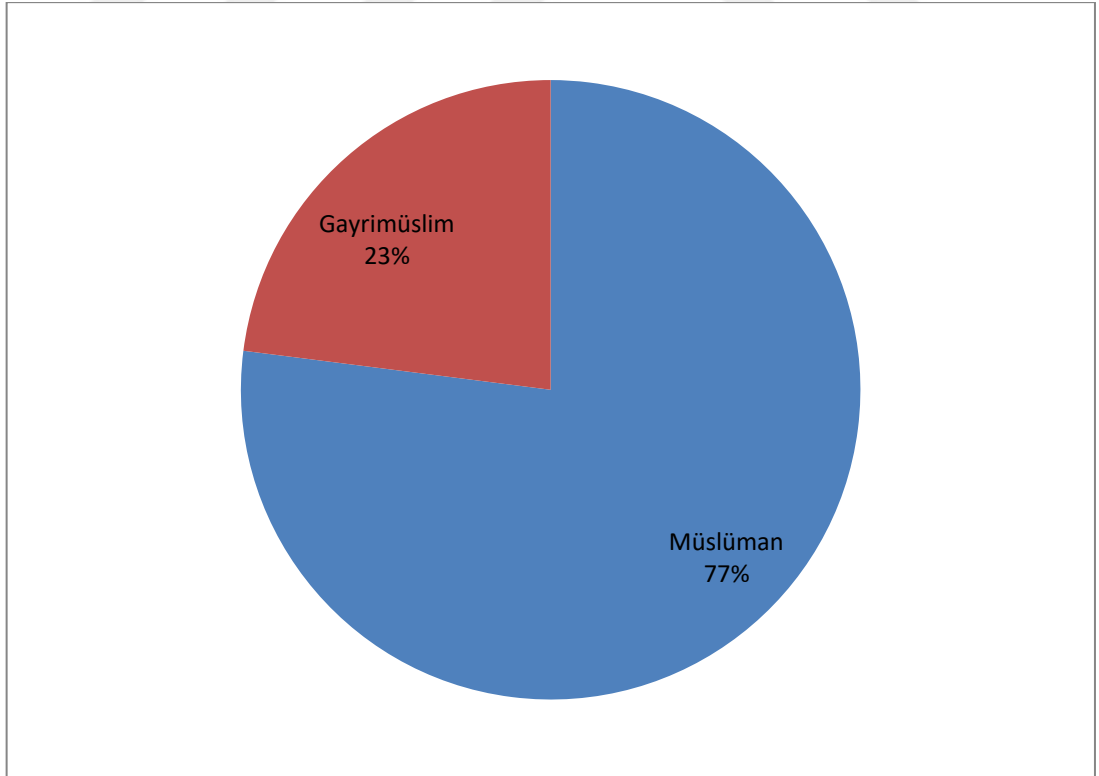
⁶⁷ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 103/3, 109/1.

⁶⁸ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 114/2.

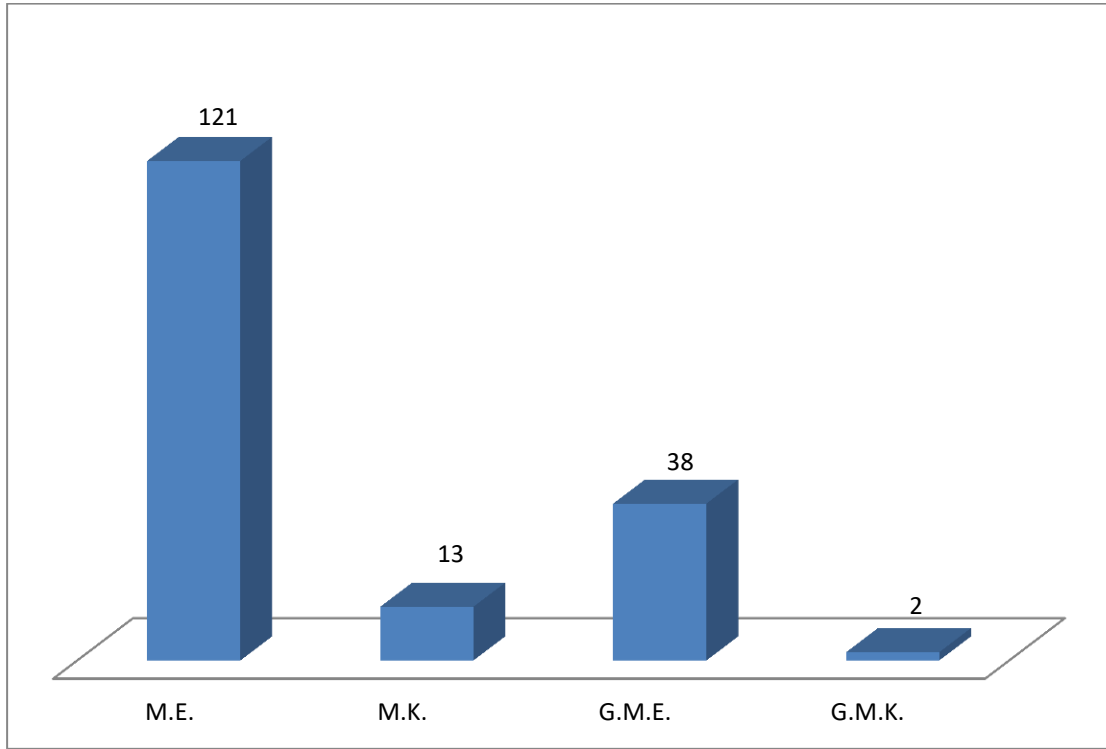
⁶⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 136/1

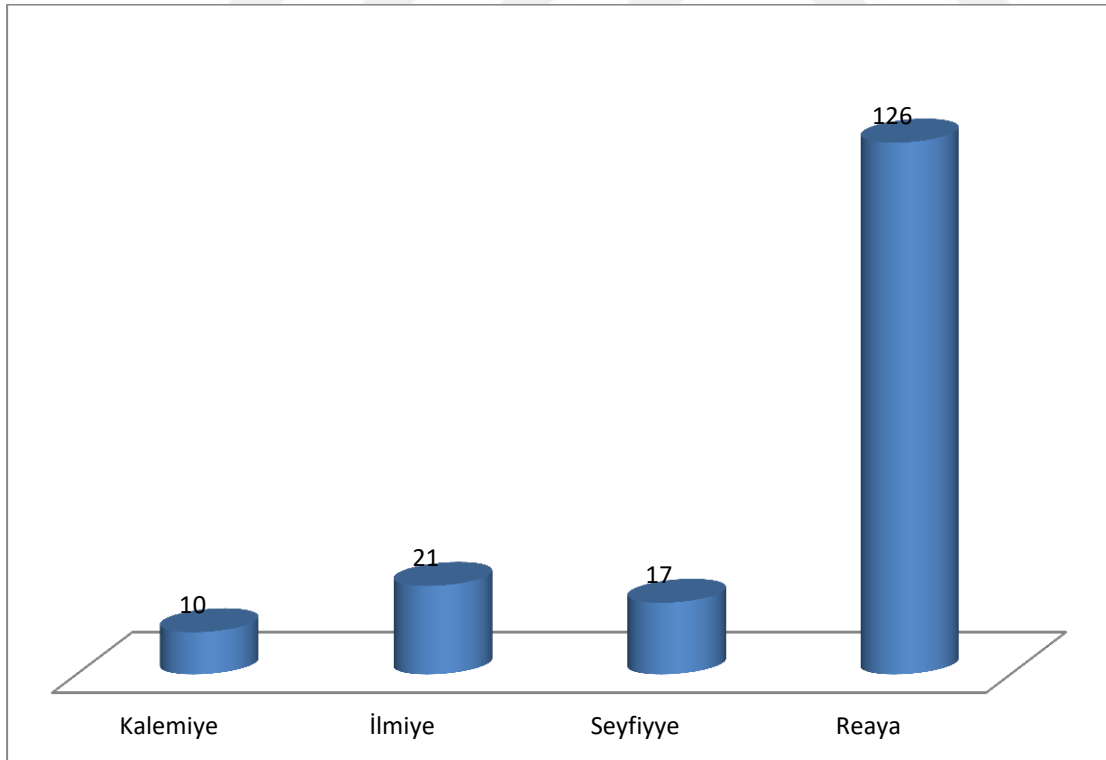
Şekil 10: Nefy Cezası Alan Hükümlülerin Toplumsal Sınıflarına Göre Oransal Dağılımı

Şekil 11: Nefy Cezası Alan Hükümlülerin Din Bazında Oransal Dağılımı

Şekil 12: Nefy Cezası Alan Hükümlülerin Din ve Cinsiyet Bazında Sayısal Dağılımı

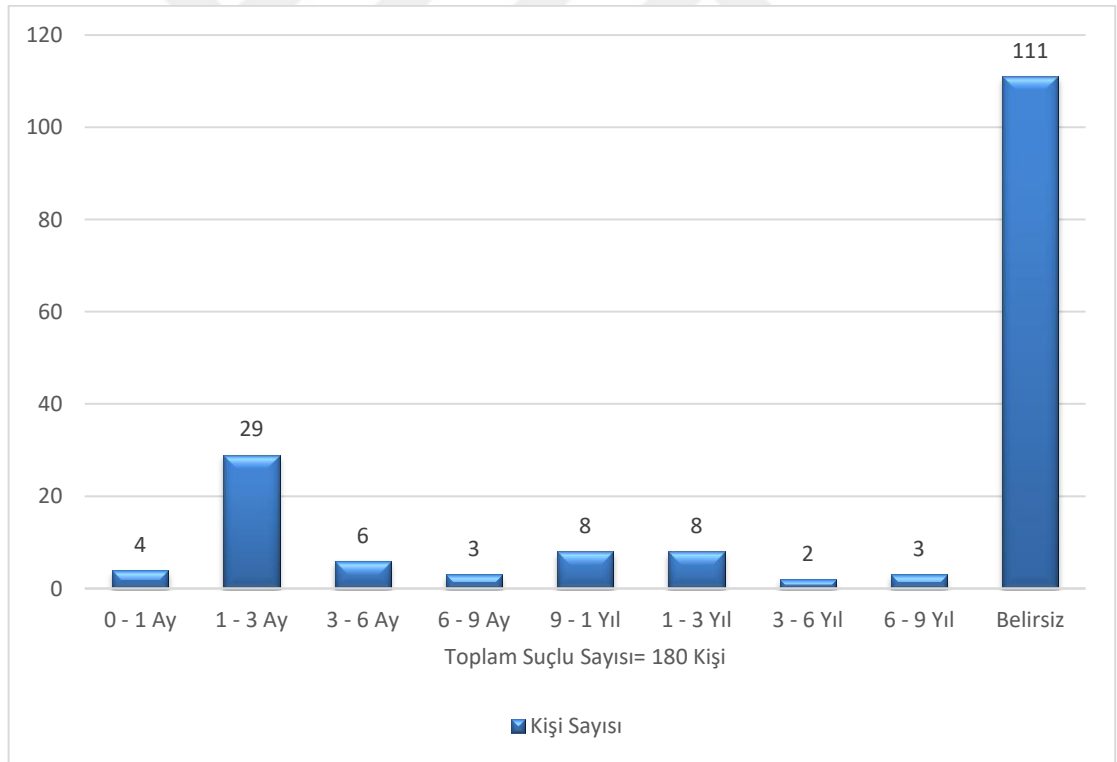

Şekil 13: Nefy Cezası Alan Hükümlülerin Sosyal Statülerine Göre Sayısal Dağılımı

Nefy cezası alan hükümlülerin ceza süreleri

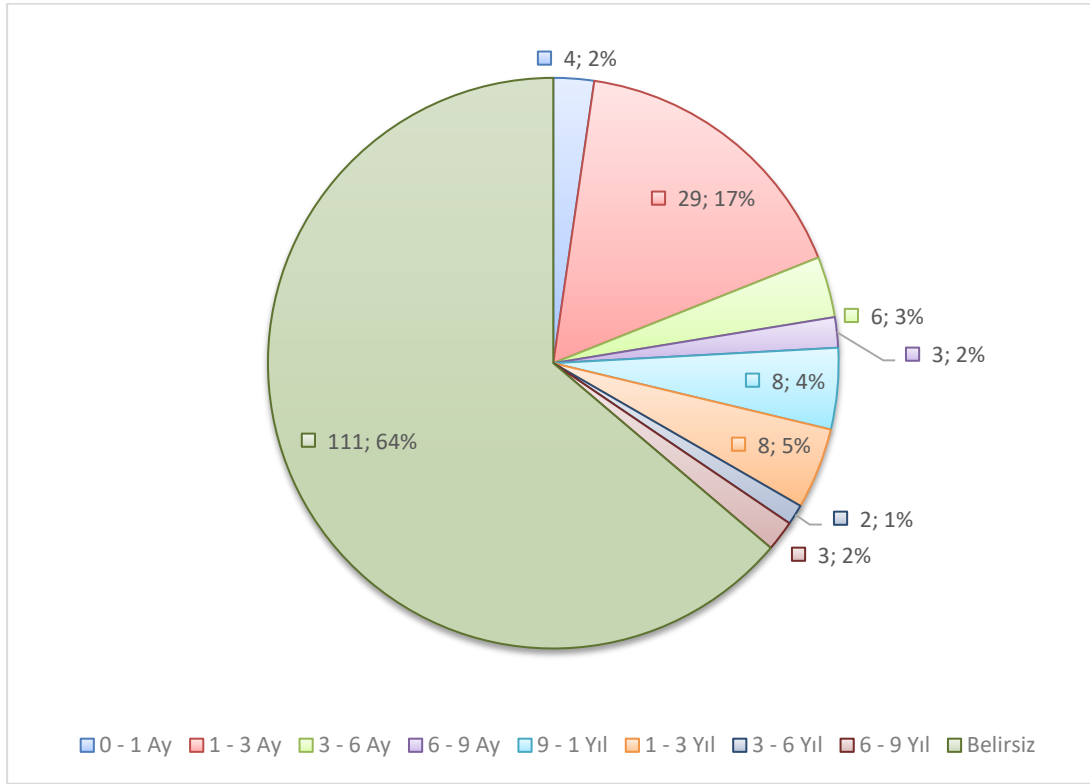
Nefy cezası alan hükümlü sayısına baktığımızda, 111 hükümlünün ceza süresinin belirsiz olduğunu görürüz. Bu ceza süresi belirsiz olan hükümlere ait ıtlak hükümlerinin büyük kısmının diğer defterlerde geçtiğini düşünmekteyiz. Bunun sebebi olarak nefy cezasının müebbed uygulanmadığı kanaatindeyiz. Çünkü genellikle bu cezaya çarpılan kişilerin çok geçmeden kendileri veya tanıdıkları tarafından verilen ilk arzıhalde veya mübarek aylar ve gecelerde hemen salıverildikleri görülmektedir.⁷⁰

Grafikte geçtiği üzere 174 hükümlü arasında en çok cezayı 1-3 ay aralığında 29 kişi çekmiştir. 9 ay-1 yıl ile 1-3 yıl süre aralıkları içinde nefy cezası çeken hükümlü sayısı 8'er kişidir. 2 hükümlü tarafından çekilen 3-6 yıl nefy ceza süresi, en az çekilen ceza süresidir.

Şekil 14: Nefy Cezası Alan Hükümlülerin Ceza Sürelerine Göre Sayısal Dağılımı

⁷⁰ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 99/4, 104/1, 105/3, 110/3 vb.

Şekil 15: Nefy Cezası Alan Hükümlülerin Ceza Sürelerine Göre Oransal Dağılımı

3.1.1.3 Manastırbend Cezası

Manastırbend cezası, Osmanlı Devleti'nde sadece Hristiyan vatandaşlara uygulanan bir hapis cezası türüdür. Bu ceza, suçluların ıslah olana kadar manastırlarda tutulduğu bir cezalandırma şeklidir. Mahkûm olan kişilerin merkeze ıslah olduklarına dair dilekçeler gönderdikleri ve bu dilekçelerin Divan'da incelenmesi sonucunda ıslah olduklarına kanaat getirilirse affedilip serbest bırakıldıkları kaydedilmiştir. Bu ceza türü, Osmanlı Devleti'nin geleneksel yaşamına uymayan ve aykırı davranışlarda bulunan Gayrimüslimlere uygulanması, dini ve etnik gruplara yönelik farklı ceza uygulamalarının var olduğunu göstermektedir.⁷¹

Bazı hükümlerin başında “İstanbul ve tevâbi’i Rûm patriği ve Der-‘aliyyemde mukîm cemâ‘at-i metropolidân Südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arz-ı hâl gönderüp” şeklindeki

⁷¹ Suha Oğuz Baytimur, “Osmanlı Devleti’nde Manastırbend Cezası ve Uygulamaları (1789-1839)”, *OMAD(Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi)*, 2022, sayı: 24, s. 419-420.

ifade ile geçen, patrikliğin padişaha yapmış olduğu şikayet sonucunda suçlu bulunan Gayrimüslim vatandaşlar, manastırbend ya da ihtiyaca göre başka cezalara çarptırılırdı. Bu cezayı alan suçluların işledikleri suçlara baktığımızda hepsinin “*Âyînlerine münâfî/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak*” suçunu işlediklerini görmekteyiz.⁷² Bu suçlular arasında en dikkat çeken daha önce de bahsettiğimiz, İstanbul Rûm Patriği Samuel’dir. Heybeliada’da manastırbend edilen bu kişinin ne zaman salıverildiği defterimizde geçmediği için bilmemekteyiz.⁷³ Manastırbend edilen suçluların kapatıldığı manastırlar; Lavra Manastırı, Yoros Manastırı, Varlam Manastırı ve Kastamonit Manastırı defterimizde geçen manastırlardır.⁷⁴ Bu cezaya çarptırılan hükümlüler, Yasakçı denilen görevli tarafından tutuklanıp ceza mahalline götürülmektedir.

Defterde 6 manastırbend ceza hükmü ile 1 manastırbend tekrar hükmü mevcuttur. Önceki defterlerden birinde geçen, bin yüz seksen yedi senesi evâsıt-ı Rebî‘u’l-âhırında hakkında manastırbend cezası verilen iki papasın, manastırbend olmamak için firar etmeleri neticesinde haklarında yeniden emr-i şerif yazılmıştır. Bundan dolayı tekrar hükmü kapsamına aldığımız bu hükümde, tutuklama ve sevk görevinin yasakçıdan alınıp mübaşir denilen görevliye verildiğini görmekteyiz.⁷⁵

Defterimizde geçen manastırbend hükümlülerin ne zaman salıverildiğine dair elimizde bir veri bulunmamaktadır. Ceza sürelerinin ne kadar sürdüğünü bilmediğimiz için ceza sürelerini “Belirsiz” olarak belirttik. Ancak tüm defterleri kapsayan akademik bir çalışma olduğu zaman, ceza süreleri netlik kazanacaktır.

⁷² BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 11/1, 52/2, 58/4, 99/1, 105/1, 129/1, 138/2.

⁷³ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 11/1.

⁷⁴ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 52/2, 58/4, 99/1, 105/1.

⁷⁵ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 105/1.

Tablo 7: Manastırbend Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

Sr .	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	Sy./ Cins .	Sta-tü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
1	Âyınlerine münâfi/ mugāyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, Uygunsuz, çirkin kaba davranışlarda bulunmak, eşirrâ-i kefere cem‘ etmek, keşişhâne vekîllerini tard u teb‘îd ve keşişhâne vâridâtını kabz ve hâsılâtı hevâsına sarf ve metropolidliklerin güzîdelerini etbâ‘ına hasr u kasr eylemek, nefy olunduğu mahalliden hileli yazışmalar ile kendüyü ıtlâk itdirdüp ‘avenesiyle yek-dil olarak tekrâr Rûm patrikliğine nasb, keşişhâne düyûnunu dokuz yüz altmış kîseye iblâğ ve düyûn-ı merkûmeyi Memâlik-i mahrûsemde vâkı‘ metropolidliklere tahmîl ve mebâliğ-i kesîre tahsîl ve yine tahkîk-i deyn eylememek	Âsitâne-i ‘aliyye	Heybeli Adası	1 E	İstan-bul Rûm Pat-riği	11/1	Belir-siz

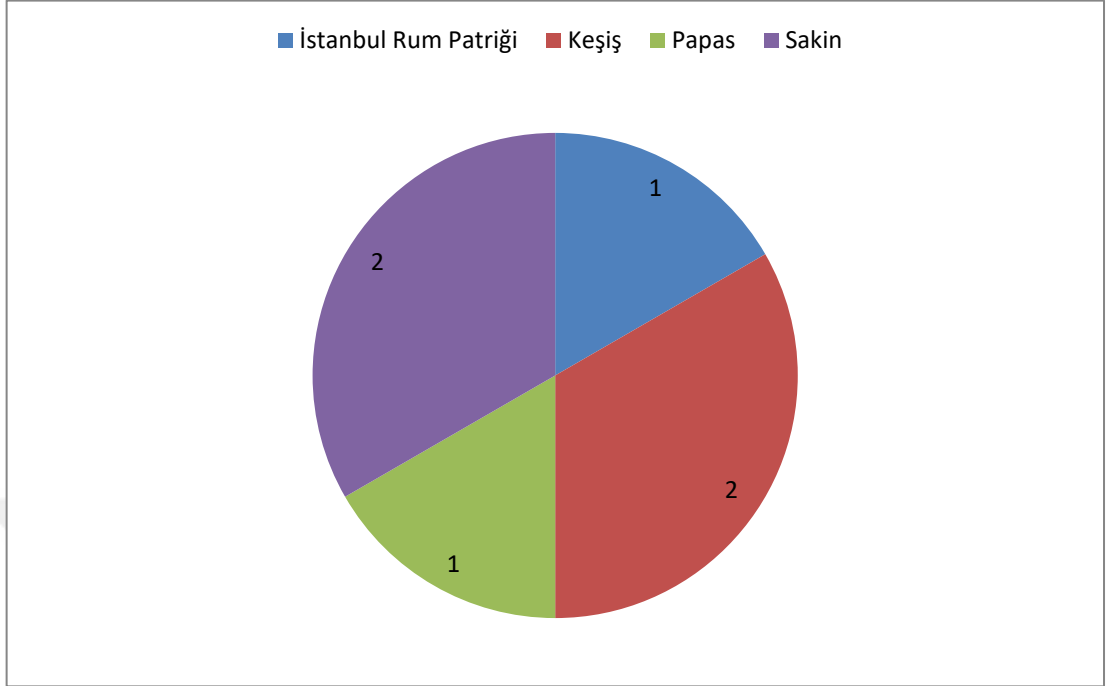
Sr .	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	Sy./ Cins .		Sta-tü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
2	Kendi halinde olmamak, Âyînlerine münâfi/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak	Ohri Kazâsı/ Ayani-kola Manas-tırı	Ayna-roz Cezîresi / Lavra Manas-tırı	1	E	Keşîş	52/2	Belir-siz
3	Kendi halinde olmamak, Âyînlerine münâfi/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, müfsid ve mütemmerid ve hevâ-yı nefsânîyyesine tâbi' olmak	İstanbul	Ayna-roz Cezîresi 'nde Yoros Manas-tırı	1	E	Sâkin	58/4	Belir-siz
4	Kendi halinde olmamak, fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, Âyînlerine münâfi/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak	Dimeto-ka Kazâsı	Kalika/ Varlam Manas-tırı	1	E	Sâkin	99/1	Belir-siz
5	Kendi halinde olmamak, Âyînlerine münâfi/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak, mel'anet-pîşe, şerr ü mazarratlarından ahalinin mutazarrır olmaları, tezvîrât-ı gûnâ-gûn ile ehl-i 'ırz re'âyâ fukarâsını tekdîr ve ta'cîz	Siroz	Ayna-roz Cezîresi	1	E	Papas	129/1	Belir-siz

Sr .	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	Sy./ Cins .		Sta-tü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
6	Kendi halinde olmamak, müfsid ve mütemmerid ve hevâ-yı nefsânîyyesine tâbi‘ olmak	Kuşadası /Ayvalık Kasabası	Ayna-roz Cezîresi /Lavra Manas-tırı	1	E	Keşiş	138/ 2	Belir-siz

Manastırbend cezası alan hükümlülerin suç ve ceza mahalleri, ceza süreleri ve sosyal satatüleri

Tablo 8: Manastırbend Cezası Alan Hükümlülerin Suç Mahallerine Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Suç Mahali	Cinsiyet		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	
1	Dimetoka Kazâsı	-	1	1
2	İstanbul	-	2	2
3	Kuşadası/Ayvalık Kasabası	-	1	1
4	Ohri Kazâsı/ Ayanikola Manastırı	-	1	1
5	Siroz	-	1	1
GENEL TOPLAM		0	6	6

Şekil 16: Manastırbend Cezası Alan Hükümlülerin Sosyal Statülerinin Sayısal Dağılımı

Tablo 9: Manastırbend Cezası Alan Hükümlülerin Ceza Mahallerine Göre Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Ceza Mahali	Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	
1	Aynaroz Cezîresi	-	1	1
2	Aynaroz Cezîresi/Lavra Manastırı	-	2	2
3	Aynaroz Cezîresi'nde Yoros Manastırı	-	1	1
4	Heybeli Adası	-	1	1
5	Kalika/ Varlam Manastırı	-	1	1
GENEL TOPLAM		0	6	6

3.1.1.4 Kulebend Cezası

Kulebend cezasına baktığımızda, Gayrimüslimler için bir manastırın kulesine hapsedilme cezası olduğunu, Müslümanlara da uygulandığını görmekteyiz.⁷⁶ Suçlunun ceza alanının daha da kısıtlandığını bu cezanın koşul itibarıyla manastırbend cezasından daha ağır olduğunu söylemek mümkündür. Defterde sadece 1 kulebend ceza hükmü ile 1 mahkûma denk gelmektedir. Bu ceza çeşidinin mahiyetine baktığımızda manastırbend cezasıyla ortak özellikler taşıdığını görmekteyiz. Cezanın patrik tarafından istenmesi, sevkini yasakçı denilen görevli marifetiyle yapılması, manastıra kapatılması, suçlunun Hristiyan ve din adamı olması, suçun ayinlere aykırı hareket olması bu cezanın, manastırbend cezası ile ortak özelliklerindendir.

Tablo 10: Kulebend Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

S r.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mahalli	Sy.	Din/ cins.		Sta- tü	Hkm Nr.	Ceza Süresi
1	Âyînlerine münâfî/ mugâyir hareketlerde bulunmak, Kendi halinde olmamak, gûnâ- gûn mefsedete şürû'/çeşit çeşit kötülöklere girişmek	Bahr-i sefid/ Patre Cezîresi	Aynaroz Cezîresi/ Lavra Manastı- rı	1	G M	E	Pa- pas	125/ 2	Belir- siz

⁷⁶ Melahat Kara, *18 Numaralı Kalabend Defterine Göre (s. 147- 290) H. 1190-1191/M. 1176-1777 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nde Suç, Suçlu ve Cezalar*, (Yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 176/1.

Tablo 11: Kulebend Cezası Alan Suçluların Suç Mahallerine Göre Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Suç Mahali	Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	
1	Bahr-i sefid/Patre Cezîresi	-	1	1
GENEL TOPLAM		0	1	1

Tablo 12: Kulebend Cezası Alan Suçluların Ceza Mahallerine Göre Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Ceza Mahali	Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	
1	Aynaroz Cezîresi/Lavra Manastırı	-	1	1
GENEL TOPLAM		0	1	1

Tablo 13: Kulebend Cezası Alan Suçluların Sosyal Statülerine Göre Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Sosyal Sınıf	Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	
1	Re'âyâ	-	1	1
GENEL TOPLAM		0	1	1

3.1.1.5 Zorunlu İkamet Cezası

İkamet sözlük anlamı olarak “oturma, sakin ve mukim olma” şeklinde geçmektedir. Hükümlünün bulunduğu mahalde huzursuzluk çıkarması sebebiyle başka bir mahalde ikameti istenebilirdi. Zorunlu ikamet cezası, zahirde nefy cezasına benzese de detayda önemli farklılıklar içermektedir. Nefy cezalarında her zaman karşımıza bir suç ya da suçlu çıkmaktadır. Fakat zorunlu ikamet cezalarında her zaman suç ya da suçlu olguları yoktur. Emekli olan bir devlet adamının ömrünün devamını geçirmesi için zorunlu ikamete tabi tutulduğu çok görülür. Örneğin; “*hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûnda sâbıkâ Kâtib-i Ağâ-yı Dârü's-sa'âde ve Mevkûfâtî es-Seyyid Ahmed*” isimli görevlinin, görevinin nihayetinde artık İstanbul’da ikametinin doğru olmayacağı kendisine tebliğ edilerek, İzmir’e zorunlu ikamet ettirilmiştir.⁷⁷ Yine Yeniçeri ağası olup emekli olan iki kişiden birinin Gelibolu Kazası’na, diğerinin Tekfurdağı’na ikamet ettirildiğini⁷⁸, sabıka Divan-ı Hümayun’da Hâcegan olup emekli olan Ahmed’in Burusa’ya, sabıka Turnacıbaşı olan İbrahim’in emekliliği anında Zağra-i Atik Kazası’nda ikamet ettirildiğini görmekteyiz.⁷⁹

Bazen de ihtiyaçlara göre zorunlu ikamet cezası verilmekteydi. Örneğin; önceden Yanya mutasarrıfı olup vazifesi biten Ali Bey’in Narda Mukāta‘ası’nın maliyesini kontrol ve vergilerinin toplanmasının sağlanması göreviyle buraya ikamet ettirilmiştir.⁸⁰ Görevinden azl edilen kişiler de zorunlu ikamete tabi tutulmuştur.⁸¹ Cezası ağır iken zorunlu ikamete çevrilen suçlulara büyük bir iyilik yapıldığı ve artık yaşlarından dolayı masumiyet kesbettikleri ve devlet işlerine karışmalarının yanlış olacağı gerekçesiyle zorunlu ikamet mahallinde “*devâm-ı ‘ömr ü devlet-i şâhânem du‘avâtına muvâzebet eylemesi*”, vaktini dua ve ibadet ile geçirmesi istenmiştir.⁸² Zorunlu ikamet cezası alanların hepsi bu kadar masum olmuyordu. Irza girme, adam

⁷⁷ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 45/1.

⁷⁸ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 81/3, 144/4.

⁷⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 83/3, 87/1.

⁸⁰ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 132/1.

⁸¹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 14/3.

⁸² BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 18/2, 73/4, 77/1, 81/3, 87/1, 127/3.

yaralama gibi ağır suçları işleyenler “*menfiyyen meks ü ikāmet itdirüp*” şeklindeki ifade ile ikamete gönderilir, görevlilere salınmamaları konusunda tenbih edilirdi.

Defterimizde Zorunlu ikamet ile ilgili 10 hüküm vardır. Bu cezayı alan 30 hükümlüden 25’inin askeri sınıftan olması ve hepsinin erkek olması dikkat çekicidir. Hükümlerde bazen nefy ile ikamet cezaları beraber geçmektedir. bu şekilde beraber geçen iki cezanın nefy cezasına daha yakın olduğunu düşünerek, nefy cezası olarak değerlendirdik. Bu iki ceza arasındaki farkı, kesin hükme bağlamanın zor olduğunu düşünmekteyiz.

Tablo 14: Zorunlu İkamet Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numarlarına Göre Dağılımı

S r.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Cins./ Din		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre si
1	Kendi halinde olmamak, tekdîr, re‘âyâyı tecrîm, ma‘denin ta‘tîline bâ‘is ü bâdî olmak	Selanik/ Sidrekapsi Ma‘deni	Selanik/ Sidrekapsi Ma‘deni	2	E	1 M ve 1 G M	Ma‘den -ci ve hıdmet- kârı	10/ 1	Belir -siz
2	Fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, nizâm-ı beldenin ihtilâline bâ‘is olmak, eşkıyâya ruhsat	İstanbul	Siroz Kazâsı	3	E	M	Sâkin	31/ 1	Belir -siz

S r.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Cins./ Din		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre si
3	İhtilâl-i memlekete sebep olacak harekette bulunmak, fukarâyâ zulm ü ta‘addî eylemek	Dimetoka Kazâsı	Dimetoka Kazâsı	1 6	E	M	Yeniçe-ri	31/ 3	Belir siz
4	Kendi halinde olmamak, ehl-i ‘ırza/ ehl-i ‘örfe gamz ve zarar vermek	Kuş-adası Kasaba-sı/ Öküz Mehemed Paşa Câmi‘	İstanköy Cezîresi	1	E	M	İmâm ve ders-i ‘âmm	40/ 3	3 ay 17 gün
5	Kendi halinde olmamak, harekât-ı nâ-bercâsına binâ‘en	Belirsiz	Bursa	2	1 K 1 E	M	Sâkin	42/ 1	7 ay 29 gün

S r.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Cins./D in		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre si
6	Ahâlînin ‘ıyâl ü evlâdlarına ta‘arruz ve hetk-i ‘ırz sevdâsıyla tahvîf eylemek, bi'l-küllîye emn ü râhatları meslûb ve kendüden râzî ve hoşnûd olmamaları	İstanbul/ Küçük- pazar Mahal- lesi'nde kâ'in Gazgan- cılar Medre- sesi	İzmir	1	E	M	Mollâ	69/ 4	Belir siz
7	Belirsiz	İstanbul	Gürle nâm- ı diğer Pazarköyü Kazâsı	2	E	G M	Kocaba -şı	70/ 2	Belir siz
8	Nizâma dâ'ir muhtell-i kelimât-ı nâ- bercâyâ âgâz, ma'den re'âyâsını tahrik	Ergani Ma'deni	Rakka	1	E	M	Ma'den Emîni	77/ 1	Belir siz

S r.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Cins./D in		Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre si
9	Belirsiz	Belirsiz	Zağra-i 'atfık Kasabası	1	E	M	turnacı başı	87/1	Belir siz
10	Re'âyâ-yı tahrik, umûr-ı mühimme ve menâzil-i nizâmın ihtilâl ve ta'tiline bâdî olmak	Gümül-cine	İnöz	1	E	M	mübâya 'a me'mûru	113/2	9 ay 17 gün

Tablo 15: Zorunlu İkamet Cezası Alan Suçluların Suç Mahallerine Göre Cinsiyet Bazında Dağılımı

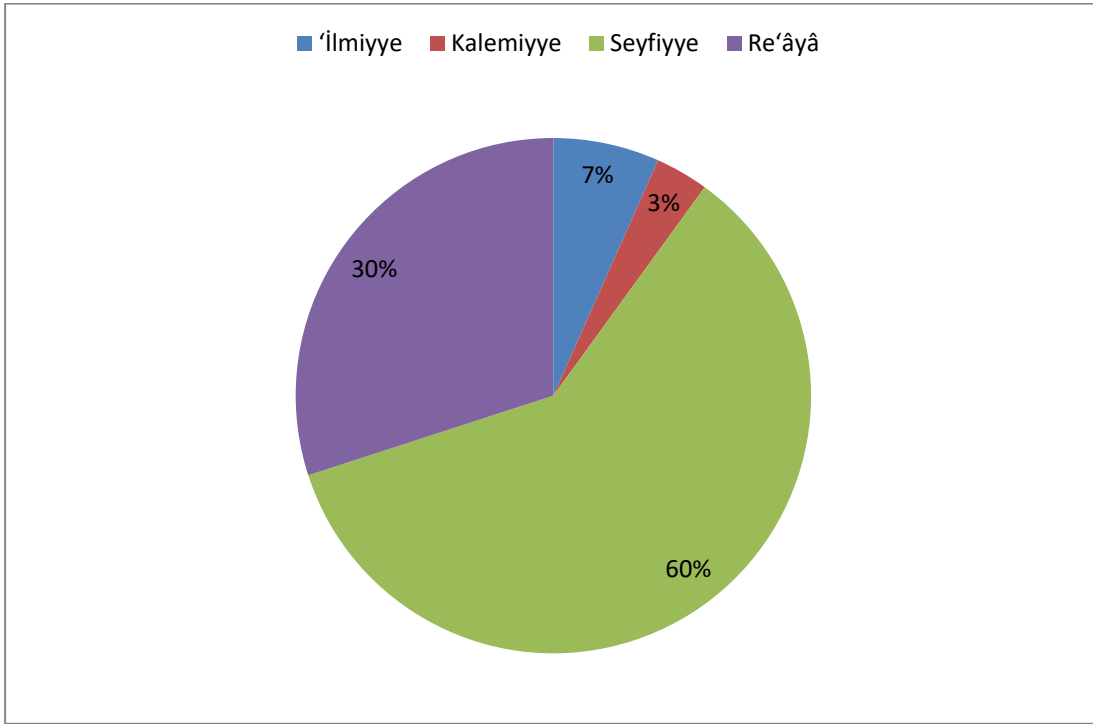
Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Belirsiz	1	2	-	-	3
2	Dimetoka Kazâsı	-	16	-	-	16
3	Ergani Ma'deni	-	1	-	-	1
4	Gümülcine	-	1	-	-	1
5	İstanbul	-	3	-	2	5
6	İstanbul/ Küçükpazar Mahallesi'nde kâ'in Gazgancılar Medresesi	-	1	-	-	1
7	Kuşadası Kasabası/ Öküz Mehmed Paşa Câmi'	-	1	-	-	1
8	Selanik/Sidrekapsi Ma'deni	-	1	-	1	2
GENEL TOPLAM		1	26	0	3	30

Tablo 16: Zorunlu İkamet Cezası Alan Suçluların Ceza Mahallerine Göre Cinsiyet Bazında Dağılımı

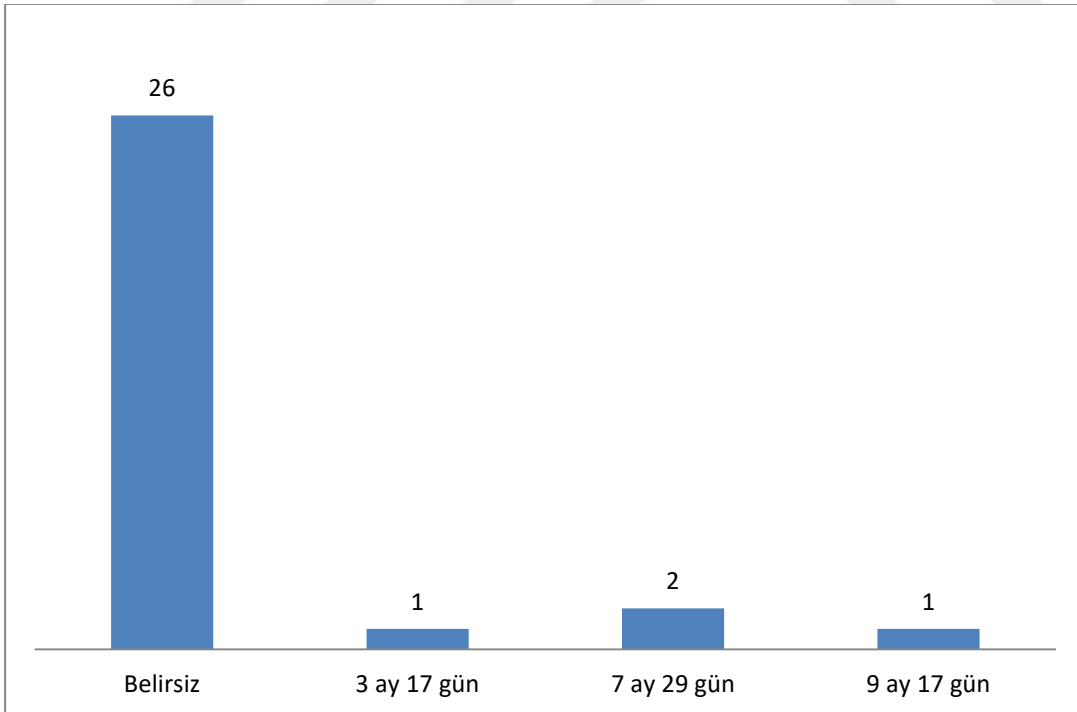
Sıra Numarası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Burusa	1	1	-	-	2
2	Dimetoka Kazâsı	-	16	-	-	16
3	Gürle nâm-ı dîger Pazarköyü Kazâsı	-	-	-	2	2
4	İnöz	-	1	-	-	1
5	İstanköy Cezîresi	-	1	-	-	1
6	İzmir	-	1	-	-	1
7	Rakka	-	1	-	-	1
8	Selanik/Sidrekapsi Ma‘deni	-	1	-	1	2
9	Siroz Kazâsı	-	3	-	-	3
10	Zağra-i ‘atîk Kasabası	-	1	-	-	1
GENEL TOPLAM		1	26	0	3	30

Tablo 17: Zorunlu İkamet Cezası Alan Suçluların Sosyal Statülerine Göre Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Sosyal Sınıf	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	‘İlmiyye	-	2	-	-	2
2	Kalemiyye	-	1	-	-	1
3	Seyfiyye	-	18	-	-	18
4	Re‘âyâ	1	5	-	3	9
GENEL TOPLAM		1	26	0	3	30

Şekil 17: Zorunlu İkamet Cezası Alan Hükümlülerin Sosyal Statülerine Göre Oransal Dağılımı

Şekil 18: Zorunlu İkamet Cezası Alan Hükümlülerin İkamet Müddetlerine Göre Sayısal Dağılımı

3.1.1.6 Palankabend Cezası

Palanka, etrafı hendeklerle çevrili olan ancak bir kalaya nispeten daha küçük istihkâmlara denirdi. İşledikleri suç nedeniyle bu palankalara gönderilen suçlular palankabend cezasına çarptırılmış olurlardı.⁸³

Defterimizde Palankabend cezasının sadece Eğridere Palankası'nda tatbik edildiğini görmekteyiz. Eğridere plankası 9 hükümde geçmekte olup, bu hükümlerden 2'sinde "Eğridere Palankası'na irsal ve tesyir edilmesi" şeklinde geçtiği için palankabend cezası kapsamına almayı uygun gördük. Diğer 7 hükümde ise "Eğridere Palankası'nda kal'a-bend edilmesi" şeklinde geçtiği için kalebend cezası içinde aldık.⁸⁴

Tablo 18: Palankabend Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

Sr.	İşlenen suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	Sy.	Din/ Cins.		Statü	Hkm nr.	Ceza Süresi
1	Kendi halinde olmamak, hilâf-ı şer'-i şerîf / hilâf-ı marzî harekât-ı nâ-hemvâra ictisâr etmek, mugâyir-i rızâ-yı 'aliyyem harekâta ibtidâr, şerr ü mazarratlarından ahalinin mutazarrır olmaları, hetk-i ırz, gasb-ı emvâl	Kar-lova Ka-zâsı	Eğri-dere Palan-kası	1	M	E	Serden-geçti ağası ,nefer, alemdar	12/1	Belirsiz

⁸³ Fehmi Yılmaz, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, İstanbul, 2010, Gökkuşbu, s. 522.

⁸⁴ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 6/1, 45/2, 68/2, 75/1, 92/2, 116/3, 134/3.

Sr.	İşlenen suç	Suç Mah. .	Ceza Mah.	Sy.	Din/ Cins.		Statü	Hkm nr.	Ceza Süresi
2	Katl/adam öldürmek, hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i rızâ ba‘zı gûne harekâta tasaddî, hetk-i ırz, re‘âyânın perâkende vü perîşân olunmalarına bâ‘is ü bâdî	Lofça	Eğri- dere Palan- kası	1	M	E	Hâsseki	35/2	Belirsiz

Tablo 19: Palankabend Cezası Alan Suçluların Suç ve Ceza Mahallerine Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Karlova Kazâsı	-	1	-	-	1
2	Lofça	-	1	-	-	1
GENEL TOPLAM		0	2	0	0	2

Sıra Numarası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Eğridere Palankası, Vidin	-	1	-	-	1
2	Eğridere Palankası, Vidin	-	1	-	-	1
GENEL TOPLAM		0	1	0	0	2

Tablo 20: Palankabend Cezası Alan Suçluların Sosyal Sınıflarına Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Sosyal Sınıf	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Seyfiye	-	2	-	-	2
GENEL TOPLAM		0	2	0	0	2

3.1.1.7 Zindanbend Cezası

Zindan-bend cezası ağır cezalardan olup, nadiren verilmekteydi. Defterimizde sadece 1 hükümde geçer.

Tablo 21: Zindanbend Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	Sy.	Din/Cins		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süresi
1	kendü hâlinde olmayup, refîkleriyle yekdil ve beyne'r-re'âyâ ilkâ-yı fitne ve tahrîk-i fesâd eylemek	Kaladar ? nâm karye	Tersâne-i 'âmire-de vaz'-ı zindân	1	G	E	Sâkin	101/1	Belirsiz

Tablo 22: Zindanbend Cezası Alan Suçluların Suç ve Ceza Mahallerine Göre Din, Cinsiyet ve Sosyal Sınıfları Bazında dağılımı

Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Kaladar nâm karye	-	-	-	1	1
GENEL TOPLAM		0	0	0	1	1

Sıra Numarası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Tersâne-i ‘âmirede vaz’-ı zindân	-	-	-	1	1
GENEL TOPLAM		0	0	0	1	1

Sıra Numarası	Sosyal Sınıf	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Re‘âyâ	-	-	-	1	1
GENEL TOPLAM		0	0	0	1	1

3.1.1.8 Cezirebend Cezası

Ceza hükümlerinden olan cezirebend cezası, hükümlülerin bir adaya sürülerek cezalandırılmasını ifade eder. nefy cezasına benzeyen bu cezanın farklı olduğu nokta, sadece adalara sürgün edilmesidir. Hâlbuki nefy cezalarında böyle bir sınır yoktur.

Bazı hükümlerde suçlu için nefy ve cezirebend cezaları aynı kategoride geçmektedir. Bu tarz beraber geçen cezaları nefy cezaları kapsamına alıp, verilerimizi ona göre hazırladık.⁸⁵

⁸⁵ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 122/1,135/1.

Tablo 23: Cezirebend Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

S r.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din	Cins .	Statü	Hk m Nr.	Ceza Süre si
1	Vazîfesi olmayan umûra müdâhale, devlete muzırr reftâr ve güftâr ve ‘ulemâyâ lâyük ve sezâ-vâr olmayan etvâr-ı nâ-hemvâre ibtidâr eylemek	Belirsiz	Limni Cezî-resi	1	M	E	Müder-ris ve müfet-tiş	9/2	6 ay 12 gün
2	Kendi halinde olmamak, harekât-ı nâ-bercâsına binâ'en, alet-i harb ile darb etme, şütüm-ı galîza ile şetm	İstanbul	Boz-caada Cezî-resi	1	M	E	Sâkin	16/2	Belir-siz
3	Şekâvet/haydutluk, fermân-ı ‘âlîye ‘adem-i itâ‘at eylemek	Niğbolu	Kıbrıs Cezî-resi	1	M	E	Cebeci Serden-geçdi	16/4	Belir-siz
4	haksız yere adam katl idüp sıbyân ve ebnâsını çiftlikden ihrâc ve tard u teb‘îd ve emvâl ü eşyâsını zulmen zabt	Edirne muzâfâ-tından Manastır Nahiyesi 'ne tâbi' Gökmen Karyesi	Rodos Cezî-resi	1	M	E	Selâtîn-i Cengiz-iyye-'den	20/2	Belir-siz

Tablo 24: Cezirebend Cezası Alan Suçluların Suç Mahallerine Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

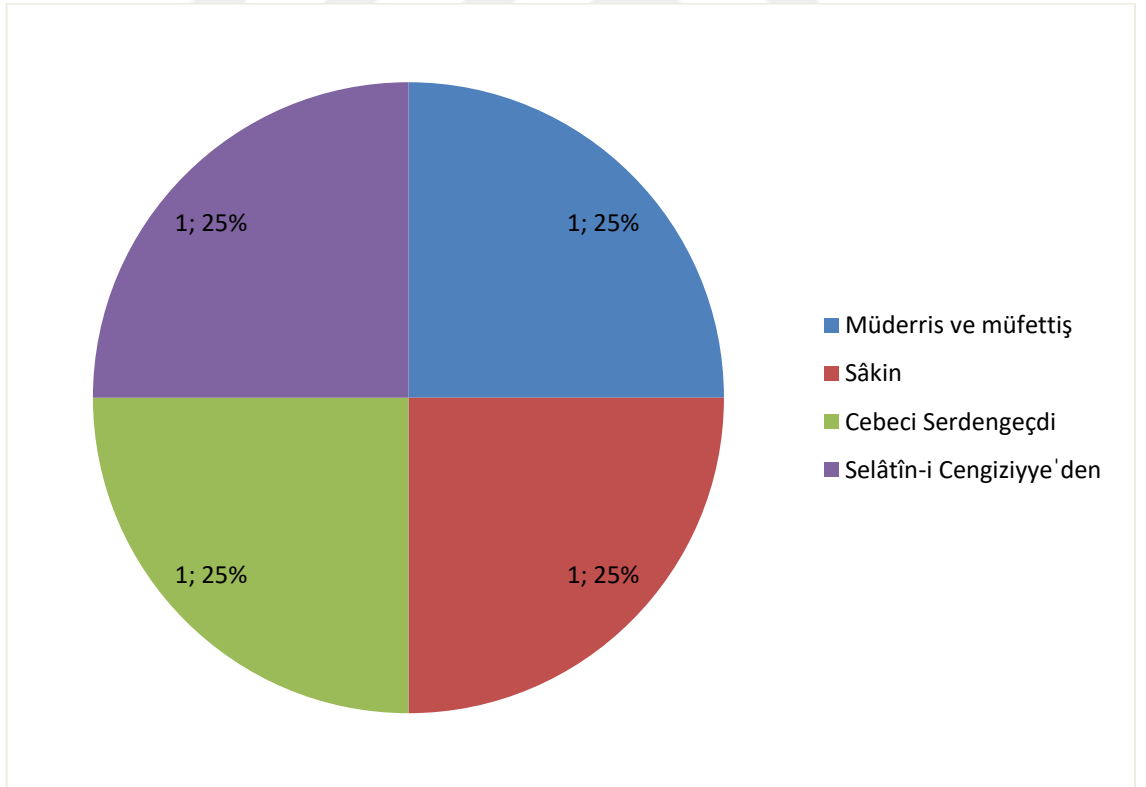
Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Belirsiz	-	1	-	-	1
2	Edirne muzâfâtından Manastır Nahiyesi'ne tâbi' Gökmen Karyesi	-	1	-	-	1
3	İstanbul	-	1	-	-	1
4	Niğbolu	-	1	-	-	1
GENEL TOPLAM		0	4	0	0	4

Tablo 25: Cezirebend Cezası Alan Suçluların Ceza Mahallerine Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Bozcaada Cezîresi	-	1	-	-	1
2	Kıbrıs Cezîresi	-	1	-	-	1
3	Limni Cezîresi	-	1	-	-	1
4	Rodos Cezîresi	-	1	-	-	1
GENEL TOPLAM		0	4	0	0	4

Tablo 26: Cezirebend Cezası Alan Suçluların Sosyal Sınıflarına Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Sosyal Sınıf	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	İlmiye	-	1	-	-	1
2	Seyfiye	-	2	-	-	2
3	Reaya	-	1	-	-	1
GENEL TOPLAM		0	4	0	0	4

Şekil 19: Cezirebend Cezası Alan Hükümlülerin Mesleklerine Göre Oransal Dağılımı

3.1.1.9 Kürek Cezası

Osmanlı gemilerinin kürekçi ihtiyacını karşılamak için düşünülmüş örfi bir ceza türü olarak ortaya çıkmıştır. Çeşitli suçlardan dolayı yakalanan kimselerin cezalarının küreğe çevrilmesi doğrudan hükümdara ait bir yetkiydi ve bu yetki Divan-ı Hümayun tarafından kullanılırdı.⁸⁶ Defterimizde 2 adet kürek cezası hükmü geçmektedir. bu hükümlerde geçen 7 hükümlü de reaya sınıfına mensup Gayrimüslim kişilerdir.

Tablo 27: Kürek Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numarlarına Göre Dağılımı

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	Sy.	Di n	Ci ns.	Sta-tü	Hk m Nr.	Ceza Süre-si
1	şekâvet/haydutluk, Kendi halinde ırz ve edebiyetle mukayyed olmamak	Tırhala Kazâsı' -na tâbi' İstar nâm karye	İstan-bul/ Ter-sâne-i 'âmire	1	G M	E	Ce-leb	43/2	1 ay 19 gün
2	nizâm-ı kadîmlerine mugâyir virdikleri mastakiyi edâda ta'tîl ve sâ'irlerini tahrik, mukâta'a nizâmını bozmak	Sakız Cezîre-si	Sakız Cezîre -si fırka-tası	6	G M	E	Sâ-kin	136/2	Belir-siz

⁸⁶ Mehmet İpşirli, "Kürek Cezası", DİA, 2019, c. Ek-2, s. 112.

Tablo 28: Kürek Cezası Alan Suçluların Suç Mahallerine Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

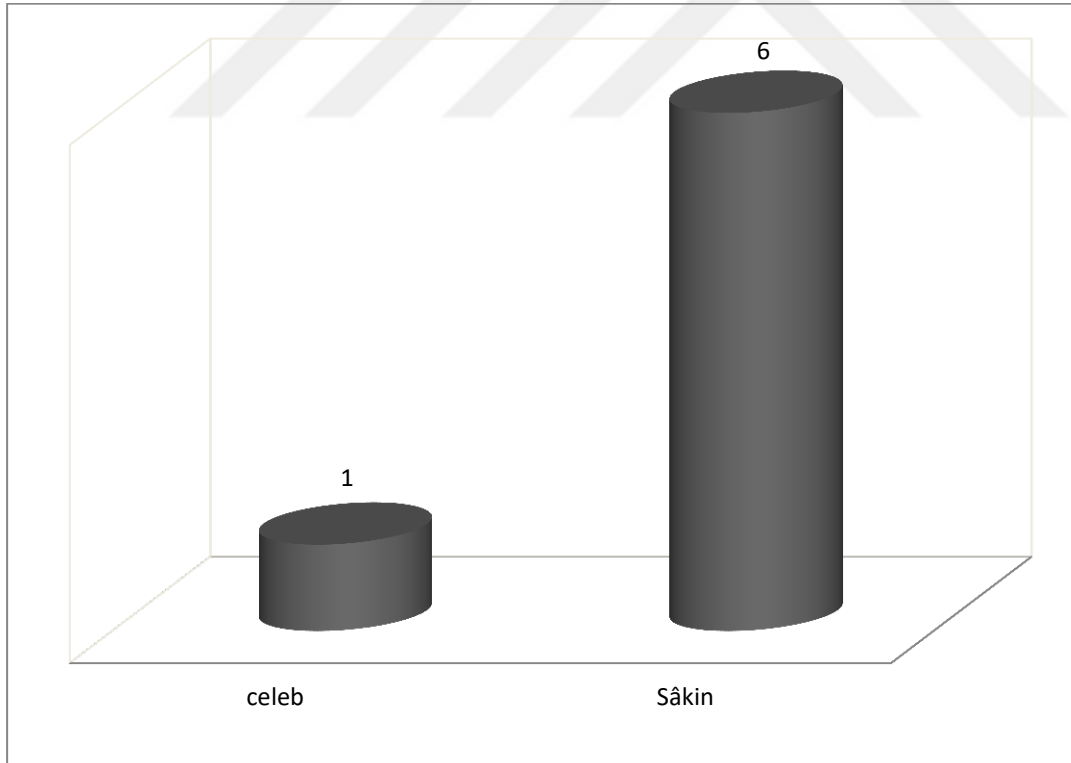
Sıra Numarası	Suç Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Sakız Cezâresi	-	-	-	6	6
2	Tırhala Kazâsı'na tâbi' İstar nâm karye	-	-	-	1	1
GENEL TOPLAM		0	0	0	7	7

Tablo 29: Kürek Cezası Alan Suçluların Ceza Mahallerine Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Ceza Mahali	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	İstanbul/ Tersâne-i 'âmire	-	-	-	1	1
2	Sakız Cezâresi fırkatası	-	-	-	6	6
GENEL TOPLAM		0	0	0	7	7

Tablo 30: Kürek Cezası Alan Suçluların Sosyal Sınıflarına Göre Din ve Cinsiyet Bazında Dağılımı

Sıra Numarası	Sosyal Sınıf	Müslüman		Gayrimüslim		Toplam Suçlu Sayısı
		Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1	Re'âyâ	-	-	-	7	7
GENEL TOPLAM		0	0	0	7	7

Şekil 20: Kürek Cezası Alan Hükümlülerin Mesleklerine Göre Sayısal Dağılımı

3.1.1.10 Hadika-i Hümayun'a Vaz' Cezası

Hadika, ağaçları ve suyu bol bahçe demektir. Bu cezayı alanlar devlete ait bahçelerde çalıştırılırdı. Defterde iki hükümde bu ceza uygulanmıştır. Fakat geçen bir hüküm, önceki hükmün tekrarı olduğu için tekrar hükümleri kapsamına aldık. Edirne'de Hadika-i Hassa'da çalıştırılma şeklinde uygulanan bu ceza 2 kişiye uygulanmıştır. 2'si de Gayrimüslim ve Erkek olan suçlular Tekirdağ'da sakin oldukları için Edirne'ye yakın mesafede bulunmaları ve Hadika-i Hassa'da çalışacak kişilere ihtiyaç duyulması bu cezanın bu kişilere tatbik edilmesine sebep olmuş olabilir. Suçluların bu cezayı ne kadar çektikleri bilinmemektedir.

Tablo 31: Hadika-i Hümayun'a Vaz' Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	Sy.	Din	Cins.	Statü	Hkm Nr.	Ceza Süresi
1	Kendi halinde olmamak, müfsid ve mütemmerid ve hevâ-yı nefsâniyyesine tâbi' olmak, yalanlarla fesâda sebep olmak, ihtilâl-i belde 'âdet-i me'lûfesi/alışkanlığı olmak	Rodos-cuk Kazâsı/ Işıklar Kar-yesi	Edirne/ Hadîka-i Humâ-yûn	2	GM	E	Sâ-kin	92/1	Belir-siz

3.1.1.11 Tard Cezası

Nefy cezasına benzeyen bu cezayı ayrı bir başlık altında değerlendirmemizin nedeni, bu cezaların geçtiği 2 hükümde nefy ibaresinin geçmemesidir. Hükümlerde “*tard u teb’id olunmaları*” şeklindeki ifade ile suçluların suç mahallinden kovulması ve sadece huzurun sağlanması amaçlanmıştır. Bundan dolayı hükümlülerin ceza mahalli dahi belirtilmemiştir.

Tablo 32: Tard Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

S r.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	Sy.	Di n	Ci ns.	Sta- tü	Hk m Nr.	Ceza Süresi
1	Kendi halinde olmamak, yalanlarla fesâda sebep olmak, gûnâ-gûn ekâzib ve erâcif ihdâs ve işâ‘ına cür’et eder celb-i mâl sevdâsı ehl-i ‘ırza/ ehl-i ‘örfе gamz ve zarar vermek	Ah-yolu Kazâ-sı	Belir-siz	2	G M	E	Sâ-kin	130/ 2	Belir-siz
2	borç alıp parayı gasp etme, ehl-i ‘ırzı mühîn ve eşkıyâya mu‘în ve re‘âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevri eziyyet, ihtilâl-i nizâm-ı derbende bâdî olduklarına binâ’ın	Karîn-âbâd Kazâ-sı	Belir-siz	2	M	E	Sâ-kin	133/ 3	Belir-siz

3.1.1.12 Tedip Cezası

Defterde sadece bir hükümde denk geldiğimiz bu cezalandırma usulünde, madenin işleyişinin aksamaması için, çalışanlardan 20 kişi vatan-ı aslilerine nefy edilirken, 3 kişi tedip cezasına maruz bırakılmıştır. Bu cezalardaki amaç, bu çeşit maden işleyişine engel olacak hareketlere yeltenenlere gözdağı vermektir.

Tablo 33: Tedip Cezası Alan Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, Ceza Süreleri ve Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	Sy.	Din/Cins.		Statü	Hkm Nr.	Ceza Süresi
1	Fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, ma'denin ta'tîline bâ'is ü bâdî olmak, ifk ü iftirâ ile iştikâları	Selânîk Kazâsı muzâfâtı n-dan Sidre Kapsi Ma'deni	Belirsiz	3	M	E	Ma'den işçisi	27/1	Belirsiz

3.1.2 İtlak Hükümleri

İtlak kelimesi sözlükte salıverme, koyuverme, tahlis anlamlarına gelmektedir.⁸⁷ Kalabend defterlerinde geçen manası ise, suçlunun ceza mahallinden affedilip salıverilmesidir. Hükümlerde “*Bâ-işâret-i ‘aliyye İtlâkıyçün/ıtlâklarıyçün, ‘Afv u ıtlâkıyçün, ıtlâk ve sebilleri tahliye olunmak bâbında, cürmü ‘afv ve ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır*” şeklindeki ibareler ile hükümlüler salıverilmiştir.

İncelediğimiz defterdeki toplam 473 hükmün 121 hükmü, ıtlak hükmüdür. %25 oranına denk gelen bu sayıya baktığımızda, cezaların suçluları toplumdan tecrit etmekten ziyade, onları ıslah edip tekrar topluma kazandırma amacıyla verildiğini görmekteyiz. Ceza alıp ıtlak edilen suçlu sayısı 164’tür. Bu suçlulardan 90 kişi reaya, 50 kişi Seyfiye, 17 kişi İlmiye, 7 kişi Kalemiye sınıflarına mensuptur.

Suçluların genel ıtlak sebeplerine baktığımızda; ithamların ifk ü iftirâ olduğunun anlaşılması, gasbettiği malları iade, aile ve evladının perişan olmaları, ahvalinin kötü olduğunu bildirmesi, ıslah-ı nefis etmesi, günahından tövbe etmesi, haline merhamet edilmesi, mübarek aylara hürmeten bağışlanması, ihtiyar veya işgöremez duruma gelmesi, fakirleşmesinden dolayı geçimini sağlayamaması, uzun müddetten beri cezasını çekmesi gibi sebeplerle hükümlüler affedilip salıverilirdi. Bu genel sebepler dışında olağan dışı, özel sebepler de karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; Şehrî es-Seyyid İbrâhîm nâm kişinin akıl hastalığından ötürü cinnet geçirdiği, çevresine ve devlet erkânına zarar verdiği gerekçesiyle Midillü Ceziresi’ne nefy edildiği yazmaktadır. Bu kişinin cezasından ıtlak sebebi, cünunun zail olması yani akıl sağlığına tekrar kavuşması gösterilmiştir. İtlak şartında, yine bu şekilde cinnet geçirip çevreye zarar verirse nefy edileceği belirtilmiştir.⁸⁸

Suçlular çoğu zaman şartlı salıverilirdi. İtlak hükümlerinde “*Fî-mâ-ba’d*” ile başlayan cümlelerin devamında ıtlak şartları sıralanırdı. kendi halinde olmak, ırzıyla mukayyed olmak, bir daha bu neviden suçları işlememek en çok geçen şartlardandır. Şartlı salıverilip, şartlara uymayıp suç işleyenler tekrar cezalandırılırdı.⁸⁹ Tekrar hükümlerinde bu durum sıkça karşımıza çıkmaktadır. İtlak sebep ve şartları detaylı bir şekilde Tablo 35’te gösterilmiştir.

⁸⁷ Şemsettin Sami, a.g.s., s. 126.

⁸⁸ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 13/2.

⁸⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 72/1.

İtlak hükümlerinin içeriğine baktığımızda, bazı ıtlak hükümlerinde ceza türünün ve suçun içeriğinin yazmadığını ya da suçun içeriğinin tam olarak verilmediğini görmekteyiz. Böyle ıtlak hükümlerinde irtibatlı olduğu ceza hükmünden ceza türünü alırken, suçun içeriğini almadık. İtlak hükmünde geçen suçun içeriğini olduğu gibi almakla beraber, suçun yazmadığı ıtlak hükümlerinde, suç kısmını belirsiz yazdık.

İtlak hükümlerinde ceza sürelerini hesaplarken, ceza hükümlerinin şerhinde geçen vusül tarihini cezanın başlangıç tarihi kabul ettik. Eğer ceza hükmünde vusül tarihi yazmıyorsa, ceza süresi başlangıcı olarak ceza hükmü tarihini esas aldık. Ceza bitiş tarihinde ise ilgili olduğu ıtlak hükmünün tarihini baz aldık. Ceza hükmünün şerhinde ıtlak tarihi yazsa da, ıtlak hükmünün tarihini her zaman esas aldık. Fakat ıtlak hükmü defterimizde geçmiyorsa ve ceza hükmünün şerhinde ıtlak tarihi yazıyorsa, o zaman şerhteki ıtlak tarihini ceza süresinin bitişi olarak kullandık. Fakat ceza hükmü ve tarihi yoksa veya ilgili olduğu ıtlak hükmü de bulunmuyorsa, ceza tarihini tespit edemediğimiz için ceza süresini “Belirsiz” olarak yazdık. Ceza süreleri yukarıda Şekil 3’teki grafikte gösterilmiştir.

Tablo 34: İtlak Edilen Hükümlülerin İşledikleri Suçlar, Suç ve Ceza Mahalleri, Sosyal Statüleri, İtlak Olundukları Ceza Türü, Ceza ve İtlak Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
1	Yalanlarla fesâda sebep olmak,	İstanbul	Muğla Kazâsı	1	M	E	Sâ-kin	Nefy	140/1	5/3
2	İcâre ile sâkin olduğu konağı istirdâd ve temellük idüp içindeki eşyalara zarar vermek	Biga	Belirsiz /diyâr-ı âhara	1	M	E	A‘yân	Nefy	-	6/2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
3	Nizâm-ı beldenin ihtilâline bâ'is olmak, emvâl-i mîrî ve mühimmât-ı seferiyyenin tahsîl ve te'diyesine mâni' olmak	Isparta	Kütah-ya Kal'ası	5	M	E	Müderris	Kal'a-bend	-	11/2
4	Kendi halinde olmamak, hilâf-ı şer' ve mugâyir-i rızâ ba'zı gûne harekâta, erâzil ve eşhâs ile ülfet	Rumeli	Midillü Cezîre-si	1	M	E	Şey-hü'l-is-lâm hıd met-kârı	Nefy	-	13/2
5	Savaştan kaçmak, izni olmamasına rağmen hayvan satın alıp payitahta getirmek	İstanbul	Limni Cezîre-si	2	M	E	Sâ-kin	Katle bedel nefy	-	13/3

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
6	Töhmüt ile ittihâm ve tekdîrden hâlî olmamak	İstanbul/ Zeyrek Mahalle-si	Resmo Kal'ası	2	M	E	Si-pâh ve as-ker	Kal'a-bend	-	16/ 1
7	Belirsiz	Köprülü Mehem-med Paşa Evkâfı' -ndan Bilecik Kazâsı-nda vâkı' Vezîr Hânı	Kütah-ya Kal'ası	2	M	E	Kâ-tib	Kal'a-bend	-	16/ 3
8	Nizâm-ı beldenin ihtilâline bâ'is olmak, eşkıyâyı başına cem' ve istishâb ile tagallüb birle	Birgi Kazâsı	Aksa-ray Kazâsı	1	M	E	Müd erris	Nefy	-	20/ 3
9	Ba'zı harekât-ı nâ-marziyye ve etvâr-ı kabîhasına binâ'en	Pendik Karyesi	İznik-mid	1	M	E	Su-başı	Nefy	-	23/ 3

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
10	Esnaflın nizamını bozmak, tüccâr tâ'ifesini tahrik	Dırac mukâta'-ası mülhaka-tından İsteroga Kazâsı	Görice Kal'ası	1	M	E	Tüc-câr	Kal'a-bend	-	24/2
11	Kal'a-yı mezbûre cebe-hânesi ve derûnunda olan mühim-mâtı fûrûht, neferât-ı kal'anın tîmârları mahsûlünü ve 'ulûfelerini ahz ü kabz, re'âyâyı tecrîm	Bodrum Kal'ası	Rodos Kal'ası	1	M	E	Diz-dâr	Nefy	-	24/3
12	Cürm ü noxsânı hasebiyle te'dîb ve ıslâh zımında	İncesu Kazâsı	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	Yeni-çeri	Kal'a-bend	12/2	25/1

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
13	Kızb ü dürûğ ile kendine tîmâr ibkâ itdirmek	Rumili Hisârı civarı	Burusa	1	M	E	Ça-vuş	Nefy	13/3	28/3
14	Fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, âlet-i harble mekan basmak	İstanbul/ 'imâret-i 'âmire	Rumili hisârı-nda vâkı' Boğaz-kesen Kal'ası	1	M	E	Güm rük-çü	Nefy	19/4	39/3
15	Katl/adam öldürmek, malları soymak, fukarâyı tekdîr ve bi-gayri hakkın zulmen akçalarını ahz	Zihne	Ohri Kal'ası	2	M	E	A'-yân ve oğlu	Kal'a-bend	40/1	40/1
16	Sahte akça darp etmek ve suçu başkasına isnad etmek	İstanbul/ Mehemed Ağa Câmi'i kurbu	Burusa	2	M	E	Doğ rama cılık	Nefy	33/4	42/2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Statü	İtlak Olunduğu Ceza Türü	Ceza Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
17	Re‘âyâyı tahrik	Dimetoka	Limni Cezîresi	2	M	E	A‘-yân ve kardeşi	Nefy	17/1	46/2
18	Nizâm-ı beldenin ihtilâline bâ‘is olmak, vazîfesi olmayan umûra müdâhale	Siroz	Limni Cezîresi	1	M	E	Sâkin	Nefy	-	47/3
19	Belirsiz	Siroz Kazâsı	Midillü Cezîresi	1	M	E	Sâkin	Nefy	21/3	47/4
20	Kendi halinde olmamak, envâ‘-ı menhiyyâtı mürtekip olması	medîne-i Ebû Eyyûb el-Ensârî /Davud Ağa Mahallesi	Bursa	4	M	2 E, 2 K	Köçekci-yân	Nefy	32/1	49/1

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
21	Umûr-ı gümrüğe dâ'ir vukû'u bulan müdâhalesine binâ'en	Selânik Sancağı	Niğbo-lu Kal'ası	1	M	E	Peş-tam-âlcı-lar Ahî Ba-bası	Kal'a-bend	-	49/2
22	Hilâf-ı rızâ-yı humâyûn harekete cesâret	İstanbul/ Dîvân-ı humâyûn	Tulca Kal'ası	1	M	E	Çâ-vûş	Kal'a-bend	-	55/2
23	Hilâf-ı rızâ-yı humâyûn harekete cesâret	İstanbul/ Dîvân-ı humâyûn	Bozca-ada Kal'ası	1	M	E	Çâ-vûş	Kal'a-bend	43/4	56/1
24	Harekât-ı nâ-bercâsına binâ'en	Midillü	Limni Kal'ası	1	M	E	Alay Beyi	Kal'a-bend	-	56/3
25	Tühem-i nâ-gerde	Platima-na Kazâsı muzâfâ-tından Katrin	Platima-na Kal'ası	1	M	E	Yeni-çeri	Kal'a-bend	31/3	56/5

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
26	Ehl-i İslâm cariyelerini hilâf-ı şer‘ hânesinde birer ikişer ay alkoymak	Balat	Bursa	1	G M	E	Sâ-kin	Nefy	-	57/3
27	Belirsiz	Midillü Cezîresi	Bozca-ada	1	G M	E	Râ-hib	Zo-runlu ikâ-met	-	58/3
28	İfk ü iftirâ ile re‘âyâyı tecrîm, umûr-ı vilâyete müdâhale	Çatalca Kazâsı	Tersâ-ne-i ‘âmire	2	G M	E	Sâ-kin	Kürek	15/2	58/5
29	Hilâf-ı emr-i ‘âlî da‘vâlara tasaddî, hükkâm-ı şer‘i ve ehl-i ‘ırz makûlesini ta‘cîz ve itâle	İstanbul	Bozca-ada Cezîre-si	1	M	K	Sâ-kine	Nefy	19/1	59/1

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
30	Mugāyir-i emr-i ‘âlî etvâra ictisâr ile emr-i ‘âlînin ‘ademü'l- infâzına bâdî ve îrâd-ı Ocağın noksânına ve mesâlihînin ta‘tîline bâ‘is olmak	Kasta-monu	Samsun Kal‘ası	1	M	E	Ser-tur-nâyî	Kal‘a-bend	29/2	59/3
31	Borçlu olup borcunu ödememesi	Sidre-Kapsı Ma‘deni	Selânik Kal‘ası veya Gelme-riye Kal‘ası'	1	M	E	Sâ-kin	Kal‘a-bend	60/2	61/1
32	Belirsiz	İstanbul	Erzin-can	2	M	E	Sâ-kin	Nefy	-	61/2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta- tü	İtlak Olun- duğu Ceza Türü	Ce- za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
33	Sefine ile gelen zehâ'iri sahibine teslim etmeyip başka bir yerde ihtifa etmek ve suçu başkasına atmak, sefinenin yelkeninin telef olmasına sebep olmak	İstanbul	Sivas	1	M	E	‘Arz -1 hâlcı	Nefy	-	61/ 3
34	Kendi halinde olmamak, ihtilâl-i nizâm- ı derbende bâdî olmak, re‘âyâyı tahrik, derbend zâbıtının yevmiyyesini virdirmeyüp, konağını basup emvâl ü eşyâsını yağma, mahbûs olanları ahza tasaddî	Kadın- hanı Derbendi	Konya Kal‘ası	6	M	E	Sâ- kin	Kal‘a- bend	-	62/ 2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
35	Esnafın nizamını bozmak, kendi halinde olmamak	Tırhala Kazâsı-na tâbi‘ İstar nâm karye	İstanbul /Tersâ-ne-i ‘âmire	1	G M	E	Sâ-kin	kürek	43/2	62/3
36	Kasabaya a‘yân olmak fikr-i fâsidiyle ahâlîsi meyânına ilkâ-yı fesâd ve şikâk ve bâ‘is-i nizâ‘ olmak töhmetiyle hareket	Dimeto-ka Kazâsı	Limni Cezîre-si	1	M	E	Sâ-kin	Nefy	17/1	65/1
37	Fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, adam yaralama, zalemeyi yanına alıp ehl-i ırzı uzaklaştırma ve cezalandırma, eşkıyâyı tahrîk, katl/adam öldürmek	Kütahya	Kütah-ya Kal‘ası	1	M	E	Mü-tesel lim	Kal‘a-bend	51/2	66/1

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Statü	İtlak Olunduğu Ceza Türü	Ceza Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
38	Vazîfesi olmayan umûra müdâhale	Havâss-ı refi‘a Kazâsı nevâhîsinden Çekmece-i kebîr Nâhiyesi	Edirne	1	M	E	A‘-yân	Nefy	-	66/3
39	Ulemâya hakaret, uygunsuz, çirkin kaba davranışlarda bulunmak	Belirsiz	Gelibolu	1	M	E	Müder-ris	Nefy	44/5	68/1
40	Sû-i hareketi inhâ olunduğuna binâ‘en	Belirsiz	Magosa Kal‘ası	1	M	E	Kapudan	Kal‘a-bend	-	69/3
41	Ba‘zı harekât-ı nâ-marziyye ve etvâr-ı kabîhasına binâ‘en	İstanbul	Kavala Kal‘ası	1	M	E	Kasâb-başı	Kal‘a-bend	18/3	69/5

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
42	Hilâf-ı inhâ mübârek rikâb-ı kamer-tâb-ı Husrevânem ref' ü rafi'â birle tasdîka cesâretine binâ'en	İstanbul/ 'Abdî Subaşı Mahalle-si'nde Mahmûd Ağa Mescidi	Dime-toka	1	M	E	Mü-ez-zin vekî-li	Nefy	-	70/3
43	Salyâne defterine kendü nefsleryçün akça zamm etmeleri	Eğriboz Sancağı/ Kızılca-hisar Kazâsı	Benefşe Kal'ası	3	M	E	1 Diz-dâr 2 Sâ-kin	Kal'a-bend	-	71/1
44	Ba'zı kimesneleri tahrîk ile tahlîsi iktizâ idenleri 'adem-i tahlîsine sebep bulunduğ	Selânik	Selânik Kal'ası	1	G M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	-	71/3

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta- tü	İtlak Olun- duğu Ceza Türü	Ce- za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
45	Belirsiz	İstanbul/ Dîvân-ı Humâ- yûn	İzmir	1	M	E	Sâbı- kâ Kâtib -i Ağa- yı Dârü' s- sa'â- de ve Mevk û-fâtî	Nefy	45/1	73/ 4
46	Kendi halinde olmamak, firâr eylemek, hevâsına tâbi' ba'zı müfsidler ile ittifâk, bilâ- mûceb Âsitâne'de ikamet, ma'den re'âyâsını tahrik, hilâf-ı vâkı' 'arz-ı hâl, ma'denin ta'tiline bâ'is ü bâdî olmak	Kratova Ma'deni	Eğride- re Palan- kası	1	M	E	Sâ- kin	Kal'a- bend	45/2	75/ 1

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
47	Mühim işlerin duraksamasına sebep olmak, ispiyonculuk yapmak	Rodos	İstan-köy Cezîre-si	1	M	E	Sâ-kin	Nefy	53/3	78/1
48	Sû-i hareketi inhâ olunduğuna binâ'en	Belirsiz	Magosa Kal'ası	1	M	E	Kap-udan	Kal'a-bend	69/3	78/2
49	Kizb ü dürûğ ile kendine tîmâr ibkâ itdirmek	Rumili Hisârı civarı	Burusa	1	M	K	Sâ-kine	Nefy	13/4	78/3
50	Kendi halinde olmamak, re'âyâ fukarâsının 'ıyâl ü evlâdlarıyla râhatlarının külliye meslûb ve ahvâlleri dîger-gûn olmasına sebep olmak	Kütahya Kazâsı	Kıbrıs Cezîre-si	1	M	E	Eski Baş-kâtib	Nefy	58/2	78/4

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta- tü	İtlak Olun- duğu Ceza Türü	Ce- za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
51	Ehl-i ‘ırzı mühîn ve eşkıyâya mu‘în ve re‘âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevır ü eziyyet, hevâsına tâbi‘ ‘aveneleriyle hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi- gayri hakkın emvâl ü eşyâlarını cebren ve kahren ahz ü kabz itmek	Mora Cezîresi	Limni Kal‘ası	1	M	E	Sal- yâne Firk- atesi Kap- uda- nı ve Lim ân Re’- îsi	Kal‘a- bend	19/2	78/ 5
52	Belirsiz	İstanbul/ Sultân Mehem- med Hân Câmi‘-i şerîfî	Midillü Cezîre- si	1	M	E	Baş im- âm	Nefy	30/3	79/ 1
53	Sû-i hâline binâ’en	Malatya	Diyâr- bekir	1	M	E	Nâ- ‘ib	Nefy	-	79/ 2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
54	Kendi halinde olmamak, ehl-i ‘ırza/ ehl-i ‘örfe gamz ve zarar vermek	Kuşadası Kasabası / Öküz Mehemed Paşa Câmî‘	İstan-köy Cezîre-si	1	M	E	İmâ m ve dersi ‘âm m	Zo-runlu ikâ-met	40/3	79/4
55	Belirsiz	Bartın Kazâsı	Belirsiz / diyâr-ı âhar	1	M	E	Sâ-kin	Nefy	-	80/1
56	Harekât-ı nâ-bercâsına binâ’en	Balıkesri Kazâsı	Kütahy a Kal’ası	1	M	E	Sâ-kin	Kal’a-bend	47/1	80/4
57	Kendi halinde olmamak, ihtilâl-i umûr-ı vakfa ictirâ eylemek	Belcik Kazâsı	Kütahy a Kal’ası	1	M	E	Sâ-kin	Kal’a-bend	38/3	81/2
58	Umûr-ı mühimme ve menâzil-i nizâmın ihtilâl ve ta’tîline bâdî olmak	Tokad	Samsun Kal’ası	1	M	E	Hâs-seki Tekâ ‘üdî	Kal’a-bend	34/2	82/2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
59	Vazîfesi olmayan umûra müdâhale, devlete muzırr reftâr ve güftâr ve ‘ulemâya lââyık ve sezâ-vâr olmayan etvâr-ı nâ-hemvâre ibtidâr eylemek	Belirsiz	Limni Cezîre-si	1	M	E	Müderris ve müf-ettiş	Cezîre-bend	9/2	82/3
60	Kendi halinde olmamak, edâ-yı hıdmet eylememek, ehl-i ‘ırza/ ehl-i ‘örfe gamz ve zarar vermek	Lefke Kasabası	Burusa	1	M	E	Der-s-i ‘âm m	Zo-runlu ikâ-met	36/2	84/2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
61	A'yânlık iddi'âsında bulunmak, kendi halinde olmamak, ehl-i 'ırzı mühîn ve eşkiyâya mu'în ve re'âyâyâ gûnâ-gûn cevır ü eziyyet, tevzî' defterine akça tevzî' ve cebren tahsil etme, eşkiyâyâ yol göstermek	Serfiçe Kazâsı	Benefşe Kal'ası	1	M	E	Voy voda	Kal'a-bend	55/3	84/3
62	Hilâf-ı emr-i 'âlî sipâhîlerin tîmârlarını arza cesâret	Kengiri Kazâsı	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	Si-pâhî	Kal'a-bend	44/4	86/3
63	Müzevvir da'vâlara sülûk, celeb tâ'ifesinden niçelerine hasâret ve kassâbân tâ'ifesinin nizâmlarına hâlel vermesi	İstanbul/ Yedikule	Eğîn	1	M	E	Kas-sâb	Nefy	-	87/2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta- tü	İtlak Olun- duğu Ceza Türü	Ce- za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
64	Eşkıncilü mülk tîmârdan haksız yere talepte bulunmak	Kocaili Sancağı /İznik Nâhiyesi	Seddül- bahr Kal'ası	1	M	E	Sâ- kin	Kal'a- bend	54/3	88/ 1
65	Ehl-i 'ırzı mûhîn ve eşkıyâya mu'în ve re'âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevri ü eziyyet, tevzî' defterine akça tevzî' ve cebren tahsil etme	Serfiçe Kazâsı	Benefşe Kal'ası	1	M	E	Voy voda	Kal'a- bend	55/3	89/ 2
66	Derileri ucuza alıp saklayarak pahalıya satmak, piyasayı bozmak, vurgunculuk	İstanbul/ Sipâhîler hanı	Kayse- riyye Kazâsı	1	M	E	Yeni çeri	Nefy	39/2	90/ 1
67	Belirsiz	Saray- bosna	Kıbrıs Cezîre- si	1	M	E	Kādî	Nefy	48/1	92/ 3

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
68	Belirsiz	Belirsiz	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	-	93/2
69	İhtilâl-i memlekete sebep olacak harekette bulunmak, hükkâm-ı kirâma dil uzatmak/ Gıybetlerini yapmak	Saray-bosna	Amas-ya	1	M	E	Med-rese mol-lâsı	Nefy	53/1	94/2
70	Kazâya hâkimü'ş-şer' olanlara hükûmet itdirmeyüp kendüsü fuzûlî zabt	Karaman-cık Kazâsı	Belirsiz	1	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	-	94/3
71	Tahvîf ve sû-i kasd sevdâsında olma, borç alıp parayı gasp etme	İstanbul	Seddül-bahr Kal'ası	1	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	56/6	95/3

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta- tü	İtlak Olun- duğu Ceza Türü	Ce- za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
72	Belirsiz	İstanbul/ Sultân Mehem med Hân Câmi‘-i şerîfî	Midillü Cezîre- si	1	M	E	Muh- zır	Nefy	30/3	96/ 2
73	Belirsiz	Belirsiz	İstan- köy Cezîre- si	1	M	E	kapu ket- hü- dâsı	Nefy	-	96/ 3
74	Mugâyir-i nizâm-ı hareket eylemesi	Belirsiz	Limni Cezîre- si	1	M	E	Bak- kalân bâzâr başı- sı yazı- cısı	Nefy	-	96/ 5
75	Fitne, fesâd çıkarmak, sebep olmak, nizâm-ı beldenin ihtilâlâline bâ‘is olmak	Radomir	Belirisz / diyâr-ı âhar	1	M	E	Kas- sâb	Nefy	-	96/ 6

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
76	Başlarına erâzil-i vâfire ictimâ', niçelerin hânedânların harâb ve emvâllerin gasb, a'yânlık takrîr ve kesb-i tagallüb itmekle, katl/adam öldürmek	Filorina Kazâsı	İnöz Kal'ası	1	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	63/3	99/3
77	Dâ'imâ esnâfi tekdîr ve ta'cîz ve tama'-kâr olmak	İstanbul	Ereğli Kazâsı	1	M	E	Ket hüdâ	Nefy	64/2	99/4
78	Zimmetine para geçirmek	İnebahtı	Benefşe Kal'ası	1	M	E	Sâ-kin	Nefy	-	101/2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta- tü	İtlak Olun- duğu Ceza	Ce- za Hkm . Nr.	Hk m. Nr.
79	Kendi halinde olmamak, 'ibâda ifk ü iftirâyı mutazammın mevâdd-ı istinâdda bulunmak, gamz ve tağrîm ve hetk-i 'ırz ve gasb-ı emvâl ve ef'âl-i şenî'aya ictisâr, fitne ile ihtilâle bâdî, firâr	Niğde Kazâsı	Magosa Kal'ası	1	M	E	Sâki n	Kal'a- bend	71/2	102 /1
80	Kendi halinde olmamak, birkaç nefer muzırrlar ile Âsitâneye gelüp bezl-i irtişâ ile kendüsünü ihtifâ ile ikamet, kendüye sebt itmek üzere herkesin ze'âmet ve tîmârlarını birer isme 'arz vermek, halktan zorla akçe almak	Ankara Sancağı	Seddül- bahr Kal'ası	1	M	E	Alay beyi	Kal'a- bend	63/2	102 /3

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
81	Katl/adam öldürmek, mübâya‘a behâsından gurus tahsîl ve zimmetinde kaldığından başka nefsiyçün fukarâdan gurus dahi tahsîl ve ahz idüp zimmetine geçirmesi	Tosya Kazâsı	Kengiri Kal‘ası	1	M	E	A‘-yân	Kal‘a-bend	83/1	103 /2
82	Sû-i hâli ihbâr olunması	Haleb	Rakka Kal‘ası	1	M	E	Yeni -çeri	Kal‘a-bend	25/3	104 /1
83	Ba‘zı cünhasının sudûr etmesi	Belirsiz	Limni Cezîre-si	1	M	E	Muh -zır	Nefy		104 /2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Statü	İtlak Olunduğu Ceza Türü	Ceza Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
84	Bi'l-külliye emniyeti meslûb ve bunun emsâli zulm ü ta'addîlerinin nihâyeti olmaması, halktan haksız yere, zorla akçe almak, reayanın evlâd u 'ıyâllerini esîr almak, firâr eylemek, eşkıyâya öncülük etmek/ yol göstermek	Selânik Sancağı- 'nda vâkı' Karakar- ye Kazâsı	Plati- mana Kal'ası	1	M	E	Sâ- kin	Kal'a- bend	76/1	104 /4
85	Ehl-i garaz ile ittifâk ve dâ'imâ müsvedde ile ehl-i 'ırz ve bî- cürm kimesneleri gamz ve tecrîm, katl-i nüfûsa bâdî	Kara- hisâr-ı sâhib Kazâsı	vatan-ı aslîsi / Ürgüb Kazâsı	1	M	E	Sâ- kin	Nefy	80/2	105 /3

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
86	Bi'l-ittifâk mûmâna'at üzre olmağla	Niğde Sancağı/ Kilise-hisâr Kazâsı	Niğde Kal'ası	1	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	66/2	107 /1
87	Kendi halinde olmamak, 'işret ve menhiyyâtı mürtekib olması, hetk-i ırz, eşkıyaya mu'în/yardımcı olmak	Bursa Kazâsı' - na tâbi' Dudaklı nâm karye	Bozca-ada Cezîre-si	2	M	E	1 mûlt ezim 1 Sâ-kin	Nefy	88/2	110 /3
88	Yalanlarla fesâda sebep olmak, gûnâ-gûn ekâzib ve erâcif ihdâs ve işâ'ına cür'et eder, fukarâyı tekdîr ve bi-gayri hakkın zulmen akçalarını ahz	Uşak ve Banaz Kazâları	Belirsiz / tard	1	M	E	Sâ-kin	Tard	5/2	112 /2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
89	Kendi halinde olmamak, nizâm-ı beldenin ihtilâline bâ'is olmak, meslûb-ı irâhe-i 'ibâda bâdî olmaları	Balıkesri	Midillü Kal'ası	2	M	E	Yeni-çeri	Kal'a-bend	73/2	112 /4
90	Hilâf-ı hatt-ı humâyûn tekâlif nâmına guriş ve keyl mübâya'a matlûb ve tahsil	Yanbolu	Bozca-ada Cezîre-si	1	M	E	A'-yân	Nefy	89/1	115 /1
91	Adam soyup üzerlerindeki pâreleri gasb	Boğaziçi	İnöz Kal'ası	2	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	-	115 /3
92	Belirsiz	Tavas	Bozca-ada	1	M	E	Kādî	Nefy	-	115 /4
93	Hilâf-ı şer' ve mugâyir-i rızâ ba'zı gûne harekâta tasaddî	Belirsiz	Bozca-ada	1	M	E	Meş âyih	Nefy	-	116 /4

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
94	Adam yaralama, katl/adam öldürmek, fevkânî kuleler binâ ve ihdâs, nizâm-ı beldenin ihtilâlâline bâ'is olmak	Kete Kazâsı/ Cebel-i 'Atîk nâm mahall	Magosa Kal'ası	2	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	25/2	119 /2
95	Belirsiz	Kesriye Kazâsı	Kesriye Kal'ası	2	G M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	-	120 /2
96	Eşkîyâyâ öncülük etmek/ yol göstermek, hilâf-ı vâkı' 'arz-ı hâl, kendi halinde olmamak	İznikmid Kazâsı	Belirsiz / diyâr-ı âhar	4	M	E	Sâ-kin	Nefy	95/1	121 /1

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Statü	İtlak Olunduğu Ceza Türü	Ceza Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
97	Kendi halinde olmamak, vazîfesi olmayan umûra müdâhale, devlete muzırrı refât ve güftâr ve ‘ulemâyâ lâıyk ve sezâvâr olmayan etvâr-ı nâhemvâre ibtidâr eylemek	Belirsiz	Magosa Kal’ası	1	M	E	Arpa-lık Ka-pu Ket-hüdâ-sı	Kal’a-bend	9/1	121 /2
98	Kendü kâr ü kesbine kanâ’at itmeyüp umûr-ı şer’iyyeyi maktû’ misillü bey’ itmesi	İstanbul	İstan-köy Cezîre-si	1	M	E	Ka-pu-ket-hüdâ-sı	Nefy	-	121 /3
99	Erâzil ve eşkıyâyâ mu’în olmak, çiftliklere ba’zı kimesneleri tasallut	Çubuk-âbâd Kazâsı	Ankara Kal’ası	1	M	E	Sâ-kin	Kal’a-bend	70/1	122 /2

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
100	Çiftlik-i mezbûrun tarla ve mâ-i cârî ve meralarını tagallûben zabt ü rabt sevdâsında olduklarına binâ'en	Ankara Sancağı/ Çubuk-âbâd Kazâsı-'na tâbi' Kara Höyük nâm karye	Ankara Kal'ası	8	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	67/1	122 /3
101	Hilâf-ı inhâ iştikâ	İnebahtı	Belirsiz / diyâr-ı âhar	1	M	E	Alay beyi	Nefy	86/4	123 /2
102	Belirsiz	Şile Kazâsı	Belirsiz	1	M	E	Sâki n	ihzâr	-	124 /1
103	Kendi halinde olmamak, etvâr-ı nâ-hemvâre cesâret eylemek	Edirne Kazâsı Yeniköy Karyesi	Dime-toka Kal'ası	1	G M	E	Pa-pas	Kal'a-bend	53/2	125 /3
104	Mukâta'a nizâmını bozmak	Tırnovi Mukâta-'ası/ Avlan Karyesi	Dime-toka Kazâsı	1	M	E	A'-yân	Nefy	109/1	125 /4

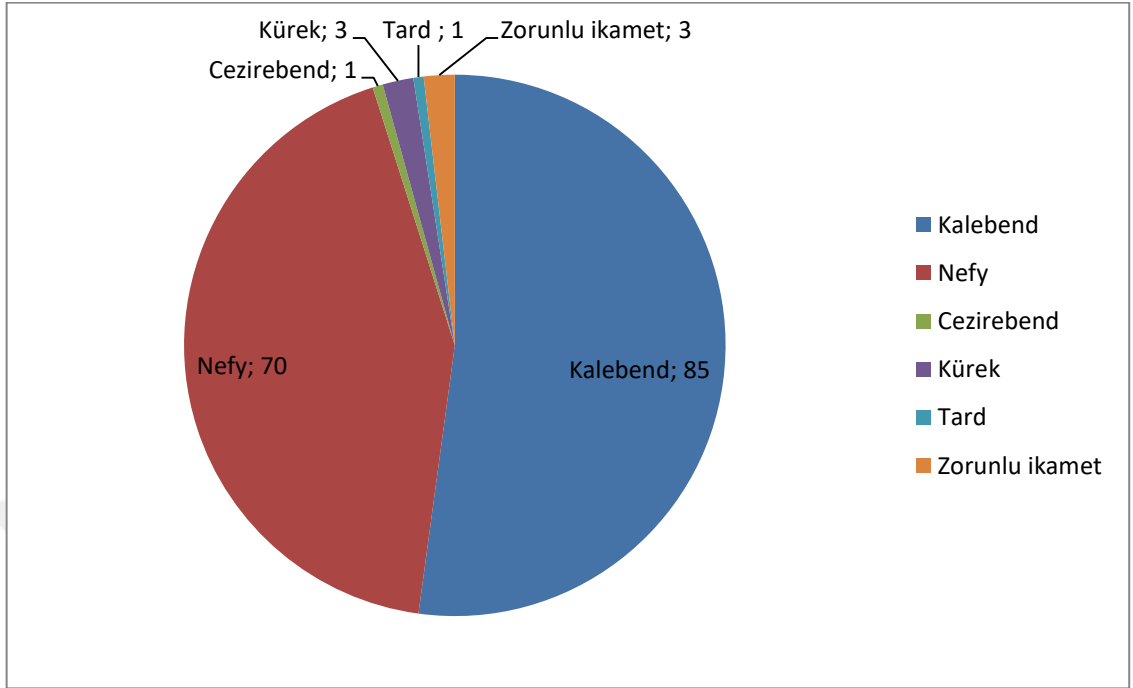
Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta- tü	İtlak Olun- duğu Ceza Türü	Ce- za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
105	uygulanması gereken emrin yerine getirilmemesi, vazife başında iğmâz ve rehavette bulunmaları	Kilidül- bahr ve Sultaniye Kal'aları	Kilidül- bahr ve Sulta- niye Kal'a- ları	2	M	E	Diz- dâr	Kal'a- bend	118/ 3	125 /5
106	Müfsid ve müzevvir ve 'ibâdullâhı ta'cîz ve tekdîrden hâlî olmamak	Filibe Kazâsı	Belirsiz /diyâr-ı âhar	3	G M	E	Sâ- kin	Nefy	-	126 /1
107	İhtilâl-i memlekete sebep olacak harekette bulunmak, hilâf- ı şer' ve mugâyir-i rızâ ba'zı gûne harekâta tasaddî, fukarâyı ızrâr ile râhatları meslûb ve perâkende vü perîşân olmalarına sebep	Avlonya Sancağı	Belirsiz / diyâr-ı âhar	1	M	E	Mut- asar- rıf	Nefy	120/ 3	127 /3

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
108	Belirsiz	Tutrakan sükkânı	Niğbo-lu Kal'ası	3	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	-	127 /4
109	Kendi halinde olmamak, etvâr-ı nâ-hemvâreyi mürtekib olarak, şerr ü mazarratlarınd an ahalinin mutazarrır olmaları	Ankara	Karahi-sar-ı sâhib Kal'ası	1	G M	E	Pa-pas	Kal'a-bend	-	129 /4
110	Belirsiz	Saraç-hâne-i 'âmire	Şehir-köy Kasa-bası	1	M	E	Saraç hâne-i 'âmi-re kâti-bi	Nefy	-	133 /4
111	Hilâf-ı defter-i hâkânî başka karyelere müdâhale	Preznik	Bosna	1	M	E	Der-gâh-ı mu'a llâm kapu cuba şısı	Nefy	-	137 /2

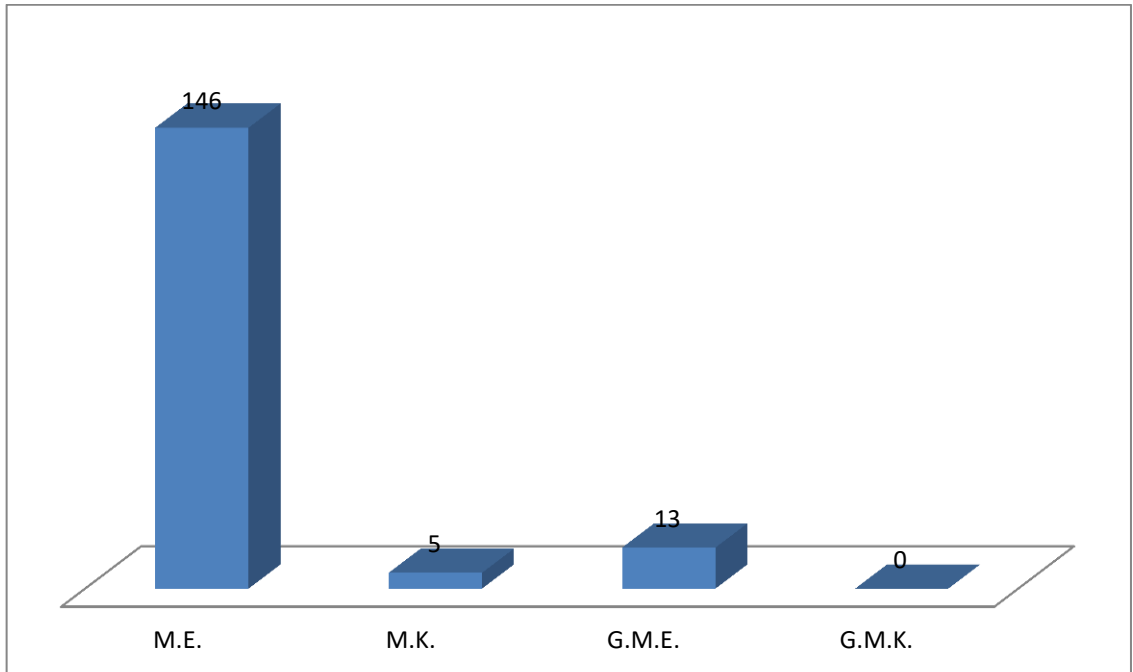
Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta- tü	İtlak Olun- duğu Ceza Türü	Ce- za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
112	Bi'l-küllîye emniyeti meslûb ve bunun emsâli zulm ü ta'addîlerinin nihâyeti olmaması, halktan haksız yere, zorla akçe almak, reayanın evlâd u 'ıyâllerini esîr almak, firâr eylemek, eşkıyâya öncülük etmek/ yol göstermek	Selânik	Dime- toka Kazâsı	1	M	E	Sâ- kin	Kal'a- bend	127/ 2	137 /3
113	Kendi halinde olmamak, hilâf-ı marzî harekât-ı nâ-hemvâra ictisâr itmek	Belirsiz	Bursa	2	M	1 K + 1 E	Sâ- kin	Nefy	42/1	137 /4
114	Eşkîyâ ile ittifâk etmek, kendi halinde olmamak, fukarâyâ zulm ü ta'addî eylemek	Timurcu Kazâsı	Kütah- ya Kal'ası	1	M	E	Voy voda	Kal'a- bend	91/3	137 /5

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Sta-tü	İtlak Olun-duğu Ceza Türü	Ce-za Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
115	Belirsiz	Niğbolu	İstan-köy Cezîre-si	1	M	E	Müf-tî ve Kādî	Nefy	-	139 /2
116	İfk ü iftirâ ile re'âyâyı tecrîm, re'âyâ umûruna ve cerr ü nef'iyçün müdâhale, fermân-ı 'âlîye 'adem-i itâ'at eylemek, re'âyânın paralarını tecrîmen ahz	Göynük Kazâsı	Ankara Kal'ası	1	M	E	Sâ-kin	Kal'a-bend	75/2	140 /4
117	Kendi halinde olmamak	Cisr-i Ergene	İnöz Kal'ası	1	M	E	Yeni -çeri	Kal'a-bend	-	142 /1
118	Fukarâya zulm ü ta'addî eylemek, kazâyâ hâkimü'ş-şer' olanlara hükûmet itdirmeyüp kendüsü fuzûlî zabt, ahâlîye îsâl-i hasâret eylemesi	Derenti Kasabası	Gelibolu	1	M	E	Sâ-kin	Nefy	-	143 /1

Sr.	İşlenen Suç	Suç Mah.	Ceza Mah.	S y.	Din/ Cins.		Statü	İtlak Olunduğu Ceza Türü	Ceza Hk m. Nr.	Hk m. Nr.
119	Mugāyir-i emr-i ‘âlî tasaddî eyledikleri nâ-hemvâr hareketlerine binâ’en	İstanbul/ İncesu/ Merzifo-nî Kara Mustafa Paşa Vakfı	Konya Kal’ası	1	M	E	Va-kıf kâ-tibi	Kal’a-bend	-	143 /4
120	Hilâf-ı şer‘-i şerîf / hilâf-ı marzî harekât-ı nâ-hemvâra ictisâr itmek	Âmid	Siverek Kasa-bası	1	M	E	Tur-nacı başı	Nefy	-	145 /3
121	Gedik duhânını(tütü-nünü) bilâ-tezkere gümrükden kaçırıp hufyeten İstanbul’da fûrûht eylemek	Gümül-cine sükkânı	İnöz Kal’ası	1	M	E	Ser-den-geç-di ağa-sı	Kal’a-bend	132/ 3	146 /1

Şekil 21: İtlak Edilen Hükümlülerin İtlak Olundukları Ceza Türüne Göre Sayısal Dağılımı

Şekil 22: İtlak edilen Hükümlülerin Din ve Cinsiyet Bazında Sayısal Dağılımı

3.1.2.1 Suçluların ıtlak edilme sebepleri ve şartları

Tablo 35: Hüküm numaralarına göre suçluların ıtlak sebepleri ve şartları

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
1	5/3	İfk ü iftirâ olduğunun anlaşılması, ‘illet/‘ilel ihrâc ve esîr-i firâş ve leyle-i işâ‘aya muhtâc olup ahvâli gâyet dîger-gûn olup istid‘â-yı ‘inâyet itmeğın	Fî-mâ-ba‘d Âsitâne-i ‘aliyyeme uğramayup diyâr- ı âhârda geşt ü güzâr eylemek şartıyla
2	6/2	Bi'l-cümle zehâ‘ir ve eşyâsını ref‘ ve ihrâc ve mahall-i me‘mene îdâ‘ ve idrâc olunan mevâdd vâkı‘a mugâyir zuhûr itmekle emr-i şerîfim sudûru recâsına	Belirsiz
3	11/2	Leyle-i ‘işâya muhtâc ve ‘ıyâl ü evlâdları perîşân olmalarıyla, ashâb- ı ağrâzın ifk ü iftirâ ve hilâf-ı inhâlarına mebnî emr-i şerîf sudûrunu nâ‘ib-i mûmâ-ileyh vâkı‘-ı hâli ‘arz ve ahâlîsi mahzar birle istid‘â ve istirhâm ve o makûle hareketde bulunmayacakları üzre Ispartalı Seyyid Ahmed Efendi tekeffül eylediğine	Belirsiz

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
4	13/2	Cünûnu zâ'il olup reftâr u güftârında hilâf-ı şer' ve mugâyir-i tavr-ı edeb hareketi olmayup	Fî-mâ-ba'd etvâr-ı sâbıkası misüllü harekât-ı nâ-marziyyeye cesâret iderse yine bilâd-ı ba'ideye nefy ü iclâ olunmak şartıyla
5	13/3	Ahvâli diğer-gün olduğun bildirmeleri	Belirsiz
6	16/1	İstid'â-yı 'inâyet etmeleri ve ıslâh-ı nefis eylemeleri	Fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmak şartıyla
7	16/3	Ashâb-ı ağrâzın hilâf-ı inhâ ifk ü iftirâsına uğradığının anlaşılması ve hâline merhameten	Belirsiz
8	20/3	'İyâl ü evlâdları zelîl ve sefil olmağla 'avf u ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîf recâ etmek	Birgi Kazâsı'nda sâkin olmayup dilediği mahallde ikâmet eylemek üzre
9	23/3	Nâhiye-i mezbûr ahâlîsi mezbûr Süleymân'ın hüsn-i hâlini ihbâr ve 'avf u ıtlâkın istirhâm ve istid'â eylemeleri	Belirsiz
10	24/2	Islâh-ı nefis ile salâhiyyet kesb eylediğinden başka 'iyâl ü evlâdı sefil ü ser-gerdân ve merhamete şâyân olmağla merhameten cürmü 'avf ve kal'adan ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak üzre emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve istirhâm	Fî-mâ-ba'd umûr-ı mukâta'aya müdâhale ve mâl-ı mîrînin kesrine bâdî hareketden mücânebet eylemek şartıyla

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
11	24/3	Ahvâli dîger-gûn olduğun inhâ, fî nefsü'l-emr dizdârlığı mezbûr icrâ ecdâdı nân-pâresi olduğundan bundan akdem küffâr ol tarafa sû-i kasd eyledikde bezl-i makderet eylediği herkesin meşhûdu ve ma'zûr olup şâyân-ı 'inâyet olmağla	Belirsiz
12	25/1	Islâh-ı nefs ve tâ'ib ve müstağfîr olmağla merhameten hâssa silâhşörlerimden Mîr 'Abdî zîde mecdühû 'arz itmeğin	Belirsiz
13	28/3	Nefy ü iclâ olunalıdan berü hasta ve 'alîl ve perîşânü'l-hâl olup bu tarafda 'ıyâl ü evlâdının dahi kimesneleri olmayup zelîl ve sefîl ve muhtâc oldukların bildirüp, merhameten emr-i şerîfim recâ eyledikleri	Belirsiz
14	39/3	Ahvâli dîger-gûn olduğunu bu def'a 'arz-ı hâliyle inhâ ve cürmü 'afv ve sebîli tahliye olunmak bâbında istid'â-yı merhamet itmeğin	Fî-mâ-ba'd Âsitâne ve muzâfâtı olan kurâ ve kasabâta gelmeyüp dilediği mahalde tavattun ve ikâmet eylemek şartıyla

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
15	40/1	Ahvâllerini gereği gibi tecessüs ve tefahhus eylediğinde haklarında vukû‘ bulan kelimât-ı cümlesi hilâf-ı vâkı‘ ve bu bâbda mugâyir-i şer‘-i şerîf hareketleri olmadığına tahsîl-i vukûf itmekle mezbûrânın merhameten	Belirsiz
16	42/2	İslâh ve te’dîb oldukların inhâ, emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â eylediği	Belirsiz
17	46/2	İsnâd olunan mevâddın aslı olmayup ifk ü iftirâ olduğunu cümlesi ihbâr ve nefy ü iclâsı dahi müddet-i vâfire olmağla emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm itmeleriyle	Fî-mâ-ba‘d kendü hâllerinde olmak şartıyla
18	47/3	Ağrâz hilâf-ı inhâ ıstikâ olduğunun anlaşılması, hâl-i dîger-gûn ve perîşân olduğun bildirüp emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â itmeğin	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olmak şartıyla
19	47/4	Belirsiz	Belirsiz
20	49/1	İslâh-ı nefis idüp	Birkaç nefer kimesneler bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyh huzûrunda tekeffül ve ‘afv ve ıtlâklarını istid‘â itmeleriyle mezbûrlar fî-mâ-ba‘d töhmet-i merkûm bulunmamak şartıyla

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
21	49/2	Ta‘ahhüd ve nizâma rabt olunduğun inhâ ve merkûm Ahmed ‘alîl ve hâlet-i peydâsına terahhumen	Fî-mâ-ba‘d umûr-ı gümrüğe vechen mine'l-vücûh müdâhale ve tasaddî eylemeyüp kendü hâli ve ‘ırzıyla mukayyed olmak şartıyla
22	55/2	Bir tarafda sakîl ve ser-gerdân kalup ahvâllerin diğer-gün olduğun bildirüp, emr-i şerîfim recâ itmeğin ‘ıyâl ü evlâdının istircâlarına binâ’ en	Belirsiz
23	56/1	Hasta ve sâhib-i firâş ve gözlerine ‘illet târî olup şâyeste-i merhamet olduğun bildirmek	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olmasına ehli ve evlâdı tekeffül itmekle
24	56/3	Islâh-ı nefis idüp ve ‘ıyâl ü evlâdı dahi bî-kes ve ser-gerdân ve merhamet ve şefkate sezâ-vâr olmağla	Belirsiz
25	56/5	Ba‘zı tühem-i nâ-gerde ithâmıyla olduğunun anlaşılması, ıslâh-ı nefis itmek	Belirsiz
26	57/3	Anası mersûme dört beş nefer sıbyânlarıyla ‘ışâen leylen muhtâc sefil ve ser-gerdân olduğun bildirüp ba‘de'l-yevm kendü hâlinde olacağına kefâletine binâ’ en	Belirsiz

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
27	58/3	‘Alîl ve ihtiyâr olmağla	Vatan-ı aslîsi olan Bozcaada'da meks ü ikâmet eylemek üzre
28	58/5	Belirsiz	Nezri kabûl eyleyüp ta‘ahhüd ve kabûlü hüccet-i şer‘iyye olunmak şartıyla
29	59/1	Ashâb-ı ağrâzın hilâf-ı inhâlarına binâ’en olduğunun anlaşılmaması, ahvâli dîger-gûn ve te’dîb ve ıslâh-ı nefis idüp mahall-i merhamet ve sezâ-vâr-ı ‘inâyet olduğun bir kıt’a bir ‘arz-ı hâliyle istid‘â itmeğın	Kendü hâlinde ikâmet itmek ve fî-mâ-ba’d ba‘zı de‘âvî ile dûr idüp ider ise bilâd-ı ba‘îdeye nefy olunmak şartıyla
30	59/3	Bekâyâ-yı mezkûrenin bir mikdârı tahsîl ve bâkiyyesi dahi tahsîl olunmak üzre olduğı i‘lâm	Fî-mâ-ba’d umûr-ı serdârlığa müdâhâleden mübâ‘adet eylemen üzre
31	61/1	Belirsiz	Deyni olan iki yüz otuz kîse akçadan bâkî kalan yüz elli kîse akçayı dahi ceste ceste edâ itmek şartıyla, edâsında muhâlefet ider ise ve Selânik'den Âsitâne'ye ve yâhûd mahall-i âhara firâr ider ise Gelmeriye Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak şartıyla

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
32	61/2	Fakîrû'l-hâl ve kesîrû'l-'ıyâl ve her vechile şâyeste-i merhamet ve ahvâli dîger-gûn olduğun bildirüp	Belirsiz
33	61/3	Ahvâli dîger-gûn olduğun bildirüp	Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak şartıyla
34	62/2	Fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmağa ta'ahhüd itmeleriyle kendülerinin ve 'ıyâl ü evlâdlarının hâl-i perîşâniyyetlerine merhameten	Belirsiz
35	62/3	Hakkında olan inhâ mahz-ı iftirâ olduğundan ma'zûr olmağla mağdûriyyetine merhameten	Belirsiz
36	65/1	'İyâl ü evlâdlarından dûr ve hâli dîger-gûn olduğun inhâ ve merhameten emr-i şerîfim recâ	Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup umûr-ı vilâyete karışmamak şartıyla
37	66/1	Mütesellimliği esnâsında istihdâm eylediği âdemlerin hilâf-ı emr ve rızâ harekete cür'etleri sebebiyle vukû'u bulan cürm ve kabâhate makarr ve mu'terif	Zimmetinde sâbit olan ashâb-ı hukûkun hakları bi't-temâm redd ü teslîm itmek ve fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup fukarâyâ cevır ü ezâ itmemek şartıyla
38	66/3	Umûrlarını rû'yet eylemek üzre tekeffül birle istid'â-yı 'inâyet	Belirsiz

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
39	68/1	İnhâ olunan mevâdda sun'î olmayup hakikat-ı mâtde etbâ'-ı nizâ'ı olmağla vâlidesine ve 'ıyâl ü evlâdına merhameten	Belirsiz
40	69/3	Ma'zûr ve şâyeste-i merhamet olduğun bildirüp	Belirsiz
41	69/5	Hasta ve sâhib-i firâş ve şâyeste-i merhamet olduğu	Umûr-ı devlet-i 'aliyyeme karışmamak üzere
42	70/3	Ahvâli perîşân ve vücûhla te'dîb olunduğun bildirüp	Fî-mâ-ba'd bu makûle hareket bulunmamasına
43	71/1	Hilâf-ı inhâ ifk ü iftirâyı mutazammın olduğunun anlaşılması	Fî-mâ-ba'd bu makûle hareket olunmak ihtimâlleri olur ise bilâ-emân cezâları tertîb olunmak şartıyla
44	71/3	Eyyâm-ı vafireden berü mahbûs ve ıslâh-ı nefis olduğun bildirüp	Belirsiz
45	73/4	Belirsiz	Belirsiz
46	75/1	Mezkûreye mübtelâ-yı mihnet ve esîr-i firâş ve nân-pâreye muhtâc ve vücûh ile ahvâli diğer-gün ve perîşân ve hakkında isnâd olunan mevâdda bir dürlü 'alâka ve medhali olmayup ihbâr mahzara bühtân olması	Fî-mâ-ba'd bu makûle harekete mübâderet itmemek ve umûr-ı ma'dene ve re'âyâyâ karışmamak ve eğer yine müdâhale eylemek ihtimâli olur ise bilâ-emân cezâsı icrâ olunmak şartıyla

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
47	78/1	Mağdûr olduğun inhâ ve itlâkı bâbında istid'â eylediğine	Ba'de'l-yevm kendü hâliyle meşgûl olup o misûllü hareketde bulunmamak şartıyla
48	78/2	Islâh-ı nefis	Belirsiz
49	78/3	Sefil, ser-gerdân ve ahvâl-i perîşân ve şâyeste-i merhamet olduğun bildirüp	Fî-mâ-ba'd bu makûle hareketde bulunmamak şartıyla
50	78/4	Ahvâli dîger-gûn olduğun bildirüp	Belirsiz
51	78/5	Ashâb-ı ağrâzın hilâf-ı inhâsına binâ'en olduğunun anlaşılması ve her vechile ıslâh-ı nefis eylediği	Belirsiz
52	79/1	Ashâb-ı ağrâz nifâkıyla mağdûr olduğun bu def'a bâ-'arz-ı hâl inhâ ve hâline merhameten	Belirsiz
53	79/2	İftiraya maruz kaldığının anlaşılması ve ıslâh-ı nefis idüp ve salâh-ı hâle meyl-i küllî eylediği	Belirsiz
54	79/4	Ahvâli dîger-gûn ve merkûma isnad olunan mevâdd ifk ü iftirâ olmağla hâline merhameten	Belirsiz

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
55	80/1	Sefil ü ser-gerdân ve ahvâli dîger-gûn olduğun inhâ ve ol bâbda istid‘â-yı merhamet, ‘ıyâl ü evlâdına terahhumen	Belirsiz
56	80/4	İtlâkı istid‘â ve istirhâm olunmağla	Mahallinde iddi‘â-yı hukûk ve ta‘yîn-i mâdde iden husemasıyla terâfu‘-ı şer‘ ve ihkāk-ı hakka ihtimâm u dikkat eylemek
57	81/2	İslâh-ı nefis eylediğini ve evlâd u ‘ıyâli dahi istirhâm itmeleriyle	Belirsiz
58	82/2	Mukaddemâ olan inhâ gayr-ı vâkı‘ olup ve fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup emr-i me’mûresinde kemâl-i sadâkat ile bezl-i kudret eylemek ve hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i rızâ-yı harekât eylememek şartıyla
59	82/3	‘İyâl ü evlâdı bu tarafda sefil ve ser-gerdân ve bir mahalden medâr-ı ma‘âşları olmayup ahvâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp	Belirsiz
60	84/2	‘İyâl ü evlâdına merhameten	Belirsiz
61	84/3	‘Âli kal‘a-yı merkûmede olduğundan berü fukarânın ahvâlleri dîger-gûn olduğun	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup ıtâle-i dest-i ta‘addîden mücânebet eylemek üzre

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
62	86/3	Ahvâli dîger-gûn ve evlâd u ‘ıyâli zîr? ü sefil kaldığın bildirüp	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olmak ve ihtilâl-i nizâm-ı Eyâlete bâ‘is hareketda olmamak şartıyla
63	87/2	‘İyâl ü evlâdının hâlleri perîşân olduğun bildirüp	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup ‘ırzıyla mukayyed ve hilâfıyla hareket imek lâzım gelür ise muhkem te‘dîb olunmak şartıyla
64	88/1	Kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olmağla müddet-i mezkûreden berü kat‘â hilâf-ı şer‘ hareketi olmayup bu esnâda ifk ü iftirâyı mutazammın iştikâ olduğunun anlaşılması	Fî-mâ-ba‘d mütenebbih olmayup bu makûle harekete ictirâ ider ise tertîb-i cezâ olunmak şartıyla
65	89/2	Mukâta‘a-i mezbûre re‘âyâları mutazarrır ve perîşân olacağı zâhir olduğun inhâ ve istirhâm eylediklerine binâ’en	Fî-mâ-ba‘d Serfiçe‘de ikâmet eylememek üzre
66	90/1	Ahvâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp	Fî-mâ-ba‘d ‘ibâdullâhı ızrâr itmemek üzre ta‘ahhüdünü elli neferden mütecâviz müslimîn meclis-i şer‘de ihbâr ve her birisi tekeffül ve kefilleri tescîl olmağın

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
67	92/3	Ağrâzın hilâf-ı inhâ istikâlarına binâ'en mağdûr ve mazlûm olduğu tahrîr ve inhâ 'inâyet istid'â	Belirsiz
68	93/2	Sâhib-i firâş ve ahvâli dîger-gûn olmağla	Fî-mâ-ba'd 'ırzıyla takayyüd eylemek şartıyla
69	94/2	Hilâf-ı inhâ ifk ü iftirâyı mutazammın ba'zı mevâdd-ı istinâdı ve Bosna'da evlâd-ı sığâr ve 'ıyâli bî-kes kalup muzdaribü'l-hâl ve perîşânü'l-ahvâl ve dersden mu'attal kalmağla	Belirsiz
70	94/3	Mevâdd-ı garaza mebnî ifk ü iftirâyı mutazammın olduğunun anlaşılması	Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak üzere tenbih itmeğın
71	95/3	Ahvâli dîger-gûn ve merhamete şayesete olduğun bildirüp hâline merhameten	Belirsiz
72	96/2	Belirsiz	Fî-mâ-ba'd men' olunduğu umûra tasaddîden kemâl-i mücânebet ve 'ırz ve edebiyle hareket idüp mütenebbih olmaz ise belde-i ba'îdeye nefy ü iclâ olunmak şartıyla

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
73	96/3	Belirsiz	Fî-mâ-ba'd men' olunduğu umûra tasaddîden kemâl-i mücânebet ve 'ırz u edebiyle hareket idüp mütenebbih olmaz ise bilâd-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmak şartıyla
74	96/5	Ef'âl-i nâ-marziyyesinden tâ'ib ve müstağfir ve ıslâh-ı nefis idüp fî-mâ-ba'd esnâf-ı mezkûrenin umûr ve husûslarına karışmamak üzere ta'ahhüd eylediğini	fî-mâ-ba'd esnâf-ı mezkûrların umûrlarına karışmamak üzere
75	96/6	Ahvâli diğer-gûn ve mezkûrun bu misillü ef'âlde sun'u olmayup ancak garaz-ı nefsâniyye hasebiyle mahzan iftirâ olmağla hâline merhameten	Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak ve mahall-i nizâm-ı belde hareketde bulunmamak şartıyla
76	99/3	Bi'l-cümle ahâlî hoşnûd ve sâkin ve hakkında bast-ı mekâl ifk ü iftirâ olunduğu ve matlûb olan mübâya'a bâ-mikdârı tahsîl edildi	Fî-mâ-ba'd mugâyir-i emr-i 'âlî ve hilâf-ı şer'-i şerîf hareketden be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemek şartıyla
77	99/4	Müstağfir ve ıslâh-ı nefis idüp fî-mâ-ba'd esnâfının nizâm-ı kadîmlerine dâ'ir umûr ve husûslarına karışmamak üzere ta'ahhüd eylediğini ve eyyâm-ı mübâreke hürmetine	Belirsiz

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
78	101/2	Ehl ü 'ıyâli garibân ve sefil ve sergerdân ve ahvâlleri dîger-gûn ve her vechile tâ'ib ve müstağfir ve ıslâh-ı nefis idüp şâyeste-i 'inâyet olmağla hâllerine merhameten	Hesâbı rü'yet ve zimmetinde her ne ki mâl-ı mîrî zuhûr ider ise 'an-nakd yed-i vâhidden edâ ve teslîm eylemek şartıyla
79	102/1	Hakkında olan inhâ ifk ü iftirâ ve vücûhla 'özü ve sezâ-vâr-ı 'inâyet ve şâyeste-i merhamet olduğu	Belirsiz
80	102/3	İnhâları desîseye mebnî ve merkûm bu husûsda mağdûr olduğun bildirüp	Fî-mâ-ba'd alaybeyisinin umûruna müdâhale itmemek ve karışmamak şartıyla ve bayrağı eline serî'an varup isbât-ı vücûd eylemek vechiyle
81	103/2	Şâyeste-i merhamet ve 'âtıfet olunduğuna binâ'en	Şurût-ı mezkûreyi ta'ahhüdü üzre ifâ ve icrâ eylemek şartıyla
82	104/1	Pîr ve ihtiyâr ve ahvâli dîger-gûn ve mahall-i merhamet olduğun bildirüp ol bâbda istid'â-yı merhamet itmeğın	Fî-mâ-ba'd emvâl-i kolluk ve nizâm-ı serdârlığın terakkî ve ihtilâline dâ'ir hareketde bulunmamak ve kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmak şartıyla

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
83	104/2	İslâh-ı nefis ve tehzîb-i ahlâk eylediğin haber virdiklerinden mâ‘adâ evlâd u ‘ıyâli dahi perîşân olup istirhâm ve tazallüm-i hâl itmeleriyle evlâd u ‘ıyâlinin ahvâllerine merhameten	Belirsiz
84	104/4	Hâline ve evlâd u ‘ıyâline merhameten	Belirsiz
85	105/3	Gerek merkûmun ve gerek Karahisar'da sâkin ‘ıyâl ü evlâdının ahvâlleri diğer-gûn olduğu	Fî-mâ-ba‘d ‘arz olunan töhmetden bulunmamak ve kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olmak şartıyla
86	107/1	Hakkında olan tahrîrât garaza mebnî olmağla	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup vazîfesinden hâric bu misillü umûr-ı mîriyyeye müdâhale itmemek şartıyla
87	110/3	Üç nefer sagîr evlâdlarıyla ahvâli diğer-gûn olduğun bildirüp	Fî-mâ-ba‘d ‘arz olunan töhmetde bulunmamak ve kendü hâllerinde ‘ırzlarıyla mukayyed olmak şartıyla
88	112/2	Ma‘zûr olduğun inhâ ve ol bâbda merhamet istid‘â, bu eyyâma hürmeten	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup ifsâd-ı bilâd ve ızrâr-ı ‘ibâd kaydında olmayup kendü hâliyle mukayyed olmak şartıyla

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
89	112/4	Kendü hâllerinde ehl-i ‘ırz gürûhundan olup mukaddemâ haklarında inhâ olunan keyfiyyet hilâf-ı vâkı‘ ve iftirâyı mutazammın idüğü tahrîr ü inhâ ve ‘afv u itlâkları istid‘â olunmağla	Fî-mâ-ba‘d kendü hâllerinde olup hâkim ve zâbite inkıyâd eylemeleri şartıyla
90	115/1	Evlâd u ‘ıyâli gelüp merkûm Hâcî Velî ihtiyâr ve me’lûl ve ıslâh-ı nefis oldu deyü istirhâm itmeleriyle	Fî-mâ-ba‘d hilâf-ı hatt-ı humâyûn seni mutâlebesiyle rencide ve ta‘addî itmeyüp, hüsn-i imtizâc ve bu bahâne ile ahâlî-i fukaradan bir akça mutâlebe eylememek şartıyla
91	115/3	Sefil ü ser-gerdân ve hâlleri perîşân ve kuvvet-i yevmiyyeye muhtâc ve sâhib-i firâş ve sezâ-vâr-ı ‘inâyet oldukların bildirüp	Fî-mâ-ba‘d hilâf-ı emr-i ‘âlî hareket itmemeleri şartıyla
92	115/4	Kazâ-yı mezbûr hâlâ hâkimden hâlî kalmakla	Belirsiz
93	116/4	Hâli dîger-gûn ve şâyeste-i merhamet olduğun bildirüp siyâm-ı mübârekeye hürmeten	Belirsiz

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
94	119/2	Mezbûrların evlâd u ‘ıyâli sefil ve ser-gerdân ve ma‘zûr nefs-i Kilis ve etrâfda vâkı‘ kurâ ahâlîlerinden ba‘de's-su‘âl kırk neferden mütecâviz kimesneler ile mahrûse-i Burusa' nın müderrisîn-i kirâmı ve e'imme ve hutabâsı hüsn-i hâllerini ihbâr ve ba‘de'l-yevm kendü hâllerinde olup fukarâ-yı ra‘iyyetin umûruna karışmayup ve vakfin nizâmına mahall-i harekâtta bulunmamak cümlesi ta‘ahhüd ve tekeffül ve eyyâm-ı mübârekeye merhameten	Fî-mâ-ba‘d kendü hâllerinde ‘ırzlarıyla mukayyed olmaları şartıyla
95	120/2	Bunları ahz ve hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bilâ-emr-i şerîf kal‘a-yı merkûmeye kal‘a-bend itdirüp ahvâlleri diğer-gûn olduğun bildirüp ‘ıyâl ü evlâdlarına merhameten	Belirsiz
96	121/1	Haklarında istinâd olunan mefâsidde sun‘ ve haberleri olmadığı	Fî-mâ-ba‘d emlâk-i humâyûn arâzîsine müdâhale itmemek ve kendü hâlleirnde olmak şartıyla
97	121/2	Üç nefer sagîr ve sagîre evlâdlarıyla zelîl ve sefil kalup muzdarîbü'l-hâl olduğun bildirüp ‘ıyâl ü evlâdlarına merhameten	Ef‘âl-i nâ-meşrû‘adan mücânebet ve dûr eyleyüp, ba‘de'l-yevm umûra müdâhale itmemek şartıyla

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
98	121/3	‘İyâl ü evlâdlarının ahvâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp	Fî-mâ-ba‘d bu misillü [harekâtta] bulunmamak ve kapukethüdâlığından dûr olup, menziline mukîm olup âhar mahalle varmamak şartıyla
99	122/2	Ahvâli dîger-gûn olmağla	Fî-mâ-ba‘d mugâyir-i emr-i ‘âlî ve hilâf-ı kânûn hareketden mücânebet ve kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olmak şartıyla
100	122/3	Ahvâlleri dîger-gûn olmağla	Fî-mâ-ba‘d kendü hâllerinde olup mugâyir-i emr-i ‘âlî ve hilâf-ı kânûn vaz‘ u hareketden mücânebet eylemeleri şartıyla
101	123/2	Ehl ü ‘ıyâllerinden dûr ve ahvâlleri dîger-gûn olduğun	Hânesinde ikâmetine kimesneyi bir dürlü muhâlefet itdirilmemek için
102	124/1	On beş nefer kimesneler meclis-i şer‘de merkûmun hüsn-i hâlini haber vermeleriyle merhameten	Fî-mâ-ba‘d mezbûr Mustafa kendü hâlinde olmak üzre

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
103	125/3	İslâh-ı nefs itmekle fî-mâ-ba'd kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olacağına müte'ahhid olduğun millet-i Rûm'un müte'ahhidlerinden birkaç nefer kimesneler metropolid-i mesfûr tarafına ifâde eylediklerinden metropolid patrik tarafına tahrîr eylediğün	Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak şartıyla
104	125/4	Tâ'ib ve müstağfir ve tevvâb iden hüsn-i sülûka müte'ahhid olmak	Kendü hâlinde olup vilâyet umûruna karışmamak şartıyla
105	125/5	İslâh-ı nefs eyledikleri zâhir ve müte'ayyin ve şâyân-ı merhamet olmalarıyla	Fî-mâ-ba'd hıdmet-i lâzımelerinde istikâmet ve intibâh ve basîret üzre hareket eylemeleri şartıyla
106	126/1	İslâh-ı nefs eyledikleri zâhir olduğundan	Fî-mâ-ba'd hilâf-ı rızâ vasfdan mübâ'adet eylemeğe ta'ahhüd eyledikleri
107	127/3	Eyyâm-ı mübârekeye hürmeten ve hâline merhameten	Binâ'en fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup umûr-ı vilâyet ve husûsât-ı sâ'ireye karışmamak şartıyla
108	127/4	Belirsiz	Belirsiz

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
109	129/4	İslâh-ı nefis idüp	Fî-mâ-ba'd harekât-ı nâ-marziyye-i sâbıkalarından fâriğ ve kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olacağı patrik-i mersûm ihbâr olunduğun bildirüp
110	133/4	İhtiyâr ve pîr-i nâ-tüvân olduğundan nâşî perîşân-ı hâl ve mezbûr Mustafa dahi babası mûmâ-ileyhin firâkiyle terk-i hâb ve râhat ve hışm-ı melâletden hûn-ziyân ve mübâlağa mükedderi'l-hâl oldukları tahrîr ü inhâ ve ıtlâkî bâbında 'inâyet ve merhame istid'â eylediğine binâ'en	Belirsiz
111	137/2	Mağdûr olduğun inhâ	Fî-mâ-ba'd müdâhale itmeyüp keff-i yed itmek üzere
112	137/3	Hakkında isnâd olunan töhmet hilâf-ı vâkı' olduğunun anlaşılması	Fî-mâ-ba'd hilâf-ı rızâ-yı hareketden mücânebet ve 'ırlarıyla mukayyed olmak şartıyla
113	137/4	Müddet-i medîde oldukda sefil ü ser-gerdân ve merhamete şâyeste olduğun bildirüp	Belirsiz

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
114	137/5	Eyyâm-ı vâfireden berü esîr-i firâş ve ‘illet-i mizâcî gayet müşted olmağla hâli perişân ve sakîl ser-gerdân olup şâyeşte-i merhamet olmağla	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup ihtilâl-i nizâm-ı beldede bulunmamak ve cevri ta‘addiden keff-i yed eylemek ve eğer ‘adât-ı me’lûfesinden ferâgat eylemez ise kal‘a-bend ile iktifâ olunmayup tertîb-i cezâ olunmasını ‘arz u i‘lâm olunmak şartıyla
115	139/2	İfk ü iftirâyı mutazammın olmağla, ahvâli diğer-gûn olmağla hâline merhameten	Belirsiz
116	140/4	Kal‘ada oldukça meblağ-ı mezbûrun tahsîli mümkün olmadığı tahrîr ü inhâ	Fî-mâ-ba‘d hilâf-ı marzî hareketden mübâ‘adet ve kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olmak şartıyla
117	142/1	Ehl ü ‘ıyâli sefil ve kendüsü dahi ıslâh-ı nefis olduğunu ehl-i kazâ ihbârıyla şâyeste-i ‘inâyet olduğun inhâ ve ehl ü ‘ıyâline merhameten	Fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olmak şartıyla
118	143/1	‘İyâl ü evlâdı vilâyetinden sefil ve ser-gerdân ve kendüsünün dahi hâli diğer-gûn olmağla hâline merhameten, ifk ü iftirâyı mebnî olduğu müte‘ayyin olmağla eyyâm-ı mübârekeye hürmeten	Belirsiz

Sr.	Hüküm Numarası	İtlak Sebepleri	İtlak Şartları
119	143/4	İslâh-ı nefis idüp te'dîb olunup ve kendüye isnâd olunan töhmet ifk ü iftirâ olduğunun anlaşılması	Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olup bir vechile töhmet olmamak üzere ta'ahhüd etmesi ve başkalarının da tekeffül etmesi
120	145/3	Öteden berü hânedân ve belde-i merkûmede mevcûd bulunman lâ-büdd idiğü	Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup evâmir-i şerîfeme vâride olan mehâmmin rü'yet ve temşiiyetine bezl-i kudret ve hilâf-ı şer' ve mugâyir-i emr-i 'âlî hareketden mübâ'adet eylemen şartıyla
121	146/1	Bundan böyle kendü hâlinde olup tavr-ı mezkûru terk ve kaçırdığı ol mikdâr vukiyye duhânın şurûtu mûcebince iktizâ iden rüsûmunu edâ ve fî-mâ-ba'd bu misillü işleri bulunmamak üzere Gümülcine ahâlîsi ta'ahhüd ve tekeffül eylemeleri	Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup duhân kaçırmamak şartıyla

3.1.3 Tekrar Hükümleri

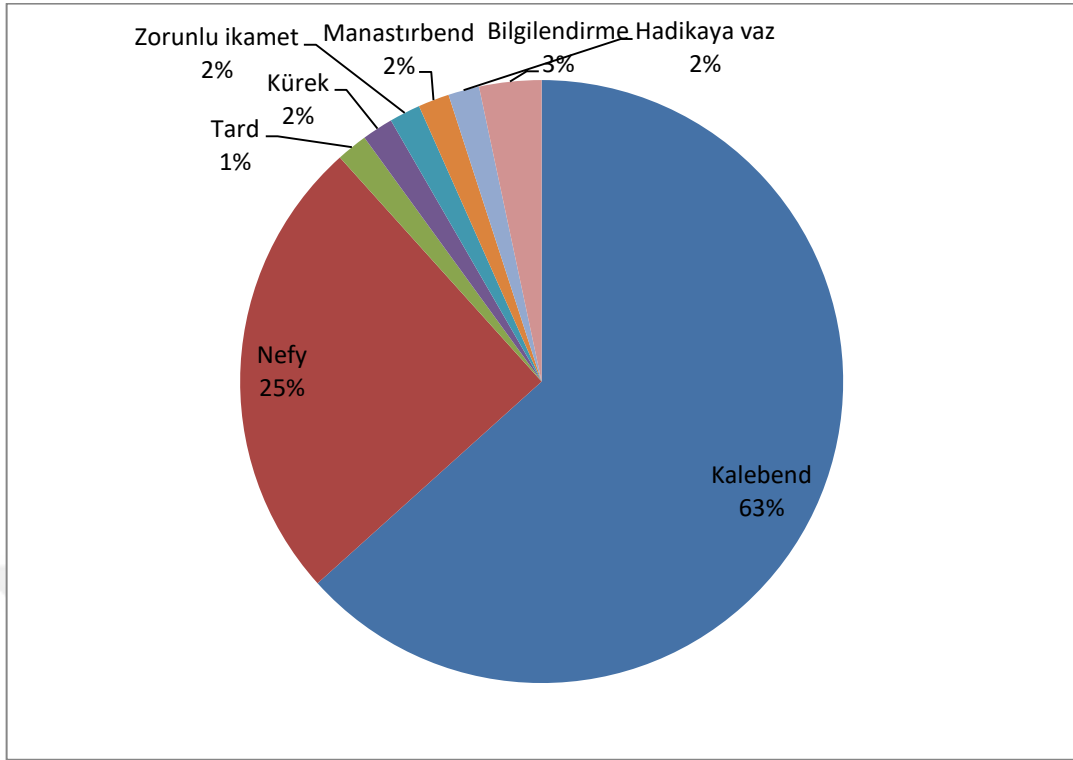
Defterimizde çeşitli sebeplerden dolayı hükümlerin tekrar yazıldığı görülmektedir. Hükümlerde geçen “*Müceddeden/mukaddemâ/...târihinde/tekrâr sâdır olan emr-i şerîf mûcebince*” şeklindeki ibareler, hükmün tekrar edildiğini ve tekrar hükmü olduğunu göstermektedir. Bazı ceza hükümlerinin şerhlerinde, ceza hükmüne ait tekrar hükmü olduğu belirtilmektedir. Şerhte “*tekrâr emr yazılmışdır*” şeklinde geçmektedir. Ceza hükümlerinin üst kısmına tekrar şerhlerinin yazılmasının sebebi, ceza hükmünün çeşitli nedenlerle suçluya tatbik edilememesidir.

Defterdeki 473 hükümden 60’ı tekrar hükmüdür. Bu Tekrar hükümlerinin 38’i Kalebend, 15’i Nefy, 1’i Tard, 1’i Kürek, 1’i Zorunlu ikamet, 2’si Manastırbend, 1’i Hadikaya vaz, 2’si Bilgilendirme hükümlerinin tekrarıdır. Haklarında tekrar hükmü yazılan kişi sayısı 180’dir.

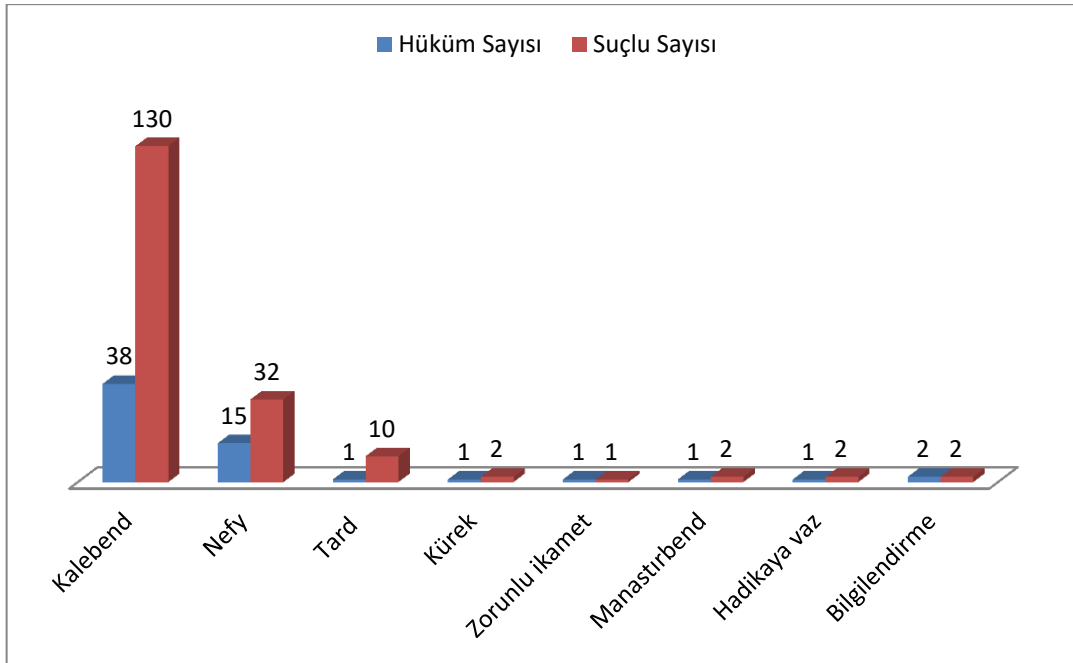
Hükümlerin tekrar nedenleri arasında “*firâr ve Emre ‘adem-i itâ‘at*” en çok geçen hüküm tekrar sebepleridir. Hakkın yerini bulmaması, kişinin mütenebbih olmaması, hükmün mükerrer ya da sehven yazılmış olması, bir sureti yazılması hükmün tekrar yazılmasının diğer nedenleridir. Bazı hükümlerin mükerrer yazıldığı ve alakalı olduğu hükümle ya tıpkı aynısı ya da sadece az bir yerinde değişiklik olduğunu görmekteyiz. Bu mükerrerliğin, hükmü hatırlatma amacıyla ya da sehven yazılmış olabileceğini düşünmekteyiz. Tekrar edilme nedeni yazmayan hükümlerin açıklamasında “Bilinmiyor” ibaresiyle belirttik.

Bazı tekrar hükümleri hakkında dahi mükerrer tekrar hükmü yazıldığı görülmektedir. Örneğin; bir kocabaşı hakkında çıkan yakalama ve kalebend kararının, kocabaşının firarından dolayı tatbik edilememesi sonucu, hakkında 3 defa tekrar hükmü yazılmıştır.⁹⁰

⁹⁰ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 2/1, 18/1, 50/2, 131/2.

Şekil 22: Tekrar Edilen Hükümlerin, Türlerine Göre Oransal Dağılımı

Şekil 23: Tekrar Edilen Hükümlerin, Türlerine ve Suçlu Sayısına Göre Sayısal Dağılımı

Tablo 36: Tekrar Hükümlerinin Ait Oldukları Hükümlere ve Tekrarlanma Sebeplerine Göre Dağılımı

SIRA	TEKRAR EDİLEN HÜKÜM NUMARASI	İLK HÜKÜM NUMARASI	HÜKMÜN TEKRARLANMA SEBEBİ
1	3/2	-	Firâr
2	4/1	-	Firâr
3	15/2	-	Firâr
4	17/1	-	İhkāk-ı hakk mümkün olmaması
5	18/1	2/1	Emre ‘adem-i itâ‘at
6	20/1	19/4	Mükerrer
7	21/2	-	Ahâlînin tatmîn-i kulûb olması
8	21/3	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
9	21/4	21/3	Bir sûreti/Bilinmiyor
10	23/1	22/4	Sehven
11	24/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
12	34/3	-	Firâr
13	35/2	-	Firâr
14	36/2		Emre ‘adem-i itâ‘at
15	38/3	-	Firâr

SIRA	TEKRAR EDİLEN HÜKÜM NUMARASI	İLK HÜKÜM NUMARASI	HÜKMÜN TEKRARLANMA SEBEBİ
16	39/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
17	41/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
18	41/3	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
19	44/2	22/3	Firâr
20	45/2	-	Firâr
21	47/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
22	50/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
23	50/2	2/1, 18/1	Firâr
24	51/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
25	53/1	48/1	Firâr
26	54/1	50/3	Mükerrer
27	54/3	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
28	60/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
29	62/1	46/1	Firâr
30	67/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
31	72/1	-	Mütenebbih olmaması
32	72/2	-	Emre ‘adem-i itâ‘at

SIRA	TEKRAR EDİLEN HÜKÜM NUMARASI	İLK HÜKÜM NUMARASI	HÜKMÜN TEKRARLANMA SEBEBİ
33	74/2	95/2	Emre ‘adem-i itâ‘at
34	76/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
35	77/4	-	Firâr
36	80/3	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
37	84/1	47/1	Emre ‘adem-i itâ‘at
38	86/1	55/3	Emre ‘adem-i itâ‘at
39	87/3	82/1	Bilinmiyor
40	90/2	-	Firâr
41	91/3	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
42	95/2	74/2	Firâr
43	96/4	34/2 82/2	Bilinmiyor
44	97/1	34/3	Mütenebbih olmaması
45	100/1	-	Firâr
46	100/2	41/3	Firâr
47	103/1	-	Emre ‘adem-i itâ‘at
48	105/1	-	Firâr
49	106/2	-	Emre ‘adem-i itâ‘at

SIRA	TEKRAR EDİLEN HÜKÜM NUMARASI	İLK HÜKÜM NUMARASI	HÜKMÜN TEKRARLANMA SEBEBİ
50	107/2	41/1	Firâr
51	116/2	102/2	Emre ‘adem-i itâ‘at
52	126/4	111/2	Firâr
53	131/2	2/1, 18/1, 50/2	Firâr
54	135/1	20/2	Firâr
55	139/5	-	Bilinmiyor
56	140/1	5/3	Mükerrer
57	140/2	3/3	Bilinmiyor
58	144/2	92/1	Emre ‘adem-i itâ‘at
59	146/2	139/4	Emre ‘adem-i itâ‘at
60	146/3	139/5	Bilinmiyor

3.1.4 Terkin hükümleri

Terkîn kelimesinin anlamı “yazılmış olan bir ismi veya rakamı bozma” demektir.⁹¹ Kalabend defterindeki manası ise suçlular hakkında yapılan bahsin, yazılan hükmün veya yapılan cezalandırmanın, sanki hiç olmamış ya da yapılmamış gibi düşünülmesi gerektiğinin işaretidir. Bir nevi suçlunun sabıka kaydının temize çekilmesidir.

Hükümlerin terkin nedenleri arasında en sık karşılaştığımız neden şikâyetlerin asılsız olmasıydı. Hükümlerde “*Hilâf-ı inhâ*” şeklinde geçer. Terkin sebebini bilmediğimiz hüküm sayısı da oldukça fazladır. Terkin sebebi belirsiz olan hükümleri tabloda “Bilimiyor” ifadesiyle belirttik. Terkin hükümlerinin sayısı 26’dır. Bu hükümlerinden 10’u “*Hilâf-ı inhâ iştikâ*” sebebiyle terkin edilirken 3’ü ıtlaktan dolayı terkin edilmiştir. Terkin sebebi bilinmeyen hüküm sayısı ise 10’dur.

Hükümlerde üç şekilde uygulanırdı. Birinci seçenek olarak hükmün üzeri baştan sona çizilerek ve çizginin üzerine “*Terkîn*” yazılarak belirtilirdi.⁹² İkincisinde hükmün içeriğinde “*emr-i ‘âlînin kaydı terkîn olunmak bâbında*”⁹³ şeklindeki ifade ile terkin işleminin yapıldığı anlaşıldı.⁹⁴ Üçüncüsünde hükmün şerh bölümünde “*işbu emrden ismleri terkîn olunup i’lâm-ı hâli zımında emr-i şerîf yazılmışdır*” ifadesiyle, hüküm terkin edilirdi.⁹⁵ Fakat şerhteki terkinleri, terkin hükümleri kapsamına almadık.

Hükmün türüne bakmaksızın hükmün üzerinde ya da içeriğinde terkin yazan tüm hükümleri, terkin hükümleri kapsamına aldık. Transkriptte bu hükümlerin başına koyu harflerle “terkin” yazdık.

⁹¹Şemsettin Sami, a.g.s., s. 399.

⁹² Bu tarz terkinleri Tablo:37’de “*Terkîn Çizgisi Çekilerek*” şeklindeki ifade ile belirttik.

⁹³ Bu tarz terkinleri de yine Tablo:37’de “*Yazı ile Belirtilerek*” şeklindeki ifade ile gösterdik.

⁹⁴ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 97/2 vb.

⁹⁵ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 35/2.

Tablo 37: Terkîn Hükümlerinin Hüküm Numaralarına, Ait Oldukları Hüküm Türlerine, Terkin Sebeplerine ve Şekillerine Göre Dağılımı

SIRA	TERKİN OLUNAN HÜKÜM TÜRÜ	TERKİN OLUNAN HÜKÜM SAYFA/SIRA NUMARASI	TERKİN SEBEBİ	TERKİN ŞEKLİ
1	Zorunlu ikâmet	15/1	Hilâf-ı inhâ	Yazı ile Belirtilerek
2	Belirsiz	22/1	Hilâf-ı inhâ	Yazı ile Belirtilerek
3	Nefy	26/1	Hilâf-ı inhâ	Yazı ile Belirtilerek
4	Nefy	32/3	Fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olup zer' ü hırslarıyla meşgûl olmak üzre	Yazı ile Belirtilerek
5	Nefy	33/2	Hilâf-ı inhâ	Yazı ile Belirtilerek
6	Kal'a-bend	40/2	İtlâk hükmü/hilâf-ı inhâ	Terkîn Çizgisi Çekilerek
7	Kal'a-bend	41/2	Fukarâ-yı ra'yyetin umûruna vâzîü'l-yed itmeyüp ve vakfının nizâmına muhtell hareketde olunmamak üzre cümlesi ta'ahhüd ve tekeffül	Yazı ile Belirtilerek

SIRA	TERKİN OLUNAN HÜKÜM TÜRÜ	TERKİN OLUNAN HÜKÜM SAYFA/SIRA NUMARASI	TERKİN SEBEBİ	TERKİN ŞEKLİ
8	Kal'a-bend	46/1	Mağdûriyyet ve 'ıyâl ü evlâdlarına terahhumen kal'a-yı merkûma nefy ü irsâlden 'afv ve fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde 'ırzlarıyla mukayyed olmaları şartıyla	Yazı ile Belirtilerek
9	Kal'a-bend	60/2	İtlâk hükmü	Terkîn Çizgisi Çekilerek
10	1 Kal'a-bend , 1 Uyarı	66/2	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek
11	1 Palanka-bend, 10 Tahvil	68/2	İtlâk hükmü	Yazı ile Belirtilerek
12	Kal'a-bend	75/2	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek
13	Belirsiz	85/1	Kastamonu Kâdîsı ve nâ'ibler ve ahâlînin isteği	Yazı ile Belirtilerek
14	Nefy	86/2	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek

SIRA	TERKİN OLUNAN HÜKÜM TÜRÜ	TERKİN OLUNAN HÜKÜM SAYFA/SIRA NUMARASI	TERKİN SEBEBİ	TERKİN ŞEKLİ
15	Kal'a-bend	88/3	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek
16	Kal'a-bend	92/2	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek
17	Kal'a-bend	97/2	Hilâf-ı inhâ	Yazı ile Belirtilerek
18	Nefy	98/2	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek
19	Nefy	98/3	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek
20	Nefy	112/3	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek
21	kürek	113/1	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek
22	Nefy	117/2	Bilinmiyor	Terkîn Çizgisi Çekilerek

SIRA	TERKİN OLUNAN HÜKÜM TÜRÜ	TERKİN OLUNAN HÜKÜM SAYFA/SIRA NUMARASI	TERKİN SEBEBİ	TERKİN ŞEKLİ
23	Nefy	119/1	Hilâf-ı inhâ	Yazı ile Belirtilerek
24	Tenbîh	124/3	Hilâf-ı inhâ	Yazı ile Belirtilerek
25	Nefy	134/2	Hilâf-ı inhâ	Yazı ile Belirtilerek
26	Kal‘a-bend	146/4	Hilâf-ı inhâ	Yazı ile Belirtilerek

3.1.5 Tahvil Hükümleri

Tahvil kelimesi; değiştirme, tebdil anlamına gelmektedir.⁹⁶ Defterimizde geçen 13 adet tahvil hükümlerinin içeriğine baktığımızda bu hükümlerin, ceza türü ile ceza mahallinin değiştirilmesinden kaynaklandığını görmekteyiz. Örneğin; Tersane-i Amire’de zindanbend olan Topal Mihail denilen Gayrimüslim, İki ayakları total ve işe yarar durumda olmadığından cezası hafifletilip Bursa’ya nefy edilmiştir.⁹⁷ Bu hükümde hükümlünün haline merhamet edilip, ceza türü ile ceza mahalli değiştirilmek suretiyle cezasının hafifletildiğini görmekteyiz. Bazen tahvil hükümlerinde ceza koşullarının daha da ağırlaştırıldığını görmekteyiz. Örneğin; uzak mahallere sürülen Solak-oğlu Ağa ve Kiragos nâm zimmîler, evvelkinden ziyâde ahâlîye zarar verince Kayseri kalesine kalebend edilmişlerdir.⁹⁸

⁹⁶ şemsettin Sami, a.g.s., s. 387.

⁹⁷ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 79/3.

⁹⁸ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 140/3.

Tablo 38: Tahvil Kararı Verilen Hükümlülerin Suç ve Ceza Mahalli, Din, Cinsiyet, Sosyal Statü, Tahvil Sebebi ve İlgili Hüküm Numaralarına Göre Dağılımı

S r.	Ceza Türü	İlk Ceza Mahalli	Tahvil Mahalli	Tahvil Sebebi	Din/ Cins.		Statü	İlk Hk m Nr.	Tah -vîl Hk m. Nr.
1	Zo- runlu ikâ- met	Kıbrıs Cezîresi	Tekfûr Dağı	Muztaribü'l-hâl ve şâyeste-i merhamet olduğunu inhâ etmesi	M	E	Kara- kulak- 1 Hâssa	-	18/2
2	Nefy	Midillü Cezîresi	İstanköy Cezîresi	Bilinmiyor	M	E	Muh- zır	30/3	30/4
3	Tah- vil	Lofça	Belirsiz	Firâr etmeleri	M	E	Yeni- çeri	-	35/2
4	Nefy	Kıbrıs Cezîresi	Belirsiz/ Mahall-i ahara	Âsitâne-i sa'âdet'e gelerek karışıklık çıkarması	M	E	Kādî	48/1	53/1
5	Nefy	Sinop	İstanköy Cezîresi	Menhiyyâtı mürtekib ve nefsâniyet derci olduğuna binâ'en	M	E	müftî	-	65/3

S r.	Ceza Türü	İlk Ceza Mahalli	Tahvil Mahalli	Tahvil Sebebi	Din/ Cins.		Statü	İlk Hk m Nr.	Tah- vîl Hk m. Nr.
6	Nefy	Tersâne -i ‘âmire zindânı	Burusa	İki ayakları topal ve kat‘â işe göçe yarar liyakâtı olmayup şerîr ü fitne-engîz ve zindânda mevcûd eşirrâya dürlü râhat virmemek	G M	E	Sâkin	-	79/3
7	Zo- runlu ikâ- met	Burusa	İstanbul	‘İyâl ü evlâdından mufârakatı hasebiyle hakkında merâhim ve eşfâk-ı pâdişâhâne zuhûra gelmesi	M	E	Hâce- gân-ı dîvân- ı Hum- âyûn	-	83/3
8	Kal‘a bend	Kars	Kemah Kal‘ası	Kal‘a-bend olunmuşiken firâr eylemesi	M	E	Yeni- çeri	-	107/ 3
9	Ce- zîre- bend	Limni Cezîresi	Kıbrıs Cezîresi	Firâr ve bilâ- ıtlâk Der- ‘aliyyeye gelüp geşt ü güzâr ve icrâ-yı garaz sevdâsıyla tezvîrâta sâlik olmaları	G M	1 K 2 E	Sâkin	27/3	122/ 1

S r.	Ceza Türü	İlk Ceza Mahalli	Tahvil Mahalli	Tahvil Sebebi	Din/ Cins.		Statü	İlk Hk m Nr.	Tah -vîl Hk m. Nr.
10	Zo- runlu ikā- met	Belirsiz/ vaz‘-ı kürek	Bozca- ada	Muktezâ-yı cibilliyetleri olan mel‘anet-i sabıkalarına şürû‘ ve esvâk-ı pazarda serserî geşt ü güzâr eylemek	2 M 1 G M	E	Sâkin	-	126/ 2
11	Kal‘a bend	İstanbul	Kengiri Kal‘ası	Bilinmiyor	M	E	Sâkin	111/ 2	126/ 3
12	Kal‘a bend	Siroz Kal‘ası	İnöz Kal‘ası	Şerr ü mazarratları havfindan re‘âyânın emniyetleri meslûb ve vücûhla müstahikk-ı te’dîb olmaları	G M	E	Sâkin	130/ 3	138/ 1
13	Kal‘a bend	Belirsiz/ mahall-i âhara	Kayse- riyye Kal‘ası	Evvelkinden ziyâde ahâlîyi rahne-dâr idüp, ahâlînin ahvâlleri dîger- gûn olması	G M	E	Sâkin	-	140/ 3

3.1.6 Bilgilendirme Hükümleri

İçeriğinde herhangi bir ceza türüne rastlamadığımız ve herhangi bir konu hakkında açıklama ya da belirtmenin söz konusu olduğu hükümleri, bilgilendirme hükümleri kapsamına aldık. İncelediğimiz kısımda 13 bilgilendirme hükmüne denk geldik. Aşağıdaki tabloda hükümlerin niçin yazıldığı, kime yazıldığı ve hüküm numaraları belirtilmiştir.

Tablo 39: Bilgilendirme Hükümlerinin Neden yazıldığı, Kime Yazıldığı ve Hüküm Numaraları

Sıra	Neden Yazıldığı	Kime Yazıldığı	Hüküm Nr.
1	Tard olunmuşiken kazaya tekrâr gelip voyvodalık iddi'âsında bulunması sonucu ahâlînin, Küçük Mehmed'in uzaklaştırılmasını istemesi	Uşak ve Banaz Kazâları nâ'iblerine ve Uşak Voyvodası'na	5/2
2	Kul kethüdâsı Hasan'ın 'azli nedeniyle Silistre'den Edirne'ye meks ü ikâmet eylemesiyçün	Belirsiz	14/3
3	İki zimmînin vaz'-ı kürek olmak üzre Âsitâne'ye ihzârlarıyçün yazılan emrin kaydının Rumili defterine kayd olunması	Belirsiz	26/5
4	'Abdullâh zâbit ma'rifetiyle Siroz'a irsâl olunması	Siroz Kâdîsı'na	31/2
5	Çiftlikânın bedel-i iltizâmlarının tahsîli mümkün olmaması, ma'rifet-i şer'le temâmen tahsîl edilip Âsitâne-i 'aliyye'ye gönderilmek için	Vezîr-i müşâr ve mîr-i mîrân ve Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhime	37/3

Sıra	Neden Yazıldığı	Kime Yazıldığı	Hüküm Nr.
6	Mütesellimin zorla aldığı akçaların tahsîl ve ashâbına teslim olunması	Vezîr-i müşârün-ileyhe ve Kütahya Nâ'ibi'ne [...]	67/3
7	Gelibolu Kazâsı'nda ikâmet istid'âsında olan Mehmed Ağa'nın Gelibolu'ya varup devâm-ı 'ömr-i devlet eylemesi	Sâbıkâ yeniçeri ağası Mehmed Ağa'ya	81/3
8	Nefyi içeren emr-i 'âlî Eflâk defterine kayd olunması hakkında	Belirsiz	85/3
9	Üç nefer Moralu üserânın bilâ-ta'allül ve bi-gayr-ı semen kayd-ı üserâdan tahlîs ve istirdâd ile keyfiyeti Der-'aliyye'ye i'lâma mübâderet için	İnöz Nâ'ibi'ne	108/1
10	Sultaniye Dizdârı'nın Kilidülbahr'a zindân-bend ve Kilidülbahr Dizdârı'nın da li-ecli'l-habs Sultâniye Kal'ası'na irsâl olunması	Kilidülbahr Nâ'ibi'ne	118/4
11	Öğücü olan sefînenin berü tarafa salıverilmeyüp tevkîf ve i'lâm olunması hâlâtına bezl ü sa'y u dikkat eylemesiçün	Sultaniye Kal'ası Nâ'ibi'ne	118/5
12	Hakkında hilâf-ı inhâ olunan Seyyid Hacı Mehmed'in, erbâb-ı vukûf ahâliden keyfiyet-i hâli su'âl ve sıhhat ve hakîkati i'lâm olunmak için	Timurcu Kādîsı'na	129/3
13	Sâbıkâ Yeniçeri Ağası Mustafa'nın Tekfurdağı'nda ikâmet eylemen müstahikk görülmesi	Sâbıkâ Yeniçeri Ağası Mustafa dâme mecdühûya	144/4

3.1.7 Celb ve İhzar Hükümleri

“Celb” çekme, kendine doğru götürme, cezb anlamı taşımaktadır.⁹⁹ “İhzâr” ise huzura getirme, hazır ve mevcut etme manasına gelmektedir.¹⁰⁰ Defterimizde geçen manası ise birinin mahkemeye çağırılması ya da getirilmesidir.

Suçlu ceza mahallinde dahi olsa mahkeme görülmesi için görevli eşliğinde getirtilirdi. Hükümlerde “*hasmlarıyla terâfu‘-ı şer‘ için, Mahall-i murâfa‘ada hâzır olmalarıçün, Huzûr-ı şer‘e ihzâr için, hukûk-ı fukarâ istirdâd ve ashâbına teslîm olunmak için*” gibi ifadelerle kişi mahkemeye çağırılırdı. Defterimizde geçen 10 hüküm, celb ve ihzar hükmüdür.

Tablo 40: Celb ve İhzar Hükümlerindeki Kişilerin Nereden Çağrıldığı, Sayısı, Statüsü, Celb Sebebi ve Hüküm Numaraları

Sıra	Nereden Çağrıldığı	Kişi Sayısı	Sosyal Statü	Celb Sebebi	Hüküm Nr.
1	Mar‘aş	4	Sâkin	Da‘vâlarının Der-‘aliyye‘de faslı mümkün olmayup, merkûmûn hasmlarıyla terâfu‘-ı şer‘ için mahallinde hâzır ve mevcûd olmaları için	5/1
2	Mar‘aş	4	Sâkin	Mahall-i murâfa‘ada hâzır olmalarıçün	6/3
3	Mar‘aş	4	Sâkin	Mahall-i murâfa‘ada hâzır olmaları lâzım gelmekle Der-‘aliyye‘de durmayup li-ecli‘l-murâfa‘a doğru mahalline ‘azîmetleri îcâb etmesi	7/2

⁹⁹ Şemsettin Sami, a.g.s., s. 479.

¹⁰⁰ Şemsettin Sami, a.g.s., s. 77.

Sıra	Nereden Çağrıldığı	Kişi Sayısı	Sosyal Statü	Celb Sebebi	Hüküm Nr.
4	Kütahya	1	Mütesel- lim	Huzûr-ı şer‘e ihzâr ve da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn-i mâdde iden husemâsıyla hakk-ı da‘vâ üzre terâfu‘-ı şer‘ olunmak	67/2
5	İvraça	1	Sâkin	Suçluların firâr etmesi, evâmirin tenfizinin mümkün olmaması, suçluların yakalanıp, hilâf-ı şer‘- i şerîf aldıkları meblağ tahsîl ve ashâbına redd ve mâdde-i katl ba‘de's-sübûtü' ş-şer‘î cezâ-yı meşrû‘aları icrâ olunması için	93/1
6	Selvi Kasabası	1	Ser- seksionî	‘Azl ve hasbe'l-iktizâ varup bir mahalde meks ü ikâmeti muktezâ olmağla	128/1
7	Yanya	Belirsiz	Eşkîyâ	Mahallinde husemâsıyla terâfu‘-ı şer‘ ve ba‘de's-sübût hukûk-ı fukarâ istirdâd ve ashâbına teslîm olunmak için	129/2
8	Kütahya	4	Sâkin	Şâb-ı mesrûku teftîş ve tefahhus ve bi-eyyi-vech cem‘ ve tekmîl ve bulunmadığı sûretde fiyât-ı ma‘lûme ile emvâl ü eşyâlarından ba‘de't-tahsîl ve ‘ibreten li'l-gayr kal‘a-i merkûmeye irsâl için	138/3

Sıra	Nereden Çağrıldığı	Kişi Sayısı	Sosyal Statü	Celb Sebebi	Hüküm Nr.
9	İznik	1	Sâkin	Mahallinde huzûr-ı şer‘e ihzâr ve ahâlî-i merkûme hâzır bulundukları hâlde bi'l-muvâcehe keyfiyyeti ihbâr olunmak için	139/1
10	Balya-badra	3	Kastel Dizdârı, Sipâhî, Re’îs	Huzûr-ı şer‘e ihzâr ve şer‘le rû’yet için	143/2

3.1.8 Uyarı Hükümleri

Yukarda bahsettiğimiz üzere; uyarı hükümlerinde, cezalar verilmeden önce ya da verilen cezaların daha da ağırlaştırılması ihtimalinden önce suçluların tenbih edildiğini görmekteyiz. Bu tenbihler ‘‘gûş-i hûşına ilkâ olunmak için’’, ‘‘bir hoşca mülâhaza/îfade/tefhîm’’, ‘‘muhkem tenbîh’’ şeklindedir.¹⁰¹ Hükümlerde ‘‘mütenebbih olmaz ise’’ diye devam eden ibareden sonra suçlu kendine çeki düzen vermeyip bahsedilen suçu işlemeye devam eder ise ceza alır ya da cezası ağırlaştırılırdı.¹⁰²

Defterimizde 12 yerde geçmektedir. İlk defa ağır olmayan bir suçu işlemiş kişilerin cezalandırılmadan önce tenbih edildiğini ya da hükümlülerin işledikleri suçun cezasını çektikten sonra herhangi bir hatalarından dolayı suça bulaşmamaları hususunda tenbih edildiğini görüyoruz. Hükümlerde ‘‘ma‘rifet-i şer‘le muhkem tenbîh ve te‘kid olunması’’ ikazından sonra suçluya ‘‘mütenebbih olmaz ise kal‘a-

¹⁰¹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 19/4, 20/1, 31/4, 91/3, 146/3 vb.

¹⁰² BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 97/1,98/2 vb.

bend/nefî olunmak üzre” tehdidi yapıldı.¹⁰³ Tablo:41’de Uyarı verilen ile tenbih edilen kişiler hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

Tablo 41: Uyarı Hükümlerindeki Tenbih Edilen Kişilerin İsimlerinin Neden Yazıldığı, Kime Yazıldığı ve Hüküm Numaraları

Sıra	Neden Yazıldığı	Kime Yazıldığı	Hüküm Nr.
1	Terance nâm zimmî fî-mâ-ba’d kendü hâlinde olup fukarâ-yı ra’iyyeti rencide eylememek üzre ma’rifet-i şer’le muhkem tenbîh ve te’kîd olunması, mütenebbih olmaz ise kal’a-bend olunacağını uyarısı	Rumili vâlisi vezîrim [...] Paşa'ya ve Kesriye Kâdîsı'na ve İnöz Kal'ası Dizdârı'na	2/1
2	Rakka Vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'nın fî-mâ-ba'd 'aceze ve mesâkine bu gûne ta'addîyât vukû'undan hazer ve mücânebet eylemesi	Hâlâ Rakka Vâlisi Vezîr Mehmed Paşa'ya ve bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan [...]	4/2
3	Başta arâzîlerinden sipâhî-i merkûm Yûsuf keff-i yed ve karyesi toprağında zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinin 'öşrünü edâ eylediklerinden sonra ta'addîsinde ısrâr ve 'inâd ider ise Tulca Kal'ası'na kal'a-bend olunmak	Ber-vech-i arpalık Niğbolu Sancağı'na mutasarrıf olup Vidin Muhâfızı Vezîr'e ve İvraça Kâdîsı'na ve Tulca Kal'ası Dizdârı'na	6/1
4	Ber-vech-i meşrûh gulâm-ı mezbûrun behâsı olan meblağ-ı merkûmu mezkûr 'Osmân'dan 'alâ-eyyi-hâlin tahsîl ve cânib-i beytül-mâle îsâl ve irsâl, ta'allül ve muhâlefet iderse mezbûr 'Osmân'ı Kütahya Kal'asına irsâl olunması	Adapazarı Nâ'ibi'ne ve Tahta Serdârı el-Hâc Hüseyin ve me'mûriyyet ile ol tarafda Mîrâhûr Hasan Çâvûş zîde kadrühüma ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na	45/3

¹⁰³ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 2/1.

Sıra	Neden Yazıldığı	Kime Yazıldığı	Hüküm Nr.
5	Hükümlülerin lâyıkları üzere mücâzât-ı meşrû'aları icrâ birle şerr ü mazarratlarından ahâlî ve re'âyânın tahlîs ve istihsâl-i emn ü râhatları hâlâtına ihtimâm u dikkat eylemek	Lofça Kādîsı zikri âtî kimesnelerin bulundukları kazânın kādîları zîde fazlühümâya ve Lofça Serdâr [...] ve Selvi A'yânı Sâlih zîde kadrühümâya ve Kavala Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya	72/1
6	Cevâ'izât serdârlığı kadîmi üzere tahsîl ve cânib-i Ocağa sevk ü tesyîre dikkat ve edâda 'inâd ve muhâlefet iderler ise kal'a-bend olunmaları	Edirne Kādîsı'na ve Ocak'dan bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan [...] ve Çavûş ve hâlâ Edirne Serdârı Mehmed ve a'yân ve Ocak ihtiyârları zîde kadrühûma ve Birecik Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya	81/1
7	Mütenebbih olmayup kemâ fi's-sâbık 'âdet-i me'lûfesi üzere hareketi zuhûr ider ise ismi cerîde-i 'ulemâdan hakk ve bilâd-ı ba'ideden yerine nefy olunmak	Limni Nâ'ibi'ne	96/1
8	Kendü hâlinde olmak ve bir dahi derûn-ı Eflâk'a duhûl eylememek	Niğbolu Yeniçeri Zâbiti ve Ser-turnâyî ve Kule'de Yeniçeri Zâbiti [...] zîde mecdühûya	99/2

Sıra	Neden Yazıldığı	Kime Yazıldığı	Hüküm Nr.
9	Câ'iz-i bekâyâ bi-eyyi vech-i kân temâmen tahsîl ve Ocak tarafına sevk ü tesyîre bezl-i makderet ve edâda muhâlefet birle Ocağ'ın îrâdına kesr ü noksânına sebep olanları gereği gibi te'dîb ve civârda olan kal'alara irsâl ve kal'a-bend eylemek	Anadolu'nun sol ve orta kollarının yemîn ve yesârlarıyla nihâyetine varınca vâkı' kazâların kudât ve nüvvâbı ve bu def'a Ocak'dan serdârlık umûrunun nizâmına me'mûr Ser-turnâyî 'Osmân zîde mecdühû ve Zikr olunan sol ve orta kazâlarının ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve Ocak ihtiyârlarına ve mahall-i mezbûrda vâkı' kurra? dizdârlarına	101/3
10	Eğer bundan sonra memnû' olmayup kendüden iştikâ olunmak lâzım gelür ise nefy ile iktifâ olunmayup hakkında âhar vechile mu'âmele olunacağın paşa-yı mûmâ-ileyhin gûş u hûşuna ilkâ birle	Rumili Vâlisi vezîr Dağıstânî 'Âlî Paşa'ya ve Yanya Nâ'ibi'ne	120/3
11	Emr-i 'âlî-şânla sana tenbîh ü te'kid olunmuşiken hilâfına hasâret birle lihyesini a'zâ itmeyüp bundan böyle dahi güft ü şinîd mûceb harekete mübâdereti mesmû'-ı pâdişâhâne lâzım gelür ise bilâd-ı ba'îdeye nefy ü tağrîb olunacağı	Tekfurdağı Nâ'ibi'ne ve sâbıkâ bostâniyân odabaşısı olup Tekfurdağı'nda ikâmet üzere olan Mehemed zîde kadrühûya	132/2

Sıra	Neden Yazıldığı	Kime Yazıldığı	Hüküm Nr.
12	Eşkîyâ-yı mezbûrenin tertîb-i cezâlarını müceb töhmet-i şer'îyyelerini dahi hilâf ve garazdan 'ârî vechile i'lâm eyleyüp ba'dehû ne vechile emr-i celîlü's-şân sâdır olur ise müceb ve muktezâsıyla 'amel ü hareket ve hilâfindan ihtirâz ve ictinâb eylemek	Ankara Sancağı Mutasarrıfı İsmâ'îl dâme ikbâlehûya ve Ayaş Kazâsı Nâ'ibi'ne, Ankara Kal'ası Dizdârı'na	133/2

3.1.9 Görevlendirme Hükümleri

Defterde sadece bir yerde karşımıza çıkan bu hüküm çeşidinde; önceden Yanya mutasarrıfı olup burdaki vazifesine son verilen Mutasarrıf Ali Bey'in, Narda Mukata'ası'nın maliyesini kontrol ve vergilerini yerli yerinde tahsilini sağlaması amacıyla Narda Mukata'ası'na görevlendirildiğini görnekteyiz.¹⁰⁴

3.2 Suçların Tasnifi ve Değerlendirilmesi

Suçları genel başlıklar altında sınıflandırdığımızda; toplumsal düzen ve asayişe ilişkin suçlar, siyasi ve idari düzene ilişkin suçlar, ekonomik düzene ilişkin suçlar, askeri düzene ilişkin suçlar, adli düzene ilişkin suçlar ve dini düzene ilişkin suçlar olmak üzere altı temel suç başlığı karşımıza çıkmaktadır. Daha önce yukarda bahsettiğimiz gibi, hükümlerde suçlar zikredilirken çok detaya inilmemiş, suçlar yüzeysel verilmiştir. Suçu işleyen kişinin bulunduğu mevki ve sosyal sınıf dahi

¹⁰⁴ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 132/1.

sınıflandırmayı etkilemektedir. Bundan dolayı net bir sınıflandırma yapmak zordur. Bu yüzden suçların tasnifini yaparken, bazı suçların iki ana başlık altına da girebildiğini görmekteyiz. Örneğin; “*harekât-ı nâ-bercâsına binâ’en*” suçunu işleyen kişi yönetici ve askeri sınıftan ise bu suçu, siyasi ve idari düzene ilişkin suçlar kapsamına, eğer reayadan ise toplumsal düzen ve asayişe ilişkin suçlar kapsamına aldık. Bu neviden ortak suçlar çok olduğu için tasnifteki suç sayısı da fazla çıkmaktadır.

Tablo 42: Suçların Hükümlere Göre Dağılımları

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
1	şekâvet/Haydutluk	[16/4] [17/1] [23/2] [25/3] [30/2] [32/2] [36/1] [103/1]	8
2	Kendi halinde ırz ve edebiyetle mukayyed olmamak	[21/1] [43/3] [64/2] [65/2] [72/2] [93/4] [97/2] [110/1] [139/1]	9
3	Halka dil uzatmak, lisân ile ta‘addî (zulüm)	[43/3] [104/3]	2
4	mahalleyi âteşe veririm deyü tahvîf	[43/3]	1

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
6	Fitne, Fesâd çıkarmak, sebep olmak	[3/3] [4/2] [17/1] [21/2] [21/3] [22/3] [27/1] [27/2] [31/1] [32/4] [39/3] [42/4] [44/1] [48/1] [51/2] [52/4] [57/4] [66/1] [67/2] [86/2] [96/6] [99/1] [113/1] [123/1] [123/3]	25
7	Katl/Adam öldürmek	[4/2] [22/3] [23/2] [25/2] [29/1] [35/2] [36/1] [39/1] [40/1] [40/2] [41/2] [44/2] [51/1] [56/4] [57/1] [63/3] [66/1] [67/2] [72/1] [72/2] [74/1] [77/4] [83/1] [85/1] [99/3] [100/1] [100/2] [103/2] [107/3] [108/3] [114/2] [116/1] [118/1] [119/2] [141/2]	22
8	Eşkiyâya öncülük etmek/ yol göstermek	[44/3] [51/1] [54/2] [55/3] [57/1] [60/1] [76/1] [84/3] [86/1] [95/1] [104/4] [121/1]	12
9	Ulemâyâ hakaret	[44/5] [68/1]	2
10	Uygunsuz, çirkin kaba davranışlarda bulunmak	[11/1] [44/5] [68/1]	3
11	Firâr eylemek	[4/1] [34/3] [41/1] [45/2] [49/3] [51/1] [56/4] [62/1] [65/3] [71/2] [72/1] [75/1] [76/1] [77/4] [80/3] [90/2] [95/2] [97/1] [100/1] [100/2] [102/1] [104/4] [105/1] [107/2] [107/3] [116/2] [117/1] [117/2] [126/4] [128/4]	30
12	fukarâyâ zulm ü ta‘addî eylemek	[15/1] [31/3] [49/3] [51/1] [52/3] [52/4] [70/4] [83/2] [91/3] [103/1] [116/3] [129/3] [136/3] [137/5] [142/2] [143/1] [143/2] [145/1]	18

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
13	ehl-i ‘ırza/ ehl-i ‘örfe gamz ve zarar vermek	[23/2] [40/3] [51/1] [79/4] [84/2] [109/2] [110/2] [124/2] [128/2] [130/2]	10
14	Adam yaralama	[43/1] [56/2] [56/4] [57/1] [62/1] [66/1] [67/2] [72/2] [119/2]	9
15	Zalemeyi yanına alıp ehl-i ırzı uzaklaştırma ve cezalandırma	[51/2] [66/1] [67/2]	3
16	eşkıyâyı tahrîk	[48/1] [66/1]	2
17	eşkıyaya mu‘în/yardımcı olmak	[52/3] [70/4] [88/2] [110/3] [146/4]	5
18	hevâlarına tâbi‘ erâzil ü eşhâs ile köy basma	[52/4]	1
19	hükkâm-ı kirâma dil uzatmak/ Gıybetlerini yapmak	[53/1] [94/2]	2
20	müfsid ve mütemmerid ve hevâ-yı nefsâniyyesine tâbi‘ olmak	[53/2] [58/4] [92/1] [120/4] [138/2] [144/2]	6
21	ispiyonculuk yapmak	[53/3] [78/1] [101/1] [128/3]	4
22	üç yüzden mütecâviz süvari ile kasaba be-kasaba gezip dış kirâsı nâmıyla at ve paralarını gasb	[50/3] [54/1]	2

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
23	Adam kaçırmak, ehl-i ırzın evlâdlarını ahz	[50/3] [54/1]	2
24	kıl u kâle bâ'is ü bâdî olmak/Gıybet yapmak yada sebep olmak	[24/1] [55/1] [82/4] [137/1]	4
25	gûnâ-gûn mefsedete şürû'/çeşit çeşit kötülöklere girişmek	[55/1] [82/4] [125/ 2]	3
26	ehl-i ırzı mühîn ve eşkıyâya mu'în ve re'âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevri ü eziyyet	[9/3] [19/2] [34/3] [47/1] [55/3] [78/5] [84/3] [86/1] [89/2] [97/1] [110/1] [114/2] [133/3]	13
27	Sarhoş dolaşmak	[56/2]	1
28	envâ'-ı fisk ile mürtekib olmak	[56/2]	1
29	harekât-ı nâ-bercâsına binâ'en	[16/2] [42/1] [56/3] [80/4] [84/1] [114/1]	6
30	tühem-i nâ-gerde	[56/5]	1
31	tahvîf ve sû-i kasd sevdâsında olma	[27/3] [56/6] [95/3] [122/1]	4
32	hevâsına tâbi' ba'zı müfsidler ile ittifâk	[45/2] [75/1]	2

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
33	bilâ-müceb Âsitâne' de ikamet	[45/2] [75/1]	2
34	haddinden ziyâde na-sezâ kelimâta âgâz ve sekrân olduğu ve şütûm-ı galîza ile şetm eylemesi	[46/3]	1
35	şâbb-ı emrede ta'arruz ve seni darb iderim deyü tahvîf	[46/4]	1
36	ahâlînin kendüsünden dilgîr olmaları	[46/4]	1
37	fuhuş / fâhişe gürûhundan olmak	[46/5]	1
38	ef'âl-i şenî'ayı mürtekib olmak	[46/5]	1
39	mezâlim-i ta'addiyâta mütecâsir olmak	[57/1]	1
40	fukaranın menzilini ihrâk bi' n-nâr	[36/1] [57/1]	2
41	bir insanı esîr deyü satmak	[38/1] [57/2]	2
42	ehl-i İslâm cariyelerini hilâf-ı şer' hânesinde birer ikişer ay alıkoymak	[30/1] [57/3]	2
43	töhmet ile ittihâm ve tekdîrden hâlî olmamak	[16/1] [57/4] [86/2]	3

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
44	muzırlarla yekdil ve mazlûma mehîn ve yaramazlara mu‘în ve ahâlî ve fukarâ ve zu‘afâya gûnâ-gûn tekdîr ve tecrîm	[8/1] [115/2]	2
45	hükkâm-ı şer‘î ve ehl-i ‘ırz makûlesini ta‘cîz ve itâle	[59/1] [69/1]	2
46	başlarına erâzil-i vâfire ictimâ‘	[60/1] [63/3] [99/3]	3
47	envâ‘-ı mezâlim ve ta‘addiyâta ibtidâr ve karye be-karye geşt ü güzâr	[60/1]	1
48	re‘âyâ fukarâsının ‘ıyâl ü evlâdlarıyla râhatlarının külliyyen meslûb ve ahvâlleri dîger-gûn olmasına sebep olmak	[58/2] [60/1] [78/4]	3
49	re‘âyâyı tahrik	[12/2] [22/1] [32/4] [46/2] [62/2] [113/1] [113/2] [120/1]	8
50	ifk ü iftirâ ile re‘âyâyı tecrîm	[21/1] [58/5] [75/2] [140/4]	4

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
51	hevâsına tâbi‘ birkaç nefer muzırrlar ile Âsitâneye gelüp ikâmet ve bezl-i irtişâ ile Âsitâne'de kendüsünü ihtifâ ile ikamet	[63/2] [102/3]	2
52	niçelerin hânedânların harâb ve emvâllerin gasb	[25/2] [41/2] [63/3] [99/3]	4
53	‘‘şikâyet idersen seni katl iderim’’ deyü tahvîf	[64/1]	1
54	bi'l-küllîye emniyeti meslûb ve bunun emsâli zulm ü ta‘addîlerinin nihâyeti olmaması	[64/1] [76/1] [104/4] [134/1]	4
55	dâ‘imâ esnâfı tekdîr ve ta‘cîz ve tama‘-kâr olmak	[37/1] [64/2] [99/4]	4
56	hadîdü-l'lisân ve dil-âzar olmağla esnâfa ve sâ‘ir envâ‘-ı şütûm-ı galîza ile şetm	[64/2] [65/2]	2
57	kasabaya a‘yân olmak fikr-i fâsidiyle ahâlîsi meyânına ilkâ-yı fesâd ve şikâk ve bâ‘is-i nizâ‘ olmak töhmetiyle hareket	[65/1]	1

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
58	tama‘-ı hâmindan nâşî irtişâyâ sülûk ve ahâlî-i bilâdı tahrîk	[65/3]	1
59	bi‘l-ittifâk mûmâna‘at üzre olmağla	[66/2] [107/1]	2
60	ehl-i ‘ırzın ‘ıyâllerine sû-i kasd üzre olmak	[69/2]	1
61	sû-i hareketi inhâ olunduğuna binâ‘en	[69/3] [78/2]	2
62	ahâlinin ‘ıyâl ü evlâdlarına ta‘arruz ve hetk-i ‘ırz sevdâsıyla tahvîf eylemek	[69/4]	1
63	bi‘l-küllîye emn ü râhatları meslûb ve kendüden râzî ve hoşnûd olmamaları	[69/4]	1
64	ba‘zı harekât-ı nâ-marziyye ve etvâr-ı kabîhasına binâ‘en	[18/3] [23/3] [27/2] [69/5]	4
65	erâzil ve eşkıyâyâ mu‘în olmak	[70/1] [122/2] [123/3]	3
66	Çiftliklere ba‘zı kimesneleri tasallut	[70/1] [122/2]	2
67	‘ibâd-ı müslimîne ifk ü iftirâyı mutazammın mevâdd istinâdı	[7/1] [71/2] [102/1]	3

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
68	gamz ve tağrîm ve hetk-i ‘ırz ve gasb-ı emvâl ve ef’âl-i şenî‘aya ictisâr	[39/1] [71/2] [72/1] [82/1] [87/3] [88/3] [100/2] [102/1] [108/2] [108/3] [118/1] [141/1]	12
69	‘avenelerin başlarına cem’ ve re‘âyâyı tahvîf ve tahrîk birle	[72/1] [98/1]	2
70	Müfsid, müzevvir ve ‘ibâdullâhı ta‘cîz ve tekdîrden hâlî olmamak	[33/3] [47/2] [50/1] [73/1] [126/1] [130/3] [138/1] [138/2]	8
71	müfside ve müzevvire olmak	[71/5]	1
72	meslûb-ı irâhe-i ‘ibâda bâdî olmaları	[73/2] [112/4]	2
73	Darb	[37/1] [41/1] [73/3] [91/1] [107/2] [114/2] [116/1] [136/1]	8
74	müfsid ve hâ’in-i şer’ ve mehîn-i ‘ulemâ olması	[73/3]	1
75	eşkîyâyı başına cem’ ve istishâb ile tagallüb birle	[8/1] [18/1] [20/3] [50/2] [74/1] [74/2] [77/4] [95/2] [108/2] [108/3] [128/3] [131/2] [141/2]	13
76	ahâlînin bâkire kızlarını namzedlerine virdirmeyüp ahz-ı rüşvet ile küfüvlerinin gayrısına şürû‘	[74/1] [141/2]	2

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
77	fukarâyı ızrâr ile râhatları meslûb ve perâkende vü perîşân olmalarına sebep	[3/1] [8/1] [74/1] [74/2] [95/2] [98/3] [127/3] [140/3] [141/2]	9
78	re‘âyâ umûruna cerr ü nef‘iyçün müdâhale	[75/2] [140/4]	2
79	şekâvet ve hıyânete tasaddî	[141/1]	1
80	reayanın evlâd u ‘ıyâllerini esîr almak	[76/1] [104/4]	2
81	mazlûmu darb u mecrûh ve ba‘zılarını ahz ve der-zincir ve habs	[77/4] [116/2]	2
82	Hetk-i ırz	[12/1] [18/1] [23/2] [26/2] [29/1] [35/2] [37/1] [41/1] [50/2] [77/4] [88/2] [98/1] [107/2] [110/3] [129/2] [131/2]	16
83	sû-i hâline binâ’en	[79/2]	1
84	şerîr ü fitne-engîz ve zindânda mevcûd eşirrâyâ dürlü râhat vormeyüp, ifsâdtan hâlî olmaması	[79/3]	1
85	ehl-i garaz ile ittifâk ve dâ’imâ müsvedde ile ehl-i ‘ırz ve bî-cürm kimesneleri gamz ve tecrîm	[80/2] [105/3]	2

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
86	katl-i nüfûsa bâdî	[28/2] [38/2] [80/2] [105/3]	4
87	hıyânet ve mefsedetinde ısrâr ve gûnâ-gûn zulme ictisâr	[83/2] [124/2]	2
88	şerr ü mazarratlarından ahalinin mutazarrır olmaları	[12/1] [86/4] [111/1] [117/2] [129/1] [129/4] [138/2]	7
89	celeb tâ'ifesinden niçelerine hasâret ve kassâbân tâ'ifesinin nizâmlarına hâlel vermesi	[87/2]	1
90	îşret ve menhiyyâtı mürtekib olması	[88/2] [110/3]	2
91	Bazı kimesneleri iğfâl ve tahrîk birle	[6/1] [92/2]	2
92	âlât-ı harb ile geşt ü güzâr	[29/1] [91/1]	2
93	bi-gayri hakkın tecrîm	[93/3]	1
94	Mahalleye Rûm tâ'ifesinden avratlar iskân ve müsâ'ade ve envâ'-ı menhiyyâtı mürtekib	[93/4]	1
95	hane ve dükkan basmak	[41/1] [107/2]	2
96	serserî geşt ü güzâr	[27/2] [105/1] [107/3]	3

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
97	ba'zı cünhasının sudûr etmesi	[104/2]	1
98	alet-i harb ile darb etme	[16/2] [27/3]	2
99	eşirrâ-i kefere cem' etmek	[11/1] [106/1]	2
100	alet-i harb ile korkutma	[126/5]	1
101	Sirka/hırsızlık	[28/1] [126/2] [145/2]	3
102	envâ'-ı menhiyyâtı mürtekip olması	[32/1] [49/1]	2
103	ahaliye zarar vermek	[28/4] [38/3] [42/3] [130/1]	4
104	su yollarının kesilmesine ve tahribine cür'et	[42/3]	1
105	erâzil ve eşhâs ile ülfet	[13/2]	1
106	âlet-i harble mekan basmak	[19/4] [20/1] [39/3]	3
107	eşkîyâyâ ruhsat	[31/1]	1
108	tüccâr tâ'ifesini tahrik	[24/2]	1
109	gûnâ-gûn mel'anete tasaddî itmeleri	[30/3] [30/4]	2
110	cürm ü noksânı hasebiyle te'dîb ve ıslâh zımnında	[25/1]	1
111	re'âyâyı gamz u tecrîm ve tağrîmden hâlî olmamak	[15/2]	1

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
112	re'âyânın perâkende vü perîşân olunmalarına bâ'is ü bâdî	[15/2] [35/2] [142/2]	3
113	tehdit	[3/2] [37/1]	2
114	şütüm-ı galîza ile şetm	[16/2] [29/1]	2
115	şerrâtların hıdmetlerini rü'yet	[19/3]	1
116	haksız yere adam katl idüp sıbyân ve ebnâsını çiftlikden ihrâc ve tard u teb'îd ve emvâl ü eşyâsını zulmen zabt	[20/2] [135/1]	2
117	mel'anete ictisâr birle	[22/3]	1
118	başlarına katı vâfir hazele cem'	[30/2]	1
119	envâ'-ı fesâd ve mel'anetinin mürtekibi olmak	[26/2]	1
120	fî'l-i şenî' kasdıyla bir hatunun evini basmak ve yatağan ta'bîr olunan âlât-ı câriha ile hücum etmek	[26/2]	1
121	bir hâtûnu tahrîk ve iğfâl ve kendü rızâsıyla esîr pazarına götürüp fûrûht eylemek	[26/3]	1

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
122	hufyeten menzile duhul etmek	[145/2]	1
123	irtikâb-ı nâ-şâyeste ve rencîde etmek	[145/1]	1
124	kâtil ve şakîler ile niçe ehl-i ‘ırz kimesneleri tehdîd ve ahâlî-i fukarânın umûrunu mu‘attal ve tekdir ve tehdîd	[144/3]	1
125	yalanlarla fesâda sebep olmak, gûnâ-gûn ekâzib ve erâcif ihdâs ve işâ‘ına cür’et eder	[5/2] [5/3] [92/1] [112/2] [128/4] [130/2] [134/3] [140/1] [144/2]	9
126	ahâlîye îsâl-i hasâret eylemesi	[23/2] [143/1]	2
127	‘aşîretleri tahrîk	[3/3] [4/2] [140/2]	3
128	bi-vech-i kemâl şîrret ve ru‘ûnet itmesi	[139/3]	1
129	zümre-i eşkıyâ ile leyl ü nehâr hânesinde şûrb-i hamr ve fîsk u fücûr ile me’lûfe olması	[139/1]	1
130	kemâl-i hıyânet ve mel‘anetlerinden ma‘den-i aslîyi tağyîr itmesi	[138/3]	1

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
131	tezvîrât-ı gûnâ-gûn ile ehl-i 'ırz re'âyâ fukarâsını tekdîr ve ta'cîz	[91/4] [102/2] [114/1] [116/2] [129/1] [131/1] [138/1] [138/2]	8
132	eşkiyâ olan oğlu hakkında cezalandırma kararı olmasına rağmen oğlunu saklaması	[135/3]	1
133	fukarâyı tekdîr ve bi-gayri hakkın zulmen akçalarını ahz	[5/2] [33/1] [40/1] [40/2] [100/2] [112/2] [135/3]	7
134	iki şabb-ı emredi kaçıırıp iğfâl etmek	[135/2]	1
135	ba'zı hevâ-dârlarını kazaya taslit birle ebnâ-i sebîlden nehb ü gâret eyledikleri ve kuttâ'-i tarik(yol kesmek)	[133/2]	1
136	Nasrânî bir re's gulâmı virmemekde ısrar ve mübâşirin üzerine hücum etmesi	[133/2]	1
137	mel'anet-pîşe	[124/2] [129/1] [130/1]	3
138	habâset-endîş(kötülük düşünen)	[130/1]	1
139	etvâr-ı nâ-hemvâreyi mürtekib olarak	[111/1] [129/4]	2

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
140	tarîk-i şirrete sülûk	[128/4]	1
141	envâ‘-ı hîle	[128/4]	1
142	ta‘cîz	[128/2]	1
143	tekdîr	[10/1] [15/1] [30/2] [128/2]	4
144	re‘âyâyı rencide	[127/2]	1
145	re‘âyâyı tecrîm	[10/1] [24/3] [49/3] [127/2]	4
146	etvâr-ı nâ-hemvâre cesâret eylemek	[125/3]	1
147	ehl-i ‘ırza mehîn olmak	[123/3]	1
148	tama‘-ı hâma teba‘iyyet	[13/4] [28/3] [30/3] [48/2] [65/3] [72/1] [78/3]	7
149	eşkıyâ ile ittifâk etmek	[23/2] [100/1] [127/2] [137/5]	4
150	sû-i hâli ihbâr olunması	[104/1]	1
151	hevâlarına teba‘iyyet	[2/1] [10/1] [13/4] [27/1] [96/1] [138/2]	6
152	kapuların şikest ve hânelerine girüp darb u şetm ve geceleri hânelerini taşlamak	[21/1]	1
153	harekât-ı nâ-marziyyeye cesâret	[21/2]	1

TOPLUMSAL DÜZEN VE ASAYİŞE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
154	hükkâm-ı kirâmı ta‘cîz	[25/4]	1
	TOPLAM SUÇ SAYISI		621

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
1	mukâta‘a nizâmını bozmak	[44/1] [106/2] [109/1] [112/3] [125/4] [136/2]	6
2	hilâf-ı emr-i ‘âlî sipâhîlerin tîmârlarını arza cesâret	[44/4] [86/3]	2
3	hilâf-ı rızâ-yı humâyûn harekete cesâret	[48/3] [55/2] [56/1] [60/1]	4
4	umûr-ı vilâyete müdâhale	[51/1] [58/5]	2
5	İhtilâl-i memlekete sebep olacak harekette bulunmak	[21/2] [21/3] [31/3] [53/1] [94/2] [98/3] [105/2] [120/1] [127/3] [143/3] [144/1] [145/4] [146/4]	13
6	Mühim işlerin duraksamasına sebeb olmak	[53/3] [78/1]	2
7	ihtilâl-i belde ‘âdet-i me’lûfesi/alışkanlığı olmak	[21/3] [55/1] [82/4] [91/3] [92/1] [134/3] [144/2]	7

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
8	a'yânlık iddi'âsında bulunmak	[2/1] [12/2] [17/1] [33/1] [55/3] [70/1] [84/3] [86/1]	8
9	harekât-ı nâ-bercâsına binâ'en	[16/2] [42/1] [56/3] [80/4] [84/1] [114/1]	6
10	ma'den re'âyâsını tahrik	[45/2] [75/1] [77/1]	3
11	ma'denin ta'tîline bâ'is ü bâdî olmak	[10/1] [27/1] [45/2] [75/1]	4
12	kazânin ihtilâlîne bâ'is ve bâdî olmak	[57/4] [58/1] [86/2] [128/3]	4
13	mugâyir-i emr-i 'âlî etvâra ictisâr ile emr-i 'âlinin 'ademü'l-infâzına bâdî ve îrâd-ı Ocağın noksânına ve mesâlihîn ta'tîline bâ'is olmak	[29/2] [59/3]	2
14	mugâyir-i emr-i 'âlî tasaddî eyledikleri nâ-hemvâr hareketlerine binâ'en	[59/2] [143/4]	2
15	ihtilâl-i nizâm-ı derbende bâdî olduklarına binâ'en	[62/2] [133/3]	2
16	a'yânlık takrîr ve kesb-i tagallüb itmekle	[63/3] [99/3] [101/2]	3

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
17	kasabaya a'yân olmak fikr-i fâsidiyle ahâlîsi meyânına ilkâ-yı fesâd ve şikâk ve bâ'is-i nizâ' olmak töhmetiyle hareket	[65/1]	1
18	nizâm-ı beldenin ihtilâline bâ'is olmak	[11/2] [20/3] [24/1] [28/2] [31/1] [32/2] [35/1] [47/1] [47/3] [65/3] [72/2] [73/2] [91/2] [96/6] [112/1] [112/4] [119/2]	17
19	Hâss arazisinin muhtell ve müşevveş olmasını mûcib harekât-ı nâ-bercâya tecâsür	[47/2]	1
20	hüccet-i şer'iyeye mugâyir hareket ve 'inâdlarından ızrâr ve gün be-gün cevri ezâları mütezâyid olduğunun bildirilmesi	[67/1]	1
21	mütesellim olmak hasebiyle guruşları ahz eylemek	[67/3]	1
22	hilâf-ı şer' ve mugâyir-i rızâ ba'zı güne harekâta tasaddî	[13/2] [30/2] [35/2] [46/1] [68/2] [91/2] [98/3] [99/2] [113/1] [116/4] [127/3]	11
23	ihtilâl-i nizâm-ı serhadde nâdî bir şahıs olması	[48/1]	1
24	hilâf-ı inhâ mübârek rikâb-ı kamer-tâb-ı Husrevânem ref' ü rafi'â birle tasdîka cesâretine binâ'en	[70/3]	1

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
25	îkâz-ı ‘uyûn-ı fitne ile ihtilâle bâdî	[71/2] [102/1]	2
26	ba‘zı kimesneleri tahrîk ile tahlîsi iktizâ idenleri ‘adem-i tahlîsine sebep bulunması	[71/3]	1
27	a‘yânlık iddi‘âsıyla tasallut	[74/1] [141/2]	2
28	fermân-ı ‘âlîye ‘adem-i itâ‘at eylemek	[16/4] [18/1] [18/2] [24/1] [50/2] [75/2] [98/3] [108/3] [120/3] [131/2] [140/4]	11
29	mugâyir-i emr-i ‘âlî mahall-i âhara gitmemek	[140/3]	1
30	nizâma dâ‘ir muhtell-i kelimât-ı nâ-bercâya âgâz	[77/1]	1
31	ihtilâl-i umûr-ı vakfa ictirâ eylemek	[25/2] [38/3] [81/2]	3
32	edâ-yı hıdmet eylememek	[84/2]	1
33	kizb ü dürûğ ile kendine tîmâr ibkâ itdirmek	[7/3] [13/4] [28/3] [78/3]	4
34	vazîfesi olmayan umûra müdâhale	[2/1] [7/1] [9/1] [9/2] [47/3] [66/3] [82/3] [96/1] [121/2]	9
35	devlete muzırrı refî‘âr ve güftâr ve ‘ulemâya lâıyk ve sezâ-vâr olmayan etvâr-ı nâ-hemvâre ibtidâr eylemesi	[9/1] [9/2] [82/3] [96/1] [121/2]	5

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
36	re'âyâ fukarâsı üzerlerine musallat ve arâzîlerini tagallûben zabt ve çiftliğini ilhâk ile tekdîr ve tezvirden hâlî olmaması	[80/3]	1
37	umûr-ı mühimme ve menâzil-i nizâmın ihtilâl ve ta'tîline bâdî olmak	[21/3] [22/1] [34/2] [82/2] [96/4] [113/2] [123/1]	7
38	menfa'atıyçün tekâlîfâtı cebren tahsil	[82/1] [87/3] [88/3]	3
39	re'âyâlarını habs itdirüp ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsi hadden bîrûn olması	[82/1] [87/3] [88/3]	3
40	mübâyâ'a behâsından gurus tahsîl ve zimmetinde kaldığından başka nefsiyçün fukarâdan gurus dahi tahsîl ve ahz idüp zimmetine geçirmesi	[83/1] [103/2]	2
41	mu'ârazadan men' olunmak bâbında evâmîr-i 'aliyye sâdır olmuşiken tekrâr celb-i mâl ümidiyle sülûk ve ta'cîz ve tekdîr sevdâsında olması	[85/2]	1
42	hilâf-ı hatt-ı humâyûn tekâlîf nâmına gurus ve keyl mübâyâ'a matlûb ve tahsil	[89/1] [115/1]	2

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
43	kasabanın salyânesini vaktinde diledüğü mikdârda zamm ve cebren ve kahren tahsîl	[34/3] [97/1]	2
44	voynugâna mahsûs arâzîlerine hilâf-ı şurût dahl ü ta'şîr ve tecrîm birle	[6/1] [92/2]	2
45	tekâlif nâmına sekiz kîse akça tahmîl ve tahsîliyçün zecren habs eylemeleri	[6/1] [92/2]	2
46	Bâzârgânlık vekâletine ta'arruz itmek sevdâsıyla el-yevm Âsitâne-i 'aliyyede ehl-i İslâm ve Tatar kıyâfetinde geşt ü güzâr üzre olması	[94/1]	1
47	mugâyir-i nizâm-ı hareket eylemesi	[96/5]	
48	Emre İtaatsizlik	[19/3] [21/3] [50/1] [107/2]	4
49	Mühim işlerin duraksamasına sebep olmak	[102/2] [116/2]	2
50	vakfın 'imâretini ta'tîl ve min külli'l-vücûh vakfı tahrîb itmek	[103/3]	1
51	hilâf-ı emr-i 'âlî ve münâfi-i kâ'ide bilâ-mektûb serdârlığı zabt ve Ocağ'ın îrâd-ı mu'ayyenesi olan câ'izeyi virmemek	[101/3]	1

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
52	serdârlığın ihtilâline bâ'is ve Ocağ'ın îrâdının kesr ü noksânına bâdî olmaları	[25/3] [101/3]	2
53	emniyeti bozmak	[41/3] [100/1]	2
54	itâ'at-i emr-i 'âlî itmemesi	[41/1] [49/3] [106/2] [116/3] [117/2]	5
55	mugâyir-i emr-i 'âlî tasallut ve cevır ü ezâ eyledikleri	[98/2] [119/1]	2
56	ihtilâl-i nizâma bâ'is oldukları	[106/1] [111/2] [127/1]	3
57	kesin uygulanması gereken emrin yerine getirilmemesi	[118/3] [125/5]	2
58	vazife başında iğmâz ve rehavette bulunmaları	[118/3] [118/4] [125/5]	3
59	Nâhiyelere beyhûde mebâlig tevzî' ve fukarâ-yı ra'ıyyetden zecren tahsîl ve ekl ü bel' itmeleri	[114/2]	1
60	umûr-ı gümrüğe dâ'ir vukû'u bulan müdâhalesine binâ'en	[49/2]	1
61	voyvodaların umûruna müdâhale etmeleri	[32/4]	1
62	savb-ı me'mûresine 'azîmet etmemesi	[31/4]	1

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
63	inşâ olunacak kalyonun ve mevâdd-ı müsta'celenin te'hîrine bâdî olmak	[32/2]	1
64	ta'tîl-i umûr-ı gümrüğe bâ'is olması	[35/1]	1
65	'aşîret basup onlarla muhârebeye şurû'	[4/2]	1
66	vazifesini yapmamak	[36/2]	1
67	kassâm kitâbeti nâmıyla izinsiz berât ihdâs	[50/1]	1
68	keşişhâne vekîllerini tard u teb'îd ve keşişhâne vâridâtını kabz ve hâsılâtı hevâsına sarf ve metropolidliklerin güzîdelerini etbâ'ına hasr u kasr eylediği	[11/1]	1
69	mukarrer hükûmetin dühûlüne muhâlefet ve emvâl-i mîrîyye ve husûs-ı sâ'irenin dahî temşiyetinde muhâlefet	[22/4] [23/1]	2
70	ihtilâl-i nizâm-ı vilâyeti müceb hâlâta sâ'î	[30/2] [120/3]	2
71	kazâya hâkimü'ş-şer' olanlara hükûmet itdirmeyüp kendüsü fuzûlî zabt	[94/3] [143/1]	2

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
72	hilâf-ı şer‘-i şerîf / hilâf-ı marzî harekât-ı nâ-hemvâra ictisâr itmek	[12/1] [23/2] [106/2] [137/4] [142/2] [145/3] [146/2]	7
73	a‘yân ile ittihâd ederek îsâl-i dest-i hasâret eylemesi	[140/2]	1
74	rızâ-yı humâyûn-ı Husrevâneme muhâlif ve tavr-ı edebe münâfî ba‘zı harekât ve etvâra ictisâr	[139/4]	1
75	hilâf-ı defter-i hâkânî başka karyelere müdâhale	[137/2]	1
76	de‘âvî-i müzevvir ile geşt ü güzâr ve vazîfeleri olmayan mâddelere karışıp cezîrenin ihtilâline bâ‘is	[137/1]	1
77	kurânın defterde mukayyed ra‘iyyet ve oğullarından iki yüz neferden mütecâviz ma‘lûmü'l-esâmî re‘âyâyı yerlerinden etmeleri	[136/1]	1
78	dürlü ifk ü iftirâyı mutazammın hilâf-ı vâkı‘ ‘arz u i‘lâm ile diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmasıyçün emr-i ‘âlî ısdâr itdirmek	[134/2]	1

SİYASİ VE İDARİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
79	hükmi'ş-şer'î olanlara râhat virmeyüp ve hükûmet itdirmeyüp kendüsü fuzûlî zabt ve ibtâl-i hakk ve hasâret	[134/1]	1
80	tekâlif tahsili bahânesiyle re'âyâdan zorla gurus tahsîl ve edâya iktidârı olmayanları cebren ve kahren ahz ile der- zincir etmek	[18/1] [50/2] [131/2]	3
81	ihtilâlîn icrâsında beyân-ı ifsâd ve mel'aneti munzam olmak	[130/4]	1
82	'azl	[128/1]	
83	mugâyir-i rızâ-yı 'aliyyem harekâta ibtidâr	[12/1]	1
84	mîrî kalyonların ikmâline müdâhale	[145/4]	1
	TOPLAM SUÇ SAYISI		233

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
1	Esnaflın nizamını bozmak	[24/2] [42/3] [62/3]	3
2	hâne basup emvâl ü erzâklarını yağma	[22/3] [36/1] [44/2] [77/4]	4
3	hilâf-ı emr-i ‘âlî sipâhîlerin tîmârlarını arza cesâret	[44/4] [86/3]	2
4	Halktan haksız yere, zorla akçe almak	[51/1] [51/2] [57/1] [63/2] [67/2] [76/1] [102/3] [104/4]	8
5	Eşkincilü mülk tîmârdan haksız yere talepte bulunmak	[54/3] [88/1]	2
6	tevzî‘ defterine akça tevzî‘ ve cebren tahsil etme	[55/3] [84/3] [86/1] [89/2]	4
7	borç alıp parayı gasp etme	[56/6] [90/2] [95/3] [133/3]	4
8	celb-i mâl sevdâsı	[28/4] [57/4] [74/1] [86/2] [130/2] [134/3] [141/2]	7
9	Borçlu olup Borcunu ödememesi	[60/2] [61/1]	2

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
10	sefine ile gelen zehâ'iri sahibine teslim etmeyip başka bir yerde ihtifa etmek ve zehâ'irin başkası tarafından alındığını iddi'â etmek, sefinenin yelkeninin telef olmasına sebep olmak	[8/2] [61/3]	2
11	derbend zâbıtına virilmesi muktezî olan yevmiyyesini virdirmeyüp konağını basup emvâl ü eşyâsını yağma	[62/2]	1
12	kendüye sebt itmek üzere herkesin ze'âmet ve tîmârlarını birer isme 'arz virmek	[63/2] [102/3]	2
13	niçelerin hânedânların harâb ve emvâllerin gasb	[25/2] [41/2] [63/3] [99/3]	4
14	hevâsına tâbi' 'aveneleriyle hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayri hakkın emvâl ü eşyâlarını cebren ve kahren ahz ü kabz itmek	[19/2] [64/1] [78/5]	3

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
15	tuzu kendü dilediği mikdâr aldıktan sonra mâ'adâsını esnâfa tevzî' itdikde ba'zılarına çok virüp ve ba'zılarına cüz'î cirüp ol vechile dahi gadr eylemek	[64/2]	1
16	kendü murâdı üzre tuza narh belirleyip noksâna fûrûht idenin dükkânını kapayup tecrîm ve tekdîr ile mallarını ellerinden almak	[64/2]	1
17	iştirâ eylediği sahtiyânı narh rûzîsinden ziyâdeye bey' ve kendülere nush u pend olundukda muntasîh olmayup ızrâr ve bu vechile esnâfı ve sâ'iri tekdîr ve ızrâr itmek	[65/2]	1
18	Hâss arazisinin muhtell ve müşevveş olmasını mûcib harekât-ı nâ-bercâya tecâsür	[47/2]	1
19	çiftliğe ait tarla ve mâ-i cârî ve meralarını tagallüben zabt ü rabt sevdâsında olduklarına binâ'en	[67/1] [122/3]	2

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
20	mütesellim olmak hasebiyle gurusları ahz eylemek	[67/3]	1
21	salyâne defterine kendü nefsleriyçün akça zamm etmeleri	[71/1]	1
22	gamz ve tağrîm ve hetk- i ‘ırz ve gasb-ı emvâl ve ef’âl-i şenî‘aya ictisâr	[39/1] [71/2] [72/1] [82/1] [87/3] [88/3] [100/2] [102/1] [108/2] [108/3] [118/1] [141/1]	12
23	narhın üzerinde satış yapmak	[71/4]	1
24	ahâlînin bâkire kızlarını namzedlerine virdirmeyüp ahz-ı rüşvet ile küfüvlerinin gayrısına şürû‘	[74/1] [141/2]	2
25	katl kasdıyla menzil basup mevcûd olan emvâl ü eşyâları külliyyen zabt	[74/2] [95/2]	2
26	daha önce birine sattığı köleyi başkasına da satmak	[45/3]	
27	re‘âyânın guruslarını/paralarını tecrîmen ahz	[34/3] [47/1] [75/2] [97/1] [98/1] [100/1] [140/4]	7

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
28	Narhın üzerinde (pahalı) satış yapmak	[77/2] [77/3]	2
29	kizb ü dürûğ ile kendine tîmâr ibkâ itdirmek	[7/3] [13/4] [28/3] [78/3]	4
30	cevâ'ize-i kadîmelerin cânib-i Ocağa edâ eylememeleri	[81/1]	1
31	menfa'atıyçün tekâlifâtı cebren tahsil	[82/1] [87/3] [88/3]	3
32	mübâya'a behâsından guruş tahsîl ve zimmetinde kaldığından başka nefsiyçün fukarâdan guruş dahi tahsîl ve ahz idüp zimmetine geçirmesi	[83/1] [103/2]	2
33	mu'ârazadan men' olunmak bâbında evâmîr-i 'aliyye sâdır olmuşiken tekrâr celb-i mâl ümidiyle sülûk ve ta'cîz ve tekdîr sevdâsında olması	[85/2]	1
34	hilâf-ı hatt-ı humâyûn tekâlif nâmına guruş ve keyl mübâya'a matlûb ve tahsil	[89/1] [115/1]	2

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
35	derileri ucuza alıp saklayarak pahalıya satmak, piyasayı bozmak, vurgunculuk	[39/2] [90/1]	2
36	kasabanın salyânesini vaktinde diledüğü mikdârda zamm ve cebren ve kahren tahsîl	[34/3] [97/1]	2
37	tekâlif nâmına sekiz kîse akça tahmîl ve tahsîliyçün zecren habs eylemeleri	[6/1] [92/2]	2
38	hane ve dükkân basmak	[41/1] [107/2]	2
39	malları soymak	[40/1] [40/2] [41/1] [107/2]	4
40	Gasb	[107/3]	1
41	tekâlif-i sâ'ireden manastıra isâbet ideni zâbitleri ma'rifetiyle ahz eylemediğinin anlaşılması	[105/1]	1
42	hayvanâtın itlâfına bâdî	[103/1]	1
43	Zimmetine para geçirmek	[101/2]	1

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
44	hilâf-ı emr-i ‘âlî ve münâfî-i kâ‘ide bilâ-mektûb serdârlığı zabt ve Ocağ‘ın îrâd-ı mu‘ayyenesi olan câ‘izeyi virmemek	[101/3]	1
45	kendü kâr ü kesbine kanâ‘at itmeyüp umûr-ı şer‘iyyeyi maktû‘ misillü bey‘ itmesi	[30/3] [30/4] [121/3]	3
46	ipeği râyicinden düşük almak	[109/1] [112/3]	2
47	surre-i haremeyn-i şerîfeyn ve gerek Enderûn-ı humâyûnuma virilen sabun behâ ve mâl tahsîline muhâlif	[116/1]	1
48	adam soyup üzerlerindeki pâreleri gasb	[115/3]	1
49	Nâhiyelere beyhûde mebâliğ tevzî‘ ve fukarâ-yı ra‘iyyetden zecren tahsîl ve ekl ü bel‘ itmeleri	[114/2]	1
50	Sırka/hırsızlık	[28/1] [126/2] [145/2]	3

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
51	hufyeten yapağı(yün) iştirâ ve leylen nakl ve fürûht birle	[48/2]	1
52	sahte akça darp etmek ve suçu başkasına isnad etmek	[33/4] [42/2]	2
53	su yollarının kesilmesine ve tahrîbine cür'et	[42/3]	1
54	menzillerini basup emvâl ü eşyâların gasb u gâret itmeleri	[4/1] [29/1]	2
55	resm-i âmediyyenin cem'-i tahsîline mümâna'at ve muhâlefet eylemek	[10/2]	1
56	yağma ve talan	[19/4] [20/1] [38/2] [41/3] [129/2]	5
57	izni olmamasına rağmen hayvan satın alıp payitahta getirmek	[13/3]	1
58	Zorla haraç toplamak	[41/3]	1
59	Devleti zarara uğratmak	[41/3]	1

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
60	a‘şâr-ı şer’iyye ile sair vergilerin edâsına muhâlefet ve cem‘ ü tahsîli için vazifeli âdeme dahi râhat vermeyüp ve mukâvemet etmek	[3/1]	1
61	icâre ile sâkin olduğu konağı istirdâd ve temellük idüp içindeki eşyalara zarar vermek	[6/2]	1
62	vergilerin noksânına bâdî olmaları	[38/2]	1
63	ahâlîden iftirâ ve hile ile paralarını alması	[36/2]	1
64	Haremeyn-i şerîfeyn mâlîna kesr ü noksân	[15/2]	1
65	eşcâr-ı müstemirreleri kat‘ ve mahsûlünü ahz	[36/1]	1
66	ağaç kesip satma	[37/1]	1
67	gasb-ı emvâl	[12/1] [18/1] [23/2] [50/2] [131/2]	5
68	kendü cerr [ü] menfa‘ atiyçün emvâl-i vâfire tarh ve tevzî‘ ve tahsîl ile emvâl-i fukarâyı ekl ü bel‘	[48/4]	1

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
69	fevt olanların terekelerini zabt etme ve isbât-ı verâset olan terekeleri dahi virmeyüp kullanma	[15/3]	1
70	haksız yere adam katl idüp sıbyân ve ebnâsını çiftlikden ihrâc ve tard u teb'îd ve emvâl ü eşyâsını zulmen zabt	[20/2] [135/1]	2
71	keşişhâne vekîllerini tard u teb'îd ve keşişhâne vâridâtını kabz ve hâsılâtı hevâsına sarf ve metropolidliklerin güzîdelerini etbâ'ına hasr u kasr eylediği	[11/1]	1
72	keşişhâne düyûnunu artırıp, düyûnu vâkı' metropolidliklere tahmîl ve mebâliğ-i kesîre tahsîl ve yine tahkîk-i deyn eylemediği	[11/1]	1
73	emvâl-i mîrî ve mühimmât-ı seferiyyenin tahsîl ve te'diyesine mâni' olmak	[3/2] [11/2] [124/3]	3

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
74	mukarrer hükûmetin dühûlüne muhâlefet ve emvâl-i mîrîyye ve husûs-ı sâ'irenin dahî temşiyetinde muhâlefet	[22/4] [23/1]	2
75	zimmetlerinde olmaması gereken emvâli virmemek ve ekl sevдâsında olmaları	[22/4] [23/1]	2
76	mâl-ı cizyenin ibtâline bâ'is oldukları	[30/2]	1
77	bir hâtûnu tahrîk ve iğfâl ve kendü rızâsıyla esîr pazarına götürüp fûrûht eylemek	[26/3]	1
78	başkasına ait çiftliğin emlâkını fuzûlî zabt irâdesinde bulunmak	[143/2]	1
79	emvâl-ı mîrînin ta'tîline bâdî	[120/1] [142/2]	2
80	cânib-i mîrîye hasâret itmesi	[138/3]	1
81	nizâm-ı kadîmlerine mugayir, virdikleri mastakiyi edâda ta'tîl ve sâ'irlerini tahrik	[136/2]	1

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
82	fukarâyı tekdîr ve bi-gayri hakkın zulmen akçalarını ahz	[5/2] [33/1] [40/1] [40/2] [100/2] [112/2] [135/3]	7
83	ba'zı hevâ-dârlarını kazaya taslit birle ebnâ-i sebîlden nehb ü gâret eyledikleri ve kuttâ'-i tarik(yol kesmek)	[133/2]	1
84	Nasrânî bir re's gulâmı virmemekde ısrar ve mübâşirin üzerine hücum etmesi	[133/2]	1
85	kasaba ahâlîsinin öteden berü hayvanlarını otlattığı, istifade itdikleri mahsûlü ve araziye zabt idüp, tuttuğu silahlı çobanlarla sadece kendi hayvanlarına otlatırması ve silahlı adamlarıyla kasabanın bağlarına üç binden mütecâviz ağnâm sevk ve bağları harâb itmek	[133/1]	1
86	gedik duhânını(tütün) bilâ-tezkere gümrükden kaçırıp hufyeten İstanbul'da fûrûht eylemek	[132/3] [146/1]	2

EKONOMİK DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
87	tekâlif tahsili bahânesiyle re‘âyâdan zorla gurus tahsîl ve edâya iktidârı olmayanları cebren ve kahren ahz ile der-zincir etmek	[18/1] [50/2] [131/2]	3
88	re‘âyânın emvâl ü eşyâlarını fûrûht	[18/1] [50/2] [114/2] [131/2]	4
89	fukarâdan şa‘îr(arpa) mübâya‘a bedeli nâmıyla mebâliğ-i keşîde cebren ve kahren tahmil	[123/3]	1
90	kal‘anın cebe-hânesi ve derûnunda olan mühimmâtı fûrûht	[24/3]	1
91	neferât-ı kal‘anın tîmârları mahsûlünü ve ‘ulûfelerini ahz ü kabz	[24/3]	1
92	mîrî kalyonların ikmâline müdâhale	[145/4]	1
	TOPLAM SUÇ SAYISI		193

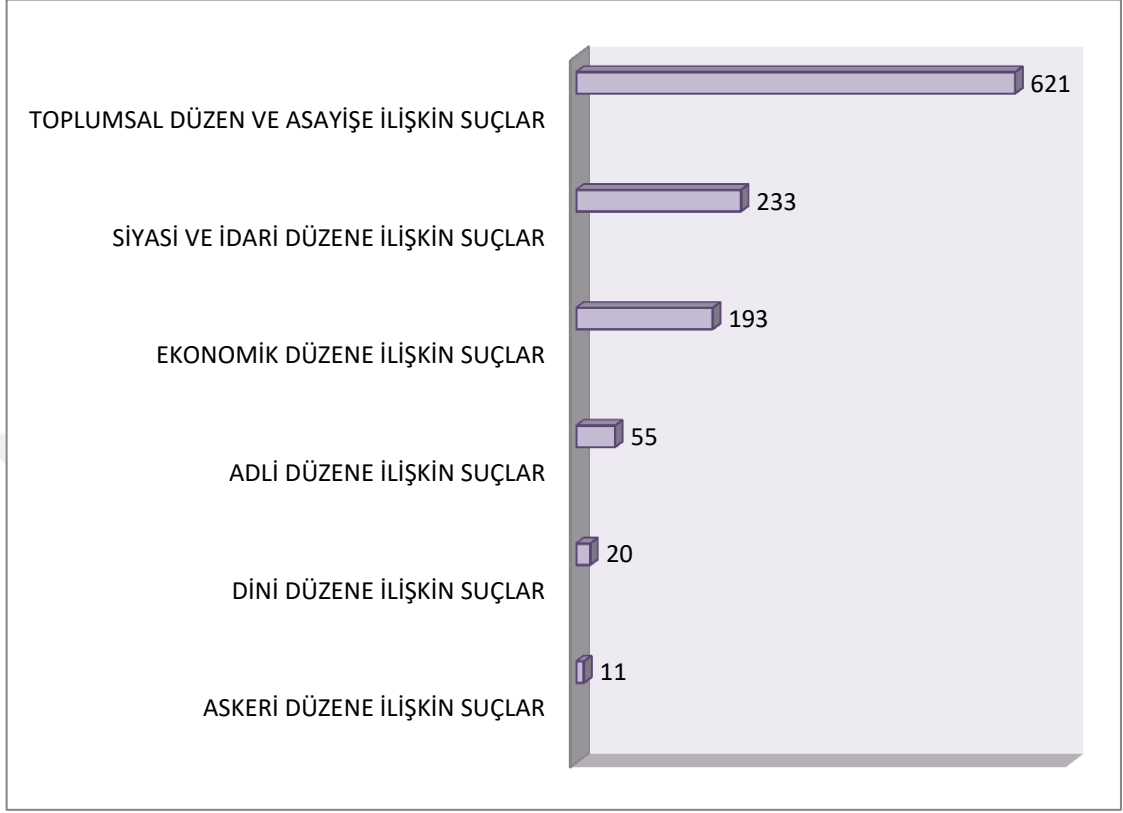
ASKERİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
1	fevkânî kuleler binâ ve ihdâs	[25/2] [41/2] [72/2] [108/3] [119/2]	5
2	savaştan kaçmak	[5/2] [13/3]	2
3	‘aşîret basup onlarla muhârebeye şurû’	[4/2]	1
4	başlarına bir mikdâr asker cem‘ ve paşa ile muhârebeye tasaddî itmeleri	[37/2]	1
5	emr-i muhâfazayı terk/Muhafaza görevini terk	[143/2]	1
6	kal‘anın cebe-hânesi ve derûnunda olan mühimmâtı fûrûht	[24/3]	1
	TOPLAM SUÇ SAYISI		11

ADLİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
1	hilâf-ı vâkı‘ ‘arz-ı hâl	[13/1] [14/1] [25/4] [26/1] [45/2] [75/1] [95/1] [106/1] [111/2] [115/2] [121/1] [143/3] [144/1]	13
2	zulm ü ta‘addîlerini setr ve ashâb-ı hukûkun hakkını ibtâl sevdâsıyla firâr ve kendülerini ihtifâ eylemek	[57/1]	1
3	Suçlamanın asılsız olduğunun anlaşılması, reayaya iftira atıldığıının tespiti	[57/2] [63/1] [71/5]	3
4	hilâf-ı vâkı‘ ruk’a ruk’a ictisâr	[58/1]	1
5	hilâf-ı emr-i ‘âlî da‘vâlara tasaddî	[19/1] [59/1]	2
6	sefine ile gelen zehâ’iri sahibine teslim etmeyip başka bir yerde ihtifa etmek ve zehâ’irin başkası tarafından alındığını iddi‘â etmek, sefinenin yelkeninin telef olmasına sebep olmak	[8/2] [61/3]	2
7	mahbûs olanları ahza tasaddî	[65/2]	1
8	Asılsız davalarda bulunmak/ asılsız cürm isnad etmek	[63/1]	1

ADLI DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
9	hüccet-i şer‘iyyeye mugāyir hareket ve ‘inādlarından ızrâr ve gün be-gün cevri ü ezâları mütezâid olduğunun bildirilmesi	[67/1]	1
10	hilâf-ı inhâ mübârek rikâb-ı kamer-tâb-ı Husrevânem ref‘ ü rafî‘â birle tasdîka cesâretine binâ’ en	[70/3]	1
11	ba‘zı kimesneleri tahrîk ile tahlîsi iktizâ idenleri ‘adem-i tahlîsine sebep bulunması	[71/3]	1
12	Asılsız iddia ve şikâyetlerde bulunmak	[74/1] [117/1] [141/2]	3
13	ifk ü iftirâ ile iştikâları	[27/1] [86/4] [111/2] [112/1] [117/2] [124/2] [126/3] [126/4]	8
14	müzevvir da‘vâlara sülûk	[87/2]	1
15	hakkında yapılacak şikâyetleri önlemek	[15/3] [109/1] [112/3]	3
16	hilâf-ı inhâ iştikâ	[12/2] [26/4] [33/2] [97/2] [123/2]	5
17	yalan şâhitlik	[22/2]	1
18	hile ile sahte ‘arz-ı hâl emri ısdâr itdirmeleri	[17/1]	1

ADLİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
19	nefy olunduğu mahallden hileli yazışmalar ile kendüyü itlâk itdirdüp ‘avenesiyle yek-dil olarak tekrâr Rûm patrikliğine nasb	[11/1]	1
20	de‘âvî-i müzevvir ile geşt ü güzâr ve vazîfeleri olmayan mâddelere karışıp cezârenin ihtilâline bâ‘is	[137/1]	1
21	hilâf-ı şer‘-i şerîf habs ve tecrîm	[136/1]	1
22	eşkîyâ olan oğlu hakkında cezalandırma kararı olmasına rağmen oğlunu saklaması	[135/3]	1
23	dürlü ifk ü iftirâyı mutazammın hilâf-ı vâkı‘ ‘arz u i‘lâm ile diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmasıyçün emr-i ‘âlî ısdâr itdirmek	[134/2]	1
24	mülâzemet talebiyle ‘arz-ı hâl ve işâret-i Şeyhü’l-islâmîye taklîd sâhte işâret ile ahz olunmak	[125/1]	1
	TOPLAM SUÇ SAYISI		55

DİNİ DÜZENE İLİŞKİN SUÇLAR			
Sıra	Suç	Sayfa-hüküm Numarası	Suç Sayısı
1	Âyînlerine münâfi/ mugâyir (aykırı) hareketlerde bulunmak	[11/1] [27/2] [28/4] [42/4] [52/1] [52/2] [53/2] [58/4] [99/1] [109/2] [110/2] [111/1] [120/4] [124/2] [125/2] [129/1] [138/1] [138/2]	18
2	umûr-ı manastırın ta'tîl ve nizâm-ı kadîmlerinin ihtilâlîne bâdî olduğu	[105/1]	1
3	havâfîlerde kâ'in sahîh Rûm milletini kendü mezheb-i bâtılası olan mezheb-ı Efrance'ye ittibâ' ile katı vâfir re'âyânın Katolik olmalarına bâ'is olmak	[130/1]	1
	TOPLAM SUÇ SAYISI		20

Şekil 24: Suçların Sayısal Dağılımı

4. MATERYAL VE YÖNTEM

18 Numaralı Kalabend Defteri; T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda bulunan 989 numaralı Divan-ı Hümayun Defterleri Kataloğu'ndaki 44 adet defterden biridir. Defterin tamamı H. Şevval 1188-Rebiu'l-âhır 1191, M. Aralık 1774-Haziran 1777 yıllarını kapsamakta ve 290 sayfadan oluşmaktadır. Bizim değerlendirmesini yaptığımız kısım ise; defterin başlangıcı olan H. Şevval 1188/M. Aralık 1774 tarihinden Evâ'il-i Muharrem 1190/M. Şubat 1776 tarihine kadar olan, defterin 1-146 sayfa aralığını oluşturan kısımdır.

Defterimizi transkript ederken, metnin yazımındaki düzeni sağlayacak ve anlaşılmasını kolaylaştıracak belli başlı kurallar kullandık. Örneğin; metnin içerisindeki sayfaları ve sayfa içindeki hüküm sıralarını “[s. 133/3]” şeklinde köşeli kapalı parantez içerisinde gösterdik. Bu köşeli parantezin altına gelecek şekilde ilgili hükmün transkriptini koyduk. Ayrıca üzeri çizilen ve çizginin üzrinde terkîn yazan hükümlerle, içeriğinde “hükmün kaydı terkin edildi” yazan hükümlerin üstüne, koyu renkli olarak **Terkîn** yazılmıştır.

Köşeli parantezi “[]” muhtelif şekillerde kullandık. Hükmün içindeki hitap cümlelerinde eğer muhattap ismi boş bırakılmış ise ya da hükmün içeriğindeki ceza mahalli, görevli ismi gibi sonradan eklenmesi için kâtip tarafından bilinçli boş bırakılan yerleri köşeli parantez içinde üç nokta “[...]” ile gösterdik. Örneğin, “*Rumili vâlîsi vezîrim [...] Paşa'ya*”, “*mübâşir ta'yîn olunan hâssa silahşorum [...] zîde mecdühû ma'rifetiyle*”, “*kazâ-yı mezbûra tâbi' [...] nâm karye*” örnek gösterilebilir. Ayrıca hükümlerde, ay isimleri rumuz şeklinde yazıldığı için köşeli parantez “[]” içinde ay ismini açık bir şekilde yazmayı tercih ettik. Tarihler kısaltılmış ise kısaltılan kısmı da köşeli parantez içinde yazdık. Örneğin, “*fî Evâhır-ı Râ [Rebî'u'l-evvel] sene [11]89*”.

Hükümlerdeki tarihleri hesaplarken karışıklılık olmaması için bazı kuralları uyguladık ya da belirledik. Örneğin ayların ekserisinin başında geçen ve ayın ilk, orta, son 10 gününü ifade eden evâ'il, evâsıt ve evâhır sürelerini belli bir kurala

oturtup, tarih hesaplamalarımızı ona göre yaptık. Şöyle ki; evâ'il'i ayın ilk on gününün ortası olan 5. günü, evâsıt'ı ayın orta on gününün ortası olan 15. günü, evâhır'ı ayın son on gününün orta günü olan 25. günü olarak hesapladık. Hicri tarihleri Miladi tarihlere çevirmek için Türk Tarih Kurumu'nun "Tarih Çevirme Klavuzu"nu kullandık. İki tarih arasındaki süre farkını bulmak için Hesaplama.net uygulamasının "İki Tarih Arasındaki Gün Sayısını Hesaplama" programını kullandık.

Hükümlerde okuyamadığımız yerleri üç nokta "... ile gösterip, boş bıraktık. Zımmi isimlerini imlaya uygun şekilde, karine ile okumaya çalıştık. Emin olamadığımız zımmi isimlerinin yanına parantez içinde soru işareti "(?)" koyduk. Aynı uygulamayı karye ve manastır isimlerinde de yaptık. Yer isimlerini bulma ve okuma konusunda Tahir Sezen'in *Osmanlı Yer Adları*'ndan oldukça faydalandığımızı da belirtmek isteriz.

Hükümler transkript edilirken kelime başı, ortası ve sonundaki [ع] ayın harfi ['] işareti ile, [◌] hemze harfi ise, ['] şeklinde gösterilmiştir. Kelimelerdeki uzun okunuşlar harflerin kalın olup olmamasına göre iki şekilde verildi. Eğer okunuşta kalınlık belirten [ك] kaf ve [غ] ğayn harfleri sesli harfin başında var ise sesli harfi [ā], [ī], [ū] şeklinde gösterirken, diğer sessiz harflerin uzatmalarını [â], [î], [û] şeklinde transkripsiyonda gösterdik.

Defterde dokuz yerde geçen "*Bir sûreti*" ile başlayan hükümleri, ayrı bir hüküm başlığı altına almakla beraber, kendinden önceki hükümle irtibatlı olduğu ve içeriğinde çok bilgi barındırmadığı için, suç veya ceza mahalli isimlerini irtibatlı olduğu ve hemen üstünde geçen hükümden çıkardık.

Hükümlerin yazımında belli kurallar vardır. Örneğin; Ceza hükümleri, genellikle suç ve ceza mahallinin yöneticilerine hitap ile başlayıp, olayı Divan-ı Hümayun'a arzıhal ile ileten kişi ve varsa görevi belirtildikten sonra suçlunun ismi, suç mahalli ve işlediği suç verilir. Suçu sabit görülen suçluya, verilen ceza türünün tatbiki için belirlenen görevli eşliğinde, ceza mahalline gönderildiğini görmekteyiz. Ceza mahalline teslim edilecek suçlunun ceza tatbikçisine veya dizdarına tenbihte bulunup hüküm bitirilir ve tarih atılır. Varsa şerhleri hükmün üstüne yatay şekilde yazılırdı. Biz bu şerhleri koyu yazı ile transkript hükmünün altında gösterdik.

5. 18 NUMARALI KALABEND DEFTERİNİN (s.1-146) TRANSKRİPSİYONU

KAL‘A-BEND DEFTERİ

MİN EVÂSİT-I ŞEVVÂL SENE 1188 İLÂ EVÂHIR-I REBİÜ‘L-ÂHIR SENE

1191

[s. 2]

Bi-ismihi sübhânehu ve te‘âlâ

Hazihi kuyûd-ı ahkâmü'n-nefy ve'l-habs ve'l-iclâlü's-sâdire fî zemân-ı Sadrü'l-vüzerâ hazret-i ‘İzzet Mehemed Paşa yesserallâhu mâ-yürîd ve mâ-yeşâ’ ve fî avân-ı Re’isü'l-küttâb hazret-i Mîr İsmâ‘îl Râ’if Efendi nâle mâ-yetemennâh.

Fî 17 L [Şevvâl] sene 1188.

[s. 2/1]

Rumili vâlîsi vezîrim [...] Paşa’ya ve Kesriye Kādîsı’na ve İnöz Kal‘ası Dizdârı’na hüküm ki;

Sadr-ı a‘zam mektûbcusu hulefâsından kıdvetü'l-emâcid ve'l-a‘yân el-Hâc Hâfız Mehemed zîde mecdühû Südde-i sa‘âdetime arz-ı hâl idüp berât-ı ‘âlî-şânımla mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinden Kesriye Kazâsı’na tâbi‘ Selceste(?) nâm karyenin ehl-i zimmet re‘âyâları umûrlarını rü’yete taraflarından bâ-hüccet-i şer‘iyye kocabaşıları olan Kavi-oğlu nâm zimmînin her vechile evzâ‘ ve etvârından ahâlî-i fukarâ hoşnûd ve râzîler iken karye-i mezbûre mütemekkinlerinden zulm ile ma‘rûf Terance nâm zimmî kendü hâlinde olmayup hevâsına tâbi‘ yine karye-i mezbûre

mütemekkinlerinden Sünbül-oğlu Gardebani ve Bimatri İstoyka ve Nikotafe nâm zimmîler ile yek-dil ve kocabaşılık iddi'âsıyla re'âyâ fukarâsını hilâf-ı şer'-i şerîf ehl-i 'ırz tâ'ifesine bi-gayr-ı hakkın tecrîm ve bilâ-emr-i şerîf tekâlîfleri umûrlarına karışdıklarından mâ'adâ 'ırz ve envâllerine dahi ta'arruz ve niçe envâ'-ı fesâhat ve fesâdâta ictisâr ve zulm ü ta'addîlerinden ahvâl-i fukarâ dîger-gûn ve perâkende vü perîşân olmalarına bâ'is olmalarıyla müfsid-i mesfûrlar fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olup bilâ-emr-i şerîf karye-yi mezbûrenin umûruna karışmayup re'âyâ fukarâsına bir dürlü ta'addî ve rencîde itdirilmemek bâbında bundan akdem emr-i şerîf sudûrunu re'âyâ-yı mesfûr bâ-'arz-ı hâl istid'â ve Dîvân-ı humâyunumdan su'âl olundukda karye-i mezbûre re'âyâlarının taraflarından bâ-hüccet-i şer'îyye umûrlarını rü'yete vekîlleri olan Kavi-oğlu nâm kocabaşı sadâkat ve istikâmet üzre umûrlarını rü'yet ve cümlesi mesfûrdan hoşnûd ve râzîler iken marzîleri ve muhtârları olmayan bâlâda isimleri mezkûr zimmîler kocabaşılık iddi'âsıyla bilâ-sened fuzûlî umûrlarına müdâhale ve re'âyâ-yı mesfûreye dahi hilâf-ı şer'-i şerîf inhâ olduğu üzre îsâl-i hasâret ve zulm ü ta'addî eyledikleri vâkı' ise fî-mâ-ba'd mesfûrlar kendü hâllerinde olup karyeleri umûruna karışmamak ve fukarâyı rencîde eylememek üzre ma'rifet-i şer'le tenbîh ve te'kîd olunmak için bu makûlelere meclis-i şer'e havâle ile emr-i şerîfim yazılageldiği tahrîr olunmağla meclis-i şer'le görölüp fukarâ-i ra'îyyet hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addî ve rencîde olunmamak bâbında bin yüz seksen yedi senesi evâhır-ı şevvâlinde sâdır olan emr-i 'âlî Kesriye mahkemesine lede'l-vürûd mesfûrlar huzûr-ı şer'e ihzâr olunduklarında kendü hâllerinde olup fî-mâ-ba'd umûr-ı karyeye karışmayup bir ferde zulm ü ta'addî eylememek üzre taraf-ı şer'den mahkeme tenbîh olunmuşiken mesfûr Terance zimmî kuvvet-i mâliyyesi sebebi ile Kesriye a'yânı 'umde-i isnâd-ı kaviyyesi olduğundan derûnunda muzmer olan fesâdâtı icrâ için şeref-rîz-i sudûr olan fermân-ı 'âlîye adem-i itâ'at ve inkıyâd sûretini izhâr ve tenfiz-i emr-i 'âlî olmayup evvelkiden ziyâde zulme tasaddî ve keyfiyet-i hâl tekrâr huzûr-ı şer'e ihbâr olundukda mesfûre kıbel-i şer'den bi'd-defe'ât tenbîh ve te'kîd olundukda mücâb olmayup, "*Siz benden iştikâ itdiniz*" diyü eylediği mezâlim ve ta'addiyâtın hadd ü hasrı olmayup nice zulm ve rahneye mücâseret ve merkez-i itâ'atden hurûc ve bir dürlü zabt u te'dîbi mümkün olmadığından ahvâl-i fukarâ dîger-gûn ve ekser-i re'âyâ perâkende vü perîşân ve âhar mahallerde geşt ü güzâr ve ehl ü 'ıyâllerinden dûr ve şerr ü şekâvetinden karyelerine gelmekde ictinâb ve cümlesinin emn ü

râhatları meslûb ve mesfûr te'dîb olmadıkça irâhe-i 'ibâd mümkün olmamağla mesfûr ıslâh-ı nefis oluncaya dek İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmaz ise cümlesi perâkende vü perîşân olacakları zâhir olduğu bu def'a karye-i mezbûre re'âyâsı taraflarından mûmâ-ileyhimâyâ vürûd iden Rûmiyyü'l-'ibâre mektûblarından tahrîr ve istid'â-yı merhamet eylediklerin bildirüp, siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-imûmâ-ileyhimâsız mesfûr Terance zimmiye fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak üzre ma'rifet-i şer'le muhkem tenbîh ü te'kîd ve bundan sonra dahi mütenebbih olmayup fukarâ-i ra'iiyete zulm ü ta'addîye cesâret ider ise mesfûr Terance'yi 'alâ-eyyi hâlin ahz ve ıslâh-ı nefis için İnöz Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend ve şerr ü şekâvetinden fukarâyı tahlîs ve üzerlerinden men' ü def'olunmak bâbında sana hıtâben mezkûr emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i muharrer târîh-i mezbûrda emr-i şerîf virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın, mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mûcebince vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak fermânım olmağın, imdi siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince mesfûr Terance zimmiye fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup fukarâ-i ra'iiyeti rencîde eylememek üzre ma'rifet-i şer'le muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyesiz Şöyle ki bundan sonra dahi memnû' ve mütenebbih olmayup mugâyir-i emr-i 'âlî fukarâ-i ra'iyete zulm ü ta'addîye cesâret ider ise mesfûru 'alâ-eyyi hâlin ahz ve İnöz Kal'ası'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde mesfûr Terance'yi kal'a-i merkûmede kal'a-bend eyleyüp tekrâr ıtlâkıyçün emr-i şerîfim vârid olmadıkça sebîli tahliye olunmakdan ve firârından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene 1188.

Tekrâr çâvûş mübâşeretiyle kal'a-i mezbûrede kal'a-bendiyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Z [Zilhicce] sene [1]188.

[s. 3/1]

Taşköprü Nâhiyesi Nâ'ibi'ne ve Sinop Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Zu‘amâdan ‘Abdülhalîm musâhîb-i Şehriyârî zîde mecdühû gelüp Kocaili Sancağı’ndan Taşköprü nâhiyesinde vâkı‘ berât-ı şerîf ile mutasarrıf olduğu ze‘âmeti karyelerinden nâhiye-i mezbûra tâbi‘ Çıraklı nâm karye sâkinlerinden zümre-i yeniçeriyân ve eşkıyân Çonoz Mustafa ve Bodur Hâce-oğlu ‘Abdi ve Deli Süleymân ve Kara Halîl nâm şakîler öteden berü kendü hâllerinde olmadıklarından mâ‘adâ karye-i mezbûreden hâsıl a‘şâr-ı şer’iyye ve sâ’ir hukûk ve rusûmların edâda muhâlefet ve cem‘ ü tahsîli için mûmâ-ileyhin tarafından varan âdeme dahi bir dürlü râhat vermeyüp ve mukâvemet dahi mümkün olmayup, re‘âyâsı ihtiyâr-ı terk-i evtân ve perâkende vü perîşân olmalarına bâ‘is oldukların inhâ ve eşkıyâ-yı mezbûre zâbiti ma‘rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis olunmaları için emr-i şerîfim recâ ve mûmâ-ileyhin ze‘âmeti karyesine fuzûlî müdâhaleye ictisâr iden bâlâda mezkûrû’l-esâmî eşkıyâ Ocak’dan mübâşir ma‘rifetiyle ahz ve li-ecli’t-te’dîb Sinop Kal‘ası’na irsâl ve kal‘a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi’l-fi’l Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Mehmedmed Ağa dâme mecdühû i‘lâm itmeğin i‘lâm mücebince Ocak’dan ta’yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle şakî-i mezbûrlar Sinop Kal‘ası’na kal‘a-bend olunmaları bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmıştır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl sene [1]188.

[s. 3/2]

Anadolu Vâlisî’ne ve husûs-ı âtiye mübâşir ta’yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından [...] Çâvûş zîde kadrühû ve Kütahya Kal‘ası Dizdârı’na hüküm ki;

Müderrişîn-i kirâmdan ‘Abdullâh Himmet Paşa-zâde Mîr Mustafa zîde ilmühû Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp ber-vech-i mâlikâne ‘uhdesinde olan Kumlucalu(?)¹⁰⁵ mukâta‘ası cemâ‘atinden Nevâhi-i Bayatlu(?) Kazâsı’na tâbi‘ Çermik ve tevâbi‘i kurâda sâkin cema‘âtin sâbıkâ Mîr ‘aşîreti olan Mürtezâ nâm kimesne ‘aşîret-i mezbûr re‘âyâsına gûnâ-gûn zulm ü ta‘addîye mübâderet ve mâl-ı mîrînin kesr ü noksânına bâ‘is olduğundan mâ‘adâ levendât eşkıyâsıyla yek-dil olarak ebnâ-i sebîl ve mârrîn ve ‘âbirînin emvâl ü eşyâların gasb u gâret ve mugâyir-i rızâ-yı hareketden fâriğ olmadığına binâ’en ref‘ ve yerine Receb nâm kimesne Mîr

¹⁰⁵ Metindeki imlaya göre baştaki harf "م" gibi görünse de biz "ق" olduğunu düşünüp “Kumlucalu” olarak okuduk.

‘aşîrete nasb olundukda mezbûr Mürtezâ ‘âdet-i me’lûfesi üzre hareket-i şenî‘adan ferâgat itmeyüp zulm ü ta‘addîde ısrârına binâ’en bundan akdem Resmo ve Kütahya Kal‘aları’na kal‘a-bend olunmak üzre hakkında iki kıt‘a emr-i ‘âlî sâdır olmuşiken bir takrîb firâr idüp bir vechile te’dîb ve gûş-mâli mümkün olmadığın inhâ ve te’dîben mezbûr çâvûş mübâşeretiyle Kütahya Kal‘ası’na kal‘a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediğine binâ’en merkûm Mürtezâ me’lûf olduğu zulm ü ta‘addîden keff-i yed itmeyüp mukâta‘a-i merkûmenin mâl-ı mîrîsinin tahsîl olunmamasına bâ‘is olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ta’yîn olunan çâvûş-ı merkûm mübâşeretiyle te’dîben Kütahya Kal‘ası’na kal‘a-bend olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer üzre mezbûr Mürtezâ me’lûf olduğu zulm ü ta‘addîden keff-i yed itmeyüp mukâta‘a-i merkûmenin mâl-ı mîrîsinin ‘adem-i tahsîline bâdî olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma‘rifetin ve ta’yîn olunan çâvûş-ı merkûm mübâşeretiyle Kütahya Kal‘ası’na irsâl ve îsâle mübâderet eyleyesiz ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde mezbûru kal‘a-i mezbûrede habs ve kal‘a-bend eyleyüp bilâ emr-i şerîf itlâkından tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]188.

Merkûm Murtezâ ta’yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle kal‘a-i merkûma vusûl ve ber-mûceb-i emr-i ‘âlî kal‘a[-bend] olduğunu nâtik Kütahya Kal‘ası dizdârı Hüseyin’in vârid olan ‘arz mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

Fî 24 M [Muharrem] sene [11]89.

Mezkûr Mîr Murtezâ Limni Kal‘ası’na kal‘a-bendiyçün emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî 26 R [Rebî‘u’l-âhır] sene [1]191.

[s. 3/3]

Hâlâ Rakka Vâlisi Vezîr Mehmed Paşa’ya ve bu husûsa Der-‘aliyyemden mübâşir ta’yîn olunan [...] zîde kadrühûya ve Haleb Kal‘ası Dizdârı’na hüküm ki;

Bu def‘a Rûm Kal‘a nâ’ibi ve ahâlisi taraflarından Der-sa‘âdetime vürûd iden i‘lâm ve mahzarın mefhûmunda Rûm Kal‘a Kasabası sükkânından Baziki a’yânından Seydî-oğlu Mollâ ‘Osmân nâm müfsid rehâ itmesiyle ittifak ve Baziki ve Buruki ‘aşîretlerini tahrik ve ikâz-ı fitneye cesâret ve dîger emr-i münîfimde

tafsîl olunduğu üzre Arak- pınar? nâm karye ahâlîsinin giriftâr-ı hasâr olmaları mezbûrun ifsâdından neş'et eylediğine binâ'en li-ecli't-te'dîb nefy ü tağrîbi bâbında emr-i münîfim sudûru iltimâs olunmağın sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mezbûr Seydî-oğlu 'Osmân'ı ahz ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle Haleb Kal'ası'na irsâline mübâderet eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile irsâl olunmuştur. Bu makûle erbâb-ı müfsidin te'dîb ve gûş-mâlleriyle irâhe-i 'ibâd ve te'mîn-i bilâd lazım ve mühim olmağın ber-minvâl-i muharrer mezbûru ahz ve Haleb Kal'ası'na kal'a-bend ile 'ibâdullahı şerr ve ifsâdından tahlîse ikdâm ve dikkat idüp ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin mübâşir ma'rifetiyle mezbûr ol tarafa vardıkda kal'a-i merkûmeye vaz' ve kal'a-bend eyleyüp bilâ-fermân mahall-i âhara hurûcuna tecvîze ruhsatdan hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene 1188.

Tashîh olunduğu üzre tebdîl olunmuştur.

Tekrâr emr yazılmışdır.

Evâ'il-i M [Muharrem] sene [11]92.

[s. 4/1]

Hâlâ Karaman Vâlîsi Vezîr el-Hâc Âlî Paşa'ya hüküm ki;

Akşehir sükkânından bundan akdem bi'd-defa'ât evâmir-i 'aliyye sudûr iden Mahmûd oğlu Süleyman bölükbaşı ve Ağzığri 'Abdülkadir bölükbaşı ve sâ'ir ma'lûmü'l-esâmî şakîler birkaç seneden berü ferce-yâb ve katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl ve envâ'-ı mefsedete ictisâr eylediklerinden başka bu def'a Akşehir kasabası sâkinelerinden Zeyneb ve Şerîfe ve Emîne ve Hadîce nâm hâtûnların menzillerini basup emvâl ü eşyâların gasb u gâret itmeleriyle eşkıyâ-yı mezbûre 'avaneleriyle ahz ve lede't-terâfu' ihkāk-ı hakk olunmak bâbında sudûr-ı emr-i celîlü's-şânım Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşlarından Ali dâme mecdühû ile sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin tarafına vârid ve cümle muvâcehesinden kırâ'at olunup ancak eşkıyâ-yı merkûmenin ekserîsinin eyâlet-i mezbûreye takarrübünü lede'l-istimâ' Hamid ve 'Alâ'îye sancakları taraflarına firâr itmeleriyle ser-eşkıyâ olan Sâlih ve

‘avanesinden dokuz nefer eşkıyâyı ahz ve cezâlarını tertîb ve Hüseyin Efendi ve Seyyid Süleymân Efendi dimekle ‘arîf müfsidlerî ahz idüp ancak merkûmûn ‘ulemâdan olmaları takrîbiyle sarâhaten emr-i şerîfim sudûruna muhtâc olduğu bu def‘a tarafından gönderilen Akşehir Kādîsı'nın i‘lâmı ve ahâlî mahzarlarından ve kapucu- başı mûmâ-ileyhin tahrîratında inhâ ve iş‘âr olunup o makûle kendü hâllerinde olmayup fesâd ve mel‘anete cesâret ve ızrâr-ı ‘ibâda mübâderet idenlerin te’dib ve gûş-mâlleri murâd-ı ma‘delet-i‘tikâd-ı dâverânem olmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin merkûmân Hüseyin ve Seyyid Süleymân'ı ma‘rifetin ve kapucubaşı mûmâ-ileyhin ma‘rifetiyle li-ecli't-te’dib diyâr-ı âhara nefy ü takrîb eylemen fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdar ve [...] ile irsal olunmuştur. İmdi zamân-ı ‘adâlet-iktirân-ı husrevânemde ferd-i vâhidin ferce-yâb-ı mel‘anet olmasına rızâ-yı dâverânem olmadığı ve mütecâsir olanların ahz ü te’dibleri matlûb-ı pâdişâhânem olduğu ma‘lûmun oldukda mahbûsân-ı merkûmânı ber-minvâl-i muharrer ma‘rifetin ve kapucubaşı-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle li-ecli't-te’dib diyâr-ı âhara nefy ü iclâ ve takrîbe ihtimâm eylemen bâbında.

Fi evâsıt- ı L [Şevval] sene [1]188.

[s. 4/2]

Hâlâ Rakka Vâlîsi Vezîr Mehemed Paşa'ya ve bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan [...] hüküm ki;

Rûm Kal‘a nâ’ibi ve ahâlîsi taraflarından bu def‘a Der-‘aliyyeme vürûd iden i‘lam ve mahzarın hülâsalarından Rûm Kal‘a Kasabası'nda sâkin an-asıl Baziki ekrâdı re‘âyâsından Seydî-oğlu Molla ‘Osmân nâm müfsid-şi‘âr birkaç seneden беру Ruha a’yânıyla ittifâk ve hükkâm-ı tarîklerine iyâb vü zehâb ve Baziki ve Buruki ‘aşîretlerini tahrîk ve ikâz-ı fitne vü fesâda mübâderet eylediğinden gayrı sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin bu hılâlde seni iğfâl ve sen dahi etrâkden külliyyetlü ‘asâkir cem’ ve Birecik Kasabası'ndan nehr-i Fırat'ı ubûr ve Rişvan ‘aşîretini basup muhârebeye şurû’ ve ‘aşîret-i merkûmesinden ‘askerini tefrîk ve teştît eylediklerine binâ’en sen cem’iyyetine medâr-ı takviyet mülâhazasıyla Arak-pınar? nâm karyeye ‘umûmen ‘askerini tesyîr ve nehb ü gâret eylemelerine izn ü ruhsata irâ’et ve karye-i merkûmeden birkaç nefer fukarâyı zulmen katl ve

yetmiş iki neferini dahi ahz ve der- zencîr ve mahbûsen tarafına götürüp Birecik Kal'ası'na kal'abend ve emvâl ü eşyâlarını nehb ve yağma eylemeleriyle hilâf-ı şer' zulmen aldığı devâbb ü mevâşî ve eşyâ ber-mûceb-i defter ashâbına redd ve kal'abend olunan bî-cürm fukarânın sebîllerini tahliye olunmasını hâvî sana hıtâben fermân-ı celîlü'ş-şânım sudûru tahrîr ve istirhâm olunmuş. Zamân-ı su'ûd-iktirân-ı şâhânemde kimesneye mugâyir-i şerî'ât-ı garrâ zulm ü ta'addî vukû'una bir dürlü rızâ-yı husrevânem olmamağın karye-i merkûme ahâlîsinden bilâ-mûcib-i şer' aldığı emvâl ve devâbb ve mevâşîyi ta'yin olunan mübaşir ma'rifetiyle şer'le ashâbına redd ve mahbûs olan kimesnelerin bî-cürm kal'a-bend olundukları vâkı' ise sebîllerini tahliye ile tahsîl-i rızâ-yı bi-mennihî iktizâ-yı dâverâneme şitâb ve müsâra'at eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile ırsâl olmuştur. Fukarâ-i ra'yyet-i vedâyi'-i cenâb-ı Rabb-i 'izzet haklarında neşr-i me'âsir-i şefkat ve 'adâlet, iktizâ-yı me'ârib-i Hüdâvendigâranem olup sâbıkü'l-beyân karye ahâlîsine tarafından bî-gayri hakkın bu makûle mezâlim vukû'u mutâbık-ı nefsü'l-emr olduğu sûretde bâ'is-i humâyûn ... gazâb-ı hıdivânem olacağını bî-iştibâh bilüp bilâ-mûceb-i şer' aldığı emvâl ü eşyâ ve devâb ve mevâşîyi mübaşir-i mûmâ-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bilâ-kusûr ashâbına redd ü teslim ve habs eylediğın kimesnelerin dahi bî-cürm kal'a-bend olundukları vâkı' ise der-'akab sebîllerini tahliye ile telâfi-i mâfâta mübâderet ve fî-mâ-ba'd 'aceze ve mesâkine bu gûne ta'addîyât vukû'undan hazer ve mücânebet eylesesin ve sen ki mübaşir-i mûmâ-ileyhsin fermân-ı itâ'at-iktirânımı ve vezîr-i müşârün-ileyhe tebliğ ve muktezâ-yı mübâşeretin üzre ik'âd-ı mazmûn-ı münîfine ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene 1188.

[s. 5/1]

Sâbıkâ Haremeyn başkâtibi olup Mar'aş Kādîsı olan Mevlânâ Süleymân zîde fazlühûya ve Der-'aliyyemden zikr-i âtî husûsa mübaşir ta'yîn olan ve Nevşehir Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Hâlâ Nevşehir Kâ'im-makâmı İbrâhîm Bey'in inhâsına binâ'en bundan akdem Boynu-incelü cemâ'atinin Mîr 'aşîreti Pîrî-oğlu Yûsuf Bey'in Bozcaada Kal'ası'na ve karındaşı 'Ömer'in ve 'ammîsi el-Hâc Hüseyin ve oğlu Ebû Bekir Bey'in dahi Nevşehir Kal'ası'na kal'a-bendleriçün başka başka evâmir-i 'aliyyem sâdır olmuşidi. Ancak gerek Pîrî-oğlu Yûsuf Bey'in cemâ'ati ahâlîsi ve gerek Nevşehir Kâ'im-makâmı merkûm İbrâhîm Bey'in tarafgîrleri Der-sa'âdetime vürûd ve gûnâ-gûn mevâdd tahrîriyle mübârek rikâb-ı müstetâb-ı mülûkâneme ref'-i ruk'a-i iştikâlarıyla tasdî'a mütecâsir ve merkûmûn firkateyn olmak takrîbi ile da'vâlarının Der-'aliyyemde faslı mümkün olmayup beher-hâl Âsitâne-i sa'âdetimden mütediyyin bir mütevellî nasb ve mahallinde gadr u himâyeden 'ârî muktezâ-yı şer'-i enver üzre rû'yet ve ihkāk-ı hakk olunmağa muhtâc olmakdan nâşî sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî Haremeyn kaleminden şeref-sudûr olan emr-i şerîfim mücebince husûs-ı mezbûra Mollâ nasb ve mûmâ-ileyh dahi mübâşir ta'yîn olunup çend rûz zarfında mahalline 'azîmet üzre olduğunuz cihetden mahallinde terâfu'-ı şer' tarafından bir kimesneyi vekîl nasb eylemek üzre merkûm Pîrî Bey'in oğlu Yûsuf Bey'in Bozcaada Kal'ası'ndan ıtlâkı içün başka emr-i münîfim sâdır olup merkûm 'Ömer Bey ve el-Hâc Hüseyin ve Ebû Bekir Bey'in dahi Nevşehir Kal'ası'ndan ıtlâk ve mahall-i murâfa'aya hâzır olmaları bâbında sen ki mevlânâ ve mübâşir-i mûmâ-ileyhsiniz size hitâben emr-i 'âlî-şân sudûru istid'â olduğuna binâ'en vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Nevşehir Kal'ası dizdârı mûmâ-ileyhsin mahall-i murâfa'ada hâzır olmalarıçün mezbûrûn 'Ömer Bey ve el-Hâc Hüseyin ve Ebû Bekir Bey'i kal'adan ıtlâk ve sebilleri tahliye eylesin. Ve sen ki Mollâ-yı mûmâ-ileyhsin merkûmûn hasmlarıyla terâfu'-ı şer' içün mahallinde hâzır ve mevcûd olmalarını gereği gibi tenbîh ve te'kîde mübâderet ve bâ-işâret-i [Şeyhü'l-islâmî] husûs-ı mezbûra Mollâ ta'yîn olunduğunu muhtevî Dârü's-sa'âdeti's-şerîfem ağasının 'arzı mücebince Haremeyn kaleminden şeref-sudûr olan emr-i şerîfim mücebince 'amel ve hareket iderek tarafeyni nâm-ı hakk ve 'adl üzre huzûrunda murâfa'a ve şer'an sâbit olan hukûk-ı 'ibâdî îcâb idenlerden tahsîl ve ashâbına redd ü teslîm birle ihkāk-ı hakk ve fasl-ı nizâ' vü musâhamaya ihtimâm u dikkat ve celb-i mâl sevdâsıyla ahad-ı tarafeyne gadr u himâyeden ve mugâyir-i emr-i 'âlî vaz' u hareketden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Evâhır-ı L [Şevvâl] sene 1188.

Tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

22 L [Şevvâl] sene [11]88.

[s. 5/2]

Uşak ve Banaz Kazâları nâ'iblerine ve Uşak Voyvodası'na hüküm ki;

Sen ki Uşak Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ Mehemmed Şâkir zîde ilmühûsun Sûdde-i sa'âdetime mektûb gönderüp kurb ve civârında vâkı' Banaz Kazâsı ve Uşak Kazâsı'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve meşâyih ve sâ'ir fukarâ ve zu'afâ bi-esrihim meclis-i şer'e varup fi'l-asl Banaz Kazâsı'na tâbi' Susuz nâm karyede sâkin olup Kütahya'da mutavattın olan Küçük Mehemmed dimekle ma'rûf kimesne öteden berü kendü hâlinde olmayup bundan akdem cezâsı tertîb olunan dâmâdı Gürcü-oğlu'nu iğfâl ve kazâteyn-i mezkûreteyni yüz altı kîseden mütecâviz rahne-dâr ve fukarâ-i zu'afâyâ bî-nihâye zulm ve rencîde eylediklerinden gayrı bundan akdem Kırım muhârekesinden firâr ve gelüp oğlu Muslı nâm müfsidi dahi istishâb ve hâlet-i evvelisine ibtidâr ve kazâteyn-i mezbûreteynin tevzî' olunan tekâlîfini dahi zecren tahsîl ve ekl ü bel' eyledikleri bundan akdem bâ-i'lâm inhâ ve mezbûrânın şerr ü mazarratların men' ü def' olunmasın istid'â eylediklerinde rahmen li'l-fukarâ merkûmân sâkin oldukları Harman Karyesi'nden tard u teb'îdleriyle şerr ü mazarratları men' ü def' olunmak için Banaz Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Uşak Voyvodası'na hıtâben seksen yedi senesi evâsıt-ı rebî'ü'l-âhırında sâdır olan emr-i şerîf mücebince merkûmân kazâteyn-i mezbûreteynden tard u teb'îd ve ahâlî âsûde-hâl üzre iken bu def'a müfsid-i merkûm Küçük Mehemmed Der-'aliyyeme gelüp bir takrîb alaybeyliği kendüye tevcîh [ve] “*voyvodalığı dahi alırım*” deyü tarafgîrleri olan müfsidlere ihbâr ve bir takrîb kazâteyn-i mezbûreteyn yine ihtilâle dû-çâr ve emvâl-i mîrîyyenin tahsîli 'ademü'l-imbânda olup ahâlînin dahi emn ü râhatları bi'l-küllîye meslûb olmağla “*mezbûr Küçük Mehemmed ba'de'l-yevm kazâlarımız[a] duhûl itmemesini hâvî emr-i şerîf sudûru recâsına der-i devlet-medâra kazâteyn-i mezbûreteyn bir kıt'a mahzarınızı musaddak siz dahi 'arz ve i'lâm idivir*” deyü her birleri ilhâh ve mezbûr Küçük Mehemmed fi nefsü'l-emr müfsid ve muharrik ve ikâz-ı fitne olduğuna senin dahi 'ilmin muhît olmağla vâkı' hâli seninle Banaz

Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh es-Seyyid el-Hâc Mehemed zîde ilmühû dahi bi'l-iltimâs 'arz ve i'lâm eylediğın ecilden vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için emr-i 'âlî yazılmışdır.

Evâhır-ı L [Şevvâl] sene 1188.

'Avf u itlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

5 Ş [Şâban] sene [11]89.

[s. 5/3]

Muğla Kādîsı'na hüküm ki;

Ya'kûb nâm kimesne gelüp bu kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed ve üzerine şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler bunun için dûr-i ebvâb ile gûnâ-gûn ekâzîb ve erâcîf ihdâs ve işâ'aya cür'et ider deyü ifk ü iftirâ ve hilâf-ı inhâ ile bâ-fermân-ı 'âlî Muğla Kazâsı'na nefy olunup mahall-i mezbûrede 'alîlî'l-mizâc ve esîr-i firâş ve leyle-i işâ'aya muhtâc olup ahvâli gâyet dîger-gûn olup 'izzet buyurup cürmü 'afv ve nefyden itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında istid'â-yı inâyet itmeğın merkûm fî-mâ-ba'd Âsitâne-i 'aliyyeme uğramayup diyâr-ı âhârda geşt ü güzâr eylemek şartıyla menfâdan itlâk ve sebîli tahliye olunup bir takrîb gelür ise te'dîb olunmak için yazılmışdır.

Evâhır-ı Z [Zi'l-hicce] sene [1]188.

[s. 6/1]

Ber-vech-i arpalık Niğbolu Sancağı'na mutasarrıf olup Vidin Muhâfız Vezîr'e ve İvraça Kādîsı'na ve Tulca Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Istabl-ı âmire-i evvel ve sâniye tâbi' ve Voynugân tâ'ifesinin üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı maktû'u ve hıdmet-i lâzimelerini edâ eylediklerinden sonra sefer vü hazaarda re'âyâ-yı sâ'ireden mümtâz ve hutût-ı humâyûn ile bi'l-cümle tekâlîf-i 'örfiyye ve şâkkadan mu'âf-ı müsellemler olup ve âhar toprakda zirâ'at eylediklerinde sâhib-i arza 'öşrünü ba'de'l-edâ ziyâde mutâlebe olunmamak serbestiyyet şurûtundan iken Niğbolu Sancağı'nda İvraça Kazâsı'na tâbi' İstarosis nâm karye ve gayrıdan

altı bin akça tîmâra mutasarrıf Yûsuf Veled nâm sipâhî Niğbolu Sancağı'nda İvraça Kazâsı'nda sâkin ve Voynugân tâ'ifesini dâ'imâ vüzerâ ve hükkâm ve a'yâna gamz birle tecrîm ve tekdîrden hâlî olmadığından başka İstarosis Karyesi'nin kadîmden berü 'öşr ve resmi tîmârı tarafından eline gelen yerlerin 'âşar ve rûsûmunu defter-i Hâkânî ve kadîmîsi üzre ahz u kabza kanâ'at itmeyüp karye-i mezbûrda vâkî' ve Voynugân'a mahsûs ber-mûceb-i defter-i Hâkânî otuz altı kît'a baştana yerlerine tasallut ve fuzûlî ta'zîr ile cevır ü ezâsına tâkat getüremediklerinden ekserîsi perâkende olduklarını defa'âtle iştikâ ve mezkûr mütegalibe ve gammâz olmağla te'dîben ıslâh-ı nefis için Tulca Kal'ası'na kal'a-bendiyçün bin yüz yetmiş üç senesi evâsıt-ı şevvâlinde emr-i şerîf sâdır olmuşiken hâlâ İvraça voyvodası ve a'yândan Ali Bey ve merkûm Şişman-oğlu Yûsuf Sipâhî tama'-ı hâmlarından nâşî Voynugân tâ'ifesine sâ'ir re'âyâdan ezyed iştirâ ve mübâya'a ve tekâlif-i sâ'ire tahmîl ve tahsîl ve bilâ-emr-i şerîf sekiz kîse akça dahi mutâlebesiyle mahbûs olduklarını 'arz-ı hâlleriyle inhâ ve istirhâm ve hilâf-ı hutût-ı hümayun ve şurût-ı kadîm bu def'a şeref-sudûr iden hatt-ı humâyûna mugâyir tâ'ife-i mesfûra eyledikleri ta'addîleri men' ü def' ve meblağ-ı mezkûr tahsîl olunmuş ise dahi girü redd ve Voynugân'a mahsûs baştana arâzîlerinden sipâhî-i merkûm Yûsuf keff-i yed ve karyesi toprağında zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekelerinin 'öşrünü edâ eylediklerinden sonra ta'addîsinde ısrâr ve 'inâd ider ise Tulca Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhümâsız size hitâben emr-i şerîfîm sudûrunu hâlâ mîrâhûr-ı evvel olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Mustafa dâme mecdühû i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzre kal'a-bend olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene 1188.

Merkûmûn Eğridere Palankası'na kal'a-bendiyçün tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 25 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 6/2]

Biga Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Ahmed zîde ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Biga Sancağı mütesellimi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa zîde kadrühû meclis-i şer'e varup Biga Kasabası'nda icâre ile sâkin olduğu konağı Hâcî Emîr oğlu el-Hâc es-Seyyid Hasan istirdâd ve temellük idüp ba'dehû merkûm Kızılcatusla'ya teveccüh eyledikde merkûmun büyük birâder[i] Biga Kazâsı a'yânı el-Hâc es-Seyyid Mehemed hâne-i mezkûrun dâhiliyyesini nakz ve müceddeden binâsına şürû' eylediği mahall-i merkûmda şâyî' ve derûnunda mevzû' olan eşyânın telef olduğu ihbâr u inhâ ve hakkında ref'-i ruk'a-i iştikâya binâ'en a'yân-ı merkûm el-Hâc es-Seyyid Mehemed'in gâret-i eşyâ eylediği vâkı' ise ba'de's-sübût ve'l-istirdâd ıslâh-ı nefis oluncaya değin diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmak üzre şeref-rîz-i sudûr olan fermân-ı 'âlî Hüseyin zîde kadrühû yediyle Çardak nâm mahalde vürûd ve ba'dehû Biga Kasabası'na 'avd ve kufûl eyledikde menzil-i mezkûru kable'l-hedm merkûm el-Hâc es-Seyyid Mehemed bi'l-cümle zehâ'ir ve eşyâsını ref' ve ihrâc ve mahall-i me'mene idâ' ve idrâc olunan mevâdd vâkı'a mugâyir zuhûr itmekle merkûm el-Hâc es-Seyyid Mehemed kayd-ı nefyden tahlîs ve ıtlâk ile sebîli tahliye olunmak içün emr-i şerîfim sudûru recâsına vâkı'-ı hâli ilhâhıyla bi'l-iltimâs i'lâm itmekle i'lâmı mücebince ıtlâk olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene 1188.

[s. 6/3]

Sâbıkâ Haremeyn Başkâtibi olup muvakkaten Mar'aş Kādîsı olan Mevlânâ Süleymân zîde fazlühûya ve Der-'aliyyemden zikr-i âti husûsa mübâşir ta'yîn olunan [...] zîde mecdühû ve Nevşehir Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Hâlâ Nevşehir Kâ'im-makâmı İbrâhîm Bey'in inhâsına binâ'en bundan akdem Boynu-incelü cema'âtinin mîr-i 'aşîreti Pîrî oğlu Yûsuf Bey'in Bozcaada Kal'ası'na ve karındaşı 'Ömer Bey ve 'ammîsi el-Hâc Hüseyin ve oğlu Ebû Bekir Bey'in dahi Nevşehir Kal'ası'na kal'a-bendleriyçün başka başka evâmir-i 'aliyyem sâdır olmuşıdi. Ancak gerek Pîrî-oğlu Yûsuf Bey'in cema'âti ahâlîsi ve gerek Nevşehir Kâ'im-makâmı İbrâhîm Bey'in taraf-gîrleri Der-sa'âdetime vürûd ve gûnâ-gûn mevâdd tahrîriyle mübârek rikâb-ı müstetâb-ı mülûkâneme ref'-i ruk'a-i iştikâlarıyla

tasdî'a mütecâsir ve merkûmûn firkateyn olmak takrîbiyle da'vâlarının Der-
'aliyyemde faslı mümkün olmayup beher hâl Âsitâne-i sa'âdetimde mütedeyyin bir
mütevellî nasb ve mahallinde gadr u himâyeden 'ârî muktezâ-yı şer'-i enver üzre
rû'yet ve ihkāk-ı hakk olunmağa muhtâc olunmakdan nâşî sen ki mevlânâ-i mûmâ-
ileyhsin bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî Haremeyn kaleminden şeref-sudûr bulan emr-i
şerîfim mücebine husûs-ı mezbûra mütevellî nasb ve mûmâ-ileyh dahi mübâşir
ta'yîn olunup çend rûz zarfında mahalline 'azîmet üzre olduğunuz cihetden
mahallinde terâfu'-ı şer' tarafından bir kimesneyi tevkîl eylemek üzre merkûm Pîrî-
oğlu Yûsuf Bey'in Boz[ca]ada Kal'ası'ndan ıtlâkıyçün başka emr-i münîfim sâdır
olup ve merkûmûn 'Ömer Bey ve el-Hâc Hüseyin ve Ebû Bekir Bey'in dahi
Nevşehir Kal'ası'ndan ıtlâk ve mahall-i murâfa'aya hâzır olmalarıyçün siz ki
mevlânâ ve mübâşir-i mûmâ-ileyhümâsız size hitâben emr-i 'âlî-şânım sudûru
mukaddemâ istid'â olduğuna binâ'en vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için işbu
sene-i mübâreke evâsıt-ı şevvâlinde eğerçi emr-i şerîfim sâdır olup lâkin merkûm
Pîrî-oğlu ma'zûl ve bu tarafda mukîm ve mezkûr İbrâhim Bey hâlâ ol tarafda
voyvoda ve mütegalibeden iken gıyâbında beher hâl tagallüb ve temâm-ı merâmı
üzre merkûmu yine mağdûr ideceği bedîhî olduğun merkûm Pîrî oğlu bir kıt'a 'arz-ı
hâliyle inhâ ve husemâsıyla mahallinde bi'l-asâle terâfu'-ı şer' ve icrâ-yı hakk ve
mağdûriyyetine merhameten mîr-i 'aşîretinin kemâ-kân kendüye ibkâ olunmak
bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûdât-ı
ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i muharrer târih-i merkûmda emr-i şerîfim
virildiği mastûr ve mukayyed olunmağla merkûm Pîrî oğlu Yûsuf Bey'in
husemâlarıyla bi'l-asâle terâfu' olmakdan icrâ-yı Hak zâhir olmağla istid'âsı üzre
bi'l-asâle mübâşiriyle mahalline varup mukaddem sudûr iden emr-i şerîfim
mücebine terâfu' ve ihkāk ve ahâlî-i 'aşîret kendüden hoşnûd ve râzî olup kemâ
fi'l-evvel mîr-i 'aşîretlikde ibkâsını istid'â iderler ise Der-'aliyyeme 'arz u mahzar
olunmak fermânım olmağın imdi [s. 7] sen ki Nevşehir Kal'ası dizdârı merkûmsun,
mahall-i murâfa'ada hâzır olmalarıyçün merkûmûn 'Ömer Bey ve el-Hâc Hüseyin ve
Ebû Bekir'i kal'adan ıtlâk ve sebîl[l]erini tahliye eylesin ve sen ki mevlânâ-i
mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer hasmlarıyla terâfu'-ı şer' için mahallinde hâzır
ve mevcûd olmalarını gereği gibi tenbîh ve te'dîbe mübâderet ve bâ-işâret-i Şeyhü'l-
islâmî husûs-ı mezbûra mütevellî ta'yîn olduğunu muhtevî Dârü's-sa'âdeti's-şerîfem

ağasının ‘arzı mûcebince Haremeyn kaleminden şeref-sudûr olan emr-i şerîfim mûcebince ‘amel ve hareket iderek tarafeyni hakk ve ‘adl üzre huzûrunda murâfa‘a ve şer‘an sâbit olan hukûk-ı ‘ibâdî îcâb idenlerden tahsîl ve ashâbına redd ü teslim birle ve ihkâk ve fasl-ı nizâ‘ ve muhâsameye dikkat ve ihtimâm ve ahâlî-i ‘aşîret merkûm Pîrî-oğlu Yûsuf‘dan hoşnûd ve râzî olup kemâ fi‘s-sâbık mî-ir ‘aşîretlikde ibkâsını istid‘â iderler ise Der-‘aliyyeme mahzar birle ‘arz ve i‘lâma mübâderet ve celb-i mâl sevdâsıyla ahad-ı tarafeyne gadr u himâyeden ve mugâyir-i emr-i ‘âlî vaz‘-ı hâminden ve vâkı‘anın hilâfını tahrîrden ittikâ-yı tâm eylemeniz bâbında fermân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene 1188.

Keyfiyyetleri ‘arz ve i‘lâm olunmak üzre tekrâr emr yazılup şikâyet defterine kayd olunmuşdur. Anadolu defterine.

Fî evâsıt-ı Z [Zi‘l-hicce] sene [11]88.

[s. 7/1]

Kütahya Kazâsı Nâ‘ibi‘ne ve Karahisâr-ı sâhib Kal‘ası Dizdârı‘na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh el-Hâc Mehemed Sâdık zîde ilmühûsun Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderip kazâ-i mezbûra muzâfe Gümüş Nahiyesi‘ne tâbî‘ Köprüviran/Köprüören(?) nâm karye ahâlîsi bi-ecmai‘him meclis-i şer‘e varup karye-i mezbûr sükkânından Doymaz Mehemed nâm kimesne kendü hâlinde olmayup şerîr ve gammâz olup dâ‘imâ kâdî ve nâ‘ib ve voyvoda ve subaşı ve sâ‘ir ehl-i ‘ırz tâ‘ifesi yanlarına varup fukarâyı gamz ve hilâf-ı vâkı‘ mevâdd isnâdıyla akçamızı alup ve aldırup ‘alâkası olmadığı il mesâlihine ve bilâ-emr-i şerîf tekâlîfimiz umûruna karışup ekl ü bel‘ ve perâkende vü perîşân olacağımız muhakkak olduğundan bundan akdem Der-‘aliyyeme bâ-‘arz-ı hâl iştikâmıza binâ‘en fî-mâ-ba‘d Doymaz Mehemed kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olup kendü umûru olmadıkça nâ‘ib ve voyvoda ve serdâr ve sâ‘ir ehl-i ‘ırz yanlarına varmayup zulm ü ta‘addîsi men‘ olunmak üzre tenbîhi hâvi sudûr iden emr-i şerîf mûcebince tenbîh ve nasîhat olundukça izhâr-ı huşûnet ve evvelkinden ezyed umûra müdâhale idüp bir dürlü mütenebbih ü mütenassih ve mündefi‘ olmayup envâ‘-ı gamz ve şirrete sâlik

olmağla merkûm Doymaz Mehemed ıslâh-ı nefis idinceye dek Karahisâr-ı sâhib Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak içün ahvâl-i perîşânımızı der-i devlet-medâra ‘arz ve i‘lâm idivir deyü ilhâh ve iltimâs itmeleriyle merkûm Mehemed ıslâh-ı nefis idinceye değın Karahisâr-ı sâhib Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak bâbında vâkı‘ hâli ‘arz ve i‘lâm itmekle vech-i meşrûh üzre kal‘a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin merkûm Doymaz Mehemed'i te’dîb ve ıslâh-ı nefis içün kal‘a-i merkûmeye irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde kal‘a-bend ve bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından mübâ‘adet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene [1]188.

[s. 7/2]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan ‘Abdüsselâm dâme mecdühûya hüküm ki;

Mukaddemâ serd olundukdan sonra mezbûr Pîrî-oğlu Yûsuf Bey'in Bozcaada Kal‘ası'nda ve karındaşı ‘Ömer'in ve ‘ammîsi el-Hâc Hüseyin ve oğlu Ebû Bekir Bey'in dahi mahall-i merkûmede zabt olunmalarıçün Nevşehir Kal‘ası'ndan itlâklarıçün mevlânâ ve mübâşir ve dizdârlara hıtâben başka başka evâmîr-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunduğu cihetden cema‘ât-i merkûm ahâlîsinden Der-‘aliyyemde olan müdde‘î ve müdde‘â-yı ‘aleyhden fî-mâ-ba‘d bir ferdi¹⁰⁶ Âsitâne-i sa‘âdetimde durmayup mahall-i vâkı‘aya ‘azîmet idüp eğer içlerinden ihtifâ idüp mahalline gitmekde ‘inâd ve muhâlefet ider olur ise te’dîb olunmak bâbında emr-i ‘âlî-şân sudûru istid‘â olunmağla vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak fermânım, imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin ber-minvâl-i muharrer Boynu-incelü Cema‘âtî ahâlîsinden eğer müdde‘î ve eğer müdde‘â-yı ‘aleyhden ba‘d-ezîn rüfekânın Der-‘aliyyemde ikâmetlerini müceb-i hâlde kalmayup mahall-i murâfa‘ada hâzır olmaları lâzım gelmekle bir ferdleri (?) Der-‘aliyyemde durmayup li-ecli‘l-murâfa‘a doğru mahalline ‘azîmete müsâ‘ade ve tesyîr eylemelerini cümlesine yegân yegân tenbîh ve te’kîd ve eğer içlerinden mugâyir-i emr-i âlî bu tarafda kendüyi ihtifâ birle mahalline gitmekde ‘inâd ve muhâlefet ider olur ise muhkem hakkından gelineceğini dahi

¹⁰⁶ İmlada hata olduğunu düşünüyoruz, metne böyle almayı uygun gördük.

nazar-ı¹⁰⁷ intibahlarına bir hoşça vaz‘ ile tarafeynin cümlesini ‘icâleten mahalline irsâl ve tesyîre ihtimâm ve ikdâm ve hilâf-ı vaz‘ u harekete tasaddî eylemelerine ruhsat ve cevâzdan tevakkî ve mübâ‘adet eylemen bâbında.

Fî evâ’il-i L [Şevvâl] sene 1188.

[s. 7/3]

Bozcaada Cezîresi Nâ’ibi’ne hüküm ki;

Kocaili Sancağı’nda Şible Nahiyesi’nden Alaca çiftlik ve gayrıdan beş bin üç yüz yetmiş dokuz akça tîmâr Halîl bin Mustafa’nın ‘adem-i rağbetinden me’mûr olduğu Limni Cezîresi’nde bayrağı altında nâ-mevcûd olduğundan Mîralay Mehemed ‘arzıyla seksen beş senesi saferinin yirmi birinci gününde nısfı Seyyid Mehemed Emîn’e ve nısfı Ya’kûb’a tevcîh ve donanma-i humâyûnum tarafından başka başka tezkire ve Rusçuk cânibi ser-‘askeri vezîrim Gâzî Hasan Paşa edâmallâhu te‘alâ iclâlehûnun ma‘iyyetlerinde olmalarıyla ikişer kat cebelü bedeliyyelerin virmek şartıyla seksen sekiz saferinin selhi târîhiyle kaydlarına şerh ve tîmârlarına bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken Mîralay-ı sâbık İbrâhîm sefer-i humâyûnum itmâmında hilâf-ı inhâ merkûm Halîl bin Mustafa me’mûr olduğu Limni Cezîresi’nde mevcûd idi deyü ‘arz ve Âsitâne-i ‘aliyyem tarafından sene-i mezbûre şa‘bânının üçüncü gününden istihkâmen ibkâ ve berât ve gadr itmekle tîmâr-ı mezbûr merkûmûn ref’inden [s. 8] kendülere ibkâ olunmak bâbında ‘inâyet recâ ve sâdır olan fermân-ı ‘âlîye imtisâlen Mîralay İbrâhîm kizb ü dîrûğu irtikâb ile mezbûrâna gadr eylediğini Der-‘aliyyemde mevcûd sancaklusu ihbâr ve şehâdet eylediklerinden gayrı ma‘lûm olan mevâddan olmağla bu makûle sefer gâ’ilesi ber- taraf olduktan sonra hîle ile istihkâmen ibkâ itdiren mezbûr Halîl bin Mustafa’nın ref’inden merkûmân Seyyid Mehemed Emîn ve Ya’kûb’a ibkâ ve mevcûd Mîralay-ı mezkûr bundan gayrı birkaçını dahi böyle hilâf ‘arz idüp te’dîbi lâzım gelmekle sâ’ire ‘ibret ve kendüye sebep-i nush u pend için li-eclî’t-te’dîb Bozcaada Cezîresi’ne nefy ü iclâ olunmasıyçün kapudan-ı deryâ vezîr-i müşârûn-ileyh i’lâm itmekle i’lâmı mûcebince tîmâr-ı mezbûr merkûmâna Âsitâne-i ‘aliyyem tarafından tevcîh ve ibkâ

¹⁰⁷ Bu tamlama ekseriyetle “nazar-ı intibâh” şeklindedir, buradaki pek “nazar” gibi değil ancak tasarruf edip bu kelimeyi almayı uygun gördük.

ve li-ecli't-te'dîb Mîralay-ı mezkûr Bozcaada'ya nefy ü tağrîb olunmak üzre tersâne-i 'âmirem tarafından 'ilm ü haber vürûd itmekle 'ilm ü haber kâ'imesi mücebince nefy olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene [1]188.

[s. 8/1]

Hâlâ Edirne Bostancıbaşı'na ve Havâss-ı Mahmûd Paşa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Ahmed zîde ilmühûsun, Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp merhûm ve mağfûrun-leh Ebû'l-Feth Sultân Mehemed Hân tâbe serâhu evkâfindan Havâss-ı Mahmûd Paşa Kazâsı'na tâbi' Eski Polos ve Bedre ve Kara Hamza ve sâ'ir vakf kurâ ahâlîleri bi-esrihim meclis-i şer'e varup hâlâ hadîka-i hâssadan mahmiye-i Edirne bostâniyânı tâ'ifesinden Kurd Ebû Bekir Usta-oğlu İsmâ'îl demekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmayup mezbûr Eski Polos karyesinden Kara Bosuk-oğlu Bani ve Kara Kosta-oğlu Dimitri ve Miser-oğlu dîger Dimitri nâm zimmîler ile yek-dil ve yek-cihet olup mezbûr Eski Polos Karyesi ahâlîlerinden ehl-i 'ırz makûlesinden olan re'âyânın her birini birer bahâne ile tekdîr ve tecrîm ve ekserîsi perîşân olduğundan başka mezbûr İsmâ'îl başına cem' eylediği on beş yirmi neferden mütecâviz eşkıyâ ile vakf-ı mezbûr kurâsından geşt ü güzâr ve müft ü meccânen habbe ve yiyecek ahz ve sekiz on kîse akçadan mütecâviz mezbûr Bedre karyesi ahâlîlerini rahne-dâr eylediklerinden başka sâ'ir vakf kurâ ahâlîlilerini dahi bi-gayri hakkın tekdîr ve tecrîm ve ahvâlleri dîger-gûn ve râhatları meslûb olmağla mezbûr Kurd Ebû Bekir Usta-oğlu İsmâ'îl ile mu'âvini olan zimmî mesfûrların zulm ü ta'addîleri men' ü def' olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudûru bâbında i'lâm idivir deyü ilhâh ve fî nefsü'l-emr merkûm İsmâ'îl kendü hâlinde olmayup dâ'imâ ahâlî ve re'âyâ fukarâsını tecrîm ve tekdîr ve rencîde eylemek 'âdet-i müstemirresi olduğuna mevlânâ-i mûmâ-ileyhin dahi 'ilmi muhît olmağın ol bâbda vâkı' hâli bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin bâlâda zikr olunduğu üzre mezkûr Kurd Ebû Bekir-oğlu İsmâ'îl'in vedâyi'-i Hâliku'l-berâyâ olan fukarâ ve ra'iiyyete zulm ü ta'addîsi 'alâ-eyyi-hâl men' ü def' ve eğer mütenebbih olmaz ise ma'rifetinle İnöz Kal'ası'na

kal'a-bend olunmasıçün 'arz ve i'lâm olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene 1188.

Zâyi'den tekrâr emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene [11]88.

[s. 8/2]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan 'Abdüsselâm dâme mecdühûya ve İznikmid ve Sivas Kādîları'na ve Gümrük Emîni [...] zîde mecdühûya hüküm ki;

İnebolu Kazâsı'na tâbi' Aynalı nâm karyede 'Âlî Bey çiftliğine mutasarrıf olan Âsitâne'de Beyceğiz Mahallesi sâkinelerinden Hadîce nâm hâtûna îsâl içün çiftlik-i mezbûr kethüdâsı Bey-oğlu Ak Mehemed nâm kimesne çiftlik-i mezbûr mahsûlû olmak üzre üç yüz seksen beş vakıyye revgan-ı sâde ve kırk vakıyye dakîk ve kırk dört vakıyye bulguru bahr-i siyâh sefâ'ini rû'esâsından Hasan Re'îs'in sefinesiyle Âsitâne'ye îsâl eyledikde 'Arz-ı hâlcî Mehemed Emîn nâm kimesne ... ihbâr ve hâtûn-ı mezbûrenin haberi olmaksızın mezbûrenin vekîli benim deyü zehâ'ir-i merkûmeyi ahz ve bir medresede ihtifâ eyledikten sonra ve zehâ'ir-i merkûmeyi re'îs-i mezbûrdan iddi'â eyledikde re'îsler kethüdâsı ve yiğitbaşılar re'îs-i merkûmün yelkenini alup ... bulunmağla yelkeni telef ve re'îs-i merkûm bu vechile mutazarrır ve merkûm Mehemed Emîn tefahhus olunarak ahz ve mezbûre ile lede't-terâfu' zehâ'ir-i merkûme mezbûreye teslîm olunmak üzre i'lâm ve i'lâm-ı şer'îyye mûcebince tahsîl ve sâhibesi mezbûreye teslîm olunup lâkin mezbûreyi ve gerek re'îs-i merkûmu mutazarrır ve bu gûne hîleyle irtikâb eylediğine binâ'en 'ibreten li'l-müzevvirîn merkûm Mehemed'in dükkânı temhîr birle vilâyeti tarafına nefy ü iclâsıyçün şifâhen sâdır olan fermân-ı 'âlî ile el-yevm tomrukda mahbûs olmağla sen ki çâvûşbaşı ve gümrük emîni mûmâ-ileyhümâsız mezkûr Mehemed Emîn ba'zı nâ-hemvâre harekete tasaddî eylediğinden 'arz-ı hâlcilikden ihrâc ve vilâyeti olan Sivas'a nefy ü iclâsıyçün İznikmid sefinelerinden birine irkâb ve İznikmid'den dahi Sivas'a nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı ve gümrük emîni mûmâ-ileyhümâsız ma'rifetiniz ile merkûm Mehemed'i bir sefineye irkâb

ve İznikmid'e irsâl eylesiniz ve sen ki İznikmid Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde bir dakika tevakkuf itdirmeksizin Sivas'a irsâl ve iclâ eylesin ve sen ki Sivas Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vürûdunda merkûm Mehmed Emîn'i Sivas'da menfiyyen ikâmet itdürüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene 1188.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [11]89.

[s. 9/1]

Çâvûşbaşı Ağa'ya ve Magosa Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Arpalık Kapu Kethüdâsı Arnavud Kâsım nâm kimesne kendü hâlinde olmayup vazîfesi olmayan umûra müdâhale ve tasaddîye cesâret ve devlet-i 'aliyyeme muzırr refât ve güftâr ve gûş-mâlini müstelzim etvâr-ı nâ-bercâya ibtidâr ile haddini tecâvüz eylemekden nâşî te'dîbi lâzım geldiğini ve li-ecli't-te'dîb mezbûr Kâsım Magosa Kal'ası'na tesyîr ve kal'a-bend olunmasını hâlâ Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm Mevlânâ İbrâhîm edâmallâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret idüp işâretleri mücebince 'amel olunmak bâbında hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûnum şeref-efzâ-yı sudûr olmağın sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûr ahz ve ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle Magosa Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend itdirilmesine ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile irsâl olunmuşdur. Mezkûr Arnavud Kâsım'ın hâric-i tavr-ı edeb hareket-i nâ-marziyyesi nefy ü iclâ ve te'dîb ve gûş-mâl îcâb idüp mevlânâ-i müşârün-ileyhin işâretleri mücebince kal'a-bendi fermânım olduğu ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer mezbûr çâvûş mübâşeretiyle Magosa'ya irsâl ve kal'a-i mezkûreye îsâl ve kal'a-bend eylemesi ta'yîn ideceğın çâvûşa tenbîh ve te'kîd ikdâm ve mübâderet eylesin ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin mezbûr Kâsım, çâvûş ma'rifetiyle tarafına vardıkda kal'a-i mezkûreye vaz' ve kal'a-bend idüp bir hatve mahall-i âhara hurûcundan ve bilâ-fermân gaybet ve itlâkından hazer ve mücânebet ve kal'a-bend olduğu Âsitâneme i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]188.

Battâlî şevvâl mühimme torbasında mahfûzdur.

Merkûm, çâvûş mübâşeretiyle kal'a-i merkûmeye vusûl ve ber-mûceb-i emr-i 'âlî kal'a-bend olunduğunu nâttık Magosa Kal'ası Dizdârı Hasan'ın vârid olan 'arzının mazmûn-ı bâ-fermân-ı 'âlî şerh verildi.

18 S [Safer] sene [11]89.

Bâ-işâret-i 'aliyye ıtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R [Receb] sene [11]89.

[s. 9/2]

Çâvûşbaşı Ağa'ya ve Limni Kādîsı'na hüküm ki;

Zümre-i müderrisinden Tatarcık 'Abdullâh Efendi¹⁰⁸ demekle ma'rûf kimesne vazîfesi olmayan umûra tasaddî ve devlet-i 'aliyyeme muzırr refât ve güftâr ve 'ulemâya lâıyk ve sezâ-vâr olmayan etvâr-ı nâ-hemvâre ibtidâr eylediği zâhir ve âşikâr ve merkûmun li-ecli't-te'dîb nefy ü tağrîbi lâzım geldiğini [ve Limni] Cezîresi'ne cezîre-bend olunmasını mutazammın fermân-ı celîlü'-ş-şânım sudûrunu hâlâ Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmallâhu te'âlâ fezâ'ilehü işâret idüp işâretleri mûcebince 'amel olunmak bâbında hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûnum şeref-yâfte-i sudûr olmağın sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle merkûmu Limni'ye irsâl ve cezîre-i mezkûrede cezîre-bend olunması husûsuna ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile irsâl olunmuştur. Zümre-i müderrisîn 'ulemâ-yı 'izâm beynlerinde 'ırz ve edeb ve salâh ve diyânet ve sevâd(?) ve 'ıffet ile iştigâl eylemek muktezâ-yı tarîklerinden olup mezbûr 'Abdullâh'ın bu vechile hareket-i nâ-marziyyesi te'dîbi îcâb ider mevâddan olmağın ber-minvâl-i muharrer merkûmu çâvûş mübâşeretiyle menzîlinden kaldırıp Limni'ye tesyîr ve cezîre-bend olunmasını ta'yîn olunan çâvûşa tenbîh ve te'kîde mübâderet eyleyesin ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezkûr 'Abdullâh, çâvûş ma'rifetiyle Limni Cezîresi'ne vâsıl oldukda cezîre-i mezkûrede ikâmet itdirdüp ıtlâkını mutazammın fermânım sâdır

¹⁰⁸ III. Selime layiha sunmuş önemli bir şahıs.

olmadıkça hatve-i vâhide mahall-i âhara hareketini tecvîz olmayup vusûlünü Âsitâne-i sa'âdetime i'lâma mübâderet eylemek bâbında.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]188.

Merkûm Ebû Bekir, çâvûş mübâşeretiyle kal'a-i merkûmeye vâsıl ve ber-mûceb-i emr-i 'âlî kal'a-bend olunduğunu nâtık Limni Nâ'ibi Hüseyin Efendi'nin vârid olan 'arzının mazmûnu bâ-fermân-' âlî şerh virildi.

Fî 4 Z [Zilhicce] sene [11] 88.¹⁰⁹

Mûmâ-ileyhin ba'zı şurûtu muhtevî bâ-işâret-i 'aliyye ıtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâil-i N [Ramazan] sene [11]89.

[s. 9/3]

Niğde Mutasarrıfı Vezîr'e ve İncesu Nâ'ibi'ne ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Ahmed zîde ilmühûsun, Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp İncesu Kazâsı ahâlîleri bi-esrihim meclis-i şer'e [gelüp,] kazâ ahâlîlerinden Kâtib Mehemed ve es-Seyyid Ahmed ve Mahmûd ve es-Seyyid Lutfullâh ve Türkmân-oğlu Velî nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup dâ'imâ fukarâya cevri ta'addî ve ehl-i 'ırz makûlelerini bi-gayr-i hakkın zalemeye gamz ve tecrîm idüp bu makûle hareketden hâlî olmayup ol vechile ahâlînin merkûmûndan emn ü râhatları meslûb olduğun meclis-i şer'de inhâ eylediklerine binâ'en sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mührü mutâbık 'arzınla i'lâm ve fi'l-hakîka mezbûrûn Kâtib Mehemed ve es-Seyyid Ahmed ve Mahmûd ve es-Seyyid Lutfullâh ve Velî nâm kimesneler kendü hâllerinde 'ırlarıyla mukayyed olmayup dâ'imâ fukarâya zulm ü ta'addî eylediklerini kazâ-i merkûm ahâlîsinden Âsitâne-i 'aliyyemde bundan evvel nefer-i müseccelü'l-esâmî Müslim ve zimmî haber virdiklerinden mâ'adâ husûs-ı merkûm bi'l-fi'l Rumili Kādî'askeri Mevlânâ Mehemed Emîn edâmallâhu te'âlâ fezâ'ilehûnun dahi ma'lûmu olmağla eşhâs-ı mezbûrûn ıslâh-ı nefis oluncaya değin Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i 'âlî-şânım sudûrunu kādî'asker-

¹⁰⁹ Üzeri çizili olduğu için dipnotta göstermeyi uygun gördük: "bâ-hatt-ı humâyûn ıtlâkıyçün emr yazılmışdır. Evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89".

i müşârün-ileyh i'lâm itmekle i'lâmı mücebince ta'yîn olunan [...] mübâşeretiyle merkûmlar ahz ve ıslâh-ı nefis için Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1188.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene [11]89.

Bâ-işâret-i 'aliyye itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene [11]90.

[s. 10/1]

Selanik Monlâsı'na hüküm ki;

Kazâ-i mezbûre muzâfâtından Sidrekapsi Ma'deni ber-vech-i mâlikâne berât-ı şerîfimle mutasarrıfı olan müderrisîn-i kirâmdan Ahmed Reşîd zîde ilmühûdan yedi sekiz nefer re'âyâsı mukaddemâ hilâf-ı vâkı' rikâb-ı humâyûnuma ref'-i ruk'a-i iştikâ eylediklerine binâ'en bâ-emr-i 'âlî mukaddemâ mübâşir ma'rifetiyle ol tarafda ikâmet itdirilmek için irsâl ve mahalline lede'l-vusûl mesfûrlar dâ'imâ kendü hâllerinde olmayup fukarâyı tecrîm ve hevâlarına teba'iyet etmeleriyle tekdîr ve umûr-ı ma'denin ta'tiline bâdî ve mûmâ-ileyh dahi kendülerini dâ'imâ himâyet ve sıyânet idüp kendüler cümle sekrân oldukları mukaddemâ mezbûr kazâsı re'âyâları meclis-i şer' de ihbâr ve hakkında iştikâ olunur ise i'tibâr ve ıskâ olunmamak istid'â eylediklerinden sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin tarafından i'lâm olunmuşiken bu def'a Ma'denci 'Osmân ve Papas-oğlu Tağlovi [ve] sâ'ir refîkleri hilâf-ı inhâ rikâb-ı müstetâbıma 'arz-ı hâl ref' ve tasdî'a cesâret eylediklerinden nâşî mezbûr 'Osmân ile mesfûrun hıdmetkârı Emzevi nâm zimmî ahz ve hâlâ mahbûs olduğun ve mübâşir ma'rifetiyle mukaddemâ [mahall-i] mezbûra irsâl ve ol tarafda ikâmet itdirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu mûmâ-ileyh 'arz-ı hâliyle istid'â itmekle mezbûr 'Osmân ve ... Emzevi dahi Cebahâne-i 'âmirem Ocağı¹¹⁰ tarafından ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle mahall-i mezbûra irsâl olunmak fermânım olmağın imdi sen ki

¹¹⁰ Cebahâne-i 'âmirem Ocağı: esasında "Cebahâne-i 'âmiremde Ocağı" şeklinde yazılmıştır. Metni tesis ederken imlayı düzeltmeyi uygun gördük.

mevlânâ-i mûmâ-ileyh[sin] Ocağ-ı mezbûr¹¹¹ tarafından ta'yîn olunan mübâşir-i muma-ileyh ma'rifetiyle mezbûrlar ol-tarafda irsâl olunmağla vusûllerinde mahall-i mezbûrda ikâmet itdirmen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1188.

[s. 10/2]

Tokad Kādîsı'na ve Tokad Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Mültezim tâ'ifesinden Ahmed nâm kimesne Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp iltimâsen 'uhdesinde olan Karaman ve Sivas ve Ma'raş eyâletlerinde vâkı' resm-i dönüm ve âmediyye-i duhân mukâta'ası mülhakâtından olan mahallerde zer' olunan duhânın ber-mûceb-i şurût lâzım gelen rûsûm-ı âmediyyeleri tahsîline hiç [bir] ferdin ta'addî ve müdâhalesi iktizâ itmez iken Sinop ve Samsun ve tevâbi'i iskelelerinde vâkı' olan resm-i âmediyyenin cem'-i tahsîline Tokad'da sâkin Duhâncılar Şeyhi olan Seyyid Mustafa nâm kimesne mûmâna'at ve muhâlefet eylediğini inhâ ve liecli't-te'dîb kal'a-bend olunmasını sen ki Tokad Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin 'arz ve merkûm Mustafa'nın mâl-i mîrî tahsîl oluncaya değin kal'a-bendiyeğin emr-i şerîfim sudûrunu mültezim-i merkûm 'arz-ı hâliyle istid'â ve resm-i dönüm ve âmediyye-i duhân Eyâlet-i Ma'raş ve Karaman ve Sivas ve İskele-i İnebolu ve Bartın ve Ereğli ve Kandırı mukâta'ası Mehmed Bey ve 'Abdülganî dâme mecdühûmânın ber-vech-i mâlikâne 'uhdelerinde olmadığı ve zikr olunan eyâletlerde zer' olunan duhân kurâların tarlalarında iken dönümleri mesâha olup beher dönümden ikişer buçuk guruş resm-i mîrî ve kalemîyye ve tahsîldârların cihet-i ma'îşetiyeğin onar pâre ve kâdî için ikişer pâre ki mecmû'ı beher dönümden ikişer buçuk guruş on ikişer pâre cem' ü tahsîl itdirile deyü duhân dönümü rûsûmu hâvî olup zecren-leh olmağla mu'âf ve gayr-ı mu'âf dâhil olmak muktezî olmağın min külli'l-vücûh serbest olup havâss-ı humâyûn voyvodaları ve zâbitleri ve gerek selâtîn-i 'izâm [ve] vüzerâ-yı kirâm ve sâ'ir evkâf mütevellîleri ve ze'âmet ve tîmâr mutasarrıfları [ve] vüzerâ ve mîr-i mîrân ve mîrlivâ hâsları ve subaşlıları ve mütesellimleri *"bu bizim toprağımızdır"* deyü bir tarîkle kat'â müdâhale ve

¹¹¹ Ocağ-ı mezbûr: Esasında "Ocağı mezbûr" şeklinde yazılmıştır. Metni tesis ederken imlayı düzeltmeyi uygun gördük.

muhâlefet itdirilmeyüp dūr mahallde zer‘ olunur ise resm-i dönümleri taraf-ı mîriyçün zabt u rabt ve cem‘ ü tahsîl itdirile ve zikr olunan mahaller Rumili ve Anadolu câniblerinden gelen duhân uğradığımız yerlerde gümrüğü edâ ey[le]dük deyü tüccârın mu‘âhidleri üzre ‘atîk ve cedîd tezkirelerine ‘amel ve i‘tibâr olunmamak üzre Sinop ve Samsun ve tevâbi‘ iskelelerine ve zikr olunan Ma‘raş ve Karaman ve Sivas eyâletlerinde vâkı‘ kudât ve kasaba-i âhar bilâdda bir def‘a gümrük edâ olunmasun. Fûrûht içün getürdikleri Yenice duhânın vakıyyesinden altışar ve Kırcaali'nin vakıyyesinden dörder ve kaba duhânın vakıyyesinden ikişer buçuk sağ akça ve kezâlik cebeliye ve imâdiye ve milas ta‘bîr olunur duhânın a‘lâsının vakıyyesinden altışar ve evsatının vakıyyesinden dörder ve ednâsının vakıyyesinden ikişer buçuk sağ akça rûsûm-ı âmediyyeleri cem‘ ü tahsîl itdirile deyü berâtları şurûtundan idüğü hazîne-i ‘âmiremde mahfûz ma‘den kalemi defterlerinden ihrâc olunmağla kal‘a-bend husûsu re‘y-i ‘âlîye menûit idüğü bi‘l-fi‘l başdefterdârım olan Derviş Mehmed dâme ‘ulüvvühû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebine mâl-ı mîrî tahsîl oluncaya dek merkûm kal‘a-bend olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ’il-i Zâ [Zi‘l-ka‘de] sene 1188.

[s. 11/1]

Hâlâ Çavûşbaşı ‘Abdüsselâm dâme mecdühûya hüküm ki;

Âsitâne-i ‘aliyyemde sâkin Rûm re‘âyâsı Südde-i sa‘âdetime ref‘-i ruk‘a-i tazallüm idüp İstanbul Rûm Patriği olan Samuil nâm râhib mukaddemâ bir def‘a dahi patrik oldukda millet-i mesfûrenin erâzil-i eşhâsını başına cem‘ ve keşişhâne vekîllerini tard u teb‘îd ve keşişhâne vâridâtı[nı] kabz ve makbûzâtından düyûn-ı keşişhâne lede‘l-edâ deyn kalîl kalmak muhakkak iken hâsılât-ı mezkûreyi hevâsına sarf ve âyînlerine mugâyir etvâra ibtidâr ve metropolidliklerin güzîdelerini etbâ‘ına hasr u kasr eylediği tahkîk olunmakdan nâşî altı sene mukaddem ‘azl ve bâ-fermân-ı ‘âlî nefy ü iclâ ve nefy olunduğu mahallden hud‘a-âmîz kâğıdlar tahrîri ve icrâ-yı zâyî‘ gûnâ-gûn ile kendüyü itlâk itdirdüp ‘avenesiyle yek-dîl olarak tekrâr Rûm patrikliğine nasb olduğu gündün berü fi‘l-i sâbıkâsından efzûn harekât-ı nâ-marziyyeye cesâret ve keşişhâne düyûnunu dokuz yüz altmış kîseye iblâğ ve düyûn-ı

merkûmeyi Memâlik-i mahrûsemde vâkı‘ metropolidliklere tahmîl ve mebâliğ-i kesîre tahsîl ve yine tahkîk-i deyn eylemediğinden başka muharrik ve müfsid olduğundan muzırr hareketleri irtikâb ve esâfil-i ra‘iyyeti istishâb ile cümlesinin râhatları meslûb ve ahvâlleri dîger-gûn olduğu ve râhib-i mezbûrun ‘azl ü nefy ile yerine ihtiyâr-kerdeleri olan bir mu‘tedil sadâkatkâr Rûm Patriği ta‘yîn olunması fermânım olmağın sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mesfûru olduğu mahallden kaldırıp çâvûş mübâşeretîyle Heybeli Adası'na irsâl ve nefy ü tağrîb ve cezîre-i merkûmede manastır-bend olunmasına ihtimâm u dikkat eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi ber-minvâl-i muharrer patrik-i sâbık mesfûru ahz ve ta‘yîn ideceğın çâvûşa teslim ve Heybeli Adası'na götürüp cezîre-bend eylesesini çâvûş-ı merkûma tefhîm ve vaz‘ olunacak cezîreden bilâ-fermân hatve-i vâhide taşra hurûcuna tecvîz [ü] ruhsatdan mübâ‘adet eylemeleri husûsunu iktizâ idenlere tenbîh ve te’kîd eylesesi tavsiye ve telkîne mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâ’il-i Zâ [Zi’l-ka‘de] sene [1]188.

Mersûm, ‘Âlî Çâvûş mübâşeretîyle Heybeli Adası'na vâsıl ve ber-mûceb-i emr-i ‘âlî cezîre-bend olduğunu nâtlık Maltepe ve Adalar zâbiti el-Hâc ‘Ömer'in vârid olan ‘arzın mazmûnu şerh virildi.

Fî 10 Zâ [Zi’l-ka‘de] sene [11]88.

[s. 11/2]

Kütahya Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri‘în Isparta Kazâsı Nâ‘ibi Mevlânâ Ahmed Reşîd zîde ilmühû Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Isparta'da sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve e‘imme-i hutabâ ve sâdât-ı kirâm ve berâyâ bi-esrihim meclis-i şer‘e varup Isparta sâkinlerinden müderrisîn-i kirâmdan Tâcir Hasan Efendi ve Hâcî Ali Efendi-zâde el-Hâc Ahmed Efendi ve Seyfî Ahmed Efendi dimekle ma‘rûf kimesneler kendü hâllerinde ‘ırzıyla mukayyed iken ashâb-ı ağrâzın ifk ü iftirâ ve hilâf-ı inhâlarına mebnî sâdır olan emr-i ‘âlî mûcebince Kütahya Kal‘ası'nda kal‘a-bend olunup leyle-i ‘işâyâ muhtâc ve ‘ıyâl ü evlâdları perîşân olmalarıyla ‘afv u itlâk ve sebîli tahliye

olunmaları bâbında emr-i şerîf sudûrunu nâ'ib-i mûmâ-ileyh vâkı'-ı hâlî 'arz ve ahâlîsi mahzar birle istid'â veistirhâm ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Isparta sâkinlerinden Müftî-oğlu Süleymân ve Vanlı-oğlu Seyyid Ali ve Tâcir Hasan ve Seyfî Ahmed ve Hâcî Ali Efendi-oğlu dimekle ma'rûf kimesne emvâl-i mîrî ve mühimmât-ı seferiyyenin tahsîl ve te'diyesine mâni' ve ihtilâl-i beldeye bâdî olduklarına [mebnî] Kütahya'ya nefy ü iclâları bâbında seksen yedi senesi evâhır-ı cemâziye'l-âhırında sâdır olan emr-i 'âlî mûcebince Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmalarıçün işbu sene-i mübâreke saferü'l-âhırında tekrâr emr-i 'âlî sudûrundan sonra evâsıt-ı cemâziye'l-âhırında mezbûrûndan Müftî-oğlu Süleymân ve Vanlı-oğlu Seyyid Ali'nin ve çend-rûz mukaddem dahi Tâcir Hasan ve Seyfî Ahmed'in ıtlâklarıçün evâmir-i şerîfim sâdır olup mezbûrdan Âvân(?) -oğlu Ahmed ve Hâcî Ali Efendi-oğlu henüz ıtlâk olundukları mastûr ve mukayyed olunmağın fî-mâ-ba'd o makûle hareketde bulunmayacakları üzre müderrisîn-i kirâmdan Ispartalı Seyyid Ahmed Efendi tekeffül eylediğine binâ'en merkûmân dahi kefâleti mûcebince 'avf u ıtlâk ve sebîlleri tahliye olunmak bâbında yazılmışdır.

Evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1188.

[s. 12/1]

Filibe Kādîsı'na ve Karlova Kādîsı Nâ'ibi'ne ve bu husûsa Ocak'dan ta'yîn olunan mübâşir¹¹² [...] Çavûş ve Filibe ve Karlova Serdârları'na ve Ocak ihtiyârlarına ve Eğridere Palankası Dizdârı'na hüküm ki;

Karlova Kazâsı sükkânından Otuzuncu Bölük neferâtından Kuş-oğlu Mehemmed ve oğulları Serdengeçdi Ağası 'Abdülhalîm Ağa ve Mustafa 'Alemdâr dimekle ma'rûf kimesneler kendü hâllerinde olmayup ehl-i 'ırz ve re'âyâ fukarâsının emvâl ü eşyâlarına dest tetâvül ve 'ırzlarına ta'arruz ve hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâyı 'aliyyem harekâta ibtidâr ve ehl-i 'ırz ve fukarâ-i ra'iiyyet şerr ü mazarratlarından bî-zâr oldukları bu def'a Der-'aliyye-i ebediyyü'l-istimrârıma i'lâm ve mezbûr Kuş -oğlu Mehemmed li-ecli't-te'dîb palanka-i mezkûreye irsâl ve oğulları merkûmânın esâmîleri serhaddinde olmağla me'mûr-ı muhâfazası oldukları serhaddleri cânibine

¹¹² Metinde "ta'yîn mübâşir olunan" şeklinde yazılmıştır.

ib'âs olmaları bâbında emr-i 'âlî-şânım sudûru istid'â ve istirhâm olunmağla siz ki mevlânâ ve serdâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz, irâhe-i 'ibâd müstelzem-i mülûkâne idüğü ma'lûmunuz oldukda ta'yîn [olunan] mübâşir ma'rifetiyle merkûm Serdengeçdi Ağası 'Abdülhalîm'i ve karındaşı Mustafa 'Alemdâr'ı kazâ-i mezbûreden tahrîk ve me'mûr-ı muhafazası oldukları Vidin cânibine sevk ü tesyîre mübâderet ve babaları mezbûr Mehemmed'i dahi beher hâl ahz ve mübâşir-i merkûma teslîm ve li-ecli't-te'dîb Eğridere Palankası'na tesyîr ü tesvîke mezîd-i dikkat ve istishâb birle te'hîrlerine cevâz göstermekden hazer ve mübâ'adet eylemeniz fermân olunmağın irsâl olunmuşdur. Vusûllerinde siz ki mevlânâ ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz, vech-i meşrûh üzre sâdır olan emr-i 'âlî-şânım mücebince 'amel ü hareket ve ber-minvâl-i tahrîr mezbûrları me'mûr oldukları serhaddleri tarafına göndermeğe mübâderet ve babaları merkûm Mehemmed'i bilâ-te'hîr mübâşir-i merkûma teslîm ve palanka-i mezkûreye tesyîr[e] dikkat ve gadr-i vâhiyelerine müsâ'ade ve te'hîrlerine cevâz birle ehl-i 'ırz ve re'âyâ fukarâsını âzerde eylemekden mübâ'adet eyleyesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûr Mehemmed mübâşir ma'rifetiyle lede'l-vusûl dizdârı olduğun kal'a-i mezbûreye vaz' ve muhkem kal'a-bend eyleyüp ıtlakıyçün tekrâr emr-i şerîfim ve Ocak mektûbu vürûd olmadıkça ıtlâkından ihtirâz ve vürûdunu i'lâma mübâderet ve sen ki mübâşir-i merkûmsun, sen dahi merkûmân 'Abdülhalîm ve Mustafa 'Alemdâr'ı me'mûr oldukları Vidin cânibine ba'de't-tesyîr babaları mezbûru dahi cümle ittihâdıyla alup Eğridere Palankası'na îsâl ve kal'a-bend eyleyüp itmâm-ı me'mûriyyetini hâvî i'lâm eyleye[sin] 'avdetine müsâra'at ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz deyü iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehemmed Ağa dâme 'ulüvvühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak içün fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1188.

İşbu emr lede'l-vusûl mezbûrân kazâdan ihrâc ve Vidin tarafına irsâl ve mezbûr Mehemmed'i dahi mübâşire teslîm ve Eğridere Palankası'na tesyîr olunduğunu müş'îr ... Nâ'ibi'nin vârid olan i'lâmının mazmûnu şerh virile.

27 M [Muharrem] sene [11]89.

[s. 12/2]

Seddü'l-bahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kara Ahmed nâm yeniçeri İncesu re'âyâlarından üç beş nefer re'âyâyı başına cem' ve kazâ-i mezbûr voyvodası hakkında hilâf-ı inhâ ıstikâ ve kendüsü voyvodalık dâ'iesiyle ba'zı mahallerde cem'ıyyet ve re'âyâyı tahrîk ve iğvâ sadedinde olduğunu mahall-i mezbûr mütevellîsi inhâ ve ihbâr ve mezbûrun te'dîb olunmasını bir kıt'a 'arzında istid'â eylediğine binâ'en mezbûr zâbiti marifetiyle ahz olunmağla Seddü'l-bahr Kal'ası'na zâbiti ma'rifetiyle kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki dizdâr-ı merkûmsun, mezbûr zâbiti ma'rifetiyle irsâl olunmağla vusûlünde dizdârı olduğun kal'a-i merkûmede muhkem habs ve kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâkından hazer ve mücânebet ve vusûlünü müş'îr Der-'aliyyeme i'lâm eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]188.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene [11]88.

[s. 13/1]

Amasya Kādîsı'na hüküm ki;

Ref'-i ruk'a-i ıstikâ iden Mustafa nâm kimesnenin hasmı Poğaz/Yuğaz/Yoğaz(?) zimmî getürdölüp istintâk oldukda da'vâsı hukûka dâ'ir olmağla terâfu'-ı şer' ve tashîh ve tahkîk ve i'lâm oluna deyü sâdır olan fermân-ı 'âlîye imtisâlen dibekçi esnâfî lisânından olmak üzre 'arz-ı hâle cesâret iden mezbûr Mustafa kapu kethüdâsı mübâşeretile meclis-i şer'e ihzâr ve dibekçibaşı es-Seyyid Mahmûd bin Ca'fer ve baş yiğitbaşı Mehemed bin İbrâhîm ve diğer yiğitbaşlarından İbrâhîm bin Mehemed ve Hüseyin bin Mehemed ve Mahmûd bin Mustafa ve ihtiyâr ustalarından Mehemed bin Velî ve 'Ömer Usta ibn Ali ve Ahmed Usta ibn Hasan ve diğer Mehemed bin Halîl ve âhar Mehemed bin İsmâ'îl ve diğer Ahmed bin Mustafa ve sâ'ir mazbûtü'l-esâmî dibekçi ustaları hâzır oldukları hâlde Yeni Câmi' avlusunda 'atîk ve müsta'mel ayakkabı bey' iden tâ'ifeden bâlâda mezkûrû'l-ism Poğaz (?) zimmî muvâcehesinde istintâk olundukda zimmî-i mesfûr ile mukaddemâ

şerîkler olup ba‘dehû fesh-i şirket birle kendüden müfârat ve mahall-i merkûmda birkaç seneden berü mesfûr zimmî bey‘ ü şîrâ ve ticâret idüp gerek zimmî-i mesfûr ile ve gerek dibekçi esnâfından hâzırûn-ı mezbûrûn ve sâ‘ir ile hukûk-ı şer‘iyyeye müte‘allik “aslâ ve kat‘â da‘vâ ve nizâ‘ım yokdur” deyüp ve ‘arz-ı hâlde tahrîr itdirdiği umûrda dahi kezâlik ‘alâka ve medhali olmayup bilâ-sebeb tahrîr itdirdiğini mukarrer ve mu‘teref olmağla bu makûle üzerine lâzım olmayan umûra tasaddî birle kesret üzre bulunan dibekçi esnâfı beyinlerinde ilkâ-yı fitne ve fesâda bâ‘is olacağı zâhir ve bedîdâr olmağla dibekçi esnâfı hâzırûn-ı mezbûrûn, mezkûr Mustafa ‘ibreten li’s-sâ‘irîn vatan-ı aslîsi olan Amasya Kazâsı’na nefy ü iclâ ile te’dîb olunmak bâbında emr-i ‘âlî sudûrunu istid‘â eylediklerin akzâ kudâtî’l-müslîmîn İstanbul Kādîsı Mevlânâ Mehemmed zîdet fazâ’ilühû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebince merkûm Mustafa muharrik ve üzerine lâzım olmayan husûsda bulunup te’dîbi lâzım gelmekle zâbiti ma‘rifetiyle vilâyeti olan Amasya’ya nefy ü iclâ bulunmak içün yazılmışdır.

Fî evâ’il-i Zâ [Zi’l-ka‘de] sene 1188.

[s. 13/2]

Midillü Nâ‘ibi’ne ve [Midillü] Kal‘ası Dizdârı’na hükûm ki;

Şehrî es-Seyyid İbrâhîm nâm kimesnenin keyfiyyet-i hâli mechûl olduğuna binâ’en fakrına terahhumen hâlâ Şeyhü’l-islâm ve müftî olan İbrâhîm edâmallâhu te‘âlâ fezâ’ilehûnun mukaddemâ sadâret-i Rumili’den infisâli evânında hıdmetinde istihdâm olunur iken hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i tavr-ı edeb zuhûr iden harekâtına binâ’en dâ‘iresinden tard u teb‘îd olunduktan sonra kendü hâlinde durmayup erâzil ü eşhâs ile ülfet ve müzmin(?) erkân-ı devlet-i ‘aliyyeme cesâret ve nefy ü iclâlarını mücib nâ-bercâ harekete tasaddî eylediği ecilden müşârûn-ileyhin takrîrine binâ’en bâ-fermân-ı ‘âlî Midillü Cezîresi’ne nefy ü iclâ olunmuşdu. Lâkin mezbûrun cünûnu zâ‘il olup refât u güftârında hilâf-ı şer‘ ve mugâyir-i tavr-ı edeb hareketi olmayup ekseriyâ ‘akl eylediğini siz ki mevlânâ ve dizdâr-ı mûmâ-ileyhümâsız ‘arz ve inhâ itmenizle fî-mâ-ba‘d etvâr-ı sâbıkası misüllü harekât-ı nâ-marziyyeye cesâret iderse yine bilâd-ı ba‘îdeye nefy ü iclâ olunmak şartıyla ‘avf u itlâk olunmak bâbında emr-i

şerîfim sudûrunu müşârün-ileyh tahrîr ve inhâ itmeğın vech-i meşrûh üzre itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene [11]88.

[s. 13/3]

Limni Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Kütahyalı Mûy-tâb İbrâhîm nâm kimesne Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüp bu hıdmetkârı dîger İbrâhîm ve Şeyh-oğlu 'Aşîreti'nden Himmet ve 'Ömer ve Hasan ve Mustafa ve İsmâ'îl ve Velî nâm sekiz nefer kimesneler ile bundan akdem Kozluca'da vukû' bulan muhârebede firârı esnâsında yüz elli nefer mikdârı kimesnelerin hayvânâtların sürücülük tarîkiyle iştirâ ve Âsitâne-i 'aliyyeme vürûdları inhâ olundukda Limni Cezîresi'nde kıyâm itmek üzre katle bedel bâ-emr-i 'âlî cezîre-i merkûmeye nefy ü irsâl olunup ol vakitden berü cezîre-i mezbûrede mukîm ve ahvâli dîger-gûn olduğun bildirüp cezîre-i mezbûreden itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylemeğın bâlâda ismleri mezkûr kal'a-bend olanlardan ancak merkûm Mûy-tâb İbrâhîm'in cürmü 'avf ve sebîli tahliye olunmak bâbında.

Evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]188.

[s. 13/4]

Bursa Mollâsı'na ve Dîvân-ı humâyûnumda hâlâ çâvûşbaşı olan 'Abdüsselâm dâme mecdühûya hüküm ki;

Sen ki çâvûşbaşı mûmâ-ileyhsin,¹¹³ Hâce Hanîfe nâm hâtûn odanda cümle muvâcehesinde istintâk olundukda, kerîme-zâdem olup on mâh mukaddem vefât iden es-Seyyid Mehemed Emîn nâm müteveffânın timârı hâlâ tersâne-i 'âmirem emîni Selîm zîde mecdühûnun hazînedârı Mehemed Emîn nâm kimesneye ordu-yı humâyûnumda bilâ-veled fevtinden tevcîh olunmağla, "*beni Dîvân-ı humâyûn çâvûşlarından Berber Selîm Çâvûş iğfâl ve tahrîk ve ben dahi tama'-ı hâma*

¹¹³ Metinde "Hâce Hanîfe nâm hâtûn, sen ki Çâvûşbaşı mûmâ-ileyhsin" şeklinde yazılmıştır. Ancak mana bütünlüğü olmadığı için düzelterek vermeyi uygun gördük.

teba'iyet ile kerîmem Rukiyye yediyle Hayâlî nâm Çerkes câriyeyi oğlum ile ma'an iştirâ ve gulâm-ı mezbûrun ismin Seyyid Mehemmed Sâlim tesmiye ve müteveffâ kerîme-zâdem mezbûrun oğlu olmak üzere babası mahlûlünden ve hazînedâr-ı mezbûrun ref'inden hilâf-ı inhâ iddi'â ve bi'd-defa'ât 'arz-ı hâle ictisâr eyledim" deyü takrîr eylediğinden sonra mezbûre Hâce Hanîfe kerîmesi mezbûre ile ma'an merkûm Berber Selîm Çâvûş hâzır olduğu hâlde tekrâr istintâk olundukda "kerîme-zâdem müteveffâ-yı mezbûr fevtinden mukaddem zikr olunan tîmârını hâlâ Rumili Hisârı Dizdârı Ali Ağa dimekle ma'rûf kimesneye ilzâm ve dizdâr-ı mezbûr dahi zabt eylemeksizin kerîme-zâdem mezbûr vefât ve ol senenin zabtı fevtinden olan merkûm Mehmed Efendi'nin tahvîli târîhine isâbet itmekden nâşî dizdâr-ı merkûm beni Hisâr'a getürdüp kerîme-zâdem mezbûra virdiği bedel-i iltizâmı mutâlebe ve mezbûr Berber Selîm Çâvûş bir husûsa me'mûren dizdâr-ı merkûmün odasında bulunmağla bedel-i iltizâm-ı mezbûru dizdâr-ı mûmâ-ileyh [s. 14] bilâ-nizâ' edâ ile illâ şer'an senden alur deyü ikdâm eylediğine binâ'en ol vakitte çâvûş-ı merkûm rencîde-hâtır olup husûs-ı mezbûrda tahrîk ve iğfâli yoğiken bâlâda beyân olunan husûsu ikrâr eyledim" deyü takrîr idüp bu makûle envâ'-ı hîle ve hud'a ihtirâ'ıyla fesâd ve mel'anete ictirâ eylediklerin te'dîb ve gûş-mâlleri sâ'irlere mûcib-i intibâh ve 'ibret olduğuna binâ'en şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i humâyûn mevhibet-makrûnum mûcebince şerîr-i mezbûr Berber Selîm Çâvûş ve şerîre-i mezbûre Hâce Hanîfe'nin li-ecli't-te'dîb Burusa'ya neyf ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Mehemmed, Berber Selîm Çâvûş ve mezbûre Hâce Hanîfe'yi çâvûş mübâşeretıyla te'dîben ve emsâline 'ibreten Burusa'ya neyf ü irsâl ve sen ki Burusa kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde mezbûrânı Burusa'da menfiyyen ikâmet itdürüp bilâ-emr-i şerîf hâric mahalle hareketlerine ruhsat ve cevâzdan mübâ'adet ve vusûl ve ikâmetlerini çâvûş-ı merkûm ile Der'aliyyeme i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1188.

Mezbûrân Seyyid 'Ömer Çâvûş mübâşeretıyla Burusa'ya vâsıl ve ber-mantûk-ı emr-i 'âlî menfiyyen ikâmet eylediklerini nâtık Burusa Kâdîsı 'Abdullâh Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân şerh virildi.

Fî 19 Zâ [Zi'l-ka'de] sene [11]88.

Ancak Selîm Çâvûş'un itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene [11]89.

[s. 14/1]

Prizren Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Prizren Kazâsı'nda vâkı' Müteveffâ Mehmed Paşa Vakfı'nın evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzre mütevellisi olan Şerîfe Emîne ile oğlu es-Seyyid 'Abdullâh nezâret-i hazret-i Şeyhü'l-islâmîden âsûde olan evkâf müfettişi müderrisîn-i kirâmdan kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkikîn Sıdkî Mustafa zîde ilmühû ma'iiyetiyle, a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn hâlâ Rumili Kādî'askeri olan Sâlih-zâde Mehmed Emîn edâmallâhu te'âlâ fezâ'ilehûnun bi'd-defa'ât hânesinde ve bir def'a dahi cum'a günü huzûr-ı âsafide ma'kûd meclis-i şer'de müderrisîn-i kirâmdan Çâvûş-zâde Ahmed Reşîd zîde ilmühû muvâcehesinde Selânik Kazâsı muzâfâtından Gelmeriye Nahiyesi'ne tâbi' Hora nâm karye sınırunda ve Islako nâm karyede depeden cârî nehr ve Kemâl Çelebi Çayırı ve bostânının(?) ve Hurbac(?) ve Yani tarlaları ve Hâcî Kâsım ve 'Askerî Bey(?) -oğlu tarlaları üç dört ile mahdûd çayır ve hudûd-ı mezbûre dâhilinde Koyun Eğreği ve Macarlık ta'bîr olunur çiftlik ile on beş bin dönüm mikdârı tarlalar ve bostân arâzîsinin mecmû'ı dokuz yüz yetmiş senesi târihiyle müverrah ve Selanik Kassâmı imzâsıyla mûmzâ¹¹⁴ bir kıt'a vakfiyye mantûkunca Prizrenli Mehmed Paşa Vakfı'ndan olup işbu târihe gelince otuz beş seneden berü mûmâ-ileyh Ahmed Reşîd ve hayâtında babası fuzûlî zabt iderler deyü da'vâ idüp lâkin mezbûre Şerîfe Emîne ile oğlu merkûm es-Seyyid 'Abdullâh bundan on beş sene mukaddem mûmâ-ileyh Ahmed Reşîd'i Selanik Kazâsı'ndan Âsitâne-i 'aliyye'ye bâ-emr-i 'âlî ihzâr ve târih-i merkûmda 'arz odasında huzûr-ı âsafide Rumili Kādî'askeri esbâk Müteveffâ Ebû Bekir Efendi-zâde 'Osmân 'akd eylediği meclis-i şer'de arâzî-i mezkûreyi mûmâ-ileyh Ahmed Reşîd'den da'vâ ve defter-hâne-i 'âmiremde mahfûz defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Selânik Kazâsı'na tâbi' karyeteyn-i merkûmeteynde olan arâzî havâss-ı humâyûn mülhakâtından olup karyeteyn-i merkûmeteyn hudûdu dâhilinde bâlâda mezkûr

¹¹⁴ Defterde "mûmzâ" şeklinde yazılması gereken kelimenin sonuna fazladan bir nun veya kaf olduğunu düşündüğümüz harf konulmuştur. Biz "mûmzâ" olarak aldık.

münâza'un-fihâ olan çayırın ve Prizrenli Müteveffâ Mehmed Paşa Vakfı'nın dahi defter-hâne-i 'âmiremde tahrîrleri mahalli bulunmadığını Defter Emîni esbâk 'arz ve kânûnu dahi su'âl olundukda arâzî-i mîrîyyenin ibtidâ taraf-ı humâyûndan bir kimesneye temlîk olunup mülk-nâme-i humâyûn virildikten sonra ol dahi vakf¹¹⁵ eyledikde vakfiyyetini ve mülkiyyetini defter-hâne-i 'âmireye kayd muhtâcdır, yohsa Kādî hücceti ve âhar vechile arz-ı mîrî vakf ve temlîk olunması hilâf-ı kânûndur deyü Dîvân-ı humâyûnum kaleminden tahrîr ve karyeteyn-i merkûmeteyn topraklarında mûmâ-ileyh Ahmed Reşîd'in yedinde olan sâhib-i arz temessükü mûcebince tasarruflarında olan tarla ve çayırın zabt u tasarrufuna vakf-ı mezbûrun mütevellîsi mezbûrenin vakfiyye iddi'âsıyla müdâhalesi hilâf-ı defter-i hakânî ve mugâyir-i kânûn olmağla ve fi'l-hakîka mütevellî-i merkûmenin yedinde olup Selânik Kassâmı olmak üzre hatem ve imzâyı hâvî hüccetin mührü ve kassâm-ı mezkûr nâ-ma'lûm olduğundan gayrı husûs-ı merkûm için mütevellî-i merkûmenin yedinde sened olmağla lâyük bir nesne olmayup ol vechile da'vâsı meşrû' ve mesmû' olmadığını müteveffâ-yı müşârün-ileyhânın i'lâm ve [i'lâmı] mûcebince mûmâ-ileyh Ahmed Reşîd'in yedinde bir kıt'a emr-i 'âlî-şân olduğundan başka mütevellî-i merkûme ve oğlu merkûm es-Seyyid 'Abdullâh bu def'a dahi bî-vech mu'ârazadan men' olundukda mücâb ve mülzem olduklarından gayrı ehl-i 'ırz makûlesinden olan mûmâ-ileyh Ahmed Reşîd'e esvâk ve bâzârda ta'zîri mûceb şetm ve itâle ve hetk-i 'ırz eyledikleriyçün mezbûrân Şerîfe Emîne ve es-Seyyid 'Abdullâh'ın ta'zîr ve te'dîbleri re'y-i 'âlîye menût idiğın¹¹⁶ mevlânâ-i müşârün-ileyh i'lâm itmekle i'lâmı mûcebince mezbûre Şerîfe Emîne ve oğlu Seyyid 'Abd[ullâh] bâlâda zikr olunduğu üzre da'vâları gayr-ı meşrû' olduğu hasebiyle bî-vech mu'ârazadan men' olunmuşiken memnû' olmayup ta'zîri mûceb kelimât ile hasmı mûmâ-ileyh Ahmed'e şetm ve itâle itmekle zâbitleri tarafından mübâşir ma'rifetiyle te'dîben vilâyetleri Prizren'e nefy ü iclâ olunmalarıçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene 1188.

Ber-mûceb-i emr-i 'âlî merkum, çâvûş mübâşeretiyle Prizren Karyesi'ne vusûl ve menfiyyen ikâmet eylediklerini nâttık Prizren Nâ'ibi İsmâ'il Ahmed'in vârid olan 'arzun mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

¹¹⁵ Vakf: metinde burada fazladan bir "ve" kelimesi bulunmakla beraber, manayı bozduğu için çıkardık.

¹¹⁶ Defterde "eylediğın" şeklinde geçmektedir. Ancak manaya uygun şekilde düzelttik.

Fî 27 Z [Zi'l-hicce] sene [11]88.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]96.

[s. 14/2]

Burusa Mollâsı'na ve Çâvûşbaşı Ağa'ya hükm ki;

Sâbıkâ Dârü's-sa'âdeti's-şerîfem Ağası Kâtibi ve hâlâ Mevkûfâtî olan Ahmed zîde mecdühûnun kethüdâlığı hıdmetinde olan 'Âlî Efendi demekle 'arîf şahsın nefy ü tağrîbi lâzım ve muktezî olduğuna binâ'en Burusa'ya iclâsına irâde-i humâyûnum ta'alluk itmekle bulunduğu mahallden çâvûş mübâşeretiyile kaldırılup Burusa'ya nefy ü iclâ olunması fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin merkûm 'Âlî Efendi'yi ber-minvâl-i muharrer bulunduğu mahallden çâvûş mübâşeretiyile kaldırup Burusa'ya nefy ü irsâle ihtimâm u dikkat ve sen ki Burusa Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu menfiyyen Burusa'da ikâmet itdürüp bilâ-emr-i şerîf bir hatve hâric mahalle hareket ve tecâvüzüne ruhsat u cevâzdan mübâ'adet ve vusûl u ikâmetini çâvûş-ı mezbûr ile i'lâma mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]188.

[s. 14/3]

Ocak'da kul kethüdâsı olup Silistre cânibinde olan Hasan dâme mecdühûnun bu hılâlde hasbe'l-iktizâ 'azli îcâb itmekle bulunduğu mahallden hareket ve doğru mahrûse-i Edirne'ye gelüp hakkında sünûh-ı Bârî ve 'inâyet-i pâdişâhâne zuhûruna değin medîne-i merkûmede meks ü ikâmet eylemesiyçün mûmâ-ileyhe hıtâben yeniçeri ağası mektûbu mûcebince emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene [11]88.

[s. 15/1]

Diyârbekir Vâlîsî Vezîr'e ve Ruhâ Kādîsı'na ve A'yân-ı Vilâyet'e hükm ki;

Kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'în Âmid Kazâsı Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh Şeyh Ahmed zîde ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i Âmid'de sâkin 'ulemâ ve müderrisîn-i kirâmdan kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkikîn Mevlânâ es-Seyyid Yasin zîde ilmühû zâtında 'afîf ve perhiz-kâr ve dindâr ve hayr-hâh-ı ahâlî-i belde olup tadrîs ile meşgûl ve akîde-i dersde du'â-yı devâm-ı 'ömr ve devlet-i pâdişâhâneme müdâvim olduğu şühûd-ı bâhire enâm iken Âmid sükkânından 'Azîz-zâde akrabalarından Seyyid İbrâhîm nâm kimesne Âsitâne-i sa'âdetimde bulunmağla hilâf-ı inhâ ve bi-gayr-ı hakkın mûmâ-ileyh es-Seyyid Yasin'den iştikâ birle bir def'a emr-i şerîf ısdâr itdirdüğü sünûh oldukda mezkûr Seyyid İbrâhîm'in iştikâsı gayr-ı vâkı' ve isnâd mâ-lem-yekûn olduğunu ve mûmâ-ileyh es-Seyyid Yasin merkûm İbrâhîm'e kat'â ve kat'ıyyen gadr ü ta'addî ve tekdîr itmediğini sikât-ı sahîhü'l-kelimâtdan ahâlî-i beldenin 'ulemâ ve eşrâf ve a'yânı haber virmeleriyle mûmâ-ileyhin hakkında sâdır olan emrin kaydı ref' ü terkîn ve 'afv ve sıhhatini mutazammın yedine emr-i celîlü's-şânım virilmek recâsına vâkı' hâli bi'l-iltimâs 'arz ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd ve ahkâma mürâca'at olundukda Diyârbekir ahâlîsinden Yasin Efendi dimekle ma'rûf kimesnenin sû-i hareketine binâ'en 'ıyâl ü evlâdıyla Ruhâ'da menfîyyen meks ü ikâmeti için yüz seksen sekiz senesi mâh-ı recebü'l-ferdinin evâsıtı târîhiyle mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mevlânâ-i mûmâ-ileyhin 'arzı mûcebince emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmallâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle [işâretleri] mûcebince merkûm Yasin Efendi'nin 'afvıyçün virilen emrin kaydı ref' ü terkîn olunup i'lâm-ı hâl müş'îr fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]188.

[s. 15/2]

Hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûnumda hâlâ Tersâne-i 'âmirem emîni olan [...] zîde mecdühûya ve Çatalca Nahiyesi Nâ'ibi'ne hükm ki;

Çatalca Kazâsı mütemekkinlerinden Asani(?) ve Manol nâm zimmîler öteden berü eşîrrâdan olup fukarâ-i ra'ıyyeti ta'cîz ve hükkâm ve zâbitâna tecrîm ve tağrîm ve ahâlînin tekâlîf ve salyânelerinin tahsîline muhâlefet ve dürlü dürlü mel'anet 'âdet-i

müstemirreleri olmağla bundan akdem te'dibleriçün i'lâm ve mahzar birle vaz'-ı kürek olunmaları istid'â olundukda mesfûrân gâh ihfâ ve gâh firâr ve yine hufyeten re'âyâyı gamz u tecrîm ve tağrîmden hâlî olmamağla Haremeyn-i şerîfeyn mâlîna kesr ü noksân ve re'âyânın perâkende vü perîşân olunmalarına bâ'is ü bâdî olmalarıyla mesfûrânın keyfiyyet-i hâlî ve vaz'-ı kürek olmalarıyla ahvâl-i fukarâ nizâm bulunmasıyçün der-i devlet-medâra i'lâm olunmak bâbında Çatalca Kasabası'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve re'âyâ bi-esrihim meclis-i şer'e ilhâh ve fi'l-hakikat hâl ve minvâl-i muharrer üzre olup mesfûrân vaz'-ı kürek olunmadıkça re'âyâ ve ahâlî şerr ü mazarratlarından emîn olmayacakları bedîhî olduğun sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin i'lâm eylediğin ecilden vech-i¹¹⁷ meşrûh üzre mesfûrân Asani(?) ve Manol zâbitleri ma'rifetiyle li-ecli't-te'dîb vaz'-ı kürek olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mesfûrânı ma'rifetin ve zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve Tersâne-i 'âmireme irsâl ve sen ki Tersâne-i 'âmirem emîni mûmâ-ileyhsin mesfûrân Asani(?) ve Manol nâm zimmîler tarafına vusûllerinde li-ecli't-te'dîb küreğе vaz' eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârlarından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]188.

İşbu emr-i 'âlî lede'l-vusûl cümle ahâlî ve re'âyâ muvâcehesinde kırâ'at ve mesfûrânın keyfiyyetleri su'âl olundukda fi'l-hakika mesfûrân emr-i 'âlîde münderic ef'âl-i kabîhayı mürtekib olup ve mukaddemâ sû-i hâlleri ihbâ[r] ve haklarında evâmir-i 'aliyye sâdır olunmuşiken mütenebbih olmayup 'âdet-i müstemirresi üzre ef'âl-i kabîhaya şürû' ve ihtilâl-i beldeden hâlî olmadıklarını inhâ ve ihbâr itmeleriyle mesfûrân zâbitleri İsmâ'îl Ağa'ya teslîm ve mahbûsen Tersâne-i 'âmire'ye irsâl olunduğunu nâlık Çatalca Nâ'ibi Mustafa Efendi'nin vârid olan 'arzın ve mesfûrân Tersâne-i 'âmire'ye vusûl ve zindân-bend olunduklarını müş'îr virilen 'ilm ü haber kâ'imesinin mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

25 M [Muharrem] sene [11] 89.

[s. 15/3]

¹¹⁷¹¹⁷ “vech” kelimesi mükerreren yazılmıştır.

İznikmid Kādîsı ve Üsküdar Kazâsı muzâfâtından Adalar Nahiyesi Nâ'ibi'ne hükm ki;

Sen ki Adalar Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh 'Osmân zîde ilmühûsun [Südde-i sa'âdetime] mektûb gönderüp Üsküdar Kazâsı muzâfâtından Ada[lar] Nahiyesi'ne tâbi' Kartal Kasabası sükkânından Süleymân bin el-Hâc Mustafa nâm kimesne kasaba-i mezbûr ve civârında Bendegî ve Bakacak karyelerinde subaşî ve zâbit olup lâkin kendü hâlinde olmamağla tama-'ı hâma teba'iyet ile etrâfı zabt ve bilâ-vâris fevt olanların terekelerini zabta kana'ât eylemediğinden vârisi olan kimesnelerin dahi terekelerini fuzûlî ve tagallüben zabt ve isbât-ı verâset olundukda dahi virmeyüp ve tenbîh-i şer'î dahi olundukda yine ısgâ itmeyüp ekl ve Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr için haklarında emr-i 'âlî sudûr idenlere dahi hufyeten ihbâr ve ol vechile emr-i 'âlinin tenfîzine bâdî ve nâhiye-i mezbûrenin nizâmı muhtell olup kendüden şikâyet iden kimesneyi birer bahâne ile tecrîm ve ızrâr idüp hâlleri dîgergûn olmağla rahmen li'l-'ibâd mezbûr Süleymân ıslâh-ı nefis idinceye dek İznikmid Kasabası'na nefy ü iclâ olunmak bâbında hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz itmeğın vech-i meşrûh üzre ta'yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çâvûş mübâşeretiyle İznikmid'e nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Adalar Nâhiyesi Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve ta'yîn olunan çâvûş-ı merkûm mübâşeretiyle mezbûr Süleymân ahz ve İznikmid'e irsâl ve sen ki İznikmid Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Süleymân tarafına vusûlünde İznikmid'de menfiyyen meks ü ikâmet itdirölüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara bir hatve tecâvüz ve firârından be-gâyet tehâşî ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka'de] sene [1]188.

İtlâkıyçün emr yazılmıştır.

Fî evâhır-ı Z [Zi'l-hicce] sene [11]88.

[s. 16/1]

Resmo Kal'ası Muhâfazası'nda Yeniçeri Zâbiti olan [...] zîde mecdühûya ve Resmo Kal'ası Dizdârı'na hükm ki;

Havvâ nâm hâtûn gelüp Âsitâne-i ‘aliyyemde Zeyrek Mahallesi sâkinlerinden karındaşı kırk bir bölüğün Mollâ Dâvud ve Sipâh Kul-oğlu Hâfız nâm kimesneler töhmet ve kabâhatleri zuhûriyle ahz ve li-ecli't-te'dîb Resmo Kal‘ası'na bâ-fermân-ı ‘âlî mukaddemâ kal‘a-bend olunmalarıyla ahvâlleri perîşân olduğun bildirüp ol bâbda istid‘â-yı ‘inâyet ve mezkûrân yetmiş dokuz senesinden berü te’dîb ve ıslâh-ı nefis eyledikleri mülâhazadan ba‘îd olmamağla fî-mâ-ba‘d kendü hâllerinde olmak şartıyla hâllerine terahhumen ıtlâkları bâbında emr-i şerîfim sudûruna müsâ‘ade-i ‘aliyyem erzânî kılınmasını Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ağası Mehemed Ağa dâme ‘ulüvvühü i‘lâm itmeğın i‘lâmı mücebince ıslâh-ı nefis itmeleriyle ‘afv u ıtlâk olunmaları bâbında.

Fî evâhır-ı Zâ [Zi'l-ka‘de] sene 1188.

[s. 16/2]

Hâlâ Dîvân-ı ‘âlî makāmında çâvûşbaşı olan ‘Abdüsselâm dâme mecdühûya ve Bozcaada Kādîsı'na hükm ki;

İstanbul sâkinlerinden Emîr Ahmed nâm kimesne kendü hâlinde olmayup ba‘zı nâ-hemvâre harekete tecâsür ve babası Mustafa ve vâlidesi Şerîfe nâm hâtûna dâ’imâ şütûm-ı galîza ile şetm ve darb-ı şedîd ile darb ve alet-i harb ile üzerlerine hücûm eylediklerini merkûmân ‘arz-ı hâlleriyle inhâ ve hüsn-i rızâ ihtiyârlarıyla diyâr-ı âhara nefy ü iclâ ile şerr ü mazarratından kendüleri ve sâ’ir ‘ibâdullâh tahlîs olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â eylediklerine binâ’en mezbûr çâvûş mübaşaretiyle Bozcaada Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Emîr Ahmed'i çâvûş mübaşaretiyle cezîre-i mezbûreye nefy ü iclâ eylesin. [Ve] sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûru menfiyyen Bozcaada Cezîresi'nde meks ü ikâmet itdirüp bir hatve hâric mahalle hareketine ruhsat ve cevâzından mücânebet ve vusûlünü çâvûş-ı merkûm ile Der-‘aliyyeme tahrîr ve iş‘âra mübâderet ve hilâfından be-gâyet tehâşî ve mübâ‘adet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ’il-i Zâ [Zi'l-ka‘de] sene 1188.

Merkûm Mehmed Sa'îd Çâvûş mübâşeretile Bozcaada Cezîresi'ne vusûl ve ber-mantûk-ı emr-i 'âlî menfiyyen ikâmet itdirildiğini nâlık cezîre-i merkûme kâdîsı Halîl Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân şerh virildi.

Fî 26 Zâ [Zi'l-ka'de] sene [11]88.

[s. 16/3]

Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hükm ki;

Bilecik Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ Emrullâh Rûhî zîde ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Sadr-ı a'zam-ı esbâk müteveffâ Köprülü Mehmed Paşa Evkâfî'ndan Bilecik Kazâsı'nda vâkı' Vezîr Hânı ahâlîleri meclis-i şer'e varup hân-ı mezbûr ahâlîsinden vakf-ı mezbûr kâtibi oğlu 'Abdüllatîf nâm kimesne kendü hâlinde ve hıdmet-i me'mûresiyle iştigâl üzre iken ashâb-ı ağrâzın hilâf-ı inhâ ifk ü iftirâsına binâ'en bundan akdem bâ-emr-i 'âlî Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olmağla hâline merhameten cürmü 'afv u itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına vâkı' hâli bi'l-iltimâs mevlânâ-i mûmâ-ileyh Eski Lefke ve İznik Kazâları Nâ'ibleri başka başka 'arz eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene 1188.

[s. 16/4]

Niğbolu ve Lefkoşa Nâ'ibleri'ne hükm ki;

Sen ki Niğbolu Kazâsı Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh es-Seyyid Mustafa Refîk zîde ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp memleket-i Eflak'ın re'âyâ ve sekenesi pâ-zede-i hasâret olduğundan sevâhil-i nehr-i Tuna'da vâkı' memâlikde ferd-i âferîdenin memleket-i Eflak'a mürûruna ruhsat virilmemek bâbında sâdır olan fermân-ı celîlü's-şânım vürûd ve tescîl olundukda cümleye tenbîh ve te'kîd olunmuşiken Niğbolu sükkânından Cebeci Serdengeçdilerinden gürûh-ı mütegalibeden Cîfe el-Hâc İsmâ'il nâm kimesne kendüye taraf-gîr ittihâz eylediği yirmi otuz nefer hazele makûlesini memleket-i Eflak'a îsâl ve neşr ve icrâ-yı

mel'anet eyledikleri zâbitânın istimâ'ı oldukda te'dîblerine mübâderet eylediklerinde mezbûr İsmâ'il ahz ve habs ü te'dîb itdirilüp zâbitânı ba'zı harekât ile tahvîf eyledikde sâ'ire dahi sirâyet ve Eflak'a mürûr u 'ubûrlarının men'i mümkün olmayup mütegalibe-i mezbûr Cîfe el-Hâc İsmâ'il li-ecli't-te'dîb Ocağı tarafından mübâşir ma'rifetiyle nefy ve âhara mûcib-i 'ibret olmadıkça zabt u rabt-ı memleket mümkün olmayacağını zâbitân [s. 17] ve sâ'ir ehl-i 'ırz bi'l-ittifâk huzûr-ı şer' de takrîr ve merkûmun nefy ü iclâ-yı vatan ile tathîr-i bilâd olunmasını istirhâm ve fî nefsi'l-emr merkûmun hâl-i takallübü ve iclâ-yı vatan olmadıkça nizâm-ı memleket ve infâz-ı evâmîr-i şerîfe bir vechile kâ'il olmayacağına sen dahi 'ilmin muhît olmağın ol bâbda vâkı' hâli bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden Ocak'dan mübâşir ile menfiyyen Kıbrıs Cezîresi'ne irsâl ve cezîre-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Niğbolu Kazâsı Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Cîfe el-Hâc İsmâ'il'i ma'rifetin ve Ocağı tarafından ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ahz ve menfiyyen Kıbrıs Cezîresi'ne irsâl ve sen ki Lefkoşa nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Cîfe İsmail'i tarafına vusûlünde Kıbrıs Cezîresi'nde cezîre-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından ve mahall-i âhara bir hatve tecâvüzüne izn ü ruhsat göstermekden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır. Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene 1188.

[s. 17/1]

Dimetoka Nâ'ibi'ne,

Edirne Kādîsı Mevlânâ İsmâ'il zîdet fazâ'ilühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Dimetoka sâkinlerinden mütegalibe ve eşkıyâdan Timur ve Berâtlı Hasan ve Kadrî-oğlu Mehemed ve Hammâmî Mustafa nâm kimesneler altı aydan berü fukarâ ve zu'afâyâ bu sene-i mübâreke de bi'd-defa'ât yüz otuz kîse akça tevdî' ve taksîm ve eşkıyâdan Felli(?) -oğlu Halîl ve Deli Mustafa-oğlu Halîl nâm şakîleri tasallut ve bilâ-emr-i 'âlî ve hilâf-ı şer' cebren ve kahren meblağ-ı mezbûru tahsîl ve bunun emsâli zulm ü ta'addîlerinin nihâyeti olmayup mahallinde ihkâk-ı hakk mümkün olmadığına Dimetoka Kazâsı mukaddemâ 'arz-ı hâlleriyle iştikâ ve merkûmûn Edirne bostancıbaşı ma'rifetiyle Edirne'ye ihzâr ve Edirne Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyh dahi husûs-ı mezbûra bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî mütevellî

nasb u ta'yîn olmağla ve bi't-taharrî terâfu'-ı şer' ve ihkāk-ı hakk ve fasl-ı hasm eyleyüp ahad-ı tarafeyne himâye ile ibtâl-i hakkı mûcib hâlâtdan mûcânebet olunmak bâbında Edirne bostancıbaşısına ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhe hıtâben sâdır olan fermân-ı 'âlîye imtisâlen merkûmûn Hasan ve Mehemed ve Mustafa mahrûse-i Edirne'ye ihzâr ve nefsi Dimetoka ve kazâsından altmış beş 'aded kurânın vûkelâsı olmak üzere bu def'a mahfel-i kazâyâ ve def'aten hadîka-i hâssada vâkı' bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhin mukîm olduğu Sepetçiler Kasrı'nda mahrûse-i Edirne'nin eşrâfî mahzarında ma'kûd ve meclis-i şer'de müsecceli'l-esâmî ile yedi nefer ehl-i İslâm'a ve altmış sekiz nefer ehl-i zimmet fukarâdan bi'd-defa'ât istintâk olundukda *"merkûmûn Hasan ve Mehemed ve Mustafa kazâmuz ahâlîsinin mu'temed ve muhtârı ve umûr-ı kazâyı rü'yete me'zûn olup tevdî' eyledikleri akça bâ-fermân-ı 'âlî ve bi'l-iktizâ masârıf-ı kazâmuz olup ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle tevdî' ve taksîm olunup defter-i tevzî'de nefsleriyyün bir akça ve bir habbe zamm eyledikleri olmamağla husûs-ı mezbûra müte'allik merkûmûn ile kat'â da'vâ ve nizâ'muz olmayup kendülerden her vechile râzî ve şâkiriz"* deyü bu vechile hüsn-i hâllerini ihbâr ve *"ber-vech-i muharrer emr sudûrundan vechen mine'l-vücûh 'ilm ü haberimiz olmayup Dimetoka sükkânından mukaddemâ kazâmuz a'yânı olup kemâl-i tagallüb ile zulm ü ta'addîlerine binâ'en te'dîb ü nefylerini hâvî birkaç kıt'a ve bu def'a dahi umûr-ı vilâyete ve hükkâma müdâhale itmemek üzere haklarında emr-i 'âlî sâdır olan 'Abdî Ağa-zâde Mehemed Efendi ve karındaşı Ahmed ve 'ammîleri Mollâ Ağa dimekle ma'rûf Mustafa nâm mesfûrların kazâmuz ahâlîsi meyânına ilkâ-yı fesâd ve şekâvet ile kendüleri a'yân olmak fikr-i fâsideleriyle kazâmuz ahâlîsi lisânından bâ-'arz-ı hâl emr ısdâr itdirmeleriyle hîle ve tasannu'ları olmağın merkûmûn Mehemed ve karındaşı Ahmed ve 'ammîleri Mustafa nefy ile te'dîb olunmadıkları hâlde ahâlîmiz meyânında bu misüllü fitne vü fesâd def' ü ref' olmayup beher hâl kazâmuz ihtilâlden rehâ bulmaz"* deyü ber-vech-i muharrer sû-i hâlleri mezbûr Mehemed muvâcehesinde inhâ ve ihbâr ve diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmaların her biri istid'â ve istirhâm-ı 'inâyet itmeğın takrîrleri nefsü'l-evâmire muvâfık olmağın rahmen li'l-fukarâ merâmlarına müsâ'ade-i dâverânem erzânî kılınmak recâsına vâkı' hâli bi'l-iltimâs Edirne kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyh ile Edirne bostancıbaşı başka başka 'arz ve Dimetoka Kazâsı ahâlîsi mahzarlarıyla istirhâm ve vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim sudûru bâbında bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm

Mevlânâ İbrâhîm fezâ'ilehû dahi işâret itmeleriyle işâretleri mücebince Dîvân çâvûşu mübâşeretiyle mezbûrlar bilâd-ı ba'ideye nefy ü iclâ olunmaları bâbında.

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene [1]188.

Ancak mezbûrân Mehmed ve Ahmed itlâklarıçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]89.

Ba'dehû emr yazılıp sükkâna (?) kayd olunmuşdur.

Gurre-i S [Safer] sene [11]89.

Mezbûrlardan iki neferi firâr ve ancak 'Abdî Ağa-zâde Mehmed ber-mûcebi emr-i 'âlî çâvûş mübâşeretiyle Limni Cezîresi'ne vâsıl olduğunu müş'îr Limni Nâ'ibi Hüseyin Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

Fî 18 S [Safer] sene [11]89.

Mustafa'nın dahi itlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]89.

[s. 18/1]

Rumili Vâlîsi vezîrim [...] Paşa'ya ve İnöz Kal'ası Dizdârı'na hükm ki;

Sadr-ı a'zam mektûbçu hulefâsından el-Hâc Hâfız Mehmed zîde mecdühû Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp mûmâ-ileyhin berât-ı 'âlî-şânımla mutasarrıf olduğu tîmârı karyelerinden Kesriye Kazâsı'na tâbi' Selceste(?) nâm karye mütemekkinlerinden zulm ile ma'rûf Terance nâm zimmiye fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup fukarâ-i ra'ıyyeti rencîde vü remîde eylememek üzre ma'rifet-i şer'le muhkem tenbîh ü te'kîd ve bundan sonra dahi memnû' u mütenebbih olmayup mugâyir-i emr-i 'âlî fukarâ-i ra'ıyyete zulm ü ta'addîye cesâret iderse mesfûr 'alâ-eyyi-hâl ahz ve İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olmak bâbında bundan akdem sâdır olan emr-i 'âlî mantûku üzre huzûr-ı şer'de mesfûre gereği gibi tenbîh ü te'kîd¹¹⁸ olunmuşiken mesfûr kuvvet-i mâliyye ve kemâl-i huşûnet ü mel'anetden nâşî

¹¹⁸ Tekraren "tenbîh" yazılmışsa da metnin gidişatına göre "te'kîd" yazmayı uygun gördük.

Kesriye a'yânı olanları itmâ' birle hilâf-ı emr-i 'âlî karyeye kocabaşı nasb ve sâhib olduklarından mehâbet-rîz-i sudûr olan fermân kazâ-cereyânıma 'adem-i itâ'at ve derûn-ı mefsedet-âlûdunda muzmer olan habâsetini icrâ-yı kasd ile karyenin tekâlîf defterini ahz ve başına bölükbaşı ve sekbân-ı Arnavud eşkıyâsını cem' ve tekâlîf tahsîli bahânesiyle her bir re'â[yâ] fukarâsından beşer ve altışar yüz gurus tahsîl ü edâya iktidârı olmayan bî-kes re'â[yâ] fukarâsını cebren ve kahren ahz ve der-zencîr ve emvâl ü eşyâlarını fûrûht itdirderek tahsîl eylediğinden başka gasb-ı emvâl ve hetk-i a'râz ve bunun emsâli nice nice etvâr-ı nâ-bercâya tasaddî ve yevmen fe-yevmen zulm ü şekâveti müzdâd ve nihâyeti olmadığından re'âyâ fukarâsının yirmiden mütecâvizi ehl ü 'iyâllerile terk-i evtân ve diyâr-ı âhara dağılup ve mevcûd olan re'âyâ fukarâsının dahi bi'l-küllîye emn ü râhatları meslûb ve perâkende vü perîşân olacakları emr-i mukarrer¹¹⁹ ve ol vechile mûmâ-ileyhin tîmârı karyesinin harâbına bâdî ve mesfûr te'dîb olmadıkça irâhe-i 'ibâd mümkün olmadığın bildürüp sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ma'rifetin ve ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle mesfûr Terance 'alâ-eyyi-hâl ahz ve kayd ü bend ile İnöz Kal'ası'na irsâl ü kal'a-bend ve şerr ü şekâvet ve zulm ü ta'addîsinden re'âyâ fukarâsını tahlîs birle terfîh-i hâlleri emrine mezîd-i i'tinâ vü dikkat olunmak bâbında sana hıtâben mü'ekked emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz ahkâm-ı kuyûdâta mürâca'at olundukda ber-minvâl-i muharrer mesfûr Terance zimmîye fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup fukarâ-i ra'îyyeti rencîde itmemek üzre ma'rifet-i şer'le muhkem tenbîh ve te'kîd ve bundan sonra dahi memnû' ve mütenebbih olmayup mugâyir-i emr-i 'âlî fukarâ-i ra'îyyete zulm ü ta'addîye cesâret iderse 'alâ-eyyi-hâl ahz ve İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı şevvâlînde emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın Dîvân-ı humâyûnum çâvûşu mübâşeretiyle istid'âsı ve mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mücebince 'amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve ta'yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından [...] zîde kadrühü mübâşeretiyle mesfûr Terance zimmîyi 'alâ-eyyi-hâl ahz ve li-ecli't-te'dîb kayd u bend ile İnöz Kal'ası'na irsâl eylesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde mesfûru kal'a-i mezbûrede kal'a-bend eyleyüp tekrâr ıtlâkıyçün emr-i şerîfim vârid

¹¹⁹ Emr-i mukarrer: metinde "emr ve mukarrer" şeklindedir.

olmadıkça sebîli tahliye olunmakdan ve firârından hazer ü mücânebet ve kal'aya vusûlünü müş'îr Der-'aliyyeme i'lâm olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Z [Zi'l-hicce] sene 1188.

Tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

[s. 18/2]

Hâlâ Ser-bostâniyân-ı Hâssa [...] dâme mecdühûya hükm ki;

Sâbıkâ Kara-kulak-ı Hâssa Mehmed'in bundan akdem nâ-marzî hareketine binâ'en Ocağ'dan kendüye kânûn üzre seksen akça ihsânıyla Kıbrıs Cezîresi'ne iclâsı bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşıdi. Ancak merkûmeye gitmeyüp el-ân Boğaz hisârlarında meks ü kıyâm idüp muztaribü'l-hâl ve şâyeste-i merhamet olduğunu inhâ ve istid'â eylediğine binâ'en hâline merhameten 'ıyâli dahi varup yanında mukîm olmak şartıyla müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî ve merkûm Mehmed'in Tekfûr Dağı'na gelüp anda ikâmet eylemesi bâbında emr-i humâyûn-ı şefkat-meshûnum şeref-sudûr olmağla imdi sen ki bostancı-yı mûmâ-ileyhsin hâssa hasekîlerimden mübâşir ta'yîn olunan [...] zîdet kadrühû mübâşeretiyle¹²⁰ merkûm bulunduğu mahalden istishâb ve Tekfûr Dağı'na îsâl ve anda meks ve 'ıyâlini dahi yanına celb ile ma'an kendü hâliyle ikâmet ve devâm-ı 'ömr ü devlet-i şâhânem du'avâtına muvâzebet eylemesini merkûm ifâde ve tefhîme mübâderet ve rızâ-yı mülûkâneme mugâyir vaz' u harekete tasaddîden tehâşî ve mübâ'adet itmesi dahi tavsiye ve telkîne dikkat eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene [1]188.

Ber-mantûk-ı emr-i 'âlî Tekfûr Dağı'na varup ikâmet ve [du'â-yı] devâm-ı 'ömr-i devlet-t hazret-i cihân-bânîye müdâvemet eylediğini müş'îr Sultaniye Kal'ası Nâ'ibi Mehmed Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

Fî 22 Z [Zi'l-hicce] sene [11]88.

¹²⁰ "mübâşeretiyle" kelimesi tekrar yazılmış, metne almayı uygun görmedik.

[s. 18/3]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehemmed Sa'îd zîde mecdühûya ve Kavala Kal'ası Dizdârı'na hükm ki;

Sâbıkâ Âsitâne-i 'aliyyemde Kassâb-başı olan Nu'mân'ın ba'zı harekât-ı nâ-marziyye ve etvâr-ı kabîhasına binâ'en ahz ve Kavala Kal'ası'na îsâl ve kal'a-bendi fermân-ı humâyûnum olmağla sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Nu'mân'ı olduğu mahallden kaldırıp Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından [...] ma'rifetiyle Kavala Kal'ası'na nefy ü iclâ ve kal'a-bend itdirmek bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olmuşıdi. Keyfiyyet ma'lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer mezbûr Nu'mân'ı çâvûş-ı merkûma teslim ve Kavala'ya îsâl ve kal'a-bend eylesesini tenbîhe mübâderet ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezkûr çâvûş mübâşeretile ol tarafa vâsıl oldukda kal'a-i mezbûreye vaz' u kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâkından hazer ve mücânebet ve vusûlünü Der-sa'âdetime i'lâma ihtimâm u dikkat eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene [1]189.

Mûmâ-ileyh 'Ömer Çâvûş mübâşeretile merkûmeye lede'l-vürûd ber-vech-i emr-i 'âlî kal'a-bend olunduğunu nâtık Kavala Kal'ası Dizdârı Seyyid Ahmed'in vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

Fî 24 S [Safer] sene [11]89.

[s. 19/1]

Hâlâ çâvûşbaşı olan 'Abdüsselâm dâme mecdühûya ve Bozcaada Kādîsı'na hükm ki;

Ecnebî olan 'avratlar hükkâm ve vülât kapularında ricâl ve nisyâna vekâlet ve sâ'ir hempâlık ile 'arz-ı fâsidlerini icrâ için ehl-i 'ırz olan ashâb-ı hukûku ta'cîz ve tekdîr eylediklerine binâ'en bu makûle 'avratlar da'vâlara karışmayup ve vekâlet itmeyüp ve hükkâm ve vülât kapularına varmamak üzre bundan akdem sâdır olan tuğrâ-yı emr-i 'âlî-şân muhâkemât-ı sicillâta kayd ve düstûr-ü'l-'amel ve bu tarîkle 'ibâdullâh müsterîh iken eşîrrâdan Nefise nâm 'avrat ba'zı kimesne için "kimi benim üveği

oğlum ve kimi rızâen kızımdır” deyü hilâf-ı emr-i ‘âlî da‘vâlara tasaddî ve merâmına müsâ‘ade olunduğu sûretde meşâyih-i İslâmiyye taraflarını ve hükkâm-ı şer‘î ve ehl-i ‘ırz makûlesini ta‘ciz ve itâle ile bî-huzûr ve bu gûne şerr ü fesâda iştira itmek ‘âdeti olduğu cümlelerin ma‘lûmu olmağla merkûme Nefise Bozcaada Cezîresi’ne nefy ü iclâ ile te’dîb olunması mazhar-ı hayr-du‘â ve sâ’ire dahi mûcib-i ‘ibret bir ma’nâ olmakdan nâşî mezbûre Nefise cezîre-i merkûmeye nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Rumili Kādî‘askeri Mevlânâ Mehemmed Emîn edâmallâhu te‘âlâ fezâ’ilehû i‘lâm itmeğin [i‘lâmı] mûcebince şerîre-i merkûme yed-i şirret ve mazarratından ehl-i ‘ırz ‘ibâdullâhı tahlîs ü te’mîn zımnında ‘ibreten li’l-eşirrâ ve’l-müzevvirîn ta’yîn olunan Dîvân-ı humâyûn çâvûşu mübâşeretiyle cezîre-i merkûmeye nefy ü iclâ ve ikâmet ve bilâ-fermân bir hatve mahall-i âhara imrâr ü firâr itdirilmekden be-gâyet mûcânebet fermânım olmağın imdi bu makûle muzırr-ı ‘ibâd Rabb-i ‘izzet ve mu‘ciz-i hükkâm-ı şerî‘ât olup şirret ve tezvîrâtı zâhir ve mütebeyyin olan eşirrâ ve müzevvirînin kâ’inen men kâne ahz ve bilâd-ı ba‘îdeye nefy ü iclâ ile şerr ü mekrlerinden ‘ibâdullâhın tahlîs ü te’mîni lâzım ve müstelzim olmağla sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin şerr ü mazarratından ehl-i ‘ırz ‘ibâdullâhı tahlîs ü te’mîn için şerîre-i merkûmeyi sâ’ir müzevvirîn ve eşirrâyâ ‘ibreten ve ehl-i ‘ırz zümresine merhameten vech-i kân ahz ve Dîvân-ı humâyûnum çâvûşu mübâşeretiyle Bozcaada Cezîresi’ne nefy ü tağrîb ile emsâllerini terhîbe mezîd-i i‘tinâ vü dikkat ve hilâl-i tarîkde bir takrîb ile firârından mübâ‘adet eylemesini ta’yîn ideceğin çâvûşa gereği gibi tenbîh ü te’kîde mübâ‘adet ve te’hîr ü terâhîden be-gâyet tehâşî vü mûcânebet ve sen ki Bozcaada kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin şerîre-i mezbûre çâvûş-ı mûmâ-ileyh ile vusûlünde cezîre-i merkûmede menfiyyen ikâmet itdirüp itlâkıyçün sarâhaten emr-i şerîfim sâdır olmadıkça hatve-i vâhide hâric mahalle tecâvûz ve bir takrîb firârına zinhâr ruhsat u cevâzdan ser-mû tekâsül ile mazhar-ı ‘itâb olmakdan be-gâyet tehâşî ve mübâ‘adet ve vusûl ü ikâmetini çâvûş-ı mûmâ-ileyh ile Der-‘aliyyeme ‘arz ve i‘lâma mübâ‘adet eylemen bâbında.

Fî evâ’il-i Z [Zi’l-hicce] sene [1]188.

Mezbûr Mehemmed Sa‘îd çâvûş mübâşeretiyle Bozcaada Cezîresi’ne vusûl ve bermûceb-i emr-i ‘âlî menfiyyen ikâmet itdirdiğini nâtık cezîre-i merkûme vâlisi Halîl Efendi’nin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-fermân şerh virildi.

Fî 26 Z [Zi 'l-hicce] sene [11]88.

Mezbûrenin ıtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü 'l-âhır] sene [11]89.

[s. 19/2]

Hâlâ Mora Muhassılı Vezîr'e ve Limni Kal'ası Dizdârı'na hükm ki;

Mora Cezîresi'nde vâkı' Anabolu Kazâsı'na cânib-i mîrîden ta'yîn olunan Salyâne Firkatesi Kapudanı ve Limân Re'îs[i] Mustafa nâm kimesne haydûd eşkıyâsıyla müttefikan rüfekâdan olup kendü filikasıyla Çamlıca ve Suluca adalarında eşkıyâ-yı mezkûrûnu Mora sâhiline nakl ve 'aceze makûlesi re'âyâ ve fukarâsını ahz ve istirkâk ve mâl ü eşyâların nehb ü gâret ve katl-i nüfûs ve envâ'-ı hasâret ve mefsedetden hâlî olmamağla firkate kapudanlığı ve limân re'îsliği bir meziyyet(?) âhar kimesneye tevcîh ve merkûm kal'a-bend ve şerr ü mazarratı 'ibâdullâh üzerlerinden def' olunmak Mora Cezîresi ahâlîleri istirhâm ve istid'â-yı 'inâyet eylediklerin hâlâ Selanik Sancağı mutasarrıfı sadr-ı esbâk vezîrim Silâhdâr Mehmed Paşa iclâlehû bir kıt'a mektûb ve kâ'imesinde ve Anabolu nâ'ibi i'lâmında başka başka tahrîr ve inhâ ve kapudan-ı merkûmun sû-i hâlini ber-minvâl-i muharrer tahrîr ve i'lâm olunduğuna binâ'en te'dîbi iktizâ itmekle li-ecli't-te'dîb Limni Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ kapudan-ı deryâ vezîrim Hasan Paşa iclâlehû i'lâm itmeğîn i'lâmı mücebince li-ecli't-te'dîb kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Mora muhassılı vezîr-i müşârün-ileyhsin ber-minvâl-i muharrer kapudan-ı merkûmu ahz ve li-ecli't-te'dîb Limni Kal'ası'na irsâl eylesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde merkûmu kal'a-i mezbûrede¹²¹ muhkem habs ü kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâkından hazer ve mücânebet eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Z [Zi 'l-hicce] sen [11]88.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî Evâ'il-i C [Cemâziye 'l-âhır] sene [11]89.

¹²¹“ kal'a” kelimesi fazladan yazılmış olup manaya uymadığı için metnimize almadık.

[s. 19/3]

Hayrabolu Kādîsı'na kazâ-i mezbûrda vâkı' şütürân sârbânlarının¹²² kethüdâsına ve Ocaklusu'na ve Dimetoka Kal'ası Dizdârı'na hükm ki;

Istabl-ı 'âmire-i evvel tâbi' Hayrabolu Sancağı'nda sâkin şütürân sârbânlarından¹²³ Hâtîb-oğlu Mustafa ve Kethüdâ-oğlu Halîl ve Küçük Oğlan Süleymân nâm sârbânlar a'yân-ı vilâyet ve ba'zı kesâna intisâb birle etrâflarda mevcûd şerrâtların hıdmetlerini rü'yet ibâ' ve imtinâ' ve kethüdâ ve zâbitlerine 'adem-i itâ'at birle Ocaklusuyla hüsn-i imtizâcları olmamağla merkumların te'dîblerini bulmalarını kethüdâları mûmâ-ileyh ve sâ'ir sârbânlar ve ser-fukarât bâ-'arz-ı hâl hâlâ mîrâhûr-ı evvelim olan el-Hâc Mustafa dâme mecdühû tarafından inhâ eylediklerine binâ'en mezkûrlar Istabl-ı 'âmiremden kayıkçı mübâşir ta'yîn ile ıslâh-ı nefis idinceye değin Dimetoka Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında siz ki mevlânâ ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz size hıtâben emr-i şerîfim sudûrunu mîrâhûr-ı evvelim mûmâ-ileyh memhûr 'arz-ı hâliyle¹²⁴ istid'â itmeğın vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Z [Zi'l-hicce] sene 1188.

[s. 19/4]

Trabzon ve Ahışa Kādîları'na ve İstanbul ve Trabzon Gümrükleri emînlerine hükm ki;

İstanbul'da vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Selîm Hân tâbe serâhâ 'imâret-i 'âmiresinde kemerbaşı iken bundan akdem nefy olunan Bekir'in rûfekâ ve 'avenesinden Ahışalı Zevrakçı Kurd Mehemed ve çömezi dîger Bekir birbirleriyle müttefikân 'imâret-i merkûmeye âlet-i harble duhûl ve pilav ve zerde kazganlarını yağmâ itdirmeleriyle fukarâ ve zu'afâ ve hademe hayrân olduklarından cümle hademe ittifâklarıyla mezbûrlar ahz itdirilüp lâkin mezbûrân hâlâs ve 'imâret-i mezbûra gelürlerise fesâda bâ'is olacıkları nümâyân olduğın bâ-'arz-ı hâl inhâ ve

¹²² "ser-bân" şeklinde okunan bu kelimeyi aslına uygun olarak "sârbân" olarak metnimize aldık.

¹²³ Bir önceki dipnota bakınız.

¹²⁴ "istihâm" yazılmış, üstü çizilmiştir.

mezbûrânın nefy ü iclâ olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle mezbûrân Trabzon ve andan vilâyetleri olan Ahışa'ya nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın sen ki İstanbul gümrük emîni mûmâ-ileyhsin, mezbûrân Trabzon cânibine gidecek bir sefîneye mahbûsen vaz' ve vilâyetleri olan Ahışa'ya tesyîr olunmak üzre Trabzon'a irsâl ve gümrük emînine teslîm ve vusûllerini Ahışa'ya irsâl olunduklarını müş'îr i'lâm ahz etmek üzre sefîne-i mezbûre re'îsine muhkem tenbîh ve siz ki Trabzon kâdîsı ve gümrük emîni mûmâ-ileyhümâsız vusûllerinde ma'rifetiniz ile mezbûrân Ahışa'ya irsâl ve Trabzon'a vâsıl ve Ahışa'ya irsâl olunduklarını müş'îr re'îs-i merkûm yedlerine i'lâm i'tâ ve sen ki Ahışa kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde mezbûrân vilâyetleri olan Ahışa'da menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara hareketine cevâz u ruhsatdan ve emr-i şerîfime mugâyir hareketden mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene [1]188.¹²⁵

[s. 20/1]

Trabzon ve Ahışa Kādîları'na ve İstanbul ve Trabzon Gümrükleri emînlerine hükm ki;

İstanbul'da vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Selîm Hân tâbe serâhâ 'imâret-i 'âmiresinde kemerbaşı iken bundan akdem nefy olunan Bekir'in rüfekâ ve 'avenesinden Ahışalı Zevrakçı Kurd Mehmed ve çömezi dîger Bekir birbirleriyle müttefikan 'imâret-i merkûmeye âlet-i harb ile duhûl ve pilav ve zerde kazganlarını yağmâ itdirmeleriyle fukarâ ve zu'afâ ve hademe hayrân olduklarından cümle hademe ittifâklarıyla mezbûrlar ahz itdirilüp lâkin mezbûrân halâs ve 'imâret-i mezbûreye gelürler ise fesâda bâ'is olacakları nümâyân olduğun ve bâ-'arz-ı hâl inhâ ve mezbûrânın nefy ü iclâ olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle mezbûrân Trabzon'a ve andan dahi vilâyetleri olan Ahışa[ya] nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın sen ki İstanbul gümrüğü emîni mûmâ-ileyhsin, mezbûrânı Trabzon cânibine gidecek bir sefîneye mahbûsen vaz' ve vilâyetleri olan Ahışa'ya tesyîr olunmak üzre Trabzon'a irsâl ve Gümrük Emîni'ne teslîm

¹²⁵ s. 19/4 ve s. 20/1'deki hükümler aynıdır. Aralarında birkaç kelimenin son ekleri dışında farklılık arzetmemektedir. Mukayese edildiğinde manalarının aynı olduğu görülmektedir.

vusûllerini ve Ahışa'ya irsâl olundukları müş'îr i'lâm ahz itmek üzre sefine-i mezbûre re'îsine muhkem tenbîh ve siz ki Trabzon kâdîsı ve gümrük emîni mûmâ-ileyhümâsız vusûllerinde ma'rifetiniz ile mezbûrânı Ahışa['ya] irsâl ve Trabzon'a vâsıl ve Ahışa'ya irsâl olundukları müş'îr re'îs-i mezbûr yedine i'lâm i'tâ ve sen ki Ahışa kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin, vusûllerinde mezbûrânı vilâyetleri olan Ahışa'da menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara hareketlerine cevâz u ruhsatdan ve emr-i şerîfime mugâyir hareketden mübâ'adet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene 1188.

[s. 20/2]

Edirne Bostancıbaşısı'na ve Rodos Kâdîsı'na hükm ki;

Sâbıkâ Kırım Hânı Maksûd Giray ve Selîm Giray Hân zîde 'ulüvvühûmâ taraflarından bu def'a der-bâr-ı 'adâlet-karârıma tesyîr olunan mektûblarında Edirne muzâfâtından Manastır Nahiyesi'ne tâbi' Gökmen Karyesi'nde sâkin Selâtîn-i Cengiziyye'den Mengli Giray Sultân yine selâtînden Yenikarye'de mukîm üvey pederi olup Giray Sultân'ın haremine duhûl idüp evlâd ü 'ıyâlinin muvâcehelerinde mûmâ-ileyh Ebû Giray Sultân'ı bi-gayri hakkın tüfenk kurşunuyla darb u katl idüp sıbyân ve ebnâsını çiftlikden ihrâc ve tard u teb'îd ve emvâl ü eşyâsını zulmen zabt ve gadr-i sarîha ictisâr ve Sultân-ı mezkûr sâbıklarda dahi bu makûle etvâr-ı nâ-marziyyesi zuhûr ve müşârün-ileyhümâ cânibden nush u pend olundukça mütenebbih olmayup bu hâlâtta ber-vech-i muharrer şekâvet-i merkûmeyi irtikâbı te'dîbini îcâb eylediğine binâ'en mezkûr Mengli Giray Sultân ıslâh-ı nefis için bilâd-ı ba'ideden birine nefy ü iclâ olunmasını istid'â ve fi'l-vâkı' Hânedân-ı Cengiziyye'den bu gûne evzâ'-ı makderet emir zuhûru mesbûk olamamak hasebiyle merkûm Mengli Giray Sultân'ın çâvûş mübâşeretiyle Rodos Cezîresi'ne nefy ve cezîre-bend olunması fermânım olmağın sen ki bostancıbaşısı mûmâ-ileyhsin Sultân-ı mezkûr bi-eyyi vech-i kân ahz ve mübâşir ta'yîn olunan Dîvân-ı humâyûn çâvûşlarından [...] zîde kadrühûya teslîm ve Rodos Cezîresi'ne sevk ü tesyîre ihtimâm u dikkat itmek bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve çâvûş-ı mûmâ-ileyh ile irsâl olunmasına emr-i fermân ma'delet-karâr-ı Husrevânemde ferd-i âferîdenin mazhar-ı cevri ü şetm

olmasına ve ‘ale'l-husûs dûd-mân-ı Cengiziyye'den olan selâtînin bu vechile yek-dîgerin ‘idâm misüllü tavr-ı bagîyâneyi irtikâblarına bir dürlü rızâ-yı mülûkânem olmayup mezbûr Mengli Giray Sultân'ın ‘alâ-eyyi-hâl iclâsı ve ıslâh-ı nefis için cezîre-i mezbûreye iclâsı sen ki bostancıbaşısı mûmâ-ileyhsin senden matlûb-ı şâhânem olmakla siyâk-ı meşrûh üzre mezbûru emrim mücebince ta'yîn olunan çâvûş-ı mûmâ-ileyh eline ve ehline teslîm ve Rodos Cezîresi'ne nefy ü tesyîre i'tinâ vü dikkat ve ser-mû kusûr ve tevâniden gâyet tevakkî ve mücânebet ve sen ki Rodos kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin Sultân-ı merkûm çâvûş-ı merkûm mübâşeretîyle ol tarafa lede'l-vusûl cezîre-i mezbûrede cezîre-bend ve ikâmet itdirdüp ıtlâkıyçün emrim sâdır olmadıkça hatve-i vâhide mahall-i âhara hareketine tecvîz ü ruhsat eylemeyüp vusûlünde Der-‘aliyyeme i'lâm u inhâya ikdâm ve dikkat, ıtlâkıdan hazer ve mücânebet eylesiz.

Fî evâ'il-i Z [Zi'l-hicce] sene [1]188.

İşbu emr-i ‘âlî lede'l-vusûl Sultân-ı mûmâ-ileyh karye-i merkûma vusûllerinde taharrî ve tecessüs olundukda birkaç nefer âdemiyle firâr ve ne tarafa gittiği ma'lûm olmayup bundan böyle ne mahallde olduğu haber alındıkda ahz ve tenfiz-i emr-i münîfe ihtimâm olunacağını nâtik Edirne Kâdîsı'nın i'lâm ve bostancıbaşısının vârid olan mektûbunun mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

12 M [Muharrem] sene [11]89.

[s. 20/3]

Aksaray Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki Aksaray Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ Mehmed Derdan(?) zîde ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Birgi'de vâkı' müteveffâ Hâce 'Atâ Efendi Dârü'l-hadîsi Medresesi ve hâlâ Âsitâne-i sa'âdetimde tarîk-i müderrisinden olup Aksaraylı es-Seyyid Ali zîde ilmühû bundan akdem vatan-ı asliyyesin olmayan Birgi'de tavattun ve erâzil makûlesini başına cem' ve ihtilâl-i beldeye bâdî harekât-ı nâ-marziyyeye tasaddî ve cümlesi kendü ve tevâbi'inden müvezzî olmalarıyla merkûm ba'de'l-yevm Birgi'de sâkin olmayup vatan-ı aslîsi olan Aksaray'da tavattun ve ikâmet itmek için sâdır olan emr-i şerîfime binâ'en mezbûr bu ana dek

Aksaray'da meks ü ikâmet ve 'ıyâl ü evlâdları Âsitâne-i sa'âdetimde zelîl ve sefil olmağla 'avf u ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfîm recâsına vâkı' hâli bi'l-iltimâs 'arz ve fî-mâ-ba'd Birgi Kazâsı'nda sâkin olmayup dilediği mahallde ikâmet eylemek üzre ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudalâi'l- müteverri'in bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmallâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince fî-mâ-ba'd Birgi Kazâsı'nda sâkin olmayup ve bildiği mahallde ikâmet itmek üzre ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı Z [Zi'l-hicce] sene 1188.

[s. 21/1]

Çatalca ve Silivri Nâ'iblerine hükm ki;

Sen ki Silivri Nâ'ibi mûmâ-ileyhsin mektûb gönderüp Silivri Kazâsı'nda mütemekkin Mezercı(?) -oğlu Bemandi(?) veled-i Ançon(?) ve Bolhun(?) ve ... ve Panayot ve Kostantin ve Anderen(?) ve Nikola ve sâ'ir mazbûtü'l-esâmî re'âyâ bi-esrihim meclis-i şer'e varup 'ani'l-asl Çatalca Nahiyesi'ne tâbi' Çakıl nâm karyeden olup üç beş seneden berü Silivri Kazâsı'nda mütemekkin Hersafina(?) nâm Nasrâniyye kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmayup ef'âl-i kabîhayı mürtekib ve ehl-i 'ırz re'âyâlara ifk ü iftirâ ve ba'zılarının kapuların şikest ve hânelerine girüp darb u şetm ve geceleri hânelerini taşılayup şerr ü fesâddan hâli olmamağla taraf-ı şer'den bi'd-defa'ât tenbîh olundukda mütenebbih olmayup emn ü râhatları meslûb olmağla mesfûre Hersafina(?) zâbiti ma'rifetiyle vatan-ı aslîleri olan karye-i mezbûreye nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfîm virilmek recâsına vâkı' hâli bi'l-iltimâs 'arz ve i'lâm eyledikleri ecilden i'lâmın mücebince mezbûr vatan-ı aslîleri olan Çakıl Karyesi'ne nefy ü iclâ olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zi'l-hicce] sene [1]188.

[s. 21/2]

Edirne Vâlîsi Vezîr Süleymân Paşa ve Edirne Kâdîsı'na hükm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin bu def'a Der-'aliyyeme tevârüd iden kâ'imende ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhin bir kıt'a i'lâm ve ahâlinin mahzarlarında bundan akdemce bâ-emr-i 'âlî Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunan Edirne Müftîsi Karslı-oğlu Hüseyin Efendi dimekle 'arîf kimesne fi'l-asl yeniçeri zümresinden iken bir takrîb me'zûn bi'l-iftâ olup tâ'ife-i mezbûre ile ihtilâl ve erâzil ve eşhâs yanına istishâb ve envâ'-ı mefsedete mübâderet ve ihtilâl-i nizâm-ı beldeyi müceb harekât-ı nâ-marziyyeye cesâret birle sâ'î bi'l-fesâd olduğu cümle 'indinde zâhir ve bedîdâr olmakdan nâşî cezîre-i merkûmeye iclâsı hasebiyle bu def'a ahâlî-i vilâyete gayz u kîn eylediği âşikâr olmağla min-ba'd Edirne Eyâleti'ne duhûlû lâzım gelür ise edâ-yı nefsâniyyet sevdâsına sâlik ve tekrâr ihtilâl-i nizâma bâdî olacağı hüveydâ olmağın mezbûrun nefyi için sâdır olan emrin kaydı bâlâsına şerh ve i'lâm-ı hâli müş'îr emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve istid'â olunduğuna binâ'en mazmûn-ı tahrîrât nefy emrinin kaydı bâlâsına sonra şerh virilmekle i'lâm-ı hâli mutazammın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ırsâl olunmuş idi. İmdi ber-vech-i muharrer istihsâl-i râhat-ı fukarâ ve isticlâb-ı emniyyet-i zu'afâ zımında husûs-ı tahrîrât merkûmun cezîre-i mezbûreye iclâsı bâbında sâdır [olan] emr-i 'âlinin kaydı bâlâsına şerh virildiği ma'lûmunuz oldukda siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhümâsız keyfiyyeti ahâlî-i memleket ve sükkân-ı vilâyete ifâde ve tağrîm ile def'-i gâ'ile-i ıztırâb ve istihsâl-i emniyyet ve tatmîn-i kulûbları hâlâtına mübâderet eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Z [Zi'l-hicce] sene [1]188.

[s. 21/3]

Siroz ve Midillü Kādîları'na hükm ki;

Sen ki Siroz Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyh Çeşmî-zâde Mehemed Sâlih zîde fazlühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i Siroz Kazâsı ahâlîlerinden cemm-i gafir kimesneler meclis-i şer'e varup kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Mahmûd Hoca-oğlu 'Abdullâh ve Veznik-oğlu Ahmed dimekle ma'rûf kimesneler öteden berü mûkız-ı fitne vü fesâd ve ihtilâl-i beldeye mü'eddî olur hâlâta ictisârları olmağla kat'â umûr-ı beldeye müdâhale eylememeleri için haklarında emr-i 'âlî sâdır olmuşken 'adem-i itâ'atlarından nâşî tavr-ı sâbıkları üzre müdâhale eylediklerinden mâ'adâ nefsâniyyetleri sebebiyle derûnlarında muzmer olan fesâdlarına revâc

virme için leyl ü nehâr ‘aveneleriyle cem‘iyyet ve istişâre iderek ba‘zı mefsedet-pîşeler dahi kendülere mu‘în olarak ihtilâl-i memlekete bâdî ve umûr-ı mühimmenin ta‘tiline bâ‘is ve nice fesâdâtı mürtekeb olmalarıyla istirahat-i ‘ibâd için külliyyen meslûb olmağın müfsidân-ı mezkûrân müteferrikan birer mahalle nefy ü iclâ ve şerr ü mazarratlarından tahallüs ve belde-i mezkûre ahâlîleri hoşnûd-ı hâl olmaları niyaz ile keyfiyyeti der-i devlet-medâra i‘lâm idivir deyü ilhâh ve fî nefsü'l-emr hakikat-i hâl takrîrlerine mutâbık ve mezkûrân ihtilâl-i belde üzre olunduklarına senin dahi ‘ilmin muhît olmağla rahmen li'l-fukarâ su‘âllerine müsâ‘ade-i ‘aliyyem erzânî kılınup mezbûr Mahmûd Hoca-oğlu ‘Abdullâh Limni Cezîresi'ne ve Veznik-oğlu Midillü Cezîresi'ne çâvûş mübâşeretiyle nefy ü iclâlarıyçün başka başka emr-i şerîf virilmek recâsıyla vâkı‘-ı hâli bi'l-iltimâs ‘arz eylediğın ecilden bâlâda mezkûr olanlardan Mahmûd Hoca-oğlu ‘Abdullâh Limni Cezîresi'ne ve Veznik-oğlu Ahmed Midillü Cezîresi'ne, ta‘yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çâvûş mübâşeretiyle nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki Siroz kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin merkûm Veznik-oğlu Ahmed'i ta‘yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle li-ecli't-te'dîb Midillü Cezîresi'ne nefy ü iclâ eylesin ve sen ki Midillü Cezîresi nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu menfiyyen cezîre-i merkûmede meks ü ikâmet itdürüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından be-gâyet ihtirâz eylemek bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Z [Zi'l-hicce] 1188.

Fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmak şartıyla merkûmân ‘afv u ıtlâk ve sebîlleri tahliye olunmak üzre emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî‘ü'l-evvel] sene 1189.

[s. 21/4]

Bir sûreti,

Siroz Kâdîsı'na ve Limni Cezîresi Nâ'ibi'ne hıtâb ile mezkûr Mahmûd Hoca-oğlu ‘Abdullâh'ın cezîre-i mezbûreye nefy ü iclâsıyçün ber-vech-i meşrûh.

Merkûm çâvûş mübâşeretiyle lede 'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî menfiyyen ikâmet itdirildiğini nâtık Limni Nâ'ibi Hasan Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

Fî 5 Râ [Rebî'ü 'l-evvel] sene [11]89.

Bu dahi 'afv.

[s. 22/1]

Ber-vech-i arpalık Selânik Sancağı mutasarrıfı sadr-ı esbak vezîr silâhdâr Mehmed Paşa'ya ve Selânik Mollası'na hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin bu def'a tarafınızdan Der-'alîyyeme vârid olan bir kıt'a mektûbunda mahmiye-i Selânik hânedân-ı kadîminden 'Âlî Bey demekle ma'rûf kimesnenin etvârından cümle ahâlî şâkir ve 'ırzıyla mukayyed olup ancak ashâb-ı ağrâz 'ırz-ı nefsâniyyelerin icrâ için re'âyâyı tahrîk ile umûr-ı mühimmenin ta'tiline bâ'is olur deyü hilâf-ı inhâlarına binâ'en fîmâ-ba'd umûr-ı mühimme-i seferiyye ve re'âyâ umûruna karışmamak üzre yüz seksen beş senesi evâ'il-i saferinde hakkında emr-i 'âlî sâdır olup mîr-i merkûmun inşâallâh bir umûra müdâhale olmamağla cürmü 'afv ve mukaddemâ hakkında sâdır olan emrin kaydı mahallinden ref' ü terkîn olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûru tahrîr ve iltimâs olunmağla sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin iltimâsına binâ'en fîmâ-ba'd kendü hâlinde olup bir ferde hilâf-ı fermân-ı 'âlî ta'addî ve gadrden be-gâyet hazer eylemek üzre hakkında virilen emrin kaydı terkîn ve i'lâm-ı hâli müş'ir fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı Z [Zilkade] sene 1188.

[s. 22/2]

Bursa kâdisına ve dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olup hâlâ cebecibaşı olan dâme mecdühûya hüküm ki;

Cebeci neferâtından Hüseyin ve 'Ömer nâm kimesneler mültezim Ahmed nâm kimesnenin husûsu için cum'a günü Dîvân-ı asafide Sadr-ı Rûm huzûrunda

şâhidleriz deyü şehâdet itdiklerinde mâdde-i mezbûre tezvîr ve mezbûrânın şâhid-i zûr oldukları bi'z-zât Sadr-ı Rûm huzûr-ı asafiye takrîr itmeğin bâ-fermân-ı ‘âlî muhzır ağa habsinde mahbûs oldukları bâ-takrîr inhâ olunmağla sen ki cebecibaşı mûmâ-ileyhsin ma‘rifetinle mezbûrân iki nefer şâhid-i zûr ‘ibreten li'l-gayr Burusa'ya nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki cebecibaşı mûmâ-ileyhsin mezbûrân Hüseyin ve ‘Ömer'i ma‘rifetinle Burusa'ya irsâl ve sen ki Burusa kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûrân tarafına vüsûllerinde ‘ibreten li'l-gayr Burusa'da menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârlarından ve mahall-i âhara bir hatve tecâvüzlerine izn ü ruhsat göstermekden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fi evâhır-ı Z [Zilhicce] sene [1]188

Mezbûrân medîne-i mezbûreye lede'l-vürûd ber-mantûk-ı emr-i ‘âlî menfiyyen ikâmet itdirildiğini nâtık Burusa Nâ'ibi ‘Abdullâh Efendi'nin vârid olan ‘arzının mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

27 M [Muharrem] sene [11]89.

[s. 22/3]

Ber-vech-i arpalık Ohri Sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrândan Ahmed dâme ikbâlühûya zıkr-i âti Ca'fer Bey-oğlu Sâlih'in bulunduğu mahallin kâdîsına ve Benefşe Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müşerri'in Debre Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ Ağazâde Ahmed zîde ilmühû mektûb gönderüp Debre kazâsında sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve zü'amâ erbâb-ı timâr ve sâ'ir fukarâ ve re'âyâ ve berâyâ bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup Debre Kazâsı sükkânından Ca'fer Bey-oğlu Sâlih nâm şakî kendü hâlinde olmayup bâ'is-i fitne vü fesâd ve mel'anete ictisâr birle niçe niçe bî-cürm kimesneleri katl eylediğinden gayrı birkaç nefer re'âyâ fukarâsının hânelerini basup emvâl ve erzâklarını yağmâ vü gâret ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsinin nihâyeti olmayup ahvâlleri dîger-gûn olmağla rahmen li'l-'ibâd mezkûr Ca'fer Bey-oğlu Sâlih bulunduğu mahallde ahz ve Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin, sana hitâben emr-i şerîfim virilmek

recâsına Debre Kazâsı Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh ile civârında vâkı' Kırçova Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ Dervîş-zâde Mehemed Emîn zîde ilmühû başka başka 'arz eyledikleri ecilden sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ber-minvâl-i muharrer mezkûr Ca'fer Bey-oğlu Sâlih bulunduğu mahallden ahz ve Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâhır-ı Z [Zilhicce] sene 1188.

Tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

[s. 22/4]

Kilis Kādîsı'na ve Lefkoşa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Hâlâ Ağrâz ve Kilis sancakları mutasarrıfı Halil dâme ikbâlühû tarafından Der-
'âlîyyeme vürûd iden tahrîrâtında Kilis sâkinlerinden İkiz-oğlu Serdâr Mustafa ve
Hacı 'Ömer-oğlu Veli Bey dimekle ma'rûf kimesneler mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin
mukarrer hükûmetine dühûlüne muhâlefet ve emvâl-i mîrîyye ve husûs-ı sâ'irenin
dahi temşiyetinde muhâlefet ve kavî-i hodlarıyla cânib-i mîrî içün zimmetlerinde
olan emvâl dahi virmekte tereddüd ve ekl sevdâsında oldukları tastîr ve
merkûmânın Kilis Cezîresi'ne nefy ü iclâlarıyla tahsîl-i mâl-ı mîrîyye medâr-ı
sühûlet içün emr-i 'âlî ısdâr ve irsâlini istid'â ve husûs-ı merkûmlarda muhâlefet ve
mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin dühûlüne muhâlefet eyledikleri vâkı' ise sâ'ire 'ibret
içün Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle cezîre-i merkûmeye nefy ü iclâlarını bi'l-fi'l
Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehemed Ağa dâme ulüvvühû i'lâm
itmeğin i'lâmı mücebince Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle terhiben li'l-gayr
mezkûrânın nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki Kilis kādîsı
mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûran Serdâr Mustafa ve Veli'yi Ocak'dan ta'yîn
olunan mübâşir mûmâ-ileyh ma'rifetiyle Lefkoşa'ya nefy ü iclâ eylesin ve sen ki
Lefkoşa Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vüsûllerinde mezbûrları menfiyyen cezîre-i
mezbûrede ikâmet ve bilâ emr-i şerîf âhar mahalle hareketlerine ruhsat ve cevâzdan
tehâşî ve mücânebet ve vüsûllerini mübâşir mûmâ-ileyh ile Der-'âlîyyeme tahrîr ve
iş'âra mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Evâhır-ı Z [Zilhicce] sene 1188.

[s. 23/1]

Kilis Kādîsına ve Lefkoşa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Hâlâ Ağrâz ve Kilis sancakları mutasarrıfı Halîl dâme ikbâlühû tarafından Der-
'âlîyyeme vürûd iden tahrîrâtında Kilis sâkinlerinden İfiz-oğlu Serdâr Mustafa ve
Hacı 'Ömer-oğlu Veli Bey dimekle ma'rûf kimesneler mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin
mukarrer hükûmetine dühûlüne muhâlefet ve emvâl-i mîrîyye ve husûs-ı sâ'irenin
dahî temşiyetinde muhâlefet ve kavî-i hodlarıyla cânib-i mîrî için zimmetlerinde
olan emvâl dahi virmekde tereddüd ve ekl sevdâsında oldukları tastîr ve merkûmânın
Kilis Cezîresine nefy ü iclâlarıyla tahsîl-i mâl-ı mîrîyye medâr-ı sühûlet için emr-i
'âlî ısdâr ve irsâlini istid'â ve husûs-ı merkûmlarda muhâlefet ve mîr-i mîrân-ı
mima-ileyhin dühûlüne muhâlefet eyledikleri vâkı' ise sâ'ire 'ibret için Ocak'dan
mübâşir ma'rifetiyle cezîre-i merkûmeye nefy ü iclâlarını bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm
yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağa dâme ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı
mûcebince Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle terhîben li'l-gayr mezkûrânın nefy ü iclâ
olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki Kilis kādîsı

(Sehven)¹²⁶

[s. 23/2]

Ergani Kādîsı'na ve Ergani ma'deni emîni zîde mecdühû ve Harput Kal'ası
Dizdârı'na hüküm ki;

Bundan akdem Ergani Kazâsı beyi Uzun Ahmed Bey dimekle 'arîf şekâvet-pîşe
'ibâdullâha îsâl-i hasâret 'âdet-i müstemirresi ve ma'den-i mezbûra merbût
kazâlardan dilediği kimesnenin emvâl ve emlâk ve eşyâ misillü nesnelerin cebren ve
zulmen gasb ve hevâsına tâbi' Ekrâd eşkıyâsını başına cem' ve fukarâ-i ra'ıyyete
taslît ve hetk-i a'râz misüllü hilâf-ı şer'-i şerîf hâlâta dahi tasaddî ve ehl-i 'örfü gamz
u tecrîm ve hilâf-ı vâkı' mevâdd isnâdıyla ba'zıların katl ve bunun emsâli zulm ü

¹²⁶ Yazının üzeri hafif çizgilerle karalanmış ve hükmün üst kısmına "sehven" yazısı eklenmiştir. Bir önceki hükmün aynısı olan bu hüküm yanlışlıkla tekraren yazılmaktayken yarım bırakılarak üzeri çizilmiştir.

ta'addîsinin nihâyeti olmayup fukarânın hâb ve râhatları meslûb ve ahvâlleri dîger-
gûn olduğunu hâlâ Ergani kâdîsı ve Çermik Kazâsı Nâ'ibi 'alâ vukû'ihî bi'l-iltimâs
'arz ve inhâ ve şakî-i mezbûrun te'dîb ve gûş-mâli bâbında emr-i şerîf sudûrunu
istid'â ve Çermik Beyi Mîr Mahmûd ve Eğin Beyi Süleymân zîde mecdühûmâ dahi
husûs-ı mezbûrun nefsü'l-emre mutâbık olduğunu iki kıt'a tahrîrâtlarıyla tasdîk
itmeleriyle şakî-i mezbûr husemâsıyla mahallinde terâfu'-ı şer' ve zimmetinde sübût
olan hukûk-ı fukarâ ba'de'l-istirdâd ma'den-i mezbûr sermâyesinden dahi
zimmetinde sâbit ve mütehakkık olan emvâl-i mîrîyye ma'rifet-i şer' ve Dîvân-ı
humâyunum çâvûşu mübâşeretiyle tahsîl ve te'mîn ve irâhe-i 'ibâd zımnında şakî-i
mezbûr ıslâh-ı nefis idinceye dek 'ibreten li's-sâ'irîn Harput Kal'ası'na kal'a-bend
olunmasını hâlâ Darbhâne-i 'âmirem emîni Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından
el-Hâc Selîm dâme mecdühû bâ-takrîr istid'â ve bâlâda tastîr olduğu üzre sû-i hâli
i'lâm olunan sâbık Ergani Beyi mezbûr Ahmed'in mahallinde terâfu'-ı şer' birle
zimmetinde sübût olan hakk-ı fukarâ ve ma'den sermâyesi çâvûş mübâşeretiyle
tahsîl ve ıslâh-ı nefis oluncaya dek Harput Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için
Dîvân-ı humâyunumdan emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l başdefterdârım Dervîş
Mehemmed dâme ulüvvühû i'lâm itmeğin çâvûş mübâşeretiyle i'lâmı mücebince
'amel olunmak fermânım olmağın imdi mîr-i merkûmu mübâşir ta'yîn olunan
Dîvân-ı humâyunum çâvûşu ma'rifetiyle ve sen ki ma'den emîni mûmâ-ileyhsin
ma'rifetinle mahallinde meclis-i şer'e ihzâr ve iddi'â-yı hukûk ve ta'yîn-i mâdde
iden husemâsıyla mevlânâ-i mûmâ-ileyh huzûrunda lede't-terâfu' bir tehyîc(?) şer'-i
mutahhar üzerine sübût olan hukûk-ı 'ibâdî istirdâd ve ihkâk ve ma'den
sermâyesinden üzerinde mütehakkık olan mâl-ı mîrîyi bi't-temâm tahsîl eyledikten
sonra kendüyü te'dîben ve emsâlini terhîben merkûmu çâvûş-ı mûmâ-ileyh ile
Harput Kal'ası'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezkûr Ahmed Beyi
vüsûlünde kal'a-i merkûmede kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından
be-gâyet tehâşî ve mücânebet ve vüsûl ve kal'a-bend olunduğu Der-'alîyyeme 'arz ve
i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fi evâhır-ı Z [Zilhicce] sene 1188.

*Mîr-i merkûmun hesâbı rü'yet ve zimmetinde mütehakkık olan mâl-ı mîrîyi tedrici
ile edâya ta'ahhüd ve fîmâ-ba'd fukarâya îsâl-ı zulümden ferâgat ve sû-i
hareketden tâ'ib ve müstağfir olduğuna binâ'en cerâ'im-i güzesteşi 'afv*

buyrulmasını Der-‘alîyyeye ifâde olunmasını emîn-i mûmâ-ileyh istid‘â eylediğini nâtik Ergani Nâ’ibi Mehemed Efendi’nin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

9 Câ [Cemâziyye'l-evvel] sene [1]189.

[s. 23/3]

İznikmid Kādîsı'na hüküm ki;

Üsküdâr muzâfâtından Adalar Nâhiyesi Nâ’ibi Mevlânâ Eyüb ‘Âkif zîde ‘ilmühû Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp nâhiye-i mezbûr muzâfâtından Kartal Nâhiyesi'ne tâbi‘ Pendik ve sâ’ir kurâlarda sâkin ve mutavattın e’imme ve hutabâ ve a’yân ve re‘âyâ fukarâları meclis-i şer‘e vârup Pendik Karyesi subaşısı Süleymân bin el-Hâc Mustafa kendü hâlinde müstakîmü'l-etvâr ve fukarâya mu’în ve zalemeye mehîn ve dîndâr ve her hâlinde harekât-ı ef‘âlinden cümlesi râzî ve şükrân iken bundan akdem ba‘zı kimesne hakkında mevâdd isnâdıyla li-ecli't-te’dîb İznikmid'e emr-i şerîfimle nefy ü iclâ olunmağla ‘afv u itlâkı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu mevlânâ-i mûmâ-ileyhe bi'l-iltimâs ‘arz ve i‘lâm ve medine-i Üsküdâr'a muzâfe Kartal Nâhiyesi'ne tâbi‘ Pendik Karyesi subaşısı mezkûr Süleymân bin el-Hâc Mustafa nâm kimesnenin harekât-ı nâ-marziyyesi sebebiyle ıslâh-ı nefis için İznikmid'e nefy ü iclâ olunmak için emr-i şerîfim sâdır olup lakin el-hâletü hâzihî nâhiye-i mezbûr ahâlîsi mezbûr Süleymân'ın hüsn-i hâlini ihbâr ve ‘afv u itlâkın istirhâm ve istid‘â eylediklerin Nâ’ib-i mûmâ-ileyhe i‘lâm eylediğine binâ’en ahâlî-i mezbûrenin istid‘â ve istirhâmları üzre merâmlarına müsâ‘ade-i ‘alîyyem erzânî kılınmasını hâlâ Üsküdar kādîsı Mevlânâ Ahmed Vesîm zîdet fezâ’ilühû dahi i‘lâm itmekle i‘lâmı mücebince ‘afv u itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında.

Fi evâhır-ı Z [Zilhicce] sene [1]188.

[s. 24/1]

Terkîn.

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çavûşbaşı olan ‘Abdüsselâm dâme mecdühûya, Erzincan Kādîsı'na hüküm ki;

Erzincan Kazâsı ahâlîleri Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp Erzincan sâkinlerinden Ağca Velî(?) -oğlu Mollâ Süleymân demekle ma‘rûf kimesne mukaddemâ Âsitâne-i sa‘âdetimden bâ-fermân-ı ‘âlî vatanı olan Erzincan'a nefy ü iclâ olunmuşiken yine Âsitâne-i sa‘âdetime gelüp ‘âdet-i kadîmesi olan tezvîrâta sâlik ve muhtell-i nizâm-ı beldeye bâ'is olduğun bildirüp mezbûr Süleymân, çavûş mübâşeretiyile vatan-ı aslîsi olan Erzincan'a nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â ve sâdır olan fermân-ı ‘âlîye imtisâlen kuyudâta nazar olundukda Erzincan ahâlîsinden Ağca Velî(?) -oğlu Süleymân Efendi demekle ma‘rûf gâ'ib ‘ani'l-meclis kimesne kendü hâlinde olmayup şerîr ve müzevvir ve muhtell-i nizâm-ı belde olduğundan mâ‘adâ bundan akdem Âsitâne-i ‘aliyye'ye gelüp ehl-i vezâ'ifin cihetlerini üzerlerinden ref' ve ahâlîsinin her birlerini gûnâ-gûn tezvîr ile rahne-dâr eylediğinden vatanı olan Erzincan'a nefy ü iclâ ve henüz ıtlâk olunmadığı dahî kuyudâtdan müstefâd ve menfiyyen vilâyetinde sâkin iken yine kendü hâlinde durmayup ahâlî-i kazâyı tekdîr ve ta‘cîz kasdıyla bilâ-ıtlâk bu esnâda Âsitâne'ye gelüp ahâlîyi ızrâr ve ta‘cîz ideceğini ve mezbûr Süleymân'ın sû-i hâlini kazâ-i mezbûr ahâlîsinden Âsitâne-i ‘aliyyemde mevcûd kimesnelerden es-Seyyid Mollâ Mehemmed bin İshâk ve Mollâ ‘Abdülkerîm bin Halîl ve ‘Âlî Sipâhî bin İshâk ve Hüseyin ‘Alemdâr bin Ebû Bekir ve el-Hâc Feyzullâh Sipâhî bin ‘Osmân ve Mollâ ‘Osmân bin Hüseyin ve Hüseyin bin ‘Osmân ve es-Seyyid Halîl bin Hüseyin ve es-Seyyid bin Mehemmed ve ‘Abdullâh bin Hasan nâm on nefer bî-garaz Müslimîn yedlerinde olan bir kıt‘a mahzar ve nâtık olduğu üzre mahfel-i şerî‘yyâtda ihyâ ve mezbûr Süleymân Âsitâne'de bulundukça ahâlînin emn ü râhatları meslûb olacağı ahâlînin kat‘ ve iştikâlarından müstefâd olmağla mezbûr Süleymân ba‘de'l-yevm umûr-ı beldeye dâ'ir husûsa karışmayup kendü umûruyla meşgûl olmak üzre vatan-ı aslîsi olan Erzincan'a tekrâr gönderilmesi muktezî olup ahâlînin istid‘âları vatanı olan Erzincan'a gönderilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Rumili Kādî‘askeri şer‘iyyâtçısı olan kıdvetü'l-‘ulemâi'l-mütehakkikîn Mevlânâ Mahmûd zîde ‘ilmühû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebince merkûm Süleymân, çavûş mübâşeretiyile vatanı olan Erzincan'a nefy ü iclâ olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene 1188.

Mezbûr Süleymân fî-mâ-ba'd kendü 'ırz ve hâliyle mukayyed olup vazîfesi olmayan umûra müdâhaleden mücânebet eylemek şartıyla hakkında virilen evâmirin kaydları terkîn oluna deyü sâdır olan mufahham fermân-ı 'âlî mücebince işbu emrin kaydı terkîn ve i'lâm-ı hâli mutazammın emr-i şerîf tahrîr olunmuştur.

Fî evâ'il-i M [Muharrem] sene [11]89.

[s. 24/2]

Görice Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Dirac Mukâta'ası emînleri kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Halîl ve Hasan zîde kadrühümânın ve Dirac Kādîsı'nın bu def'a Der-'aliyyeme vürûd iden 'arzlarında seyyidetü'l-muhadderât, iklîletü'l-muhassanât ve tâcü'l-mestûrât hemşîrem İsmi Sultân dâmet ismetühâ ber-vech-i mâlikâne 'uhdesinde olan Dirac mukâta'ası mülhakâtından İsteroga Kazâsı'nda beher sene kurulan panayıra etrâf [u] eknâfdan fûrûht için vürûd iden emti'a ve eşyânın ba'd-ezîn bâç ve rûsûm gümrüğü ref' olunmuştur deyü tüccâr tâ'ifesini tahrîk ve ihtilâle sebep olan İlbasan tüccârından Hâcî Mûsâ nâm kimesne li-ecli't-te'dîb Sultân-ı müşârün-ileyhânın kethüdâsı olup hâlâ yeniçeri zâbiti olan iftihârü'l-ematicid ve'l-ekârim Mehmed dâme mecdühûnun 'arz-ı hâliyle inhâsına binâ'en bâ-emr-i 'âlî Görice Kal'ası'na kal'a-bend olup el hâletü hâzihî mezbûr Hâcî Mûsâ ıslâh-ı nefis ile salâhiyyet kesb eylediğinden başka 'ıyâl ü evlâdı sefil ü ser-gerdân ve merhamete şâyân olmağla merhameten cürmü 'afv ve kal'adan ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr veistirhâm ve fî-mâ-ba'd umûr-ı mukâta'aya ve mâl-ı mîrînin kesrine bâdî olur harekete cesâret eylememek şartıyla¹²⁷ işbu ... müsâ'ade olunmasını kethüdâ-yı mûmâ-ileyh dahi i'lâm ve i'lâmı mücebince cürmü 'afv ve kal'adan ıtlâkıyçün Dîvân-ı humâyûnumdan emr-i şerîf tahrîri iktizâ eylediğın iftihârü'l-ematicid ve'l-ekârim başdefterdârım olan Dervîş Mehmed dâme 'ulüvvühû bâ-takrîr inhâ itmekle takrîr ve i'lâm mücebince fî-mâ-ba'd umûr-ı mukâta'aya müdâhale ve mâl-ı mîrînin kesrine bâdî hareketden mücânebet eylemek şartıyla cürmü 'afv ve ıtlâk olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer

¹²⁷ Bu satırdan sonra araya ekleme yapılmıştır. Bu ekleme bir küçük işaretle belirtilmiş ve yapılan ekleme bir alt satırdan başlayarak hükmün sol kısmına doğru devam eden yatay şekilde yazılmıştır.

şurût ile merkûm Hâcî Mûsâ'nın cürmü 'afv olunmağla sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin kal'adan ıtlâk ve sebîlin tahliye eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene 1188.

[s. 24/3]

Rodos Sancağı Beyi [...] dâme 'izzetühûya hüküm ki;

Mustafa nâm kimesne gelüp mezbûr Bodrum Kal'ası dizdârı olup hıdmet-i lâzimesinde bir dürlü tekâsül itmeyüp mukaddemâ küffâr-ı hâk-sâr kal'a-i merkûmeye hücum eyledikde muhârebe ve cenkde sarf-ı makdûr idüp bir vechile kusûru yoğiken mezbûr Mustafa dizdârlığı ağavâtından kal'a-i mezbûre cebe-hânesi ve derûnunda olan mühimmâtı fûrûht ve neferât-ı kal'anın tîmârları mahsûlünü ve 'ulûfelerini ahz ü kabz ve ehl-i 'ırz kimesneleri tecrîm ve tahkîr ider ashâb-ı ağrâzın hilâf-ı vâkı' inhâlarına binâ'en dizdârlığı üzerlerinden ref' ve kendüsü bâ-emr-i 'âlî Rodos Kal'ası'na nefy olunup ahvâli dîger-gûn olduğun inhâ [ve] husûs-ı merkûm vech-i muharrer üzre olduğun Bodrum nâ'ibi Mevlânâ Mustafa zîde 'ilmühû 'arz ve fî nefsü'l-emr dizdârlığı mezbûr icrâ ecdâdı nân-pâresi olduğundan bundan akdem küffâr ol tarafa sû-i kasd eyledikde bezl-i makderet eylediği herkesin meşhûdu ve ma'zûr olup şâyân-ı 'inâyet olmağla dizdârlığı ibkâ, 'afv u ıtlâkını bi'l-fi'l deryâ kapudanı olan vezîrim Gâzî Hasan Paşa iclâlehû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince 'afv ve nefyden ıtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene [1]188.

[s. 25/1]

Seddülbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Müteveffâ sadr-ı a'zam-ı esbâk Merzifonî Kara Mustafa Paşa'nın İstanbul'da vâkı' evkâfı mülhakâtından vilâyet-i Anadolu'da İncesu Kazâsı sâkinlerinden cürm ü noksânı hasebiyle te'dîb ve ıslâh zımnında bâ-emr-i 'âlî Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend olan Kara Ahmed ıslâh-ı nefis ve tâ'ib ve müstağfir olmağla merhameten cürmü

‘afv ve kal‘a-i mezbûreden ıtlâk olunmak bâbında hâlâ vakfı-ı mezbûrun mütevellîsi olan hâssa silâhşörlerimden Mîr ‘Abdî zîde mecdühû ‘arz itmeğin ‘arzı mûcebince merkûm Kara Ahmed ıslâh itmekle cürmü ‘afv ve kal‘adan ıtlâk olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene 1188.

[s. 25/2]

Terkîn.

Bursa Mollâsı'na ve Magosa Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Nezâret-i sadr-ı a‘zamîde âsûde olan evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâkı‘ merhûm ve mağfûrun-leh Hüdâvendigâr Gâzî tâbe serâhânın vakfindan Bursa Kazâsı muzâfâtından Kete Nâhiyesi'ne tâbi‘ Cebel-i ‘atîk nâm mahalde vâkı‘ Kilis Karyesi sükkânından Keskin İbrâhîm Ağa ve karındaşı Halîl dimekle ma‘rûf kimesneler kendi hâllerinde olmayup fukarâ-i ra‘iyyetden ba‘zısının bi-gayri hakkın cebren mâllarını gasb ve ba‘zısını dahi hilâf-ı şer‘-i şerîf katl itdirüp bu vechile zu‘afâ-yı ra‘iyyeti rencîde vü remîde eylediklerinden mâ‘adâ ba‘zı evhâm ve aktâr-ı fâsideye mebnî hâneleri civârında fevkânî kulleler binâ ve ihdâs ve vakf-ı şerîfin îrâd-ı mu‘ayyenesine kesr ü noksân tertîbine ve nizâm-ı vakfın ihtilâline bâdî harekâtdan hâlî olmayup te‘dîbleri muktezî olmağla fukarâya merhameten ve emsâline ‘ibreten merkûmlar mübâşir ma‘rifetiyle Magosa Kal‘ası'na kal‘a-bend ve hâlâ vakf-ı şerîf mütevellîsi Mehmed zîde mecdühûnun iltimâsıyla ıtlâkıyçün emr-i şerîfim sâdır olmadıkça sebîlleri tahliye olun[ma]mak bâbında emr-i ‘âlî-şânım sudûrunu ahâlî-i fukarâ istirhâm eylediklerin mütevellî-i mûmâ-ileyh memhûr ‘arzıyla inhâ ve istid‘â eylediğine binâ‘en merkûmânın li-ecli't-te‘dîb mübâşir ma‘rifetiyle kal‘a-bend olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûrân Keskin İbrâhîm ve karındaşı Kara Halîl'i li-ecli't-te‘dîb mübâşir ta‘yîn olunan [...] zîde kadrühû ma‘rifetiyle Magosa Kal‘ası'na irsâle mübâderet ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin vusûllerinde merkûmânı kal‘a-i merkûmede kal‘a-bend eyleyüp ıtlâklarıyçün tekrâr mütevellî-i mûmâ-ileyh iltimâsıyla emr-i münîfim sâdır olmadıkça sebîlleri tahliye olunmakdan mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene 1188.

Merkûmlar fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olup fukarâ-i ra'ıyyetin umûruna vaz'-ı yed itmemek ve vakf-ı şerîfin nizâmı muhtell dükkânda bulunmamak¹²⁸ üzre mahrûse-i Burusa'nın müderrisîn ve e'imme ve hutabâ ve sâ'ir eşrâfı ta'ahhüd ve tekeffül birle kal'adan ıtlâk ve işbu emrin kaydı terkîn olunmasını hâlâ mütevellî-i vakf Mehemed zîde kadrühû¹²⁹ bâ-'arz inhâ ve istid'â eylediğine binâ'en sâdır olan fermân-ı 'âlî mücebince işbu emrin kaydı terkîn ve mezbûrların ıtlâklarıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâ'il-i Zâ [Zilkade] sene [11]89.

[s. 25/3]

Haleb Mollâsı'na ve kazâ-i mezbûrda yeniçeri zâbiti ve serdârı olan Ser-turnâyî Hüseyin zîde mecdühûya ve Rakka Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Haleb sükkânından yeniçeri zümresinden Hamrak(?) demekle 'arîf 'Abdülkâdir nâm kimesne öteden berü kendü hâlinde olmayup gûnâ-gûn şekâvete sülûk ve emvâl-i kulluk ve umûr-ı serdârlığın şirâze-i nizâmını karîn-i ihtilâle sebep olduğu Ocak tarafından tahrîr olunmağla sen ki Haleb serdârı mûmâ-ileyhsin himâyeten nizâm-ı kulluk ve sıyâneten umûr-ı serdârlık için mezbûr 'Abdülkâdir'i 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve ta'yîn olunan mübâşire terfîk ve sâ'ire müceb-i 'ibret Rakka Kal'ası'na ırsâl ikdâm-ı tam eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmağın, [...] Çâvûş zîde kadrühû mübâşir ta'yîn ve ırsâl olunmuşdur. Vusûlünde vech-i meşrûh üzre sâdır olan emr-i 'âlî mücebince 'amel ve mezbûru bi-eyyi vech-i kân ahz ve li-ecli't-te'dîb mübâşir-i merkûma teslîm ve tesyîre dikkat ve gadr-i vâhiyesine müsâ'ade ve te'hîrine cevâz göstermekden mübâ'adet eyleyesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun, mezbûru mübâşir ma'rifetiyle vusûlünde dizdârı olduğun kal'a-i merkûmede habs ve kal'a-bend eyleyüp ıtlâkıçün tekra emr-i 'âlî ve yarım mühürlü Ocak mektûbu vârid olmadıkça ıtlâkından ziyâde hazer eyleyesin deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan iftihârü'l-emacid ve'l-ekâbir Mehemed Ağa dâme 'ulüvvühû

¹²⁸ “şartıyla” yazılmış, ancak üzeri çizilmiştir.

¹²⁹ “bâ-'arz-ı hâl” yazılmış, ancak üzeri çizilmiştir.

tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene 1188.

İtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 26 C [Cemâziye 'l-âhır] sene [1]189.

[s. 25/4]

Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan ‘Abdüsselâm dâme mecdühûya ve Bozcaada Nâ’ibi’ne hüküm ki;

Serukamet dimekle meşhûr Nesîbe nâm müzevvire verâset da‘vâsıyla hükkâm-ı kirâmı ta‘cîz ve mübârek rikâb-ı müstetâb-ı Husrevâneme bi‘d-defa‘ât ‘arz-ı hâl ve tasrî‘a ictisâr eylediğine binâ’en ‘ibreten li‘l-gayr nefy ü te’dîb olunmak bâbında emr-i humâyûnum mehâbet-makrûn şeref-rîz-i sudûr ve da‘vâsı şâyeste-i iltifât olduğunu Rumili Kādî‘askeri tarafından bâ-şukka inhâ ve ifâde olunmağla mürûr iden emr-i şerîfim mücebince merkûme Nesîbe kendüye te’dîb ve emsâline ‘ibret ve terhîb zımnında Dîvân-ı humâyûn çâvûş mübâşeretiyile Bozcaada Cezîresi’ne nefy ü iclâ olunmak fermânın olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin merkûme Nesîbe’yi ma‘rifetinle ahz ve ta‘yîn olunan Dîvân-ı humâyûn çâvûşlarından [...] zîde kadrühû ile Bozcaada Cezîresi’ne nefy ü iclâ eylesin ve sen ki Bozcaada Nâ’ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin merkûm çâvûş-ı mûmâ-ileyh ile ol tarafa vusûlünde cezîre-i merkûmede kendü ‘ırzıyla menfiyyen ikâmet itdirüp bir hatve mahall-i âhara hurûcuna ruhsat u cevâzdan ve bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından hazer ve vusûlünü çâvûş-ı mûmâ-ileyh ile Der-‘aliyye’ye i‘lâm ve işâret eylemen bâbında.

Fî evâ’il-i Z [Zilhicce] sene [11]88.

Ber-mantûk-ı emr-i ‘âlî merkûm Hasan Çâvûş mübâşeretiyile ada-i merkûmeye vusûl ve ikâmet itdirildiğini nâtık Bozcaada Nâ’ibi Halîl Efendi’nin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

23 Z? [Zilhicce] sene [11]88.

Limni’ye nefy olunmak üzre yazılmışdır.

Evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]91.

[s. 25/5]

Erzincan Kādîsı'na hüküm ki;

Erzincan sâkinlerinden müftî-i sâbık Ağca Velî(?) -oğlu dimekle ma'rûf es-Seyyid Süleymân zîde 'ilmühû gelüp mûmâ-ileyh bundan akdem Âsitâne-i 'aliyyemde sâkin ve kendü hâliyle tahsîl-i 'ilm ile meşgûl iken ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesne bunun için muhtell-i nizâm-ı beldeye bâ'is olur deyü hilâf-ı inhâ iştikâlarına binâ'en vatan-ı asliyyesi olan Erzincan'a nefyi için bir kıt'a ve ba'dehû bilâ-ıtlâk Âsitâne-i 'aliyye'ye gelüp ehl-i vezâ'ifin cihetlerini üzerlerinden ref' ve ahâlînin her birini gûnâ-gûn tezvîrât ile rahne-dâr ider deyü inhâlarına binâ'en ba'de'l-yevm umûr-ı beldeye dâ'ir husûsa karışmayup kendü umûruyla meşgûl olmak üzre çâvûş mübâşeretiyle vatani olan Erzincan'a nefy ü iclâ olunmak bâbında 'inâyetde oldukları i'lâm ile bir kıt'a emr-i şerîf ısdâr birle ta'cîz ve tekdîrinden hâlî olmadıkların bildirüp cürmü 'afv ve ber-minvâl-i muharrer mukaddemâ hakkında virilen evâmirin kaydları mahallerine ref' ü terkîn olunmak bâbında istid'â-yı 'inâyet itmeğin fî-mâ-ba'd kendü hâlinde 'ırz ve hâliyle mukayyed olup vazîfesi olmayan umûra müdâhaleden mübâ'adet eylemek şartıyla vech-i meşrûh üzre hakkında virilen evâmîr-i şerîfenin kaydları terkîn ve i'lâm-ı hâlî müş'ir fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene 1188.

[s. 26/1]

Karaman Vâlîsi Vezîr'e ve Bor ma'a Kayı Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh İbrâhîm zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i mezbûr sükkânından Anadolu Kazâsı'ndan 'Âlî Efendî-zâde es-Seyyid el-Hâc Mustafa dimekle 'arîf kimesne kendü hâlinde olmayup vülât ve zâbitân ve hükkâma duhûl ve nifâk ile ahâlîyi tekdîr ve perâkende vü perîşân ve emvâl-i vâfirelerin alınmağa bâ'is ve kendüsü dahi alup ahvâl-i fukarâ dîger-gûn olduğu 'arz ve inhâ olundukda Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü iclâsıyçün yüz seksen senesi evâ'il-i rebî'u'l-âhırında emr-i şerîf sâdır olduktan sonra fî-mâ-ba'd kendü

hâlinde ‘ırzıyla mukayyed ve sûret-i hüsn ile mevsûf iken erbâb-ı garazdan ba‘zıları müdâhale ve ta‘addiden hâlî olmamaları mukaddemâ nefyiçün sâdır olan emrin kaydı terkîn ve ashâb-ı ağrâzın müdâhaleleri men‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına vâkı‘-ı hâlî bi’l-iltimâs ‘arz ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda tevârîh-i mezbûrede ber-vech-i muharrer nefyi ve ba‘dehû ıtlâkıyçün evâmîr-i şerîfe virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın nefyi içün virilen emrin kaydı ref‘ ü terkîn ve i‘lâm-ı hâlî müş‘ir fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâ’il-i M [Muharrem] sene 1189.

[s. 26/2]

Hâssa Bostâncıbaşı'na ve Seddülbahr Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Beşiktaşlı Ahmed Ayazma Ocağı bostânî neferâtından olup kendü hâlinde olmayup envâ‘-ı fesâd ve mel‘anetin mürtekibi olmağla yine Ayazma sâkinelerinden ehl-i ‘ırz ve mestûre bir hâtûnun menzili kapusuna fi‘l-i şenî‘ kasdıyla kerren min ba‘d merren varup mezbûre dahi indifâ‘ına ikdâm ve zâbitine haber virmekle firâr ve bu esnâda yine varup yedinde olan yatağan ta‘bîr olunan âlât-ı câriha ile hücum ve fi‘l-i şenî‘aya tecâsür ve bu vechile kesr-i ‘ırz ve gadr eylediğini sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin mezbûre tarafına iştikâ itmekle mezbûr ahz ve ba‘de’l-min vücûh mezbûre yine takrîr ve inhâ ve beher hâl te’dîb ve tenkîle muhtâc olmağla mezbûr Bostânî Ahmed Ocak'dan mübâşir ma‘rifetiyle Seddülbahr Kal‘ası'na ve li-ecli't-te’dîb kal‘a-bend ve tekrâr ıtlâkıyçün emr-i ‘âlî sâdır olmadıkça ıtlâk ve sebîli tahliye olunmamak bâbında tuğrâ-yı emr-i ‘âlî-şânım sudûruna müsâ‘ade-i ‘aliyyem erzânî kılınmasını tahrîrinle inhâ eylediğin ecilden sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin vech-i meşrûh üzre mezbûr Ocak'dan mübâşir ile li-ecli't-te’dîb Seddülbahr Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak fermânım olmağ[ın imdi]¹³⁰ sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin mezbûr Ahmed'i Ocak'dan mübâşir ile Seddülbahr Kal‘ası'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûr Ahmed tarafına vusûlünde kal‘a-i mezbûrede kal‘a-bend eyleyüp tekrâr ıtlâkıyçün emr-i ‘âlî sâdır olmadıkça ıtlâk ve firârında ve

¹³⁰ Burada mürekkep lekesi olduğundan karine ile doldurmayı uygun gördük.

mahall-i âhara bir hatve tecâvüzüne izn ü ruhsat göstermekden be-gāyet hazer eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 26/3]

Burusa Kādîsı'na ve İstanbul Gümrük Emîni [...] zîde mecdühûya hüküm ki;

Fi'l-asl Karaman sâkinelerinden Emîne nâm hâtûn bir müddet Âsitâne'de ikâmet ve ba'dehû bir takrîb Burusa'ya gidüp 'Âişe nâm hâtûnu tahrîk ve iğfâl ve kendü rızâsıyla esîr pazarına götürüp fûrûht eylemek vechiyle münâdîye virir iken mezbûre 'Âişe kolundan nûkûl ve hürriyet iddi'â ve bu vechile şemâtet olmağla bâzâr-ı merkûma me'mûr çukadâr ahz ve Ağakapusu'na ihzâr ve tarafeyn istintâk olundukda vech-i meşrûh üzre ikrâr ve i'tirâf itmeleriyle mezbûreler Burusa cânibine nefy ü iclâ olunmaları inhâ ve istid'â olunduğuna binâ'en mezbûretân Emîne ve 'Âişe vatan-ı aslîleri olan Burusa'ya nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki gümrük emîni mûmâ-ileyhsin mezbûretânı Mudanya'ya giden bir sefîneye vaz' ve vatan-ı asliyyeleri olan Burusa'ya irsâline dikkat eyleyesin ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde medîne-i Burusa'da menfîyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i 'âlî Âsitâne-i 'aliyyeme gelmelerine cevâz u ruhsatdan mübâ'adet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 26/4]

İznikmid Kādîsı'na ve İstanbul Gümrük Emîni Halîl zîde mecdühûya hüküm ki;

İsmâ'îl ve Ahmed nâm kimesneler erbâb-ı tîmârdandanız deyü Ankara alaybeyisinden iştikâ ile rikâb-ı müstetâb-ı Husrevânemi ref'-i ruk'a ile ta'cîze cesâret ve te'dîbleri lâzım geldiğine binâ'en mezbûrân İsmâ'îl ve Ahmed'in hâlâ üzerlerinde dirlikleri olmamağla bu makûle şikâyete mübâderetleri te'dîbleri muktezî olmağla merkûmânın İznikmid'e nefy ü iclâları fermânım olmağın sen ki gümrük emîni mûmâ-ileyhsin fermânım olduğu üzre merkûmânı mahall-i mezkûra gidecek

sefâ'inin yerine vaz' ile irsâl ve sen ki İznikmid kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde İznikmid'de menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârlarından mücânebet ve vusûllerini Der-'aliyyeme inhâ eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâsıt-ı M [Muharrem] sene 1189.

[s. 26/5]

Rumili'de Uzunköprü'den iki nefer ma'lûmu'l-ism zimmîlerin vaz'-ı kürek olmak üzere Âsitâne'ye ihzârlarıyçün Edirne bostâncıbaşına hitâben sâdır olan emrin kaydı Rumili defterine kayd olunmuşdur.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [11]89.

[s. 27/1]

Selânik Kâdîsı'na ve zikri âtî mütesellim ve zimmîlerin bulundukları kazâların kâdîlarına ve sâ'ir zîde kadrühüma hüküm ki;

Sen ki Selânik kâdîsı Mevlânâ Hâfız Feyzullâh zîde fezâ'ilehû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Selânik Kazâsı muzâfâtından Sidre Kapsi Ma'deni'n on iki 'aded kurâsı kocabaşları bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup kocabaşı-yı mesfûrlar ve sâ'ir kurâ-i merkûme re'âyâsı ez-kadîm ma'den-i mezbûr hafrına me'mûrlar olup hıdmet-i lâzımelerin edâlarıyla takayyüd ve kusûrları olmayup yerlû olmalarıyla öteden berü birbirlerinin nef' ü zararına kefiller olmuşiken biraz müddetden berü ecânibden 'Osmân Beşe ve Hasan ve Nu'mân ve İmâm-oğlu Mehemmed ve Bekir 'Osmân nâm kimesneler ile Todori ve Armani Esper(?) ve Sarı Yani ve Kostantin ve Nikola ve dîger Todori ve Atnaş(?) ve Deli Dimitri ve Neferdoş(?) ve Yani ve Karakelle Gorgi ve Sova(?) ve dîger Armani Esper(?) ve Argob ve Fobiçe(?) nâm yabancı müfsid ve şerîr zimmîler içlerine duhûl ve bunların ifsâd ile kendü hevâlarına teba'iyet itdirdikleri yerlû re'âyâdan Belcu(?) -oğlu Nefodoy(?) ve Papa Atnaş(?) -oğlu Nikola ve Etmekçi-oğlu Efrivo(?) nâm zimmîler ile bâ-emr-i 'âlî iki def'a ol tarafa ikâmet ile nefy olunan ma'lûmu'l-esâmî müfsid zimmîler hezâr hîle ve hud'a birle ... ifsâd ve ta'tîl-i ma'dene her biri 'illet-i müstakille olup umûr-ı ma'deni muhtell ve

müşevveş eylediklerinden kat‘-ı nazar sagîr ve kebîr bi‘l-cümle etvârından hoşnûd ve râzî oldukları hâlâ ber-vech-i mâlikâne ma‘den-i mezbûr emîni olan mûmâ-ileyhden ve ma‘dene me‘mûr eylediği âdemlerinden ve ustabaşları olup öteden berü idâre-i ma‘den kendülerine münhasır olan Papa Vaşıl ve Papa Yuvan zimmîlerden beyhûde iştikâya kasd u niyet birle bu esnada yabancı mesfûrların şerîrlerden ba‘zıları Der‘aliyyeme ‘azîmet itmeleriyle gerek emîn-i mûmâ-ileyhden ve âdemlerinden ve gerek mersûmân Papa Vaşıl ve Papa İvan zimmîlerden her vechile hoşnûd ve râzîlar oldukları ecilden iştikâya ‘azîmet iden şerîrlerin tashîh-gerde-i ... haklarında mahz-ı ifk ü iftirâ olduğu ve mesfûrân yabancı müfsidler içlerinden tard u ib‘âd olunmaz ise umûr-ı ma‘den külliye muhtell ve mu‘attal olup hâlleri dîger-gûn ve etrâf-ı kurâyâ perâkende vü perîşân olacakları emr-i mukarrer idüğü civârda vâkı‘ ehl-i vukûfdan ba‘de‘l-... şerîr-i mesfûrların garaza mebnî olan beyhûde iştikâlarına muvâcehe-i şer‘ ‘amel ve i‘tinâ olunmayup yabancı-i mesfûrlar vatan-ı aslîlerine nefy ü iclâ ve mezkûrû‘l-esâmî yerlü üç nefer re‘âyânın dahi mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle te‘dîb ü gûş-mâl olunmalarıyla şerr ü mazarratlarından kocabaşı-yı mesfûrları ve sâ‘ir ma‘den-i mezbûr hafrına takayyüd üzre olan kurâ re‘âyâsı tahlîs olunmak recâsına der-i devlet-medâra i‘lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle fi‘l-hakîka mezkûrû‘l-esâmî kimesneler ile mesfûrûn yerlü ve yabancı müfsid zimmîler ve bâ-emr-i ‘âlî ol tarafa nefy ü iclâ olan şerîrler öteden berü ifsâd ve hîle vü hud‘a birle ikâz-ı fitne ‘âdet-i müstemirreleri idüğünü ve umûr-ı ma‘dene bu esnâda ihtilâl virdiklerini ehl-i vukûf mevsûkü‘l-kelim bî-garaz kimesneler huzûr-ı şer‘e ihbâr itmeleriyle gerek yabancı¹³¹-i mezkûrû‘l-esâmî kurânın ve gerek ol tarafa iki def‘a bâ-emr-i ‘âlî nefy olan zimmîlerin beyhûde iştikâları ihfâ olunmayup vatan-ı aslîlerine nefy ü iclâ ve mezkûrû‘l-esâmî yerlü on nefer re‘âyânın dahi ma‘den emîni mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle te‘dîb ve gûş-mâl olunmalarıyla ma‘den-i mezbûr tathîr ve te‘mîn olunmak niyâzında bulundukları bi‘l-iltimâs ‘arz eylediğin ecilden ta‘yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle sen ki Selânik kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin i‘lâmın mücebince ecânibden olan mesfûrlar bulundukları mahalde vatanlarına nefy ü iclâ ve yerlüler emîn-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle te‘dîb olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Selânik kâdîsı ve sâ‘ir mevlânâ ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhimâsız, bâlâda mezkûrû‘l-esâmî ecânibden olan müsellağ ve zimmîler ... taht-ı kazâsında

¹³¹ İki defa “yabancı” kelimesi yazılmış, birini yazmayı uygun gördük.

bulunurlar ise ma‘rifetiniz ve ta‘yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle ahz ve vatan-ı aslîlerine nefy eyleyesiz ve sen ki ma‘den emîni mûmâ-ileyhsin sen dahi yerlûden olan mesfûrları ma‘rifetinle te‘dîb ve gûş-mâlleriyle şerr ü mazarratları ma‘den-i mezbûr re‘âyâsı iktidârından men‘ ü def‘e ihtimâm u dikkat eylemen bâbında.

Fî evâ‘il-i M. [Muharrem] sene 1189.

İşbu emr-i ‘âlî lede ‘l-vusûl mesfûrların ekserî firâr ve ahâlînin haberi olmaksızın ma‘den emînini(?) sâhte ‘arz-ı hâl birle iştikâ idüp lâkin fî ‘l-asl ma‘den re‘âyâsı birbirine kefil ve öteden berü emîn-i merkûmdan hoşnûd olup mesfûrlar bulundukları mahalde ahz ve yerlû[den]¹³² Emîn-i merkûm ma‘rifetiyle te‘dîb ve yabancılar mukaddemâ sâdır olan emr-i ‘âlî mûcebince nefy ü iclâ olunmaz iseler perîşân olacağımız mukarrerdir deyü bi ‘l-cümle ma‘den re‘âyâsı takrîr itmeleriyle keyfiyyet minvâl-i muharrer üzre olduğunu nâtık Selânik Nâ‘ibi Mehemed Efendi ‘nin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-emr-i ‘âlî şerh virildi.

Fî 15 Râ [Rebî‘ü ‘l-evvel] sene [11]89.

... emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa‘bân]¹³³ sene [11]89.

[s. 27/2]

Köstendil ve Kratova ve Koçana ve İştîp ve sâ‘ir zikri âtî papasın bulunduğu mahallin kâdîlarına ve Üsküb Kazâsı Dizdârı‘na hüküm ki;

İstanbul Rûm patriği Der-‘aliyyemde mukîm cemâ‘at-i metropolidân mühürlü ‘arz-ı hâl idüp Köstendil sükkânından Papa Kormaz (?) nâm papas ziyâde müfsid ve mütemerrid olup icrâ-yı mefsedet dâ‘iyesiyle âyînlerine muhâlif serserî kazâ be-kazâ geşt ü güzâr ve harekât-ı nâ-marzîye ictisâr eylediğine binâ‘en o makûle harekâtdan ferâgat içün Köstendil metropolidi tarafından tenbîh olundukda mütenebbih olmayup mel‘anetinde ısrâr ve te‘dîbi muktezâ olduğun metropolid-i mesfûr tarafından patrik-i mersûma tahbîr olduğun sebep, mesfûr zikr olunan kazâ ve havâlîlerinde

¹³² Satırın sonu net görülmediği için uygun şekilde tamamladık.

¹³³ “evâsıt” ibaresinin yanında L. ay rumuzu altında ise Ş. ay rumuzu bulunmaktadır. İki ay da Muharrem ayından sonra geldiği için bir ay rumuzu seçerek metne almayı uygun gördük.

bulunduğu mahalde zâbit ma‘rifetiyle ahz ve ... nefis için Üsküb Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 27/3]

Çâvûşbaşı'ya hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi‘i Rûm patriği ve Der-‘aliyyemde mukîm cemâ‘at-i metropolidân mühürlü ‘arz-ı hâl idüp Üsküdar Kazâsı'na tâbi‘ Kuzguncuk nâm karyede bundan akdem mütecerred sâkin olan Ergerni nâm Nasrâniyye ve oğlu Yorgi nâm zimmî kendü hâllerinde olmayup karye-i mezbûre sekenesine tasallut ve karyeleri ihrâk iderim deyü tahvîf ve tekdîr ve mesfûr Yorgi bir nefer zimmîyi alet-i harb ile darb ve re‘âyânın râhatları meslûb olmakdan nâşî i‘lâm-ı şer‘î mûcebince bâ-fermân-ı ‘âlî mezbûre ve oğlu ve zevcesi karyeden ihrâc olunmuşiken bu esnâda icrâ-yı garaz için karyeyi ihrâc ve mukaddemât-ı mütenevvi‘a ile tekdîr iderim deyü tahvîf ve ta‘cîzden hâlî olmadıkları karye-i mezbûre re‘âyâları patrik-i mesfûr tarafına ifâde eylediklerin sebep, mersûme ve oğlu Yorgi ve zevcesi Veled-i Sam bulundukları mahalde çâvûş mübâşeretiyle ahz ve Limni Cezîresi'ne nefy olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre ta‘yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle mersûm Ergerni ve oğlu ve zevcesi bulundukları mahalde ahz ve Limni Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmaları bâbında.

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene [1]189.

Mesfûrlar çâvûş mübâşeretiyle Limni'ye lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i ‘âlî menfiyyen meks ü ikâmet itdirildiklerini nâtık Limni Nâ‘ibi Hüseyin Efendi'nin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

13 Râ [Rebî‘ü'l-evvel] sene [1]189.

Kıbrıs'a nefyleri için tekrâr emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı N [Ramazan] sene [11]89.

[s. 28/1]

Burusa Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Seyyid İbrâhîm nâm kimesne Âsitâne-i sa'âdetimde 'Osmân Paşa Çeşmesi kurbunda vâkı' Sandalcı Seyyid Ahmed nâm kimesnenin dükkânından beş 'aded tombak ve bir çubuk? ve bir hokka tepsi sirka ve firâr üzre iken ahz ve kâ'ime birle Dîvân-ı 'âlîye çıkarıldıkda kapu kethüdâsı mübâşeretiyle mezkûr mahallesinden tezkiye olundukda mezbûrun hüsn-i hâlini haber viremedikleri cihetden mahbûs ve te'dîbi lâzım gelmekle mezbûr, kapu kethüdâsı mübâşeretiyle Burusa'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezkûr Seyyid İbrâhîm mübâşir ta'yîn olunan kapu kethüdâsı mûmâ-ileyh mübâşeretiyle li-eclî't-te'dîb Burusa'ya nefy ü iclâ olunmağla vusûlünde mezkûru Burusa'da menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf¹³⁴ mahall-i âhara hareketine ruhsat ve cevâzdan mübâ'adet ve vusûlünü Der-'aliyyeme i'lâma müsâra'at eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâsıt-ı M [Muharrem] sene 1189.

[s. 28/2]

Hâlâ Anadolu Vâlisi Vezîr 'Abdî Paşa'ya ve zikri âtî kimesnelerin bulundukları mahallin kâdîsına ve Midillü Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Bergama Kazâsı ahâlîleri bi-ecma'ihim civârlarında vâkı' Tırhala Kazâsı'nda meclis-i şer'e varup Bergama voyvodası olup izhâr-ı 'isyân ve tuğyân iden Sağancılı Velî nâm şakînin i'dâm ve izâlesi bâbında şeref-sudûr bulan emr-i şerîfim mücebince sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin Kelemiye Kazâsı'nda duhûlünde zikr olunan emr-i 'âlî yalnız şakî-i mezbûr ve Velî'nin hakkında sudûr eylediğine binâ'en ahâlî-i beldenin cümlesine tarafından üç kıt'a re'y buyruldukları tahrîr ve eşkıyâlîğe varan Bergama Nâ'ibi Sâlih Halîfe ve Müftî Mahmûd ve nâ'ib-i mezbûrun oğlu Nu'mân ve mukaddemâ Kemer sükkânından olup hâlâ Bergama'da mukîm Mehmed Halîfe hîn-i 'avdetlerinde mârrü'z-zikr gönderdiğin re'y buyruldukları ahâlîden ketm ü ihfâ ve şakî-i merkûmun yedine teslîm ve ahâlîyi ez gûne tezvîrât ile iğfâl ve

¹³⁴ "firârandan hazer" yazılıp üzeri çizilmiştir.

me'mûr olan 'asker ile belde-i merkûme ahâlîlerinden ba'zılarının harb ü kîtâle tasaddî eylemelerine ve ihtilâl-i nizâm-ı beldeye merkûmûn sebeb ve 'illet-i müstakille olduklarını ahâlî-i belde takrîr ve merkûmûn Müftî Mahmûd ve Nâ'ib Sâlih ve oğlu Nu'mân ve Kemerli Mehmed'in haklarından gelinmek için emr-i şerîfim sudûru recâsına bizler Der-'aliyyeye mahzar eyledik, sen dahi i'lâm idivir deyü ilhâh ve iltimâs eyledikleri hasebiyle vâkı'-ı hâli Tırhala Kādîsı Mevlânâ Mehmed Emîn zîde fazlühû ile yine civârdaki nevâhî-i Bergama ve Baş(?) Kelemiye ve Edremid Kazâları'nın nâ'ibleri başka başka i'lâm ve Bergama ahâlîsi dahi mahzar itmeleriyle vürûd iden mahzar ve dört kıt'a i'lâm müceblerince mezbûrân Midillü Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak bâbında bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmallâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret eylediklerine binâ'en işâretleri müceblerince merkûmûn Midillü Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız Bergama Kazâsı'nda me'zûn bi'l-iftâ olan merkûmûn Mahmûd ve Nâ'ib Sâlih ve oğlu Nu'mân ve Kemerli Mehmed'in ber-minvâl-i muharrer harekât-ı nâ-bercâya tasaddî birle beyne'l-ahâlî ihtilâl vukû'una 'illet-i müstakille oldukları cihetden 'ibreten li'l-gayr te'dîbleri lâzım gelmekle merkûmûnu bulundukları mahalden li-ecli't-te'dîb Midillü Cezîresi'ne nefy ü iclâya mübâderet eylesesiz ve sen ki Midillü Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde merkûmûnu Cezîre-i merkûmede menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara hareketlerine ruhsat ve cevâzdan hazer ve mücânebet ve vusûllerini tahrîr ve inhâya müsâra'at eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı M [Muharrem] sene [1]189.

Bâ-işâret-i 'aliyye utlâklarıçün emr yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]90.

[s. 28/3]

Burusa Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Dîvân-ı humâyûn çâvûşlarından Selîm Çâvûş'un vâlidesi Havvâ nâm hâtûn ile 'ıyâl ü evlâdı gelüp çâvûş-ı merkûm kendü hâlinde iken Hâce Hanîfe nâm hâtûn on mâh

mukaddem vefât iden Seyyid Mehemed nâm kimesnenin tîmârı bilâ veled fevtinden Mehemed Emîn nâm kimesneye tevcîh olunmağla çâvûş-ı merkûm beni iğfâl ve ben dahi tama‘-ı hâma teba‘iyyeten Hayâlî nâm Çerkes câriyeyi oğlu ile ma‘an iştirâ ve gulâm-ı mezkûrun ismini Seyyid Mehemed Sâlih tesmiye ve kerîme-zâdesinin oğlu olmak üzre babası mahlûlünden ve mezbûrun ref‘inden hilâf-ı inhâ iddi‘â ider deyü ‘arzen takrîr eylediğine binâ‘en mezbûre Hanîfe ile çâvûş-ı merkûm li-ecli‘t-te‘dîb Burusa‘ya nefy ü iclâ olunalıdan berü hasta ve ‘alîl ve perîşânü‘l-hâl olup bu tarafda ‘ıyâl ü evlâdının dahi kimesneleri olmayup zelîl ve sefil ve ‘işâ-ı leyle muhtâc oldukların bildirüp mezbûr Selîm Çâvûş'un merhameten cürmü ‘afv ve itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden merkûmun cürmü ‘afv ve itlâk olunmak için yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 28/4]

Marmara Nâhiyesi Nâ‘ibi‘yle sâ‘ir zikri âtî zimmînin bulundukları mahallin kâdîsına ve İnöz Kal‘ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi‘i Rûm patriği Der‘aliyyemde mukîm cemâ‘at-i metropolidân Südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arz-ı hâl gönderüp nefsi-i Marmara Nâhiyesi sekencesinden zümre-i mefsedet ve eşirrâdan olup her-bâr gûnâ-gûn tezvîrât ile ehl-i ‘ırz zümresini tekdîr ve tazrîr ile me‘lûf oldukları iki kıt‘a i‘lâm-ı şer‘iyye ile zâhir ve mübeyyen olan Sinodî(?) ve Mifos (?) nâm zimmîler me‘lûf oldukları üzre celb-i mâl sevdâsıyla ehl-i ‘ırz re‘âyâyâ ilkâ-yı şerr ve âyînlerine mugâyir etvâr-ı nâ-marziyyeye mütecâsir ve sekene-i nâhiye-i mezbûrenin râhatları meslûb ve müfsidler vücûhla sezâ-vâr-ı te‘dîb ve gûş-mâl olduklarını yüz neferden mütecâviz zimmîler patrik-i mesfûr tarafına tazallûm ve te‘dîblerini istirhâm eylediklerin bildirüp müfsidân-ı mersûmân nâhiye-i mezkûre ve sâ‘ir bulundukları mahalde yasakçı ma‘rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis olunmalarıçün İnöz Kal‘ası‘na kal‘a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre bulundukları mahalde ahz ve kal‘a-bend olunmaları için emr yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı M [Muharrem] sene 1189.

[s. 29/1]

Keşan Nâ'ibi'ne ve İnöz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Mehmed Emîn zîde 'ilmühûsun, Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Keşan Kazâsı'nda sâkinûn e'imme ve hutabâ ve bi'l-cümle fukarâ ve re'âyâ meclis-i şer'e varup kazâ-i mezbûre sükkânından Ahmed-oğlu Mustafa veled-i Mehmed ve İsmâ'îl ve diğer Mustafa nâm şakîler dâ'imâ kendü hâllerinde olmayup yeniçerilik iddi'âsıyla birbirlerine müzâheret ile leyl ü nehâr müsellağ geşt ü güzâr ve beher gûn cebren ve kahren ehl-i zimmet re'âyânın menziline girüp müft ü meccânen ekl ü bel' ve şûrb-i hamr ile 'ıyâllerine ta'arruz ile 'ırzların hetk ve kendülere nush iden kimesnelere dahi şetm ve niçe ehl-i 'ırz Müslimîne şütüm eylediklerinden zâbitleri ahz ve şer'-i kânûn üzre takrîr ve tahliye-i sebîlleri 'akabinde yine Müslimîn ve kefereden niçelerini tekdîr ve ta'addî ve 'ırzlarına ta'arruzları tahammûlden hâric ve te'dîbleri vakt-i merhûneye tevkîf olunmuşiken eşkıyâ-yı mezbûrûn bu hılâlde İstodoli(?) -oğlu Todori nâm zimmi kendü hânesinde yalnız iken bi-gayri hakkın katl eylediklerinden bi'l-cümle ehl-i İslâm re'âyânın kulûbüne havf u hirâs 'âriz olup her vechile kendülerden emniyyetleri meslûb ve kazâ-i mezbûre re'âyâsının eşkıyâ-yı mezbûrûnün şerrinden perişân olacakları ve eşkıyâ-yı mezbûrûn zâbitleri olan Keşan serdârı habsinde olmağla eşkıyâ-yı mezbûrûn ıslâh-ı nefis olunmaya değin zâbitleri ma'rifetiyle İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında emr-i 'âlî biz recâsına bizler mahzar eyedik ve mahzarımızı musaddak i'lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle hâl bast olunan minvâl üzre olduğuna senin dahi 'ilmin muhîr olmağın ol bâbda vâkı'-ı hâli hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden 'arz ve mahzar nâtik olunduğu vücûhla şenâ'at-i merkûmeye cesâret iden mezbûrlar zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve 'ibreten li's-sâ'irîn İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında.

Fî Evâsıt-ı M [Muharrem] sene [1]189.

Tekrâr te'kîdi hâvî emr yazılmışdır.

Evâhır-ı Za [Zilhicce] sene [11]93.

[s. 29/2]

Kastamonu Kādîsı'na, sâbıkâ Sinob Ağası olup Kastamonu'da ikâmet üzere olan Ser-turnâyî el-Hâc 'Ömer zîde mecdühûya ve zikri âtî husûsa bu def'a Ocak'dan mübâşir ta'yîn olunan [...] Çâvûş ve serdâr ve a'yân-ı vilâyet ve Ocak ihtiyârları zîde kadrühûma ve Samsun Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Kastamonu serdârlığı öteden berü beher üç ayda beş yüz ellişer guruşa virilegelüp bilâ-mektûb-ı Ocak serdârlık zabt olmamak için mukaddem ve mu'ahhar [ve] mü'ekked evâmîr-i 'aliyye ısdâr ve irsâliyle cümleye tenbîh ve iş'âr olunmuşiken yüz seksen altı senesi ramazan-ı şerîfî evâ'ilinden bu ana gelince kazâ-i mezkûre fakat dört kıt'a zabt mektûbu virilüp câ'izât ahz ve mâ'adâ sekiz kıt'a mektûb almak muktezî iken hilâf-ı fermân-ı 'âlî ve mugâyir-i kâ'ide-i mer'îyye mektûba 'adem-i rağbet birle bilâ-mektûb serdârlığı zabt ve îrâdını ahz u ekl ve cevâ'iz-i kadîmini cânib-i Ocağa edâ ve irsâl eylemedikleri ve bu vechile Ocağın îrâd-ı mu'ayyenesine îrâs-ı hâlel virdikleri kuyudâtta mukayyed olmağın bundan akdem kazâ-i mezkûrede sekiz ay müddet serdârlığı bilâ-mektûb zabt idenleri taharrî ve sicillâtıdan müddet-i zabtları ihrâc ve kayd-ı kadîm müddet-i zabtları ihrâc ve kayd-ı kadîmî üzere beher üç aylığı beş yüz ellişer guruşdan tahsîl ve Ocak tarafına tesyîr ve fî-mâ-ba'd bilâ-mektûb serdârlık zabt olunmamak üzere emr-i 'âlî ısdâr ve mücebince Ocak mektûbu tahrîr ve Ocak'dan Küçük Çâvûş vekîli sâbık Mustafa Çâvûş mübâşir ta'yîn ve irsâl ve lede'l-vürûd ber-müceb-i emr-i 'âlî sicillâtıdan bilâ-mektûb serdârlık zabt idenlerin müddet-i zabtları ihrâc ve tahsîl ve edâsı lâzım gelen cevâ'izât kayd-ı kadîmî üzere ma'rifet-i şer'le tahsîl ve tanzîmî la-büdd ve lâzım iken mûmâ-ileyh Ser-turnâyî Hâcî 'Ömer zîde kadrühû Ocaklu ve zâbitândan olup bu umûrun ber-mantûk-ı emr-i 'âlî rû'yet ve temşîyyeti lâzıme-i hâminden olmağla hilâf-ı emr-i münîf ve münâfî-i kâ'ide-i kadîm iki seneden mütecâviz mûmâ-ileyhin ma'rifetiyle kazâ-i mezkûrun serdârlığı bilâ-mektûb zabt olunmuş olduğu nümâyân ve her kim zabt eylediler ise cevâ'izâtı üzere lâzım gelenlerden tahsîl ve mübâşir-i merkûma teslîm olunmak irâde olundukda serdârlık bekâyâsı bu kadar deyü mûmâ-ileyh on kıt'a mektûb ibrâz ve bu mahalde serdârlık bekâyâsı olmaz ve hem câ'ize-i kadîmî üçer yüz guruşdur deyü cevâb virüp bu vechile 'adem-i infâzı ve ta'tîl-i

mesâlihe bâdî olduğunu ihbâr olunmağla mûmâ-ileyhin mugâyir-i emr-i ‘âlî-şân ve mûnâfi-i kâ‘ide-i mer‘iyye harekâta ictisârına binâ‘en te‘dîbi muktezî olmakdan nâşî siz ki mevlânâ ve serdâr ve a‘yân ve ihtiyâr-ı mûmâ-ileyhimâsız, mûmâ-ileyh ta‘tîl-i mesâlih ve ‘adem-i tenfîz-i emr-i şerîfe bâ‘is olduğundan kazâ-i mezkûrdan tahrîk ve mübaşir-i merkûma terfîk ve li-ecli‘t-te‘dîb Samsun Kal‘ası‘na irsâl ve tesyîre dikkat birle bilâ-mektub zabt olunan sekiz ay mukaddem serdârlık câ‘izâtı bekâyâsı tahsîli lâzım gelenlerden tahsîl ve kayd-ı kadîmi üzre tanzîm eylemeniz bâbında [s. 30] fermân sâdır olmağın mübaşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl olunmuştur. İmdi berminvâl-i muharrer ağa-yı mûmâ-ileyh bilâ-te‘hîr ihrâc ve savb-ı me‘mûreye irsâle dikkat ve bekâyâ-yı mezkûreyi tahsîl ve irsâle mübâderet ve ihmâl ve tesâmühden mübâ‘adet ve sen ki ağa-yı mûmâ-ileyhsin sen dahi der-hâl hareket ve mübaşire refâkat ve savb-ı me‘mûra ‘azîmete mübâderet ve te‘hîr ve ter[â]hîden hazer ve mücânebet ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun ağa-yı mûmâ-ileyh mübaşir ma‘rifetiyle vusûlünde kal‘a-i merkûmede habs ve kal‘a-bend ve bâlâda tahrîr olunduğu minvâl üzre serdârlık bekâyâsı tahsîl ve tanzîm olunduğunu hâvî emr-i ‘âlî ve Ocak mektûbu vârid olmadıkça sebîlini tahliye eylemekden mücânebet ve vürûdunu müş‘ir i‘lâma mübâderet eyleyesiz deyü bi‘l-fi‘l Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağa dâme ‘ulüvvühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 30/1]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehmed Sa‘îd dâme mecdühû ve Burusa Kazâsı Nâ‘ibi‘ne hüküm ki;

Meşune(?) nâm Yahudi Balat sâkinlerinden ve çengi tâ‘ifesinden olup hânesinde gerek raks ve gerek saz ta‘lîmi için ehl-i İslâm câriyelerini sâhiblerinden ahz ve hilâf-ı şer‘ hânesinde birer ikişer ay alıkoyup bu vechile mesfûrun hânesinde yatup kaldıklarını haber vormeleriyle ahz olunup el-yevm Muhzır Ağa habsinde mahbûs olmağla Yahudi-i mersûm li-ecli‘t-te‘dîb ta‘yîn olunan Çâvûş mübaşeretiyile Burusa‘ya nefy ü tağrîb olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer Yahudi-i mesfûru Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından

[...] Çâvûş zîde kadrühû mübâşeretiyle Burusa'ya nefy ü iclâ eylesin ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde Yahudi-i mesfûru menfiyyen kazâ-i mezbûrda meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından ittikâ ve vusûlünü Der-‘aliyyeme inhâ eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

Mesfûr çâvûş mübâşeretiyle lede'l-vürûd ber-mûceb-i emr-i ‘âlî mahrûse-i merkûmede menfiyyen meks itdirildiğini nâtuk Burusa Nâ’ibi ‘Abdullâh Efendi'nin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

13 S [Safer] sene [11]89.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî Evâsıt-ı R [Rebî‘u'l-âhır] sene [11]89.

[s. 30/2]

Cisr-i Ergene Kādîsı'na ve Ocak'dan bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan [...] Çâvûş ve serdâr ve a'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrühuma ve İnöz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Cisr-i Ergene Kazâsı sâkinlerinden zümre-i yeniçeriyândan Sobe(?)-oğlu Kara Hüseyin ve Küçük ‘Âlî-oğlu Ahmed nâm kimesneler dâ'imâ kendü hâllerinde olmayup başlarına katı vâfir hazele cem‘ ve envâ‘-ı şekâvete ictisâr ve hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i rızâ-yı ‘aliyye harekâta ibtidâr ve ada nâhiyesi sâkinlerinden ehl-i İslâm ve re‘âyâyı tekdîr ve perîşân-ı hâllerine bâdî ve ihtilâl-i nizâm-ı vilâyeti mûceb hâlâta sâ‘î ve mâl-ı cizyenin ibtâlîne bâ‘is oldukları i‘lâm ve şakî-i mezbûrlar ahz ve li-ecli't-te'dîb İnöz Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bendleriyle şerr ü mazarratlarından bilâd u ‘ibâdı tahlîs ve rehâya-i ‘inâyet istirhâm olunmağla tesviye vaktinde ol makûle sâ‘î-i bi'l-fesâd ve mazarr-ı ‘ibâd oldukların te’dîbleriyle şekâvetleri ahâlî ve re‘âyâ fukarâlarının üzerlerinden def‘ birle âsâyîş ve istirahatleri müstelzim olduğuna binâ'en siz ki mevlânâ ve serdâr ve a'yân ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz, merkûmânı ‘alâ-eyyi-hâlin bulundukları mahalde bi'l-ittihâd ele götürüp ahz ve mübâşir-i merkûma teslim ve li-ecli't-te'dîb kal'a-i mezkûra irsâl olunmalarıyla şürûr ve şekâvetlerinden bilâd u ‘ibâdı tahlîs ve rehâya ikdâm

eylemeniz bâbında fermân sâdır olmağın mübâşir-i merkûm ile irsâl olunmuşdur. İmdi ber-minvâl-i muharrer şakî-i merkûm beher hâl bulundukları mahalde ahz ve kal'a-i merkûma irsâlleriyle te'mîn-i bilâd ve irâhe-i 'ibâda dikkat ve ihmâl ve tesâmühden be-gâyet tehâşî ve ittikâ ve sen ki mübâşir-i merkûmsun sen dahi şakî-i merkûmânı hâkim ve serdâr ve cümle ittifâkıyla ele götürüp ahz ve kal'a-i mezkûreye îsâl ve kal'a-bendlerine ihtimâm u dikkat ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun şakî-i mezkûrân mübâşir ma'rifetiyle vusûllerinde kal'a-i mezbûrede muhkem habs ve kal'a-bend eyleyüp itlâklarıçün tekrâr emr-i 'âlî ve Ocak mektûbu vârid olmadıkça itlâk ve sebîllerini tahliyeden ve bir takrîb firârlarından hazer ve mücânebet eyleyesiz ve vusûllerini müş'ir i'lâm irsâline sa'y oluna deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağa dâme ['ulüvvühû] tarafından mührülü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 30/3]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehmed dâme mecdühû ve Midillü Cezîresi Nâ'ibine hüküm ki;

Arpalık kapu kethüdâlarından olup Sultân Mehmed Hân Câmi'-i şerîfi baş imâmı olan es-Seyyid Tâhir ve Anadolu muhızrlarından 'Acem el-Hâc 'Âlî nâm kimesneler kendü kâr ü kesblerine kanâ'at itmeyüp kapu kethüdâlık nâmıyla umûr-ı şer'iyeyi maktû' misüllü bey' ve tama'-ı hâmlarından nâşî niçe nâ-ehl kimesneleri şerî'ât-ı mutahhara hıdmetinde sevk ve gûnâ-gûn mel'anete tasaddî itmeleriyle mezbûr Sultân Mehmed İmâmı es-Seyyid Mehmed Tâhir ile Muhzır 'Acem 'Âlî li-ecli't-te'dîb Midillü Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmaları hâlâ Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmallâhu te'âlâ fezâ'ilehû işaret itmeleriyle işâretleri mücebince nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûrları oldukları mahalden çâvûş mübâşeretiyle kaldırıp te'dîben ve emsâllerine 'ibreten Midillü Cezîresi'ne nefy ü irsâl ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde menfiyyen cezîre-i mezbûrede ikâmet itdirüp bilâ-emr-i

şerîf hâric mahalle hareketlerine ruhsatdan mübâ‘adet ve vusûl ü ikâmetlerini çâvûş-ı merkûm ile Der-‘aliyyeme ‘arz u i‘lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî Evâsıt-ı S [Safer] sene [1]189.

Mûmâ-ileyhi lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i ‘âli menfiyyen meks ü ikâmet itdirildiğini nâtık Midillü Nâ‘ibi Hüseyin Efendi'nin vârid olan ‘arzın mazmûnu şerh virildi.

10 ... sene [11]89.

Ancak İmâm-ı merkûmun itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî Evâ‘il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

Bâ-işâret-i ‘aliyye merkûm el-Hâc ‘Âlî'nin dahi bâ-işâret-i ‘aliyye itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî Evâ‘il-i B [Receb] sene [11]89.

[s. 30/4]

Bir sûreti;

Çukadâr ‘Acem ‘Âlî ve fermân efendisi Ahmed'in İstanköy Cezîresi'ne nefy ü iclâlarıyçün.

Mûmâ-ileyhimânın dahi vusûllerini müş‘ir İstanköy Nâ‘ibi İbrâhîm Efendi'nin i‘lâmı vârid olmuştur.

19 Râ [Rebî‘u'l-evvel] sene [11]89.

Merkûm Ahmed'in itlâkıyçün bâ-fermân-ı ‘aliyye emr yazılmışdır.

Fî evâ‘il-i B [Receb] sene [11]89.

Merkûm Çukadâr ‘Acem ‘Âlî'nin dahi bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî itlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Evâ‘il-i N [Ramazan] sene [1]189.

[s. 30/5]

Bir sûreti;

Bedestânî el-Hâc İsmâ'îl nâm kimesnenin Sakız Cezîresi'ne nefy ü iclâsıyçün ber-vech-i meşrûh.

Bunun vusûlünü müş'ir Sakız Nâ'ibi 'Abdullâh Efendi'nin i'lâmı vârid olmuştur.

14 Râ [Rebî'u'l-evvel] [11]89.

[s. 31/1]

Çâvûşbaşı Ağa'ya ve Siroz Kādîsı'na hüküm ki;

Sen ki Siroz Kādîsı Çeşmî-zâde Mehmed Sâlih zîde fazlühûsun, Sûdde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i Siroz'da sâkin bi'l-cümle 'ulemâ ve sulehâ ve a'yân ve eşrâf ve e'imme ve hutabâ ve erbâb-ı tîmâr ve serdengeçdi ve 'Alemdârân ve sâ'ir zâbitân ve ehl-i sûk ve ahâlî-i kazâ meclis-i şer'e varup bir müddetden berü beldemiz fitne vü eşkıyâdan âsûde-hâl ve umûr-ı şer'iyye ve tenfiz-i evâmir-i 'aliyye icrâ olunup cümlemiz istirahat üzre ve eşirrâ makûlesi merdûd iken bu esnâda Çalık Hâcî Ahmed Ağa demekle meşhûr Ahmed nâm müfsidin bir çiftlik mâddesi zuhûr ve bâ-emr-i 'âlî hasmıyla terâfu'-'ı şer' ve ihkāk-ı hakk olunduğundan beldemizin öteden berü mûkız-ı fitne ve müfsid ve muharrik ve eşirrâlarından Sebki-zâde es-Seyyid 'Abdullâh Efendi ve oğlu 'Âlî Bey demekle ma'rûf kimesneler ile yek-dil ve ba'zı eşirrâ makûlelerini terfîk ve Âsitâne-i 'aliyyeme râhî olmalarıyla gerek a'yânımız ve gerek mübâya'a cem'ine me'mûr 'Âlî Bey zîde mecdühûdan ve sâ'ir Devlet-i 'aliyyem tarafından me'mûr olanların iştikâya tasaddî iderler ise iştikâları kizb-i mahz olup müfsidân-ı mezbûrân öteden berü beldemizin nizâmının ihtilâline bâ'is ve dâ'imâ eşkıyâya ruhsat ve fukarâ-i ra'iiyeti ta'cîz ve 'ale'd-devâm îkâz-ı fitne 'âdet-i müstemirreleri olmalarıyla bulundukları mahalde ahz ve nefy ü iclâ ve şerr ü mazarratlarından cümlesi istihlâs buyrulmak niyâzıyla hakikat-ı hâli mahzar birle ifâde veistirhâm eyledik sen dahi mahzarımızı i'lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle vâkı'-'ı hâli emr-i şerîf virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz ve mübâya'acı mûmâ-ileyh bir kıt'a memhûr 'arz-ı hâl ve re'âyâ-yı kazâ bir kıt'a Rûmî mahzar ile istid'â itmeleriyle bâlâda muharrer es-Seyyid 'Abdullâh Efendi ve el-Hâc Ahmed Ağa ve oğlu 'Âlî Bey demekle ma'rûf kimesneler muharrik ve ihtilâl-i beldeye bâ'is

hareketde olmak ‘âdet-i me’lûfeleri olduğundan bu def’a ba’zı şikâyet¹³⁵ zımında fakat mezbûrân Seyyid ‘Abd[ullâh] ve ‘Âlî Bey Âsitâne-i ‘aliyyeme gelüp ahâlî ve fukarâyı tekdîr kasdında olup mürâfa’a olduklarında taraf-ı şer’den redd ile cevap virilüp bu makûlelerin te’dîbleri lâzım geldiğine binâ’en mezbûr Seyyid ‘Abdullâh zâbiti ma’rifetiyle ahz ve başka emr-i şerîfimle ol tarafa tesyîr olunmağla merkûm ‘Âlî Bey dahi çâvûş mübâşeretiyle ahz ve Der-sa’âdetimden Siroz’a irsâl ve fî-mâ-ba’d kendü hâlinde olup umûr-ı vilâyete ve ihtilâl-i beldeye dâ’ir hareketde bulunmamak şartıyla vilâyetinde ikâmet itmesini ve hilâf-ı fermân-ı ‘âlî hareketde bulunur ise ‘arz u i’lâm olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin ber-minvâl-i muharrer¹³⁶ merkûm ‘Âlî Bey’i Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından [...] zîde kadrühû mübâşeretiyle ahz ve Der-sa’âdetimden Siroz’a irsâle dikkat ve sen ki Siroz Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde fî-mâ-ba’d kendü hâlinde olup umûr-ı vilâyete ve ihtilâl-i beldeye bâ’is olur hareketde bulunmamak şartıyla vilâyetinde ikâmet itdirüp bundan sonra dahi hilâf-ı fermân-ı ‘âlî hareketde bulunur ise keyfiyyetini Der-‘aliyyeme i’lâm eylemen bâbında. Evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

Tashîh olunduğu vechile te’dîb olunmuştur.

Fî-mâ-ba’d kendü hâlinde olup umûr-ı kazâya karışmamak üzre tenbîh ve mîr-i merkûm vech-i meşrûh üzre hareket itmekle müte’ahhid olduğunu nâtık Siroz Kādîsı Mehemed Sâlih Efendi’nin vârid olan ‘arzın mazmûnu şerh.

Fî 18 Ş [Şa’bân] sene [11]89.

[s. 31/2]

Terkîn.

Bir sûreti Siroz Kādîsı’na;

¹³⁵ Burada iki satırın üstü çizilmiş, bir işaret konularak devamı hükmün alt kısmına paralel olarak yazılmış, daha sonra tekrar kaldığı yerden hükmün içinden devam edilmiş olduğunu görüyoruz. Üstü çizilen satırda şunlar yazıyor: “Âsitâne-i ‘aliyyeme gelüp ahâlî ve fukarâyı tekdîr ve ta’cîz kasdında olup mürâfa’a olduklarında taraf-ı şer’den redd ile cevap virilmekle bu makûle te’dîbleri lâzım olmakdan nâşî merkûmlar ahz ve ta’yîn olunan çâvûş ile Der-sa’âdetimden Siroz’a irsâl”.

¹³⁶ Burada “ma’rifeti ve ta’yîn olunan çâvûş” olarak yazılmış ve üstü çizilmiştir.

Merkûm ‘Abdullâh zâbit ma‘rifetiyle Siroz'a irsâl olunmağla ber-vech-i muharrer şurût-ı merkûme derciyle emr yazılmışdır.

Selh-i Za [Zilkade] sene [11]90.

İ‘lâm-ı hâl evvel (?) yazılmıştır.

[s. 31/3]

Dimetoka Kazâsı Nâ‘ibi' ne hüküm ki;

Zümre-i yeniçeriyândan Emîr İbrâhîm ve Emîr ‘Âlî ve Emîr ‘Osmân ve Emîr Hasan ve diğer Emîr ‘Âlî ve Emîr mehemmed ve diğer Emîr Mehemed ve Emîr Hüseyin ile Bilâderlik Emîr ‘Osmân ve Emîr Mehemed ve diğer Emîr Mehemed ve Emîr ‘Ömer ve Emîr Halîl Emîr Hüseyin ve Emîr Süleymân ve Emîr Mehemed Dimetoka Kazâsı ahâlîlerinden olup ihtilâl-i memlekete bâ‘is hâlâta ictisâr ve bilâ-mûceb ta‘addî ve ta‘cîzden hâlî olmadıkları bâ-takrîr inhâ olunmağla zâbitleri ve ta‘yîn olunan çavûş mübâseretiyle vilâyetlerine ihrâc olunmağla mezbûrûn fî-mâ-ba‘d bu makûle harekât-ı reddiyye tasaddîden mübâ‘adet iderek kendü hâl ve ‘arz-ı hâliyle ikâmet itdirilmek fermânım olmağın sen ki Dimetoka Kazâsı Nâ‘ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûrûn tarafına vusûllerinde fî-mâ-ba‘d bu makûle harekât-ı reddiyye tasaddîden mübâ‘adet iderek kendü hâl ve ‘ırzıyla vilâyetlerinde ikâmet itdirüp hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen içün yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 31/4]

Niğbolu Kal‘ası'na me‘mûr Dergâh-ı mu‘allâm cebecileri üzerlerine zâbit vekîli İsmâ‘îl kethüdâ zîde mecdühûya hüküm ki;

Hâlâ Kalle(?) Kal‘ası muhâfaza me‘mûr Dergâh-ı mu‘allâm cebecileri üzerlerine zâbit vekîli Süleymân kethüdâ bundan akdem bâ-fermân-ı humâyûn Bender Kal‘ası'na zabıt vekîli nasb olunup ıcalaten savb-ı me‘mûresine ‘azîmeti vâcibe-i zimmeti ve sâdır olan fermân lâzımü'l-ımtisâlin icrâsı kendüden me‘mûl iken ‘adem-i itâ‘at birle me‘mûr olduğu mahalden nükûl ve bundan mukaddem bir kıt‘a dahi

hilâf-ı kâ'ide-i Ocak hareketi zuhûr ve Ocak tarafına ihbâr olunup te'dîbi iktizâ eylediğin min ba'd hilâf-ı emr-i 'âlî-şân hareketde olmamak üzere Ocaklu'dan tekeffül olunmak hasebiyle güzeşte-i cürmü 'afv ve pişmâniyyet(?) olunmuşken yine mütenebbih olmayup bu def'a bâ-fermân-ı 'âlî savb-ı me'mûresine 'azîmetden imtinâ' ve hilâf-ı emr-i şerîf ve mugâyir-i nizâm-ı Ocağ-ı 'âmire hareketi zuhûru Der-i devlet-medâra inhâ ve ihbâr olunduğuna binâ'en sen ki zâbit-i mûmâ-ileyhsin merkûmun hakkında bu def'a şeref-sudûr olan emr-i 'âlî mûcebince mezbûru bilâ-te'hîr ahz ve Varna Kal'ası'na kal'a-bend eylemek için işbu fermân-ı 'âlî-şânım ısdâr ve Ocağ-ı 'âmire tarafından ta'yîn olunan mübâşir [...] zîde kadrühû ile irsâl olunmuştur. İmdi ber-minvâl-i meşrûh merkûmu mûceb-i emr-i 'âlî üzere bir an müsâ'ade ve ruhsat göstermeksizin Varna Kal'ası'na kal'a-bend ve eğer muhâlefet ider ise bilâ-'afv ve te'hîr Niğbolu Kal'ası'na vaz' ve muhkem kal'a-bend olunmasına sa'y-ı evfâ ve sen ki Süleymân Kethüdâ mûmâ-ileyhsin 'ıcalaten yanına 'ıyâzen billahi te'âlâ yine hilâf-ı fermân-ı 'âlî-şân ve mugâyir-i Ocağ-ı 'âmire hareketin zuhûru lâzım gelür ise bilâ-te'hîr hakkından gelineceğini bir hoşça mülâhaza ve tefekkür birle encâm-ı kâr peşimânlık fâ'ide vermeyeceği hâletden hazer ve mücânebet ve sen ki Niğbolu Kal'ası muhâfazasına me'mûr mûmâ-ileyhsin merkûmu Varna Kal'ası'na ve yâhûd Niğbolu Kal'ası'na kal'a-bend eyleyüp kal'a-bend olunduğunu müş'ir kıbel-şer'den i'lâm ahz ve mübâşir yediyle taraf-ı Devlet-i 'aliyye'ye irsâle dikkat eylesin deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm cebecileri Ağa el-Hâc Mehmed dâme mecdühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene 1189.

[s. 32/1]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnum'da çavûşbaşı olan Mehmed Sa'îd dâme mecdühû ve Burusa Naibi'ne hüküm ki;

Yaptuk(?) Mehmed ve zevcesi Nefîse ve Seyyid Hüseyin vâlidesi 'Âişe medîne-i Ebû Eyyûb Ensârî'de vâkı' Davud Ağa Mahallesi sâkinlerinden ve zümre-i Köçekciyândan olup dâ'imâ envâ'-ı menhiyyâtı mürtekip ve kendü hâllerinde ol[ma]dıklarını yine mahalle-i mezkûre ahâlîlerinden on beşden mütecâviz ehl-i 'ırz

kimesneler hâssa bostancıbaşı tarafına varup sû-i hâllerini ihbâr ve mezbûrlardan emniyyetleri meslûb olduğuna binâ'en 'ıyâlleri ile bâ-emr-i 'âlî mahalleden ihrâc ve diyâr-ı âhara nefy ü iclâlarını istid'â-yı 'inâyet eylediklerin bostancıbaşı tarafından bâ-takrîr inhâ ve vech-i meşrûh üzre 'ıyâlleriyle mahalleden ihrâc ve diyâr-ı âhara nefy ü iclâlarını iltimâs olunmağla ber-minvâl-i muharrer mezbûr, zevceleri ile ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle Burusa'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın, sen ki çâvûşbaşı-imûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle mezbûrânı 'ıyâlleriyle Burusa'ya nefy ü iclâ eylesin ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde kazâ-i mezbûrda menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârlarından ittikâ ve vusûllerini müş'ir Der-
'aliyyeme i'lâm eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

Mezbûrlar çâvûş mübâşeretiyle lede 'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî menfiyyen meks itdirildiğini nâtık Burusa Nâ'ibi 'Abdullâh Efendi'nin vârid olan arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

12 S [Safer] sene [11]89.

İtlâklarıçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü 'l-evvel] sene [11]89.

[s. 32/2]

Midillü Kādîsı'na ve Limni Dizdârı'na hüküm ki;

Midillü sükkânından İshâk nâm müfsid mukaddemâ derebeğlerin misüllü levendât ile gezüp envâ'-ı mel'anet ve mefsedete ibtidâr ve umûr-ı mühimmenin ta'tiline bâ'is olduğuna binâ'en li-ecli't-te'dîb Limni'ye nefy ü iclâ olunmuşiken bir takrîb nefyden itlâk ve yine kendü hâlinde olmayup 'âdet-i me'lûfesi üzre envâ'-ı şekâvet ve mefsedet ve ihtilâl-i nizâm-ı belde ve ta'til-i mesâlih-i mühimmeyi mûceb etvâra ve inşâ olunacak kalyonun ve mevâdd-ı müsta'celenin te'hîrine bâdî harekete ictisâr eylediği tashîh olunmağla mezbûr İshâk Limni Kal'ası'na kal'a-bend olunmasını hâvî emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ kapudan-ı deryâ vezîrim Gâzî Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû takrîriyle inhâ ve iltimâs eylediğinden nâşî takrîri

mûcebince mezkûrun kal'a-bend olunması fermânım olmağın sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin müfsid-i merkûmu ahz ve Limni Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend itdirüp ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun, mezkûr İshâk tarafına vasıl oldukda dizdârı olduğun kal'a-i merkûmeye vaz' u kal'a-bend eyleyüp, vusûlünü Der-'aliyyeme i'lâm ve bilâ-emr-i şerîf ıtlâkın gâyetü'l-gâye ittikâ-yı tâm eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]89.

[s. 32/3]

Edirne Mollâsı'na hüküm ki;

Sen ki Edirne Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyh İsmâ'il zidet fezâ'ilehûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleymân Hân tâbe serâhânın evkâfı mukâta'âtından mahrûse-i Edirne Kazâsı'na tâbi' Yağcı ve tevâbi'i mukâta'ası karyelerinden Derbend-i kebîr Karyesi'nde mukîm fi'l-asl Plevne mütemekkinlerinden Tuşan İvan(?) ve Radran(?) -oğlu Metre Matadore Çorbacı Fadrori(?) ve Usfori(?) Çorbacı ve 'Avintodin(?) -oğlu Metre nâm zimmîler kendü hâllerinde olmadıklarından bundan iki sene mukaddem vatan-ı aslîleri olan Plevne'den firâr ve Der-bend kebîr'e gelüp meks ve derûnlarında mezkûr habâseti icrâyâ ibtidâr birle ahâlî-i karye tenbîh ilkâ-yı şerr ve ihtilâle bâdî ve yed ü şânlarından ahvâl-i fukarâ dîger-gûn olmağla mesfûrûn hâsseki mübâşeretiyile Ocak-ı kadîmeleri olan Plevne'ye nefy ü iclâ olunmaları ahâlî-i karye bâ-'arz-ı hâl inhâ ve ol bâbda emr-i şerîfim sudûru istid'â ve mesfûrûnun vatan-ı aslîleri olan Plevne'ye nefy ü iclâ olunmalarını Hâssa Bostancıbaşı el-Hâc Halîl dâme mecdühû mukaddemâ i'lâm ve i'lâmı mûcebince Hâsseki mübâşeretiyile vatan-ı aslîleri olan Plevne'ye nefy ü iclâ olunmaları bâbında bin yüz seksen sekiz senesi evâhır-ı receb-i şerîfnde sâdır olan emr-i şerîfim hâssa hâsekilerimden el-Hâc Mehmed Hâsseki mübâşeretiyile mahrûse-i mezbûreye vusûl ve mahall-i menfâlarına irsâl olunmak üzre iken ahâlî-i karye ile temeyyüzleri ve fi-mâ-ba'd kendü hâllerinde olup zer' ü hırslarıyla meşgûl olmak üzre nefyden 'afv ve sâdır olan emr-i 'âlî-şânın kaydı terkîn

olunmak bâbında i'lâm-ı hâli siyâkat-ı emr-i şerîf sudûru istid'â ve iltimâs olunmağın müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî kılınmak recâsına vâkı'-ı hâli bi'l-iltimâs 'arz ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz ahkâm kuyudâtına mürâca'at olundukda ber-vech-i muharrer târîhçe-i mezbûrda emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın i'lâmın mücebince fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmak şartıyla cürmleri 'afv ve nefyleriçün virilen emrin kaydı ref' ü terkîn ve i'lâm-ı hâli mutazammın fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 32/4]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çavûşbaşı olan Mehmed Sa'îd dâme mecdühûya ve Atina Vâlîsi'ne hüküm ki;

Mefâhîrû'l-emâcid ve'l-a'yân Mehmed ve el-Hâc Seyyid Mehmed ve 'Âlî zîde mecdûhum Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp haremeyn-i muhteremeyne tâbi' evkâfdan ber-vech-i mâlikânelerin bâ-berât-ı 'âlî-şân 'uhde olan Eğriboz Sancağı'nda vâkı' Atina ve tevâbi'i mukâta'ası re'âyâlarından hâlâ Âsitâne-i 'aliyyemde sâkin Zengin Hasan nâm kimesne ile Menzed Kalubre(?) ve Rako(?) Antoni ve Eciyandazi(?) ve Nikola Kakori(?) ve Totori Fancelari(?) nâm zimmîler öteden berü kendü hâllerinde olmayup dâ'imâ fitne vü fesâd ve re'âyâyı tahrîk ve beynlerinde bilâ-müceb-i nizâ'-ı bedel ve tecrîm itmek 'âdet-i müstemirreleri olmakdan nâşî mûmâ-ileyhin taraflarından varan voyvodaların umûruna müdâhale ve encâmında hazer-i küllî ile 'avdet ve bu vechile mâlikâneleri hâsılâtının küllî kesr ü noksân tertîbine bâ'is ve re'âyâ fukarâsının dahi perâkende vü perîşân olmalarına bâdî oldukların inhâ ve ol bâbda emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eyledikleri ecilden ve siz ki çavûşbaşı ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhümasız merkûmlara Âsitâne'de mültezim-i âharın tahrîkiyle cedîd mültezimlerden rikâb-ı kâmyâbıma ref'-i ruk'a- iştikâ ile beyhûde tasrî'a cesâret ve mukâta'a ashâblarıyla bi'd-defa'ât mûmâ-ileyh ile olduklarından henüz mültezim-i cedîd mahalline varup zabt u zulm ve 'özü ma'lûm olmaların bu makûle şikâyet-i mahzâ fukarâyı tecrîm ve mukâta'anın ihtilâline bâ'is olmalarıyla merkûmân bulundukları mahalde ta'yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çavûşu mübâşeretle ahz ve Âsitâne'den vilâyetlerine nefy ü iclâ ve irsâl ve fî-mâ-

ba'd kendü hâllerinde olup vilâyet ve mukâta'aya dâ'ir umûrda bulunmamalarıyçün muhkem tenbîh ve eğer mütenebbih olmazlar ise keyfiyyetleri 'arz ve i'lâm olunmak.

Fî evâ'il-i M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 33/1]

Arz-ı Rûm Vâlîsi'ne ve Erzincan Kādîsi'na¹³⁷ ve [...] Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki; Erzincan ahâlîsinden Beşîr-oğlu 'Abdullâh nâm şakî erbâb-ı tîmârdan yeniçeri zümresinden olmak iddi'âsı ve a'yânlık dâ'iyesiyle fukarâdan katı vâfir akça tahsîl eylemekden nâşî sükkân-ı memleket cevri ta'addîsinden mazhar-ı hasâret oldukları, sen ki vezîr-i mûmâ-ileyhsin tarafına iş'âr olunup ve nefsü'l-emre mutâbık idüğü ma'lûmun olmağla merkûm Beşîr ıslâh-ı nefis idinceye değin kal'a-bend olunmasını bu def'a vârid olan tahrîrâtında nümâyîş(?) olunmağla vech-i meşrûh üzre kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız, merkûm Beşîr-oğlu 'Abdullâh'ı zâbiti ma'rifetiyle ahz ve kal'a-i merkûmeye kal'a-bend ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun. Merkûmu dizdârı olduğun kal'a-i merkûmeye vaz' u kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından begâyet tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

[s. 33/2]

Topçubaşı'ya hüküm ki;

Dergâh-ı mu'allâm topçuları çorbacılarından 'Âlî nâm kimesne Tophâne'de Tomtom Mahallesi'nde¹³⁸ mutasarrıf olduğu menzili civârında sâkin bir nefer Françe dîniyye Françe beğzâdelerinden biriyle ittifâk hîn-i seferde iken tarîk-i 'âmm-ı ser ve hâne muttasıl penceresinde havâlesini ref' ve mukırr-ı nisvân olan mahalle nazar idüp zarar-ı şer'îsi nümâyân olduğundan mâ'adâ milk-i dıvârım üzerlerine fuzûlî taban ve mertekler vaz' ve bir zirâ'-ı dıvâr ihdâs ve seferden gelüp emti'a murâd eylediğimde

¹³⁷ "hüküm ki" yazılarak üstü çizilmiştir.

¹³⁸ "sâkin" yazılarak üstü çizilmiştir.

bana ŧetm eyledi deyü inhâ hilâf-ı vâkı' olup te'dîb ü gûŧ-mâli lâzım olmağla bilâ-emr-i 'âlî ıtlâk olunmamak üzre te'dîben zâbiti ma'rifetiyle bilâd-ı ba'ideden birine nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın, sen ki Topçubaŧı-yı mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle mezbûru bilâd-ı ba'ideden birine irsâl ol havâle eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-ŧân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i S [Safer] sene [1]189.

İŧbu emr irsâl olunmayup battâla hıfz olunmuŧdur.

[s. 33/3]

Burusa Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Kasımpaŧa'da 'Arab İmâm demekle ma'rûf kimesne dâ'imâ ehl-i 'ırz makûlesine tasallut ve ba'zıların İslambol'da ve sâ'ir mahallerin vâkı' milk-i menzillerini benim vakfımdır ve mahlûldur deyü dellâl virüp ve etrâfda hevâ-dârlar ve ŧâhidleri dahi mâdde-i mezbûreye ŧehâdet ve bu vechile ehl-i 'ırz makûlelerini ızrâr ve ta'cîz ve tekdîr ve bu makûle habâset 'âdet-i müstemirreleri olduğı ihbâr ve bu eyyâmda İstanbul'da Laleli-çeŧme kurbunda kadîmden berü hüccet-i ŧer'iyye ile milk olmak üzre zabt ve tasarruf olunan menzilin mutasarrıfesi fevt ve menzil-i merkûm veresesine isâbet itmiŧiken, imâm-ı merkûm menzil-i mezbûr için Kasımpaŧa'da benim mütevellîsi olduğum vakfın musakkafâtındandır deyü menzil-i merkûmu dellâl virüp su'âl olundukda yedinde senedi olmamağla i'tirâz zımnında ikrâr itmekle merkûm 'Arab İmâm'ın te'dîbi re'y-i asafâneye menût olduğın bi'l-fi'l Rumili Kādî'asker Mevlânâ Mehemmed Emîn [...] fezâ'ilehû i'lâm itmekle mezbûr 'Arab İmâm kendü hâlinde olmayup 'ibâdullâhı ta'cîz ve tekdîr itmek 'âdet-i me'lûfesi olup te'dîbi muktezî olmağla müŧârün-ileyhin i'lâmı mücebince te'dîben ve sâ'ire 'ibreten İmâm-ı merkûm Burusa'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i meŧrûh İmâm-ı mezbûr li-ecli't-te'dîb Burusa'ya nefy ü irsâl olunmağla sen ki Burusa Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûru 'alâ-tarîkü'n-nefy Burusa'da meks ü ikâmet idüp bilâ-emr-i ŧerîf bir hatve mahall-i âhara hareketine ruhsat ve cevâzdan mübâ'adet eylemen bâbında.

Evâhır-ı M [Muharrem] sene [1]189.

İmâm-ı merkûm, çâvûş mübâşeretîyle lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî menfiyyen meks itdirildiğini nâtık Burusa Nâ'ibi 'Abdullâh Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

Fî 28 S [Safer] sene [11]89.

Bâ-işâret-i 'aliyye ıtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]90.

[s. 33/4]

Burusa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

'Abdullâh nâm kimesne Balıkpazarı pişgâhında kayıkçıya pâre virir iken yedinden dökülüp kalb-zendir deyü ahz murâd eylediklerinde bir takrîb firâr ve Mehemmed Ağa Câmi'i kurbunda vâkı' hânesine başkapu kethüdâsı tebdîlen irsâl ve derûnunda san'at-ı mezkûreye müte'allik âlet lede't-tecessüs birkaç 'aded kuyumcu potası ve bir mikdâr temür hurdası ve bir mikdâr meshûk şişe ve bir mikdâr siyâh boya bulunmağla ahz ve mezbûr 'Abdullâh'ın su'âl olundukda benim san'atım doğramacılık olmağla pîş-tahta boyamak için eşyâ-yı mezbûr bulunup ve kalb-pâreler Koca Mustafa Paşa'da sâkin Kuyumcu Pasgal nâm zimmînin virdiği akçanın derûnunda zuhûr eyledi didiğine binâ'en mesfûrun dahi hânesi tefahhus olup âlet-i mezkûreye müte'allik bir nesne bulunmayup huzûra ihzâr ve bi'l-muvâcehe istintâk olundukda kuyumcu-yı mesfûrun mâtde-i mezkûrede 'alâkası olmadığı âşikâ[r] ve mezbûr 'Abdullâh'ı yedinde bulunan kalb-pâreler şübhe îrâs ve mezkûrun dâmâdı Dervîş Halîl'in dahi hânesinde bir iki 'aded kuyumcu potası bulunduğundan ahz ve tomrukda mahbûs olup te'dîbleri lâzım gelmekle mezkûrân 'Abdullâh ve dâmâdı Dervîş Halîl'in Burusa'ya nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın ber-vech-i meşrûh mezbûrân 'Abdullâh ve dâmâdı Dervîş Halîl'i li-ecli't-te'dîb Burusa'ya irsâl ve nefy olunmalarıyla sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde mezbûrları medîne-i mezbûrede menfiyyen ikâmet ve bir hatve mahall-i âhara hareketlerine ruhsat u cevâzdan mübâ'adet ve vusûllerini Der-'aliyyeme i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Evâ'il-i S [Safer] sene [1]189.

Mezbûr ‘Abdullâh ve Halîl, çâvûş mübâşeretiyle medîne-i mezbûreye lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i ‘âlî menfiyyen meks itdirildiğini nâtık Burusa Nâ’ibi ‘Abdullâh Efendi'nin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

Fî 11 S [Safer] sene [11]89.

İtlâklarıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 7 Râ [Rebî‘ü'l-evvel] sene [1]189.

[s. 34/1]

Hâlâ hâssa bostancıbaşı olan [...] dâme mecdühûya ve Tekfurdağı Kazâsı Nâ’ibi Mevlânâ [...] zîde ‘ilmühûya hüküm ki;

Sâbıkâ silâhdârım vezîrim Emîn Paşa iclâlehûnun hîdmetinde olan Emîn Hâseki'nin hâssekilîği ref‘ ve kendüsü diyâr-ı âhara nefy ü iclâsıyçün emr-i humâyûn-ı şevket-makrûnum mehâbet-efzâ-yı sudûr olmağla mezkûrun Tekfurdağı'na nefy ü iclâsı bâbında emr-i ‘âlî-şânım sudûrunu sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin bâ-takrîr inhâ eylediğine binâ’en bâlâda mezkûr Emîn'in hâssekilîği ref‘ ve nefyi irâde olmağla hâssekilîği ref‘ ve Tekfurdağı'na nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin, merkûm Emîn'in hâssekilîği ref‘ birle kendüyü Tekfurdağı'na irsâl ve nefy ü iclâ ve sen ki Tekfurdağı Nâ’ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu menfiyyen Tekfurdağı'nda ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf hatve-i vâhide hâric mahalle hareketine ruhsatdan mübâ‘adet ve vusûl ve ikâmetini Der-‘aliyyeme i‘lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur.

Hasbî. Fî evâ’il-i S [Safer] sene 1189.

Hâseki-i merkûm mübâşir ma‘rifetiyle lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i ‘âlî menfiyyen meks itdirildiğini nâtık Rodosçuk Nâ’ibi Mustafa Efendi'nin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

Fî 16 S [Safer] sene [11]89.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Ş [Şa‘bân] sene [1]195.

[s. 34/2]

Tokad Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Samsun Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Tokad sâkinlerinden Hâsseki Tekâ'üdü el-Hâc İbrâhîm nâm kimesne hilâf-ı emr-i 'âlî ve mugâyir-i rızâ-yı humâyûnum tavr-ı nâ-bercâya mübâderet ve Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden Esîrî Mehemed zîde mecdühûnun tahsîline me'mûr olduğu bekâyânın tahsîline muhâlefet ve umûr-ı mühimme ve menâzil nizâmının ihtilâl ve ta'tîline bâdî olduğun gediklü-yü mûmâ-ileyh Der-'aliyyeme takdîm eylediği tahrîrâtta inhâ ve mahall-i âharda ikâmetiyçün emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve merkûm İbrâhîm umûr-ı mühimmenin idâre ve rû'yeti ve temşiyet-i nizâm-ı menzil ve sâ'ire müceb-i 'ibret içün Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle Tokad'dan ihrâc ve te'dîben Samsun Kal'ası'na îsâl ve kal'a-bend olunmasını bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehemed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle kal'a-i mezkûreye irsâl ve kal'a-bend olunmak fermânım olmağın sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin, mezbûr el-Hâc İbrâhîm'i Ocak'dan müte'ayyin mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle kal'a-i mezkûreye irsâl ve tesyîre mübâderet ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun, vusûlünde mezkûru habs ü kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâkından hazer ve mücânebet ve vusûlünü mübâşir-i merkûm ... Der-'aliyyeme tahrîr ve ifâde eylemek bâbında.

Fî evâ'il-i M [Muharrem] sene 1189.

Hasbî.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 34/3]

Karaman Vâlîsi Vezîr'e ve Konya Kādîsı'na ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kayseriyye Kazâsı muzâfâtından Karahisar-ı Yahyalu Nâhiyesi ahâlîsi gelüp Kayseriyye Kazâsı muzâfâtından Karahisar Kazâsı'nda sâkin Halîl Beşe-oğlu Emîr

‘Âlî nâm şakînin ızrâr u mekrinden emîn olmayup umûr-ı kazâya karışmamak üzre tenbîh ve hüccet-i şer‘iyye olunmuşiken Kôr İsmâ‘îl tarafından kasaba-i merkûme a‘yân olup mezbûre kemâl-i istinâdı olduğundan evvelkinden ol vechile tekdîr eylediği Kayseriyye Kādîsı tarafından ahâlî iltimâsıyla i‘lâm olundukda Konya Kā‘im-makāmı ma‘rifetiyle merkûm Emîr ‘Âlî ahz ve Konya Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak bâbında bin yüz seksen sekiz senesi evâsıt-ı zilkadesinde emr-i şerîf sâdır olmuşiken tagallübünden nâşî ele girmeyüp hevâsına tâbî‘ haşerâtı başına cem‘ ve yine hâlet-i evvelisine şürû‘ ve bin yüz seksen beş senesinden berü fukarâdan ahz eylediği yedi bin beş yüz gurusı muvâcehesinde sâbit ve taraf-ı şer‘den hüccet-i şer‘iyye virilmişiken vormeyüp civâr kazâda sâkin abâ‘an-ced zulm-i ‘ibâd ve haklarında bi‘d-defa‘ât evâmîr-i ‘aliyye sâdır olan Develü-oğulları'ndan Emîr İsmâ‘îl nâm şakînin yanına firâr ve göçebe haşerâtını başına cem‘ ve ebnâ-i sebîle ta‘arruz ve bu vechile ahvâl-i fukarâ diğer-gûn olduğun bildirüp sen ki vezîr-i mûmâ-ileyhsin şakî-i merkûm ma‘rifetinle bulunduğu mahalde ahz ve Dîvân-ı Karaman'a ihzâr ve da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn-i mâdde iden husemâlarıyla ferden ferden terâfu‘-ı şer‘ ve zimmetinde sâbit olan hukûk-ı ‘ibâd ashâbına ba‘de'l-istirdâd merkûm Emîr ‘Âlî mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince Konya Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak bâbında sana hıtâben emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda târîh-i mezbûrda ber-vech-i meşrûh kal‘a-bendiyçün emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın istid‘âları ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ‘amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i mûmâ-ileyhsin ma‘rifetinle merkûm Emîr ‘Âlî bulunduğu mahalde ahz ve Dîvân-ı Karaman'a ihzâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyh huzûrunda da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn-i mâdde iden husemâlarıyla ferden ferden terâfu‘-ı şer‘ ve zimmetinde sâbit olan hukûk-ı ‘ibâd temâmen tahsîl ve ashâbına redd ü teslîm birle ihkāk-ı hakka mübâderet ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Konya Kal‘ası'na irsâle ihtimâm u dikkat ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde şakî-i merkûm Emîr ‘Âlî'yi dizdârı olduğun kal‘a-i merkûmeye vaz‘ u kal‘a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ‘il-i S [Safer] sene 1189.

Tekrâr emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C. (?) [Cemâziye 'l-âhur] [11]89.

[s. 35/1]

Ber-vech-i arpalık Selânik Sancağı mutasarrıfı sadr-ı esbâk vezîr Silâhdâr Mehmed Paşa'ya ve Niğbolu Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Selânik Kazâsı sâkinlerinden Peştemâlcılar babası Ahmed Efendi demekle ma'rûf kimesne öteden berü kendü hâlinde olmayup ihtilâl-i beldeye bâdî ve ta'tîl-i umûr-ı gümrüğe bâ'is olmağla li-ecli't-te'dîb Selânik'den tard ve Niğbolu Kal'ası'na iclâ ve 'ibâd olunmasını hâlâ Selânik gümrüğü emîni es-Seyyid Ahmed zîde kadrühû 'arz-ı hâliyle istid'â ve himâye-i nizâm-ı belde ve sıyâneten mehâmm-ı gümrük için istid'â olunduğu üzre sâ'ire mûcib-i 'ibret Selânik'den ihrâc ve Niğbolu Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince li-ecli't-te'dîb zâbiti ma'rifetiyle Niğbolu Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene 1189.

Nizâmî.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü 'l-evvel] sene [11]89.

[s. 35/2]

Lofça Kādîsı'na ve Lofça zabiti Ser-turnâyî 'Abdûbakî zîde mecdühûya ve a'yân-ı vilâyet ve Ocak ihtiyârları ve ehl-i 'ırz zümreleri zîde kadrühüma ve Eğri-dere Palankası Dizdârı'na hüküm ki;

Memâlik-i mahrûse-i el-mesâlikde kâ'in kâffe-i 'ibâd ve re'âyâ-yı hâlıkı'l-berâyânın âsâyış ve râhatları emrine ikdâm lâzıme-i hâlden olmakdan nâşî Lofça Kazâsı'nda serzede-i zuhûr ve hilâf-ı şer'-i garrâ ve mugâyir-i rızâ-yı 'aliyyem harekâta ibtidâr ve katl-i nüfûs ve hetk-i a'râz misüllü su-i hâlâta cesâret ve ahâlî-i re'âyâ-yı fukarânın perîşân-ı hâl olmalarına bâdî ve zulm ü ta'addîlerinin hadd ü hasrı

olmadığı mukaddemâ i'lâm ve i'dâm ü izâleleriyle şerr ü şekâvetlerinden bilâd-ı 'ibâdî rehâya 'inâyet istirhâm olduğu ecilden ol makûle sâ'î bi'l-fesâd mazarr-ı 'ibâd olan vâcibü'l-izâle şekâvet-kârları ele götürölüp i'dâm ve icrâ-yı ahkâm ve belde-i mezkûr nizâmü'l-kuvâye rabt olunmak bâbında sâdır olan emr-i 'âlî mahalline lede'l-vürûd Ocak'dan me'mûr mübâşir ma'rifeti ve cümle ittihâdıyla ol makûle şekâvet-kârları birkaç neferi ahz ve ceza-yı şürû'ları icrâsı husûsuna ikdâm olundukda *kasaba-i mezkûr sükkânından zümre-i yeniçeriyândan on dokuz bölüğün serdengeçdi Mustafa ve Canfu(?) -oğlu 'Ömer ve Emîr Ahmed ve Mahmahî(?) -oğlu [...]* ve *Ahmed Halîfe-oğlu Süleymân ve Kapukıran İsmâ'il 'Alemdâr ve ... Mehmed 'Alemdâr ve Mollâ-oğlu Halîl ve yirmi sekiz bölüğün serdengeçdi Ahmed ve 'Abdullâh 'Alemdâr*¹³⁹ ve sâ'irleri firâr itmeleriyle fî-mâ-ba'd belde-i mezkûreye gelmemek ve geldiklerinde ahz ve lâzım gelen te'dîbât-ı lâyıkalı icrâ olunmak şartıyla cümle ittihâdıyla nizâm¹⁴⁰-bend ve kerrâta(?) kat' ve sûret-i nizâmı sicillâtıyla Der-'aliyyeme vürûd ve baş muhâsebeye kayd olunmuşiken bu esnâda merkûmûn firârîler gelüp hânelerinde kıyâm ve icrâ-yı şekâvete ibtidâr ve ümmet-i Muhammed'in emniyet ve râhatları meslûb ve ihtilâl-i nizâma bâdî oldukları ve anlara istinâden sâ'ir haklarında emr-i 'âlî sâdır olan eşkıyâ dahi bir taraftan gelmekte oldukları ve bundan akdemce mugâyir-i rızâ-yı 'aliyye harekât-ı nâ-hemvâresi zuhûr ve İvraca Kasabası'na iclâ olunan Hâseki tekâ'üdleri İbrâhîm dahi anlara ez-kâ'in bilâ-izn 'avdet ve bi'l-ittihâd izhâr-ı şekâvete mübâderet eyledikleri bu def'a Ocak tarafına ihbâr olunmağla merkûmûnun bilâ-izn ü ruhsat 'avdet ve ümmet-i Muhammed'i ızrâr ve ihtilâl-i nizâma bâdî olmalarına bir dürlü rızâ-yı 'aliyyem olmayup Hâseki-i merkûm Ocak'dan me'mûr mübâşire teslîm ve li-eclî't-te'dîb Eğridere Palankası'na irsâl ve mukaddemâ haklarında bi'd-defa'ât evâmir-i 'aliyye sâdır olan¹⁴¹ firârîler dahi beher hâl belde-i mezkûreden ihrâc ve nefy ü iclâ ve bir daha uğradılmamak emrine i'tinâ ve gitmekde tereddüd ve 'adem-i itâ'at ve izhâr-ı şekâvet iderler ise ma'rifet-i şer' ve zâbiti ma'rifeti ve cümle ittihâdıyla icrâ-yı mücâzât-ı şürû'alarına mübâderet ve mukaddemâ virilen nizâmın devâm ve bekâsına dikkat ve hilâfından mübâ'adet eylemeniz bâbında tenbîh ve tehdîdi hâvî

¹³⁹ Hükümde bu kısımda italik olarak verdiğimiz bu kısım, defterde üzeri çizili ve kenarına "terkîn" yazısı yazılmış haldedir.

¹⁴⁰ Birkaç kelime yazılmış ve üstü karalanmıştır. Kelimeler okunamayacak haldedir.

¹⁴¹ "evâmir-i 'aliyye sâdır olan" iki kere yazılmıştır.

fermân-ı ‘âlî-şân sâdır olmağın [...] Çâvûş zîde kadrühûya mübâşeretiyle irsâl olunmuştur. Vusûlünde gerektirdiği mukaddemâ ve bu def’a sâdır olan evâmir-i ‘aliyye muzâfîleri(?) üzere ‘amel haklarında evâmir-i şerîfe ısdâr olunan firârîlerden gelenleri bi’l-ittihâd vilâyetden ihrâc u ‘ibâd ve bir daha gelmemelerine i’tinâ ve emr-i ‘âlîye ‘adem-i itâ’at birle gitmekde tereddüd ve muhâlefet ve izhâr-ı şekâvet idenleri olur ise irâhe-i ‘ibâd ve te’mîn-i bilâd zımnında sâ’ir mûcib-i ‘ibret icrâ-yı cezâ-yı mâ-yeliklerine mübâderet ve hâsseki-i merkûmu dahi mübâşire terfîk ve me’mûr olduğı palanka-i mezkûreye irsâle dikkat birle tahsîl-i emniyyet ve re’âyâ-yı fukarâ[ya] bezl-i kudret ve istimrâr-ı nizâma mutasarrıf miknet ve mu’in eşkıyâ birle mazhar-ı ‘akâb olmakdan mübâ’adet eyleyesiz ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun hâsseki-i merkûm bilâ-izn ü ruhsat mahall-i menfâsından ‘avdet eylediğinden ‘adem-i inkıyâdı bedîdâr ve te’dîb mühim olmağla mübâşir ma’rifetiyle lede’l-vürûd habs ve itlâkıyçün emr-i ‘âlî ve Ocak mektûbu vârid olmadıkça itlâkından hazer ve vürûdunu tahrîr ve i’lâma mübâderet eyleyesiz deyü Dergâh-ı Mu’allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağa dâme ‘ulüvvühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene 1189.

Hasbî.

Yeniçeri ağası i’lâmı mücebince derûn-ı emr-i ‘âlîde ismleri mastûr yalnız on nefer kimesnelerin cürmleri ‘afv u itlâk ve işbu emrden ismleri terkîn olunup i’lâm-ı hâlî zımnında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî’u’l-âhır] sene [11]89.

[s. 36/1]

Diyârbekir ve Rakka Vâlîleri’ne ve Malatya Sancağı Mutasarrıfı Rişvan-zâde ‘Ömer dâme ikbâlehûya ve Malatya Kazâsı Nâ’ibi’ne ve Keban Ma’deni Emîni zîde mecdühûya, voyvodalar ve mütesellimlere ve Rakka Kal’ası Dizdârı’na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Hâcî Halîl zîde ‘ilmühûsun mektûb gönderüp Malatya muzâfâtından İçil Nâhiyesi’ne tâbi’ Balyayla Karyesi sükkânından Seyyid Hüseyin ve Seyyid Hasan ve Seyyid Ahmed ve Seyyid Süleymân ve Seyyid İbrâhîm ve

Seyyid ‘Osmân ve diğer Seyyid Hüseyin zîde şerefehum ile ahâlî bi-esrihim meclis-i şer‘e varup mezbûrûn kendü hâllerinde iken yine nâhiye-i mezbûra tâbî‘ Pötürge nâm karye mütemekkinlerinden Mollâ İbrâhîm-oğlu ‘Osmân ve oğlu İbrâhîm ve karındaşı Hasan ve ‘ammî-zâdeleri ve ‘Ömer ve Hüseyin ve Hâlid ve karındaşı İbrâhîm ve Mollâ Mehemed-oğlu Hasan ve Hâcî-oğlu Hasan ve Sefer-oğlu ‘Âlî ve Sultân-oğlu Hasan ve Hamza-oğlu ‘Âlî ve Gürûh(?) -oğlu Hüseyin ve Cub(?) -oğlu Hasan ve Fazıl-oğlu Mustafa ve Davud-oğlu Davud ve Hasan-oğlu Gürûh(?)... -oğlu ve Hamza-oğlu demekle ‘arîf eşkıyâ bi’l-ittifâk yüz seksen sekiz senesinde merkûmânın babaları Gerger mütesellimi Mehemed nâm kimesneyi ‘ammî-zadeleri ‘Abbâs-oğlu Mustafa’yı ve kerîmesini bi-gayri hakkın katl ve mezbûr Mehemed’in yirmi kîselik ve merkûm Mustafa’nın on kîselik emvâl ü eşyâlarını gâret ve Cavgir(?) Karyesi’ni dahi basup üç binden mütecâviz hayvanât gasb ve iki nefer âdemi katl ve Balyayla Karyesi’ni dahi basup ahâlînin yüz kîselik emvâl ü eşyâların nehb ü gâret ve meskenlerin ihrâk ve eşcâr-ı müstemirrelerini kat‘ eylediklerinden başka mezkûrûnun bâ-berât-ı ‘âlî mutasarrıf oldukları Neccârî kurâsının ma‘lûmü’l-keyl mahsûlünü ahz ü kabz ve rıhvet ile gadr itmeleriyle mübâşir ma‘rifetiyle eşkıyâ-yı mezbûrlar ile mahallinde mürâfa‘a ve ihkāk-ı hakk olunduktan sonra Rakka Kal‘ası’na kal‘a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu ilhâhlarıyla mübâşir mevlânâ-i mûmâ-ileyh bi’l-iltimâs ‘arz ve ahâlî dahi bir kıt‘a mahzarlarıyla istirhâm eyledikleri ecilden siz ki vezîrân-ı müşâr ve mîr-i mîrân ve ma‘den emîni ve voyvodalar ve mütesellimler mûmâ-ileyhimsiz ma‘rifetiniz ve ta‘yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle bâlâda muharrer eşkıyâ ile terâfu‘-ı şer‘ mâl-ı mağsûb ashâbına istirdâd ve ihkāk-ı hakk olunduktan sonra merkûmûnun Rakka Kal‘ası’na kal‘a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfim yazılmışdır.

Evâsıt-ı S [Safer] sene 1189.

Râmî.

[s. 36/2]

Lefke ve Burusa Nâ’iblerine hüküm ki;

Sen ki Lefke Kazâsı Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh el-Hâc Receb zîde 'ilmühûsun mektûb gönderüp Lefke Kasabası'nda sâkin 'ulemâ sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sâ'ir fukarâ meclis-i şer'e varup kasaba-i mezbûrede vâkı' câmi'-i kebîr kurbunda Kâdî-zâde bin Receb nâm sâhibü'l-hayrın binâ eylediği medresede bâ-berât-ı 'âlî-şân ders-i 'âmm olan Kilisî (?) Mehmed Efendi medrese-i mezkûrda edâ-yı hıdmet eylemediğinden mâ'adâ kendü hâlinde olmayup ahâlî-i kasabadan ba'zı ehl-i 'ırz kimesnelere ifk ü iftirâ ile ehl-i 'ırza gamz ve tekdîr ve kazâ-i mezbûr kurâsından Mededli nâm karyeyi basup bi-gayri hakkın emvâl ü eşyâlarını gasb iderler deyü Kütahya Vâlisi tarafına 'arz-ı hâl irsâl ve her birlerine mübâşirler ta'yîn ve ikişer ve üçer kîse akçaların aldırup zulm ü ta'addîsi hadden bîrûn olmağla bundan akdem sâdır olan fermân-ı 'âlî mûcebince Burusa'ya nefy olunmuşiken bir takrîb ıtlâk ve yine mütenebbih olmayup ahâlî-i kasaba-i mezbûreyi birbirlerine nifâk ile nizâm-ı kazânın ihtilâline bâ'is olmağla Burusa'ya nefy ü iclâ olunması bâbında vâkı'-ı hâlî hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz ve mezkûr Kilisî(?) Mehmed Efendi'nin dersiyye ve 'atiyyesine muhtâr ahâlîden bir kimesne tevkîl ve kendüsü Burusa'da ikâmet eylemek üzre emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan mevlânâ İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehü işâret itmeleriyle işâretleri mûcebince merkûmun dersiyye ve 'atiyyesine muhtâr ahâlî olan bir kimesne tevkîl ve kendüsü Burusa'da ikâmet eylemek üzre savb-ı me'mûriyyete irsâl ve tesyîr olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Lefke Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin, mevlânâ-i müşârûn-ileyhin işâretleri mûcebince mezkûr Kilisî(?) Mehmed Efendi'nin dersiyye ve 'atiyyesine muhtâr ahâlîden olan bir kimesneyi tevkîl ve kendüsünü Burusa'da ikâmet eylemek üzre savb-ı me'mûriyyete irsâl ve tesyîr eylesin ve sen ki Burusa Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûru menfiyyen ikâmet itdirüp ıtlâkıyçün diğr emr-i şerîfim sâdır olmadıkça bir hatve hâric mahalle hareketine rızâ ve cevâz göstermeyüp vusûlünü müş'ir Der-'aliyyeme 'arz ve i'lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene [1]189.

Fehmî.

[s. 37/1]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehmed Sa'îd dâme mecdühûya ve Burusa Kazâsı Nâ'ibî'ne hüküm ki;

Rikâb-ı müstetâbıma 'arz-ı hâl takdîmine cesâret iden Ortaköy'de vâkı' Mehmed Kethüdâ Câmi'-i şerîfnde imâm-ı sâni ve hâtîb olan Halîl nâm kimesne İstanbul Mahkemesi'nde meclis-i şer'de Câmi'-i mezkûrda İmâm-ı evvel olan Hasan ibn Mehmed ile ahâlî-i karyeden es-Seyyid el-Hâc Ahmed ibn es-Seyyid Hasan ve Yahyâ ibn Mustafa ve Mü'ezzin Mehmed ibn Ahmed ve 'Âlî bin 'Osmân ve 'Osmân bin Mahmûd ve Mehmed bin Mehmed ve Hasan bin 'Âlî ve es-Seyyid İbrâhîm ibn Ebû Bekir ve Süleymân bin Mehmed nâm kimesnelerle karye-i mezbûrda mütemekkin Ârâmiyye(?) tâ'ifesinin kocabaşları Refail(?) veled-i Sekbas(?) ve köy kethüdâsı Nekfoz(?) veled-i Avanis(?) ve cemâ'at-başı Bafrisar(?) veled-i Sekyas(?) [ve] Avanis(?) veled-i İğbazar(?) ve Parsinem(?) veled-i Benyad(?) ve Rûm tâ'ifesinin kocabaşları Zafri veled-i Dimitri ve köy kethüdâsı Dimitri veled-i Elba(?) ve Yehûd tâ'ifesinin cemâ'at-başları Salmon veled-i Şive(?) ve mahalle kethüdâsı Beko veled-i Avram ve Haham Salmon veled Merdahay ve Katorta(?) veled-i Loy(?) ve Laya(?) veled-i Nesim(?) muvâcehelerinde *"ben zikr olunan câmi'de imâm-ı sâni ve Hâtîb olup hudmetimi edâda kusûrum yoğiken mezbûrûn ile sâ'ir karye-i mezbûre ahâlîleri bana vekîl nasb itdirüp beni men' ve karye-i mezbûreden ihrâc itdirilmişlerdir"* deyü ba'de't-teşekkî ve'l-istintâk karye-i merkûmenin meclis-i şer'e hâzırlar olan ehl-i İslâm ile Rûm ve Ermenî ve Yehûd tâ'ifesi mezbûrân dahi cevâblarında mezbûr Hâtîb Halîl kendü hâlinde olmayup muharrik ve cühelâdan ve tama'kâr ve mürtekib olmağla bakkâl ve kassâb ve etmekçi ve sâ'irden nesneten iştirâ eylediği eşyânın akçasını taleb eylediklerinde virmeyüp her birini darb ve tekdîr ve ehl-i 'ırz ve fukarâ ve re'âyânın 'ırzlarını hetk ve menzillerinizi ihrâk bi'n-nâr iderim deyü tahvîf ve ... tayyârâtındandır deyü mekâbir-i müslimînden servi eşcârını kat' ve fûrûht ve şerbet-hânelerden subaşı 'avâ'idi misüllü aylık mutâlebe ve cebren ahz ve ba'zılarına dahi ifk ü iftirâ idüp bühtân isnâdıyla ehl-i 'ırza gamz ve tecrîm itdirüp ef'âl-i kabâyihi mürtekib olmağla kendüden hoşnûd olmayup mukaddemâ Beşiktaş Mahkemesi'nde meclis-i şer'de kendüden bi'l-muvâcehe iştikâ ve karye-i mezbûreden ihrâc ve birine nâ'ib nasb olunup kendüsü mahall-i âhara nakl olunmak bâbında istid'â ile kibel-i şer'den i'lâm ve bâlâsına i'lâmı mücebince hâtîb-i mezbûr fî-mâ-ba'd Ortaköy'e mürûr itmemek

üzre birine nâ'ib nasb olunup kendü mahall-i âhara nakl olunmak deyü mufahham sâdır olan fermân-ı 'âlîye imtisâlen mezbûr Hâtîb Halîl vekîl nasb idüp fî-mâ-ba'd Ortaköy'e mürûr itmemek üze tekrâr meclis-i şer' de ta'ahhüd ve eğer mürûr iderse der-hâl ahz ve zâbitâna ihzârına Helvacıyân Ocağı tekâ'üdlerinden el-Hâc İsmâ'îl ve Kilâr Ocağı neferâtından Mustafa nâm kimesneler dahi tekeffül eyledikleri kasaba-i mezbûre mahkemesinde tescîl ve tekrâr i'lâm olunmuşidi deyü min külli'l-vücûh takrîrlerine mutâbık i'lâm ibrâz ve kemâ fî'l-evvel mezbûr Hâtîb Halîl'in bi'l-muvâcehe sû-i hâlini ihbâr ve kendüden bir vechile emn ü râhatları olmayup evzâ' ve etvârına ef'âl-i kabâyihine bir dürlü tahammülümüz kalmayup münhasıran vekîl nasbıyla üzerimizden men' olunmuşiken yine mezbûr kendü hâlinde olmayup ateş ilkâsıyla karye-i mezbûreyi ihrâk iderim deyü haber îsâl ve tekrâr bi'l-muvâcehe terâfu'larında şiddet ve huşûnet idüp kendüden nâ-sezâ kelimât sâdır ve mezbûr Hâtîb Halîl fî-mâ-ba'd hitâbet-i mezkûrede istihdâm olunmayup ve ahâlî-i karyeyi te'mîn için iskânına ruhsat virilmeyüp hakkında iktizâ iden te'dîbi icrâsıyçün İstanbul Kādîsı Mehemmed zîde fezâ'ilehü i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince mezbûr li-ecli't-te'dîb Burusa'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin hâtîb-i mezbûru li-ecli't-te'dîb ma'rifetinle Burusa'ya nefy ü iclâ eylesen ve sen ki nâ'ib-i mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâkından mübâ'adet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâsıt-ı S [Safer] sene [1]189.

Hasbî.

Hâtîb-i merkûm çâvûş mübâşeretîyle lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî meks ü ikâmet itdirildiğini nâlık Burusa Nâ'ibi 'Abdullâh Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

2 Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]89.

Galata Kādîsı'nın i'lâmı mücebince hâtîb-i merkûmun ıtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 19 Ş [Şa'bân] sene [1]189.

[s. 37/2]

Rumili Vâlisi Vezîr Dağıstânî ‘Âlî Paşa'ya ve Avlonya Sancağı mutasarrıfı Kurd Ahmed Paşa dâmet me‘âliyhûya ve Argiri-kasrı Kādîsı'na hüküm ki;

Evkâf-ı humâyûn-ı Husrevâneme zamm ve ilhâk olunan Argiri-kasrı Kazâsı'nda kâ'in Maktûl Kaplan Paşa'nın çiftlikleri ve ‘akârât-ı sâ'iresi evkâf-ı humâyûnumdan olan çiftlikân-ı sâ'ire ile ma‘an Avlonya Sancağı mutasarrıfı paşa-yı mûmâ-ileyhe ihâle olunup ol dahi mârrü'z-zıkr Kaplan Paşa çiftliklerini ve ‘akâr ve sâ'iresini merhameten maktûl-i merkûmun oğlu olup mukaddemâ Yanya kâ'im-makâmılgı ile kendüye rütbe-i mîr-i mîrânî ihsân olunan oğlu ve karındaşı Mustafa Bey'e ilzâm itmişiken kemâl-i ru‘ûnet ve huşûnetlerinden nâşî babaları me‘keli olmak üzere zabt irâdesiyle başlarına bir mikdâr asker cem‘ ve paşa-yı mûmâ-ileyh ile muhârebeye tasaddî itmeleriyle merkûmân diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmadıkça çiftlikân-ı mezbûrânın zabtları ve bedel-i iltizâmının tahsîli ‘adîmü'l-ihimâl olduğu sahîhan ihbâr ve inhâ olunduğu hâlâ evkâf-ı humâyûnumun kâ'im-makâm mütevellîsi olan Mîrâhûr-ı evvelim el-Hâc Mustafa dâme mecdühû merfû‘-ı ‘atabe-i ‘ulyâ-yı şâhânem eylediği takrîriyle inbâ ve istid‘â eylediğine binâ‘en şeref-rîz-i sudûr olan mübârek hatt-ı humâyûn-ı ‘inâyet-makrûnum mücebince ‘ibreten li's-sâ'irîn ıslâh-ı nefis idinceye dek merkûmânın diyâr-ı ba‘ideye nefy ve teb‘id olunmaları bâbında size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu Mîrâhûr-ı evvelim mûmâ-ileyh takrîr kâğıd ile istircâ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki vezîr-i müşâr ve mîr-i mîrân ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimsiz ber-vech-i muharrer Maktûl Kaplan Paşa-zâde merkûmân ‘Âlî ve karındaşı Mustafa Bey'in hilâf-ı rızâ-yı şâhânem o makûle harekât-ı nâ-bercâye tasaddîlerine binâ‘en ‘ibreten li'l-gayr te‘dîbleri muktezî olmağla ma‘rifetiniz ile merkûmânı ahz ve ıslâh-ı nefis idinceye dek kazâ-i mezbûrdan diyâr-ı ba‘ideye nefy ü teb‘id ile emsâllerini terhîb ve inzâra bi'l-ittifâk ihtimâm u dikkat ve tenfîz-i emr-i humâyûnuma mübâderet eyleyüp ser-mû kusûr ve rehâvetden ve evkâf-ı humâyûnuma idhâl olunan çiftlikân-ı mezbûrânın ‘adem-i zabt ve bedel-i iltizâmlarının kesri mü‘eddâ hâlde vukû‘una ruhsat u cevâzdan hazer ve mübâ‘adet eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene [1]189.

Merkûm Mustafa kazâ-i merkûma fî-mâ-ba'd a'yân ve mütesellim olmamak üzere tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 19 Ş [Şa'bân] sene [1]189.

[s. 37/3]

Bir sureti;

Vezîr-i müşâr ve mîr-i mîrân ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhime [...] mukaddem serd ve beyân olunarak merkûmânın li-ecli't-te'dîb diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâları bâbında emr-i 'âlî sâdır olunduğuna binâ'en çiftlikân-ı merkûmân bedel-i iltizâmlarının mezbûrândan tahsîli mümkün olmadığı sûretde mültezimlerinden ve 'avene-i sâ'irelerinden ve'l-hâsıl her kimlerin zimmetlerinde sâbit ve mütehakkık olur ise bi-eyyi vech-i kân ma'rifet-i şer'le temâmen tahsîl ve Âsitâne-i 'aliyye'ye sevk ü tesyîri bâbında.

[s. 38/1]

İzmir Kādîsı'na, hâlâ İslambol Gümrük Emîni'ne,

Topal Mustafa nâm kimesne bir nefer hür ... esîr deyü satmak murâd eyledikde şâyî' olunduğundan bâ-fermân-ı 'âlî teftîş ve tefahhus olunur iken İzmir kayıklarında bulunup ... su'âl olundukda mezbûr Kapusuz Topal Mustafa beni İzmir'de fûrûht murâd eyledikde harrâme ve seyyidim deyü haber virdikde Âsitâne'ye irsâl ve gümrük tarafına geldikde ahz olunduğunu sen ki gümrük emîni mûmâ-ileyhsin bâ-takrîr inhâ eylediğin ecilden vech-i meşrûh üzere mezbûr Topal Mustafa ... merkûmu fûrûht itmek için iktifâ ve te'dîbi muktezî olmağla te'dîben İzmir'e nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın sen ki gümrük emîni mûmâ-ileyhsin, mezkûr Topal Mustafa'yı ma'rifetinle bir kayığa vaz' ve İzmir'e irsâl ve sen ki İzmir Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Topal Mustafa tarafına vusûlünde İzmir'de menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp âhar mahalle bir hatve tecâvüzüne izn ü ruhsat ve firârından bilâ-emr-i şerîf ıtlâkından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâhır-ı S [Safer] sene [1]189.

[s. 38/2]

Cisr-i Ergene Nâ'ibi'ne ve Kavala Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Haremeyn-i muhteremeyne tâbi' Cisr-i Ergene mukâta'asından Ergene Kasabası'nda sâkin Sağır-oğlu Mustafa ve Mestan Mustafa ve Hüsam-oğlu Mustafa ve Bey-oğlu Ahmed nâm mefsedet-pîşeler kendü hâllerinde olmayup katl-i nüfûs ve nehb-i emvâl ile re'âyânın perâkende vü perîşân olmalarına bâ'is ve mukâta'a-i mezbûre ve cizyenin kesr ü noxsân[ına] bâdî olmalarından nâşî li-ecli't-te'dîb Ocak'dan turnacıbaşı ma'rifetiyle bundan akdem Kavala Kal'ası'na kal'a-bendleriyçün sâdır olan emr-i 'âlî mübâşir-i merkûm ile mahalline lede'l-vürûd eşkiyâ-yı mezbûr firâr ve mahall-i âharda geşt ü güzâr eyledikleri esnâda mezbûrûndan Sağır-oğlu Mustafa ile Mestan Mustafa vefât ve Hüsam-oğlu Mustafa ve Bey-oğlu Ahmed kazâ-i mezbûra bilâ ıtlak duhûl ve evvelkinden ziyâde harekete cesâret ve fitne vü fesâda mübâderet olmalarıyla mezkûrân Hüsam-oğlu Mustafa ve Bey-oğlu Ahmed bulundukları mahalde ahz ve Ocak'dan ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle kal'a-i merkûma kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu mukâta'a-i mezbûrenin ber-vech-i mâlikâne mutasarrıfı Silâhdâr hâssa-i sâbık Hâfız Ahmed zîde mecdühû 'arz-ı hâl birle istid'â eylediği ecilden mezkûrân Hüsam-oğlu Mustafa ve Bey-oğlu Ahmed Ocak'dan ta'yîn olunan mübâşir ma'rifeti ve zâbitleri ma'rifetleriyle bulundukları mahalde ahz olunup ıtlâklarıçün emr-i 'âlî sâdır olmadıkça bir hatve mahall-i âhara ruhsat virilmemek üzre mahbûsen Kavala Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin, mezkûrân Hüsam-oğlu Mustafa ve Bey-oğlu Ahmed Ocak tarafından ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle zâbitler ma'rifetleriyle bulundukları mahalde ahz ve mahbûsen Kavala Kal'ası'na irsâl eyleyesin ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin vusûllerinden merkûmânı kal'a-i mezbûrede kal'a-bend eyleyüp tekrâr ıtlâklarıçün emr-i şerîfim vârid olmadıkça sebîlleri tahliye olunmakdan be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene 1189.

Şâkir.

Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle der-kenârı mûcebince tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

24 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]190.

[s. 38/3]

Anadolu Vâlîsi'ne ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sadr-ı esbâk Köprülü Mehmed Paşa evkâfının bâ-berât-ı 'âlî-şân Kâ'im-makâm mütevellîsi el-Hâc 'Abdülvahab zîde mecdühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp ceddî müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin evkâfından Belcik Kazâsı'nda vâkı' Vezirhanı ahâlîlerinden Kâtib-oğlu 'Abdüllatîf nâm kimesne kendü hâlîde olmayup ızrâr-ı nâs ve ihtilâl-i umûr-ı re'âyâ-yı vakf-ı hareket ve hıdmet-i lâzımesini edâya iştigâl etmeyüp ifsâd ve ızrârdan hâlî olmadığına binâ'en li-ecli't-te'dîb bundan akdem Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunması bâbında emr-i 'âlî-şân şeref-sudûr olup lâkin merkûm haber-dâr olmağla firâr ve gaybet ve bir dürlü ele geçmeyüp kal'a-bend ve te'dîb olunmaksızın bir takrîb kendüyü itlâk ve evvelkinden ezyed re'âyâ-yı vakfa tasallut ve ızrâr u ta'addîsi mukarrer olmağla mezbûr ıslâh-ı nefis idinceye dek yine Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek recâsına eylediği ecilden vech-i meşrûh üzre merkûm 'Abdüllatîf Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene 1189.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 39/1]

Hâlâ Avlonya Sancağı Mutasarrıfı ve Derbendler Başbuğu Kurd Ahmed Paşa'ya ve Kavala ve Tiran ve Akçahisar ve Dırac ve İşim Kādîları'na ve Ohri ve Delvine Kal'ası Dizdârları'na hüküm ki;

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bu def'a Der-'aliyyeme irsâl olunan tahrîrâtında ve Dırac ve Akçahisar ve Tiran ve İşim Nâ'iblerinin i'lâmları mefhûmunda bu sene-i

mübâreke ihâle kılınan gümrük iskele-i Dırac ve tevâbi'i mukâta'asının nizâmına dâ'ir şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i celîlü'ş-şânım tarafına vârid ve muhâkemet feth ü kırâ'at olunup ancak mukâta'a-i mezkûre dâhilinde vâkı' Kavaya(?) Kasabası sükkânından Süleymân Bey ve Tiran Kasabası'nda İbrâhîm Bey ve Akçahisar ve Aruse(?) sâkinlerinden Kôr 'Âlî ve Tâhir Kokol(?) demekle ma'rûf şekâvet-pîşeler ba'zı mahallere istinâdı ile sînîn-i vâfireden berü sâbık Dırac gümrük emînleri zemânlarında fukarâ-i ra'yyet ve ahâlî-i mukâta'aya envâ'-ı mezâlim ve ta'addiyâta cesâret ve niçe bî-cürm kimesneleri bi-gayri hakkın katl ve emvâl ü eşyâların gasb u gâret ve 'ırzların pâ-y-mâl ve el hâletü hâzihî fezâhat ve mefsedetleri rûz be-rûz mütezâyid ve ahvâl-i 'aceze ve mesâkin dîger-gûn olduğuna binâ'en mezbûrlar mukâta'a-i mezbûre derûnundan ihrâc ve ashâb-ı hukûkun emvâl ü eşyâları ber-nehc-i şer'î kendülerden istirdâd ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Ohri ve Delvine Kal'alaları'na vaz' u kal'a-bend olunmalarını hâvî emr-i münîfîm sudûru tahrîr ve istid'â olunup zemân-ı 'adâlet-iktirân-dâverânemde vedâyi'-i Rabbü'l-'âlemîn olan 'ibâd ve zu'afâyâ bunlar misüllü zalemenin tecâvüz ve tasallutları mugâyir-i rızâ-yı Husrevânem olmakdan nâşî imdi siz ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimsiz sâbıkü'l-beyân Süleymân ve İbrâhîm ve Kôr 'Âlî ve Tâhir Kokol(?) nâm müfsidlerî ahz ve huzûr-ı şer'e ihzâr ve husemâ ile yegân yegân terâfu'-ı şer' itdirüp ve muktezâ-yı şeri'at-ı mutahhara sübût olan hukûk-ı 'ibâd her ne ise temâmen tahsil ve ashâbına redd ü teslîm ve ihkâk-ı hakk olundukdan sonra li-ecli't-te'dîb mezkûrân İbrâhîm ve Süleymân'ı Ohri Kal'ası'na ve merkûmân Kôr 'Âlî ve Tâhir Kokol'u(?) dahi Delvine Kal'ası'na nakl ü tesyîr ve kal'a-bend olunmalarına ihtimâm u dikkat ve irâhe-i 'ibâd ve vikâye-i nizâm-ı memlekete bezl-i makderet ve bu bahâne ile fukarâ-i tecrîm ve kimesneyi ser-mû zulm ü ta'addî vukû'undan hazer ve mücânebet ve siz ki Ohri ve Delvine Kal'ası dizdârları mûmâ-ileyhimâsız paşa-yı mûmâ-ileyh câniblerinden mezbûrlar tarafınıza vardıklarında dizdârı olduğunuz kal'ateyn-i merkûmeteyne vaz' u kal'a-bend idüp bilâ-fermân hâric mahalle hatve-i vâhide hurûclarına tecvîz ü ruhsatdan ve 'afv ve firârlarından gâyetü'l-gâye ittikâ ve mübâ'adet ve vusûllerini Der-'aliyyeme i'lâma mübâderet eylemeniz bâbında.

Fî evâhır-ı S [Safer] sene 1189.

[s. 39/2]

Kayseriyye Kādîsı'na hüküm ki;

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinin Altmış dördüncü cemâ'âtî neferâtından ve fi'l-asl Kayseriyye Kazâsı ahâlîsinden olup İstanbul'da Sipâhîlerhanı'nda sâkin sahtiyân Mehmed bin Mustafa nâm kimesne kendü getürdüğü sahtiyânın bey' ü şîrâsına kanâ'at itmeyüp mukaddemâ fermân-ı 'âlî sâ'ir bâzâr-gânların getürdükleri sahtiyânların beher turasını dokuzar guruşa hufyeten iştirâ ve ihtikâr(?) ve mahzene vaz' ve dikici esnâfına iktizâ idüp şîrâyâ taleb olduklarında beher turasını on birer ve on ikişer guruşa bey' ve ol vechile envâ'-ı ayakkabının galâsına bâ'is ve 'ibâdullâha muzırr olup mezbûr Mehmed sahtiyân muhtekiri olduğundan dikicibaşı ve çizmebaşı ve başyığitbaşı ve tâcirler kethüdâsı ve sâ'ir dikici esnâfından elli neferden mütecâviz kimesneler meclis-i şer' de bi'l-muvâcehe haber vermeleriyle mezbûrûnun ihbârları üzre mezbûr Mehmed muhtekir tâ'ifesinden olduğu lede'-ş-şer'ü't-tavr zâhir olmağın sâ'ire mûcib-i 'ibret için zâbiti ma'rifetiyle vatan-ı aslîsi olan Kayseriyye Kazâsı'na nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i 'âlî sudûru istid'âsında oldukların İstanbul Kādîsı Mevlânâ 'Âlî zîdet fezâ'ilehû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince zâbiti ma'rifetiyle nefy ü iclâ olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâhır-ı S [Safer] sene 1189.

Hasbî.

'Afv u ıtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 39/3]

Rumilihisarı'nda vâkı' Boğaz-kesen Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul'da vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Selîm Hân tâbe serâhâ 'imâret-i 'âmiresinde gümrükçübaşı iken bundan akdem nefy olunan Bekir'in rüfekâsından Ahışalı Zevrakçı Kurd Mehmed ve çömezi dîger Bekir nâm kimesneler ile müttefikan 'imâret-i merkûmeye alet-i harbiyle duhûl ve fesâda bâ'is olmalarıyla cümle hademe ittifâkıyla mezbûrân ahz ve vilâyetleri olan Ahışa'ya nefy ü iclâ

olunmalarıçün bundan mukaddemce emr-i şerîf sâdır olmuşıdi. Lâkin hevânın ‘adem-i müsâ‘adesi hasebiyle merkûm Mehemed el-yevm Rumilihisarı'nda mahbûs ve ahvâli dîger-gûn olduğunu bu def‘a ‘arz-ı hâliyle inhâ ve cürmü ‘afv ve sebîli tahliye olunmak bâbında istid‘â-yı merhamet itmeğin fi-mâ-ba‘d Âsitâne ve muzâfâtı olan kurâ ve kasabâta gelmeyüp dilediği mahalde tavattun ve ikâmet eylemek şartıyla ‘afv ve ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak fermânım olmağın imdi sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin merkûm Mehemed'in şurût-ı merkûme ile cürmü ‘afv olunmağla fi-mâ-ba‘d Âsitâne-i ‘aliyyeme ve muzâfâtı olan kurâ ve kasabâta gelmeyüp dilediği mahalde tavattun ve ikâmet eylemek üzre merkûm gereği gibi tenbîh ü te’kîd birle ıtlâk ve sebîli tahliye eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır.

Evâhır-ı S [Safer] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 40/1]

Rumili Vâlîsi'ne ve mukaddemâ Der-‘aliyyem'den bu husûsa mübâşir ta‘yîn olunan Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından Ahmed dâme mecdühûya ve Ohri Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Hâlâ Zihne a‘yânı Hasan dâme mecdühû ile oğlu kendü hâllerinde iken yüz seksen senesinden berü re‘âyâ fukarâsından bi-gayri hakkın zulmen yetmiş kîseden mütecâviz akça tahsîl eylediğinden mâ‘adâ oğlu dahmen dört nefer kocabaşığı katl ve emvâllerin gâret eylediler deyü sâbıkâ Rumili Vâlîsi müteveffâ ‘Osmân Paşa tahrîrâtıyla ifâde eylediğine binâ‘en müteveffâ-yı müşârün-ileyh ve mübâşir ma‘rifetiyle mezbûrân dîvân-ı Rumili'ye ihzâr ve husemâsıyla terâfu‘ ve üzerlerine sâbit olan hukûk-ı ‘ibâd tahsîl ve ashâbına istirdâd ve ihkāk-ı hakk oldukdan sonra Ohri Kal‘ası'na irsâl ve kal‘a-bend olunmak üzre bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim, sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin seninle mahalline lede'l-vürûd merkûmânın ahvâllerini gereği gibi tecessüs ve tefahhus eylediğinde haklarında vukû‘ bulan kelimât-ı cümlesi hilâf-ı vâkı‘ ve bu bâbda mugâyir-i şer‘-i şerîf hareketleri olmadığına tahsîl-i vukûf itmekle mezbûrânın merhameten cürmleri ‘afv u ıtlâk olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bir kıt‘a ‘arz-ı hâlinle inhâ ve istid‘â ve

müteveffâ-yı müşârün-ileyh dahi bir kıt'a mektûbuyla ifâde ve istirhâm olunduğuna binâ'en vech-i meşrûh üzre merkûmânın kal'a-i mezbûreden 'afv u ıtlâk olunmaları bâbında.

Evâhır-ı S [Safer] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 40/2]

Terkîn.

Rumili Vâlisi'ne, Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olup mukaddemâ Der-
'aliyyemden bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan Ahmed dâme mecdühûya ve Ohri
Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Hâlâ Zihne a'yânı Hasan nâm kimesne ile oğlu kendü hâllerinde iken yüz seksen
senesinden berü re'âyâ fukarâsından bi-gayri hakkın zulmen yetmiş kîseden
mütecâviz akça tahsîl eylediğinden başka oğlu dahi dört nefer kocabaşığı katl ve
emvâllerin gâret eylediler deyü sâbıkâ Rumili Vâlisi müteveffâ 'Osmân Paşa
tahrîrâtıyla ifâde eylediğine binâ'en müteveffâ-yı müşârün-ileyh mübâşir ma'rifetiyle
mezbûrân dîvân-ı Rumili'ye ihzâr ve husemâsıyla terâfu' ve üzerlerine sâbit olan
hukûk-ı 'ibâd tahsîl ve ashâbına istirdâd ve ihkāk-ı hakk olundukdan sonra Ohri
Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmak üzre bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim,
sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin seninle mahalline lede'l-vürûd merkûmânın ahvâlini
gereği gibi tecessüs ve tefahhus eylediğinde haklarında vukû' bulan kelimât-ı bi'l-
cümle hilâf-ı vâkı' ve bu bâbda mugâyir-i şer'-i şerîf hareketleri olmadığına tahsîl-i
vukûf itmekle mezbûrânın merhameten cürmleri 'afv u ıtlâk olunmaları bâbında
emr-i şerîfim sudûrunu bir kıt'a 'arz-ı hâlinle inhâ ve istid'â ve müteveffâ-yı
müşârün-ileyh dahi bir kıt'a mektûbuyla ifâde ve istirhâm olunduğuna binâ'en vech-i
meşrûh üzre merkûmânın kal'a-i mezkûreden 'afv u ıtlâk olunmaları bâbında
fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı S [Safer] sene [1]189.¹⁴²

¹⁴² Bir önceki hükümle aynıdır.

Hasbî.

[s. 40/3]

Hâlâ Deryâ-kapudanı Vezîr Gâzî Hasan Paşa'ya ve Kuşadası ve İstanköy Cezîre Nâ'ibleri'ne hüküm ki;

Bahr-i sefid'de vâkı' Kuşadası ahâlîleri gelüp Kuşadası Kasabası'nda kâ'in Öküz Mehmed Paşa Câmi'-i şerîfi'nde İmâm ve ders-i 'âmm olan Kuşadası sâkinlerinden Sükûtî-zâde Ahmed Efendi demekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmayup dâ'imâ ahâlî-i fukarâya hükkâm ve ehl-i 'ırza gamz idüp her birini tecrîm ve rahne-dâr itmek 'âdet-i müstemirresi olduğundan bundan mukaddem mezbûr Âsitâne'ye firâr eyledikde bunlar dahi ardınca gelüp tarafeyn-i Âsitâne'ye mevcûd oldukları hâlde bâ-fermân-ı 'âlî ve bâ-işâret-i 'aliyye-i Şeyhü'l-islâmî İstanbul kâdîsı huzûrunda terâfu'-ı şer'-i şerîf bulunduklarında mezbûr Ahmed fî-mâ-ba'd hükkâm ve ehl-i 'ırz yanlarına varmayup ve bir kimesneyi tecrîm ve rahne-dâr itmeyüp hilâf-ı [şer'-i] şerîf harekete cesâret iderse te'dîb ve iclâ olunmak üzre ta'ahhüd ve taraf-ı şer'-den takrîri üzre i'lâm olunmuşiken şimdi mezbûr Ahmed yine kendü hâlinde durmayup evvelkinden ziyâde her birlerini hükkâm ve ehl-i 'ırz tâ'ifesine tecrîm ve rahne-dâr idüp şerr ü mazarratından bir dürlü emn ü râhatları olmayup perâkende vü perîşân olmalarına bâ'is ve bâdî olduğun bildirüp ol bâbda istid'â-yı merhamet ve dersiyiye ve imâmete muhtâr ahâlî bir kimesneyi tevkîl ve Kôr Ahmed Efendi İstanköy Cezîresi'nde ikâmet eylemek üzre emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehü işâret itmeleriyle sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin işâretleri mücebince muhtâr ahâlîden bir kimesne dersiyiye ve imâmetine tevkîl ve mezbûr Ahmed İstanköy'de ikâmet eylemek bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı S [Safer] sene [1]189.

Nedîm.

Bâ-işâret-i 'aliyye utlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 41/1]

Eğriboz Muhâfızî vezîre ve Kızılhisâr Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Benefşe Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kızılhisâr Kal'ası ve derûnunda sâkin re'âyâ fukarâsı rikâb-ı kâmyâbıma 'arz-ı hâl sunup Kızılhisâr sükkânından Zebo(?) -oğlu Ahmed ve rüfekâsı 'Ömer Ağa ... ve Mehemed bin Ahmed Sûhte ve Tahta-oğlu Mustafa nâm kimesneler yüz seksen senesinden berü fukarâ-i ra'iiyyete ta'addîden hâlî olmadıklarına binâ'en keyfiyyet-i mefsedetleri mukaddemâ iştikâ olundukda mübâşir ma'rifetiyle ahz ve Benefşe Kal'ası'na kal'a-bendlerini hâvî emr-i şerîfim sâdır olmuşiken 'adem-i itâ'at ve kal'a-i mezbûreye gelmekden imtinâ' ve evvelkinden ziyâde 'aceze ve mesâkine tasallut ve tecâvûze ibtidâr üzre olmalarıyla rahmen li'l-gayr mezbûrların Benefşe Kal'ası'na tesyîr ile şerr ü mazarratları men' ü def' olunmasını ba'de'l-'arz ve mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mücebince mübâşir ma'rifetiyle merkûmlar 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend olunmalarıçün sâbıkâ Eğriboz muhâfızına hitâben yüz seksen yedi senesi evâhır-ı zilhiccesinde emr-i şerîfim sâdır olmuşiken merkûmûn fi-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmak üzre ıtlâk olunmaları mezkûr Zebo(?) -oğlu Ahmed yine ıslâh-ı nefis itmeyüp rüfekâsı mezbûrûn ile şekâvetleri müzdâd olduğundan başka cümlelerin hoşnûd olduklarını kal'a-i mezbûre dizdârı Mehemed'in dizdârlığını bezl-i irtişâ ile kendü üzerine itdirüp umûrları ve yedlerinde olan emr-i 'âlîyi tecdid içün Âsitâne-i sa'âdetime geldiklerinde “*şikâyet için gitmiştir*” deyü ol tarafda olan hânelerini basup ve dükkânlarında olan metâ'larını ve bâğ u bâğçeleri mahsûlâtını ve koyun ve katır ve sâ'ir eşyâlarını gasben ahz ve evlâd u 'ıyâllerini darb-ı şedîd ile darb ve konağına götürüp yedi kîse akçadan mütecâviz emvâl ü eşyâlarını yağma vü gâret ve hetk-i 'ırz ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsinin nihâyeti olmayup hâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp, sen ki Kızılhisâr Kazâsı nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin huzûrunda terâfu'-ı şer' ve ashâb-ı mağsûbun hakları istirdâd ve mezbûr Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend ve şerr ü mazarratından halâs olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz ahkâm-ı kuyudâta mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre târîh-i mezkûrda emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim vech-i meşrûh üzre terâfu'-ı şer' ve ashâb-ı hukûk istirdâd

ve ihkāk-ı hakk olundukdan sonra merkûmlar Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

Sabrî.

Der-kenârı mûcebince tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

29 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 41/2]

Kete Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Magosa Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Nezâret-i sadr-ı a'zamîde olan evkâfdan mahrûse-i Burusa'da vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Hüdâvendigâr Gâzî tâbe serâhânın vakfından Kete Kazâsı'na tâbî' Cebel-i 'Atîk nâm mahalde vâkı' Kilis Karyesi sükkânından Keskin İbrâhîm Ağa ve karındaşı Halîl dimekle ma'rûf kimesneler kendü hâllerinde olmayup fukarâ-i ra'iiyetden ba'zısının bi-gayri hakkın cebren mâllarını gasb ve ba'zısının hilâf-ı şer'-i şerîf katl idüp bu vechile zu'afâ-yı ra'iiyeti rencide eylediklerinden mâ'adâ ba'zı evhâm-ı fâsideye mebnî hâneleri civârında fevkânî kulleler binâ ve ihdâs ve vakfın îrâd-ı mu'ayyenesine kesr ve nizâm-ı ihtilâline bâdî ve te'dîbleri muktezî olmağla mübâşir ma'rifetiyle Magosa Kal'ası'na kal'a-bend ve mütevellî-i vakf iltimâsıyla itlâkıyçün emr-i 'âlî sâdır olmadıkça sebîlleri tahliye olunmamak içün bundan akdem yüz seksen sekiz zilhiccesinde sâdır olan emr-i şerîfime binâ'en merkûmân kal'a-i mezbûreye irsâl ü tesyîr olunup lâkin bu esnâda mahrûse-i Burusa'nın müderrisîni'l-kirâmı ve e'imme ve hutabâ ve sâ'irlerinden mürtezika hâzirûn oldukları hâlde ba'de'l-yevm kendü hâllerinde olup fukarâ-i ra'iiyetin umûruna vâzîü'l-yed itmeyüp ve vakfının nizâmına muhtell hareketde olunmamak üzre cümlesi ta'ahhüd ve tekeffül itmeleriyle mukaddemâ sâdır olan emrin kaydı terkîn ve sebîlleri tahliye olunmak bâbında emr-i şerîf sudûrunu vakf-ı mezbûr mütevellîsi Mehemed zîde mecdühû memhûr 'arz-ı hâliyle inhâ ve iltimâs itmeğîn iltimâsı mûcebince mukaddemâ virilen emrin kaydı ref' ü terkîn ve itlâk ve sebîlleri tahliye olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Merkûmların kal-i merkûmeye kal'a-bendleriyle tetrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]/189.

[s. 41/3]

İskilib Kādîsı'na ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sâbıkâ Rumili Kādî'askeri Dâmâd-zâde Mevlânâ Mehemmed Murâd edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû ile müderrisîn-i kirâmdan Dâmâd-zâde Mevlânâ Mehemmed Tâhir zîde 'ilmühûnun ber-vech-i mâlikâne iştirâken 'uhdelerinde olan İskilibhânı Mukâta'ası mefrûzü'l-kalem ve maktû'ı'l-kadem min külli'l-vücûh serbestiyyet üzre zabt u rabt olunur iken hasbe'l-iktizâ ol taraftan âmedşüd iden vüzerâ-yı a'zâm ve Çorum Sancağı mutasarrıflarına fukarâ-i ra'ıyyet tecrîm ve gûnâ-gûn hîle vü hud'a ile vedî'a-yı Cenâb-ı Rabb-i 'izzet olan fukarâ harâb ve âteş-i zulm ü fesâd ile çâkerlerini kebâb iden kazâ-i mezkûr a'yânından İkiz¹⁴³-oğlu İbrâhîm'den mukâta'a-i mezbûre re'âyâsı mukaddemâ iştikâ ve cümlesi perâkende vü perîşân olacaklarını ifâde ve inbâ eylediklerin Samsun Kal'ası'na kal'a-bend ve ba'dehû islâh-ı nefis olmuşdur deyü 'ıyâl ü evlâdına terahhumen cürmü 'afv u ıtlâk olunup biraz eyyâm fukarâ-i ra'ıyyet merkûmun dest-i tasallutundan halâs ile ser-nihâde pâyeş âsâyîş ve istirahat olmuşlar iken sefer-i humâyûn vukû'undan berü cibilliyetinde mezkûr olan mel'anete tasaddî ile kemâ fi's-sâbık pençe-i zulmü gûşâd ve niçe bî-cürm kimesneleri tecrîm itdirmekle hânümânların berbâd idüp bu def'a dahi Kayseriyye mutasarrıfı vezîrim Çerkes Hasan Paşa'nın mürûrunda 'âdet-i kadîmesi üzre müşârûn-ileyh hilâf-ı vâkı' ba'zı kimesneleri gamz ile mukâta'a-i mezkûre re'âyâsından Saz Karyesi'nden bin guruş ve Yolaltı Karyesi'nden bin guruş ve iki re's katır ve Araş Karyesi'nden iki bin guruş ve cem'i on üç bin guruş ve on iki re's deve ve Karaviran'dan [s. 42] bin guruş ve Kilkapu Karyesi'nden beş yüz guruş ve iki re's katır ve Tabakhâne'den yedi yüz guruş ve Hâtîb-oğlu'ndan bin beş yüz guruş ve dört re's at ve Hîlesiz-oğlu el-Hâc İbrâhîm'den üç yüz guruş ve 'Arablardan altı bin guruş ve yirmi re's deve ve Nefs-i İskilib Kasabası'ndan on bir bin beş yüz

¹⁴³ "...oğlu İbrâhîm" yazmış ancak üstü çizilmiş ve bir alt satırdan "İbrâhîm" diye devam edilmiştir. Hükümün devamında "İkiz-oğlu İbrâhîm" yazdığı için tam haliyle ismi metne almayı uygun gördük.

guruş on iki re's katır min haysü'l-mecmû' yirmi dokuz bin guruş fukarânın tecrîm olmasına bâdî ve vezîr-i müşârün-ileyhin on yedi gün ikâmetine sebep olup mesârifât rûz merre ve dâ'iresine olan mesârifleri on bin beş yüz guruş resîde olup otuz dokuz bin beş yüz guruş fukarânın hasâretine mü'eddâ olduğundan gayrı 'ırzıyla mukayyed olan ba'zı kimesnelerin hakkında bühtân ile müsevvede irsâl ve kırkar ve altmışar atlu mübâşir getürdüp mukâta'anın ihtilâlîne ve külliyyen harâb olup mâl-ı mîrînin kesr ü noksânına bâ'is olduğunu mevlânâ-i müşâr ve mûmâ-ileyhimâ, bâ-'arz-ı hâl inhâ ve vedî'a-i cenâb-ı Kibriyâ olan fukarâ mezâlim ve ta'addiyâtından tahlîs ve te'mîn-i bilâd-ı âsâyîş-i 'ibâd için merkûm İkiz-oğlu İbrâhîm ıslâh-ı nefis idinceye dek Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eylediklerine binâ'en istid'âları mücebince kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer merkûm İkiz-oğlu İbrâhîm'i ıslâh-ı nefis için te'dîben Konya Kal'ası'na irsâle mübâderet ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun, vusûlünde merkûmu kal'a-i mezbûrede kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından mübâ'adet ve vusûlünü Der-'aliyyeme tahrîr ve i'lâma müsâra'at eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

[s. 42/1]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnum'da çâvûşbaşı olan Mehmed Sa'îd dâme mecdühûya ve Burusa Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Esîrci Pehlivân nâm hâtûn ve zevci [...] nâm kimesne[ler] kendü hâllerinde olmayup hilâf-ı marzî harekât-ı nâ-bercâya ictisâr eylediklerine binâ'en nefy ü iclâlarıyla te'dîb ve gûş-mâlleri iktizâ itmekle çâvûş mübâşeretiyle ahz ve Burusa'ya irsâl ü nakl ve tağrîb olunmaları emr-i humâyûnumla fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Pehlivân ile zevci mezkûru çâvûş mübâşeretiyle oldukları mahalden ahz ve te'dîben ve emsâllerine 'ibreten Burusa'ya iclâ ve irsâl ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde mezkûrânı Burusa'da menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf bir hatve hâric mahalle hareketlerine ruhsat u

cevâzdan mübâ'adet ve vusûl ü ikâmetlerini çâvûş-ı mûmâ-ileyh ile Der-'aliyyeme i'lâm ve iş'âra mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

Mezbûrân lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî menfiyyen meks itdirildiğini nâtık Burusa Nâ'ibi 'Abdullâh Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân şerh virildi.

15 Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]89.

Şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı humâyûnum mûcebince ıtlâkıyün emr-i şerîf yazılmışdır.

22 Za [Zilkade] sene [1]189.

[s. 42/2]

Burusa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

[...] nâm hâtûn Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp zevci ba'zı nâ-marzî hareketine binâ'en te'dîben emr-i şerîfimle Burusa'ya nefy ü iclâ olunan 'Abdullâh ve dâmâdı Dervîş Halîl nâm kimesneler ıslâh ve te'dîb oldukların inhâ ve cürmleri 'afv u ıtlâk olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eylediği ecilden mezkûrân 'Abdullâh ve Halîl ıslâh-ı nefis itmeleriyle 'afv u ıtlâk olunmaları bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

Nizâmî.

[s. 42/3]

Edirne Bostancıbaşı'na ve Keşan Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki Bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin bu defa Der-'aliyyeme vürûd iden ...suyolcu neferâtı kadîmden bostâniyân neferâtından mâhir ve ehl-i 'ırz makûlesinden olup ecânibden kimesne suyolcular derûnuna duhûl itmiş değil iken birkaç seneden berü hâricden Hâcî Hüseyin nâm kimesne bir takrîb içlerine duhûl ve dâ'imâ suyolcuları

ve sâ'ir 'ibâdullâhı ızrâr u tekdîre ve suyollarının kat'ına ve ba'zen suyollarının hedm ve tahrîblerine cür'et ve cem'-i? nâs mezbûrdan şikâyet itmeleriyle iki def'a Ocak'dan tard u ib'âd olunmuşiken aslâ mütenebbih olmayup yine bir takrîb duhûl ve kemâ fi'l-evvel ısrâr-ı mel'anet ... ve Edirne Kādîsı huzûrunda suyolcu neferâtıyla terâfu' olduklarında fî-mâ-ba'd suyolu umûruna müdâhale itmemek üzre neferât merkûm yedlerine bir kıt'a hüccet-i şer'iyye i'tâ olundukda yine müstağfir(?) olmayup Der-'aliyyeme firâr ve kemâ fi'l-evvel suyolcu olmak zu'muyla geşt ü güzâr itmekle merkûm ekser tâ'ife-i mezbûre derûnuna dâhil olmak lâzım olur ise nizâmları muhtell ve mîrî suyollarına küllî zarar ... bâkî emr-i mukarrer ve cümlesi perîşân olacakları zâhir olmağla mezbûr¹⁴⁴ Hâcî Hüseyin vatan-ı aslîsi olan Keşan Kazâsı'nâ nefy ü iclâ ile te'dîb olunmasını hâvî emr-i şerîfîm sudûrunu tahrîr ve istid'â eylediğine binâ'en ber-vech-i meşrûh merkûm Hüseyin Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle vatan-ı aslîsi olan Keşan'a nefy ü iclâ olunmak için yazılmışdır.

Evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Râmî.

Mezkûr Hâcî Hüseyin Keşan'dan itlâk ve Edirne'de ikâmet eylemek üzre emr-i şerîf yazılmışdır.

22 M [Muharrem] sene [1]190.

Tashîh olup vüçûhla tebdîl olunmuşdur.

Merkûm mûmâ-ileyh ma'rifetiyle lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî menfiyyen meks itdirildiğini nâtuk Keşan Nâ'ibi Mehmed Emîn Efendi'nin i'lâmı vârid olmuşdur.

Fî 25 Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Ba'dehû isti'lâmı emr-i şerîf yazılmışdır.

16 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

[s. 42/4]

¹⁴⁴ İki defa "mezbûr" yazılmış.

Midillü ve Ayvalık ve İzmir ve Bergama ve sâ'ir ve zikri âti papasın bulunduğu mahallin kudât ve nüvvâbına ve Midillü Kal'ası Dizdârı'nâ hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi' Rûm patriği ve Der-'aliyyem'de mukîm cemâ'at-i metropolidân Südde-i sa'âdetime mühürlü 'arz-ı hâl idüp Kuşadası metropolidi iltizâmına dâhil Ayvalık Kazâsı sâkinlerinden Kofle(?) Papa Liforyos(?) nâm papas me'lûf olduğu mefsedet ve mel'anete şürû' ve âyınlerine mugâyir harekât-ı nâ-marziyyeye sülûk ve mazarrat ve ta'addîsinden ehl-i 'ırz re'âyâ fukarâsının râhatları meslûb ve vücûhla te'dîbe müstehak olduğu patrik-i mesfûr tarafına ihbâr olunduğun bildirüp mesfûr Kofle(?) Papa Liforyos(?) cezîre-i Midillü ve Ayvalık ve İzmir ve Bergama ve sâ'ir ol havâlîlerde bulunduğu mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Midillü Kal'ası'nâ kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin yasakçı mübâşeretıyla vech-i meşrûh üzre kal'a-bend olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

Kelâmî.

[s. 43/1]

İstanbul Gümrük Emîni Halîl zîde mecdühûya ve Samsun Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Mollâ Hüseyin nâm kimesne bundan akdem Dizdâriyye Medresesi'nde sâkin olup dört def'a şekâveti zuhûruna binâ'en Cebehâne-i 'âmirem tarafından ahz ve bu def'a dahi Mollâ Mehemmed nâm şabb-ı emredi savb-ı omuzundan bıçağla darb ve mecrûh idüp merkûm Hüseyin kendü hâlinde olmayup te'dîbi muktezî olduğuna binâ'en mezkûr Samsun Kal'ası'nâ kal'a-bend olunmak fermânım [olmağın] imdi sen ki gümrük emîni mûmâ-ileyhsin merkûmu bir münâsib sefîneye vaz' ve Samsun Kal'ası'nâ irsâl eyleyesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde merkûmu kal'a-i merkûmede muhkem habs ve kal'a-bend eyleyüp tekrâr itlâkıyçün emr-i 'âlî-şânım vârid olmadıkça itlâk ve sebîli tahliye olunmakdan ve firârından be-gâyet hazer ve mücânebet ve vusûlünü müş'ir Der-'aliyyeme mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 43/2]

Zikri âtî Argiri nâm zimmînin bulunduğu kazânın Kādîsı'nâ hüküm ki;

Celeb tâ'ifesi Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp Argiri nâm zimmî celeblik dâ'iyesinde olup dâ'imâ şirrete sülûk ve sâ'ir celeb tâ'ifesini beyhûde tekdîr ü tecrîm ve rahne-dâr ve kendü 'ırzıyla mukayyed olmayup 'ale'd-devâm ızrârdan hâlî olmadığın inhâ ve ol bâbda istid'â-yı 'inâyet ve mesfûr bulunduğu mahalde ahz ve Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr ve def'-i mazarrat zımnında Tersâne-i 'âmirem de vaz'-ı kürek olunmak bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir Mehmed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince mesfûr bulunduğu mahalde ahz ve Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr ve Tersâne-i 'âmirem de küreğe vaz' olunmak fermânım olmağın imdi mesfûr Argiri nâm zimmiyi bulunduğu mahalde 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Tersâne-i 'âmirem de küreğe vaz' olunmak için Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr ve irsâl eyleyüp hilâfından hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

Hasbî.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]89.

[s. 43/3]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehmed Sa'id dâme mecdühûya ve Burusa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Hadîce nâm 'avrat Beşiktaş Kasabası'nda vâkı' Cihânnümâ Mahallesi'nde müste'cire-i sâkine olup lâkin kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmadığından gayri hadîdetü'l-lisân olup mahalle ahâlîlerinin her birlerine gûnâ-gûn şetm ve ekser evkâfda mahalleye âteş ilkâ iderim deyü tahvîf itmekle bu vechile kendüden müte'zzî ve emn ü râhatları olmadığını bi'l-muvâcehe Beşiktaş Mahkemesi'nde ahâlî

ihbâr ve Beşiktaş'a mürûr itmemek üzere mahall-i âhara ihrâcî bâbında bâ-i'lâm-ı şer'îyye istid'â-yı 'inâyet itmeleriyle mezbûrenin Burusa'ya nefy ü iclâsıyçün emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l hâssa bostâncıbaşı olan Halîl dâme mecdühû bâ-takrîr iltimâs eylediğine binâ'en vech-i meşrûh üzere Beşiktaş'dan tard u nefyi i'lâm-ı şer'îyye olunan mezbûre Hadîce'nin çâvûş mübâşeretîyle Burusa'ya nefy ü iclâsı fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûre Hadîce'yi çâvûş-ı merkûm mübâşeretîyle Burusa'ya nefy ü iclâ ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûre menfiyyeten Burusa'da meks ü ikâmet ve bilâ-emr-i şerîf hâric mahalle hareketine cevâzdan mücânebet ve vusûlünü çâvûş-ı merkûm ile Der- 'aliyyeme tahrîr ve iş'âra mübâderet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Mezbûre lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî menfiyyen meks ütdirildiğini nâtık Burusa Nâ'ibi 'Abdullâh Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu şerh virildi.

Fî 22 Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]89.

[s. 43/4]

Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehemed Sa'îd dâme mecdühûya ve Bozcaada Kal'ası Dizdârı'nâ hüküm ki;

Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından Hamidli Mehemed Çâvûş kendü hâlinde olmadığına binâ'en te'dîbi muktezî olmağla ıslâh-ı nefis idinceye dek zâbiti ma'rifetiyle Bozcaada Kal'ası'nâ kal'a-bend olunmak fermânım olmağın sen ki çâvûşbaşıı mûmâ-ileyhsin mezbûre Bozcaada Kal'ası'nâ irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde kal'a-i mezbûreye kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından mücânebet ve vusûlünü Der-sa'âdetime i'lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

Hasbî.

Çâvûş-ı merkûm lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî kal'a-bend olunduğunu müş'ir Bozcaada dizdârı İbrâhîm'in vârid olan 'arzın mazmûnu şerh virildi.

Fî 23 Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]89.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]89.

[s. 44/1]

Anadolu Vâlisi Vezîr'e ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Hüdâvendigâr-ı sâbık merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Mustafa Hân tâbe serâhânın kerîme-i muhteremeleri seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât Şâh Sultân dâmet 'ismetühânın ber-vech-i mâlikâne iştirâken 'uhdelerinde olan Gedüs Şâbhânesi Mukâta'ası'nın i'mâl-i vâridât ve emvâl-i mîrîye vâkıf-ı şerîfe tarafına iktizâ iden vezâ'if ve umûr-ı sâ'iresi Sultân-ı müşârün-ileyhânın kethüdâ vekîli el-Hâc İbrâhîm zîde mecdühû ma'rifetiyle rü'yet olunmağla şâb-hâne-i mezkûr ahâlîsinden ve eşkıyâdan Burak-oğlu Nasûh ve karındaşı 'Osmân ve ...-oğlu ve Hâcî Velî ve Sarı Hüseyin nâm mefsedet-kârlar dâ'imâ kendü hâllerinde olmayup ahâlîsini ifsâd ve umûr-ı mukâta'aya halelden hâlî olmamalarıyla birkaç def'a umûr-ı mukâta'aya dahl ü ta'arruz eylememeleri için tenbîh ü te'kîd olunmuşiken bir vechile mütenebbih olmayup bir vechile def' olunmadığından emvâl-i mîriyyenin kesrine bâdî oldukların vekîl-i mezbûr 'arz-ı hâliyle inhâ ve rahmen li'l-fukarâ ve sıyâneten li'l-mîrî şekâvet-i mezbûra cesâret idenler bâlâda mezkûr beş nefer kimesneler te'dîbleriyçün Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

Hasbî.

[s. 44/2]

Rumili Vâlisi Vezîr'e ve Benefşe Kal'ası Dizdârı'nâ hüküm ki;

Kıdvatü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'în Debre Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ Ağa-zâde Ahmed zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Debre Kazâsı'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâ'ir fukarâ ve re'âyâ bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup Debre Kazâsı sükkânından Ca'fer Bey-oğlu Sâlih nâm şakî kendü hâlünde olmayup fitne vü fesâd ve mel'anete ictisâr birle niçe niçe bî-cürm kimesneleri katl eylediğinden gayri birkaç nefer re'âyâ fukarâsının hânelerini basup emvâl ü erzâklarını yağma vü gâret ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsinin nihâyeti olmayup ahvâlleri dîger-gûn olmağla rahmen li'l-fukarâ mezkûr Ca'fer Bey-oğlu Sâlih bulunduğu mahalde ahz ve Benefşe Kal'ası'nâ kal'a-bend olunmak için emr-i şerîfim virilmek recâsına bundan akdem mevlânâ-i mûmâ-ileyh ile civârında vâkı' Kırçova Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ Dervîş-zâde Mehemed zîde 'ilmühû başka başka 'arz ve ber-minvâl-i muharrer mezkûr Ca'fer Bey-oğlu Sâlih bulunduğu mahalde ahz ve Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında yüz seksen senesi evâhır-ı zilhiccesinde emr-i şerîfim sâdır olmuşiken şakî-i mezkûrun ahz ü irsâl olunması bir dürlü imkândan olmamağla sen ki Rumili vâlîsi vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetinle¹⁴⁵ mezkûr Ca'fer Bey-oğlu Sâlih bulunduğu mahalde ahz ve Benefşe Kal'ası'na¹⁴⁶ irsâl ve kal'a-bend olunmak bâbında tekrâr emr-i şerîfim virilmek recâsına vâkı'-ı hâlî bi'l-iltimâs Debre Kazâsı nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh Ahmed zîde 'ilmühû 'arz ve Dîvân-ı humâyûnum'da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i muharrer târîh-i mezkûrda emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed olmağın sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetinle mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince 'amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin şakî-i mezbûr Sâlih bulunduğu mahalde ma'rifetinle ahz ve li-ecli't-te'dîb Benefşe Kal'ası'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde merkûmu kal'a-i mezbûrede habs ü kal'a-bend eyleyüp itlâkıyçün tekrâr emr-i şerîfim vârid olmadıkça itlâk ve firârından hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene [1]189.

Musaffî.

¹⁴⁵ "bulunduğu mahalde" yazılıp üzeri çizilmiştir.

¹⁴⁶ "kal'a-bend olunmak bâbında yüz seksen sekiz" yazılıp üzeri çizilmiştir.

[s. 44/3]

Seddülbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Şekāveti sebebi ile bâ-fermân-ı 'âlî cezâsı tertîb olunan Sağancılı Velî nâm maktûlün 'Alemdârı Akhisârî Hâcî Himmet nâm Sipâhî ba'zı su'âl ve cevâb zımnında tebdîl çukadârı ma'rifetiyle ahz ve kabz ve habsinde mahbûs ve te'dîbi lâzım gelmekle maktûl-i mezbûrun 'alemdârı merkûm Hâcî Himmet Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi Sipâhî-i merkûm 'Alemdâr Himmet, zâbiti ma'rifetiyle kal'a-i merkûmeye li-eclî't-te'dîb irsâl olunmağla sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde merkûmu kal'a-i merkûmede muhkem habs u kal'a-bend eyleyüp tekrâr ıtlâkıyçün emr-i 'âlî-şânım vârid olmadıkça ıtlâk ve firârından hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

Fermân eylemiştir.

[s. 44/4]

Seddülbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sâbıkâ Kengiri Sancağı alaybeyisi olan 'Ömer nâm Sipâhî Kengiri Kazâsı sükkânından 'Osmân nâm za'îmin mutasarrıf olduğu ze'âmeti bilâ-mûceb hilâf-ı inhâ âhara 'arz u tevcîh itirdiği Za'îm-i merkûm 'Osmân 'arz-ı hâl inhâ eylediği ecilden mezbûr 'Ömer ahz ve habsde olduğu inhâ ¹⁴⁷ olunmağla mezkûr 'Ömer hilâf-ı emr-i 'âlî sipâhîlerin tîmârlarını arza cesâret idüp nizâm-ı sancağa bâ'is olmağla çâvûş mübâşeretiyle te'dîben Seddülbahr'e nefy ü kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi mezbûr 'Ömer Çâvûş-ı mûmâ-ileyh mübâşeretiyle irsâl olunmağla sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde Seddülbahr Kal'ası'nda kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından ve mahall-i âhara bir hatve tecâvüzüne izn

¹⁴⁷ "eylediği ecilden" yazılmış üstü çizilmiştir.

ü ruhsat göstermekden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî‘ü'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

Tashîh olunduğu vechile tebdîldir.

Vusûlünü müş‘ir kal‘a-i merkûme dizdârı Mahmûd'un ‘arzı vârid olmuştur.

Fî 18 R [Rebî‘u'l-âhır] sene [11]89.

İtlâkıçün tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 16 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 44/5]

Dîvân-ı humâyûnumda hâlâ çâvûşbaşı olan Mehemed Sa‘îd dâme mecdühûya ve Gelibolu Kādîsı'na hüküm ki;

Müderresinden Dâmâd-zâde Mehemed Tâhir ‘ulemâ ve müderresîn-i kirâma şâyeste olmayan etvâr-ı nâ-bercâya tasaddî ve şevk-i tabakât-ı enâm olan tabaka-i ânife-i ‘ilmiyye recâsına îrâs-ı tagallûbe idecek evzâ‘a ibtidâr ile harekât-ı nâ-medâ’ihi zâhir ü âşikâr ve te’dîbi iktizâ eylediğine binâ’en şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı humâyûnum şevket-makrûnum mücebince li-ecli't-te’dîb Gelibolu'ya nefy ü tağrîbini bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmAllâhu te‘âlâ fezâ’ilehü işâret itmeleriyle işâretleri mücebince ‘amel olunmak fermânım olmağın sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin, mûmâ-ileyh Mehemed Tâhir'i olduğu mahalden kaldırıp [...] mübâşeretiyile Gelibolu'ya îsâl ve anda ikâmet itdirilmesine ihtimâm u dikkat eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. Mûmâ-ileyhin bu gûne etvârı ihbâr ve irtikâbı şân-ı ‘ilmiyyeye îrâs-ı tagallûbe ider keyfiyyâtından olmağla ber-minvâl-i muharrer kendüsünü olduğu mahalden kaldırıp mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle Gelibolu'ya îsâl ve kasaba-i merkûmede ikâmet itdirilmesi husûsuna ikdâm ile sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin, mûmâ-ileyh Mehemed Tâhir mübâşir ile Gelibolu'ya vürûdunda menfiyyen kasaba-i mezbûrede ikâmet itdirüp vusûlünde Der-‘aliyyeme i‘lâma mübâderet ve ıtlâkını

müş'ir emrim sâdır olmadıkça mahall-i âhara hareketine tecvîz-i ruhsatdan ittikâ ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Mûmâ-ileyh lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî menfiyyen meks itdirilmesini nâtık Gelibolu Nâ'ibi 'Abdullâh Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

Fî 21 Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]89.

Bâ-hatt-ı humâyûn ıtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]89.

[s. 45/1]

İzmir Kādîsı'na ve hâlâ Çâvûşbaşı Mehemed Sa'id dâme mecdühûya ve hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûnumda sâbıkâ Kâtib-i Ağâ-yı Dârü's-sa'âde ve Mevkûfâtî es-Seyyid Ahmed zîde mecdühûya hüküm ki;

Mûmâ-ileyh es-Seyyid Ahmed zîde mecdühûnun Âsitâne-i sa'âdet'de ikâmeti çendân münâsib olmamağla evlâd ü 'ıyâli ile İzmir'e iclâ ve anda ikâmet itdirilmesini hâvî hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûnum şeref-rîz-i sudûr olmağla sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin, mûmâ-ileyhi 'ıyâl ü evlâdıyla menzilinden kaldırıp çâvûş mübâşeretiyle İzmir'e îsâl eylemen bâbında emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile ırsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda mevkûfâtî-i sâbık mûmâ-ileyhi evlâd u 'ıyâliyle hânesinden kaldırıp İzmir'e nefy ü isrâya mübâderet ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin 'ıyâl ü evlâdıyla çâvûş mübâşeretiyle İzmir'e lede'l-vürûd anda ikâmet itdirdüp ıtlâkını muhtevî emrim varmadıkça hatve-i mahall-i âhara hareketine tecvîz-i ruhsat eylemeyüp vusûlünü Der-'aliyyeme i'lâma mübâderet eylesin ve sen ki Mevkûfâtî-i sâbık mûmâ-ileyhsin evlâd u 'ıyâlini cânına istishâb ve mübâşir ta'yîn olunan çâvûş ma'iyyeti ile İzmir'e varup anda ikâmet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene [1]189.

Mûmâ-ileyh evlâd u ‘ıyâliyle lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i ‘âlî menfiyyen meks itdirildiğini nâtık İzmir Kâdîsı Mehemed Selîm Efendi'nin vârid olan ‘arzın mazmûnu şerh virildi.

Fî 19 Râ [Rebî‘ü'l-evvel] sene [11]89.

İtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

[s. 45/2]

Köstendil ve Kratova Kâdîları zîde fezâ’ilehümâyâ ve Kratova Ma’deni Emîni [...] zîde kadrühûya ve Eğridere Palankası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Köstendil sükkânından iken bundan akdem vefât iden Rumili Çâvûşlar kethüdâsı Ahmed’in dâmâdı Kratova’da sâkin Mollâ ‘Âlî nâm müfsid kendü hâlinde olmayup hevâsına tâbi‘ ba‘zı müfsidler ile ittifâk ve sekiz¹⁴⁸ [seneden] berü bilâ-mûceb Âsitâne’de ikâmet ve mücerred ma’den re‘âyâsını tahrîk havadarlarına ve ma’den-i mezbûr re‘âyâsına mektûblar tahrîr ve sen ki emîn-i mûmâ-ileyhsin senden şikâyeti mutazammın rikâb-ı humâyûnuma hilâf-ı vâkı‘ ‘arz-ı hâl virdirmeğe tasaddî ve ma’den-i mezbûrun ta’tiline bâ’is ü bâdî olduğundan bundan akdem vilâyetine nefy ü iclâ olunmak üzere emr-i ‘âlî-şân sâdır olmuşiken ele girmeyüp ihtifâ ve gaybiyyet itmekle merkûm bulunduğu mahalde ahz ve ıslâh-ı nefis için Eğridere Palankası’na kal’a-bend olunmak bâbında emr-i şerîf sudûru bâ-takrîr bundan akdem istid‘â ve vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında bin yüz seksen beş senesi evâsıt-ı rebî‘u’l-âhırında emr-i şerîf sâdır olmuşiken kemâl-i mel‘anetinden nâşî ahz ve kal’a-i merkûmeye irsâli ve emr-i ‘âlî-şânın tenfîz ü icrâsı mümkün olmamağla mezbûr ‘Âlî mübâşir ma’rifetiyle bulunduğu mahalde ahz ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mûcebince kal’a-i mezbûrede kal’a-bend olunmak üzere müceddeden emr-i şerîfim sudûrunu sen ki ma’den emîni mûmâ-ileyhsin ‘arz-ı hâlinle istid‘â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere târîh-i merkûmda emr-i şerîf virilmekle mastûr ve mukayyed bulunmağın âhar husûsa me’mûr mübâşir ma’rifetiyle ahz ve kal’a-bend olunmak

¹⁴⁸“iden” yazılmış ancak cümlelerin devamına uyum sağlamadığı için çıkarmayı uygun gördük.

fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i ve emîn-i mûmâ-ileyhimsiz, ma'rifetiniz ve ol tarafa emr-i şerîfimle âhar husûs içün mübâşir ta'yîn olunan [...] zîde kadrühû ma'rifetiyle bulunduğu mahalde mezbûru ahz ve Eğridere Palankası'na irsâle ihtimâm u dikkat eyleyesiz ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûru, dizdârı olduğun palanka-i merkûmede muhkem habs ü kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

Merkûm lede'l-vusûl kal'a-bend olunduğunu nâtık Eğridere Palankası Dizdârı Mehemed Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu şerh.

Fî 18 R [Rebî'u'l-âhur] sene [11]89.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî evâhur-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

[s. 45/3]

Adapazarı Nâ'ibi'ne ve Tahta Serdârı el-Hâc Hüseyin ve me'mûriyyet ile ol tarafda Mîrâhûr Hasan Çâvûş zîde kadrühûma ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Tahta Serdârı müteveffâ Mustafa Bey dimekle meşhûr kimesnenin vakfindan evvel Hendek Kasabası'nda fevt olan [...] nâm kimesnenin bir re's Gürcü gulâmını ... olarak müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'ya hâl-i hayâtında teslim ve fevt olduktan sonra karındaşı 'Osmân nâm kimesne gulâm-ı mezbûru kazâ-i âhara fûrûht eylediği 'alâ vechi's-sıhha cânib-i Ocak ve beytü'l-mâl tarafına inhâ ve ihbâr olunmağla imdi gulâm-ı mezbûrun behâsı olan altı yüz gurus taraf-ı beytü'l-mâl-i müslimîne râcî olduğuna binâ'en meblağ-ı merkûm müteveffâ-yı mezbûrun karındaşı mezkûr 'Osmân'dan tahsîl ve cânib-i Ocak ve beytü'l-mâl tarafına irsâl ü tesyîre dikkat ve eğer edâda muhâlefet ve gadr ve bahâne birle beytü'l-mâle gadr sevdâsında olur ise mezbûr 'Osmân'ı siz ki mevlânâ ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz Kütahya Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmak fermânım olmağın [...] irsâl olunmuştur. Ber-vech-i meşrûh

gulâm-ı mezbûrun behâsı olan meblağ-ı merkûmu mezkûr ‘Osmân'dan ‘alâ-eyyi-hâlin tahsîl ve cânib-i beytü'l-mâle îsâl ve irsâl eylesiz şöyle ki gulâm-ı mezbûrun behâsı olan sâlifü'z-zikr altı yüz guruşu cânib-i beytü'l-mâle edâda ta'allül ve muhâlefet iderse mezbûr ‘Osmân'ı Kütahya Kal'asına irsâl ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûru dizdârı olduğun kal'a-i merkûmede habs u kal'a-bend eyleyüp itlâkıyçün tekrâr emr-i münîfim vârid olmadıkça itlâk ve firârından ittikâ ve mübâ'adet eylesiz deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağa dâme 'ulüvvühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

[s. 46/1]

'Alâ'ıye Sancağı'nda vâkı' nâhiye-i 'Alâ'ıye ve Akseki Kādîları'na ve Serdârları'na ve 'Alâ'ıye Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Akseki Nâhiyesi'ne tâbi' Marulya Karyesi sükkânından zümre-i yeniçeriyândan Çolak Ebû Bekir ve Karamânî(?)-oğlu Mahmûd ve Deli Ahmed nâm üç nefer kimesneler ile yine karye-i mezbûreden zümre-i eşkıyâdan Hâcî 'Abdî-oğlu 'Osmân'ın bundan akdem hilâf-ı şer' ve mugâyir-i kâ'ide harekât-ı nâ-hemvâreleri zuhûr ve te'dîbleri muktezî olmakdan nâşî li-ecli't-te'dîb merkûmânın 'Alâ'ıye Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmaları bâbında emr-i 'âlî-şânım ısdâr ve irsâl olunmuşıdı. Lede'l-vürûd merkûmûn Çolak Ebû Bekir ve Mahmûd ve Deli Ahmed emr-i şerîfime imtisâlen savb-ı me'mûrelerine hareket ve 'azîmet üzre oldukları ve rencber zümresinden olup zirâ'at ü hırâsetlerinden dûr ve hâne vü evlâdlarından mehcûr ve mağdûr olacakları ve fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmak şartıyla kal'aya irsâl ve iclâdan 'afv olunmaları bu def'a Ocağ-ı 'âmirem tarafına i'lâm ve itlâkları istirhâm olunmağla mağdûriyyet ve 'ıyâl ü evlâdlarına terahhumen kal'a-i merkûma nefy ü irsâlden 'afv ve fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde 'ırzlarıyla mukayyed olmaları şartıyla haklarında sâdır olan emr-i şerîf-i 'âlî-şânımdan isimleri terkîn olmağla emr-i merkûm ile merkûmûna müdâhale ve rencîde eylememeniz fermânım olmağın [...] ile irsâl olunmuşdur. Vusûlünde siz ki mevlânâ ve serdâr ve dizdâr-ı mûmâ-ileyhimsiz ber-vech-i meşrûh sâdır olan emr-i 'âlî-şânım mücebince 'amel ü hareket

içün merkûmûn Çolak Bekir ve Karamânî(?)-oğlu Mahmûd ve Ahmed'in cürmleri 'afv ve şurût-ı mezkûre ile haklarında sâdır olan emr-i 'âliden isimleri ref' ü terkîn olunmağla fî-mâ-ba'd mezbûrları emr-i merkûm ile müdâhale ve rencîdeden mübâ'adet ve ber-mantûk-ı emr-i 'âlî 'âmil olasız deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehemed dâme 'ulüvvühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Tashîh olunduğu üzre tebdîl olunmuştur.

[s. 46/2]

Limni Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Rumili'nde Dimetoka ahâlisinden Mehemed Ağa ibn 'Âlî ve İmâm 'Osmân Efendi ibn Yûsuf ve es-Seyyid Ebû Bekir bin 'Osmân ve Küçük 'Âlî-oğlu Mustafa Ağa ve Hasan bin Mustafa ve 'Osmân bin Ahmed nâm kimesneler ile kazâ-i mezbûr re'âyâsından Nastori veled-i Kasta ve Bâkî veled-i İskerfet ve Yorgi veled-i Bezo ve Engli veled-i İstano nâm zimmîler meclis-i şer'de kudâtdan ve kazâ-i merkûm a'yânından Mehemed Efendi ve karındaşı Ahmed Ağa demekle ma'rûf kimesnelerin tahrîk ve birkaç nefer kimesnelerin şikâyetine binâ'en bâ-fermân Limni Cezîresi'ne nefy ü iclâ olup lâkin merkûmân Mehemed ve Ahmed'e isnâd olunan mevâddın aslı olmayup ifk ü iftirâ olduğunu cümlesi ihbâr ve cezîre-i mezbûreye nefy ü iclâsı dahi müddet-i vâfire olmağla itlâklarıyçün emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm itmeleriyle mezbûrânın itlâkları re'y-i 'âlîye menût olduğunu bi'l-fi'l Rumili Kādî'askeri olan Mevlânâ¹⁴⁹ Mehemed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû i'lâm itmeğın i'lâmları mücebine mezbûrlar fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmak şartıyla cürmleri 'afv u itlâk olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

Şâkir.

¹⁴⁹ Bu kelimenin üzerinde mürekkep lekesi bulunmaktadır. Kelimenin başı görüldüğü ve cümlemin devamı için uygun gördüğümüz kelimeyi yazmayı uygun gördük.

[s. 46/3]

Bursa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

‘Osmânlı gürûhundan ‘Osmân nâm kimesne yedinde olan iki ‘aded esâmî pusulasıyla vürûd ve esâmînin yoklamasıyçün iltica eyledikde lede't-tetebbu' pusula misüllü defterlerde bulunmadığına binâ'en cevâb virilmekle merkûm kanâ'at itmeyüp haddinden ziyâde na-sezâ kelimâta âgâz ve sekrân olduğu hâlde cümle Ocaklu'ya ve cebebaşı olan el-Hâc Mehemmed dâme mecdühûya dahi şütûm-ı galîza ile şetm eyledikde bâ-takrîr inhâ ve merkûm ‘Osmân'ın vech-i muharrer üzre hareketine tasaddîsi te'dîbi muktezî olmağla ıslâh-ı nefis ve te'dîb olunmak içün Bursa'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin merkûm te'dîben ve ıslâhen Bursa'ya irsâl olunmağla vusûlünde merkûmu menfiyyen Bursa'da ikâmet ve bilâ-emr-i şerîf âhar mahalle hareketine ruhsat ve cevâzdan mübâ'adet ve vusûlünü Der-sa'âdetime i'lâm ve iş'âra mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene 1189.

[s. 46/4]

Bolu Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Çorlulu ‘Âlî Paşa Medresesi'nde sâkin Mollâ Feyzullâh nâm kimesne kendü hâlinde olmayup ahâlî-i medresesi kendüsünden dilgîr olduklarından gayrı Mahalle imâmı-oğlu ‘Abdülvehhâb nâm şâbb-ı emrede ta'arruz ve seni darb iderim deyü tahvîf idüp şerr ü mazarratından râhatları meslûb olmağla mazarratı men' ü def' olunması istid'â ve te'dîbini i'lâm olduğu bâ-takrîr inhâ olunmağla mezbûr kendü hâlinde olmak ve itlâk olmadıkça Âsitâne-i ‘aliyyeme gelmemek şartıyla Bolu'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer mezbûr Mollâ Feyzullâh Bolu'ya irsâl olunmağla, sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde menfiyyen ol tarafda meks ü ikâmet itdirilüp bilâ-emr-i şerîf bir hatve mahall-i âhara tecâvüzüne ruhsat ve cevâzdan mübâ'adet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene 1189.

Hasbî.

[s. 46/5]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehemed Sa'îd dâme mecdühûya ve Burusa Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Emîne nâm hâtûn fâhişe gürûhundan olduğundan bu esnâda Der-'aliyyemde Cündi Meydânı kurbunda sâbıkâ 'arabacı-başı el-Hâc Mehemed'in serây-dârı Melfuf nâm zimmî ile hilâf-ı şer' fi'l-i mekrûha mutasaddîye olduğu ... ahz ve istintâk olundukda 'avdet ve i'tirâf eylediği bâ-takrîr inhâ ve mezbûre hilâf-ı şer'-i şerîf o misüllü ef'âl-i şenî'ayı mürtekib olmak hasebiyle te'dîbi muktezî olduğuna binâ'en fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak ve bâ-emr-i 'âlî ıtlâk olunmamak şartıyla Burusa'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûreyi ma'rifetinle li-ecli't-te'dîb Burusa'ya irsâl ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûreyi Burusa'ya menfiyyen kendü hâlinde ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve mahall-i âhara hareketine ruhsat ve cevâzdan mübâ'adet ve vusûlünü Der-'aliyyeme tahrîr ve i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Evâsıt-ı Râ [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 47/1]

Karesi Sancağı Mutasarrıfı Uzun 'Abdullâh dâme ikbâlehûya ve Balıkesri Kâdîsı'na ve Ocak'dan bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan Turnacıbaşı Hattât İbrâhîm zîde mecdühûya ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin Der-'aliyyeme vürûd iden mektûbunda Balıkesri Kazâsı ahâlîlerinin rikâb-ı humâyûnuma takdîm eyledikleri 'arz-ı hâllerinde muzırr-ı 'ibâd ve sâ'î-i bi'l-fesad ve şekâvet ile me'lûf İbrâhîm Bey ve refîkleri Eskici-oğlu Halîl ve Ca'fer Bey dimekle ma'rûf şekâvet-kârlar umûr-ı beldeye karışmamak bâbında sâdır olan emr-i 'âlîye mugâyir hareketlerine binâ'en seksen üç senesinde Kütahya Kal'ası'na kal'a-bendleriyçün bir kıt'a ve mezbûr İbrâhîm zulme mu'în ve mazlûma mehîn ve bî-cürm kimesneleri tecrîm ve ihtilâl-i beldeye bâdî ve niçe sû-i hâlî inhâ olundukda ahâlî fukarâsından aldığı ashâbına redd ve katle bedel Kütahya

Kal'ası'na kal'a-bendiyçün seksen yedi senesi evâhır-ı saferinde dîger bir kıt'a ve sudûr iden emr-i 'âlîye 'adem-i itâ'at birle 'avenesi ve levendât eşkıyâsını başına cem' ve hetk-i a'râz ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâle cesâreti tekrâr inhâ ve husemâsıyla terâfu'-ı şer' ve sâbit olan hukûk-ı 'ibâd bi't-temâm tahsîl ve ashâbına redd ve katl-i mâddesi sâbit olur ise yine Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend ve keyfiyyeti 'arz u i'lâm olunmak bâbında sene-i mezbûre evâsıt-ı binâ'en cemâziye'l-âhırında dahi başka bir kıt'a emr-i şerîfim sâdır olmuşiken bir takrîb firâr ve bu esnâda kazâ-i mezbûreye duhûl ve serdârlık iddi'âsıyla fukarânın bâ-defter müfredât on sekiz bin sekiz yüz altmış gurusların cebren ahz ve niçenin emvâl ü eşyâsını yağma vü gâret ve ahâlînin ahvâli dîger-gûn ve perîşâniyyetlerine bâdî olduğun tahrîr ü inhâ ve ol bâbda istid'â ve eşkıyâ-yı mezbûrûn kazâ-i mezbûrda mevcûd oldukça umûr-ı vilâyete müdâhaleden hâlî olmayacakları mülâhazadan ba'îd olmamakdan naşı sen ki turnacıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle mukaddemâ sudûr iden evâmir-i şerîfem muceblerince merkûmûnun hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayri hakkın ahz idüp zimmetlerinden sâbit olan hukûk-ı 'ibâd tahsîl ve ashâbına tenfiz-i evâmir-i şerîfeye dikkat ve bilâ-emr-i şerîf itlâklarından mücânebet ve zimmetlerinde şer'an sâbit ve edâsı lâzım gelen hukûk-ı 'ibâd edâda muhâlefet ve yâhûd savb-ı me'mûrelerine gitmekde tereddüd ve emr-i şerîfeme 'adem-i itâ'at misüllü hâlâtları zuhûr ider ise mücâzât-ı meşrû'aları bilâ-imhâlin icrâ olunmak içün tekrâr emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmak üzre keyfiyyet- hâlî 'alâ vechi's-sıhha Der-'aliyyeme tahrîr ü i'lâm olunmasını hâvî emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası Mehemmed dâme 'ulüvvühû i'lâm ve Dîvân-ı humâyûnum'da mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda tevârih-i mezbûrede ber-vech-i muharrer evâmir-i şerîfe virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın, sen ki turnacıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin ağa-yı mûmâ-ileyhin i'lâmı ve mukaddemâ sâdır olan evâmir-i 'aliyyem müceblerince 'amel ü hareket ve mübâşeret ve ma'rifetinle zimmetlerinde sâbit olan hukûk-ı 'ibâd ashâbına ba'de'l-edâ Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend ve keyfiyyet 'alâ vukû'ihî 'arz u i'lâm olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mîr-i mîrân ve mevlânâ ve turnacıbaşı-yı mûmâ-ileyhimsiz, mübâşeret ve ma'rifetiniz ile mezbûrları meclis-i şer'a ihzâr ve iddi'â-yı hukûk ve ta'yîn-i mâdde iden husemâlarıyla terâfu'-ı şer' ve zimmetlerinde sâbit olan ve mütehakkık olan hukûk-ı 'ibâd ma'rifet-i şer'le ashâbına temâmen redd ü teslîm, te'mîn-i bilâd ve âsâyış-i

‘ibâd zımnında Kütahya Kal‘ası'na irsâl eylesiz şöyle ki zimmetlerinde sâbit ve zâhir olan hukûk-ı ‘ibâdî edâda ve emr-i şerîfeme ‘adem-i itâ‘at ile savb-ı me’mûrelerine gitmekde muhâlefet ve tereddüd misüllü hareketleri zuhûr ider ise mücâzât-ı lâyıkalı bilâ-te’hîr icrâ olunmak için tekrâr emr-i şerîfim sudûruyçün keyfiyyeti ‘alâ vukû‘ihi Der-‘aliyyeme tahrîr ü i‘lâm mübâderet ve vâkı‘-ı hilâfeti tahrîrden mübâderet ve bu def‘a ve mukaddemâ sâdır olan evâmir-i şerîfemin tenfiz ü icrâsına i‘tinâ vü dikkat ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun, mezbûrların vusûllerinde kal‘aya vaz‘ u kal‘a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâklarından be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı Râ [Rebî‘ü'l-evvel] sene 1189.

Kelâmî.

Yeniçeri i‘lâmıyla emr yazılmışdır.

Fî evâ‘il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

Merkûm İbrâhîm Bey'in itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

Bâ-buyruldu.

[s. 47/2]

Hâlâ Beypazarı Hâssı Voyvodası Mehmed Sa‘îd zîde mecdühûya ve Ankara Kal‘ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât Hemşîre-i muhteremem ‘Âişe Sultân dâmet ‘ismetühâ ve zâdet iffetühânın havâssından Beypazarı Hâssı mülhakâtından Mihalıççık Kazâsı'na tâbî Kavak nâm karye sâkinlerinden İsmâ‘îl ve oğlu Mehmed nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup ehl-i ‘ırz makûlesini ta‘cîz ve tekdîr ve Hâss-ı mezbûrînin muhtell ve müşevveş olmasını mücib harekât-ı nâ-bercâya tecâsür eylediklerini kazâ-i mezbûr nâ‘ibi Mevlânâ Mustafa Nûrî zîde ‘ilmühû i‘lâm ve sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhsin, sen dahi kâ‘imele müşârün-ileyhâ tarafına ifâde itmekle müfsid-i mezbûr sâ‘ire ‘ibreten ve li-eclî'l-ıslâh Ankara Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak bâbında emr-i

şerîfim sudûrunu bâ-takrîr istid'â olunduğuna binâ'en takrîr ve Mevlânâ-i mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince, ancak mezbûr İsmâ'il'in li-ecli't-te'dîb Ankara Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhsin te'dîben ve ıslâhen mezbûr İsmail'i kal'a-i merkûma irsâl ve îsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde kal'a-i mezbûrda habs ve kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâkından tehâşî ve mücânebet ve vusûlünde Der-'aliyyeme tahrîr ve iş'âra mübâderet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene [1]189.

Râmî.

[s. 47/3]

Limni Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Siroz sükkânından Mahmûd Hoca-oğlu 'Abdullâh nâm kimesne gelüp bu kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed iken bunun içün ba'zı mefsedet-pîşelere mu'în olarak umûr-ı beldeye müdâhale ve ihtilâline bâdî veistirâhat-i ib'âd meslûb ve fesâdâta bâ'is olur deyü ashâb-ı ağrâz hilâf-ı inhâ iştikâ ve sâdır olan emr-i şerîfimle cezîre-i mezbûreye nefy ü iclâ ve hâl-i dîger-gün ve perîşân olduğun bildirüp cürmü 'afv ve itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeğın fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak şartıyla merkûm 'afv u itlâk ve sebîli tahliye olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene 1189.

Fâ'ik.

[s. 47/4]

Bir sureti;

Midillü Nâ'ibi'ne [...] ve Veznik-oğlu Ahmed'in Midillü Cezîresi'nden itlâkıyçün.

İkisinin battâlı birdir.

[s. 48/1]

Hâlâ Bosna Vâlisi vezîrim sadr-ı esbâk Halîl Paşa'ya ve Kıbrıs Cezîresi'nde vâkı' Lefkoşa Kādîsı'na hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyh bu def'a der-bâr-ı 'atûfet-medârıma vürûd iden tahrîrâtının hülâsasında sekiz on sene mukaddem Eyâlet-i Bosna'da izhâr-ı 'isyân iden Muharrem nâm şakînin rüfekâsından zümre-i kudâtdan Saraybosna sâkinlerinden Kürkçü-zâde 'Âlî Efendi demekle 'arîf kimesne kendü hâlinde olmayup kemâ fi's-sâbık eşkıyâyı tahrîk ve ihtilâl-i nizâm-ı serhadde nâdî bir şahs olup senin bu evânda birkaç gün dahi Saraybosna'ya 'adem-i duhûlün lâzım gelse merkûm 'Âlî fitne-i 'azîme zuhûruna bâ'is olmağın ahâlî-i Saray ihbâr itmeleriyle merkûm ahz ve ma'iiyyetinle ... götürüp el-yevm yanında mevcûd olmadığı tasfîr ve inhâ ve bu misillü mefsedet-pîşenin belde-i merkûmede bulunması bir vechile münâsib olmamağla mûmâ-ileyhin ismi cerîde-i kudâtdan hakk ve ref' ve kendüsü diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmasını istid'â ve mezbûr Kürkçü-zâde 'Âlî'nin ismi cerîde-i kudâtdan hakk ve kendüsü li-ecli't-te'dîb Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü tağrîb olunmak üzre emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehü dahi işâret itmeleriyle işâretleri mûcebince cerîde-i kudâtdan ismi hakk ve li-ecli't-te'dîb Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü tağrîb olunmak fermânım olmağın imdî sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin merkûm 'Âlî'nin cerîde-i kudâtdan ismi hakk olmağla li-ecli't-te'dîb mevlânâ-i müşârün-ileyhimin işâretleri mantûkunca mezbûru cezîre-i merkûmeye irsâl ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûru menfiyyen cezîre-i mezbûrede ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf âhar mahalle hareketine ruhsat ve cevâzdan mücânebet ve vusûlünü Der-'aliyyeme iş'âra mübâderet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

[s. 48/2]

Bandırma ve Mihaliç Voyvdaları'na ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Bursa ve Balıkesri ve Kapıdağı ve Mihaliç ve Bandırma ve Aydıncık? ve Kirmasti ve Mudanya ve Karesi ve Biga Kazâları'ndan ve etrâf havâlîden yapağı bey' iden tüccâr tâ'ifesi 'arz-ı hâl idüp zıkr olunan kazâlarda hâsıl olan kırkma yapağının mübâya'a ve Âsitâne-i sa'âdetime nakl ve resm-i gümrüğün ba'de'l-edâ müste'men harcı olmağla müste'men tâ'ifesi taraflarından iştirâ ve vilâyetlerine nakllerinde bir kat dahi reftiyye nâmıyla resm alınıp cânib-i mîrîye nef' husûsunu müstelzim iken Bandırma Kasabası sükkânından Donriye?-oğlu Karabet nâm zimmî tama'-ı hâmindan nâşî havâlî-i mezbûrede hufyeten yapağı iştirâ ve leylen İzmir tarafına nakl ve fûrûht birle mukaddem sâdır olan emr-i şerîfimin mazmûnu ifâde olundukça ihfâ itmeyüp îrâd-ı gümrüğe kesr-i îrâs idecek harekete cesâret eylediğin inhâ ve siz ki Bandırma ve Mihaliç voyvodaları mûmâ-ileyhümâsız, zimmî-i mesfûr te'dib olunmak içün ma'rifetiniz ile bulunduğu mahalde ahz ve Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve husûs-ı mezbûru ber-vech-i muharrer hâlâ İstanbul gümrük emîni Halîl zîde mecdühû dahi i'lâm eyledikde bi'l-fi'l başdefterdârım olan el-Hâc Mehemed Recâyî dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince ma'rifetiniz ile mesfûr bulunduğu mahalde ahz ve Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâ-fermânım olmağın siz ki Bandırma ve Mihaliç voyvodaları mûmâ-ileyhümâsız siz ma'rifetiniz ile mesfûru bulunduğu mahalde ahz ve Kütahya Kal'ası'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mesfûr Karabet zimmî vusûlünde kal'a-i mezkûrede muhkem kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından ve bir hatve mahall-i âhara ruhsatdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene 1189.

Ahsenî.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i M [Muharrem] sene [11]94.

[s. 48/3]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çavûşbaşı olan Mehemed Sa'îd dâme mecdühûya ve Bursa Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Saray-ı ‘atîk-i ma‘mûremde Baltacılar vekîl-i harcı Hâcî Mehemed nâm kimesnenin hilâf-ı rızâ-yı yümn-i iktizâ-i dâverânem harekât-ı nâ-bercâsı hasebiyle te‘dîb ve gûş-mâli lâzım gelmekle ‘ıyâl ü evlâdıyla emsâline ‘ibreten Burusa'ya nefy ü iclâ olunması fermân-ı humâyûnum olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin vekîl-i harc Hâcî Mehemed'i 'ıyâl ü evlâdıyla çâvûş mübâşeretiyle olduğu mahalden kaldırıp li-ecli't-te'dîb Burusa'ya nefy ü irsâl ve iclâyâ mübâderet ve sen ki Burusa Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin, vusûlünde 'ıyâl ü evlâdıyla menfiyyen Burusa'da ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf hâric mahalle hareketine ruhsatdan mübâ'adet ve vusûlünü ve ikâmetini çâvûş-ı merkûm ile Der-'aliyyeme i'lâma ihtimâm u dikkat eylemen bâbında. Bâ-buyruldu.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Vusûlünü müş'ir i'lâm vârid olmuştur.

13 R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]89.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]94.

[s. 48/4]

Dömenik Kazâsı Nâ'ibi'ne ve İnebahtı Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki Dömenik Kazâsı Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh Ahmed zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Dömenik Kazâsı'nda vâkı' emlâk-i humâyûnum re'âyâ ve fukarâ-i sâ'iresi meclis-i şer'e varup nefsi-i Dömenik sâkinlerinden ...-oğlu Nohari? nâm kocabaşı bundan akdem iki üç sene kazâ-i merkûmda umûr-ı fukarâyı rü'yet için kocabaşı nasb olunup fukarâ üzerine kendü cerr [ü] menfa'atıçün emvâl-i vâfire tarh ve tevzî' ve tahsîl ile emvâl-i fukarâyı ekl ü bel' ve fukarâya zulm ü ta'addîsi zâhir olmakdan nâşî cümle ma'rifetiyle mesfûru kocabaşılarından ihrâc ve umûr-ı re'âyâyâ ba'de'l-yevm karışmamak üzre tenbîh olundukda yine yine kocabaşı olurum sevdâsıyla icrâ-yı ta'arruz için re'âyâ fukarâsını bilâ-cürm vülât ve zâbitân ve derbendân ve bölükbaşlarına ifk ü iftirâ ile tecrîm ve tağrîme ictisâr ve kıbel-i şer'den bi'd-defa'ât mesfûr tenbîh ve habs olunmuşiken bir dürlü mütenebbih olmayup derûnunda muzmer olan fesâdında ısrâr

ve cinsinden hayâdîd makûlesine câsusluk ile fukarâ-i ra'yyeti âbâdî iştikâyâ giriftâr ve bu makûle fukarânın hasâretine ictisârından iclâları dîger-gûn olduğun inhâ ve mezbûr kazâdan ihrâc ve İnebahtı Kal'ası'na [s. 49] kal'a-bend olunmak içün emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve fî nefsü'l-emr istid'âları üzre mesfûr Nohari? nâm zimmî iclâ ve kal'a-bend olunmadıkça ıslâh-ı nefis olunmayacağı ve emvâl-i humâyûn re'âyâsına 'âciz-i perîşânlık târî olunacağına sen dahi 'ilmi muhîtdir deyü vâkı'-ı hâli hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Necîb.

[s. 49/1]

Burusa Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Yabtuk(?) Mehemed ve zevcesi Nefise ve Seyyid Hüseyin ve vâlidesi 'Âişe medîne-i Ebû Eyyûb el-Ensârî'de Davud AĞa Mahallesi sâkinlerinden köçekciyândan olup dâ'imâ envâ'-ı menhiyyâtı mürtekib ve kendü hâllerinde olmadıklarına binâ'en mezbûrlardan emniyyetleri meslûb olduğunu on beş neferden mütecâviz ehl-i 'ırz kimesneler mukaddemâ ihbâr ve 'ıyâlleriyle mahalleden ihrâc ve diyâr-ı âhara nefy ü iclâlarını hâlâ hâssa bostancıbaşı el-Hâc dâme mecdühû tarafından bâ-takrîr inhâ olunmakdan nâşî işbu sene-i mübâreke muharremü'l-harâmı evâhırında sudûr iden emr-i şerîfim mücebince Burusa'ya nefy ü iclâ olunup lâkin mezbûrlar ıslâh-ı nefis idüp ba'de'l-yevm köçekcilik ma'yyeti irtikâb itmeyüp kendü hâllerinde olmalarına birkaç nefer kimesneler bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyh huzûrunda tekeffül ve 'afv ve ıtlâklarını istid'â itmeleriyle mezbûrlar fî-mâ-ba'd töhmet-i merkûm bulunmamak şartıyla cürmleri ['afv] ve ıtlâkları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhe 'arz itmekle 'arzı mücebince ba'd-ezîn kendü hâllerinde olup hilâf-ı şer'-i şerîf hareket itmemek vechiyle cürmleri 'afv ve ıtlâk olunmaları bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189¹⁵⁰.

Hâşim.

[s. 49/2]

Niğbolu Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Mahmiye-i Selânik'de mukîm Peştamâlcılar Ahî Babası Ahmed Efendi demekle ma'rûf kimesne bundan umûr-ı gümrüğe dâ'ir vukû'u bulan müdâhalesine binâ'en li-ecli't-te'dîb Niğbolu Kal'ası'na kal'a-bend bâbında sâdır olan emr-i şerîfim Ocak tarafından çâvûş mübâşeretıyla medîne-i Selânik'e lede'l-vürûd merkûm Ahmed kusûruna mu'terif sem'an ve tâ'aten merâsimini ba'de'l-edâ fî-mâ-ba'd umûr-ı gümrüğe ve cehâmetü'l-vücûh müdâhale eylememek şartıyla ta'ahhüd ve nizâma rabt olunduğun inhâ ve merkûm Ahmed 'alîl ve hâlet-i peydâsına terahhumen cerâ'im-i güzêştesi 'afv ve ıtlâkı bâbında emr-i 'âlî-şânım sudûru recâsına Selânik Sancağı mutasarrıfı sadr-ı esbâk vezîrim Silâhdâr Mehmed Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehû bu def'a Der-'aliyyeme vürûd iden bir kıt'a mektûbuyla iltimâs ve istid'â-yı 'inâyet itmeğin iltimâsı mücebince fî-mâ-ba'd umûr-ı gümrüğe vechen mine'l-vücûh müdâhale ve tasaddî eylemeyüp kendü hâli ve 'ırzıyla mukayyed olmak şartıyla 'afv ve ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene 1189.

Nizâmî(?).

Tekrâr emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [11]90.

[s. 49/3]

Yeni-il Hâssı Voyvodası Çoban-zâde Mîr Mustafa dâme mecdühûya İskilib Kādîsı'na ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

¹⁵⁰ 32/1 numaralı hüküm ceza hükmü olup, tarihi 1189 yılı muharrem ayıdır. Burada ıtlak hüküm tarihinin sehven yazıldığını düşünüyoruz. Bu nedenle 1188 olarak değil düzelterek almayı uygun gördük.

Rumili Kādî'askeri sâbık Dâmâd-zâde Mehemmed Murâd edâmAllâhu te'âlâ zîdet fezzâ'ilehû Sûdde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüp mevlânâ-i mûmâ-ileyhin havâss-ı humâyûnumdan ber-vech-i mâlikâne berât-ı şerîfimle 'uhdesinde olan İskilib Kazâsı a'yânından İkiz-oğlu İbrâhîm nâm kimesne kendü hâlinde olmayup dâ'imâ fukarâya tecrîm ile envâ'-ı zulm ü ta'addî ve fesâdı zâhir olduğuna binâ'en mukaddemâ rahmen li'l-fukarâ Konya Kal'ası'na kal'a-bendiyçün mevlânâ-i mûmâ-ileyh ve Konya Kal'ası dizdârına hıtâben emr-i 'âlî-şân sâdır olup lâkin mezbûr İbrâhîm mütegalibeden olduğundan şer'-i şerîfle ve emr-i 'âlîye 'adem-i itâ'at birle firâr eylediğin inhâ ve bulunduğu mahalde ahz ve mahall-i ba'idesine irsâl ile tenfiz-i emr-i 'âlî-şâna mübâderet olunmak üzre sen ki Yeni-il hâssı voyvodası mûmâ-ileyhsin sana hıtâben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eylediği ecilden sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhsin mezbûr İkiz-oğlu İbrâhîm bulunduğu mahalden ahz ve mukaddemâ sâdır olan dîger emr-i 'âlî-şânım mücebine husemâsıyla terâfu'-ı şer' ve hakk-ı fukarâ ashâbına redd ü teslîm ve ihkāk-ı hakk ve merkûm İbrâhîm şer'-i şerîfe ve emr-i 'âlî-şânıma 'adem-i itâ'at birle firâr ve ke'l-evvel fukarâya zulm ü ta'addiden hâlî olmamağla merkûm İbrâhîm Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene 1189.

Şekîb.

Tekrâr kal'a-bendiyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [11]89.

[s. 50/1]

Aydın muhassılı vezîrim es-Seyyid Mehemmed Paşa'ya ve Birgi Kādîsı'na hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin bu def'a der-bâr-ı 'atûfet-medârıma nakl ü tesyîr eylediğin tahrîrâtında ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhin bir kıt'a i'lâmı Birgi Kazâsı sükkânından 'Abdurrahmân Efendi dimekle 'arîf kimesne celb-i mâl da'vâsında fâsidesini icrâya vesîle ittihâdıyla kazâ-i mezkûr mahkemesinde kassâm kitâbeti nâmıyla berât ihdâs, dâ'imâ 'ibâdullâhı ta'cîz ve tağrîm eylediğine binâ'en bundan

akdem ahâlî-i merkûm Der-‘aliyyeme ref‘-i ruk’a-i iştikâ eyledikde merkûmun ol vechile zâhir olan müdâhale ve ta‘addîsinin men‘ ü def‘iyyün seksen bir senesinde kânûn üzre sâdır olan emr-i ‘âlî mücebince müfsid-i merkûm mahkemeden tard ve muhkem tenbîh olunmuşiken ‘adem-i itâ‘at ve el-yevm icrâ-yı mefsedetde ısrâr itmekle babası vatanı olan kazâ-i mezbûre ile iki sâ‘at mesâfede vâkı‘ Doğan Karyesi'ne nefy ü iclâ ile ‘ibâdullâh şerr ü mazarratından tahlîs olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru tahrîr ve istid‘â olunduğu ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin inhâ ve iltimâsın ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhin i‘lâm ve ahâlînin mahzarı mücebince karye-i mezbûreye nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi mezbûr ‘Abdurrahmân'ı ma‘rifetin ve ma‘rifet-i şer‘le ahz ve karye-i merkûmeye nefy ü iclâ birle şerr ü mazarratından ahâlî-i fukarâyı tahlîse dikkat ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûru karye-i mezbûrede menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf hâric mahalle hareketine ruhsat ve cevâzdan mübâ‘adet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî‘ü'l-evvel] sene [1]189.

[s. 50/2]

Rumili Vâlîsi'ne ve İnöz Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sadr-ı a‘zam mektûbcusu hulefâsından el-Hâc Hâfız Mehemmed zîde mecdühû Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp berât-ı ‘âlî-şânımla mutasarrıf olduğu tîmarı karyelerinden Kesriye Kazâsı'na tâbî‘ Selceste(?) nâm karye mütemekkinlerinden zulm ile ma‘rûf Terance nâm zimmî fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup fukarâ-i ra‘iyyeti rencîde ve remîde itmemek üzre ma‘rifet-i şer‘le muhkem tenbîh ve te‘kîd ve bundan sonra memnû‘ ve mütenebbih olmayup mugâyir-i emr-i ‘âlî fukarâ-i ra‘iyyete zulm ü ta‘addîye cesâret ider ise mesfûr ‘alâ-eyyi-hâlin ahz ve İnöz Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak bâbında bin yüz seksen sekiz senesi evâsıt-ı şevvâlinde sâdır olan emr-i şerîfim mantûku üzre huzûr-ı şer‘de mesfûra gereği gibi tenbîh ve te‘kîd olunmuşiken mesfûr kuvvet-i mâliye ve kemâl-i huşûnet ve mel‘anetden nâşî Kesriye a‘yânı olanları itmâ‘ birle hilâf-ı emr-i ‘âlî tekrâr karyeye kocabaşı nasb ve sâhib olduklarından mehâbet-rîz-i sudûr olan fermân kazâ-cereyânıma ‘adem-i itâ‘at ve derûn-ı mefsedet derûnunda muzmer olan habâseti edâ kasdıyla karyenin tekâlif defterini ahz ve başına bölükbaşı ve sekbân, Arnavud eşkıyâsını cem‘ ve tekâlif

tahsîli bahânesiyle her bir re'âyâ fukarâsından beşer ve üçer yüz gurus tahsîl ve edâya iktidârı olmayan bî-kes re'âyâ fukarâsını cebren ve kahren ahz ve der-zincîr ve emvâl ü eşyâlarını fûrûht itdirderek tahsîl eylediğinden başka gasb-ı emvâl ve hetk-i a'râz ve bunun emsâli niçe niçe etvâr-ı nâ-bercâya tasaddî ve yevmen fe-yevmen zulm ü şekâveti müzdâd ve nihâyeti olmadığından re'âyâ fukarâsının ekserîsi terk olan ve diyâr-ı âhara dağılup şerrinden karyelerine gelmekden ictinâb ve mevcûd olan re'âyânın dahi emn ü râhatları meslûb ve perâkende vü perîşân olacakları emr-i mukarrer ve ol vechile mûmâ-ileyhin tîmârı karyesinin bi'l-küllîye harâbına bâ'is ü bâdî ve mesfûr te'dîb olmadıkça irâhe-i 'ibâd mümkün olmadığı bundan akdem inhâ ve Rumili vâlîsi ma'rifeti ve ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle mesfûr Terance? 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve kayd u bend ile İnöz Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend ve şerr ü şekâvetinden ve zulm ü ta'addîsinden re'âyâ fukarâsını tahlîs birle terakkiye-i hâlleri emrine mezîd-i i'tinâ ve dikkat olunmak istid'â eyledikde Rumili vâlîsi ma'rifeti ve ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle istid'âsı ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince Terance zimmîyi 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve li-ecli't-te'dîb kayd u bend ile İnöz Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmak bâbında sene-i mezbûre¹⁵¹ evâsıt-ı zilhiccesinde sudûr iden emr-i şerîfim ta'yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından Mahmûd Çâvûş zîde kadrûhû yediyle ol tarafa vürûdunu mesfûr haber aldıkda mu'in-i eşkıyâ olan Kesriye a'yânının konağında ihtifâ itmekle ahzi mümkün olmadığından Çâvûş-ı mûmâ-ileyh bilâ-mûceb üç aydan berü karye-i mezbûrede meks ü ikâmet üzre olduğunu mevsûk'ül-kelim kimesneler sahîhan ihbâr eylediklerin bildirüp sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ma'rifetinle her ne mahalde ihfâ itmiş ise sırran ve 'alenen bi't-tahrîr tecessüs ve tefahhus olunarak şakî-i mesfûr 'alâ eyyi vech-i kân ahz ve ele götürüp Çâvûş-ı mûmâ-ileyhe teslîm ve kal'a-i mezbûreye irsâl birle vedî'a-i cenâb-ı Rabb-i 'izzet olan fukarâ-i ra'yyet şerr ü şekâvet ve zulm ü ta'addîsinden tahlîs olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz ahkâm-ı kuyudâtı tetebbu' olundukda vech-i meşrûh üzre târîh-i mezbûrda emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ma'rifetinle şakî-i mesfûrun ahz ve kal'aya irsâli senden matlûb-ı mülûkânem idüğü ma'lûmun oldukda her ne mahalde

¹⁵¹ Bu kısımda hükmün altına devamı için bir işaret konularak (sayfada yer olmasına ve burada bir hüküm daha olmasına rağmen) sayfa sonunda paralel olarak devam edilmiştir. Bunun sebebini tam olarak bilemiyoruz.

muhtefî ise sırran ve ‘alenen bi't-taharrî gereği gibi tecessüs ve tefahhus olunarak şakî-i mesfûru bi-eyyi hâlin ele götürüp çâvûş-ı mûmâ-ileyhe teslîm ve kal‘a-i mezbûreye irsâl eylesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde mesfûru kal‘a-i mezbûrede muhkem habs ve kal‘a-bend eyleyüp tekrâr ıtlâkıyçün emrim varmadıkça ıtlâk ve firârından ve bir hatve mahall-i âhara hareketine ruhsat ve cevâzdan gâyetü'l-gâye hazer ve mücânebet ve kal‘aya vusûlünü müş‘ir Der-‘aliyyeme i‘lâm olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

İşbu emr-i ‘âlî çâvûş mübâşeretiyle lede'l-vusûl li-ecli'l-ihzâr taraf-ı şer‘den mesfûrun mütemekkin olduğu karye-i mezbûreye âdem irsâl olundukda mesfûr karye-i merkûmede bulunmayup ticâret tarîkiyle mahall-i âharda olmağla her ne zemân gelür ise mahall-i mezbûra gönderilmek içün Rumili Vâfisi'ne irsâl idivir deyü bi'l-cümle ahâlî-i karye ta‘ahhüd eylediklerini nâlık Kesriye Nâ'ibi Mustafa Efendi'nin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-fermân şerh virildi.

Fî gurre-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

Tekrâr kal‘a-bendiyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 3 L [Şevvâl] sene [1]189.

[s. 50/3]

Anadolu Vâfisi vezîrim ‘Abdî Paşa'ya bu husûsa Der-‘aliyyemden mübâşir ta'yîn olunan [...] zîde kadrühûya, Kütahya Kal‘ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki; Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin, Kethüdân ‘Osmân bundan akdem Teke Sancağı'na me'mûr olduğu esnâda Terkemîş hâssı re‘âyâlarından yedlerinde serbestiyyeti müş‘ir hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûn ile mu'anven emr-i şerîfî ibrâz itmişler iken hâsslıktan ihrâc ve birkaç kimesneye mâlikâne virilmişdir deyü mugâyir-i serbestiyyet Yılanlı Musa'nın oğlu Mustafa nâm mütegalibeyi üç yüzden mütecâviz süvârî ile yanına celb ve mukâta‘a-i mezbûre derûnuna duhûl ve kasaba be-kasaba geşt ü güzâr ve dış kirası nâmıyla fukarânın yirmişer otuzar guruşlarını ve yüz otuz

re's bârgîrlerini gasb ve dört nefer ehl-i 'ırzın evlâdlarını ahz ve 'özre tasaddî itmeleriyle mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ-yı şâhânem gasb eyledikleri nukûd ve devvâb ve mevâşîleri istirdâd ve te'dîb olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu Gül-hisâr-ı hamid ve Karaağaç ve Siroz ve İrle ma'a Yavice kâdîları başka başka 'arzlarında ve re'âyâ fukarâsı mahzarlarında ve Terkemiş Voyvodası Hâcî 'Osmân zîde kadrühû 'arz-ı hâllerinden tahrîr ve istid'â eyledikleri ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyh mübâşir mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mukâta'a-i mezbûre fukarâsından mugâyir-i serbestiyyet bi-gayri hakkın cebren ahz olunan emvâl-i nukûda ve nehb ü gâret eyledikleri devvâb ve mevâşî temâmen tahsîl ve ashâbına ba'de'l-istirdâd mezbûr Mustafa ıslâh-ı nefis idinceye dek himâyeten li'l-fukarâ Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer Kethüdâlık merkûm ile mezkûr mukâta'anın fukarâ-i ra'iiyyetden bi-gayri hakkın cebren aldıkları nukûd ve devvâb ve mevâşî temâmen tahsîl ve ashâbına redd ü teslîm birle ihkāk-ı hakk ve ıslâh-ı nefis için mezbûr Mustafa'yı Kütahya Kal'ası'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde kal'a-i mezbûra vaz' u kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlāk ve firârından mübâ'adet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene 1189.

Hasbî.

[s. 51/1]

Anadolu Vâlîsi'ne ve Ankara Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Ankara Sancağı'nda Şorba Kazâsı'nın ahâlî fukarâları Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp bunların Şorba Kazâsı sükkânından mütegalibe ve cebâbire 'Abdülkâdir nâm kimesne ile olan hukûk-ı da'vâlarının rü'yeti bâbında mukaddemâ ol tarafa emr-i şerîf ile müvellâ ta'yîn olunan Mevlânâ Torun Mehemed zîdet fezâ'ilehü ve mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından İbrâhîm dâme mecdühûya hıtâben sâdır olan emr-i şerîf mücebince mezbûr 'Abdülkâdir da'vet olundukda 'adem-i itâ'at birle firâr ve ahâlî-i mezkûre huzûr-ı şer' de havaya âgâz ve firârî-i mezkûr a'yânlık iddi'âsıyla üzerlerine tasallut ve Ankara a'yânına istinâden

ba'zı ehl-i 'ırzı bilâ-mûceb ittihâm ve tecrîm ve ehl-i 'ırza gamz ve ızrâr ve bin yüz seksen senesinden berü tevzî' defterlerine bilâ-emr-i şerîf kendü nefsiyçün zamm eylediği akçanın hesabı rü'yet ve zimmetinde otuz altı kîse akça hukûk-ı fukarâ sâbit ve edâsına tenbîh-i şer'î ve umûr-ı vilâyete müdâhaleden men' olunmuşiken edâda muhâlefet ve tasallutu 'ibâdullâh üzerlerinden zâ'il olmağla mezbûr 'Abdülkâdir ahz ve Ankara nâ'ibi huzûrunda terâfu'-ı şer' ve zimmetinde şer'le sâbit ve mütehakkık olan hukûk-ı fukarâ ba'de'l-istirdâd bilâd-ı âhardan birine nefy ü iclâ olunmak için mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin i'lâmında tahrîr ve inhâ eylediğine binâ'en vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için sâbıkâ Anadolu vâlisine ve Ankara Sancağı mutasarrıfına ve Ankara nâ'ibine hitâben yüz seksen bir senesi evâsıt-ı rebî'u'l-âhırında emr-i şerîf sâdır olmuşiken mezkûr 'Abdülkâdir itâ'at-i emr-i 'âlî itmeyüp iki yüz nefer süvari ve sekbân eşkiyâsını cem' ve refiklerinden el-Hâc Hüseyin ve Hâcî-oğlu Mehemmed ve Hâcî Mustafa ve Hâcî İsmâ'îl ve 'Ömer ve Süleymân nâm kimesneler ile yekdil ahâlî-i mezbûrdan on iki bin beş yüz gurus ahz eylediğinden gayrı kazâ-i mezbûr sâkinlerinden 'Âlî ve Mustafa nâm kimesneleri dahi bi-gayrı hakkın katl ve mezkûr 'Abdülkâdir hîlesini tesyîr için aldığı i'lâmı Der-sa'âdetime irsâl ve zulm ü ta'addîsinin nihâyeti olmayup ahvâl-i fukarâ dîger-gûn olmağla mübâşir ma'rifetiyle şer'le görülüp icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında bundan akdem emr-i şerîf sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâm tettebbu' olundukda vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virildiği ba'de'l-ihrâc husûs-ı mezbûr için mukaddemâ sâdır olan fermân-ı 'âlî tenfiz olmamağla ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle mezbûr 'Abdülkâdir 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve iddi'â-yı hukûk idenler ile ber-muktezâ-yı şer'-i kadîm hakk ve 'adl üzre ferdan ferdan terâfu'-ı şer' ve sâbit olan hukûk-ı 'ibâd temâmen tahsîl ve ashâbına redd ü teslîm ve kendüsü Kütahya Kal'ası'na vaz' ve keyfiyyet 'arz ve i'lâm olunmak için yüz seksen iki senesi evâ'il-i rebî'u'l-âhırında Anadolu vâlisine ve Ankara Kazâsının nâ'ibine ve Kütahya Kal'ası dizdârına hitâben emr-i 'âlî sâdır olunmuşiken tenfiz ve icrâ olunmadığından mezkûr 'Abdülkâdir zulm ü ta'addîsi evvelkinden ziyâde olup tahammüle kudretleri olmaduğun bildirüp mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mûcebince müceddeden emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz ahkâm kuyudâtına mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre târîh-i mezkûrda sâdır olan emr-i 'âlî mübâşiri Feyzullâh Çavûş yediyle lede'l-vürûd kazâ-i merkûm ahâlîleri da'vet-i şer'

olundukda gerek kazâ ahâlîsinden müdde'î ve gerek müdde'î-i 'aliyye tarafı varız deyü 'avk u te'hîr ile mübâşir-i mezbûr altmış gün mikdârı meksinden sonra tarafeynin vekîlleri gelüp bizim da'vâ ve nizâ'ımız olmayup beynlerimiz tevkîf ve müsâlaha olduk deyü vekâleten cevâb eylediklerini hâvî sâbıkâ Ankara nâ'ibi Süleymân zîde 'ilmühûnun vârid olan 'arzının mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî sâdır olan emr-i mezkûrun kaydı bâlâsına sene-i mezbûre cemâziye'l-âhırında yirmi altıncı günü şerh virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın mübâşir ma'rifetiyle mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene 1189.

Mahallinde mürâfa'a olunmak üzere tekrâr emr yazılmışdır.

Evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [11]94.

İşbu emr-i 'âlî lede'l-vusûl mukaddemâ mezbûr 'Abdülkâdir ile mürâfa'a olundukda bin beş yüz guruşa sulh veya hüccet-i şer'iyye mu'ârazadan men' olunmuş olmağla iddî'â-yı mezkûreden ahâlînin haberleri olmayup mechûlû'l-esâmî kimesnelerin hilâf-ı inhâ iştikâ eylediklerini nâtık Anadolu Vâlîsi vezîr-i mükerrem 'Abdî Paşa'nın vârid olan mektûb ve Ankara kâdîsının i'lâmının mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

Fî 1 C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

Fî-mâ-ba'd emr-i merkûm ile mezbûr rencîde ve kal'a-bend teklifi? ile ta'addî ve müdâhale olunmamak üzere Anadolu vâlîsi müşâr, mevlânâ ve dizdâr-ı mûmâ-ileyhime hitâben i'lâm-ı hâl için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 25 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 51/2]

Hâlâ Anadolu Vâlîsi Vezîr 'Abdî Paşa'ya ve Kütahya Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sâbıkâ Kütahya mütesellimi es-Seyyid 'Abbâs'ın sırran ve 'alenen keyfiyeti su'âl ve istiknâh [ve] hakikat-i hâli Der-'aliyyeme i'lâm olunmasını hâvî sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin bundan akdemce sana hitâben şeref-efzâ-yı sudûr olan emr-i

münîfim tarafına vürûd ve mûcebince mezbûrun ahvâli tefahhus olundukda sefer-i humâyûn sebebi ile Anadolu Eyâleti'ne mütesellim olarak iktisâb-ı tagallüb-i rencber? ve eyâlet-i merkûme derûnunda mevcûd zaleme ve erbâb-ı tagallübü istishâb ve ehl-i 'ırz olanları beher vechile tekdîr ve ihâfe ve ehl-i fukarâyı tecrîm ve tağrîm ve meblağ-ı vâfire ahz eylediğinden başka sâbıkâ Kırım Hânı ser'askeri vezîrim Silâhdâr İbrâhîm Paşa iclâlehûnun eyâdî-i küffâra giriftâr olmak takrîbi ile imdâd-ı seferiyyesinin hesâbı 'alâ hâlihi kalup el hâletü hâzihî Anadolu Eyâleti içinde kapusuz levendât eşkıyâsı taraflarından ne makûle hasâret zuhûr iderse o mahall-i mezkûrun vaz' itdikde ifsâd eylemesinden nişâne eyleyüp bi-gayri hakkın kazâlardan aldığı emvâl bî-nihâye olduğundan cerâ'iminin tecessüsüyle icrâ-yı mücâzât-ı meşrû'ası kasabası şetm-didegân ve mağdûrünün ma'lûmları olduğu sûretde Kütahya'ya ictimâ' ve merkûmun zimmetinde katı vâfir cerâ'im tahakkuk ideceği ve 'ibâdullâh üzerlerinden def'-i şerr ü tagallübü bâ'is-i isticlâb-ı de'avât-ı berâyâ ve bâdî-i tazyîk-i tanzîm-i memleket olacağı zâhîr ve hüveydâ olduğunu 'arz-ı mevsûkü'l-kelim kimesne[ler] alâ-tarîki'-ş-şehâde inhâ ve ihbâr eyledikleri ecilden mezkûr es-Seyyid 'Abbâs'ın Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend ve sefer-i humâyûn zemânından berü gerek emvâl-i seferiyye ve gerek kazâ [ve] kurâ zulmen aldığı mâl-ı cerâ'imın muhâsebesi rû'yet ve zimmetinde sübût olan hukûk-ı 'ibâd ba'de'l-istirdâd mücâzât-ı meşrû'ası edâ olunmasını müş'ir emr-i celîlü'l-kadrim sudûru bu def'a irsâl eylediğın tahrîrâtın ve Kütahya nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh el-Hâc Mehmed Sâdık zîde 'ilmühûnun hülâsasında derc ve tastîr olunmağla merkûm 'Abbâs'ın mübâşir ma'rifetiyle hesâbı rû'yet ve ashâb-ı hukûk ile şer' ile ba'de'l-mürâfa'a li-ecli't-te'dîb Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend ve zimmetinde sübût olan hukûk-ı 'ibâd ve sâ'ir mevâdd sûret-i sicillâtıyla Der-'aliyyeme i'lâm ve ba'dehû ne vechile emrim sâdır olur ise ana göre 'amel ü hareket olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan [...] zîde mecdühû ile irsâl olunmuşdur. Bu makûle tazallüm-i halkullâhın ve 'aceze ve mesâkin ve vedâyi'-i rabbü'l-'âlemîne tasallut ve tagallübüne vechen mine'l-vücûh rızâ-yı husrevânem olmayup mürtekib olduğu ef'âl-i şenî'asının bi'l-muvâceheye zâhire ihrâcı ve istirdâd-ı hukûk-ı 'ibâd ve emsâlinin terhîbi husûsu mevâdd-ı 'adâlet-karâr-ı husrevânem olduğuna binâ'en siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhümâsız ber-minvâl-i muharrer mezbûru ahz ve huzûr-ı şer' muhâsebesini rû'yet ve ihzâr ve

mübâşir ma'rifeti ve inzimâm-ı re'y ve nezâretinizle ve husemâsıyla yegân yegân mürâfa'a-i şer' itdirdikden sonra kendüsünü Kütahya Kal'ası'na vaz' ve kal'a-bend ve üzerine sâbit olan hukûk-ı 'ibâd ve sâ'ir mevâdd sûret-i sicillâtıyla der-bâr-ı 'atûfet-karâr-ı şâhâneme 'arz ve i'lâma mübâderet ve ba'dehû ne güne emrim sudûr ider ise mûceb ve muktezâsıyla 'amel ve hareket eylemeniz bâbında.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene [1]189.

Hukûk-ı 'ibâd ba'de'l-istirdâd keyfiyyet i'lâm olunmak üzre emr yazılıp mühimmeye kayd ...

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]89.

Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup fukarâya cevri ü ezâ itmek şartıyla cürmü ['afv] olup ıtlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

[s. 52/1]

Filorina ve zikri âtî papasın bulunduğu mahallin kâdîlarına ve Platimana Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp Filorina Kazâsı'nda ... nâm karyede mutavattın Çapkan York(?) demekle ma'rûf Papa Dimitri nâm müfsid kendü hâlinde olmayup hevâ-yı nefsânîyyesine tabi'îyyet ve âyînlerine mugâyir hareketden hâlî olmadığından şerr ü mazarratından ehl-i 'ırsın râhatları meslûb ve müstehakk-ı te'dîb olduğu ihbâr olduğundan sebep mesfûr karye-i mezbûr ve sâ'ir bulunduğu mahalde Yüzgrad'da(?) baş bölükbaşı ma'rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Platimana Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre kal'a-bend olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ül-evvel] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 52/2]

Ohri ve zikri âtî papasın bulunduğu mahallin kâdîları ve Aynaroz Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp Pirlepe metropolidi iltizâmına dâhil Ohri Kazâsı'ndan Ayanikola¹⁵² Manastırı'nda sâkin Varsami nâm keşîş kendü hâlinde olmayup müfsid ve mütemerrid olup âyînlerine muhâlif hareket ve ehl-i 'ırz zümresini tekdîrden hâlî olmayup te'dîbi müstahikk olduğun sebeb mesfûr manastır-ı mezbûr ve sâ'ir bulunduğu mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Aynaroz Cezîresi'nde vâkı' Lavra Manastırı'nda manastır-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre manastır-bend olunmak emrim olmuştur.

Fî evâhır-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]189.

Mükerremî.

[s. 52/3]

Tahta Serdârı'na ve Seddülbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Zu'amâdan Ahmed Es'ad zîde kadrühû Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp bâ-berât-ı 'âlî mutasarrıf olduğun ze'âmeti karyelerinden Hüdâvendigâr Sancağı'nda [...] Kazâsı'na tâbi' Karabürçek nâm karye sâkinlerinden Feyzullâh nâm kimesne öteden berü mu'în-i eşkıyâ ve re'âyâyâ zulm ü ta'addîsi hadden bîrûn olduğundan mâ'adâ bu esnâda sen ki tahta serdârı mûmâ-ileyhsin tarafından kazâ-i mezbûrun serdârlık vekâletini alınup za'îm-i mûmâ-ileyhin subaşısını karyeleri umûruna karışdırmayup ol vechile ze'âmeti mahsûlünün kesr ü noksân tertîbine bâ'is olduğun bildirüp ma'rifetinle mezkûr serdârlık vekâletinden ref' ve ıslâh-ı nefis için kal'a-bend olunmak bâbında hükm-i humâyûnum recâ ve bâlâda mezkûr Karabürçek Karyesi'nde serdâr olan sen ki tahta serdârı mûmâ-ileyhsin 'uhdende olan kazâyâ dâhil olup ze'âmet-i mezbûr re'âyâsına dest-i tetâvul ve ta'addîsine rızâ-ı 'aliyyem olmamağla mezbûr tarafından ref' ve ahâlînin muhtârı ve himâyelerine sâhib muktedir bir serdâr vekîli ta'yîn ve mezbûr Feyzullâh istid'â olunduğu üzre bermûceb-i 'ibret li-ecli't-te'dîb Seddülbahr Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmak

¹⁵² "Yankola" olarak okunacak halde yazılmıştır. Ancak "Ayanikola Manastırı" olduğunu düşünmekteyiz.

bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan iftîhârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir Mehemed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Hattî.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

[s. 52/4]

Diyârbekir ve Maraş Vâlîleri'ne hüküm ki;

Bu def'a Der-'aliyyeme vürûd iden Behesni Kādîsı'nın i'lâmında ve Siverek voyvodalarının 'arz-ı hâllerinde Samsat Kazâsı'nda sâkin Mîr 'İzzeddin-oğulları 'Âlîşir veled-i Odhan? ve 'Abdî nâm müfsid-şî'ârlar hevâlarına tâbi' erâzil ü eşhâs ile gâh bî-gâh nehr-i Fırat'ı 'ubûr ve ahâlî ve fukarâyı tecrîm ü tağrîm ve gûnâ-gûn cevır ü ezâ ve zulm ü ta'addîye mübâderet ve ashâb-ı mâlikâne ve fukarâ-i ra'iiyetin perîşânlıklarına bâdî ve 'illet olduklarına binâ'en mezbûrlar ahz ve li-ecli't-te'dîb islâh-ı nefis idinceye değin Diyârbekir Kal'ası'na kal'a-bend olunmalarını hâvî emr-i münîfim sudûru istid'â olunmağla siz ki vezîrân-ı müşârün-ileyhümâsız fî-mâ-ba'd merkûmlar bi'l-mûceb nehr-i Fırat'ı berüye güzâr ve ahâlî-i fukarâya îsâl-i şürûr ve hasârete ictisâr iderler ise ahz ve te'dîben Diyârbekir Kal'ası'na kal'a-bend ve haklarında sübût olan mevâdd sûret-i sicillâtıyla i'lâm olunması fermânım olmağın vech-i meşrûh üzre 'amel ve hareket eylemeniz bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile irsâl olunmuşdur. Bu makûle eşrâr ve fisk? vedâyi'-i cenâb-ı Rabbü'l-'izzete tasallut ve tecâvüzlerine rızâ-yı dâverânem olmayup havza-i eyâletiniz dâhilini erbâb-ı şekâvetden tazyîka sizin vâcibe-i zimmetiniz olmağla imdi sâlifü'l-beyân 'İzzeddin-oğulları 'Âlîşir veled-i Odhan? ve 'Abdî ba'd-ezîn Fırat suyunu berü geçeye mürûr ve ızrâr-ı 'ibâda tasaddî eyledikleri sûretde bi'l-ittifâk ele götürüp Diyârbekir Kal'ası'na vaz' ve üzerlerine sâbit olan mevâddı sûret-i sicillâtıyla Der-

‘aliyyeme i‘lâm ve tahrîre ihtimâm u dikkat ve tesâmüh ve müsâheleden ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî evâ’il-i R [Rebî‘u’l-âhır] sene 1189.

[s. 53/1]

Bosna Vâlîsi sadr-ı esbâk vezîrim el-Hâc Halîl Paşa'ya ve Bosna Mollâsı'na ve İmâmı'na ve Kādîsı'na hüküm ki;

Medîne-i Saraybosna'da sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve hutabâ ve meşâyih-i kirâm ve yeniçeri serdengeçdi ağaları ve ‘alemdârân ve Ocak ihtiyarları ve fukarâ ve zu‘afâ Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp fi'l-asl Anadolu'da Amasya sâkinlerinden iken yedi sene mukaddem medîne-i merkûmeye gelüp tavattun ve Bosna cizyesi mâlından yevmi altmış akça ile medrese-i cedîde mollâsı olan es-Seyyid ‘Abdullâh Efendi dimekle ‘arîf kimesne kendü hâlinde olmayup kürsîlerde ve sâ‘ir va‘az ve nasîhat idecek mahallerde tavr-ı nasîhatden hâric kelâma cesâret ve hükkâm-ı kirâma itâle-i lisân ve müsâferet tarîkiyle vürûd iden ‘ulemâ ve sulehâ ve gurebâyı va‘az ve nasîhatden men‘ ü zecr ve ahâlî ile ‘adem-i imtizâcından nâşî ihtilâle(?) bâ‘is ve kîl u kâle bâdî olduğun inhâ ve mezbûr Seyyid ‘Abdullâh medîne-i merkûmeden ihrâc ve ıslâh-ı nefis idinceye dek vatan-ı aslîsi olan Amasya'ya nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda Saraybosna'da sâkin bundan akdem hakkında bi‘d-defa‘ât evâmir-i şerîfe sâdır olan Kürkçü-zâde ‘Âlî Efendi dimekle ma‘rûf kimesne kudâtdan olmak hasebiyle bir kimesneden tehâşîsi olmadığına binâ‘en eşhâs makûlesini tahrîk-i bezl imdâd-ı seferiyyenin ta‘tîline bâdî olduğundan başka sâbıkâ kul kethüdâsı ‘Âlî zîde mecdühû Saraybosna yeniçeri zâbitliği ve nizâmına me‘mûriyyet ile ol tarafa vürûdunda ahâlî-i vilâyeti ağrâz(?) ve eşhâs başına cem‘ ve gûnâ-gûn mefsedete ictisâr idüp lâkin zâbit-i mûmâ-ileyh haklarında emr-i ‘âlî sâdır olan kimesneleri i‘lâm ile tathîr-i vilâyete dest-res olundukda müfsid-i merkûm havfa teba‘iyyet ile mu‘în olan Amasya'yı vâ‘iz Seyyid ‘Abdullâh Efendi dimekle meşhûr kimesne ile ma‘an firâr ve Âsitâne-i sa‘âdet'de Nakîb Hânı'nda ikâmet ve zâbit-i mûmâ-ileyhe mu‘în olan ehl-i ‘ırz kimesnelerin haklarında ifk ü iftirâ ve sulehâdan Saray Müftîsi Şerîf Mehmed zîde ‘ilmühû içün fevt oldu deyü hıdmet-i fetvâyı vâ‘iz-i mezkûre

ihâle ve Saraybosna'ya duhûle vesîle tedârükünde oldukları mütevâtir olduğu zâbit-i mûmâ-ileyh tarafından Ordu-yı humâyûnuma tahrîr ve 'ibâdullâha merhameten müfsid-i merkûm 'Âlî fî-mâ-ba'd Saraybosna'ya ayak basmamak üzere mahall-i âhara ve mezbûr vâ'iz Seyyid 'Abdullâh Efendi dahi vatan-ı aslîsi olan Amasya'ya nefy olunması istid'â olunmakdan nâşî merkûmân Der-'aliyyemde bi't-taharrî bulundurulmayup 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve ber-vech-i muharrer nefy ü iclâ olunmaları bâbında rikâb-ı humâyûndan emr-i şerîf sudûru vezîr-i a'zam sâbık müteveffâ Muhsin-zâde Mehmed Paşa tarafından bâ-mektûb iltimâs vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf sudûrunu Şeyhü'l-islâm-ı esbâk işâret itmeleriyle işâretleri mücebince çavûş mübâşeretiyle ikisi dahi Amasya'ya nefy ü iclâ olunmak bâbında bin yüz seksen yedi senesi evâsıt-ı recebinde emr-i şerîf virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince vâ'iz-i mezbûr Seyyid 'Abdullâh Amasya'ya nefy ü iclâ olunması 'âlemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdâlü'l-fudalâi'l-müteverri'in bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mîr İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince mezbûr vâ'iz Seyyid 'Abdullâh vatan-ı aslîsi olan Amasya'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın siz ki vezîr-i müşârün-ileyh ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhümâsız, mevlânâ-i müşârün-ileyhin işâretleri mücebince mezbûr vâ'iz 'Abdullâh'ı vatan-ı aslîsi olan Amasya'ya nefy ü iclâ ve sen ki Amasya kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyh vusûlünde merkûmu medîne-i Amasya'da menfîyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve sebîli tahliye olunmakdan mübâ'adet eylemen bâbında¹⁵³ fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Ba'dehû ...¹⁵⁴

Bâ-işâret-i 'aliyye itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 53/2]

Edirne Mollâsı'na ve Dimetoka Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

¹⁵³ Hemen yanına "deyü" yazılmıştır, ancak biz metne "bâbında" ifadesi yeterli olduğundan almadık.

¹⁵⁴ Hükümün sağ alt tarafına yazılmıştır.

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği ve Âsitâne-i 'aliyyemde mukîm metropolidân Sûdde-i sa'âdetüme mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp Edirne ve tevâbi'i metropolidi taht-ı iltizâmına dâhil Edirne muzâfâtından Yeniköy nâm karye mütemekkinlerinden Papa Falço? nâm papas müfsid ve mütemmerid ve hevâ-yı nefsâniyyesine tâbi' olup âyîn-i Rûma mugâyir harekât-ı na-marziyyeye cesâretten hâlî olmayup ve mersûm(?) sezâ-vâr-ı gûş-mâl te'dîb olunduğu patrik-i mersûm tarafına ihbâr olunduğun inhâ ve müfsid-i mersûm Papa Falço? Yeniköy ve sâ'ir ol havâlîlerde bulunduğu mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Dimetoka Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu istid'â itmeleriyle vech-i meşrûh üzre kal'a-bend olunmak için yazılmışdır.

Evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.¹⁵⁵

Kelâmî.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı N [Ramazan] sene [11]89.

[s. 53/3]

Rodos Kādîsı'na ve İstanköy Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

İstanköy sâkinlerinden İsmâ'il nâm müfsid Rodos'da inşâsı fermân olunan kalyonların ta'tîline bâ'is olur hâlâta cesâret ve müfsid ve müzevvir olmağla li-eclî't-te'dîb vilâyeti olan İstanköy'e nefy ü iclâ ve bilâ-ıtlâk mahall-i âhara 'azîmetine ruhsat virmemek için emr-i şerîfîm sudûru bâ-takrîr istid'â olunmağla vech-i meşrûh üzre çâvûş mübâşeretiyle nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Rodos kādîsı mûmâ-ileyhsin, mezbûru vilâyeti olan İstanköy'e çâvûş-ı merkûm mübâşeretiyle nefy ü irsâl ve sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde İstanköy'de menfiyyen meks ü ikâmet itdiriüp bilâ-emr-i şerîf itlâkından mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Kelâmî.

¹⁵⁵ Alışılacağı üzere ay rumuzu olması gerekirken, burada ay rumuzu yoktur.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 54/1]

Anadolu Vâlisi'ne ve bu husûsa Der-'aliyyemden mübâşir ta'yîn olunan [...] zîde kadrühûya ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin Kethüdâlık 'Osmân, Teke Sancağı'na olduğu esnâda Terkemiş Hâssı re'âyâları yedlerinde olan serbestiyyeti müş'ir hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîfi ibrâz itmişler iken hâsslıktan ihrâc ve birkaç nefer kimesnelere ber-vech-i mâlikâne virilmiştir deyü mugâyir-i serbestiyyet Yılanlı Musa'nın oğlu Mustafa nâm mütegalibeyi üç yüzden mütecâviz süvari ile yanına celb ve mukâta'a-i mezbûre derûnuna duhûl ve kasaba be-kasaba geşt ü güzâr ve diş kirâsı nâmıyla fukarânın yirmi beşer ve otuzar guruhlarını ve yüz otuz re's bârgirlerini gasb ve dört nefer ehl-i 'ırzın evlâdlarını ahz ve bunun emsâli ta'addiyâtlarının nihâyeti olmamağla mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ-yı pâdişâhânem gasb eyledikleri nukûd ve devvâb ve mevâşîleri istirdâd ve te'dîb olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu Gölhisar-ı Hamid ve Karaağaç Gölhisar ve Siroz ve İrle ma'a Yavice kâdîları başka başka 'arzlarında ve re'âyâ fukarâsı bir kıt'a mahzar ve Terkemiş voyvodası Hâcî 'Osmân zîde mecdühû 'arz-ı hâllerinde tahrîr ve istid'â itmeleriyle sen ki vezîr-i müşârün-ileysin mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mukâta'a-i mezbûre fukarâsından mugâyir-i serbestiyyet bi-gayri hakkın cebren ahz olunan emvâl-i nukûda ve nehb ü gâret eyledikleri devvâb ve mevâşî temâmen ashâbına ba'de'l-istirdâd merkûm Mustafa ıslâh-ı nefis idinceye dek himayeten fukarâ Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer Kethüdâlık merkûm 'Osmân ile ve mezkûr Mustafa fukarâ-i ra'iiyyetden bi-gayri hakkın ahz eyledikleri nukûd ve devvâb ve mevâşîleri mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle temâmen tahsîl ve ashâbına redd ü teslîm birle ihkâk-ı hak olundukdan sonra mezbûr Mustafa'yı ıslâh-ı nefis için Kütahya Kal'sı'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde kal'aya vaz' ve kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

[s. 54/2]

Platimana Nâ'ibi'ne ve Platimana Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Sâlih zîde 'ilmühûsun Sûdde-i sa'âdetime mektûb gönderüp fi'l-asl Karaferye sâkinlerinden Bühü?-oğlu Mustafa Beşe dimekle ma'rûf kimesne dâ'imâ kendü hâlinde olmayup haydud ve eşkıyâsıyla yekdil ve yekcihet olduğundan mâ'adâ ahâlî ve fukarâ-i ra'yyeti tekdîr ve bu esnâda Platimana Kazâsı'na muzâfe-i Katerin sâkinlerinden 'Abdî Ağa ve el-Hâc Mustafa Ağa ve Kalfa Yûsuf Ağa dimekle meşhûr kimesneler ile 'Âişe ve Asiye nâm hâtûnları dahi bi-gayri hakkın ehl-i 'ırza gamz ve bin beş yüz guruşdan mütecâviz tecrîm ve bu vechile 'ibâdullâhı ta'cîz itmek 'âdet-i müstemirresi olduğu Platimana ve Katerin'de sâkin sikât-ı sahîhatü'l-kelimât 'ulemâ ve sulehâ ve re'âyâ meclis-i şer'de ihbâr itmeleriyle ıslâh-ı nefis idinceye dek Platimana Kazâsı'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru recâsına vâkı'-ı hâli bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden i'lâmın mücebince mübâşir ma'rifetiyle mezbûr Mustafa Platimana Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Lâmî.

[s. 54/3]

Zikri âtî Konakçı Deli Ahmed nâm bulunduğu mahallin Kādîsı'na ve Seddûlbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Mütevaffa Lala Şahin Paşa evlâdından Fâtıma binti es-Seyyid Mehemed nâm hâtûn gelüp mezbûrenin Kocaili Sancağı'nda İznik Nâhiyesi'nde nefs-i Görele ve gayriden beş bin dokuz yüz doksan dokuz akça Eşkincilü mülk tîmârdan bâ-berât-ı 'âlî-şân mutasarrıf olduğu hissesine şerîreden Fâtıma binti Havvâ nâm hâtûn zevci zümre-i eşîrrâdan Kuşakçı Deli Ahmed dimekle ma'rûf kimesnenin ihtilâl(?) ve tahrîkiyle ben dahi evlâdınım deyü müdâhale ve da'vâ vicâhen ... efzâ-yı mesned-i fetvâ a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdâlü'l-fudalâi'l-müteverri'in Mîr İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehûnun kādî'askerliği vaktinde lede'l-mürâfa'a

mu'ârazadan men' birle i'lâm olunmuşiken mezbûr Ahmed kendü hâlinde durmayup sâbık u lâhik nâ'ibden tedârük eylediği mezbûr 'arzlar ile gadr sevdâsında olduğu ve mezbûr Ahmed mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfe mantûku üzre Burusa'da zuhûr iden eşkıyânın bakıyyesinden olduğu ba'de'l-i'lâm Rodos Kal'ası'na kal'a-bend ve ba'de'l-ıtlâk Âsitâne'de bir tevliyyet mâddesiyçün Midillü Cezîresi'ne nefy ü iclâ ve ba'de'l-ıtlâk yine Âsitâne'de Karagümrük Karyesi'nde sâkin olduğu 'Âlî Paşa Mahallesi ahâlîsinin inhâlarıyla Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend ve fî-mâ-ba'd Âsitâne'ye gelmemek üzre ıtlâk olunduktan sonra yine müdâhale ve nizâ'ında ısrâr ile gadr sevdâsında olduğu inhâ mezbûrun hakkında sâdır olan emr-i şerîfe mûciblerince ıslâh ve te'dîb olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve mezbûre Fâtıma binti es-Seyyid Mehemed veled-i Emîne Lala Şahin Paşa evlâdından ve Eşkincilü mülk tîmâr-ı mezbûrdan hisseye mutasarrıf iken şerîreden mezbûre Fâtıma binti Havvâ evlâdiyyet iddi'âsıyla nizâ' ve mukaddemâ müşârün-ileyh huzûrunda evlâd-ı şîrk ile lede'l-mürâfa'a mezbûre Fâtıma binti Havvâ evlâdiyyetini isbâtıdan izhâr-ı 'aciz ile mu'ârazadan men' olunmuşiken mezbûre tekrâr da'vâ-yı şîrket-i şer' ve hilâf-ı inhâ ile berât itdirüp gadr itmeğin ref'inden sene-i mezbûre recebinde bâ-i'lâm mezbûre Şerîfe Fâtıma binti es-Seyyid Mehemed'e ibkâ olunup hâlâ üzerinde iken mezbûre Fâtıma binti Havvâ yine evlâdiyyet iddi'âsıyla Bâzârköy Kazâsı'nın sâbık u lâhik nâ'iblerinden olduğu üç kıt'a 'arz ile hisse-i mezbûrenin kendüye tevcihi i'lâm itdirilmekle husûs-ı mezbûr iştirâken mukâta'a-i merkûme emînleri [...] ve [...] zîde kadrühümâ taraflarından dahi tefahhus ve mezbûre Şerîfe Fâtıma binti es-Seyyid Mehemed sahîh-i evlâddan olduğu ihbâr olduğundan mâ'adâ yedinde olan senedât dahi nâtika olduğunu emîn-i mûmâ-ileyhimâ i'lâm ve defter-hâne-i 'âmiremde mahfûz rûznamçe-i humâyûnuma mürâca'at olundukda hisse-i mezbûre hâlâ berâtıyla mezbûrenin üzerinde olduğu ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda medîne-i Burusa'da sâkin Bayrakdâr karındaşı-oğlu Deli Ahmed demekle meşhûr şakînin keyfîyyeti su'âl zımnında kapu kethüdâsı mübâşeretiyile sâdır olan emr-i 'âlîye imtisâlen mezbûr zâbiti ve mübşir-i merkûm ma'rifetiyle ahz ve meclis-i şer'e ihzâr ve emr-i 'âlî muvâceheesinde ve lede'l-... ve'l-istifsâr şakî-i mezbûr medîne-i merkûmede elli târîhinde zuhûr iden otuz altı nefer eşkıyânın sergerde ve bakıyyesinden olmağla ıslâh-ı nefis itmeyüp ikâz-ı fitne ile kemâ fi'l-evvel

‘ibâdullâhı ızzâr ‘âdet-i müstemirresi olduğunu medîne-i merkûmenin müsinn ve ihtiyârlarından cemm-i gafır ve cem‘-i kesîr bi‘l-muvâcehe alâ-tarîki‘ş-şehâde itmelerinden nâşî habsde(?) ba‘de‘l-ibkâ mazarratı [s. 55] ‘ibâdullâh üzerinden men‘ ü def‘ olunmak recâsıyla Burusa kâdîsı ‘arz ve medîne-i merkûme ahâlîsi dahi başka mahzar eylediklerine binâ‘en mezbûr mübâşir ma‘rifetiyle Rodos Kal‘ası‘na kal‘a-bend olunmak için yetmiş sekiz senesi evâ‘il-i cemâziye‘l-âhırında bir kıt‘a ve mezbûr ba‘d-ezîn Âsitâne‘ye gelmemek üzere sene-i mezbûre şevvalinde ıtlâkıyçün dahi bir kıt‘a ve İstanbul sâkinlerinden ihtiyâr Ahmed nâm kimesne bir tevliyyet maddesiyle Burusa‘ya ihzâran irsâl ve ba‘dehû i‘lâm ile gelüp şirreti hasebiyle habs olunmağla fî-mâ-ba‘d Âsitâne‘ye gelmemek ve gelür ise kal‘a-bend olunmak şartıyla çavûş mübâşeretiyle Midillü Cezîresi‘ne nefy ü iclâsı bâbında yetmiş dokuz senesi evâhır-ı cemâziye‘l-âhırında bir kıt‘a ve ıtlâkıyçün sene-i mezbûre evâsıt-ı zilkadesinde bir kıt‘a ve İstanbul‘da Karagümrük Karyesi‘nde ‘Âlî Paşa Mahallesi‘nde sâkin Burusa‘da Kuşakçı Mustafa‘nın üveği-oğlu Ahmed ve dâmâdı Timurcu ‘Âlî ve Kara Hüseyin nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup yed ve pusatlarından ahâlî-i mahallenin emniyyetleri olmadığı mahalle-i mezbûre imâmı ve mü‘ezzini ve ahâlî-i mahalleden derûn-ı i‘lâmda isimleri mastûr kırk nefer kimesneler ihbâr eylediklerin Rumili Kādî‘askeri i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebince mezbûrun çavûş mübâşeretiyle Kilidü‘l-bahr Kal‘ası‘na kal‘a-bend olunmaları bâbında sene-i merkûme evâhır-ı zilkadesinde bir kıt‘a emr-i ‘âlî sudûrundan sonra merkûmân Ahmed ve ‘Âlî fî-mâ-ba‘d kendü hâllerinde olmak üzere mahalle-i mezbûre ahâlîsinden ma‘lûmü‘l-ism kimesneler ta‘ahhüd ve tekeffül eylediklerine binâ‘en İslambol Kādîsı i‘lâmı mücebince ıtlâklarıyçün seksen senesi rebî‘u‘l-âhırında dahi bir kıt‘a evâmir-i şerîfe virildiği mukayyed olmağla mezbûr çavûş mübâşeretiyle bulunduğu mahalde ahz ve Seddülbahr Kal‘ası‘na kal‘a-bend olunmak bâbında.

Fî evâ‘il-i R [Rebî‘u‘l-âhır] sene 1189.

Sâhib.

İtlâkı için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ‘il-i C [Cemâziye‘l-âhır] sene [1]189.

[s. 55/1]

Ber-vech-i mâlikâne Kengiri Sancağı Mutasarrıfı vezîrim Seyyid Ahmed Paşa'ya ve Limni Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Nefs-i Kengiri sükkânından olup bundan akdem hâlâ Canarslan-zâde Maktûl Hüseyin Paşa'nın kethüdâlığı hıdmetinde olan dimekle ma'rûf kimesne öteden berü müfsidlik ile meşhûr ve ihtilâl-i belde 'âdet-i me'lûfesi olduğundan nâşî merkûmun zemânında eylediği mel'anet ve mefsedetin nihâyeti olmayup ahâlî-i beldenin ehl-i 'ırz zümresi elinden ve dilinden emîn ve müsterih olmadıkların birkaç def'a tenbîh olundukda 'adem-i i'tibâr ve kemâ-kân me'lûf olduğu harekât-ı nâ-hemvâresine tasaddî ile gûnâ-gûn mefsedete şürû' iderek nefsâniyyetinden nâşî derûn-ı bîrûn-ı memleketin ihtilâline ve kıl u kâle bâ'is ü bâdî olmağla müfsid-i mezbûrun ıslâh-ı nefis idinceye dek mübâşir ma'rifetiyle Limni Kal'ası'na kal'a-bend olunmasını sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin bu def'a Der-'aliyyeme vârid olan 'arzında iltimâs olunmağla 'arzın mücebince merkûm Hasan Efendi kendü hâlinde olmayup ihtilâl-i beldeye dâ'ir hareketde bulunduğundan te'dîbi muktezî olmağla ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ıslâh-ı nefis için Limni Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin merkûm Hasan Efendi'yi Der-'aliyyemden ta'yîn olunan mübâşire Hasan Efendi teslîm ve li-eclî't-te'dîb Limni Kal'ası'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin merkûm Hasan Efendi'yi mübâşir ma'rifetiyle vusûlünde dizdârı olduğun Limni Kal'ası'na vaz' u kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından be-gâyet tehâşî ve mücânebet ve vusûl ve kal'a-bend olduğunu mübâşir-i mûmâ-ileyh ile Der-'aliyyeme i'lâma mübâderet eylemen bâbında bu fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene 1189.

Nâfız.

Mezbûr kendü hâlinde olmak şartıyla itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır]

[s. 55/2]

Tulca Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İbrâhîm nâm kimesne ile Hadîce nâm hâtûn gelüp mezbûrenin zevci ve mezkûrenin(?) babası Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından Masarma(?)-oğlu es-Seyyid Ahmed Çâvûş'un hilâf-ı rızâ-yı humâyûnum harekete cesâretine binâ'en bundan akdem bâ-emr-i 'âlî Tulca Kal'ası'na kal'a-bend olunup bunlar bir tarafda sakıl ve ser-gerdân kalup ahvâllerin dîger-gûn olduğun bildirüp 'afv u itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğîn 'ıyâl ü evlâdının istircâlarına binâ'en merhameten merkûm 'afv u itlâk ve sebîli tahliye olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene 1189.

Fehâmî.

Kal'a-bendiyçün sâdır olan emr itlâk defterinde mukayyeddîr.

[s. 55/3]

Rumili Vâlîsi'ne ve Benefşe Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Serfiçe Kazâsı nâ'ibi Mevlânâ el-Hâc Ahmed zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i Serfiçe'de sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sâdât-ı kirâm ve re'âyâ ve berâyâ bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup medîne-i mezbûre sâkinlerinden a'yânlık iddi'âsında olan Ahmed Ağa-zâde Âlî Ağa dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde olmayup ehl-i 'ırzı mühîn ve eşkıyâya mu'în ve re'âyâ fukarâlarına gûnâ-gûn cevri ü eziyyet eylediğinden mâ'adâ re'âyânın haberi yoğiken tevzî' defterine akça tevzî' ve cebren tahsîl ve eşkıyâ ile yekdil ve yekcihet ve şerr ü mazarratından re'âyâ fukarâsın bî-huzûr olmağla sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ma'rifetinle mezbûr ahz ve Benefşe Kal'ası kal'a-bend olunmak bâbında vâkı'-i hâli hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz eylediği ecilden sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ma'rifetinle ve çâvûş ma'rifetiyle vech-i meşrûh üzre fukarâ-i ra'yyet üzerlerine zulm ü ta'addîsi men' ve fî-mâ-ba'd umûr-ı vilâyete karışmamak üzre muhkem tenbîh ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Benefşe kal'asına kal'a-bend olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

‘Afv u itlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 56/1]

Bozcaada Kal‘ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

İbrâhîm ve Mustafa nâm kimesneler ile Hadîce nâm hâtûn gelüp babaları Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından Hamidli Mehmed Çâvûş kendü hâlinde olmayup te’dîbi muktezî olduğuna binâ’en bundan akdem bâ-emr-i ‘âlî Bozcaada Kal‘ası'na kal‘a-bend olunup lâkin mezbûr hasta ve sâhib-i firâş ve gözlerine ‘illet târî olup şâyeste-i merhamet olduğun bildürüp cürmü ‘afv ve itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olmasına ehli ve evlâdı tekeffül itmekle cürmü ‘afv ve itlâk olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ’il-i R [Rebî‘u'l-âhır] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 56/2]

Saraybosna Kādîsı'na hüküm ki;

Âsitâne-i sa‘âdetimde vâkı‘ Efdal-zâde medresesi talebesiyle Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp bundan akdem medrese-i mezkûreden ihrâc olunan Bostân Deli İbrâhîm nâm kimesne müzmine-i hamr ve envâ‘-ı fisk ile mürtekib olmakdan nâşî talebe-i mezkûre ahşam namâzından gelürler iken katl sevdâsıyla sekerâten şütum-ı galîza ile şetm iderek bıçak ile üzerlerine hücum eyledikde ahz olunup Ağakapusu'na teslîm olunduğun inhâ ve ol bâbda emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â eyledikleri ecilden mezkûr İbrâhîm fî-mâ-ba‘d Âsitâne-i sa‘âdetime gelmemek vechile Bosna'ya nefy ü iclâ olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâ’il-i R [Rebî‘u'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 56/3]

Limni Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sâbıkâ Midillü alay beyisi olup İshak Bey harekât-ı nâ-bercâsına binâ'en bâ-emr-i 'âlî Limni Kal'ası'na kal'a-bend olunan İshak Bey ıslâh-ı nefis idüp ve 'ıyâl ü evlâdı dahi bî-kes ve ser-gerdân ve merhamet ve şefkate sezâ-vâr olmağla 'afv ve ıtlâk olunmasını hâlâ deryâ kapudanı Vezîr Gâzî Hasan Paşa Der-'aliyyeme vürûd iden kâ'imesinde tahrîr ve iltimâs ve müşârün-ileyhin tahrîri mûcebince merkûm İshak Bey ıslâh-ı nefis itmekle cürmü 'afv ve ıtlâk olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 56/4]

Deryâ kapudanı Vezîr'e ve Limni Cezîresi Nâ'ibi'ne ve Limni Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Limni Cezîresi sükkânından Re'îs-i eşkıyâ 'Abdülkerîm ve karındaşı Yûsuf ve Hendekli-oğlu Ahmed ve İslâm-oğlu Kara Mehmed ve Selânikli 'Ömer ve diğer İslâm Re'îs-oğlu Süleymân ve Dizdâr-oğlu Sahân(?) Ahmed ve Deli Bayrakdâr nâm müfsid[ler] katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl-i 'ibâddan hâlî olmadıkları ecilden def'-i mazarratları istirhâm olundukda firâr itmeleriyle fî-mâ-ba'd zuhûrlarında ahz ve teslîmde rehâvet ider ise cânib-i mîriye yirmi bin guruşa ahâlî nezre kat' ve hüccet ve i'lâm-ı şer' olunmağla mezbûrûn 'Abdülkerîm ve 'avenelerinin hîn-i zuhûrunda bilâ-tereddüd ahz u tesyîri bâbında emr-i şerîfim sudûrunu sen ki müşârün-ileyhsin Der-'aliyyeme vürûd iden kâ'imende tastîr ve iltimâs itmenle iltimasın mûcebince mezbûr ve 'avenesinin vürûd ve zuhûrlarında bilâ-tevakkuf ahz ve kalanları yerine kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin eşkıyâ-yı mezbûre hîn-i zuhûrların ahz ve Limni Kal'ası'na kal'a-bend olunmak üzre vürûdunda teslîm eylemeleri ahâlî-i mezbûra gereği gibi tenbîh ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde kal'aya vaz u kal'a-bend eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] [1]189.

Kelâmî.

İtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]95.

Hendekli-oğlu Ahmed ve İslâm-oğlu Kara Mehmed'in hakkında kapudan paşa i'lâmlarıyla emr-i şerîf yazılmışdır.

24 R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]93.

Kapudan Paşa ... i'lâmlarıyla merkûmânın ıtlâklarıyçün emr yazılmışdır.

Evâ'il-i M [Muharrem] sene [11]93.

Yeniçerileri ağası i'lâmı mücebince ancak merkûmân 'Abdülkerîm ve karındaşı Yûsuf'un ıtlâklarıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

26 L [Şevvâl] sene [1]190.

Dizdâr-oğlu ahmed'in ıslâhıyçün emr yazılmışdır.

Evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]91.

[s. 56/5]

Platimana Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Platimana Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ Mustafa Fehmî zîde 'ilmühû Sûdde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Platimana Kazâsı muzâfâtından Katrin sükkânında Baba 'Âlî ile oğlu Emîr Mehmed Paşa'nın hakkında bundan akdem ba'zı tühem-i nâ-gerde ithâmıyla olduğu mahalde ahz ve Platimana Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında sudûr iden emr-i 'âlîye¹⁵⁶ binâ'en¹⁵⁷ dûr-ı ezmine ile kal'a-i mezbûrda ıslâh-ı nefis itmekle merkûmun cürmü 'afv ve kal'adan ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfîm verilmek recâsına vâkı'-ı hâli mevlânâ-i mûmâ-ileyhe bi'l-iltimâs 'arz itmeğin i'lâmı mücebince merkûm Emîr Mehmed ıslâh-ı nefis itmekle Cürmü 'afv u ıtlâk olunmak içün yazılmışdır.

¹⁵⁶ "imtisâlen" yazılmış, üstü çizilmiştir.

¹⁵⁷ "kal'a-yı mezbûrda" yazılmış, üstü çizilmiştir.

Fî evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Zekî.

Ba'dehû emr yazılup zîrde mukayyedir.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]189.

[s. 56/6]

Dîvân-ı humâyûnumda Çâvûşbaşı'ya ve Seddûlbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Zeynep Hanım dimekle 'arîfe hâtûn gelüp zevci zu'amâdan 'Âlî Bey zîde kadrühûnun hasmı dîger 'Âlî nâm kimesne bu esnâda Der-'aliyyeme vürûd iderek "yedi sekiz kîse akça vir yohsa âdem ta'yîni ile katl itdiririm" deyü tahvîf ve sû-i kasd sevdâsında olduğun bildirüp şerr ü mazarratı men' ü def olunmak bâbında istid'â-yı 'inâyet itmekle mezbûr bulunduğ mahalde ahz ve çâvûş mübâşeretîyle Seddûlbahr Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Kelâmî.

Merkûm lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî kal'a-i merkûmeye vaz' olunduğunu nâtlık Seddûlbahr Kal'ası dizdârı Mahmûd'un 'arzının mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

Fî 9 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Mezbûr 'Âlî'nin ıtlâkıyçün tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 22 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 57/1]

Vulçıtrın Kādîsı'na hüküm ki;

Vulçıtrın Kazâsı ahâlîlerinden der-bâr-ı 'atûfet-medârıma takdîm eyledikleri 'arz-ı hâllerinde Piriştine ve Novabırda ve Vulçıtrın Kazâları'nda olup öteden berü katl-i nüfûs ve gasb-ı envâl ve hetk-i a'râz 'âdet-i müstemirreleri olan Çak-oğlu İbrâhîm

Paşa rüfekâsından Mürtezâ ve Arnavud Mustafa nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup merkûm Çak-oğlu'na istinâd ve tereddüdleri sebebiyle mezâlim-i ta'addiyâta mütecâsir olup Vulçitrın Kazâsı ahâlîsinden elli bin gurus cebren ahz eylediklerinden mâ'adâ kazâ-i mezbûra tâbi' Yadlu? ve Yancos? nâm karyeler fukarâsının hem menzillerini bi'l-cümle ihrâk bi'n-nâr ve emvâl ve eşyâlarını gasb u gâret idüp hevâ-yı ra'yyetin ahvâli dîger-gûn olmağla mutasaddî oldukları hasâret ve zulm ü ta'addîlerini setr ve ashâb-ı hukûkun hakkını ibtâl sevdâsıyla ol taraftan firâr Âsitâne-i 'âmireme gelüp kendülerini ihtifâ eylediklerin inhâ ve ol bâbda istid'â-yı 'inâyet itmeleriyle husûs-ı mezbûrun hakîkatî nefsü'l-emre mutâbık ise böyle bir mukata-i cesîmenin ihtilâl-i nizâmına ve mâl-ı mîrînin noksân ve tedennîsine ve fukarâ-i ra'yyetin perîşâniyyeti hâllerine bâdî ve bâ'is olmamalarıyçün merkûmân Mürteza ve Mustafa mübâşir ma'rifetiyle bulundukları mahalden ahz ve Vulçitrın Kazâsı'na ihzâr ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin huzûrunda husemâlarıyla terâfu'-ı şer' ve ber-muktezâ-yı şer'-i mazhar sâbit olan hak, fukarâ ashâbına redd ü teslim olundukdan sonra merkûmânın mezâlim-i ta'addiyâtları fukarâ üzerinden men' ü def' ve mukâta'a-i mezbûrân zikr olunan kazâlarına fî-mâ-ba'd ayak basmamak içün rahmen li'l-fukarâ merkûmân vatan-ı asliyelerine nefy ü iclâ olunmaları bâbında emr-i 'âlî-şân sudûrunu hâlâ iştirâken muktaa-i merkûm mutasarrıfları olan sâbıkâ Silâhdâr Şehriyarî Hâfız Ahmed el-Hâc Mustafa zîde mecdühû i'lâm itmeğın i'lâmları mûcebince ta'yîn olunan çavûş mübâşeretîyle merkûmlar Âsitâne-i sa'âdetimden irsâl ve mahallinde husemâlarıyla terâfu'-ı şer' ve ba'de's-sübût-ı hukûk, fukarâ ashâbına redd ü teslim ve fî-mâ-ba'd mukâta'a-i mezbûre karyelerine ayak basmamak şartıyla vatan-ı aslîlerine nefy ü iclâ olunmaları bâbında.

Evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

Ba'dehû emr-i şerîf yazılmışdır.

25 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

[s. 57/2]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehmed Sa'îd dâme mecdühûya ve Kepsud Kādîsı'na hüküm ki;

İstanbul'da vâkı' Maktûl Hasan Paşa Medresesi'nde mukîm Kepsudlu Mollâ Mehmed nâm kimesne hıdmetinde olan 'Âlî ber-mûceb-i defter seksen guruşluk eşyâmı sirka ve yedinde dahi bir mikdâr eşyâm bulunup firârı esnâsında mezbûr 'Âlî'yi Galata'da ahz ve Galata kādîsı huzûruna varduklarında Ağ akapusu'na îsâl ve lede'l-vürûd eşyâmı merkûm 'Âlî'den taleb iderim deyü iddi'â ve keyfiyyet merkûm 'Âlî'den dahi 'inde'l-istifsâr cevâbında merkûm Mehmed beni fûrûht idecek idi deyü bi'l-muvâcehe takrîr eyleyüp husûs-ı mezbûrda merkûm Mehmed'in tezvîri ihsâs olunup te'dîbi iktizâ eylediğine binâ'en ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle merkûm Mehmed li-ecli't-te'dîb vilâyeti olan Kepsud'a nefy olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezhur Mehmed'i çâvûş mübâşeretiyle li-ecli't-te'dîb Kepsud'a nefy ü îsâli ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûm Mehmed'i Kepsud'da menfiyyen meks ü ikâmet itdiriüp bilâ-emr-i şerîf âhar mahal harekete ruhsat u cevâzdan mübâ'adet ve vusûlünü Çâvûş-ı merkûm ile Der-'aliyyemüftî'l-enâm ifâde ve tahrîre mübâderet eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 57/3]

Bursa Nâ'ibî'ne hüküm ki;

İspir nâm yahudi gelüp bunun oğlu Meşune nâm Yahudi Balat sâkinlerinden ve Çengi tâ'ifesinden olup hânesinden raks saz ta'lîmi için ehl-i İslâm cariyelerini hilâf-ı şer' hânesinde birer ikişer ay alıkoyur deyü hilâf-ı inhâya binâ'en yahudi-i mesfûr Meşune bundan akdem ahz ve li-ecli't-te'dîb çâvûş mübâşeretiyle Bursa'ya nefy ü tağrîb olunup lâkin anası mersûme dört beş nefer sıbyânlarıyla 'ışâen leylan muhtâc sefil ve ser-gerdân olduğun bildirüp ba'de'l-yevm kendü hâlinde olacağına kefâletine binâ'en cürmü 'afv u itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden fî-mâ-ba'd bu makûle hareketde bulunmak ihtimâli olur ise muhkem

hakkından gelinmek şartıyla vâlidesinin istirhâmına merhameten ‘afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

R [Rebî‘u'l-âhır] sene [1]189.

Şevkî.

[s. 57/4]

Lefkoşa Mollâsı'na ve Bolu Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki Bolu nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh Ahmed Necîb zîde ‘ilmühûsun mektûb gönderüp Bolu Kazâsı ahâlîsi bi-ecma‘ihim meclis-i şer‘e varup kazâ-i mezbûr mahkemesinde başkâtip olan Hâcî ‘Abdullâh nâm kimesne öteden berü kendü hâlinde olmayup şerr ü fesâd ile me'lûf ve hîle ve hud'a ile mevsûf ve celb-i mâl sevdâsıyla ‘Abdullâh'ın her birini birer töhmet ile ittihâm ve tekdîrden hâlî olmayup râhatları meslûb ve kazâ-i mezbûrun ihtilâline bâ'is ve bâdî olmağla li-ecli't-te'dîb Kâtib-i mezbûr bilâd-ı âhara nefy ü iclâ olunmak der-i devlet-medâra ‘arz ve i'lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle ol bâbda emr-i şerîfim virilmek recâsına vâkı'-ı hâlî bi'l-iltimâs ‘arz ve mezkûr Hâcî ‘Abdullâh'ın Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmasıyçün bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince mezbûr Hâcî ‘Abdullâh, çâvûş mübâşeretiyle li-ecli't-te'dîb Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak için emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî‘u'l-âhır] sene [1]189.

Râmiz.

Tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

13 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 58/1]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehemed Sa'îd dâme mecdühûya ve Avlonya Kādî sı'na hüküm ki;

Avlonya ahâlîlerinin bu def'a Der-'aliyyeme takdîm eyledikleri 'arz-ı hâllerinde bundan akdem tertîb-i cezâsıyçün hakkında emr-i şerîf sâdır olan Avlonyalı Sekerli(?) -oğlu nâm şakîyi hâlâ liva-i mezbûr müteveffâ Sâdık Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehû ahz ve emr-i şerîf-i merkûm imtisâlen merkûm Hüseyin'in mücâzât-ı lâıykasını tertîb ve icrâ ve mekrinden 'ibâdullâhı tahsîl-i emniyyet itmîşler iken maktûl-ı merkûmun kafadarlarından Frenk Beşe 'Âlî ve 'ammîsi Hâlid ve Mefa ve dîger Mehemmed ve sâ'ir ma'lûmü'l-ism şerîrler bi'l-ittifâk Der-'aliyyeme gelüp müşârün-ileyhin memleketinden bahs ile hilâf-ı vâkı' rikâb-ı müstetâbıma ruk'a ruk'a ictisâr ve nizâm-ı memleketinin ihtilâline bâdî hâlâta cür'et eyledikleri tahrîr ü inhâ ve eşirrâ-i merkûme çâvûş mübâşeretiyle vilâyetleri tarafına i'âde ve ircâ' olunmak bâbında emr-i şerîfim reca eylediklerine binâ'en mezbûrlar bulundukları mahalde ahz ve çâvûş mübâşeretiyle vilâyetleri tarafına nefy ü iclâ olunmaları içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Râmî.

[s. 58/2]

Kütahya ve Kıbrıs Cezîresi'nde vâkı' Lefkoşa Kazâları Nâ'ibleri'ne hüküm ki;

Kütahya Kazâsı ahâlîleri Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp bundan akdem Kütahya mahkemesinde başkâtib ve ba'dehû me'zûn bi'l-iftâ ve ma'zûlen el-yevm medîne-i Kütahya'da sâkin Muhyî 'Abdurrahmân Efendi dimekle ma'rûf kimesne öteden berü kendü hâlinde olmayup ehl-i 'ırz tâ'ifesiyle yekdil ve mazlûma mehîn ve yaramazlara mu'în ve ahâlî ve fukarâ ve zu'afâyâ gûnâ-gûn tekdîr ve tecrîm ve zulm ü ta'addîsi hadden efzûn ve mukâvemeti 'adîmü'l-iktidâr ve emn ü râhatları külliyyen meslûb 'ıyâl ü evlâdlarından dûr ve ahvâlleri perîşân olduğun bildirüp rahmen li'l-fukarâ ve 'ibreten li's-sâ'irîn merkûm Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü iclâ ile zulm ü ta'addîsi üzerlerinden men' ü def' olunmak bâbında hükm-i humâyûnum recâ ve bâlâda mezkûr Mahallî(?) 'Abdurrahmân li-ecli't-te'dîb Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü tağrîb olunmak içün bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince çâvûş

mübâşeretiyle mezkûr Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]189.

Bâ-işâret-i 'aliyye itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

[s. 58/3]

Midillü Nâ'ibi'ne hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği ve Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp Rûm patriği ölüp bâ-emr-i 'âlî Midillü Cezîresi'nde menfiyyen ikâmet üzre olan Miletios nâm râhib 'alîl ve ihtiyâr olmağla vatan-ı aslîsi olan Bozcaada'da meks ü ikâmet eylesesini patrik-i mezbûr tarafına tahrîr eylediğın bildirüp cezîre-i merkûmdan itlâk ve vatan-ı aslîsi olan Bozcaada'da meks ü ikâmet eylemek üzre ruhsatı hâvî emr-i şerîfim recâ itmeleriyle vech-i meşrûh üzre râhib-i mesfûr Midillü Cezîresi'nden itlâk ve vatan-ı aslîsi olan Bozcaada'sında meks ü ikâmet itdirilmek bâbında.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]189.

Kelâmî.

Bozcaada'da ikâmet itmek şartıyla emr yazılmışdır.

Evâsıt-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]91.

[s. 58/4]

Aynaroz Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

İstanbul Rûm patriği Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp Âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Anastas nâm zimmî kendü hâlinde olmayup müfsid ve mütemerrid ve hevâ-yı nefsâniyyesine binâ'en âyînlerine mugâyir harekât-ı nâ-marzîye cesâret ve te'dîbi müstehak olduğı patrik-i mesfûra ihbâr olduğun sebep, mersûm Anastas Der-'aliyyem ve havâlisinde bulunduğı

mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve li-ecli't-te'dîb Aynaroz Cezîresi'nde vâkı' ... Yoros Manastırı'na manastır-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre manastır-bend olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 58/5]

Çatalca Nâhiyesi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Haremeyn-i şerifeyn evkâfı mukâta'asından Çatalca mukâta'ası mutasarrıfı Mehmed zîde kadrühû gelüp mukâta'a-i mezbûr re'âyâsından Manol ve Asani(?) nâm zimmîler gûnâ-gûn ifk ü iftirâ ile re'âyâyı tecrîm ve umûr-ı vilâyete müdâhale birle ta'cîzden hâlî olmadıklarına binâ'en te'dîbleriyçün vaz'-ı kürek oldukdan sonra rüfekâsı olan ... ve ...-oğlu Yanaki ve Fotı(?) ve Hürmüz/Hermez nâm zimmîler mesfûrânı ıtlâk dâ'iyesiyle kazâ-i mezbûre sükkânından Mihal ve Tanaki nâm zimmîleri kelîl akçası nizâ'ıyla üç def'a terâfu' ve şerîr oldukları nümâyân olmağla fî-mâ-ba'd bu makûle mevâdda ta'addî itmemeleri üzre mesfûrân zimmîler nezri kabûl eyleyüp el hâletü hâzihî mersûm Asani(?) zimmî kürekde mürd olup ve mersûm Manol zimmî dahi gereği gibi te'dîb olup ba'd-ezîn mersûm Manol zimmî umûr-ı vilâyete müdâhale eylemeyüp ve sâkin olduğu şürûrdan ferâgat ve hesâb ve kelîl akçaları nizâ' ile mersûmân Tanas ve zimmîler ile münâza'aya tasaddî eylememek üzre haremeyn müftîsi huzûrunda kürekden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eylediğine binâ'en vech-i meşrûh üzre mersûm nezri kabûl eyleyüp ta'ahhüd ve kabûlü hüccet-i şer'iyye olunmak şartıyla 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Râmî.

[s. 59/1]

Bozcaada Kādîsı'na hüküm ki;

Nefîse nâm hâtûn ba'zı kimesne içün kimin yetim üveği oğlu ve kimin rezâ'an kızımıdır deyü hilâf-ı emr-i 'âlî da'vâlara tasaddî ve hükkâm-ı şer'î ve ehl-i 'ırz makûlesini ta'cîz ve ıtâle ile bî-huzûr ider deyü ashâb-ı ağrâzın hilâf-ı inhâlarına binâ'en bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfimle Bozcaada Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunup ahvâli dîger-gûn ve te'dîb ve ıslâh-ı nefis idüp mahall-i merhamet ve sezâ-vâr-ı 'inâyet olduğun mezbûre şerîfe Nefîse bir kıt'a bir 'arz-ı hâliyle ve ıtlâkı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeğin mezbûre hânesinde kendü hâlinde ikâmet itmek ve fî-mâ-ba'd ba'zı de'âvî ile devr-i ebvâb ider ise bilâd-ı ba'îdeye nefy olunmak şartıyla bu def'a cürmü 'afv u ıtlâk olunmak bâbında fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

[s. 59/2]

Seddülbahr Kal'ası Dizdârı olan [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Ser-bölük Ahmed ve Terekeci Mehemed ve Korucu Sâlih dimekle meşhûr kimesneler Anadolu Kavak Kal'ası fukarâsından olup haklarında bâ-işâret sâdır olan fermân-ı 'âlî mûcebince terâfu'-ı şer' olundukda bir sehim-i şer'î virilen i'lâm-ı şer'îyye mûcebince mezbûrların mugâyir-i emr-i 'âlî tasaddî eyledikleri nâ-hemvâr hareketlerine binâ'en li-ecli't-te'dîb ıslâh-ı nefis edinceye değin mezbûrlar Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûru bâ-takrîr inhâ olunmağla merkûmlar li-ecli't-te'dîb zâbitleri ma'rifetiyle Seddülbahr'e kal'a-bend olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Yeniçeri ağası i'lâmı mûcebince 'afv u ıtlâklarıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 3 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 59/3]

Kastamonu Kādîsı'na ve sâbıkâ Sinob Ağası olup medîne-i Kastamonu'da ikâmet üzre iken bundan akdemce bâ-emr-i 'âlî Samsun Kal'ası'na iclâ olunan Ser-turnâyî

el-Hâc ‘Ömer zîde mecdühûya va Samsun Kal‘ası dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Sen ki sâbıkâ Sinob Ağası Ser-turnâyî-i mûmâ-ileyhsin Kastamonu serdârlığı hilâf-ı emr-i ‘âlî müddet-i vafire senin ma‘rifet ve ‘iânetinle zabt ve cânib-i Ocağa cevâ’iz-i kadîminden bir nesne edâ ve irsâl olunmadığından Ocağ-ı ‘âmiremin îrâd-ı mu‘ayyenesine kesr ü hâlel tatarruk eylediğinden bâ-fermân-ı ‘âlî ve bilâ-mektûb zabt zabt olunan cevâ’izât-ı güzêsteleri tahsîlî lâzım gelenlerden tahsîl ve cânib-i Ocağa tesyîr ve fî-mâ-ba‘d bilâ-mektûb serdârlık zabt olunmamak üzere nizâma bend olunması Ocak'dan me‘mûr mübâşir ma‘rifetiyle murâd olundukda sen mugâyir-i emr-i ‘âlî etvâra ictisâr ile emr-i ‘âlinin ‘ademü’l-infâzına bâdî ve îrâd-ı Ocağımın noksânına ve mesâlihimin ta‘tîline bâ’is olduğun Der-‘aliyyeme ‘alâ vechi’s-sihha inhâ ve ihbâr olunmağla bu gûne münâfî-i emr-i ‘âlî hareketiyle bir dürlü rızâ-yı şâhânem olmadığından gayrı bu hâlât sâ’ire sirâyet birle umûr-ı serdârlık külliyyen ta‘tîl olduğu bedîdâr olmakdan nâşî sâ’ir mûcib-i ‘ibret zımnında senin Samsun Kal‘ası'na iclâ ve ib‘âd olunman bâbında bundan akdem ısdâr ve irsâl olunan emr-i şerîf ve Ocak mektûbu ve Ocak'dan me‘mûr İbrâhîm Çavûş mübâşeretiyle lede’l-vürûd bekâyâ-yı mezkûrenin bir mikdârı tahsîl ve bâkiyyesi dahi tahsîl olunmak üzere olduğu i‘lâm ve senin kal‘a-i merkûma ‘azîmetinden ‘avfın istirhâm olunmağla fî-mâ-ba‘d umûr-ı serdârlığa müdâhâleden mübâ‘adet eylemen üzere medîne-i mezkûrede ikâmet eylemen şartıyla kal‘a-i merkûmeden ‘avf u ıtlâk olacağını hâvî fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmağın [...] ile irsâl olunmuşdur. Gerekdir ki şurût-ı mezkûre ile kal‘a-i merkûmeden ‘avf u ıtlâk olduğun ma‘lûmum oldukda ana göre medîne-i mezkûrede meks ü ikâmet ve mugâyir-i emr-i ‘âlî harekâtdan mücânebet eyleyesin ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin, mûmâ-ileyhin kal‘a-i merkûmeden ‘avf u ıtlâk bulunduğu ma‘lûmun oldukda tenbîh-i mezkûrede kıyâm ve ârâmına müdâhâleden mübâ‘adet eyleyesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun, mûmâ-ileyhin ‘avf ve i‘lâmı sâbit, bi’l-fî’l Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Mehemmed Ağa dâme ‘ulüvvühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır. Fî evâsıt-ı R [Rebî‘u’l-âhır] sene [1]189.

[s. 60/1]

Sivas Vâlîsi vezîre ve Dergâh-ı mu'allâm kapucu başlarından bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan [...] dâme mecdühûya ve Ocak tarafından dahi mûmâ-ileyh ... terfîk kılınan [...] zîde mecdühûya ve Samsun Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Eğin Kazâsı re'âyâsı fukarâlarının bu def'a rikâb-ı kamer-tâb-ı Husrevânem ref' ü takdîm eyledikleri 'arz-ı hâllerinde şekâvetle me'lûf olup mukaddemâ haklarında bi'd-defa'ât evâmîr-i 'aliyye sâdır olan Eğin Kazâsı sükkânından Feyzullâh-oğlu 'Ömer ve İsmâ'îl ve Kâtib 'Ömer ve Seyyid Mehemed ve 'Osmân ve Çırak(?) ve Deli Halîl ve 'Ömer-oğlu Bekir ve Yağmur-dereli diğer Bekir ve sâbıkâ kazâ-i mezbûrda voyvoda olan Bostânî İshâk ve Bayburdî 'Ömer Efendi ve Deli Emîn ve İsmâ'îl ve âhar Bekir ve Halîl Bey ve Şehsüvâr-oğlu ve Çilingir ve Sülûnk ve Gelin ... Mustafa-oğlu 'Ömer ve Kürd Halîl ve Sâ'î-gelin?-oğlu nâm şakîler ile ma'den hademesinden Kılıç-kesen torunu Mehemed Odabaşı-oğlu Hasan ve Yûsuf-oğlu Halîl ve Kör Mahmûd ve Çemişgezek Kazâsı'na tâbî' ... nâm karye sükkânından dahi Telli Bey ve 'ammîsi Hasan Bölükbaşı nâm şekâvet-pîşelerin hilâf-ı şerî'ât-ı garrâ ve mugâyir-i rızâ-yı Husrevânem harekâta ictisâr ve başlarına erâzil-i vâfire ictimâ' ve envâ'-ı mezâlîm ve ta'addiyâta ibtidâr ve karye be-karye geşt ü güzâr, re'âyâ fukarâsının 'ıyâl ü evlâdlarına külliyyen meslûb ve ahvâlleri diğer-gün olduğuna binâ'en merkûmûnun bundan akdem haklarında sâdır olan evâmîr-i 'aliyye ta'yîn olunan mübâşir ile mahalline lede'l-vürûd mübâşirin konağını ihrâk ve mahkemeye hücûm ve şer'-i şerîf ve emr-i münîfe 'adem-i inkıyâdlarından nâşî infâzı mümkün olmadığın inhâ ve ol havâlîde olan vüzerâ-yı a'zamdan birinin me'mûriyyetini ve Ocak'dan dahi infâz-ı emr-i 'âlîye muktedir cebrî ve cesur bir mübâşir ta'yîn birle icrâ-yı ahkâm-ı münîfem olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve istirhâm ve mârrü'z-zikr şekâvet-pîşelerin zulm ü ta'addîlerinden ahâlî ve re'âyânın emn ü râhatları meslûb ve ve şâyân-ı 'inâyet olmalarıyla def'-i şürûr ve şekâvetleriyçün ber-minvâl-i muharrer bir vezîr-i hâcib-i tedbîrin ta'yîni ile ihkâk-ı hakk ve te'dîb ü gûş-mâl olmağla muhtâc idüğünü hâlâ Darbhane-i 'âmirem

¹⁵⁸ Bu cümle, hükmün sonunda eğik olarak yazılmıştır.

emîni olan Selîm dâme mecdühû i'lâm itmekle rahmen li'l-fukarâ ve tanzîmen li'l-
'ibâd re'âyâ fukarâsının istid'âlarına müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî kılınması bi'l-fi'l
Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası Mehemed Ağa dâme 'ulüvvühû dahi i'lâm
eylediği ecilden siz ki vezîr-i müşâr ve mübâşirân-ı mûmâ-ileyhimsiz ber-vech-i
muharrer mukaddemâ sâdır olan evâmir-i 'aliyye müceblerince te'mîn-i 'ibâd ve
tathîr-i bilâd matlûb olmağla mastûrû'l-esâmî eşkıyâ bulundukları mahallerde 'alâ-
eyyi-hâlin ahz ve Samsun Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları fermânım olmağın imdi
ber-minvâl-i muharrer sâlifü'z-zikr eşkıyâ, ma'rifetiniz ile bulundukları mahallerde
'alâ-eyyi-hâlin ele getürüp ahz ve te'mîn-i 'ibâd ve tathîr-i bilâd zımında Samsun
Kal'ası'na irsâl ve dizdârına teslîm birle istihsâl-i emn ü âsâyiş-i 'ibâd hâlâtına
ihtimâm u dikkat eylesiniz ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun sâlifü'z-zikr eşkıyâ
vusûllerinde kal'a-i mezkûreye vaz'-ı kal'a-bend eyleyüp itlâklarıçün tekrâr emr-i
şerîfim sâdır olmadıkça sebîlleri tahliye olunmakdan ve firârlarından hazer ve
mücânebet ve kal'aya vusûllerini Der-'aliyyeme i'lâm ve inhâya mübâderet
eylemeniz bâbında.

Evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Ba'dehû emr yazılup kayd olunmuştur.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

Hîn-i emr-i 'âlî İsmâ'ül'in itlâkıçün emr yazılup.

Evâ'il-i Ş [Şa'bân]sene [11]93.

*Eşkıyâ-yı merkûmların muhkem keyfiyyetleri ahz birle ahâlî-i vilâyetden 'arz ve
mahzar olmadıkça itlâk olmamalarıçün emr yazılmışdır.*

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

'Ömer-oğlu Bekir'in itlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i S [Safer] sene [11]90.

*Feyzullâh-oğlu 'Ömer ve ... dahi itlâkıçün ... emr recâ. Fî evâsıt-ı S [Safer] sene
[11]90.*

*Mübâşire sirâyet itmemek şartıyla İshâk'ın bâ-'arz-ı hâl itlâkıçün emr-i şerîf
yazılmışdır.*

22 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]93.

Mübâşire sirâyet itmemek ve kendü hâlinde olmak şartıyla Yağmur-dereli İsmâ'îl'in ıtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Evâ'il-i R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]93.

Mustafa-oğlu 'Ömer'in dahi bâ-'arz-ı hâl ıtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]193.

Tatar Mehemed'in mübâşire sirâyet itmemek üzre bâ-'arz-ı hâl ıtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâ'il-i S [Safer] sene [11]95.

Firâr idenlerin haklarında emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı S [Safer] sene [11]95.

Mübâşire sirâyet itmemek şartıyla Kâtib 'Ömer'in dahi bâ-'arz-ı hâl ıtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]95.

Mollâ Mehemed ...'nin ıtlâkıyçün bâ-'arz-ı hâl emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]96.

'Ömer ile 'Osmân'ın dahi ıtlâklarıyçün emr yazılmışdır.

Evâhır-ı M [Muharrem] sene 313.

[s. 60/2] ¹⁵⁹

Terkîn.

Selânîk Kādîsı'na ve Sidre-Kapsı Ma'deni Emîni Çâvûş-zâde Ahmed zîde mecdühû ve Gelmeriye Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki Sidre-Kapsı Ma'deni emîni mûmâ-ileyhsin Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp bundan akdem kethüdâlığın hıdmetinde olan Köçek 'Âlî nâm kimesnenin bâ-fermân-ı 'âlî mübâşir ma'rifetiyle şer'le hâli rü'yet oldukda ba'de'l-hesâb emvâl-i

¹⁵⁹ 61/1. hüküm ile aynıdır.

mîriyyeden mezbûrun zimmetinde¹⁶⁰ iki yüz otuz kîse sahîh deyn zuhûr idüp edâsına dahi hükm-i şer'î alacak oldukda meblağ-ı merkûmdan sana havâlât ve zimem ve bir mikdâr meblağ cem'an seksen kîse akçalık mikdârı emvâl teslîm idüp deyni olan iki yüz otuz kîselik akçadan zimmetinde bâkî kalan yüz elli kîse akça dahi ceste ceste edâ itmek şartıyla ta'ahhüd ve huzûr-ı şer'de temessük ve hüccet i'tâ olunmağla merkûm Köçek 'Âlî¹⁶¹ kusûr-ı deyni olan yüz elli kîse akçayı edâda muhâlefet ider ise ve Selânik 'den Âsitâne'ya ve âhar mahalle firâr itmek lâzım gelür ise¹⁶² ma'rifetin ve Selânik kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bulunduğu mahalde ahz¹⁶³ ve yine kal'a-i merkûmede kal'a-bend olunmak şartıyla 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında ... emr-i şerîfim virilmek recâsına 'arz eylediğin ecilden i'lâmın mücebince mezbûr Köçek 'Âlî zimmetinde mahkûmeye bâ-hüccet-i şer'iyeye mablağ-ı mezbûrun edâsında muhâlefet ve Selânik'den Âsitâne'ye ve yâhûd mahall-i âhara firâr ider ise siz ki mevlânâ ve ma'den emîni mûmâ-ileyhimasız ma'rifetiniz ile bu def'a mahall-i âhar ve Gelmeriye Kal'ası'na kal'a-bend olunmak şartıyla bu def'a 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Sezâyî.

[s. 61/1]¹⁶⁴

Selânik Mollâsı'na ve Sidre-Kapsı Ma'deni Emîni Çâvûş-zâde Ahmed zîde mecdühûya ve Gelmeriye Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki Sidre-Kapsı ma'deni emîni mûmâ-ileyhsin Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp bundan akdem kethüdâlığım hıdmetinde olan Köçek 'Âlî nâm kimesnenin bâ-fermân-ı 'âlî mübâşir ma'rifetiyle şer'le hesâbı rû'yet olundukda ba'de'l-hesâb evâmir-i mîriyyeden mezbûrun zimmetinde iki yüz otuz kîse sahîh deyni zuhûr idüp edâsına dahi hükm-i şer'î lâhik olundukda meblağ-ı merkûmdan sana havâlât ve

¹⁶⁰ "olan on senelik hesâbdan" yazılıp üstü çizilmiştir.

¹⁶¹ "bundan akdem Gelmeriye Kal'ası'na kal'a-bend ... fi-mâ-ba'd Âsitâne-i 'aliyye'ye ve âhar mahalle gitmemek ve Selânik'den firâr itmemek şartıyla keyfiyetleri olup 'âl-i mîriyye-i merkûmdan" yazılıp üstü çizilmiştir.

¹⁶² "Sen ki Emîn-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin" yazılıp üstü çizilmiştir.

¹⁶³ "ve kal-i merkûmede kal'a-bend olunmasını bir kıt'a i'lâmında istid'â" yazılıp üstü çizilmiştir.

¹⁶⁴ 60/2. Hüküm ile aynıdır.

zimem ve bir mikdâr meblağ cem'an seksen kîse akçalık mikdârı emvâl teslîm idüp deyni olan iki yüz otuz kîse akçadan bâkî kalan yüz elli kîse akçayı dahi ceste ceste edâ itmek şartıyla huzûr-ı şer' de temessük ve hüccet i'tâ olunmak merkûm Köçek 'Âlî kusûr-ı deyni olan yüz elli kîse akçayı edâda muhâlefet ider ise ve Selânîk'den Âsitâne'ye ve âhar mahalle firâr itmek lâzım gelür ise ma'rifetin ve Selânîk kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bulunduğu mahalde ahz ve yine kal'a-i mezbûrede kal'a-bend olunmak şartıyla 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına 'arz eylediğin ecilden i'lâmın mücebince mezkûr Köçek 'Âlî zimmetinde mahkûmeye bâ-hüccet-i şer' iyye meblağ-ı mezbûrun edâsında muhâlefet ider ise ve Selânîk'den Âsitâne'ye ve yâhûd mahall-i âhara firâr ider ise siz ki mevlânâ ve ma'den emîni mûmâ-ileyhîmasız ma'rifetiniz ile bu def'a mahall-i âhar ve yine Gelmeriye Kal'ası'na kal'a-bend olunmak şartıyla bu def'a 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak emrim olmuştur deyü fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Sezâyî.

Bâ-işâret-i 'aliyye emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i S [Safer] sene [11]90.

[s. 61/2]

Erzincan Kâdîsı'na hüküm ki;

Es-Seyyid Ebû Bekir zîde şerefêhû gelüp bunun karındaşı Erzincan ahâlîsinden Mollâ Sâlih dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed iken ashâb-ı ağrâzın¹⁶⁵ hilâf-ı inhâsına binâ'en çâvûş mübâşeretîyle Âsitâne-i 'aliyyemde ahz ve bâ-fermân-ı 'âlî vilâyeti olan Erzincan'a nefy ü iclâ ve on seneden berü Erzincan'da menfiyyen ikâmet ve umûrunu rü'yet için bir mahalle hareket idemeyüp fakîrû'l-hâl ve kesîrû'l-ıyâl ve her vechile şâyeste-i merhamet ve ahvâli dîger-gûn olduğun bildirüp karındaşı mezbûrun cürmü 'afv ve nefyden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â-yı 'inâyet eylediği ecilden vech-i meşrûh üzre karındaşı merkûm dahi 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında.

¹⁶⁵ "da'vâsına binâ'en" yazılıp üstü çizilmiştir.

Fî evâhır-ı R [Rebî‘u'l-âhır] sene [1]189.

Zâtî.

[s. 61/3]

Sivas Kādîsı'na hüküm ki;

‘Arz-ı hâlcî Mehemed Emîn nâm kimesne gelüp İnebolu Kazâsı'na tâbî‘ Aynalı nâm karyeden ‘Âlî Bey çiftliği'ne mutasarrıf olan Âsitâne'de Beğçeğiz Mahallesi sâkinelerinden Hadîce nâm hâtûna îsâl için çiftliğin mezbûr kethüdâsı Beğ-oğlu Ak Mehemed nâm kimesne çiftliğin mezbûr mahsûlû olmak üzere üç yüz seksen beş vukıyye revgan-ı sâde ve kırk vukıyye dakîk ve kırk dört vukıyye bulguru Bahr-i siyah sefâ'in rû'esâsından Hasan Re'îs'in sefinesiyle Âsitâne'ye irsâl eyledikde bunun için kendi ihtiyâr ve hâtûn-ı mezbûrenin haberi olmaksızın “*mezbûrenin vekîli benim*” deyü zehâ'ir-i mezbûreyi ahz ve bir medresede ihtifâ eyledikden sonra zehâ'ir-i merkûmeyi re'îs-i mezbûrdan iddi'â olundukda re'îsler kethüdâsı ve yiğitbaşılar ve re'îs-i merkûmun yelkenini alup mutazarrır ve merkûm Mehemed Emîn tefahhus olunarak ahz ve ‘ibreten li'l-müzevvirîn dükkânı temhîr birle vilâyeti olan Sivas'a bâ-fermân-ı ‘âlî nefy ü iclâ olunup lâkin ahvâlî dîger-gün olduğun bildirüp ‘afv u itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin fi-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak şartıyla cürmü ‘afv u itlâk olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî‘u'l-âhır] sene [1]189.

Edîb.

[s. 62/1]

‘Alâ'îye Sancağı mutasarrıfı vezîrim Sâdık Paşa'ya ve nevâhî-i ‘Alâ'îye Kādîsı'na ve Serdâr ve a'yân ve Ocak ihtiyârlarına ve ‘Alâ'îye Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh ‘Âlî-zâde Ahmed zîde fazlühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp kazâ-i mezbûr Marulya nâm karye sükkânından ‘Abdülhalim-zâde İbrâhîm nâm kimesneyi karye-i mezbûrede vâkı‘ Câmî'-i kebîr evvelkinde yine

karye-i mezbûreden Hâcî ‘Abdî-oğlu ‘Osmân nâm şakî darb u mecrûh itmekle lede't-terâfu' ikrârıyla niyâbet ve serdâr habsine ve perâkende ‘avenelerinin ‘iânetleriyle habs olunup hakikat-ı hâl mukaddemâ i'lâm olundukda kavî-i çâvûş mübâşeretîyle merkûm rûfekâlarıyla ‘Alâ'îye Kal'ası'na kal'a-bend olunmak üzere şeref-rîz-i sudûr iden emr-i ‘âlî vürûdunda mukaddem şakî-i mezbûr Rıfkı, Çolak Bekir ile firâr eyledikleri bi'l-iltimâs ‘arz ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda mezbûr ‘Osmân ve refiklerinden Çolak Bekir ve Deli Ahmed ve Mahmûd nâm kimesnelerin sene-i mâziye şevvalinde ‘Alâ'îye Kal'ası'na kal'a-bendleriçün emr-i şerîf sudûrundan sonra şakî-i mezbûr ‘Osmân'dan mâ'adâsının kendü ‘ırlarıyla mukayyed olmaları şartıyla bâ-mektûb-ı Ocak ‘afv u ıtlâk ve emr-i mezkûreden isimleriyle terkîn olunmak içün işbu sene-i mübâreke rebî‘ü'l-evvelî evâsıtında evâmîr-i şerîfe virdiğim mukayyed olunup mâtde-i merkûmede rûfekâsının medhalleri olmayup ancak sâhib-i fesâd mezbûr Hâcî ‘Abdî -oğlu ‘Osmân olup sâ'ire ‘ibret te'dîbi muktezî olmağla i'lâm veistirhâm olunduğu üzere ele ne zemân gelür ise der-hâl ahz ve mukaddemâ sâdır olan emr-i ‘âlî mücebince ‘alâ-eyyî-hâlin ‘Alâ'îye Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmasıçün emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası Mehmed Ağa dâme ‘ulüvvühû dahi i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince ‘amel ü hareket ve hilâfından tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Evâhır-ı R. [Rebî‘u'l-âhır] sene [1]189.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Evâ'il-i R [Rebî‘u'l-âhır] sene [11] 96.

[s. 62/2]

Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kadınhanı Derbendi re'âyâlarından el-Hâc ... ve ‘Abdullâh-oğlu Mehmed ve ‘Abdullâh Çelebi-oğlu Süleymân ve Timur Çelebi ve Kör ‘Osmân ve murâd-oğlu Hâcî ‘Osmân nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup sâ'ir re'âyâyı dahi tahrîk ve derbend zâbıtına virilmesi muktezî olan yevmiyyesini virdirmeyüp ve cürmleri sebebiyle mahbûs olanları ahza tasaddî ve konağını basup emvâl ü eşyâsını yağma

ve talan ve ihtilâl-i nizâm-ı derbende bâdî olduklarına binâ'en derbend-i mezbûr zâbiti 'Abdullâh zîde kadrühûnun iltimâsı ve sâdır olan emr-i 'âlî mücebince mezbûrlar Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunup müddet-i mahbûsları mertebe-i salâha bâliğ olduğundan mâ'adâ dört senelik yevmiyyesini temâmen ve emvâl ü eşyâ-yı mağsûbe kâmilten bulunduğu mahallerden derbend zâbitine edâ ve teslim ve fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmağa ta'ahhüd itmeleriyle kendülerinin ve 'ıyâl ü evlâdlarının hâl-i perîşâniyyetlerine merhameten kal'a-i merkûmeden ıtlâk ve sebîlleri tahliye olunmak için emr-i şerîfim sudûru bâbında zâbit-i mûmâ-ileyhe 'arz ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre sene-i mâziye evâsıt-ı cemâziye'l-ulâsında emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın 'arzı mücebince 'afv u ıtlâk ve sebîlleri tahliye olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

...

[s. 62/3]

Tırhala Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Dimitraki nâm zimmî Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp Tırhala Kazâsı'na tâbî 'İstar nâm karye re'âyâsından oğlu Argiri nâm zimmî kendü hâlinde olmayup celeb tâ'ifesini beyhûde tekdîr ve tecrîm ider deyü bundan akdem ba'zı kesân hakkında hilâf-ı vâkı' inhâ ve te'dîbi istid'â eylediklerine binâ'en mesfûr bulunduğu mahalde ahz ve Tersâne-i 'âmireme vaz'-ı kürek olunmak üzre Der-sa'âdetime ihzârı bâbında emr-i şerîfim sâdır olup lâkin mesfûr Argiri zimmî celeb tâ'ifesinden olmayup ve umûrlarına dahi karışmayup kendü 'ırzıyla mukayyed olduğun ve 'afvını istirhâm ve keyfiyyeti erbâb-ı vukûfdan istihbâr olundukda mukaddemâ hakkında olan inhâ mahz-ı iftirâ olduğundan ma'zûr olmağla mağdûriyyetine merhameten 'afv u ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası Mehmed Ağa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince mesfûrun cürmü 'afv u ıtlâk olunmak için emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 63/1]

Edirne Mollâsı'na ve zikri âtî zimmînin bulunduğu kazânın kâdîsına ve İnöz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Filibi Kâdîsı 'Osmân zidet fezâ'ilehû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Filibe Kazâsı'na tâbî' Avretalan nâm karye ve re'âyâları bi-esrihim meclis-i şer'e varup karye-i mezbûr mütemekkinlerinden hâlâ mahrûse-i Edirne'de Üç şerîfeli Hânı'nda mütemekkin Arta Tahber-oğlu Haberno? ve Edirne havâlîsinde geşt ü güzâr iden Dubre-oğlu Nikola nâm zimmiyân müddet-i medîdeden berü karye-i mezbûreden gidüp birkaç def'a re'âyâdan ... olmak üzre hilâf-ı inhâ karye-i mezbûre kocabaşlarıyçün re'âyâ fukarasından bi-gayr-i hakkın akça tahsîl ve ekl ü bel' iderler deyü Der-'aliyyemde iştikâ ve Filibe Kâdîsı'na ve Edirne Bostancıbaşı'na hitâben emr ısdâr ve mübâşir ta'yîn itdirüp mesfûrân kendüleri meydâna çıkmayup mübâşirler gelüp su'âl ve hesâb görüldükde kocabaşların zimmetlerinde bir akça zuhûr itmeyüp gelen mübâşirlere re'âyâyı tecrîm ve tağrîm itdirüp mesfûrân Haberno? ve Nikola eşirrâdan olup dâ'imâ bi-gayri hakkın gamz ve tecrîmden hâlî değiller deyü mesfûrânın şerr ü mazarratları üzerlerinden def' ve ıslâh-ı nefis oluncaya değin İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmalarıyçün Der-'aliyyeye i'lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle mesfûrânın keyfiyyetleri Filibe ahâlîsinden dahi su'âl olundukda kendü hâllerinde olmayup birkaç def'a karye-i mezbûre re'âyâlarını gamz ve tecrîm itdirdiklerini haber vormeleriyle mesfûrânın şerr ü mazarratları re'âyâ fukarâsı üzerlerinden def' ve ıslâh-ı nefis oluncaya değin İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz eylediği ecilden bâlâda mezkûr iki nefer zimmiyân bulundukları mahalde ahz ve ıslâh-ı nefis içün İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene 1189.

Sabrî.

[s. 63/2]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehmed Sa'îd dâme mecdühû ve Seddülbahr Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Ankara Sancağı'nın zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı gelüp livâ-i mezbûrun sâbıkâ Alaybeyisi Mehmed nâm kimesne livâ-i sa'âdet-redîf Âsitâne-i 'aliyyeme vürûd ve duhûl eyledikten sonra mezbûr Mehmed bir takrîb livâ-i mezbûr alaybeyisi olup bi'l-cümle zu'amâ ve erbâb-ı tîmârı perâkende vü perîşân eylediğine binâ'en alaybeyiliği üzerinden ref' ve ba'dehû yine kendü hâlinde olmadığından nâşî hevâsına tâbî' birkaç nefer muzırrlar ile Âsitâne-i 'aliyyeme gelüp ikâmet ve bezl-i irtîşâ ile bir takrîb alaybeyi olup cibilliyetinde mezkûr olan habâset ve mazarratı icrâ için sekiz mâh mikdârı Âsitâne'de kendüsünü ihtifâ ile ikâmet ve livâ-i mezbûrde vâkı' zu'amâ ve erbâb-ı tîmârları muhtell ve teşevvûş ve ashâbı üzerlerinden ref' ve kendüye **sebt** itmek üzere herkesin ze'âmet ve tîmârlarını birer isme 'arz virmek ve ba'zısını tahvîl itdir deyü **müsâ'ade(?)** tasaddîsi hasebiyle bundan mukaddemce livâ-i mezbûrun fukarâsından iki fakîr kimesneler tazallüm-i hâl birle Dîvân-ı sadr-ı a'zamîye 'arz-ı hâl eylediklerinde Mîr-alay-ı mezkûrun hîlesi zâhir ve nümâyân olduğundan der-'akab vilâyeti tarafına firâr ve yine kendü hâlinde olmayup sâbıkâ ma'yyetinde olduğumuz Rusçuk Ser'asker Hasan Paşa ber-mûceb-i temessük on bir bin gurus deynim olmağla sizden alurum deyü cibrî iki bin beş yüz gurus salyâne ve herbirlerinden otuzar ve kırkar ve ellîşer gurus mutâlebe ve âdemleri etrâf u kurâda geşt ü güzâr ve yekdil iderek zecren-leh tahsîl ve üzerlerinden tîmârlarını ref' itdirdiği kimesnelere dahi tîmârlarınız üzerlerindedir deyü cebren ve kahren akça ahz ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsinin nihâyeti olmayup ahvâlleri dîger-gûn ve mezkûr el-yevm Âsitâne'de kendüsünü ihtifâ eylediğin bildirüp ol bâbda emr-i 'âlî-şânım sudûrunu istid'â eyledikleri ecilden mezbûr zâbiti ma'rifetiyle bulunduğu mahalde ahz ve çâvûş mübâşeretîyle Seddülbahr Kal'asında kal'a-bend olunmak için fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hâletî.

Fî-mâ-ba'd alaybeyisinin umûruna müdâhale itmemek ve karışmamak şartıyla ve bayrağı eline serî'an varup isbât-ı vücûd eylemek vechiyle dahi mesfûr utlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 16 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 63/3]

Rumili Vâlîsi'ne, İnöz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Filorina Kazâsı ahâlîleri Rikâb-ı humâyûnuma 'arz-ı hâl sunup bunlar kendü hâllerinde iken kazâ-i mezbûrda a'yânlık dâ'iyesinde olan Hâcî Velî nâm kimesne yanında vâfir sekbân eşkıyâsı cem' ve niçelerin hânedânların harâb ve emvâllerin gasb ve sâ'î bi'l-fesâd ve zulm ü ta'addîsi haddi mütecâviz olduğundan başka bundan akdem karındaşını katl itdirüp a'yânlık takarrür ve kesb-i tagallüb itmekle fûrce ve ruhsatı müzdâd olarak evvelki zulmüne terakkî ve mezâlim-i gûnâ-gûn birle îcâd ve ehl ü 'ıyâl-i fukarânın her hâlde hâlleri duşvâr ve mükedderü'l-hâl oldukların [bildirüp] ve mezbûr sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin 'ilminde olduğun inhâ ve bir tasallut ve mutâlebesinden tahlis-i girîbân eylemeleri bâbında merhamet istid'â eylediklerine binâ'en sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle merkûmu ahz ve İnöz Kal'asına kal'a-bend olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] [1]189.

Hasbî.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] [11]89.

İsti'lâmı hâvî emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] [11]90.

[s. 64/1]

Karaman Vâlîsi'ne ve Karapınar Kādîsı'na ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kazâ-i mezbûra tâbî' Kehil nâm karye sâkinlerinden Aydoğdu nâm kimesne rikâb-ı humâyûnuma 'arz-ı hâl sunup yine kazâ-i mezbûra tâbî' Salır nâm karye sâkinlerinden zaleme ve cebâbireden 'Ömer 'Âlî ve karındaşı Mehemed nâm

kimesneler bin yüz seksen senesinde hevâsına tâbî ‘âveneleriyle hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bi-gayri hakkın bunun mâlik olduğu on sekiz kîselik mikdârı libas ve hayvanât ve sâ‘ir emvâl ü eşyâlarını cebren ve kahren ahz ü kabz idüp vücuha mağdûr ve ahvâlî dîger-gûn olduğundan başka “eğer benden şikâyet idersen seni katl iderim” deyü tahvîf ve bi'l-külliye emniyeti meslûb ve bunun emsâli zulm ü ta‘addîlerinin nihâyeti olmadığı bildirüp sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma‘rifetinle terâfu‘-ı şer‘ ve cebren aldığı ol mikdâr kîse akçalık emvâl ü eşyâsı temâmen tahsîl ve kendüye redd ü teslîm olduktan sonra li-ecli't-te'dîb kal‘a-bend olunmaları bâbında hükm-i humâyûnum recâ eylediği ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma‘rifetinle terâfu‘-ı şer‘-i şerîf ve ba‘de's-sübût hukûk-ı fukarâ ashâbına redd ü teslîm ve merkûmlar li-ecli't-te'dîb Konya Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmaları bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî‘u'l-âhır] sene [1]189.

Sezâyî.

Tekrâr emr yazılmışdır.

Evâ‘il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]93.

Sudûr iden emr-i ‘âlî mûcebince işbu kayd ile müceddeden sâdır olan emr-i şerîf kaydı terkîn olunup i‘lâm-ı hâli müş‘ir emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Evâsıt-ı R [Rebî‘u'l-âhır] sene [11]96.

[s. 64/2]

Zikri âti Seyyid Hâcî ‘Ömer nâm kimesnenin vatan-ı aslîsi olan mahallin kâdîsına hüküm ki;

İstanbul'da Tuzcu esnafından Seyyid Hâcî Mustafa bin Hâcî İbrâhîm ve ‘Abdullâh bin Mustafa ve Hasan Usta ibn Hamza ve el-Hâc Hüseyin bin ‘Abdullâh ve ‘Osmân bin Receb ve Hâcî Mustafa bin ‘Ömer ve Hamza Ağa ibn Kâsım ve Süleymân Usta ibn Mehmed ve Mustafa Usta ibn el-Hâc Ahmed ve dîger Mustafa bin ‘Âlî ve dîger Hâcî Mustafa bin Mehmed ve el-Hâc İsa bin Süleymân ve Hasan Usta ibn ‘Abdullâh ve dîger Süleymân bin Mustafa ve Hüseyin Usta ibn Mehmed ve ‘Âlî

Usta ibn Hüseyin ve Hâfız Mollâ Hüseyin bin ‘Âlî ve dîger Hasan bin ‘Âlî ve dîger Mustafa bin Hızır ve Hâcî Hasan bin ‘Abdullâh ve dîger Hüseyin bin İbrâhîm ve sâ’irleri meclis-i şer’i hatîrde bakkâlân bazarbaşısı İbrâhîm ibn Hâcî Mehemed hâzır olduğu hâlde esnâf-ı mezkûreden kethüdâları ‘Alemdâr es-Seyyid el-Hâc ‘Ömer bin ‘Abdurrahmân nâm kimesne muvâcehesinde mezbur Seyyid Hâcî ‘Ömer kethüdâmız olup lâkin kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olmayup dâ’imâ esnâfı tekdîr ve ta’cîz ve tama’-kâr olmağla çarşumuzda gelen tuzu kendü dilediği mikdâr aldıktan sonra mâ’adâsını esnâf beyrinde tevzî’ itdikde ba’zılarına çok virüp ve ba’zılarına cüz’î cirüp ol vechile dahi gadr eylediğinden mâ’adâ kendü murâdı üzre tuza narh ve noksâna fûrûht idenin dükkânını kapayup tecrîm ve tekdîr ve esnâfdan ba’zıları taşradan tuz getürdükde niçün getürdün deyü noksân behâ ile ellerinden alup hasâret-i ‘azîme itdirdüp hadîdü’l-lisân ve dil-âzar olmağla esnâfa ve sâ’ir[e] envâ’-ı şütûm-ı galîza ile şetm ve hetk-i ‘ırz ‘âdet-i müstemirresi olup bu misüllü hilâf-ı şer’-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf evzâ’ ve etvârına ve harekât-ı nâ-marziyyesine bir vechile tâkat ve tahammülümüz kalmamışdır deyü bi’l-muvâcehe sû-i hâlini ihbâr ve iştikâ ve esnâfdan ihrâc ile şerr ü mazarratı üzerlerimizden def’ ü ref’ olunup te’dîben vatan-ı aslîsine nefy ü iclâ olunmasını iltimâs itmeleriyle esnâf-ı mezbûrenin iltimâslarına müsâ’ade-i ‘aliyyem erzânî kılınmış İstanbul Kādîsı Mevlânâ ‘Âlî zîdet fezâ’ilehü i’lâm itmekle i’lâmı mücebince vatan-ı aslîsine zâbiti ma’rifetiyle nefy ü iclâ olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî’u’l-âhır] sene [1]189.

Kelâmî.

Vusûlünü müş’ir Ereğli Nâ’ibi Mehemed Efendi’nin i’lâmı vârid olmuştur.

24 C [Cemâziye’l-âhır] sene [11]89.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî evâ’il-i B [Receb] sene [11]89.

[s. 65/1]

Dimetoka Nâ’ibi’ne hüküm ki;

Dimetoka ahâlisinden Mustafa nâm kimesne gelüp bundan akdem Mehemmed ve Ahmed nâm kimesneler ile ma'an kasaba-i mezbûra a'yân olmak fikr-i fâsidiyle ahâlîsi meyânına ilkâ-yı fesâd ve şikâk ve bâ'is-i nizâ' olmak töhmetiyle diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâları bâbında sene-i mâziye evâ'il-i zilhiccesinde emr-i 'âlî-şân sudûrundan sonra refiklerinden mezbûrân Mehemmed ve Ahmed ıtlâk olunup bu 'ıyâl ü evlâdlarından dûr ve hâli dîger-gûn olduğun inhâ ve merhameten 'afv u ıtlâk olunması bâbında emr-i şerîfîm recâ ve fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup umûr-ı vilâyete karışmamak şartıyla mezkûr Mustafa'nın dahi cürmü 'afv ve ıtlâk olunması bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve Müftî'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm zidet fezâ'ilehü işâret itmeleriyle işâretleri mücebince mezkûr Mustafa dahi 'afv u ıtlâk olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Şevkî.

[s. 65/2]

Limni Cezîresi Nâ'ibi Mevlânâ [...] zîde 'ilmühûya hüküm ki;

İstanbul'da Tâcirler Kethüdâsı Mustafa ve yiğitbaşları el-Hâc Mehemmed ve ihtiyârlarından dîger el-Hâc Mehemmed ve Mehemmed ve es-Seyyid Mustafa ve Hâfız 'Osmân Efendi ve el-Hâc Halîl ve el-Hâc Yûsuf ve Ahmed ve 'Abdullâh ve dîger el-Hâc Mehemmed ve el-Hâc Süleymân ve 'Abdülkerîm ve sâ'irleri ile haffâflar esnâfının baş kethüdâları el-Hâc Mustafa ve ustalarından dîger Mustafa ve Baltacı-zâde Ahmed ve el-Hâc Hasan ve yiğitbaşı Mustafa ve sâ'irleri ile sahtiyân bazargânlarından el-Hâc Mustafa ve Hüseyin ve el-Hâc 'Osmân ve Hâcî Bilâl -oğlu Mehemmed ve İltıyan?-oğlu el-Hâc İbrâhîm ve el-Hâc Mehemmed ve Hâcî Mustafa ve Halîl ve İbrâhîm ve 'Osmân ve dîger el-Hâc Mustafa ve Sofu-oğlu el-Hâc Mustafa ve el-Hâc Memiş ve el-Hâc İbrâhîm ve sâ'ir yüz neferden mütecâviz tâcir ve bazargân ve hakkâk ustaları meclis-i şer'-i hatîrde dikici tâ'ifesinden es-Seyyid el-Hâc Süleymân bin Ahmed muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid el-Hâc Süleymân ve karındaşı es-Seyyid 'Osmân kendü hâlinde 'ırzıyla mukyyed olmayup dâ'imâ esnâfı tekdîr ve ta'cîz ve bi-gayri hakkın lonca odasından ihtiyâr ustalara envâ'-ı şütûm-ı galîza ile şetm ve sahtiyân ... narh rûzîsiyle iştirâ eylediği sahtiyânı narh rûzîsinden

ziyâdeye bey' ve kendülere nush u pend olundukda muntasih olmayup ızrâr ve bu vechile esnâfı ve sâ'iri tekdîr ve ızrâr idüp mezbûrânın evzâ' ve etvârlarına ve harekât-ı nâ-marziyyelerine bir vechile tâkat ve tahammûlerimiz kalmamışdır deyû bi'l-muvâcehe sû-i hâllerini ihbâr ve iştikâ ve şerr ü mazarratlarını üzerlerinden men' ü def' ve te'dîben mübâşir ma'rifetiyle Limni Cezîresi'ne irsâl ve te'dîb olunmalarını istid'â eylediklerini İstanbul Mahkemesi bâb- nâ'ibi olan Mevlânâ 'Âlî zîde 'ilmühû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle merkûmân Limni Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmaları içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî Sezâyî. evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

[s. 65/3]

Zikri âtî Müftî-i sâbık Mehemed'in bulunduğu mahallin Kādîsı'yla İstanköy Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Niğbolu Kādîsı Mevlânâ el-Hâc Selîm zîde fazlühû mektûb gönderüp Niğbolu'da sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve ahâlî-i bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup bundan akdem medîne-i mezbûrede bir takrîb me'zûn bi'l-iftâ olan Sinoplu Mehemed Efendi'nin müftîliği esnâsında tama'-ı hâmindan nâşî irtişâyâ sülûk ve ahâlî-i bilâdı tahrîk ve sû-i harekâta tasaddî birle nizâm-ı beldenin ihtilâline bâ'is olacağı zâhir olmağla merkûm umûr-ı fetvâdan hicr ve vatan-ı aslîsi olan Sinop'a iclâ olunmak bâbında bundan akdem sâdır olan emr-i celîlü's-şânıma 'adem-i itâ'at birle firâr ve merkûmun cibiliyyet-i kadîmesi fesâd üzre olup menhiyyâtı mürtekib ve nefsâniyet derci(?) olduğuna binâ'en hilâf-ı vâkı' ifk ü iftirâyâ ibtidâr eylediği mülâhazadan ba'îd olmamağla kimesneden başkaya tasaddî ider ise kelîmâtı ihfâ olunmamak bâbında vâkı'-ı hâli mevlânâ-i mûmâ-ileyh bi'l-iltimâs 'arz ve müftî-i sâbık Mehemed sû-i hâinden başka [adem-i] itâ'at-i emr-i 'âlî itmekle li-ecli't-te'dîb İstanköy Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince müftî-i sâbık merkûm li-ecli't-te'dîb çâvûş mübâşeretiyle İstanköy Cezîresi'ne nefy ü tağrîb olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin firârî-i merkûm müftî-i sâbık Mehemed'i taht-ı kazânda bulunduğu mahalde ta'yîn olunan çâvûş zîde kadrühû mübâşeretiyle ahz ve

İstanköy Cezîresi'ne nefy ü iclâ ve sen ki İstanköy nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu cezîre-i mezbûrede menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara harekete ruhsat ve cevâzdan hazer ve vusûlünü Der-'aliyyeme i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]189.

Hüseyin.

Vusûlünü müş'ir İstanköy nâ'ibi İbrâhîm Efendi'nin i'lâmı vârid olmuştur.

Gurre-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 66/1]

Anadolu Vâlisi'ne ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin bu def'a Der-'aliyyeme vürûd iden bir kıt'a mektûbunda Kütahya mütesellimi sâbık es-Seyyid 'Abbâs'ın sâbıkâ mütesellimliği evânında fukarâyâ zulm ü ta'addîsi ihbâr olunmakdan nâşî sırran ve 'alenen keyfiyyeti su'âl ve istiknâh hakikat-ı hâl i'lâm olunmak bâbında bundan akdem şeref-efzâ-yı sudûr iden emr-i münîfim mücebince ahvâli tefahhus olundukda sefer-i humâyûn sebebiyle Anadolu Eyâleti'ne mütesellim olarak iktisâb-ı tagallüb ve eyâlet derûnunda mevcûd zulm ve erbâb-ı tagallübü istishâb birle ehl-i 'ırz gürûhunu birer vechile tekdîr ve ahâlî ve fukarâyı tecrîm ve mebâlig-i vâfire ahz idüp merkûmun zimmetinde katı vâfir cerâ'im tahakkuk ideceği ve 'ibâdullâh üzerlerinden şerr ü tagallübü def ile irâhe-i 'ibâd ve tanzîm-i bilâdı bâ'is olacağı ba'de'l-i'lâm merkûm Seyyid 'Abbâs'ın mübâşir ma'rifetiyle hesâbı rü'yet ve ashâb-ı hukûk ile şer'le ba'de'l-mürâfa'a li-ecli't-te'dîb Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend ve zimmetinde sübût bulan hukûk-ı 'ibâd ve sâ'ir mevâdd-ı sûret sicillâtıyla Der-'aliyyeme i'lâm ve ba'dehû ne vecihle emrim sâdır olur ise ana göre 'amel olunmak için işbu sene-i mübârekede emr-i şerîfim sudûrundan sonra mezbûr 'Abbâs evân-ı mütesellimliğinde Seyyid Mehemed nâm kimesneyi dahi bilâ-mevcûd bi-gayri hakkın katl ve emvâl ü eşyâ ve at ve bisatı zabt eylediği i'lâm olunduğuna binâ'en mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince bundan mukaddemce bu husûslara mübâşir ta'yîn olunan Hâssa silahşorum ma'rifetiyle şer'le rü'yet ve sâbit olan

hukûk-ı ‘ibâd istirdâd ve mâtde-i katl sâbit olur ise sûret-i sicillâtıyla i’lâm olunmak bâbında bu def‘a dahi sâdır olan ahkâm-ı münîfem ve mekâtib-i sadr-ı a‘zamî münîfâsınca tenfiz ve icrâsına bezl-i ... dikkat ve tahsîl rızâ-yı ... irtizâ-yı şehin-şâhânemi icrâ-ya mübâderet eyledikde merkûmun mütesellimliği esnâsında istihdâm eylediği âdemlerin hilâf-ı emr ve rızâ harekete cür’etleri sebebiyle vukû‘u bulan cürm ve kabâhate makarr ve mu‘terif ve fî-mâ-ba’d hilâf-ı rızâ-yı şâhânem hareketden mücânebet ve iddi‘â-yı hukûk iden müdde‘îleri terâfu‘-ı şer‘ ve sâbit olan haklarının redd ü teslîmi husûsunda irtizâyâ müsâra‘at şartıyla cerâ‘im-i sâbıkasının ‘afvını iltimâs eylemekle iltimâsın mücebince merkûm Seyyid ‘Abbâs’ın zimmetinde sâbit olan ashâb-ı hukûkun hakları bi’t-temâm redd ü teslîm itmek ve fî-mâ-ba’d kendü hâlinde olup fukarâyâ cevri ü ezâ itmemek şartıyla bu def‘a cürmü ‘afv u ıtlâk olunmak bâbında.

Fî evâ’il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Râmî .

[s. 66/2]

Terkîn.

Ber-vech-i arpalık Niğde Sancağı Mutasarrıfı [...] dâme ikbâlehû ve Niğde Kal‘ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Me’mûriyyet ile Niğde cânibinde olan Sadr-ı a‘zam çukadârlarından İbrâhîm zîde kadrühûnun vürûd iden ‘arz-ı hâlinde bundan akdem maktûl Kôr İsmâ‘îl’in Niğde Sancağı’nda olan mâl bekâyâsıyla zimeminin tahsîli bâbında sâdır olan evâmîr-i şerîfem mücebince çukadâr-ı merkûm mahalline lede’l-vürûd sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin tarafından tahsîl emvâl-i mezkûrda eğerçe ihtimâm olunup lâkin bundan akdem umûr-ı fukarâdan hicr olunan Hacı Mehmed ile mütesellim bulunan ‘Abuş nâm şakî yekdil olup emvâl-i mezkûru itlâf itmeleriyle mel‘anetlerin setri için ashâb-ı zimem yedlerine hilâf-ı vâkı‘ senedât i’tâ ile tahsîli ta’tîline bâ‘is olduklarından gayrı Kilise-hisâr Kazâsı’nda sâkin ‘Âlî Efendi-oğlu Seyyid Mustafa dahi bi’l-ittifâk mûmâna‘at üzre olmağla merkûmânın te’dîbleri bâbında emr-i şerîfim ısdâr ve çâvûş mübâşir irsâline muhtaç idüğü tahrîr ve inhâ eylediği bi’l-fi’l

başdefterdârım olan el-Hâc Mehmed Recâ'î dâme 'ulüvvühû bâ-takrîr inhâ eylediklerine binâ'en sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin çâvûş mübâşeretiyle merkûm Seyyid Mustafa Niğde Kal'ası'na kal'a-bend ve Müftî-i mezkûr dahi fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup tahsîlât-ı mîrîye ta'tîline bâdî harekât-ı nâ-hemvâreden keff-i yed eylemek üzre muhkem tenbîh birle bekâyâ-yı matlûbe tahsîl ve bundan sonra mütenebbih olmaz ise te'dîbât-ı lâıykası icrâ olunmak için i'lâm olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer merkûm Mustafa'yı Niğde Kal'a sı'na irsâl ve bilâ-emr-i şerîf itlâkıdan tehâşî eylemesini dizdârına tefhîm eyleyerek kal'a-i mezbûrede habs ve kal'a-bend müftî-i merkûm dahi ta'tîl-i emvâl-i mîrîye olur harekât-ı na-bercâdan keff-i yed eylemek üzre muhkem tenbîh ve te'kîd¹⁶⁶ ve bekâyâ-yı matlûb tahsîl olup şöyle ki bundan sonra mütenebbih olmadığı sûretde te'dîbât-ı lâıykası icrâ olunmak üzre keyfiyyeti der-i devlet-medârıma 'arz ve i'lâma dikkat ve hilâfindan tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1189.

Hasbî.

Ber-mûceb-i emr-i 'âlî merkûm Mustafa vaz'-ı kal'a olunduğunu nâtık Niğde Kal'ası Dizdârı Ebû Bekir'in vârid olan 'arzının mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

22 C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [11]89.

Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup umûr-ı vilâyete karışmamak üzre işbu emrin kaydı terkîn olup i'lâm-ı hâl sibâkda emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı N [Ramazan] sene [11]89.

[s. 66/3]

Edirne Mollâsı'na hüküm ki;

¹⁶⁶ "... e mübâderet eyleyüp" yazılıp üzeri çizilmiştir.

Havâss-ı refî'a Kazâsı nevâhîsinden Çekmece-i kebîr Nâhiyesi ahâlîsinden ma'lûmü'l-esâmî kimesneler meclis-i şer'-i kadîmde Çekmece-i kebîr ahâlîsinden olup nâhiye-i mezbûrenin umûrunu rû'yet ile hükkâm-ı şer'-i şerîfin hıdmetinde istikâmet üzre olan a'yândan Sâlih nâm kimesne hakkında ba'zı umûra bî-vech müdâhale ider deyü teşekki olunduğundan mezbûr bâ-fermân-ı 'âlî çâvûş mübâşeretiyile Edirne'ye nefy ü iclâ olunup lâkin merkûm Sâlih fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup gerek hükkâm-ı şer'e ve gerek ahâlî-i nâhiye mezbûre ile hüsn-i imtizâc ve yine umûrlarını rû'yet eylemek üzre tekeffül birle ıtlâk olunmak bâbında istid'â-yı 'inâyet eylediklerini Haslar Kādîsı Mevlânâ Mehemmed Şâmî zîdet fezâ'ilehü i'lâm itmeğin i'lâmı mücebinece ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Mahfi.

[s. 67/1]

Ankara Sancağı Mutasarrıfı [...] dâme ikbâlehûya ve Ankara Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Şehsüvâr-zâde Seyyid Hamdullah dâme mecdühû gelüp Ankara Sancağı'nda Çubuk-âbâd Kazâsı'na tâbi' Kara Höyük nâm karye toprağında vâkî' ma'lûmetü'l-hudûd çiftlik arâzîsine sekiz sene bilâ-nizâ' babası müteveffâ Mehemmed Paşa mutasarrıf olunduktan sonra bâ-temessük ve bâ-hüccet-i şer'îyye mûmâ-ileyh dahi on yedi sene mütecâviz ve mutasarrıf olup 'öşr ü resmi sâhib-i 'arza edâ idüp bir vechile âhardan dahl ve ta'arruz olunmak îcâb itmez iken kazâ-i mezbûra tâbi' 'Ömercik nâm karye sükkânından Hasan Kethüdâ-oğlu Deli 'Âlî ve Şeytan 'Âlî ve Çamak Ahmet ve Kör 'Osmân ve Hâtîb-oğlu ve merkûm Hasan Kethüdâ'nın karındaşı oğulları Ahmet ve Mehemmed ve Seyyid Mustafa nâm eşirrâlar kendü hâllerinde olmayup hilâf-ı kânûn fuzûlî çiftlik-i mezbûrun tarla ve mâ-i cârî ve meralarını tagallüben zabt ü rabt sevdâsında olduklarına binâ'en bundan akdem birkaç def'a terâfu' olunduklarından kasr-ı yedlerine taraf-ı şer'den tenbîh ve hüccet-i şer'îyye virilmişken bir dürlü mütenebbih olmayup ba'zıdan beylerine istinâden hüccet-i şer'îyyeye mugâyir hareket ve 'inâdlarından ızrâr ve gün be-gün cevri ü ezâları mütezâyid olduğu bildirüp eşirrâ-yı merkûmûnun hilâf-ı kânûn ve bi-

vech-i şer'îyye ve mugâyir-i hüccet-i şer'îyye hareket müdâhale ve mu'ârazaları men' ü def' ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Ankara Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve mahallinde merkûmlar ile terâfu' ve bi-vech-i mu'ârazaları men' ü def' olunmuşiken kendü hâllerinde olmamalarıyla ıslâh-ı nefis için Ankara Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Kelâmî.

İtlâkıyçün emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî 16 N [Ramazan] sene [1]189.

Tenbîh olup mütenebbih olmazlar ise kal'a-bend olunmalarıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhur-ı M [Muharrem] sene [11]90.

[s. 67/2]

Anadolu Vâlisi Vezîr 'Abdî Paşa'ya ve Kütahya Nâ'ib'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ[-ileyh] Mehmed Sâdık zîde 'ilmühûsun bu def'a Der-'aliyyeme vürûd iden i'lâmında nefis-i Kütahya sükkânından Emîr Hâcî Mustafa nâm kimesnenin karındaşı Seyyid Mehmed nâm kimesne kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed ve kâr-ı kesbiyle meşgûl iken sâbıkâ Kütahya mütesellimi es-Seyyid 'Abbâs mukaddemâ mütelesellimliği hengâmında merkûm Seyyid Mehmed'i "kapusuz levendât zümresindensin" deyü bilâ-mûcib Kütahya'da vülât-ı mahsûs olan sirâyet-i katl ve on beş bin gurusluk emvâl ü eşyâ ve at ve pusatını hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayri hakkın zabt eylediği Kütahya Müftîsi 'Abdullâh zîde 'ilmühû ve sâ'ir mevsûku'l-eklâm kimesneler alâ-tarîki's-şehâde haber vormeleriyle husûs-ı mezbûrun şer'le rû'yet ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-iltimâs tahrîr ve istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda mütesellim-i merkûm Seyyid 'Abbâs'ın sırran ve 'alâniyeten keyfiyyet-i hâli su'âl ve istiknâh-ı hakikat-ı hâli i'lâm olunmak bâbında bundan akdem sana hitâben şeref-efzâ-yı sudûr olan

emr-i münîfîm mûcebince mezbûrun ahvâli tefahhus olundukda sefer-i humâyûn sebebi ile Anadolu Eyâleti'nde mütesellim olarak iktisâb-ı tagallüb ve eyâlet-i merkûm derûnunda mevcûd zaleme ve erbâb-ı tagallübü istishâbın ehl-i 'ırz gürûhunu bir vechile tekdîr ve ihâfe ve ahâlî ve fukarâyı tecrîm ve mebâliğ-i vâfire ahz idüp merkûmun zimmetinde kat-ı vafîr cerayim tahakkuk ideceği ve 'ibâdullâh üzerlerinden def'-i şerr ve tagallübü irâhe-i ib'âd ve tanzîm-i bilâd olacağını sikât-ı müslimîn ihbâr eyledikleri bundan akdem mevlânâ-i mûmâ-ileyh tarafından i'lâm inhâ olduğu cihetden merkûm 'Abbâs ve mübâşir ma'rifetiyle hesâbı rû'yet ve ashâb-ı hukûk ile şer'le ba'de'l-mürâfa'a li-ecli't-te'dîb Kütahya Kal'ası'na ve zimmetinde sübût olan hukûk-ı 'ibâd ve sâ'ir mevâdd sûret-i sicillâtıyla Der-'aliyyeme i'lâm ve ba'dehû ne vechile emr-i 'âlî sâdır olur ise ana göre 'amel ü hareket olunmak için işbu sene-i mübâreke evâhır-ı rebî'ül-evvelinde emr-i şerîfîm virildiği mastûr ve mukaddemâ olunmağın sen ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhümasız vech-i meşrûh ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfîm mûcebince bundan mukaddemce bu husûsda mübâşir ta'yîn olunan hâssa silahşorum ¹⁶⁷ [...] zîde mecdühû ma'rifetiyle şer'le görülüp sâbit ve mütehakkık olan hukûk-ı 'ibâd tahsîl ve istirdâd ve mâdde-i katl sâbit olur ise sûret-i sicillâtıyla Der-'aliyyeme i'lâm olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer mütesellim-i sâbık merkûm Seyyid 'Abbâs mübâşir mûmâ-ileyh ma'rifetiyle huzûr-ı şer'e ihzâr ve da'vâ-yı hakk ve ta'yîn-i mâdde iden husemâsıyla hakk-ı da'vâ üzre terâfu'-ı şer' ve zimmetinde şer'an sâbit ve mütehakkık olan hukûk-ı 'ibâd her ne ise tahsîl ve ashâbına redd ü teslîm birle ihkâk-ı hakk ve mâdde-i kat-ı vafîr ber-muktezâ-yı şer'-i mutahhar üzerine sâbit olur ise sûret-i sicillâtıyla 'alâ vechi's-sıhha Der-sa'âdetime 'arz u i'lâma mübâderet ve merkûmu mukaddemâ sâdır olan emr-i münîfîm mûcebince yine kal'a-i merkûmeye vaz' birle tenfiz-i emr-i şerîfîme ihtimâm u dikkat ve hâtır u gönüle ri'âyet ve celb-i emvâl dâ'iyesine teba'iyet birle ibtâl-i hukûk-ı fukarâyı mûcib hâlâtdan ve vâkıfın hilâfı tahrîrden be-gâyet hazer ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [11]89.

İtlâkıyçün emr yazılup karşı sahifede mukayyedir.

¹⁶⁷ "... marifetiyle" yazılmış üstü çizilmiştir.

[s. 67/3]

Bir sureti;

Vezîr-i müşârün-ileyhe ve Kütahya Nâ'ibi'ne [...] vârid olan tahrîrâtında Kütahya sükkânından Ahi Evran ve Rûm tâ'ifesinden Nemorail(?) ve Ahi Serselate(?) ve Murat(?) ve Papaz Kıbter(?)-oğlu ve sâ'ir mazbûtü'l-esâmî zimmîleri mütesellim-i merkûm Kütahya'da mütesellim olmak hasebiyle birer gûne müsvedde ile der-zencir ile üç def'a biner ve bir def'a on bin ve bir def'a dahi üç bin ve mesfûr Ahi Nemorail(?)'den bin guruşki cem'an yirmi bin guruşların ahz eylediğini bî-garaz kimesneler haber vermeleriyle meblağ-ı mezbûr tahsîl ve ashâbına teslim olunmak bâbında emr-i şerîf sudûru tahrîr olunmağla sibâk-ı meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmışdır.

[s. 68/1]

Gelibolu Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Müderrişîn-i kirâmdan Dâmâd-zâde Mehemed Tâhir zîde 'ilmühûnun bundan akdemce zümre-i 'ulemâya şâyeste olmayan ba'zı gûne etvâr-ı nâ-bercâya ibtidâr ile te'dîbi muktezî idüğü inhâ olduğuna binâ'en şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince bâ-işâret Gelibolu'ya iclâ ve anda ikâmet eylemesiyçün emr-i şerîfim sâdır olmuşıdi ancak mûmâ-ileyhin hakkında inhâ olunan mevâdda sun'î olmayup hakikat-ı mâdde etbâ'-ı nizâ'ı olmağla vâlidesine ve 'ıyâl ü evlâdına merhameten 'afv u itlâkını mûmâ-ileyhin birâderi sâbıkâ Rumili Kādî'askeri Mevlânâ Dâmâd-zâde Mehemed edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehûya taharrî istid'â ve istirhâmlarına müsâ'ade ve cürmü 'afv ve itlâk bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftü'l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı humâyûn-ı 'inâyet-makrûnum ve mevlânâ-i müşârün-ileyhin işâretleri mücebince mûmâ-ileyhin cürmü 'afv u itlâk olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer mûmâ-ileyh Mehemed Tâhir'in cürmü 'afv olunmağla ol taraftan sebîli tahliye eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evial-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 68/2]

Lofça Kādîsı ve Lofça Zâbiti Ser-turnâyî 'Abdûlbâkî zîde mecdühûya hüküm ki;

Sen ki Lofça kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin bu def'a Der-'aliyyeme takdîm olunan i'lâmında ve Lofça Kazâsı ahâlîsinin bir kıt'a mahzarlarında kazâ-i mezbûr sükkânından zümre-i yeniçeriyândan on dokuz bölüğün serdengeçdi Mustafa ve Canfu(?) -oğlu 'Ömer ve Emîr Ahmed ve Memici(?) -oğlu ve Ahmed Hanîfe-oğlu Süleymân ve Kapukıran İsmâ'il 'Alemdâr ve Umamun(?) Mehemed 'Alemdâr ve Mollâ-oğlu Halîl ve yirmi sekiz bölüğün Serdengeçdi Ahmed ve 'Abdullâh 'Alemdâr nâm on nefer kimesnelerin hilâf-ı şer' ve mugâyir-i rızâ ba'zı gûne harekâta tasaddîleri ihbâr olunduğuna binâ'en fî-mâ-ba'd kazâ derûnuna uğradılmamak üzre kazâ-i mezbûrdan tard u ib'âd ve mukaddemâ ihtilâl-ı nizâm-ı memlekete müstelzim sû-i herekete cesâreti hasebiyle İvraça Kazâsı'na iclâ olup bilâ-fermân 'avdet iden Hâsseki Tekâ'üdî İbrâhîm'in Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle Eğridere Palankası'na nefy olunmaları bâbında işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı saferinde sâdır olan emr-i şerîfim mahaline lede'l-vusûl imtisâlen-leh der-hâl merkûmûn on nefer kimesne kazâ-i mezbûrdan tard u ihrâc olup ancak merkûmun hakkında olan inhâ hilâf-ı vâkı' ve kizb-i sarîh ve garaz-ı nefsâniyyeye mebnî olduğu ve hilâf-ı şer'-i şerîf hareketden zulm ü ta'addîleri olmadığı tahrîr ve tastîr ve fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmalarına müte'ahhidler olup ber-vech-i muharrer haklarında sâdır olan fermân-ı âlînin kaydı terkîn ve 'ıyâl ü evlâdlarına merhameten cürmleri 'afv u ıtlâkları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve istirhâm olunmağla mevlânâ-i mûmâ-ileyhin i'lâmı ve ahâlînin mahzarlarıyla istid'â ve istirhâmları ve cümlelerin müte'ahhid oldukları vechile merkûmûnun keyfiyyetleri Der-'aliyyemde mevcûd olan Lofça ahâlîsinden su'âl olundukda i'lâm ve mahzara takrîrleri muvâfık ve istid'â ve istirhâmları nefsü'l-emre mutâbık olduğuna binâ'en 'ıyâl ü evlâdlarına terahhumen merkûmûn on nefer kimesneler haklarında sâdır olan fermân-ı âlînin kaydı ve 'afv u ıtlâkları bâbında emr-i şerîf sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası Mehemed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm

itmeğin i'lâmı mücebince emr-i şerîf-i mezkûrdan on neferin ismleri ref' ü terkîn ve 'afv u ıtlâk ve sebîlleri tahliye olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve zâbit-i mûmîn-ileyhümâsız i'lâm ve mahzarda istid'â ve istirhâm olduğu ve cümlelerin ta'ahhüdleri üzre ancak merkûmûn on nefer kimesnelerin cürmleri 'afv ve haklarında ber-vech-i muharrer mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlîden ismleri ref' ü terkîn olunmağla emr-i şerîf-i mezkûra mebnî ve merkûmûn tard u ib'âd tekellüf(?) ile ta'addî ve rencîde olunmamak bâbında.

Fî evâhır-ı R [Rebî'ü'l-âhır] sene [1]189.

[s. 69/1]

Seddülbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İslambol'da Çehârşenbe Pazarı'nda sâkin Mısırlı Hâcî Mehmed dimekle ma'rûf kimesne dâ'imâ ehl-i İslâm ve ehl-i zimmetden ehl-i 'ırz makûlelerine ta'arruz ve tasallut ve “*sende şu mikdâr alacağım vardır*” deyü sûret-i da'vâda ısrâr ve mahall-i mezkûrda mütemekkin şâhid-i zûr makûlesinden serrâc ve ... ve sâ'ir birkaç nefer kimesneler dahi şehâdet ve bu tarîkle 'ibâdullâhı tecrîm ve tağrîm itmek 'âdet-i müstemirresi olduğunu ... ma'lûmu'l-esâmî sikât-ı müslimîn ihbârlarıyla mütehakkık ve mezbûrların haberleri nefsü'l-emre mutâbık olmağla merkûm Mısırlı Hâcî Mehmed sâ'ire 'ibret olmak için ıslâh-ı nefis oluncaya değin Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûru emr-i savâb idüğün hâlâ İslambol Kādîsı Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû i'lâm itmekle i'lâmı mücebince ıslâh-ı nefis için Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezkûr Mısırlı Hâcî Mehmed ahz ve 'ibreten li's-sâ'irîn li-ecli't-te'dîb ol tarafa irsâl olunmağla vusûlünde merkûmu kal'a-i mezkûreye vaz' u kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâkından mücânebet ve vusûlünü Der-'aliyyeme tahrîr ü inhâya mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 69/2]

İzmir Kādîsı'na hüküm ki;

Ebû Eyyüb Ensârî Mahallesi'nden Zeynep Hâtûn Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Mustafa bin Dervîş 'Osmân ve zevcesi Şerîfe Ümmü Gülsüm binti 'Abdülkerîm meclis-i şer'e varup yine Eyyüb'de vâkı' câmi'den Câmi'-i Kebîr mü'ezzini olup Eyyüb Onbaşı(?) ma'rifetiyle ihzâr-ı şer' olunan Halîl bin 'Abdullâh muvâcehesinde mezbûr Halîl yeniçerilik iddi'âsıyla zevcem mezbûreye fi'l-i şenî' kasdıyla menzilimi taşılayup hetk-i 'ırz sevdâsında olmağla mezbûr Halîl'in keyfiyyet-i hâl hâzirûn olan bi-garaz müslimînden su'âl ve kıbel-i şer'den i'lâm olunmak matlûbumdur deyü bade'd-da'vâ ve'l-inkâr husûs-ı mezbûre vukûf-ı tâmları olup li-ecli'l-ihbâr meclis-i şer'e hâzirûn olan mahalle ve civâr mahalle ahâlîlerinden Hüseyin Efendi ve Mü'ezzin Mollâ Mustafa cemâ'atden sâ'ir ma'lûmu'l-esâmî otuz üç bi-garaz müslimînden su'âl istihbâr olundukda Mü'ezzin Halîl öteden berü kendü hâlinde olmayup ehl-i 'ırzın 'ıyâllerine sû-i kasd üzre olduğunu haber vermeleriyle mezbûr Halîl'in te'dîb olunmasıyçün akzâ kudâtü'l-müslimîn Ebû Eyyüb Ensârî Kādî sı Mevlânâ Mehmed Şâmih zîdet fezâ'ilehû i'lâm itmeğîn i'lâmı mûcebince te'dîben ıslâh-ı nefis içün İzmir'e nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki İzmir Kādîsı Mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Halîl zâbiti ma'rifetiyle tarafına vusûlünde mezbûr Halîl'i te'dîben ıslâh-ı nefis içün İzmir'de menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve mahall-i âhara bir hatve tecâvüzüne izn ü ruhsat göstermekden ve firârdan be-gâyet tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında.

Evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 69/3]

Magosa Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Hediye nâm hâtûn rikâb-ı müstetâb-ı mülûkâneme 'arz-ı hâl sunup donanma-i humâyûn kapudanlarından sâbıkâ Patrona-i humâyûnum kapudanı Casim Halîl Kapudanı'n bundan akdem sû-i hareketi inhâ olunduğuna binâ'en bâ-emr-i 'âlî Magosa Kal'ası'na kal'a-bend olunup ma'zûr ve şâyeste-i merhamet olduğun

bildirüp ‘afv ve kal‘a-i mezbûreden ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i humâyûn-ı merâhim-makrûnum mücebince merkûm ‘afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Evâ’il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1189.

[s. 69/4]

İzmir Mollâsı'na hüküm ki;

İstanbul'da Küçükpazar Mahallesi'nde kâ'in Gazgancılar Medresesi'nde sâkin Mollâ Mehmed nâm kimesne dâ'imâ ahâlî-i mahallenin ‘ıyâl ü evlâdlarına ta‘arruz ve hetk-i ‘ırz sevdâsıyla tahvîf eylemekden nâşî bi'l-külliye emn ü râhatları meslûb ve kendüden râzî ve hoşnûd olmamalarıyla medrese-i mezbûrdan ihrâc ve mahall-i âhara nefy ü iclâ olunmasını ahâlî-i mezbûre istid‘â ve mahalle-i mezbûreden ihrâc ve te’dîbini dahi i‘lâm olunmağla mezkûr Mehmed kendü hâlinde olmayup ahâlî-i mahallenin evlâd u ‘ıyâllerine ta‘arruz eylediğine binâ’en ahz olunmağla te’dîben v ıslâhen İzmir'e irsâl olunmağla sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara tecâvüzüne ruhsatdan mübâ‘adet ve vusûlünü Der-‘aliyyeme i‘lâm ve işâret eylemen emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ’il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 69/5]

Kavala Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Mehmed ve Ahmed nâm kimesneler gelüp babaları sâbıkâ Âsitâne-i ‘aliyyemde kassâb-başı Nu‘mân'ın ba‘zı harekât-ı nâ-bercâsı ihbâr olunduğuna binâ’en bâ-emr-i ‘âlî Kavala Kal‘ası'na kal‘a-bend olup lâkin mezbûr hasta ve sâhib-i firâş ve şâyeste-i merhamet olduğu sebeb-i ‘afv u ıtlâk olunmasını istid‘â itmeleriyle şeref-yâfte-i sudûr iden hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince umûr-ı devlet-i

‘aliyyeme karışmamak üzre merhameten ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ’il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

[s. 70/1]

Ankara Mutasarrıfı'na ve Ankara Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Şehsüvâr-zâde Hamdullah dâme mecdühû gelüp livâ-i mezbûrda vâkı' Çubuk-âbâd Kazâsı'nda sâkin Hatemoğlu 'Osmân nâm kimesne kendü hâlinde olmayup erâzil ve eşkıyâya mu'în ve dâ'imâ icrâ-yı fesâd eylediğinden başka mûmâ-ileyhin kazâ-i mezbûrda vâkı' mutasarrıf olduğu çiftliklerine ba'zı kimesneleri tasallut ve a'yânlık iddi'âsıyla tekâlif-i şâkka tahmîl ve mer'a ve mezâri'lerini hevâsına tâbî' eşirrâya fuzûlî zabt itdirdüp çiftliklerinin harâbına bâdî oldukda sebeb?-i mezbûrun tasallut ve ta'arruzu men' ü def' ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Ankara Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ¹⁶⁸ ve merkûm Hatem-oğlu 'Osmân kendü hâlinde olmayup te'dîbi muktezî olmağla ıslâh-ı nefis idinceye dek Ankara Kal'ası'na kal'a-bend olunmak emrim olundu.

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Kelâmî.

Mezkûrun ıtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 16 N [Ramazan] [1]189.

Mu'âmele olmaz ise kal'a-bend olunmasıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [11]90.

[s. 70/2]

Gürle nâm-ı dîger Pazarköyü Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

¹⁶⁸ “itmeğin” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Pazarköy Kazâsı'na tâbi' Çengiler nâm karye kocabaşlarından Şamlı ve Bilâli nâm iki nefer zimmîler Der-'aliyyemde ahz olunup mahbûsen mahall-i mezbûra irsâl ve îsâlleri mübâşeretin ... olmağla ber-minvâl-i muharrer mersûmlar ta'yîn olunan mübâşir ile mahbûsen mahall-i mezbûra irsâl olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ta'yîn olunan [...] zîde kadrühû mübâşeretiyle mezbûrlar mahbûsen mahall-i mezbûra irsâl olunmalarıyla vusûllerinde mesfûrları ol taraftan meks ü ikâmet ve vusûllerini müş'ir mübâşir-i mûmâ-ileyhle Der-'aliyye' i'lâm itmen bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene 1189.

Sabrî.

[s. 70/3]

Dimetoka Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Seyyid Velî Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp Âsitâne-i sa'âdetimde vâkı' Fenâr dâhilinde 'Abdî Subaşı Mahallesi'nde Mahmûd Ağa Mescidi'nde mü'ezzin vekîli olan bunun akrabasından Mehemed bin 'Abdullâh nâm kimesneyi edyâna hareket ile hilâf-ı inhâ mübârek rikâb-ı kamer-tâb-ı Husrevânem ref' ü rafi'â birle tasdîka cesâretine binâ'en bundan akdem bâ-emr-i 'âlî 'ibreten li'l-gayr vilâyeti olan Dimetoka'ya nakl ve iclâ olunup menfiyyen meks ü ikâmet ve ahvâli perîşân ve vücûhla te'dîb olunduğun bildirüp cürmü 'afv u itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu recâ eylediğine binâ'en fî-mâ-ba'd bu makûle hareket bulunmamasına akrabasından Celîl 'Âlî Paşa Medresesi'nden sâkin mezkûr Seyyid Velî tekeffül itmekle 'afv u itlâk olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Sezâyî.

[s. 70/4]

Hâlâ İznikmid' de Tahta Serdârı'na hüküm ki;

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından olup bundan akdem İznikmid cânibinde Tersâne-i 'âmireme kerâste kat' ve nakline me'mûr Mehemed dâme mecdühû tarafından vürûd iden tahrîrâtı hülâsasında Kocaili Sancağı'nda vâkı' Âb-ı sâfî Kazâsı muzâfâtından Karapürçek Karyesi sükkânından Feyzullâh Beşe demekle ma'rûf kimesne kendü 'ırzıyla mukayyed ve her hâlde fukarâyı himâyet ve sıyânet ve Tersâne-i 'âmirem lâzimesiyçün kat' u nakle fermân olunan kerâstenin vakt ü zemânıyla kat' u nakline ihtimâm u dikkat üzre olduğundan başka kâffe-i fukarâ kendüden hoşnûd ve şâkir iken a'dâsı tarafından hilâf-ı inhâ iştikâ ile Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend olunmak üzre bundan akdem sâdır olan emr-i 'âlî lede'l-vürûd merkûmun hüsn-i hâli ve kerâste umûrunda küllî 'iâneti ve ahâlî-i fukarâya himâyeti olup kal'a-bendi iktizâ ider ise umûr-ı belde mu'attal olacağı zâhir olmağla cürmü 'afv olunmasını Âb-ı sâfî ve Sarıçayır Kazâları Kādîları i'lâm ve ahâlîleri mahzar ve mübâşir-i mûmâ-ileyh kâ'imesinde tahrîr ve istid'â itmeleriyle merkûm Feyzulah fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup Tersâne-i 'âmiremin a'zam-ı mühimminden olan kerâstenin kat' u naklinde bezl-i makdûr eylemek şartıyla kal'a-i mezbûreye gönderilmekden 'afv u ıtlâkını hâvî emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehemed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince beyân olunan şurût ile 'afv u ıtlâk olunmak için emr-i 'âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 71/1]

Benefşe Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kızılca-hisar Kazâsı Nâ'ibi el-Hâc İbrâhîm zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Eğriboz Sancağı'nda vâkı' Kızılca-hisar Kazâsı'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sâdât ve ağavât ve sâ'ir müslimîn ve re'âyâ bi-esrihim meclis-i şer'e vâkı' Kızılca-hisar Kazâsı Dizdârı Mehemed ve kazâ-i mezbûr sükkânından Hâcî-oğlu Ahmed ve Kör Süleymân-oğlu İbrâhîm nâm kimesneler kendü hâllerinde iken salyâne defterine kendü nefsleriyçün akça zamm etmişlerdir deyü hilâf-ı inhâ ifk ü iftirâyı mutazammın Eğriboz Muhâfız'ı'na iştikâ ve

Benefşe Kal‘ası'na kal‘a-bendleriyçün emr-i ‘âlî ısdâr itdirmeleriyle mezkûrlardan herkes hoşnûd ve râzî ve şükrân üzreler olmalarıyla mezkûrların cürmleri ‘afv u ıtlâk olunmaları bâbında hükm-i humâyûnum virilmek recâsına vâkı‘-ı hâli bi’l-iltimâs ‘arz eylediği ecilden fi-mâ-ba‘d bu makûle hareket olunmak ihtimâlleri olur ise bilâ-emân cezâları tertîb olunmak şartıyla ‘arz u mahzar ‘afv u ıtlâk ve sebîlleri tahliye olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

‘İlmî.

[s. 71/2]

Zikri âtî firârî ‘Abdullâh'ın bulunduğu mahallin Kādîsı'na ve kazâ-i mezbûr Zâbiti [...] zîde kadrühûya ve Magosa Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri‘în Niğde Kazâsı Nâ‘ibi eş-Şeyh Mehmed Emîn zîde ‘ilmühû Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Niğde Kazâsı'nda¹⁶⁹ sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve e‘imme ve hutabâ ve sâdât-ı kirâm ve re‘âyâ bi-esrihim meclis-i şer‘e varup medîne-i mezbûre sükkânından sû-i hâl ve ef‘âl-i şenî‘asına binâ‘en tertîb-i cezâ olan maktûl Kör İsmâ‘îl'in yazıcısı ve ‘avenesinden Fethi es-Seyyid ‘Abdullâh nâm kimesne kendü hâlinde olmayup ehl-i garaz ve zalemeden kimesnelere istinâden ‘ibâd-ı müslimîne ifk ü iftirâyı mutazammın mevâdd-ı istinâdıyla ve müsvedde ile gamz ve tağrîm ve hetk-i ‘ırz ve gasb-ı emvâl ve ef‘âl-i şenî‘aya ictisâr ve bu vechile ikâz-ı ‘uyûn-ı fiten ve ibrâz-ı fûnûn-ı mihen ile ihtilâle bâdî ve te‘dîbi lâzım iken Niğde mutasarrıfı işbu sene-i mübâreke Niğde'ye ‘azîmeti esnâsında merkûm Fethi ‘Abdullâh firâr ve bu vechile icrâ-yı şer‘ mümkün olmamağla bulunduğu mahalde ahz ve ıslâh-ı nefis için Magosa Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru recâsına vâkı‘ bi’l-iltimâs ‘arz eylediği ecilden i‘lâmı mücebince mezkûru Magosa Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak emrim olmuştur.

Fî evâ’il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1189.

Necîb.

¹⁶⁹ “sû-i hal” yazılmış, üstü çizilmiştir.

İşâretleri mûcebince ‘afv u ıtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

[s. 71/3]

Selânik Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Rusya Devleti'nin hâlâ Der-‘aliyyemde mukîm maslahatgüzârı kıdvatü'l-a'yânü'l-milleti'l-mesîhiyye Petreson hıdmet-i avâkıbü'l-hayr Südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arz-ı hâl gönderüp medîne-i Selânik sükkânından Darir(?) nâm Yahudi medîne-i merkûme ahâlîsinden yedlerinde sened(?) olunan ba‘zı kimesneleri tahrîk ile tahlîsi iktizâ iden Selânik ‘adem-i tahlîsine sebep bulunduğundan bundan akdem yine maslahatgüzâr-ı mûmâ-ileyh tarafından inhâ olunduğuna binâ’en li-ecli't-te’dib Selânik Kal‘ası'na kal‘a-bendiçün sudûr iden emr-i şerîfim mûcebince Yahudi-i mesfûr kal‘a-i merkûmeye vaz‘ ve eyyâm-ı vafîreden berü mahbûs ve ıslâh-ı nefis olduğun bildirüp mesfûrun dahi cürmü ‘afv olunmak emrim içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

Kal‘a-bendi ... defterinde mukayyedir.

[s. 71/4]

Seddülbahr Kal‘ası Dizdârı'n a hüküm ki;

Emîr Mehmed nâm kimesne Kasımpaşa'da kassâb olup beher vukiyyesini on dörder pâreye fûrûht ider iken Sadr-ı a‘zam tebdîl çukadârı ahz ve te’dîbi muktezî olmağla mezbûr zâbiti ma‘rifetiyle Seddülbahr Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki dizdâr-ı merkumsun. mezkûr Mehmed zâbiti ma‘rifetiyle irsâl olunmağla vusûlünde kal‘a-i mezbûreye kal‘a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından mübâ‘adet ve vusûlünü Der-‘aliyyeme i‘lâm ve işâret eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Vusûlünü müş'ir dizdârı Mehemed'in i'lâmı vârid olmuştur.

Fî 18 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

[s. 71/5]

Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan el-Hâc Mehemed dâme mecdühûya ve Burusa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Hadîce nâm hâtûn İstanbul'da meclis-i şer'-i enverde bikre kızı zâtiyye mu'arrefe Nesîbe hâtûn muvâcehesinde kızım mezbûre zimmetinde cihet-i karzdan iki bin üç yüz guruş hakkım olmağla taleb iderim deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûre müdde'âsına şâhid olmak üzere haber viridiği kimesneler müttehim olup makbûlü'-ş-şehâde olmayup ve şâhid-i 'âdil ikâmetinden 'âcize ve tahlîfden dahi imtinâ' idüp müdde'î-i mezbûre kızı mezbûre ve dâmâdı gâ'ib ani'l-meclis Mısırlı Hâcî Hüseyin ile on seneden berü dâ'imâ beyhûde gavgâ ve nizâ' ve vûlat ü hükkâmı tasdî' ve ta'cîz ve merkûme Hadîce müfside ve müzevvire olup te'dîbe muhtâc olduğunu mahallesi ahâlîsinden ve huddâmdan ve sâ'ir mazbûtü'l-esâmî otuz neferden mütecâviz kimesneler haber virdiklerin a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn bi'l-fi'l Rumili Kādî'askeri olan Mevlânâ Mehemed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince ıslâh-ı nefis için ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle mezbûreye Burusa'ya nefy ü iclâ olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Mezbûre lede'l-vürûd ber-mûceb-i emr-i 'âlî menfiyyen meks itdirildiğini nâtuk Burusa Nâ'ibi 'Abdullâh Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu şerh.

Fî 28 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

İtlâk ve sebîli tahliye için emr-i şerîf yazılmışdır.

13 N [Ramazan] sene [1]190.

[s. 72/1]

Lofça Kādîsı zikri âtî kimesnelerin bulundukları kazânın kâdîları zîde fazlühümâya ve Lofça Serdâr [...] ve Selvi A'yânı Sâlih zîde kadrühümâya ve Kavala Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Istabl-ı 'âmire-i evvele tâbi' Lofça Kazâsı'nda vâkı' Voynugân Çeribaşı Seyfullah zîde kadrühûnun Der-'aliyyeme takdîm eylediği 'arz-ı hâlinde Lofça Kazâsı'nda 'askerlik¹⁷⁰ dâ'iyesinde olanlar, tama'-ı hâma teba'iiyet ve sefer bahânesiyle fukarâya ...den ziyâde kendü nefsleriychün hisse tarh ve tahmîl ve dâ'irelerinde olan ve erâzil ü eşkıyâ, fukarâ ve zu'afânın¹⁷¹ emvâl ve a'râzına tasallut itdiklerinden merkûmların ba'zı vukû'u olan mezâlîm ... ahâlî-i 'aceze bir dürlü tâb üzre olmayup perâkende vü perîşânlıklarına bâ'is ve niçe gûne şekâvetleri zuhûruna binâ'en kazâ-i mezbûrun bi'l-cümle ahâlî ve re'âyâsı mukaddemâ ... ve istirhâm eylediklerinde rahmen li'l-fukarâ cezâ-yı meşrû'aları tertîb olunmak üzre emr-i 'âlî sâdır ve Ocak'dan ta'yîn olunan mübâşir¹⁷² ma'rifetiyle ba'zısının cezâları tertîb ve bâkiyyeleri dahi firâr itmeleriyle umûr-ı vilâyeti rû'yet içün merkûm Çeribaşı bâ-emr-i 'âlî sibâk üzre ma'rifetinde a'yân nasb ve ol esnâda firârî merkûmlardan Burma Karyesi sâkinlerinden Sarı-oğulları Hasan ve Hüseyin ve Lofça sükkânından Mollâ 'Âlî Halîl ve Kulcu/Kolcu(?) 'Abdullâh nâm kimesneler bir takrîb itlâklarıychün emr ısdârına kasaba-i merkûme derûnuna duhûl eylediklerinde yine kendü hâllerinde olmayup 'avenelerin başlarına cem' ve re'âyâyı tahvîf ve tahrîk birle mukaddemâ Niğbolu Muhâfızî vezîrim 'İzzet Paşa iclâlehûya 'arz-ı hâl ile merkûm Seyfullah'ın muhâsebesini rû'yet içün Niğbolu'ya ihzâr ve bi'l-cümle ağavât ve zâbitân ve re'âyâ ve berâyâ muvâcehelerinde hesâbını rû'yet ve ibrâ-yı zimmet ve tekrâr yine cümle re'âyânın rızâ ve ihtiyârları ve müşârûn-ileyhin buyurdusuyla a'yân nasb olunduğunu nâtik Niğbolu kâdîsı mûmzâ bir kıt'a hüccet-i şer'iiye i'tâ ve birkaç mâh mürûrunda yine cümle muvâcehesinde Lofça nâ'ibi huzûrunda hesâbı rû'yet ve tekrâr ibrâ-yı 'adem ile ibrâ ve ıskât olunduğu hâvî bir kıt'a hüccet ve defter mûmzâ i'tâ ve mücebince mu'ârazadan men' olunmak üzre emr-i 'âlî sâdır olmuşiken eşkıyâ-yı merkûme kendü hâllerinde olmayup zâtlarında mel'anet ve hıyânetleri ikrârlarına binâ'en çeribaşı merkûm a'yânlıktan keff-i yed ve kemâ fi'l-

¹⁷⁰ “[asker]î tâ’ifesinden olup ve a’yân” yazılmış, üstü çizilmiştir.

¹⁷¹ “mâl ve ‘ırzlarına tasallut bir dürlü ... olamayup” yazılmış, üstü çizilmiştir.

¹⁷² “ta’yîn olunan” yazılmış, üstü çizilmiştir.

evvel¹⁷³ hıdmetinde meşğul olundukda Voynugān Karyesi'nden Silezival(?) ve Liyofa(?) nām iki ‘aded karyelerini fuzûlî zabt ve Voynugān re‘âyâsından her bir neferini ‘alenen katl eylediklerinden sonra a‘yânlığı evânında emr-i defterden ziyâde kendü nefsiyçün ahz eylediği akçanın hesâbını rü‘yet ideriz deyü meclis-i şer‘e da‘vet ve ihlâkine kasd ve haklarında sâdır olan emr kaydını bir takrîb terkîn itdirmeleriyle çeribaşı-yı merkûme Der-‘aliyyeme firâr ve vücûhla mağdûr olduğuna binâ‘en mukaddemâ sâdır olan emr-i ‘âlî mücebince te‘dîb ve gûş-mâlleri icrâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve istid‘â ve sâdır olan fermân-ı ‘âlîye imtisâlen kemâl-i terfîk ile istintâk olundukda evâmir-i ‘aliyye ve hüccet-i şer‘iyye ve defterlerden müstefâd olduğu üzre çeribaşı merkûme Seyfullah'ın gıyâbında teşekkîye gelen müsellim ve re‘âyâ cümlesi da‘vâlarından nükûl ve şakıyyûn-ı mezbûrânın sevk ve tahrîkleri ve havflarından nâşî geldiklerini ve çeribaşı merkûmun ‘arz-ı hâlinin mazmûnunu tasdik ve takrîr itmeleriyle şakıyyûn-ı mezbûrânın ta‘addîlerinden kazâ-i mezbûr fukarâsı ve Voynugān re‘âyâlarının perâkende vü perîşânlıklarına¹⁷⁴ bâdî ve mâl-ı mîrînin küllî kesr ü noksânına bâdî olduğuna binâ‘en el-yevm a‘yânlık dâ‘iyesinde olup Lofça sükkânından Bresefeli-oğlu Ahmed ve Kolcu-oğlu ‘Âlî ve Voynugān Karyesi'nden ‘Abdurrahmân nām kimesneler ıslâh-ı nefis idinceye değin Kavala Kal‘ası'na kal‘a-bend olunup ve Burma Karyesi sükkânından mezkûr Sarı-oğlu Hasan ve karındaşı Hüseyin ve Lofça sükkânından mezkûr Mollâ-oğlu Halîl ve Kolcu-oğlu ‘Abdullâh'ın mücâzât-ı meşrû‘aları tertîbiyle zulm ü ta‘addîleri vedî‘atullah olan fukarâ üzerlerinden men‘ ü def‘ olunmak için Dergâh-ı mu‘allâm Yeniçerileri Ocağı Hâseki tekâ‘üdlerinden Zağra-i ‘âtıkde sâkin Mehemmed zîde mecdühû mübâşeretî ve ıstabl-ı ‘âmireden müte‘ayyin kayıkçı ma‘rifetiyle siz ki mevlânâ ve sâ‘ir mûmâ-ileyhimsiz size hıtâben emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ mîrâhûr-ı evvelim olan Mustafa dâme mecdühû i‘lâm itmeğîn mûmâ-ileyhin i‘lâmında mastûr¹⁷⁵ Bresefeli-oğlu Ahmed ve Kolcu-oğlu ‘Âlî ve Voynugān Karyesi'nden Mollâ ‘Abdurrahmân'ın ıslâh-ı nefis oluncaya değin Kavala Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmaları ve mukaddemâ sâdır olan emr-i ‘âlîde mastûr Cebbârî-oğlu Hasan ve karındaşı Hüseyin ve Lofça sâkinlerinden

¹⁷³ “çeribaşılığı hıdmetinde mukîm olduğundan” yazılmış, üstü çizilmiştir.

¹⁷⁴ “bâ‘is” yazılmış, üstü çizilmiştir.

¹⁷⁵ “Lofça sâkinlerinden” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Mollâ(?) -oğlu Halîl ve Kolcu-oğlu ‘Abdullâh’ın¹⁷⁶ dahi mukaddemâ sâdır olan emr-i münîf mantûkunca¹⁷⁷ mücâzât-ı meşrû‘aları icrâ olunmak fermânım olmağın imdi ma‘rifetiniz ve mûmâ-ileyh Mehemed Hâsseki ve Kayıkçı-yı mezkûr ma‘rifetiyle bâlâda ismleri mezkûr Bresefeli-oğlu Ahmed ve Kolcu-oğlu ‘Âlî mezbûr karyesinden Mollâ ‘Abdurrahmân’ı bulundukları mahalde ahz ve Kavala Kal‘ası’na irsâl birle bilâ-emr-i şerîf itlâklarından mücânebet eylemesini kal-i merkûme dizdârına temhîd ve tenbîhe ihtimâm u dikkat ve mukaddemâ haklarında emr-i ‘âlî sâdır olan merkûmûn Sarı-oğlu Hasan ve karındaşı Hüseyin ve Lofça sükkânından Mollâ-oğlu Halîl ve Kolcu-oğlu ‘Abdullâh’ın dahi vech-i lâyıkları üzre mücâzât-ı meşrû‘aları icrâ birle şerr ü mazarratlarından ahâlî ve re‘âyânın tahlîs ve istihsâl-i emn ü râhatları hâlâtına ihtimâm u dikkat ve keyfiyyeti Der-‘aliyyeme ‘arz u i‘lâma mübâderet eylemen bâbında.

Evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

İşbu emr-i ‘âlî mutazammın fermân-ı ‘âlî mücebince tashîh olduğu vecihle sebt(?) olunmuştur.

[s. 72/2]

Bursa Mollâsı'na ve Magosa Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Nezâret-i sadr-ı a‘zamîde âsûde olan evkâfdan mahrûse-i Bursa'da vâkı‘ merhûm ve mağfûrun-leh Hüdâvendigâr Gâzî tâbe serâhâ Vakfı'nın berât-ı şerîfimle mütevellîsi olan Mehemed zîde kadrühû Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp vakf-ı mezbûrdan Kete Kazâsı'na tâbî‘ Cebel-i ‘atîk nâm mahalde vâkı‘ Kilis Karyesi sükkânından Keskin İbrâhîm Ağa dimekle ma‘rûf kimesne ile karındaşı Halîl nâm kimesne kendü hâllerinde ‘ırzlarıyla mukayyed olmayup fukarâ-i ra‘iyyetin ba‘zısının bi-gayri hakkın cebren mâllarını gasb ve ba‘zısını hilâf-ı şer‘-i şerîf katl itdirüp bu vechile zu‘afâ-yı ra‘iyyeti rencîde ylediklerinden mâ‘adâ ba‘zı evhâm-ı fâsideye mebnî hâneleri civârında fevkânî kuleler binâ ve ihdâs ve fukarâ ihtilâl-ı nizâmına bâdî ve îrâd-ı mu‘ayyeninin kesrine bâ‘is ve te’dîbleri muktezî

¹⁷⁶ “fî-mâ-ba‘d kendü hâllerıyla meşgûl ... üzre” yazılmış, üstü çizilmiştir.

¹⁷⁷ “ra‘iyyete zulm ü ta‘addî ve ihtilâl-i memlekete bâdî hareket iderler ise haklarında ... üzre ‘arz ve i‘lâm olunmak bâbında fermân-ı ‘âliden ...” yazılmış, üstü çizilmiştir.

olmakdan nâşî mübâşir ma'rifetiyle Magosa Kal'ası'na kal'a-bend ve mütevellî-i vakf iltimâsı olmadıkça emr-i 'âlî sâdır ve sebîlleri tahliye olunmamak üzere bundan akdem bâ-fermân-ı 'âlî kal'a-bend olunduklarından sonra ba'de'l-yevm kendü hâllerinde olup fukarâ-i ra'yyetin umûrlarına vaz'-ı yed itmeyüp ve vakfin nizâmına mugâyir-i harekât olunmamak üzere ahâlî-i Burusa'dan ba'zı kimesneler tekeffül ve ta'ahhüdlerine binâ'en 'arz ve mücebince mukaddemâ sâdır olan [s. 73] emr-i şerîfin kaydı terkîn ve sebîlleri tahliye olunmuşiken şimdi merkûmlarına kendü hâllerinde 'ırlarıyla mukayyed olmayup fukarâ-i ra'yyete ta'addî ve rencîde ve vakfin îrâd-ı mu'ayyenesine kesr ve nizâm-ı ihtilâline bâdî oldukların inhâ ve merkûmların binâ ve ihdâs eyledikleri kulelerin hedm ve mütevellî-i vakfin memhûr 'arz-ı hâliyle istid'âsı olmadıkça kemâ-kân te'dîb ve gûş-mâlleriyçün kal'a-bend olundukları Magosa Kal'ası'ndan ihrâc ve sebîlleri tahliye olunmamak üzere müceddeden emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeğin vech-i meşrûh üzere tekrâr kal'a-bend olunmalarıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189. Nâfiz

İtlâkıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhur-ı S [Safer] sene [11]89.

Mezkûrûn Keskin İbrâhîm ve karındaşı Halîl'in Burusa'dan tard ve teb'îdleriçün tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

[s. 73/1]

Midillü Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

'Abacı esnâfindan olup sû-i hareketine binâ'en bundan akdem hırfet-i mezbûreden tard olunan Ya'kûb nâm kimesne kendü hâlinde olmayup dâ'imâ de'âvî-i müzevvirede hempâlık ve ba'zı husûsa şühûd idüp müfsid ve müzevvir ve 'ibâdullâhı ta'cîz ve tekdîrden hâlî olmadığı sikât-ı müslimîn haberleriyle mütehakkık olmağın merkûm Ya'kûb ıslâh-ı nefis idinceye değin diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Rumili Kâdî'askeri olan Mevlânâ Mehemmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû i'lâm itmeğin i'lâmı

mûcebince ıslâh-ı nefis için Midillü Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

Vusûlünü müş'ir Midillü Nâ'ibi Hüseyin'in i'lâmı vârid olmuştur.

Fî 29 C [Cemâziye'l-âhur] sene [11]89.

[s. 73/2]

Balıkesri Kādîsı'na ve bâ-fermân-ı 'âlî Balıkesri nizâmına me'mûrîn ve zâbitliği ile ikâmet üzre olan Turnacıbaşı Hattât İbrâhîm zîde mecdühûya ve Midillü Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Balıkesri sükkânından zümre-i yeniçeriyândan Yetmiş üç cemâ'atin debbâğlar kethüdâsı Hacı İbrâhîm ve On Dört Bölüğün Köse Süleymân nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup ihtilâl-i nizâm-ı belde ve meslûb-ı irâhe-i 'ibâda bâdî oldukları inhâ ve li-eclî't-te'dîb Midillü Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları istid'â olunmağla merkûmânın bu gûne etvârlarına rızâ-yı 'aliyyem olmayup irâhe-i 'ibâd ve himâye-i nizâm-ı bilâd zımnında sâ'ire mûcib-i 'ibret belde-i mezkûreden ihrâc ve kal'a-i merkûma tesyîr ve kal'a-bend olunmalarına ikdâm ve dikkat itmeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmağın [...] ile irsâl olunmuştur vusûlünde vech-i meşrûh üzre 'amel ve merkûmânı bi-eyyi hâlin belde-i merkûmeden ihrâc ve kal'a-i merkûmeye irsâle dikkat te'hîrlerine müsâhele göstermekden mübâ'adet eyleyesiz ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûrân kal'a-i mezkûra vusûllerinde habs ve kal'a-bend idüp itlâklarıyçün tekrâr emr-i 'âlî ve Ocak mektûbu varmadıkça itlâklarından ittikâ ve vusûllerini tahrîre mübâderet eyleyesiz deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed dâme 'ulüvvühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1189.

Merkûmların ‘afv ve utlâklarını hâvî Balıkesri Kazâsı nâ’ibinin vürûd iden i’lâm ve ahâlînin mahzarları mücebince Der-gâh-ı ‘âlî yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa i’lâm itmeğin i’lâmı mücebince utlâklarını hâvî emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S [Şa‘bân] sene [1]189.

Merkûmların utlâklarıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Sene [1]189.¹⁷⁸

[s. 73/3]

Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan el-Hâc Mehemed dâme mecdühû [...] ve Limni Cezîresi Nâ’ibi'ne hüküm ki;

Rumili muhızrlarından ‘Alâ’iyeli Müderrisîn-i kirâmdan ve ‘ulemâdan ve hutabâdan huffâzdan hâlâ sahn müderrisi pîr ve ihtiyâr İbrâhîm zîde ‘ilmühûyu hâlâ Rumili Kādî‘askeri Mehemed Emîn [...] fezâ’ilehûnun konağında bi-gayri hakkın darb ve mûmâ-ileyhin başından imâmesi düşüp perîşân ve kâfir deyü şetm idüp ve merkûm fi'l-asl müfsid ve hâ’in-i şer‘ ve mehîn-i ‘ulemâ olup nush u pend olundukda müderris dögmekden ne lâzım gelür deyü izhâr-ı huşûnet ve ol vechile derûnunda mezkûr olan mel‘anet ve hıyânetde ısrârına binâ’en te’dîbi muktezî olmağla sâ’ire ‘ibreten ıslâh-ı nefis idinceye değin merkûm beğin Limni'ye irsâl olunmasını emr-i savâb idüğünü Kādî‘asker-i müşârün-ileyh i’lâm ve i’lâmı mücebince emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Şeyhü‘l-islâm ve müftî‘l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm [...] fezâ’ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince ta’yîn olunan mübâşir ma‘rifetiyle ıslâh-ı nefis içün Limni Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûru olduğu mahalde mübâşir ma‘rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis içün emsâline ‘ibreten Limni Cezîresi'ne irsâl ve nefy ü iclâ ve sen ki Limni Nâ’ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu Cezîre-i mezkûrede menfiyyen ikâmet idüp bilâ-emr-i şerîf hâric mahalle hareketine ruhsat u cevâzdan mübâ‘adet ve vusûl ve ikâmetini mübâşir-i mûmâ-ileyh ile Der-‘aliyyeme i’lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

¹⁷⁸ Bu satır bir öncekinden ayrı yazılmış ve üzeri çizilmiştir.

Hasbî.

Vusûlünü müş'ir Limni i'lâmı vârid olmuştur.

Fî 8 C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

Bâ-işâret-i 'aliyye itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [11]89.

[s. 73/4]

İzmir Kādîsı'na ve Hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûnumda sâbıkâ Dârü's-sa'âdeti's-şerîfem ağası yazıcısı ve Mevkûfâtî olup İzmir'de ikâmete me'mûr es-Seyyid Ahmed zîde mecdühûya hüküm ki;

Sâbıkâ Dârü's-sa'âdeti's-şerîfem ağası Kâtibi ve Mevkûfâtî mûmâ-ileyh hasbe'l-iktizâ 'ıyâl ü evlâdıyla varup İzmir'de ikâmet eylesesini hâvî sen ki mevlânâ-i mûmâsın, sen ve kendüye hitâben bundan akdemce şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i celîlû's-şânım mücebince eğerce medîne-i İzmir'e sevk ü tesyîr olunmuşıdi ve lâkin mûmâ-ileyhin hakkında merâhim-i seniyye-i Husrevânem sünûhuyla 'afv u itlâk ve Der-'aliyyeme 'avdeti fermânım olmağın hakkında sudûr iden emr-i münîfimin kaydı terkîn olduğu ma'lûmun oldukda mûmâ-ileyhin Âsitâne-i devlet-âşiyâneme 'avdet ve ric'atine muhâlefet olunmayup 'ıyâl ü evlâdıyla der-bâr-ı 'atûfet-karârıma ba's ü isrâya mübâderet eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile irsâl olunmuştur ve sen ki mevkûfâtî-i sâbık mûmâ-ileyhsin hakkında deryâ-yı merâhim ve eşfâk-ı dâverânem ... olup İzmir'de ikâmetden 'avdet ve ric'atin husûsuna müsâ'ade-i hidivânem erzânî kılındığı ma'lûmun oldukda İzmir'den evlâd u 'ıyâlinle hareket ve Âsitâne-i 'aliyyeme gelüp devâm-ı 'ömr-i devlet-i şâhânem dea'vâtına kıyâm eylemen bâbında.

Evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

[s. 74/1]

Anadolu Vâlîsi'ne ve Ankara sancağı Mütesellimi'ne ve Magosa Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Ankara Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ el-Hâc 'Abdullâh zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Ankara Kazâsı'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve meşâyih ve fukarâ ve sâ'ir ahâlî-i kazâ bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup Bacı Kazâsı ahâlîsinden Bacılı Halîl Ağa dimekle ma'rûf kimesne imtidâd-ı sefer sebebi ile kazâ-i mezbûra a'yânlık iddi'âsıyla tasallut ve hevâsına tâbi' eşkıyâyı başına cem' ve istishâb ile tagallüb birle ve emr-i şerîfe ile vârid olan tekâlîfi dahi Bacı Kazâsı ahâlîsine virdirmeyüp kendü nefsiyçün kavî-i hod ile dikkat tertîb ve kendü tarafından tevzî' ve tahsîl ve ekl ve kendünün zât-ı bâtılına mütâba'at itmeyenleri ahz ü habs ve der-zincir ve taharrî ve ahâlînin bâkire kızlarını namzedlerine virdirmeyüp ahz-ı rüşvet ile küfüvlerinin gayrısına tezvîc ve ba'zılarını katl ile sâ'irlerin tahvîf ve tahdîd ile cümleyi tenfîr ve mezbûrun kazâdan ihrâca bir dürlü fırsatları olamayup ve ahâlî hakkında hilâf-ı inhâ 'arz-ı hâl ve şikâyet ve emr-i 'âlî ısdâr ile Kütahya tarafından külliyetlü mübâşir ta'yîn ve tasallutu ile fukarâyı tazyîk ve ızrâr ve def'-i mazarrat zımnında bir mikdâr mâl ile mesâliha ve kazâ-i mezbûra îsâl-i dest itmemek üzre taraf-ı şer'den tenbîh olunmuşiken kemâl-i temerrüdüne binâ'en mütenebbih olmayup yine ahâlîden hilâf-ı inhâ teşekkî ve emr ısdâr itdirdim deyü mübâşir ile civâr kazâda bir karyeye nüzul ve hakkınızda fermân var deyü celb-i mâl sevdâsıyla tahvîf ve emri îbrâz itmeyüp ve bi'd-defa'ât şer'e da'vet olundukda itâ'at itmeyüp fukarâyı leyl ü nehâr ızrâr ile râhatları meslûb ve perâkende vü perîşân olmalarına sebep ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl 'âdet-i müstemirresi olmağla 'arz idivir deyü ilhâh ve ahâlî mahzar dahi itmekle mahzarlarını musaddak vâkı'-ı hâlî bi'l-iltimâs 'arz ve mezbûr Bacılı Halîl ıslâh-ı nefis oluncaya değin Magosa Kal'ası'na kal'a-bend olunmak üzre fermân-ı 'âlî sudûrundan bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm Mevlânâ İbrâhîm edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle siz ki Anadolu vezîr-i müşâr ve Ankara Sancağı mütesellimi mûmâ-ileyhimâsız mücebince ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle bulunduğu mahalde ahz ve kal'a-i mezbûra kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi siz ki Anadolu Vâlîsi vezîr-i müşâr ve mütesellim-i mûmâ-ileyhimâsız mevlânâ-i müşârün-ileyhin işâretleri mücebince ma'rifetiniz ve Çâvûş-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bulunduğu mahalde mezbûr Bacılı Halîl 'ale'l-asl ahz ve Magosa Kal'ası'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûr Halîl tarafına vusûlünde kal'a-i merkûmede kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından ve mahall-i âhara bir hatve tecâvüz veya tecvîzine

ruhsat u cevâz göstermekden be-gâyet ittikâ ve tevakkî eyleyüp hilâfindan mübâ'adet eylemeniz bâbında.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

Der-kenârı mûcebince tekrâr emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 74/2]

Karaman Vâlîsi'ne ve Niğde Mutasarrıf'ı'na ve Konya Mollâsı'na ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Niğde Sancağı'nda vâkı' Develü Kazâsı'nda a'yân olan Develü-oğlu Emîr İsmâ'îl mütegallibeden olmağla hevâsına tâbî' eşkıyâyı ma'iyetine celb ve ahâlî-i fukarâya zulm ü cevır ü ta'addîsinden nâşî emniyyet-i belde meslûb ve İncesu Kazâsı'nda dahi eşkıyâdan Kâtib Mehemed ve es-Seyyid Ahmed ve Mahmûd ve es-Seyyid Latîfullah ve Türkmen-oğlu Velî nâm kimesneler dahi dâ'imâ fukarâya rencîde ve ta'addîden hâlî olmadıklarından merkûm Emîr İsmâ'îl dîvân-ı Karaman'a ihzâr ve husemâsıyla terâfu' ve ihkāk ve habs-i ibkâ ve i'lâm ve merkûmlar dahi Konya Kal'ası'na bend olunmak bâbında sâdır olan size hıtâben iki kıt'a emr-i 'âlî Dergâh-ı mu'allâm koçubaşlarından 'Âlî dâme mecdühû mübâşeretiyle Niğde'ye vusûlünde infâz-ı emr-i 'âlî mümkün olmayup beş altı aydan berü mübâşir-i mûmâ-ileyh beyhûde meks ü ikâmet eylemekden nâşî mu'ârefe-i keşideye dûçâr oldukda mübâşir-i mûmâ-ileyh tarafından bu def'a Der-'aliyyeme takdîm olunan kâğıdlarında tahrîr ü inhâ olup emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Devlet-i humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda birkaç seneden berü Develü Kasabası'nda a'yânlık iddi'âsında olan Develi mezbûr İsmâ'îl hevâsına tâbî' Ekrâd ve kapusuz eşkıyâsından Ketim(?) Mehemed ve Kôr Çavûş ve ... 'Abdullâh ve Çolak Ahmed ve li-oğlu 'Osmân ve oğlu Ahmed ve Kôr 'Âlî ve Lülülü(?) 'Osmân ve sâ'ir iki yüzden mütecâviz süvari başına cem' ve yevmen fe-yevmen etrâf-ı kazâ fukarâsına itâle-i dest-i ta'addî ve karındaşı es-Seyyid 'Âlî nâm kimesneyi İncesu Kazâsı'na bir takrîb voyvoda nasb ve taraf-ı mezâlim geşt ile

re'âyâ fukarâsını perâkende eylediğinden mâ'adâ sene-i mâziyede kasaba-i merkûmede öteden berü ehl-i 'ırz ve hânedândan Köske es-Seyyid Ahmed Efendi ve Kara Ahmed Ağa dimekle ma'rûf kimesneleri katl kasdıyla menzillerini basup mevcûd olan emvâl ü eşyâları külliyyen zabt u hasârâtından bir dürlü tâb u tâkatları kalmayup ahvâlleri tekdîr ve perîşân olmalarıyla rahmen li'l-fukarâ Develü-oğlu mübâşir ma'rifetiyle ahz ve dîvân-ı Karaman'a ihzâr ve iddi'â-yı hukûk iden husemâsıyla terâfu'-ı şer' ve ihkâk-ı hakk ve mezbûr Emîr İsmâ'îl habs-i ibkâ ve keyfiyyet sûret-i sicillâtıyla 'arz u i'lâm olunmak bâbında İncesu Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ es-Seyyid Ahmed zîde 'ilmühû i'lâmıyla bin yüz seksen senesi evâ'il-i zilkadesinde bir kıt'a ve mezbûrdan Kâtib Mehemed ve es-Seyyid Mehemed ve es-Seyyid Ahmed ve Mahmûd ve es-Seyyid Lütfullah ve Türkmen-oğlu Velî kendü hâllerinde olmayup dâ'imâ fukarâyâ cevır ü ta'addî ve ehl-i 'ırz makûlelerini bi-gayri hakkın zalemeye gamz ve tecrîm idüp bu makûle hareketden hâlî olmayup ol vechile ahâlînin merkûmlardan emn ü râhatları meslûb olduğun yine nâ'ib-i mûmâ-ileyh tekrâr i'lâm eylediğün fi'l-hakîka mezbûrdan kendü hâllerinde 'ırzıyla mukayyed olmayup dâ'imâ fukarâyâ zulm ü ta'addî eylediklerini kazâ-i mezbûr ahâlîsinden Der-'aliyyemde bulunan on nefer müseccelü'l-esâmî dahi haber virdiklerinden mâ'adâ husûs-ı mezbûra bi'l-fi'l Rûmili Kādî'askeri olan Mevlânâ Mehemed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehûnun dahi ma'lûm olmağla eşhâs-ı mezbûrûn ıslâh-ı nefis olunacaya değin Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmalarını mevlânâ-i müşârûn-ileyh dahi i'lâm itmekle Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında mevlânâ-i müşârûn-ileyh dahi i'lâm itmekle ta'yîn olunan [...] mübâşir merkûmları ahz ve ıslâh-ı nefis için Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için yine târîh-i mâziyed ebaşka bir kıt'a emr-i şerîfem sâdır olup mezbûr İsmâ'îl kendü 'ırz ve her vechile müdde'îleri ile mahallinde terâfu'ya râzî iken tekrâr Kara Ahmed ahâlî-i kesândan olmak üzre hakkında iftirâyı mutazammın 'ırza mebnî ve tekdîr ve ızrâr-ı fukarâyâ emr-i 'âlî ısdâr itdirdi deyü 'arz-ı hâl birle inhâsına binâ'en imzâdan men' ve mahallinde şer'le görülmek için bir takrîb emr-i şerîf ısdâr itdirdüğü dahi mastûr ve mukayyed olduğun siz ki Karaman vâlîsi ve Niğde mutasarrıfı ve dizdâr-ı müşârûn-ileyhimâsız mukaddemâ sâdır olan evâmir-i 'aliyyem mücebince 'amel olunmak için fermânım olmağın te'kîdi hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi siz ki Karaman Vâlîsi sâ'ir mevlânâ-i mûmâ-ileyhimsiz

ma‘rifetiniz ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle Develü-oğlu Emîr İsmâ‘îl ahz ve dîvân-ı Karaman'a ihzâr [s. 75] da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn-i mâdde iden husemâlarıyla ferden ferden terâfu‘ ve ber-muktezâ-yı şer‘ mutahhar ihkāk-ı hakk ve habs-i ibkâ ve ... sûret-i sicillâtıyla Der-‘aliyyeme ‘arz u i‘lâm ve sen ki Niğde mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin ma‘rifetin ve mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle ve mersûmûn Kâtib Mehemed ve Seyyid Ahmed ve Seyyid Lütfullah ve Mahmûd ve Velî'yi dahi Konya Kal‘ası'na ırsâl ve îsâline mübâderet ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûllerinde eşhâs-ı merkûmeyi kal‘a-i mezbûrede kal‘a-bend ve bilâ-emr-i şerîf ıtlâk u firârından mübâ‘adet ve vusûllerini Der-sa‘âdetime tahrîr ü iş‘âra müsâra‘at eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1189.

Hâşim.

Ba‘dehû kal‘a-benleriçün tekrâr emr yazılmışdır.

Fî evâ‘il-i C [Cemâziye'l-âhur] sene [11]89.

[s. 75/1]

Eğridere Palankası Dizdârı zîde hıfzühûya hüküm ki;

Köstendil sükkânından Eğin bundan akdem vefât iden Rumili Çâvûş kethüdâsı Ahmed'in dâmâdı Kratova sükkânından Mollâ ‘Âlî demekle ma‘rûf kimesne kendü hâlinde olmayup Kratova Ma‘deni re‘âyâsını tahrîk birle ihtilâl-i nizâm-ı ma‘dene bâ‘is ü bâdî hareketi bundan akdem ma‘den-i mezbûr emîni tarafından inhâ olunmak hasebiyle âhar husûsa mübâşir ma‘rifetiyle olunduğu [mahalde] ahz ve Eğridere Palankası'na kal‘a[-bend] olunmak bâbında eğerçe emr-i şerîfim sâdır olup lâkin bu def‘a Eğridere Kādîsı Mevlânâ Ebû Bekir fezâ‘ilehû tarafından Der-‘aliyyeme vürûd iden bir kıt‘a i‘lâmında Kratova sükkânından ‘ulemâdan ‘Âlî Efendi demekle ma‘rûf kimesne salâh-ı hâl ile ma‘rûf ve mevsûk ve ‘ilm ve kiyâset ile marud kimesne kendü hâlinde ve ‘ırzıyla mukayyed olup ashâb-ı ağrâzın iftirâ ve ba‘zı töhmet kendüsüne ... ve nisbet olunup hilâf-ı inhâ Der-‘aliyye'ye ıstikâ birle Eğridere Palankası'na nefy ü iclâ itdirmeleriyle al‘a-i mezkûreye mübtelâ-yı mihnet ve esîr-i firâş ve nân-pâreye muhtâc ve vücûh ile ahvâli dîger-gûn ve perîşân ve hakkında

isnâd olunan mevâdda bir dürlü ‘alâka ve medhali olmayup ihbâr¹⁷⁹ mahzara bühtân olduğunu Eğridere Kazâsı'nda sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve e'imme [ve] hutabâ ve sâ'ir ahâlî-i kazâ bi-ecma'ihim civâriyyet hasebiyle meclis-i şer' de inhâ ve ihbâr itmeleriyle hâl-i perîşâna ve ‘ıyâl ü evlâdına merhameten al'a-i mezbûreden ‘afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak içün emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-iltimâs ‘arz ve inhâ itmekle fî-mâ-ba'd bu makûle harekete mübâderet itmemek ve umûr-ı ma'dene ve re'âyâya karışmamak ve eğer yine müdâhale eylemek ihtimâli olur ise bilâ-emân cezâsı icrâ olunmak şartıyla vech-i meşrûh üzre ‘afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Sun'î.

[s. 75/2]

Terkîn.¹⁸⁰

Anadolu Kādîsı 'na ve Ankara Kal'ası Dizdârı 'na hüküm ki;

Göynük Kazâsı ahâlîleri gelüp Göynük Kasabası sükkânından Boz-oğlu dimekle ma'rûf el-Hâc Mehemed nâm kimesne kendü hâlinde olmayup a'yânlık ve serdârlık sevdâsıyla dâ'imâ re'âyâ umûruna ve cerr ü nef'iyçün müdâhale olduğu il mesâlihine karışup hilâf-ı şer'-i şerîf gûnâ-gûn ifk ü iftirâ ile ba'zılarının yüz ellişer guruşların tecrîmen ahz ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsinin nihâyeti olmayup yüz seksen bir senesinde a'yânlık ve serdârlık umûruna karışmadığından cümle ahâlî emn ve âsûde-i hâl üzre iken mezbûr derûnunda olan fesâdâtı icrâ ve infâz-ı fitneden hâlî olmayup ol vechile olan tasallut ve ta'addîsinden râhatları meslûb olduğunu hâvî mukaddemâ Göynük Kādîsı Mevlânâ Mehemed Es'ad zîde fazlühû ‘arz ve ahâlîsi mahzar birle istirhâm eylediklerine binâ'en mezbûr el-Hâc Mehemed Ocak'dan ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle mahallinde meclis-i şer'e ihzâr ve kendüden iddi'â-yı hukûk idenler ile ba'de't-terâfu' ihkāk-ı hakk itdirildikten sonra bâlâda mezkûr Ocak ile mutasarrıf olduğu mütehakkık olur ise fî-mâ-ba'd kazâ-i

¹⁷⁹ “itmeleriyle hâl-i perîşâniyyetine ve ‘ıyâl ü evlâdına sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sâ'ir ahâlî –i kazâ bi-ecma'ihim ... hasebiyle meclis-i şer' de inhâ ve ihbâr itmeleriyle” yazılıp üzeri çizilmiştir.

¹⁸⁰ “Terkîn” yazılmış ve hükmün üzeri çizilmiştir.

mezbûrda serdâr olmamak üzere 'ibreten li'l-gayr mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle kal'a-i mezbûra irsâl ve vaz' ve bâ-emr-i 'âlî itlâkından hazer olunmak bâbında sâdır olan emr-i 'âlî-şânıma imtisâlen mahallinde da'vâ-yı hakk ve ta'yîn-i mâdde iden husemâlarıyla ferden ferden hîn-i terâfu'larında bi'l-muvâcehe el-Hâc Mehmed'in gerek ikrâr ve i'tirâfı ve gerek inkar idüp tenbîh ile taraf-ı şer'den ashâb-ı hukûkun yedlerine virilen müzmâ müfredât defterinde şerh ve beyân olduğu üzere sâbit ve zâhir olan hakkânî(?) üç bin altı yüz otuz beş guruşa bâliğ olup [s. 76] ve seksen senesinde ma'rifet-i şer'le tevzî' olunan salyâne akçasından tahsîldâr yedinden iki bin yedi yüz kırk bir guruş ahz eylediğini dahi ikrâr ve i'tirâf idüp üzerlerine edâsı lâzım gelen akçaları ashâbına edâda muhâlefet eylediğinden başka bâlâda mezkûr evsâf ile mutasarrıf olduğundan merkûm el-Hâc Mehmed mübâşir ma'rifetiyle kal'a-i mezbûreye irsâl olunup ashâb-ı hukûkun hakları merkûmdan tahsîl olunmadıkça kal'a-i mezbûreden itlâk ve sebîli tahliye olunmamak recâsına Göynük Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ el-Hâc Velîyüddin 'arz eylediği ecilden mazmûnu virilen emr-i 'âlî-şânın kaydı bâlâsına şerh virilen i'lâm-ı hâlî müş'ir yüz seksen bir senesi evâsıt-ı zilhiccesinden yalnız Ankara Kal'ası dizdârına hıtâben emr-i 'âlî sâdır olmuşken mezbûr mütegalibe ve cebbâreden olmağla fermân-ı 'âlîye 'adem-i itâ'at eylediğinden kal'a-i mezbûreye irsâl bir vechile mümkün olmayup evvelkinden ziyâde zulm ü ta'addîsinin nihâyeti olmadığının bildirüp sen ki Anadolu Vâlîsi vezîr-i müşârün-ileyhsin mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mücebince 'amel ü hareket olunmak bâbında müceddeden sana hıtâben hükm-i humâyûnum recâ ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere târîh-i mezkûrda emr-i şerîf virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın sen ki Anadolu Vâlîsi vezîr-i müşârün-ileyhsin mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince 'amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Anadolu Vâlîsi vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetinle mezbûr el-Hâc Mehmed'i 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Ankara Kal'ası'na irsâl eylesin ve sen ki Ankara Kal'ası dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin vusûlünde el-Hâc Mehmed'i kal'a-i mezbûrede kal'a-bend olmayup ashâb-ı hukûkun hakları merkûmdan tahsîl olunmadıkça kal'a-i mezbûreden itlâk ve sebîlin tahliye eylemekden hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1189.

Fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak şartıyla itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Z [Zilkade] sene [11]89.

Sâdır olan mufahham fermân-ı 'âlî mûcebince işbu emrin kaydı terkîn olunup i'lâm-ı hâli mutazammın emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]190.

[s. 76/1]

Selânik Vâlîsi'ne¹⁸¹ ve Karaferye Kādîsı'na ve Platimana Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Selânik Sancağı'nda vâkı' Karaferye Kazâsı ahâlîleri rikâb-ı müstetâb-ı Husrevâne[me] 'arz-ı hâl sunub bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen 'avârız ve imdâd-ı hazariyye ve sâ'ir evâmîr-i şerîfemle vârid olan tekâliflerin emr ü defter mûcebince cem'ine me'mûr edâya râzîlar iken kazâ-i mezbûr sükkânından zümre-i eşkıyâdan Hâcî 'Âlî-oğlu Kara Ahmed dimekle meşhûr şakî öteden berü zulm ü ta'addî ile üzerlerine tasallut ve defa'âtla Der-'aliyyeme istikâ birle Kavala ve Platimana Kal'alarına kal'a-bendiyçün evâmîr-i şerîfe sâdır olmuşiken firâr ve gaybet ve ba'dehû bir takrîb itlâk ve yüz seksen [...] senesinden berü vilâyetlerin hâlî olduğundan hilâf-ı emr ü defter kendü nefsiyçün ahâlî ve ra'iiyyete birkaç yüz kîse akça tevzî' ve tahsîl birle leyle-i 'işâyâ muhtâc hâlleri dîger-gûn olduğundan gayrı her birlerini tecrîm ve tağrîm kasdıyla livâ-i mezbûr mutasarrıfına hilâf-ı inhâ gamz ile pîşkeş geçüp yetmiş kîse akça hasârete giriftâr ve Arnavud tâ'ifesine bin gurus rüşvet ile kazâ-i mezbûr kurâsını basdurup darb ve haydûd eşkıyâsına 'iânet ve evlâd u 'ıyâlleri esîr misüllü giriftâr meşakk ve ... ve ol vechile mağdûr ve şâyeste-i merhamet olduğun bildirüp ol bâbda istid'â-yı 'inâyet ve sâdır olan fermân-ı 'âlîye imtisâlen Karaferye sâkinlerinden Hâcî 'Âlî-oğlu Ahmed nâm kimesne kendü hâlinde olmayup re'âyâ-yı fukarâyâ tetâvul-ı dest-i ta'addî eylediğinden mâ'adâ der-kenârlarında muharrer töhmet ile hakkında li-eclî't-te'dîb bi'd-defa'ât kal'a- bendiyçün evâmîr-i 'aliyye sâdır ve kendü hâlinde olmak şartıyla

¹⁸¹ "Rumili Vâlîsi'ne" yazılıp üzeri çizilmiştir.

afv u itlâkını hâvî emr-i şerîf virildiği Dîvân-ı humâyûnumdan¹⁸² ihrâc olunmağla ancak kazâ-i mezbûr re'âyâlarının istid'âlarında Kara Ahmed kendü hâlinde olmayup re'âyâ ve fukarâya bi-vech-i şer'î tahammüllerinden ziyâde tekâlif tahmîl ve mîrî tahsîl ve gûnâ-gûn tecrîm ve eşkıyâ olduğu kıyâm ve şerr ü mazarratı bilâd u 'ibâd üzerinden men' ü def' olunmak içün bilâd-ı ba'ideye nefy ü iclâsı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm itmeleriyle müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî birle rahmen li'l-fukarâ ta'bîr-i hakk ahz eylediği hukûk-ı 'ibâd bâ-ma'rifet-i şer'le lede's-sübût ashâbına istirdâd ve kendüsü li-ecli't-te'dîb yine Platimana Kal'ası'na nefy¹⁸³ ve kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîf sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince hukûk-ı 'ibâd mübâşir ma'rifetiyle ba'de's-sübût hesâbı ashâbına istirdâd ve merkûm li-ecli't-te'dîb Platimana Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî Edîb. evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene 1189.

Selânik Vâlisi 'ne hutâben tebdîl olunup 'atîk emri battâlde hıfz olmuşdur.

Kazâ-i mezbûr umûru rü'yet ider kimesne olmadığına binâ'en iki seneden berü merkûm Kara Ahmed rü'yet ve ma'rifet-i şer'le mesârifleri defter olunup mesârif-i kazâdan gayrı bir akça kendü nefsiyçün almadığından başka bi'l-cümle ahâlî hoşnûd hakkında iştikâ hilâf-ı vâkı' olduğun mübeyyen vârid olan tahrîrâta binâ'en itlâk olunup i'lâm-ı hâli mutazammın emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [11]89.

[s. 77/1]

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından bundan akdem Ergani Ma'deni Emîni olup hâlâ Çemişgezek'de sâkin 'Osmân dâme mecdühûya hüküm ki;

Sen ki kapucubaşı mûmâ-ileyhsin üzerine lâzım ve vazîfen olmayan umûr-ı ma'den-i humâyûnuma dâ'ir nizâma muhtell-i kelimât-ı nâ-bercâya âgâz ve ba'zen “ma'âdin-i

¹⁸² “Der-kenâr” yazılmış, üzeri çizilmiştir.

¹⁸³ “ü iclâ” yazılmış, üzeri çizilmiştir.

humâyûn hâlâ Rakka Vâlisi vezîrim Mustafa Paşa edâmAllâhu te‘âlâ iclâlehûya tevcîh ve ibkâ olacaktır” deyü re‘âyâ-yı ma‘deni tağlît ve bu makûle nâ-hemvâre harekete ma‘den-i humâyûnum ‘amelesinin şevk ü hâhişlerine fütûr îrâs ve ihtilâli mü’eddî bir keyfiyyet olmağla kazâ-i mezbûreden kalkup vezîr-i müşârün-ileyhin yanına varup anda ikâmet eylemen bâbında emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Sarrâc-hâne-i ‘âmirem Emîni Selîm dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ ve istid‘â itmekle vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak fermânım olmağın imdi emr-i şerîfim tarafına vusûlünde kazâ-i mezbûrdan ... râbîta-i karâr ve vezîr-i müşârün-ileyhin varup anda ikâmet ve devâm-ı ‘ömr ve devlet-i pâdişâhânem de‘avâtına muvâzabet eyleyüp emr-i humâyûnuma mugâyir kazâ-i mezbûrda meks ü ârâmdan hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 77/2]

Seddülbahr Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Medîne-i Üsküdar'da Küçük hamam Karyesi'nde Kassâb Hüseyin ‘ibâdullâha bey‘ eylediği lahm-ı ganemin beher vukiyyesi narh-ı cârîden altışar pâre ziyâde bu vehile ‘ibâdullâha ızrârı meclis-i şer‘-i şerîfe ihbâr olunmağla mezbûr Hüseyin'in te‘dîbiyçün akzâ kudâtü'l-müslimîn kâdîsı Mevlânâ ‘Abdullâh zîde fezâ’ilehû i‘lâm itmeğın i‘lâmı mücebince li-ecli't-te‘dîb Seddülbahr'e kal‘a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûr Hüseyin, zâbiti ma‘rifetiyle tarafına vusûlünde mezbûru kal‘a-i merkûmede kal‘a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk u firârından ve mahall-i âhara bir hatve tecâvüzüne ruhsat ve cevâz göstermekden gâyetü'l-gâye tehâşî ve mübâ‘adet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

İşbu emr-i ‘âlî irsâl olunup battâlında hıfz ve mufahham fermân-ı ‘âlî sudûruyla Boğaz-kesen Kal‘ası'na gönderilmişdir.

[s. 77/3]

Seddülbahr Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Medîne-i Üsküdar'da Timurcular Sûku Karyesi'nde Kassâb el-Hâc İsmâ'îl 'ibâdullâha bey' eylediği lahm-ı ganemin beher kıyyesi narh-ı cârîsinden altışar pâre ziyâde alup mezbûrun bu vechile 'ibâdullâha ızrârı meclis-i şer'-i şerîfe ihbâr olunmağla mezbûr el-Hâc İsmâ'îl ahz ve te'dîbi lâzım geldüğün akzâ kudâtü'l-müslimîn hâlâ Üsküdar Kādîsı olan Mevlânâ 'Abdullâh zîdet fezâ'ilehû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince zâbiti ma'rifetiyle li-ecli't-te'dîb Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer mezkûr el-Hâc İsmâ'îl ahz ve zâbiti ma'rifetiyle irsâl olunmağla sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde mezkûru li-ecli't-te'dîb kal'a-i merkûmede muhkem habs ve kal'a-bend eyleyüp ıtlâkıyçün diğer emr-i şerîfim vârid olmadıkça ıtlâkından hazer ve mücânebet eyleyüp vusûlünü müş'ir Der-'aliyyeme i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

Bu dahi.

[s. 77/4]

Kayseriyye Mollâsı'na ve Amasya Sancağı mutasarrıfı zîde kadrühûya hüküm ki;

Saray-ı 'âmiremde vâkı' kasr-ı cedîd-i humâyûnum ile solak odası neferâtının ta'âmılarına muvafık(?) Ocaklıkları olan¹⁸⁴ Amasya Sancağı'na tâbi' Ziyere Karyesi ahâlîleri rikâb-ı kamer-tâb-ı Husrevâneme 'arz-ı hâl sunup fî'l-asl Kayseriyye ahâlîsinden olup zümre-i eşkıyâdan Kara Şa'bân-oğlu Halîl ve oğlu Hasan ve Canikli Deli Ahmed nâmun şakîler sefer-i humâyûn vukû'u hasebiyle gelüp karye-i mezbûrede tavattun ve hevâlarına tâbi' erâzil ve eşhâsı başlarına cem' ve seksen sekiz senesinde ahâlî-i karye salât-ı ahşamı edâ iderler iken Câmî'-i şerîfi basup ehl-i 'ırz kimesnelerden dört nefer mazlûmu katl ve kırk neferden mütecâviz kimesneyi darb u mecrûh ve ba'zılarını ahz ve der-zincir ve habs ve hânelerinde mevcûd emvâl

¹⁸⁴ "fî'l-asl" yazılmış, üzeri çizilmiştir.

ü eşyâlarını nehb ü gâret ve bâkire kızlarını ef'âl-i dest-i ta'arruz ve hetk ve cümlesinin perâkende vü perîşân olmalarına bâ'is oldukların ehl-i mezkûra 'arz-ı hâl ve mahzar ba'de'l-inhâ veistirhâm ve Canik Muhassılı vekîli ma'rifeti ve hâssa Hâssekilerinden mübâşir ma'rifetiyle eşkıyâ-yı mezkûre 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Canik'e ihzâr ve terâfu'-ı şer' ve hukûk-ı 'ibâd tahsîl ve mâtde-i katl üzerlerine sâbit olanlar habse ibkâ ve keyfiyyet sûret-i sicillâtıyla vukû'u Der-'aliyyeme 'arz ve i'lâm olunmak bâbında şeref-bahş-ı sudûr iden fermân-ı 'âlî-şân Hâsseki mübâşeretiyle mahalline vürûdunda şakî-i mezkûrlar ihtifâ ve firâr i'lâmıyla mübâşiri 'avdet itdirildikten sonra refîkleriyle ittifâkan karye-i merkûm ahâlisinden ba'zılarını "*şikâyetine gitdiniz*" deyü hetk-i 'ırz ve ba'zılarını habs ile tazyîk ve gadr-ı küllî itmeleriyle eşkıyâ-yı mezbûrlar Hâsseki mübâşeretiyle ahz ve karye-i merkûmede mütevellî-i vakf ma'rifetiyle Amasya Kādîsı huzûrunda terâfu'-ı şer' ve ba'de's-sübût te'dîbât-ı meşrû'aları icrâsını hâvî ber-vech-i mâlikâne Canik ve Amasya Sancakları mutasarrıfı el-Hâc 'Âlî Paşa'ya hıtâben emr-i şerîf-i 'âlî-şânım sudûrunu bostâniyân-ı hâssa el-Hâc dâme mecdühû 'arz itmeğin vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke evâ'il-i muharreminde emr-i şerîfîm sâdır olmuşiken [s. 78] tenfiz ü edâ olunmayup firâr eylediklerin ve mübâşir-i merkûm ol tarafda olduğun bildirüp ol bâbda istid'â-yı 'inâyet eyledikleri ecilden sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve husûs-ı merkûme mübâşeretinle ol cânibde mukîm Hâsseki ma'rifetiyle eşkıyâ-yı mezbûre bulundukları mahalde li-ecli't-te'dîb Kayseriyye['ye] nefy ü iclâ olunmaları bâbında.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hattî.

[s. 78/1]

İstanköy Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Rodos sâkinlerinden el-Hâc İsmâ'îl nâm kimesne gelüp mûmâ-ileyh kendü hâlinde iken Rodos'da inşâ olunan kayıkhânenin ta'tîline olur hâlâta cesâret ve müzevvirdir deyü bundan akdem li-ecli't-te'dîb İstanköy Cezîresi'ne bâ-fermân-ı 'âlî nefy ü iclâ olunup mağdûr olduğun inhâ ve itlâkı bâbında istid'â eylediğine binâ'en ba'de'l-yevm kendü hâliyle meşgûl olup o misüllü hareketde bulunmamak şartıyla merhameten sebîli tahliye olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i meşrûh şurût-

ı merkûme ile mezbûr İsmâ'îl'in cürmü 'afv olunmağla sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûru kayd-ı nefyden ıtlâk ve sebîlin tahliye eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

... nefy olunmak üzere emr yazılmışdır.

Evâhır-ı Câ Sene [11]95.

[s. 78/2]

Magosa Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Hâlâ deryâ kapudanı düstûr-ı vezîrim 'Arab Hasan Paşa iclâlehû Südde-i sa'âdetime ... memhûr 'arz gönderüp sâbıkâ Patrona-i Humâyûn Kalyonu kapudanı Câsim el-Hâc Halîl Kapudan ba'zı hükkâm-ı nâ-marziyyesine binâ'en li-ecli't-te'dîb sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince Magosa Kal'ası'na kal'a-bend olunup ba'd-ezîn ıslâh-ı nefis ile ıslâh-ı hâlî ... ve tertîb olduğu inhâ ve 'ıyâl ü evlâdının hâllerine merhameten kapudan-ı merkûmun cürmü 'afv ve kal'a-i merkûmeden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu iltimâs ve recâ eylediğine binâ'en vech-i meşrûh üzere 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 78/3]

Burusa Kādîsı'na hüküm ki;

İstanbul sâkinelerinden Hadîce nâm hâtûn gelüp yine İstanbul sâkinelerinden bunun vâlidesi Hâce Hanîfe nâm hâtûn Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı odasında cümle muvâcehesinde istintâk olundukda kerîme-zâdem olup on mâh mukaddem vefât iden es-Seyyid Mehemed Emîn nâm müteveffânın tîmârı hâlâ tersâne¹⁸⁵ emînin hazînedârı Mehemed Emîn nâm kimesneye Ordû-yı humâyûnum'da bâlâda

¹⁸⁵ "emîni ..." yazılmış, üzeri çizilmiştir.

fevtinden tevcîh olundukda mezbûreyi Dîvân-ı humâyûn çâvûşlarından Berber Selîm Çâvûş iğfâl ü tahrîk ve vâlidem mezbûre dahi tama‘-ı hâma teba‘iyyet ile tîmâr-ı mezbûru hilâf-ı inhâ iddi‘â eylediğine binâ‘en fermân-ı ‘âlî Burusa‘ya nefy ü iclâ ve sefil ser-gerdân ve ahvâl-i perîşân ve şâyeste-i merhamet olduğun bildirüp vâlidesi mezbûrenin cürmü ‘afv ve nefyinden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında hükm-i humâyûnum sudûrunu istid‘â itmeğin fî-mâ-ba‘d bu makûle hareketde bulunmamak şartıyla kerîmesinin istirhâmına merhameten ‘afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Zâtî.

[s. 78/4]

Kıbrıs Cezîresi'nde vâkı‘ Lefkoşa Kazâsı Nâ‘ibi'ne hüküm ki;

Sâbıkâ Kütahya'da me‘zûn bi'l-iftâ olan kıdvetü'l-'ulemâi'l-mütehakkikîn Mevlânâ Muhyî ‘Abdurrahmân zîde ‘ilmühû Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp mûmâ-ileyh kendü hâlinde iken Kütahya Kazâsı ahâlîleri mûmâ-ileyh için ehl-i ‘örf tâ‘ifesiyle yekdil ve mazlûma mehîn ve yaramaza mu‘în ve ahâlî-i fukarâyı gûnâ-gûn tekdîr ve tecrîm ve zulm ü ta‘addî ider deyü inhâlarına binâ‘en bâ-fermân-ı ‘âlî Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü iclâ ve ahvâlî dîger-gûn olduğun bildirüp cürmü ‘afv ve nefyden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında istid‘â-yı ‘inâyet ve vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfim sudûruyçün a‘lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn bi'l-fi‘l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehemmed Emîn edâmAllâhu te‘âlâ fezâ‘ilehü işâret itmeleriyle işâretleri mücebince ıtlâk olunmak bâbında.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 78/5]

Limni Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Anadolu Kazâsı cânibine müte'ayyin salyâne firkatesi kapudanı ve liman re'îsi Mustafa nâm kimesne haydûd eşkıyâsıyla ittifâkan eşkıyâ-yı merkûmeyi ve 'aceze-i fukarâyı ahz ve istirkāk ve emvâl ü eşyâların nehb ü gâret ider deyü mukaddemâ hakkında tahrîrât vürûd ve hâlâ Deryâ Kapudanı Vezîrim Hasan Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehûnun dahi i'lâmına binâ'en li-ecli't-te'dîb Limni Kal'ası'na bâ-fermân-ı 'âlî kal'a-bend olunmuşidi lâkin merkûmun hakkında isnâd olunan tehî bî-garaz ashâb-ı ağrâzın hilâf-ı inhâsına binâ'en 'arz olunmuş olduğun müşârün-ileyh tashîh ve bî-garaz kimesnelerden tahvîf eylediğinden gayrı her vechile ıslâh-ı nefis eylediği müşârün-ileyh cânibine haber virilmekle merhameten cürmü 'afv ve kal'adan ıtlâk olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrunu müşârün-ileyh bu def'a der-bâr-ı 'atûfet-karârıma takdîm eylediği mektûbunda tahrîr eylediğine binâ'en vech-i meşrûh üzere ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak fermânım olmağın imdi vech-i meşrûh üzere merkûm Mustafa'nın cürmü 'afv olunmağla sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûru kal'a-i merkûmeden ıtlâk ve sebîlin tahliye eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 79/1]

Midillü Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Arpaluk Kapu kethüdâlığıyla ba'zı nâ-marzî harekete binâ'en işbu sene-i mübâreke evâsit-ı saferinde bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî sâdır olan emr-i şerîfim mücebince Dîvân-ı humâyûnum çâvûşu mübâşeretiyle Midillü'ye iclâ olunan Sultân Mehmed Hân Câmi'-i şerîf İmâmı olan es-Seyyid Mehmed Tâhir ashâb-ı ağrâz nifâkıyla mağdûr olduğun bu def'a bâ-'arz-ı hâl inhâ ve hâline merhameten ıtlâkıyçün emr-i 'âlî-şânım sudûrunu istid'â ve mücebince emr-i şerîfim ısdârını a'lemül-'ulemâi'l-mütebahhirîn Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehmed edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehü işâret itmeleriyle işâretleri mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 79/2]

Âmid Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Malatya Nâ'ibi Mevlânâ el-Hâc Halîl zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb sönderüp bundan akdem Malatya'da nâ'ib olan 'Abdülaziz öteden berü abâ'an-ced Ocak-zâde ve hânedân ve dindâr ve müstakîm ve fukarâya mu'în ve zalemeye mehîn ve herkes evzâ' ve etvârından râzî ve şâkirûn iken bundan akdem Âsitâne'de tahsîl-i 'ilm bahânesiyle sâkin olan 'Âlî nâm müfsid hilâf-ı inhâ ahâlî-i kazâlarından olmak üzere dürlü dürlü ifk ü iftirâya mutazammın 'arz-ı hâl birle iştikâ ve Diyârbekir'e nefy ü iclâsıyçün emr-i şerîf ısdâr ve bir seneden berü ahvâlî dîger-gûn olmağla mezkûrun cürmü 'afv ve nefyden ıtlâk olunmak bâbında hükm-i humâyûnum virilmek recâsına vâkı'-ı hâlî bi'l-iltimâs 'arz ve sâdır olan fermân-ı 'âlîye imtisâlen 'arz ve 'arz-ı hâlînde mastûrdur, kenâra ba'de'l-nazar mezkûr es-Seyyid 'Abdülaziz'in sû-i hâline binâ'en te'dîbi için Diyârbekir'e nefy ü iclâ olunması bâbında sair olan fermân-ı 'âlinin kaydı der-kenâr olup lâkin mührü mutâbık Malatya Nâ'ibi 'arzının hüsn-i hâlî tahrîr olunmağla kanâ'at olunup li eclî-l-ihbâr hâzır olan fi'l-asl Malatya sâkinlerinden ve müsâfîren Der-'aliyyem'de sâkin el-Hâc 'Ömer bin Hüseyin ve mola Mehemed bin Hasan ve es-Seyyid el-Hâc Mehemed bin el-Hâc Mustafa ve Hüseyin bin Halîl ve Halîl bin 'Osmân ve 'Ömer bin 'Osmân ve Seyyid Yûnus bin Hasan ve Hüseyin bin Yûnus nâm kimesnelerden ba'de'l-ihbâr ve'l-tefahhus *"merkûm Seyyid 'Abdülaziz'in ... olan umûr-ı mekrûheden müteberrî ve ıslâh-ı nefis idüp ve salâh-ı hâle meyl-i küllî eylediği cümlemizin ma'lûmu olup ve bî-vech üzere muhbirleriz"* deyü her biri takrîr itmekle mezkûr 'Abdülaziz'in sudûr iden emr-i 'âlinin târîhi ile iki seneye karib ve mahall-i 'afv u ıtlâk idüğün bi'l-fi'l Anadolu Kâdî'askeri olan Mevlânâ İshâk edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehü i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince 'afv u ıtlâk olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

[s. 79/3]

Bursa Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Tersâne-i 'âmire Emîni'ne hüküm ki;

Mukaddemâ fermân-ı 'âlî enfîyye mâddesiçün Tersâne-i 'âmirem zindânına mevzû' ve el-an mahbûs olan Topal Mihail nâm dahi iki ayakları topal ve kat'â işe göçe yarar liyakâtı olmayup ancak şerîr ü fitne-engîz ve zindânda mevcûd eşîrrâya dürlü

râhat vermeyüp ifsâdın hâlî olmadığına binâ'en zindândan ihrâc ve Burusa'ya nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu sen ki Emîn-i mûmâ-ileyhsin bâ-takrîr istid'â itmekle takrîrin mücebince zindândan ıtlâk ve Burusa'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi dahi mesfûru zindândan ihrâc ve bir sefineye vaz' u menfiyyen Burusa'ya irsâle mübâderet ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde mesfûru Burusa'ya menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve bir mahalle hareketine ruhsatdan mübâ'adet ve vusûlünü Der-'aliyyeme i'lâm eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]189.

[s. 79/4]

İstanköy Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'in Kuşadası Nâ'ibi Mevlânâ es-Seyyid Karz zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdet mektûb gönderüp medîne-i Kuşadası'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve zâbit ve a'yân ve eşrâf ve sâ'irleri bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup medîne-i mezbûrda kâ'in Öküz Mehmed Paşa Câmi'-i şerîfinde İmâm ve ders-i 'âmm olan Sükûtî-zâde el-Hâc Ahmed efendi dimekle ma'rûf kimesne 'ulemâ ve fudâlâ ve fütûn-ı senâdan(?) tadrîse kâdir fakîrû'l-hâl kesîrû'l-'ıyâl hüsn ve ihtiyâr olup cümlesi kendüden hoşnûd ve şükrân üzre iken asahab-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler 'ırz-ı nefsâniyyelerin icrâ kasdıyla merkûm el-Hâc Ahmed için "*dâ'imâ ahâlî-i fukarâyı tecdîm, hükkâma gamz ve herbirlerini tecdîm ve rahne-dâranın 'âdet-i müstemirreleridir*" deyü kimesnenin haber ü âgâhı yoğiken ahâlî tarafından iştikâ birle li-ecli't-te'dîb İstanköy Cezîresi'ne nefy ü iclâ ve ikâmetiyçün emr-i şerîf ısdâr itdirüp ahvâli dîger-gûn ve merkûma isnad olunan mevâdd ifk ü iftirâ olmağla hâline merhameten cürmü 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek recâsına vâkı'-ı hâlî der-i devlet-medârıma 'arz u i'lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle vâkı'-ı hâlî mevlânâ-i mûmâ-ileyh 'arz ve vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfîm sudûruyçün bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehü işâret itmeleriyle işâretleri mücebince ıtlâk olunmak için yazılmışdır.

Evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Hâmî.

[s. 80/1]

Bartın Kādîsı'na hüküm ki;

Fâtıma nâm hâtûn 'arz-ı hâl idüp bunun zevci Bartın sükkânından Süleymân Ağa-oğlu İbrâhîm dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed ve hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye vaz' u ta'addîsi yoğiken ashâb-ı ağrâzın hilâf-ı inhâ mevâdd-ı isnâdıyla merkûmu bâ-fermân-ı 'âlî Bartın Kazâsı'ndan tard ve diyâr-ı âhara nefy ü iclâ itdirdiklerine binâ'en mezbûr sefil ü ser-gerdân ve ahvâli dîger-gûn olduğun inhâ ve ol bâbda istid'â-yı merhamet ve mezbûr İbrâhîm ehl-i 'ırza mu'in ve eşkiyâya mehîn ve evzâ' u etvârından cümle ahâlî hoşnûd ve râzî olduklarını müş'ir Gülbazar-ı Bolu ve Ulus ve On iki Dîvân Kazâları naibleri başka başka 'arz ve ahâlî mahzar itmeleriyle 'ıyâl ü evlâdına terahhumen 'afv u ıtlâk ve hânesinde ikâmetine müdâhale olunmamak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası Mehmed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince 'ıyâl ü evlâdlarına merhameten 'afv u ıtlâk olup ve hânesinde ikâmetine müdâhale olunmamak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Zekî.

[s. 80/2]

Anadolu Vâlisi'ne Ürgüb Kādîsı'ne hüküm ki;

Karahisâr-ı sâhib Kazâsı ahâlîleri gelüp fi'l-asl Ürgüb Kazâsı sâkinlerinden birkaç seneden berü kasaba-i mezbûrede mütesellimlik ve Hani Ahmed nâm müfsid a'yân hıdmetlerinde iken ... peyk ve bezl-i irtişâ ile gâh mütesellim ve gâh zabıt olup ehl-i garaz ile () ittifâk ve dâ'imâ müsvedde ile ehl-i 'ırz ve bî-cürm kimesneleri gamz ve tecrîm ve katl-i nüfûsa bâdî ve sâ'ir zulm ü ta'addîsini derece-i nihâyete resîde olmayup istirâhate fukarâ meslûb olup bu vechile ahvâlleri dîger-gûn oldukların inhâ ve sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetin ve çavûş mübâşeretıyla merkûm

Ahmed bulunduğu mahalde ahz ve vatan-ı aslîsi olan Ürgüb Kazâsı'na nefy ü iclâ ile şerr ü mazarratından fukarâ ve zu'afâ himâyet ve sıyânet olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetin ve ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle merkûm Ahmed bulunduğu mahalde ahz ve Ürgüb Kasabası'na iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetin ve ta'yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından [...] zîde kadrûhû mübâşeretiyle merkûm Ahmed'i bulunduğu mahalde ahz ve vatan-ı aslîsi olan Ürgüb Kasabası'na irsâl ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûm kasaba-i mezbûrda menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve bir hatve mahall-i âhara mürûruna ruhsatdan mübâ'adet ve vusûlünü Der-'aliyyeme i'lâma mübâderet eylemen bâbında fermân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Nâ'ilî.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i S [Şa'bân] sene [11]89.

[s. 80/3]

Karaferye Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Kazâ-i mezbûra tâbi' Liyanov ve Milova ve Kavaşla ve Yavkoz(?) ve Makronhor(?) ve İskilim ve Piranit nâm kurâ re'âyâları Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp bunlar zirâ'at ve hırâsetleriyle meşgûller olup şer'î ta'addî olunmaları îcâb itmez iken fi'l-asl Platimana Kazâsı muzâfâtından Katrin Kazâsı sükkânından zümre-i eşkıyâdan Kalyoncu Mehemed nâm kimesne kendü hâlinde olmadığına binâ'en bundan akdem hakkında emr-i 'âlî sâdır olmuşiken firâr ve Karaferye Kasabası'nda ta'allülen sâkin ve kazâ-i mezbûra tâbi' Liyanov ve İstaviriz(?) nâm karyelerde çiftliğinin ve re'âyâ fukarâsı üzerlerine musallat ve arâzîlerini tagallüben zabt ve çiftliğini ilhâk ile tekdîr ve tezvîrden hâlî olmayup iddi'â sadedinde olanları sırran telef ve tahvîf ve şedîd ile îfâ-yı şerr ve perîşânlıklarına bâ'is olduğun bildirüp merkûm Kalyoncu Mehemed Karalarye Kazâsı'ndan tard u teb'id ve şerr ü mazarratı üzerlerinden men' ü def' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri

ecilden merkûm Mehemmed'in karye-i mezbûre ahâlîsine ta'addîsi dâfi' ise ma'rifet-i şer'le tard u ib'âd olunmak için fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 80/4]

Anadolu Vâlîsi Vezîr'e [...] ve Balıkesri Kādîsı'na [...] ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na [...] hüküm ki;

Balıkesri Kazâsı sükkânından İlyas-zâde İbrâhîm Bey'in ba'zı etvâr-ı nâ-bercâsu hasebiyle bundan akdem Kütahya Kal'ası'na kal'a-bendi bâbında emr-i 'âlî-şânım ısdâr olunmuşidi. El hâletü hâzihî mîr-i merkûmun kal'a-i mezbûrdan ıtlâkı istid'â ve istirhâm olunmağla¹⁸⁶ sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mîr-i mezbûru kal'a-i mezbûreden ıtlâk ve mahalline irsâl ve bu def'a Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası i'lâmıyla diğer sâdır olan emr-i 'âlî-şânım mücebince mahallinde iddi'â-yı hukûk ve ta'yîn-i mâdde iden husemasıyla terâfu'-ı şer' ve ihkāk-ı hakka ihtimâm u dikkat eylemek fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile irsâl olunmuşdur. İmdi ber-minvâl-i muharrer vezîr-i müşârün-ileyhsin mîr-i merkûmu kal'a-i merkûmeden ıtlâk ve sebîli tahliye ve iddi'â-yı hukûk iden müdde'îleriyle, diğer sudûr iden emr-i 'âlî-şânım mücebince mahallinde mevlânâ-i mûmâ-ileyh huzûrunda terâfu'-ı şer' ve ihkāk-ı hakk birle tenfiz-i emr-i münîfime ihtimâm ve u dikkat eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuşdur.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

İşbu der-kenârda Dergâh-ı 'âlî yeniçerileri ağasının i'lâmıyla sâdır olan diğer emr-i şerîf mezkûr emr mahalline irsâl olunmayup kaleme teslim ve battâlde hıfz olunmuşdur.

Yeniçeri i'lâmıyla tekrâr kal'a-bendiyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i ... sene [1]189.

¹⁸⁶ Burada büyük bir mürekkep lekesi vardır. Cümleinin gidişatına göre “sen ki vezîr-i” eklemeyi uygun gördük.

[s. 81/1]

Edirne Kādîsı'na ve Ocak'dan bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan [...] ve Çâvûş ve hâlâ Edirne Serdârı Mehemed ve a'yân ve Ocak ihtiyârları zîde kadrühûma ve Birecik Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Edirne Serdârlığı bundan akdem ol tarafda birer ay Kalfa Hasan-oğlu İbrâhîm ve on üç ay Kırım-oğlu 'Osmân zabt ve kâ'ide-i mer'îyye üzre cevâ'ize-i kadîmelerin cânib-i Ocağa edâ eylemedikleri ve hâlâ serdâr olan İnce Mehemed'in yüz seksen sekiz senesi zilhiccesi guresinden altı aylık zabt eylediği serdârlık câ'izesi ber-mûceb-i temessük gurusu ve bu def'a zabt eylediği cemâziye'l-âhır guresinden bir kıt'a mektûb câ'izesi dahi zimmetine olup bu ana kadar Ocak tarafından kabzına me'mûr edâ ve irsâl eyledikleri serdârlık defâtirlerden müstebân olmakdan nâşî cevâ'izât-ı mezkûre Ocağ'ın îrâd-ı mu'ayyenesinden olup 'ukdeten ... bir dürlü rızâyı humâyûnum olmayup beher-hâl tahsîli mühimm ve muktezî olmağla sen ki mevlânâ ve a'yân ve ihtiyârân-ı mûmâ-ileyhimsiz sâlifü'z-zikr kimesnelerin müddet-i zabtları olup cevâ'izât-ı kadîmelerin öteden berü olageldiği vechile ma'rifet-i şer' ve mübâşir ma'rifetiyle ve cümle itthad ile 'alâ-eyyi-hâlin temâmen tahsîl ve kabzına me'mûr mübâşir teslim ve Ocak tarafına sevk ve tesyîr bezl-i makderet ve edâda muhâlefet ve Ocağ'ın îrâdının kesrine bâdî olur ise li-eclî't-te'dîb Biracik Kal'ası'na irsâl ve zimmetlerinde müterâkim cevâ'izâtı edâ eylemedikçe ıtlâklarından ihfâ eylemeniz fermânım olmağın mübâşir-i merkûm husûsu ta'yîn ve irsâl olunmuştur. Vusûlünde siz ki mevlânâ ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz ber-minvâl-i muharrer merkûmûnun müddet-i zabtları olup cevâ'izâtı zimmetlerinde kalan bakiyye¹⁸⁷ tahsîli lâ-büdd olan cevâ'izât serdârlığı kadîmi üzre tahsîl ve cânib-i Ocağa sevk ü tesyîre dikkat ve edâda 'inâd ve muhâlefet iderler ise kal'a-i mezbûra irsâl ve kal'a-bend ve zimmetlerinde olan cevâ'izâtı edâ itmedikçe ıtlâklarına müsâ'ade göstermekden mücânebet eylesiz ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun sâlifü'z-zikr merkûmûn mübâşir ma'rifetiyle vusûllerinde dizdârı olduğun kal'a-i mezbûrda habs ve zimmetlerinde olan serdârlık câ'izesini edâ itmedikçe ıtlâklarından hazer ve sen ki mübâşir-i merkûmsun sen dahi merkûmûnun zimmetlerinde olan cevâ'izât bekâyâsı

¹⁸⁷ Satırın sonunda mürekkep lekesi olup bu son kelimeyi okumayı zorlaştırmıştır, bu nedenle metnin gidişatına göre “kalan bakiyye” kelimelerini metne eklemeyi uygun gördük.

ve hâlâ serdârın mukaddemâ zabt eylediği ve bu def'a ... mezkûre ile zabt¹⁸⁸ ideceği câ'izelerin ma'rifet-i şer' ve cümle Ocaklık ma'rifet ve 'iânet ve ve ikdâmlarıyla temâmen kayd-ı kadîmi üzre tahsîl ve edâda muhâlefet ve Ocağın îrâdının noksân ve ta'tîline bâdî olduklarıçün sâ'ire müceb-i 'ibreten kal'a-i mezbûra irsâl ve kal'a-bend olunmaları husûsuna mezîd-i dikkat ve infâz-ı emr-i 'âlîye bezl-i kudret eyleyesiz deyü Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağa dâme 'ulüvvühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 81/2]

Kütahya Kal'ası dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Sadr-ı a'zam-ı esbâk müteveffâ Köprülü Mehmed Paşa Evkâfının bâ-berât-ı 'âlî-şân Kâ'im-makâm-ı mütevellîsi el-Hâc 'Abdî zîde mecdühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp vakf-ı mezbûrdan Belcik Kazâsı'nda vâkı' Vezîr Hânı ahâlîlerinden Kâtib-oğlu 'Abdüllatîf nâm kimesne kendü hâlinde olmayup ızrâr-ı nâs ve ihtilâl-i umûr-ı re'âyâ-yı vakfa ictirâ eylediğine binâ'en li-ecli't-te'dîb bundan akdem bâ-emr-i 'âlî Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunup çend mâhdan berü ıslâh-ı nefis eylediğini sikâtdan ba'zı kimesneler ihbâr ve evlâd u 'ıyâli dahi istirhâm ve ... itmeleriyle merkûm 'Abdüllatîf'in cerâ'im-i güzeştesine 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu 'arz itmekle 'arzı mücebince kal'adan ıtlâk olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Kıyâs.

[s. 81/3]

Sâbıkâ yeniçeri ağası Mehmed Ağa'ya hüküm ki;

¹⁸⁸ "eyleyeceği" yazılmış, üstü çizilmiştir.

Sen ki mûmâ-ileyhsin Gelibolu Kazâsı'nda ikâmet istid'âsında olmanla kazâ-i merkûmede ikâmetin için emr-i şerîfim sudûru hâlâ yeniçeri ağası Mustafa Ağa i'lâm itmekle i'lâmı mûcebince mahall-i merkûmda ikâmet eylemen fermânım olmağın imdi istid'â ve istirhâmın ... eşfâk-ı şâhânem olmağla olduğun mahalde hareket ve Gelibolu'ya varup devâm-ı 'ömr-i devlet ve devâm-ı fer ve şevketim ed'ıyyesine müdâvemet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 82/1]

Anadolu Vâlîsi'ne ve Eskişehir Vâlîsi'ne ve Ankara Kal'ası dizdârı'na hüküm ki;

Istabl-ı 'âmire-i evvele tâbi' havâss-ı humâyûnum korularından Matlab Korusu re'âyâları 'arz-ı hâl idüp bunlar hıdmet-i me'mûrelerini ve ceyb-i humâyûn mâlını ve vakt ü zemânıyla edâ vü teslîm mukâbelesinde ez-kadîm bâ-hatt-ı şerîf tekâlif-i gûnâ-gûnların bi'l-cümlesinden mu'âf ve müsellemler iken kazâ-i mezbûre a'yânı Veli Bey-oğlu dimekle 'arîf Mahmûd kendü cerr ü menfa'atıyçün zuhûr iden tekâlifâtı re'âyâ-yı sâ'ir misillü hilâf-ı şurût-ı serbestiyet tarh ve tahmîl ve cebren tahsîl ve Eskişehir ve Anadolu vâlîlerine ve hükkâma gamz ve tecrîm ve tekdîr itdirmesi 'âdet-i müstemirresi olduğundan mâ'adâ¹⁸⁹ mukaddemâ Bolu nizâmına me'mûr es-Seyyid Ahmed Paşa iclâlehû ba'de'l-hitâmü'l-maslaha mansıba gider iken Eskişehir'e vusûlünde merkûm Mahmûd ahâlî-i vilâyeti iğfâl birle mücerred nefsâniyyeti icrâ kasdıyla müşârûn-ileyhi Eskişehir'e kondurmayup meters ile cenge âgâz itmeğın müşârûn-ileyh koru-yı mezbûra duhûl ve iki gice ve üç gün meks [ve] iktizâ iden me'kûlâtlarından mâ'adâ Edribye ve Satılmış(?) âhar karyelerden istidâne ve müşârûn-ileyh için yedi yüz elli gurus ve iki re's esb-i türkmânî ahz itdirdüp ve bundan başka Eskişehir Mutasarrıfı olan Mehmed Paşa'ya dahi gamz birle bin gurus talebiyle koru re'âyâlarını habs itdirüp ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsi hadden bîrûn olmağla bî-tâk olduklarını ve hatt-ı humâyûnun hilâfı ve mukaddemâ re'âyâ-yı mezkûrenin istid'âlarıyla sâdır olan emr-i 'âlîde tahrîr olduğu vechile merkûmun zulm ü ta'addî zâhir ve âşikâr olmağla mezbûr Mahmûd ıslâh-ı nefis için Ankara Kal'ası'na kal'a-bend olunmasını inhâ ve istid'â-yı 'inâyet ve sâdır olan emr-

¹⁸⁹ "bu def'a" yazılmış, üstü çizilmiştir.

i ‘âlî-şâna imtisâlen re‘âyâ-yı mezkûrenin şurût-ı serbestîleri ve mukaddemâ istid‘âlarıyla sâdır olan emr-i ‘âlî-şâna nazaran a‘yân ve merkûmun ber-vech-i meşrûh zulm ü ta‘addîsi ve gamzıyla tecrîmleri hilâf-ı şurût hatt-ı humâyûn olmağla mahbûs re‘âyâları havâss ve a‘yân-ı merkûmu ıslâh-ı nefis olunca değin Ankara Kal‘ası'na kal‘a-bend olunması bâbında ıstabl-ı ‘âmiremden kayıkçı ma‘rifetiyle siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Mîrâhûr-ı evvelim olan el-Hâc Mustafa dâme mecdühû i‘lâm itmeğın i‘lâmı mûcebince a‘yân-ı merkûmun habsinde olan kuru re‘âyâsı habsden halâs ve a‘yân-ı merkûm ıslâh-ı nefis için mübâşir ma‘rifetiyle Ankara Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] ssene [1]189.

Lebîb.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evasıt-ı R [Rebî‘u'l-âhır] sene [11]90.

[s. 82/2]

Tokad Nâ'ibi'ne ve Samsun Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ‘Âlî Ra'nâ zîde ‘ilmühû Sûdde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp medîne-i Tokad sükkânından Hâsseki Tekâ‘üdü el-Hâc İbrâhîm nâm kimesne hilâf-ı emr-i ‘âlî ve mugâyir-i rızâ-yı humâyûnum tavr-ı nâ-bercâya mübâderet ve Dergâh-ı mu‘allâm gediklilerinden Esîrî Mehemed zîde mecdühûnun tahsîline me‘mûr olduğı bekâyânın tahsîline muhâlefet ve ta‘tîl-i mehâmma bâdî olduğı bundan akdem Der-‘aliyyeme inhâ ve li-ecli't-te'dîb Samsun Kal‘ası'na nefy ü iclâ olunmak bâbında sâdır olan emr-i ‘âlî-şânım medîne-i mezkûreye lede'l-vürûd merkûm savb-ı me‘mûresine tahrîmine(?) mübâderet üzre iken medîne-i mezkûrun bi'l-cümle ahâlî ve ‘ulemâ ve a‘yân-ı merkûmun hakkında mukaddemâ olan inhâ gayr-ı vâkı‘ olup belde-i mezkûrede bulunması lâzım ve lâbüdd idüğünü takrîr ve ‘afv u itlâkını istirhâm eylediklerini tahrîr ve kazâ-i mezbûrda me‘zûn bi'l-iftâ olan Mevlânâ [...] zîde ‘ilmühû ile Tokad Voyvodası [...] zîde mecdühû bir kıt‘a ‘arz-ı hâllerinde tastîr ve inhâ ve istid‘â-yı inâyet ve merkûm fî-

mâ-ba'd kendü hâlinde olup emr-i me'mûresinde kemâ-kân bezl-i kudret ve hilâf-ı şer'-i şerîf-i garrâ ve mugâyir-i rızâ-yı harekâtıdan mübâ'adet eylemek şartıyla kal'a-i mezbûreden 'afv u ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince fi-mâ-ba'd kendü hâlinde olup emr-i me'mûresinde kemâl-i sadâkat ile bezl-i kudret eylemek ve hilâf-ı şer' ve mugâyir-i rızâ-yı harekât eylememek şartıyla 'afv u ıtlâk olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Tabibî.

[s. 82/3]

Limni Cezîresi Nâ'ibî'ne hüküm ki;

Fâtıma nâm hâtûn rikâb-ı kâm-yâbıma 'arz-ı hâl sunup sâbıkâ Haremeynü'-ş-Şerifeyn müfettişi olan mezbûrenin oğlu 'Abdullâh Efendi dimekle ma'rûf kimesne ba'zı sû-i hareketine binâ'en bâ-fermân-ı 'âlî Limni Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmakla dokuz aydan berü cezire-i merkûmede menfiyyen meks ü ikâmet ve mezbûre ve gerek 'ıyâl ü evlâdı bu tarafda sefil ve ser-gerdân ve bir mahalden medâr-ı ma'âşları olmayup ahvâlleri diğer-gûn olduğun bildirüp oğlu merkûmun cürmü 'afv ve nefyden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında hükm-i humâyûnum recâ ve şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı humâyûn-ı sa'âdet-makrûnum mücebince vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfîm sudûru bâbında a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri ve şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı humâyûnum mücebince 'afv u ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

İşbu emr irsâl olunmayup battâlda hıfz ve battâlî kîse-dâr efendi tarafına virilmiştir.

[s. 82/4]

Limni Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Nefs-i Kengiri sükkânından olup bundan akdem Canarslan-zâde maktûl Hüseyin Paşa'nın kethüdâlığı hıdmetinde olan Hasan Efendi demekle ma'rûf kimesne ihtilâl-i belde 'âdet-i me'lûfesi olduğundan me'lûf olduğu harekât-ı nâ-hemvâresine tasaddî ile gûnâ-gûn mefsedete şürû' ve derûn [u] bîrûn-ı s. 83] memleketin ihtilâline ve kîl ü kâle bâ'is olmakdan nâşî sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ıslâh-ı nefis idinceye dek mübâşir ma'rifetiyle Limni Kal'ası'na kal'a-bend olunmuş idi. Bu esnâda belde-i merkûmenin 'ulemâ ve eşrâfı merkûm Hasan fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup nâ-marzî hareket eylememek şartıyla cürm-i güzêştesi 'afv ve kal'a-i merkûmeden ıtlâk ve kendü 'ırzıyla hânesinde ikâmet eylemesi için emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve niyâz eylediklerin ber-vech-i mâlikâne Kengiri Sancağı mutasarrıfı vezîrüm es-Seyyid Ahmed Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehû mektûbunda tahrîr ve inhâ ve ber-vech-i muharrer şurût-ı merkûme ile 'afv u ıtlâk olunması bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekle merkûm Hasan fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup hilâf-ı marzî hareket eylememek şartıyla ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak için emr-i şerîf yazılmıştır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Sezâyî.

[s. 83/1]

Ber-vech-i mâlikâne Kengiri Sancağı mutasarrıfı vezîr Seyyid Ahmed Paşa'ya ve Kengiri Kādîsı'na ve Kengiri Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız bu def'a der-bâr-ı 'atûfet-karârıma tesyîr eylediğiniz mektûb ve i'lâmınızda Tosya sükkânından a'yânlık iddi'âsında olan Şerîf-oğlu Seyyid 'Âlî nâm kimesneden Tosya sükkânından katilen vefât iden Ahmed'in deyni ve hukûk-ı sâ'ire iddi'â olunduğuna binâ'en bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mücebince Der-'aliyyemden mu'ayyen Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden Mehmed Memiş zîde kadrühû mübâşeretiyile mezbûr dîvân-ı Kengiri'ye ihzâr ve sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin husemâlarıyla huzûrunda terâfu'-ı şer' olduklarında seksen beş ve altı senelerine mahsûben Kengiri

mahkemesinden mahrec pusula mücebince Tosya Kazâsı sehmine isâbet iden dört bin dört yüz keyl hinta mübâya'a behâsından on bin gurus ve seksen yedi senesine mahsûben livâ-i mezbûr mutasarrıfı müteveffâ Feyzullâh Paşa'nın imdâd-ı seferiyyesinden kazâ-i merkûma isâbet iden üç bin üç yüz doksan iki gurusu merkûm 'Âlî re'âyâdan tahsîl ve zimmetinde kaldığından başka seksen altı senesinden seksen dokuz senesine gelinceye kendi nefsiyçün fukarâdan otuz dokuz bin sekiz yüz otuz dört gurus dahi tahsîl ve ahz idüp gerek mesârifât-ı mîrî ve gerek hukûk-ı fukarâ cem'an elli üç bin iki yüz yirmi üç gurus merkûmun makbûzu olup ve mârrû'z-zikr maktûl Ahmed'i kendü menziline katl eylediğini huzûr-ı şer' de ikrâr ve i'tirâf itmekle mezkûrun me'hûzu olan mâl-ı mîrî ve hukûk-ı fukarâ tahsîl ve mahallerine teslîm oluncaya değin Kengiri Kal'ası'nda kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim istid'â olduğu ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin tahrîrin üzre matlûb olan mâl-ı mîrî ve hukûk-ı fukarâ tahsîl ve ashâbına teslîm ve istirdâd oluncaya dek merkûm Seyyid 'Âlî Kengiri Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ber-vech-i muharrer tahrîrin üzre mezkûr Seyyid 'Âlî'yi matlûb-ı mâl-ı mîrî ve hukûk-ı fukarâ tahsîl ve ashâbına teslîm oluncaya değin kal'a-i mezkûreye kal'a-bend olunmak üzre irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde kal'a-i mezkûrede muhkem habs ve kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Meblağ-ı merkûmu edâ eylemek şartıyla itlâk olunmuşdur.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [11]89.

[s. 83/2]

Ber-vech-i mâlikâne Kengiri Sancağı mutasarrıfı vezîr es-Seyyid-Seyyid Ahmed Paşa'ya ve Kengiri Kādîsı'na hüküm ki;

Siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız bu def'a der-bâr-ı 'atûfet-karârıma tesyîr eylediğiniz mektûb ve i'lâmınızda Kengiri sükkânından zümre-i erâzilden Berbad Mustafa nâm müfsid kendü hâlinde olmadığından nâşî bundan

akdem ma'lûmu'l-ism kesândan iştikâ eylediğine binâ'en ısdâr itdirdiği emr-i şerîfimle lede't-terâfu' merkûmdan beyyine taleb olundukda isbât-ı beyyine izhâr-ı 'aczi nümâyân ve mu'ârazadan men'î ba'de'l-i'lâm kazâ-i mezkûrun cümle ahâlîsi tecemmu' ve mezkûrun niçe kimesneleri bir gûne ta'addî ile rahne-dâr ve sükkân-ı memleket kendüden bî-zâr olduklarını tarafınızdan ihbâr eylediklerinden bâ-i'lâm ve mahzar, keyfiyyet tahrîr ve inbâ ve emr-i şerîfim sudûru istid'â olduğuna binâ'en husûs-ı merkûm ve virilen emrin kaydı bâlâda şer' ve mezbûr mezbûre bu def'a tenbîh ve tehdîd ve fî-mâ-ba'd mütenebbih olmaz ise te'dîbât-ı lâzimesi icrâ olunmak içün i'lâm olunmak bâbında sâdır olan emr-i şerîfim mücebince kendüye tenbîh ve tehdîd olundukda müfsid-i mezbûr kemâl-i huşûnet ve ru'ûnetinden nâşî yine mütenebbih olunmayup zâtında me'lûf olduğu hıyânet ve mefsedetinde ısrâr ve gûnâ-gûn zulme ictisâr ile fukarâ ve zu'afâ ve zümre-i ehl-i 'ırza eylediği ta'addiyâtın nihâyeti olmamağla rahmen li'l-fukarâ şakî-i mezbûr tadib olunması tahrîr ve emr-i 'âlî-şânım sudûru istid'â olunmağın siz ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin tahrîrine binâ'en merkûm Berbad Mustafa diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin mezbûr Berbad Mustafa mazarru'n-nâs ve men'-i fesâd olmağla tahrîr ve iltimâsın üzre rahmen li'l-'ibâd diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ emr-i şerîf Kengiri'ye duhûlünden mübâ'adet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Râmî.

Husemâları Der-'aliyyeye ihzârlarıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Yeniçeri Ağası i'lâmıyla emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene [11]89.

[s. 83/3]

Bursa Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sâbıkâ Dârü's-sa'âdeti's-şerîfem ağası¹⁹⁰ kâtibi va hâlâ Surre-i humâyûnum Emîni Ahmed zîde mecdühûnun kethüdâlığı hıdmetinden olan hâcegân-ı dîvân-ı humâyûnumdan 'Âlî zîde mecdühûnun çavûş mübâşeretiyile Burusa'ya nefy ü iclâsı bâbında bundan akdem sâdır olan emr-i 'âlî-şânım mücebince mûmâ-ileyh ol vakitden berü Burusa'da ikâmet üzre olup ancak 'ıyâl ü evlâdından mufârakatı hasebiyle hakkında merâhim ve eşfâk-ı pâdişâhânem zuhûra gelüp ikâmet eylemek üzre ıtlâkına irâde-i 'aliyye-i Husrevânem ta'alluk itmekle Âsitâne-i sa'âdetime gelüp ikâmet eylemek üzre Burusa'dan ıtlâk ve sebîli tahliye eylemen fermânım olmağın hâsseten işbu emr-i şerîfim ısdâr [...] irsâl olunmuşdur. İmdi mûmâ-ileyhin ıtlâkına irâde-i şâhânem ta'alluk eylediği ma'lûmun oldukda sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ol taraftan sebîlin tahliye eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 84/1]

Anadolu Vâlîsi vezîr 'Abdî Paşa'ya ve Balıkesri Kādîsı'na ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Balıkesri Kasabası sükkânından İlyas-zâde İbrâhîm Bey'in ba'zı etvâr-ı nâ-bercâsı zuhûru hasebiyle bundan akdem Kütahya Kal'ası'na kal'a-bendi bâbında emr-i 'âlî-şânım ısdârından sonra kal'a-i mezbûreden ıtlâk istid'â olunduğuna binâ'en sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetinle mîr-i merkûm kal'a-i mezbûreden ıtlâkı bâbında bundan akdemce eğerçe bir kıt'a emr-i şerîfim sâdır olmuş idi. Ancak Balıkesri Kasabası sâkinelerinden Hadîce nâm hâtûn ile ahâlînin bu def'a tekrâr rikâb-ı müstetâb-ı Husrevâneme takdîm eyledikleri mahzar ve 'arz-ı hâlleri mefhûmundan mîr-i merkûm İbrâhîm a'yânlık iddi'âsıyla fukarâ-i ra'ıyyete itâle-i dest-i ta'addî ve îsâl-i hasâret eylediğini tahrîr ve iştikâ ve mukaddemâ hakkında virilen evâmîr-i 'aliyyenin infâz ve icrâsını istid'â eylediklerine binâ'en Ocak'dan diğer mübâşir ma'rifetiyle mûmâ-ileyh merkûm İbrâhîm mahallinde ahz ve müdde'îleriyle ferden ferden terâfu'-ı şer' ve üzerine mâdde-i katl ve hukûk-ı 'ibâd her ne sâbit olur ise ba'de's-sübût kendüsü Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend ve sübût olan mevâdd Der-'aliyyeme 'arz ve i'lâm olunduktan sonra ne vechile fermân-ı 'âlî

¹⁹⁰ "olan" yazılmış, üstü çizilmiştir.

sâdır olur ise ana göre ‘amel ü hareket ve memleket-i mezbûre ahâlîsi tarafeyn olmalarıyla başka başka birbirini ... ve menâfî’ ‘arz ve mehâzır vürûd ve kangısı sahîh olduğu ma‘lûm olmadığından fî-mâ-ba’d mahallinde mürâfa‘a ve i‘lâm-ı şer‘îden mâ‘adâ âhar tarafından mehâzır vürûd itmek ihtimâli olur ise te’dîb olacakları mukarrer olmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i ‘âlî-şânım mücebince mahallinde husemâsıyla terâfu‘-ı şer‘ ve üzerine hukûk ve mâdde-i katl ve ba‘de’s-sübût i‘lâmı Der-‘aliyyeme ve kendüsü Kütahya Kal‘ası’na tesyîr olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi’l-fi’l Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağa dâme ‘ulüvvühû i‘lâm itmekle i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma‘rifetin ve müceddeden Ocak tarafından ta’yîn olunan diğer mübâşir ma‘rifetiyle mîr-i merkûm İbrâhim’i mahallinde meclis-i şer‘e ihzâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin huzûrunda da‘vâ-yı hakk ve ta’yîn-i mâdde iden husemâsıyla ferden ferden hakk ve ‘adl üzre katl dahi ber-muktezâ-yı şer‘-i mutahhar sâbit olur ise sûret-i sicillâtıyla keyfiyyeti Der-‘aliyyeme i‘lâm ve kendüsünü Kütahya Kal‘ası’na irsâle mübâderet ve ba‘dehû ne vechile emr-i münîfim sâdır olur ise mücebince ‘amel ü harekete dikkat ve fî-mâ-ba’d mahallinde ba‘de’t-terâfu’ virilen i‘lâm-i şer‘îden mâ‘adâ âhar tarafından mahâzır vürûd eylemek ihtimâli olur ise te’dîb olunacakları dahi kendülere bir hoşça ifâde ve tefhîm ile tenfiz-i emr-i şerîfime bezl-i makderet eyleyesin ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mîr-i mezbûr tarafına vusûlünde kal‘a-i mezbûreye vaz‘ u kal‘a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâkından hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ’il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Merkûmun Âsitâne’ye ihzârı ‘arz u i‘lâm olunmak üzre emr yazılmışdır.

Fî 13 S [Safer] sene [11]90.

[s. 84/2]

Bursa Kazâsı Nâ’ibi’ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh ‘Abdullâh ‘Üryânî-zâde zîde ‘ilmühûsun mektûb gönderüp Lefke Kasabası’nda vâkı’ Kâdî-zâde Medresesi’nde bâ-berât-ı ‘âlî ders-i

‘âmm olan Kilisî? Mehmed nâm kimesne medrese-i mezbûrede edâ-yı hıdmet eylemediğinden mâ‘adâ kendü hâlinde olmayup ahâlî-i kasabadan ba‘zı erbâb-ı ‘ırzı ehl-i garaza gamz ve tekdîr eylediğini kasaba-i mezbûrede sâkin ahâlî ihbâr ve nefy ü tağrîbini istid‘â eylediklerini nâtık mukaddemâ kazâ-i mezbûr nâ‘ibi i‘lâm ve mezbûr Mehmed'in dersiyi ve ‘atiyyesine muhtâr ahâlîden bir kimesne tevkîl ve kendüsü menfiyyen Burusa'da ikâmet eylemek üzere bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî sana ve nâ‘ib-i merkûma hitâben sâdır olan emr-i ‘âlî vürûd eyledikde mezbûr Mehmed meclis-i şer‘e varup emr-i merkûmu kendüye irâ‘e ve ba‘de'l-... ve ... ibkâ-i merâsim sem‘ ve itâ‘at eyledikden sonra ben kasaba-i mezbûrede kendü ‘ırz ve edebimle temekkün ve medrese-i merkûmede sâkin talebe-i ‘ulûm tedrîsiyle iştigâl birle hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye hareketim yoğiken kasaba-i mezbûre a‘yânları mukaddemâ kendülerden Der-‘aliyyeye ref‘-i ruk‘a-i iştikâ idenlerin şikâyeti bana gadr ve ‘adâvetlerinden nâşî hakkımda mukaddemâ ... kâzibeyi hâvî aldıkları i‘lâm ile Burusa'da menfiyyen ikâmetim için emr-i ‘âlî ısdâr eyledikleri ma‘lûmum oldukda imtisâlen-leh Burusa'ya varup ikâmetim sebebi ile kasaba-i Lefke'de üç nefer evlâd sığarım hâ‘il ve ... bu vechile ızdırâb ... ahvâle bâdî olmalarıyla ‘ıyâl ü evlâdımın hüzn ve melâllerine merhameten beni nefyden itlâk ve sebîlim tahliye olunmak recâsına ‘arz idivir deyü ilhâh itmekle ol bâbda vâkı‘-ı hâli bi'l-iltimâs ‘arz, ber-vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf sudûrunu bi'l-fi‘l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te‘âlâ fezâ‘ilehü işâret itmeleriyle işâretleri mücebince ‘amel oluna deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 84/3]

Benefşe Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Serfiçe Kazâsı'nın ahâlî ve re‘âyâları Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp bundan akdem Serfiçe ve Manastır kâdîlarının i‘lâmları ve Manastır Kâ‘im-makâmı'nın ‘arzı ve ahâlînin mahzarları mücebince işbu sene-i mübârekede voyvodaları olan zümre-i eşkıyâdan Manço ‘Osmân nâm zâlimi voyvodalıktan ‘azl ve yerine Serfiçe Kazâsı sâkinlerinden Ahmed Ağa-zâde ‘Âlî Ağa dimekle ma‘rûf kimesneyi kazâ-i mezbûre voyvoda nasb u ta‘yîn ve herkes mezbûr ‘Âlî'den hoşnûd ve râzîlar iken

mezkûr ‘Osmân kazâ-i mezkûrun niyâbetini kuvvet-i irtisâ ile kendü kâtibi olan el-Hâc Ahmed nâm kimesneye ayurup iki ay zarfında müdde-i niyâbetinde merkûm ‘Âlî'nin hakkında hilâf-ı inhâ tahrîrât-ı müzevvire ile emr-i ‘âlî çâvûş mübâşeretîyle mezkûr ‘Âlî'yi Benefşe Kal‘ası'na kal‘a-bend itdirüp mezbûr ‘Âlî kal‘a-i merkûma gideliden berü fukarânın ahvâlleri dîger-gûn olduğun [s. 85] ve husûs-ı mezbûr minvâl-i muharrer üzre olduğunu nâtık hâlâ Serfiçe Kādîsı Mevlânâ es-Seyyid el-Hâc Ahmed zîde fazlühûsun tarafından i‘lâm-ı şer‘e virildiğın bildirüp mezbûr ‘Âlî kal‘a-i mezbûreden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında hükm-i humâyûnum recâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup itâle-i dest-i ta‘addîden mücânebet eylemek üzre kal‘a-i mezbûreden ‘afv u ıtlâk olunmasıyçün emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Hâletî.

Tekrâr emr yazılup zîrde(?) mukayyedir.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 85/1]

Kastamonu Kādîsı'na ve Kastamonu Sancağı Mütesellimi'ne hüküm ki;

Bundan akdem Kastamonu'da katilen fevt olan Ser-turnâyî ‘Âlî'nin kâtili Ocak üzre Ortaköyü Kazâsı sükkânından Hâcî Pehlivân-oğlu Hasan nâm kimesnenin hakkında bundan akdem emr-i şerîf ısdâr ve ırsâl olunmuş olup lâkin mezbûr evvel hinde Kastamonu'da mevcûd olmayup mübâyâ‘a nakli için Sinop cânibinde olduğunı sen ki Kastamonu Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin seninle Taşköprü ve Göynük(?) nâ‘ibleri birer kıt‘a i‘lâmınızda ve ahâlî bir kıt‘a mahzarlarında tastîr ve mukaddemâ hakkında sâdır olan emr-i ‘âlinin kaydı terkîn olunmak bâbında istid‘â-yı ‘inâyet olunmağla vürûd iden i‘lâm ve ahâlînin mahzarlarına binâ‘en merkûm fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olmak şartıyla ‘afv u ıtlâk ve hakkında sâdır olan emr-i ‘âlinin¹⁹¹ kaydı terkîn olunmak bâbında müsâ‘ade-i ‘aliyyem erzânî kılınmasını bi‘l-fi‘l Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Mehmed Ağâ dâme ‘ulüvvühû i‘lâm

¹⁹¹ “emr-i ‘âlinin” yazılmış, üstü çizilmiştir.

itmeğin i'lâmı mücebince fi-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak şartıyla 'afv u itlâk ve hakkında sâdır olan emr-i 'âlinin kaydı terkîn olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 85/2]

Elbasan Kādîsı ve Bozcaada Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Elbasan'da vâkı' müteveffâ Gâzî Sinan Paşa nâm sâhibü'l-hayrın binâ eylediği zâviyesinin hüccet-i meşîhatine meşrutıyyet bâ-hatt-ı humâyûn muatassrîf olan eş-Şeyh 'Abdullâh bin eş-Şeyh 'Âlî el-Halvetî derûnunda mukîm ve icrâ-yı âyîn-i tarîkat devâm-ı 'ömr-i devlet-i şâhânem ed'ıyyesine meşşgul olup bir vechile dahl îcâb itmez iken Elbasan Kazâsı'nda sâkin mu'ârizı İsmâ'îl Efendi dimekle meşhûd kimesne zuhûr ve mukaddemâ babası merkûm Şeyh 'Âlî ile Manastır Kādîsı'nın ve Âsitâne'de Rumili Kādî'askeri ve Haremeyn müfettişinin huzûrlarında bi'd-defa'ât bi'l-muvâcehe terâfu'-ı şer' olduklarından cihet-i merkûme mûmâ-ileyh Şeyh 'Âlî'nin ve evlâd u evlâdının hakk-ı meşrûtları olduğu şer'an rütbe-i tevâtüre resîde ve meşhûd ve 'udûl ile sâbit ve zâhir ve da'vâları fasl ve cihet olunup hakîkati Der'aliyyeme i'lâm olundukda merkûm İsmâ'îl mu'ârazadan men' olunmak bâbında müte'addid evâmir-i 'aliyye sâdır olmuşiken tekrâr celb-i mâl ümidiyle hîleye sülûk ve merkûm Şeyh 'Abdullâh'ı ta'cîz ve tekdîr sevdâsında olup ve cihet-i merkûme ber-vech-i muharrer mûmâ-ileyh Şeyh 'Abdullâh'ın hakk-ı meşrûtası ve tasarruf dahi bunun olup ve merkûm İsmâ'îl'in da'vâsına celb-i mâl ümidiyle 'arz olduğun cemm-i gafîr ve cem'-i kesîr kimesneler haber verdiklerin Manastır ve Ohri Kādîları civârında hasebiyle başka başka 'arz ve ber-vech-i meşrûh mezbûr İsmâ'îl sükkân-ı ba'ideye nefy ü iclâ olunmak için emr-i 'âli sudûru bâbında bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Sâlih-zâde Mehmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehü işâret itmeleriyle işâretleri mücebince bu def'a ta'yîn olan mübâşir ma'rifetiyle merkûm İsmâ'îl Bozcaada'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Elbasan Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve bu def'a ta'yîn olunan mübâşir-i merkûm mübâşeretiyile mezbûr İsmâ'îl ahz ve Bozcaada Cezîresi'ne irsâl ve sen ki Bozcaada Cezîresi Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin

mezbûr İsmâ'îl tarafına vusûlünde Cezîre-i mezbûrede menfiyyen meks ü ikâmet itdirilüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından ve mahall-i âhara hatve-i vahide tecâvüzüne izin ü ruhsat göstermekden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Hasbî.

Vusûlünü müş'ir Bozcaada Kādîsı Halîl Efendi'nin 'arzı vârid olmuştur. Şerh.

Fî 9 B [Receb] sene [11]89.

[s. 85/3]

Eflâk voyvodalığı dâ'iyesinde olan Makul Bey'in Benefşe(?) Cezîresi'ne nefyi bâbında sâdır olan emr-i 'âlî Eflâk defterine kayd olunmuştur.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 86/1]

Rumili Kādîsı Vezîr'e Benefşe Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Muhadderâtıdan Fâtıma Hanım Sultân ve Hibetullah Hanım Sultân zîdet 'ismetuhânın havâss-ı humâyûnumdan ber-vech-i mâlikâne iştirâken başka başka berevât-ı şerîfemle 'uhde Serfiçe mukâta'ası karyelerinde voyvodası olan 'Osmân Ağa dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed iken Serfiçe sâkinlerinden a'yânlık dâ'iyesinde Ahmed Ağa-zâde 'Âlî Ağa dimekle ma'rûf şakî kendü hâlinde olmayup yüz nefer mikdârı eşkıyâyı başına cem' ve ehl-i 'ırza mehîn ve eşkıyâya mu'în ve re'âyâ fukarâsına gûnâ-gûn cevri ü eziyet ve tevzî' defterine akça zamm ve cebren tahsîl eylediğünden rahmen li'l-fukarâ fî-mâ-ba'd umûrlarına karışmamak üzere muhkem tenbîh ve ıslâh-ı nefis idinceye değin Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için bin yüz seksen dokuz senesi evâ'il-i rebî'u'l-âhırında sâdır olan emr-i şerîf çâvûş mübâşeretıyla mahalline lede'l-vusûl emr-i merkûmu iltikâ ve kendüyü ıtlâk itdirmek için Âsitâne'ye irsâl eylediği âdemîsini kuvvet-i mâliyesi hasebi ile ba'zı mahallerden tedârük eylediği i'lâmlar ile merkûm 'Osmân'ı voyvodalıktan

ref' ve bilâ-ıtlâk ve bâlâsına mukâta'a-i mezbûru zabt ve mezkûr 'Osmân'ı kendü yerine kal'a-bend itdirüp umûr-ı mukâta'anın ihtilâline bâ'is ü bâdî olmağla mezkûr 'Âlî mukaddemâ sâdır olan 1 emr-i şerîf mücebince ahz ve kal'a-i mezbûra irsâl ü tesyîr olunmak bâbında hükm-i humâyûnum virilmek recâsına mûmâ-ileyhimâ inhâ ve sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin bir kıt'a mektûbunla ifhâm ve Sârıgöl Kasabası 1 Nâ'ibi es-Seyyid İbrâhîm zîde 'ilmühûsun 'arz ve ahâlîsi mahzar itmeleriyle mezkûr 'Âlî mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince kal'a-i mezbûreye bilâ-ta'allül irsâl ü tesyîr olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Tekrâr emr yazılup zîrde(?) mukayyedir.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]89.

[s. 86/2]

Terkîn.

İznikmid Kādîsıyla zikri âtî firârînin bulunduğu mahallin Kādîsı'na ve Lefkoşa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Medîne-i Yavebolu Kazâsı ahâlîsi gelüp medîne-i mezbûre mahkemesinde başkâtib olan Hâcî 'Abdullâh nâm kimesne öteden berü kendü hâlinde olmayup şerr ü fesâd ile me'lûf olmasıyla ve hud'a ile mevsûf ve celb-i mâl içün 'Abdullâh'ın her birini birer töhmet ile ittihâm ve tekdîrden hâlî olmayup râhatları meslûb ve kazâlarının ihtilâline bâ'is ü bâdî olmağla Şeyhü'l-islâm-ı sâbık işâretleri mücebince mezbûr Hâcî 'Abdullâh, çâvûş mübâşeretiyile li-ecli't-te'dîb Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke rebî'u'l-âhırında emr-i şerîfim sâdır olmuşiken mezbûr Hâcî 'Abdullâh mahallinden firâr ve İznikmid'de mürûr eylediği tekrâr 'arz olunduğun inhâ ve mezbûr Hâcî 'Abdullâh, çâvûş mübâşeretiyile bulunduğu mahalde ahz ve mahall-i mıntikasına nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ ve Dîvân-ı humâyûnum'da mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i muharrer târîh-i mezbûrede emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukaddemâ olunmağın mezbûrun mahallinden ahz ve mahall-i me'mûresine ircâ' olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan

Mevlânâ Mehemmed Emîn edâmAllâhu te‘âlâ fezâ’ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mûcebince bulunduğu mahalden ahz ve ta‘yîn olunan çâvûş mübâşeretiyile mahall-i me’mûresine ırsâl olunmak için fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Sâhib.

Sâdır olan fermân-ı ‘âlî mûcebince işbu emrin kaydı terkîn ve kendü hâlinde olmak şartıyla i‘lâm-ı hâli şeref-yâfte-i emr-i şerîf tahrîr olunmuşdur.

Fî evâ’il-i L [Şevvâl] sene [11]89.

[s. 86/3]

Seddülbahr Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sâbıkâ Kengiri Sancağı alaybeyisi olan ‘Ömer nâm sipâhî gelüp mezbûr Kengiri sükkânından ‘Osmân nâm za‘îmin mutasarrıf olduğu ze‘âmetini bilâ-mûceb hilâf-ı inhâ âhara ‘arz ve tevcîh itdirdi deyü Za‘îm-i merkûmun ‘Osmân bâ-‘arz-ı hâl inhâ ve nizâm-ı sancağa bâ‘is olduğuna binâ’en li-ecli’t-te’dîb sâdır olan fermân-ı ‘âlî-şânım mûcebince Seddülbahr Kal‘ası'na kal‘a-bend olunup ahvâli diğer-gûn ve evlâd u ‘ıyâli zîr(?) ü sefîl kaldığın bildirüp cürmü ‘afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında istid‘â-yı ‘inâyet eylediği ecilden mezkûr ‘Ömer fî-mâ-ba’d kendü hâlinde olmak ve ihtilâl-i nizâm-ı Eyâlete bâ‘is hareketda olmamak şartıyla bu def‘a kal‘adan ‘afv u ıtlâk olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Fehim.

[s. 86/4]

Tırhala Sancağı Mutasarrıfı Vezîr'e zikri âtî kimesnelerin Sancağı'nda bulundukları mahallin Kâdîsı'na hüküm ki;

Sâbıkâ İnebahtı Sancağı alaybeyisi olan Duka İbrâhîm ve refîki Premetyalı Arnavud İlyas ve sâ’ir ve hevâ-dârları olan mefsedet-pîşeler bundan akdem livâ-i mezbûrun

hâlâ alaybeyisi olan Receb-zâde Süleymân Bey demekle ma'rûf kimesnenin kesret üzre irtişâyâ irtikâbından zu'amâ ve erbâb-ı tîmâra zulm ü ta'addîsinden iştikâyâ tasaddîlerinden nâşî merkûm Süleymân'ın me'hûzu olan meblağ ba'de's-sübûtü's-şer'î ashâbına istirdâd olunmak bâbında sâdır olan emr-i 'âlî-şânım enderun sadr-ı a'zamı ağalarından miftâhî-i sâbık İsmâ'il zîde kadrühû ile lede'l-vürûd ber-mantûk-ı emr-i 'âlî zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr cem' ve ihbâr ve huzûr-ı şer'de miralay-ı merkûm Süleymân'ın ahvâl ve keyfiyyeti minvâl ve istintâk oldundukda hakkâniyet ve istikâmet üzre harekâtından cümle sancaklusu râzî ve hoşnûd ve bir kimesneden hilâf-ı mu'tâd bir akça ve bir habbe ahz u kabûl alınmış değil iken merkûmân duka ve İlyas'ın ifk ü iftirâ ile iştikâları ancak alaybeyiliği tahsîl ve tecerrüd-i garaz ve nefsâniyyet icrâsına mebnî ve şerr ü mazarratlarından zu'amâ ve erbâb öteden berü mutazarrır olmağla merkûmânın bulundukları mahalde ahz [s. 87] ve 'ibreten li'l-gayr çâvûş mübâşeretiyle diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmalarını bi'l-cümle sancaklusu niyâz ve istid'â eylediklerin sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin bir kît'a mektûbunda ve Yenişehir-i Fenar Kādîsı bir kît'a i'lâmında ve sancaklusu mahzarlarında tahrîr ve istid'â eylediklerine binâ'en vech-i meşrûh üzre merkûmân İbrâhîm ve İlyas, çâvûş mübâşeretiyle bulundukları mahalde ahz ve diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer ma'rifetin ve ta'yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından [...] zîde kadrühû ma'rifetiyle merkûmânı bulundukları mahalde ahz ve 'ibreten li's-sâ'irîn diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâyâ mezîd-i ihtimâm u dikkat ve hilâfından be-gâyet hazer ve mücânebet olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

Tekrâr emr yazılmağla ... oluna.

Fî evâ'il-i Ş. [Şa'bân] sene [11]89.

[s. 87/1]

Sâbıkâ dâ'ire-i 'aliyyem turnacıbaşı olup bu def'a hasbe'l-iktizâ 'azl ve Makrahora(?) Karyesi'ne tesyîr ve el-yevm karye-i mezkûrede ikâmet üzre olan İbrâhîm zîde mecdühûya hüküm ki;

Senin bu hilâlde dâ'ire-i 'aliyye turnacıbaşılığından infisâlin iktizâ idüp varup bir müddet bir mahalde meks ü ikâmetin muktezî olmağla imdi bulunduğun mahalden hareket ve varup Zağra-i 'atîk Kasabası'nda meks ü ikâmet eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ile [...] irsâl olunmuşdur. Vusûlünde ber-mûceb-i emr-i 'âlî karye-i merkûmeden ... ve mübâşir ma'rifetiyle doğru Zağra-i 'atîk Kasabası'na varup meks ü ikâmet ve devâm-ı 'ömr-i devletim ed'ıyyesine muvâzebet ve vürûdunu tahrîr ve i'lâma müsâra'at eylesin deyü mektûb-ı emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 87/2]

Eğîn Kādîsı'na hüküm ki;

'Âişe nâm hâtûn gelüp bunun zevci Seyyid 'Ömer nâm kimesne bundan akdem İstanbul'da Yedikule'de kassâb ... kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed iken ba'zı ashâb-ı a'râzdan zevci mezbûr için müzevvir da'vâlara sülûk ve celeb tâ'ifesinin niçelerine hasâret ve kassâbân tâ'ifesinin nizâmlarına hâlel virir deyü inhâlarına binâ'en bâ-fermân-ı 'âlî vilâyeti olan Eğîn'e nefy ü iclâ ve 'ıyâl ü evlâdının hâlleri perişân olduğun bildirüp zevci mezbûrun cürmü 'afv ve nefyden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında hükm-i humâyûnum recâ eylediği ecilden fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup 'ırzıyla mukayyed ve hilâfiyla hareket imek lâzım gelür ise muhkem te'dîb olunmak şartıyla ıtlâk olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Zâtî.

[s. 87/3]¹⁹²

¹⁹² 88/3. Hükümle aynıdır.

Eskişehir Kādîsı'na ve Ocak'dan ta'yîn olunan mübâşire ve sâ'ir zâbitâna ve Konya Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Hâlâ Sultanönü Sancağı mutasarrıfı 'Abdurrahmân dâme ikbâlehû tarafından bu def'a Der-'aliyyeme vürûd iden tahrîrâtında Eskişehir serdârı olan Deli Bey-oğlu Mahmûd mecbûl olduğu vechile envâ'-ı mefsedete ictisâr ve mukaddemâ salyâne nâmıyla fukarâ-i ra'iiyetden on iki kîse tahsîl ve ekl eylediğinden başka el-yevm tarîk-i hîleye sülûk ile gûnâ-gûn ta'addiyâta mübâderet eylediğinden mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh olan ... gerek hazariyye ve gerek havâss hâsılâtına dest-res olamadığına binâ'en rahmen li'l-fukarâ serdâr-ı merkûmun te'dîben lâıykası icrâ olunmasını tahrîr ve istid'â ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin 'arz u tahrîri üzre serdâr-ı merkûmun salyâne nâmına ahâlî ve fukarâ-i ra'iiyetden tahsîl ve ekl eylediği mebâliğ mahallinde bi't-taharrî ma'rifet-i şer'le ve mübâşir ma'rifetiyle zimmetinde zâhir ve tahsîli lâzım gelen mebâliğ tahsîl ve ahâlînin muhtârı bir kâr-güzâr kimesne Ocak mektûbuyla serdâr nasb ve mezbûr li-ecli't-te'dîb sâ'ire müceb-i 'ibret için Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle Konya Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmak bâbında siz ki mevlânâ ve mübâşir ve sâ'ir zâbitân-ı mûmâ-ileyhimsiz size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmekle i'lâmı mücebince mübâşir-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ile mahallinde bi't-taharrî şer'le rü'yet zimmetinde zâhir ve sâbit olan hukûk-ı fukarâ ashâbına redd ü teslîm ve merkûm ma'rifetinle te'dîben ve sâ'ire 'ibreten Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve mübâşir-i mûmâ-ileyhimsiz merkûmu mahallinde meclis-i şer'e ihzâr ve iddi'â-yı hukûk idenler ile bi't-taharrî terâfu'-ı şer' ber-muktezâ-yı şer'-i kadîm zimmetinde sâbit ve zâhir olan hukûk-ı fukarâ ashâbına redd ü teslîm olunduktan sonra te'dîben ve sâ'ire 'ibreten merkûmu Konya Kal'ası'na îsâl ve kal'a-bend ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle vusûlünde mezbûru kal'a-i mezbûrede kal'a-bend eyleyüb bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından hazer ve mücânebet ve kal'aya vusûlünü i'lâm ve inhâya mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

İşbu emr-i 'âlî lede'l-vusûl merkûm Mahmûd hakkında Anadolu Vâlîsi'ne hitâben Ankara Kal'ası'na kal'a-bendi için vürûd iden diğer emr-i 'âlî mücebince

*mübâşir ma‘rifetiyle merkûm mahbûsen vezîr-i müşârün-ileyhe irsâl olunduğuu
nâtık Eskişehir Nâ‘ibi Mehemed Efendi‘nin vârid olan ‘arzın mazmûnu şerh.*

Fî 3 Ş [Şa‘bân] sene [11]89.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [11]90.

[s. 88/1]

Seddülbahr Kal‘ası Dizdârı‘na hüküm ki;

İstanbul sâkinelerinden Zeliha nâm hâtûn gelüp bunun zevci sefer-i humâyûnumda
şehîden fevt olup iki nefer sagîr eytâmlarıyla yine İstanbul‘da kendü hâliyle sâkin
pîr ve ihtiyâr babası Kuşakçı Veli Ahmed demekle ma‘rûf kimesnenin ‘iânetiyle
ta‘ayyüş ider iken Lala Şahin Paşa evlâdından Burusevî Şerîfe Fâtıma binti
Mehemed nâm hâtûn zuhûr ve şirrete sâlike ve Kocaili Sancağı‘nda İznik
Nâhiyesi‘nde nefsi Görele ve gayriden beş bin dokuz yüz doksan dokuz akça
Eşkinçilü mülk tîmârı mutasarrıfa olduğuma hâsime Fâtıma binti Havvâ nâm hâtûn
zevci mezbûr Ahmed‘in tahrîk ve iğvâsıyla fuzûlî müdâhale ider deyü hilâf-ı inhâ
iştikâsına binâ‘en babası mezkûr Ahmed bâ-fermân-ı ‘âlî Seddülbahr Kal‘ası‘na
kal‘a-bend ve ahvâlî dîger-gûn olduğun bildirüp babası merkûmun cürmü ‘afv ve
kal‘a-i merkûmeden itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında hükmi humâyûnum
sudûrunu istid‘â ve Mevlevîhâne kapusu dâhilinde Simkeş Mahallesi imâmı
Mehemed ‘Arîf Efendi ibn Hüseyin ve mü‘ezzin Dervîş Mehemed ibn ‘Ömer ve
ahâlîsinden Şeyh Ahmed Efendi ibn ‘Âlî ve Hâfız es-Seyyid İbrâhîm bin es-Seyyid
‘Âlî ve Hâfız Ahmed bin el-Hâc Mustafa ve Keçeci ‘Abdullâh Beşe ibn Süleymân ve
Solacı(?) Ahmed bin es-Seyyid ‘Âlî ve Hâfız Yunus bin İbrâhîm ve Hasan Beşe ibn
Mehemed ve Mustafa Beşe ibn Mehemed ve Mustafa Beşe ibn Halîl ve Lüleci
Solak Mustafa ağa ibn ‘Abdullâh ve Kahveci ‘Abdülkâdir Beşe ve İşçi Bostânî
‘Abdullâh ve Sebzeci ‘Ömer Beşe ve Lüleci İbrâhîm Beşe demekle ma‘rûf
kimesneler mahfel-i şer‘iyyâtdan mahalle-i mezbûre ahâlîsinden olup “*Seddülbahr
Kal‘ası‘ndan hâlâ kal‘a-bend olan Kuşakçı Ahmed nâm kimesne yirmi seneden berü
mahallemizde sâkin olup kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olmağla müddet-i*

mezkûreden berü kat'â hilâf-ı şer' hareketi olmayup bu esnâda ifk ü iftirâyı mutazammın iştikâ ile kal'a-i mezbûreye nefy ü iclâ olunacağı husûsda mezbûr Ahmed'in kat'â sun'u yokdur” deyü mezbûr Ahmed'in kızı hâzıra-ı bi'l-meclis Zeliha nâm tek(?) bâlâda olan inhâsı üzre merkûm Ahmed'in hüsn-i hâlini her biri ihbâr ve ıtlâkını iltimâs eylediklerin hâlâ Rumili Kādî'askeri şer'ıyyâtçısı kıdvetü'l-'ulemâi'l-mütehakkikîn Mevlânâ Mahmûd zîde 'ilmühûsun i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince fî-mâ-ba'd mütenebbih olmayup bu makûle harekete ictirâ ider ise tertîb-i cezâ olunmak şartıyla kal'a-i merkûmeden ıtlâk olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Zâtî.

[s. 88/2]

Bozcaada ve Burusa Nâ'ibleri'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh 'Urbanî-zâde 'Abdullâh zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Burusa Kazâsı'na tâbî' Dudaklı nâm karye ahalisinden İmâm Veliyüddin ve 'Osmân ve Seydî ve Ahmed ve 'Âlî ve Sâlih ve sâ'ir mastûrül-esâmî kimesneler ile fukarâ bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup mukaddemâ karye-i mezbûre mültezimi olup çiftliğinde sâkin Altun-oğlu Seyyid Mehmed Emîn kendü hâlinde olmayup dâ'imâ erâzil ... ve ... ile karyelerinde 'işret ve menhiyyâtı mürtekib olmağla kendü nush olunmadıkça 'adem-i ihtifâ ve envâ'-ı hasârete ibtidâr ve tekdîr ve ızrâr eylediğinden gayrı hetk-i 'ırz ve sefk-i dimâya cesâret ve ... olan süvârî eşkıyâ ile 'ibâdullâhı ızrâr iderek etrâfda geşt ü güzâr itmekle şerr ü mazarratından cümlesi 'âciz ve bi-zâr olup kendüden ve oğlu İbrâhîm'den emn ü râhatları olmadığını mezbûrun ile müderrisîn-i kirâmdan kudât-ı sahîhatü'l-kelimât kimesneler alâ-tarîki's-şehâde ihbâr ve mezbûrûn çavûş mübâşeretiyile Bozcaada Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru recâsına vâkı'-ı hâli ilhâh ile bi'l-iltimâs 'arz eylediğın ecilden vech-i meşrûh üzre çavûş mübâşeretiyile ahz ve Bozcaada'ya nefy ü iclâ olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Râmî.

Mezbûr Mehmed Emîn, ‘Âlî Çavûş mübâşeretîyle lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i ‘âlî menfiyyen meks eylediğini nâtik Bozcaada Nâ’ibi Halîl Efendi’nin vârid olan ‘arzın mazmûnu şerh.

Fî 15 B. [Receb] sene [11]89.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa‘bân] sene [11]89.

[s. 88/3]¹⁹³

Terkîn.

Eskişehir Kādîsı'na ve bu husûsa Ocak'dan mübâşir ta'yîn olunan ve sâ'ir zâbitân ve muhaffizîn ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Hâlâ Sultanönü Sancağı mutasarrıfı emîrû'l-ümerâi'l-kirâm ‘Abdülhak dâme ikbâlehû tarafından bu def’a Der-‘aliyyeme vürûd iden tahrîrâtında Eskişehir serdârı olan Deli Bey-oğlu Mahmûd mecbûl olduğu vechile envâ‘-ı mefsedete ictisâr ve mukaddemâ salyâne nâmıyla fukarâ-i ra’iyyetden on iki kîse akça tahsîl ve ekl eylediğinden başka el-yevm tarîk-i hîleye sülûk ile gûnâ-gûn ta‘addiyâta mübâderet eylediğinden mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh olan mutasarrıfın gerek hazariyye ve gerek havâss hâsılâtına dest-re’s olamadığına binâ’en rahmen li'l-fukarâ serdâr-ı merkûmun te’dîbât-ı lâıykası icrâ olunmasını tahrîr ve istid’â ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ‘arz u tahrîri üzre serdâr-ı merkûmun salyâne nâmıyla ahâlî-i fukarâ-i ra’iyyetden tahsîl ü ekl eylediği mebâliğ mahallinde bi’t-taharrî ma‘rifet-i şer‘ ve mübâşir ma‘rifetiyle zimmetinde zâhir ve tahsîli lâzım gelen mebâliğ tahsîl ve ahâlînin muhtârı bir kâr-güzâr kimesne Ocak mektûbuyla serdâr nasb ve mezbûr li-eclî't-te’dîb sâ’ire mûceb-i ‘ibret içün Ocak'dan mübâşir ma‘rifetiyle Konya Kal'ası'na irsâl ve kal’a-bend olunmak bâbında siz ki mevlânâ ve mübâşir sâ’ir mûmâ-ileyhimsiz [s. 89] size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi’l Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ağası olan iftihârü'l-ematicid ve'l-ekârim Mustafa Ağa dâme ‘ulüvvühû i’lâm itmeğin i’lâmı mûcebince sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin ma‘rifetin ile mahallinde bi’t-taharrî şer‘le rû’yet ve zimmetinde zâhir ve sâbit olan hukûk-ı

¹⁹³ 87/3. Hükümle aynıdır.

fukarâ ashâbına redd ü teslîm ve merkûm ma'rifetinle te'dîben ve sâ'ire 'ibreten Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve mübâşir mûmâ-ileyhimâsız merkûmu mahallinde meclis-i şer'e ihzâr ve iddi'â-yı hukûk idenler ile bi't-taharrî terâfu'-ı şer' ve ber-muktezâ-yı şer'-i kadîm zimmetinde sâbit ve zâhir olan hukûk-ı fukarâ ashâbına redd ü teslîm olundukdan sonra te'dîben ve sâ'ire 'ibreten merkûmu Konya Kal'ası'na bend-i îsâl ve kal'a-bend ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mübâşir-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetiyle vusûlünde mezbûru kal'a-i mezkûrede kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından hazer ve mücânebet ve kal'aya vusûlünü i'lâm ve inhâya mübâderet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

[s. 89/1]

Edirne Bostancıbaşı'sı'na ve Yanbolu Kādîsı'na ve Bozcaada Ceziresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Istabl-ı 'âmire-i evvele tâbi' Voynugân re'âyâlarıyla çeribaşları gelüp re'âyâ-yı mezkûra ber-vech-i meşrûta mâl-ı mukayyedi ve hıdmet-i lâzımelerini bilâ-kusûr edâ idegelmeleriyle cizye-i şer'iyyelerini va âhar toprakda zirâ'at idüp 'öşlerini edâ idegeldiklerinden sonra vechen mine'l-vücûh tekâlifât nâmıyla bir şey mutâlebe olunmamak üzre serbestiyetlerini hâvî hutût-ı şerîfe ile mu'âf olmalarıyla bu def'a dahi mücebberince şurûtları tecdîd ve bâlâda mübârek hatt-ı şerîf sa'âdet-redîfem ile tezyîn ve tevşîh ve Voynugân sâkin oldukları kazâ ve nevâhîler muhâkemesine kayd olunmuşiken Yanbolu A'yânı Hâcî Velî ve voyvodası Mustafa hilâf-ı hatt-ı humâyûn tekâlif nâmına bin yüz guruş ve yüz altmış keyl mübâya'a tahmîl ve matlûb ve zahîren leh tahsîl ve rencîde eylediklerin inhâ ve istid'â-yı 'inâyet ve hakîkat Yanbolu a'yânı Hâcî Velî ve Voyvodası Mustafa hilâf-ı hatt-ı humâyûn hareket ve re'âyâ-yı mesfûreden mübâya'a ve tekâlif-i sâ'ire ve bin yüz guruş matlûb ve tahsîl birle rencîde ve ta'addî eylemekden nâşî sâ'ire 'ibret ve tenbîh olunmak içün mezbûr Hâcî Velî li-ecli't-te'dîb bir münâsib mahalle ıslâh-ı nefis oluncaya dek nefy ü iclâ olunmasıyçün ıstabl-ı 'âmiremden kayıkçı mübâşeretiyile siz ki bostancıbaşı ve Yanbolu Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu

hâlâ Mîrâhûr-ı evvelim olan el-Hâc Mustafa dâme mecdühû i'lâm itmeğin siz ki bostancıbaşı ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız i'lâmı mücebince ta'yîn olunan kayıkçı mübâşeretiyle merkûm Hâcî Velî Bozcaada'ya nefy ü iclâ olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Lebîb.

İtlâkı için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 13 Ş [Şa'bân] sene [1]189.

[s. 89/2]

Serfiçe Kazâsı Nâ'ibi'ne ve mübâşeretle ol tarafda olan Çukadâr-ı Sadr-ı a'zamîden Tahbal(?) zîde kadrühûya hüküm ki;

Müftehirü'l- muhaddrerât Hibetullah ve Fâtıma Hanım Sultân zîdet 'iffetuhânın ber-vech-i mâlikâne 'uhdelerinde olan Serfiçe Mukâta'ası mülhakâtından nefsi Serfiçe sükkânından Sefatla(?) ve Meşhûr 'Âlî nâm kimesnenin sû-i hâli ma'lûm olduğuna binâ'en Benefşe Kal'ası'na kal'a-bendiyçün ısdâr olunan emr-i 'âlî çâvûş mübâşeretiyle lede'l-vürûd çâvûş-ı merkûm ba'zı kimesneler ile yekdil ve mezbûr ıtlâk sevdâsıyla ve ademîsi Cevher Mustafa'yı Âsitâne'ye irsâl ve cümlesi âşikâr oldukda Serfiçe ve etrâf kazâlardan mübâşir ma'rifetiyle teftiş ve tafahhus ve re'âyâya haberlü olan taraf her kangısı ise sıhhat ve hakîkati üzre 'arz olunmak üzre tekrâr bir kıt'a emr-i 'âlî ısdâr ve mübâşiri henüz mahalline varmaksızın merkûm Cevher Mustafa mezbûr Seyyid 'Âlî'nin ıtlâkına ve âdemine dermeyân eylediği ma'lûmları olmağla merkûm Seyyid 'Âlî'nin sû-i hâlini ifâde zımnında tekrâr bâ-'arz-ı hâl inhâ ve merkûmun keyfiyyet-i şenî'ası ve hâlâ voyvodası olan 'Osmân'ın hüsn-i hâli ma'lûm oldukda vedî'atullah olan re'âyâ fukarasına merhameten mezkûr 'Osmân'ın 'uhdesinde olan mukâta'aya kimesne tarafından müdâhale olunmamak üzre bir kıt'a ve mezbûr 'Âlî dahi menfâsına icrâ ve iclâ olunmak üzre bir kıt'a evâmir-i 'aliyyem ısdâr olunduğundan karındaşı mezbûr¹⁹⁴ Cevher Mustafa ısdâr olunan evâmir-i 'aliyyede der-kenâr ve rü'yet olunmaksızın yedinde olan beyâzına

¹⁹⁴ İki defa "mezbûr" yazılmış birini almayı uygun gördük.

Serfiçe Kādîsı tarafından olmak üzere ‘arz tahrîr ve mezbûru itlâkıyçün emr-i şerîf itdirilmekle me’mûr ve lâ-büdd tekrâr muhtell müşevveş ve mukâta‘a-i mezbûre re‘âyâları mutazarrır ve perîşân olacağı zâhîr olduğun mûmâ-ileyhimâ bu def‘a ‘arz-ı hâlleriyle inhâ ve istirhâm eylediklerine binâ‘en mezbûr Seyyid ‘Âlî'nin merhameten itlâkı bâbında eğerçe çend rûz mukaddem emr-i şerîf sâdır olup ancak fî-mâ-ba‘d Serfiçe‘de ikâmet eylememek üzere ma‘rifet-i şer‘ ve ve sen ki çukadâr-ı merkûmsun kendüye tenbîh ve eğer mütenebbih olmayup derûn-ı kazâda ikâmet sevdâsıyla umûr-ı mukâta‘aya ta‘arruz iderse Benefşe Kal‘ası'na irsâl ve kal‘a-bendini ‘arz olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Râmî.

Manço ‘Osmânın hüsn-i hâlini müş‘ir vârid olan tahrîrâta binâ‘en emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Ş [Şa‘bân] sene [11]90.

[s. 90/1]

Kayseriyye Mollâsı'na hüküm ki;

Şerîfe Emîne ve ‘Âişe nâm hâtûnlar Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp mezbûre Emîne'nin zevci ve mezkûre ‘Âişe'nin babası Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden fî'l-asl Kayseriyye Kazâsı ahâlîsinden Mehemed bin Mustafa nâm kimesne kendü getürdüğü sahtiyânın bey‘ ve şîrâsına kanâ‘at itmeyüp hilâf-ı fermân-ı ‘âlî sâ‘ir bâzergânların getürdüğü sahtiyânların beher turasını dokuz guruşa hufyeten iştirâ ve ihtikâr ve ... vaz‘ ve dikici esnâfına iktizâ itdikçe beher turasını on bir ve on ikişer guruşa bey‘ ider deyü iştikâ ve vilâyeti olan Kayseriyye'ye nefy ü iclâ olunup ahvâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp cürmü ‘afv ve itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â ve sâdır olan fermân-ı ‘âlîye imtisâlen Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinin altmış dördüncü cemâ‘atin neferâtından ve Kayseriyye Kazâsı ahâlîsinden olup bâlâda ismi mezkûr sahtiyâncı Mehemed bin Mustafa ber-minvâl-i muharrer hîle ve ihtikârı ihtiyâr eylediğinden nâşî işbu bin yüz seksen dokuz senesi evâhır-ı saferü'l-hayrî târîhiyle vilâyeti olan Kayseriyye'ye nefy ü iclâ olunmuşıdi.

El hâletü hâzihî mezbûr Mehemed fî-mâ-ba'd eylediği hîle ve ihtikâr sâbit ve ... olup 'ibâdullâhı ızrâr itmemek üzere ta'ahhüdünü tâcirler kethüdâsı Mustafa ve Çizmecibaşı el-Hâc İbrâhîm ve ... yiğitbaşısı Mehemed ve tâcirler yiğitbaşısı el-Hâc Mehemed ve sâ'ir elli neferden mütecâviz müslimîn meclis-i şer' de ihbâr ve her birisi tekeffül ve kefilleri tescîl olmağın mezbûr Mehemed'in 'afv u ıtlâkıyçün istid'â eylediklerin hâlâ İstanbul Kādîsı olan akzâ kudâtü'l-müslimîn Mevlânâ 'Âlî zîde fezâ' ilehû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince 'afv u ıtlâk olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Hâletî.

[s. 90/2]

¹⁹⁵Rumili Vâlîsî'ne Vezîre ve 'Avrethisar Kādîsı'na Gelmeriye Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Selânik duhân gümrüğü tüccârından Hekim-oğulları Salmon ve İsak nâm yahudilerin Selânik Gümrüğü'ne deyü keşîdeleri ve mesfûrânın dahi 'Avrethisarı sâkinlerinden Şahbender-zâde el-Hâc Hüseyin nâm kimesne zimmetinde ber-müceb-i temessük on yedi bin guruşdan mütecâviz alacakları olmağla mezbûr Hâcî Hüseyin'in kazâ-i mezbûrda vâkı' ber-vech-i çiftlik mutasarrıf olduğu Garbaş(?) ve Yeniköy ve Deraviş(?) nâm karyelerden beher sene hâsıl olan mahsûlâtın ahz iderek edâ-yı deyn eylemek üzere temessük-i mezkûre müceblerince taraf-ı şer'den dahi mesfûrâna hüccet-i şer'îye virilmişken mezbûr Hâcî Hüseyin yedi sene yine zabt itdirmeyüp ba'dehû zikr olunan temessük ve hüccet-i şer'îye mantûklarınca meblağ-ı mezbûr merkûmdan tahsîl ve mesfûrânın cânib-i mîrîye olan deynleriyçün darb-hâneye teslîm itdirilmek ve eğer yine edâda muhâlefet ider ise çiftlikleri ve emlâk-i sâ'iresi cânib-i mîrîden zabt u girift ve kendüsü Gelmeriye Kal'ası'na kal'a-bend ve edâ-yı deyn eylemedikçe sebîli tahliye olunmamak üzere bundan mukaddem seksen yedi senesinden ma'den kaleminden emr-i şerîf i'tâ olundukda mezbûr Hâcî Hüseyin firâr idüp meblağ-ı mezbûr el-yevm zimmetinde kalmakdan nâşî mesfûrânın düyûn-ı

¹⁹⁵ "Selânik Mutasarrıfı sadr-ı esbâk" yazılmış, üstü çizilmiştir.

mîrîleriyçün tazyîk olunduklarını inhâ ve meblağ-ı mezbûr merkûmdan tahsîl ve darb-hâne-i ‘âmireme olan deynlerine takâsan teslîm itdirilmesini Yahudiyân-ı merkûmân ‘arz-ı hâlleriyle istid‘â ve târîh-i mezbûrda vech-i meşrûh üzre virilen emr-i şerîfin kaydı kalem-i mezbûrdan ba‘de'l-ihrâc hakikat-i hâl darb-hâne-i ‘âmirem emîni Selîm zîde mecdühûdan isti‘lâm olundukda mezbûr emvâl-i mîriyyeden olduğuna binâ‘en merkûm el-Hâc Hüseyin bulunduğu mahalde ahz ve Gelmeriye Kal‘ası'na kal‘a-bend olunup meblağ-ı mezbûr tahsîl olunmadıkça tahliye olunmamak üzre siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız size hıtâben emr-i şerîfim sudûrunu i‘lâm itmeğin i‘lâmı mûcebince merkûm el-Hâc Hüseyin'in zimmetinde olan meblağ-ı mezbûr vech-i muharrer üzre mesfûrânın darb-hâneye olan deynlerine mahsûben tahsîl ve teslîm olunmak iktizâ eylerken dahi iftihârü'l-emacid ve'l-ekârim bi'l-fi'l baş-defterdârım olan el-Hâc Mehemed Recâyî dâme ‘ulüvvühû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mûcebince kal‘a-bend olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

Tekrâr emr yazılmışdır.

Evâhır-ı Ş [Şa‘bân] sene [11]96.

[s. 91/1]

Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme ‘ulüvvühû zikri âtî menfîlerin vatan-ı aslîleri olan kazânın kâdîlarına hüküm ki;

Merhûm ve mağfûrun-leh Ebu'l-feth Sultân Mehemed Hân Gâzî tâbe serâhûnun binâ eylediği ... ta‘bîr olunur medreseler sükkânından ... Mollâ Ahmed ve Mollâ Yûsuf ve Keçeci Emrullâh nâm tâliblerin tahsîl-i ‘ulûm vazîfeleri iken kendü hâllerinde olmayup gürûh-ı eşkıyâ misüllü dâ‘imü'l- ... âlât-ı harb ile câmi‘-i şerîf civârında berâber geşt ü güzâr ve hısâl-i zemîmenin küllîsi kendülerde mevcûd olduğundan mâ‘adâ bu def‘a merkûm mûmâ-ileyhin türbe-dârını bilâ-cürm darb-ı şedîd ile darb ve mecrûh menziline götürüp zâbitân ve kemerbaşılar baş kaydında oldukların bir dürlü inkıyâd itmeyüp üzerlerine hücum ve ... ve şütum-ı âgâz

eylediklerinden şekâvetleri sâ'ire dahi sârî olacağı âşikâr ve mezbûrlar her vechile müstahıkk-ı te'dîb olmalarıyla li-ecli't-te'dîb diyâr-ı âhara nefy ü iclâları bâ-takrîr inhâ ve vatan-ı aslîlerine nefy ü iclâ olunmaları için bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehmed edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mûcebince merkûmların vatan-ı aslîlerine nefy ü iclâ olunmaları¹⁹⁶ fermânım olmağın imdi sen ki ağa-yı mûmâ-ileyhsin mezbûrân üç nefer talebeyi vatan-ı aslîleri olan mahalle nefy ü iclâ eylesin ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî mezbûrân üç nefer talebeyi te'dîben ve ıslâhen vatan-ı aslîlerine nefy olunmağla vusûllerinde mezbûrları tarîkü'n-nefy vatan-ı aslîlerinde meks ü ikâmet ve bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara hareketlerine ruhsat ve cevâzdan mübâ'adet ve vusûllerini Der-'aliyyeme tahrîr ve iş'âra mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

Limnî'ye nefyiçün emr yazılmışdır.

Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]92.

[s. 91/2]

Niğbolu Kādîsı'na ve Niğbolu Sancağı Mütessellimi'ne ve İnöz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin bu def'a Der-'aliyyeme vürûd iden bir kıt'a i'lâmında ve mütessellim-i mûmâ-ileyh ve Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Selîm dâme mecdühû ve Niğbolu yeniçeri zâbiti Ser-turnâyî Süleymân zîde mecdühû taraflarından başka başka takdîm olunan tahrîrâtlarında Altmış dört Cemâ'atin serdengeçdi Kādî-oğlu Ahmed ve refiki Sâ'atçı İsmâ'il nâm kimesne kendü hâlinde olmayup hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i rızâ-yı harekâta ibtidâr birle ihtilâl-i nizâm-ı serhadda bâdî ve dâ'imâ re'âyâ fukarâsını tekdîr ve tecrîm ve kendülerden emniyyet-i 'ibâd külliyyen meslûb olduğu inhâ ve mezbûr Kādî-oğlu Ahmed'in tathîr-i bilâd ve te'mîn-i 'ibâd zımnında mücâzât-ı meşrû'ası icrâ ve merkûm Sâ'atçı İsmâ'il'in şerr ü mazarratından 'ibâdullâhın râhatıyçün esâmîsi serhadd-i âhara nakl ve bu vechile

¹⁹⁶ "bâbında" yazılmış, üstü çizilmiştir.

Niğbolu'dan tard olunmak bâbında 'inâyet istid'â olunmağla istirhâmları üzre mezbur Ahmed'in ma'rifet-i şer' ve zâbit ma'rifetiyle lâzım gelen cezâ-yı meşrû'ası icrâ ve mezbûr İsmâ'il'in esâmîsi kaydı ve resîdi bulunmamağla kendüsü li-ecli't-te'dîb bir müddet İnöz Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince tertîb-i cezâ ve kal'a-bendi fermân olmağın imdi si ki mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ-ileyhimâsız ma'rifetiniz ve zâbiti ma'rifetiyle mezbûr Kādî-oğlu Ahmed'in lâzım gelen cezâ-yı meşrû'ası icrâ ve mezbûr İsmâ'il'in dahi li-ecli't-te'dîb İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için irsâl ve dizdârına teslîm ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun merkûm İsmâ'il kal'a-i mezbûrede habs ve kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından mücânebet ve kal'aya vusûlünü i'lâm ve inhâya mübâderet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Hasbî.

Ancak mezbûr Kādî-oğlu Ahmed'in itlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]90.

[s. 91/3]

Anadolu Vâlîsi Vezîr'e ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Timurcu Kasabası ahâlîsi gelüp kasaba-i mezbûre sâkinlerinden 'Arab-oğlu el-Hâc Mehmed dimekle ma'rûf kimesne kasaba-i mezbûrede voyvoda olup kendü hâlinde olmayup gûnâ-gûn hîle ile fukarâya zulm ü ta'addî ve ihtilâl-i memlekete bâ'is olduğı bundan akdem 'arz ve mahzar birle rikâb-ı humâyûnuma ref'-i ruk'a-i iştikâ olundukda sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le mezbûra tenbîh ü te'kîd ve ba'de'l-yevm mütenebbih olmayup hilâf-ı marzî harekete cesâret birle fukarâyı rencîde eylemek ihtimâli olur ise nân-pâresi ref'i ile iktifâ olunmayup hakkında mu'âmele-i âhar olacağı gûş-i hûşına ilkâ olunmak için işbu sene-i mübâreke evâhır-ı cemâziye'l-âhırında sâdır olan emr-i 'âlî tarafından kasaba-i mezbûre mahkemesine lede'l-vürûd mazmûn-ı münîfi mezkûra i'lâm olundukda 'adem-i itâ'atinden nâşî mütenebbih olmayup 'âdet-i müstemirresi üzre fukarâyı

rencîdeden hâlî olmadıkların ve husûs-ı mezbûr vech-i muharrer üzre olduğunu müş‘ir mahzar birle Timurcu tarafından i‘lâm olduğun bildirüp hâl-i fukarâya merhameten li-ecli't-te'dîb mezbûr kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu istirhâm eyledikleri ecilden sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin merkûm 'Arab-oğlu kendü hâlinde olmayup hakkında sâdır olan ... ve ... mutazammın emr-i 'âlî-şânıma 'adem-i itâ'at ve me'lûf olduğu tecrîm ve zûlmden ferâgat itmeyüp te'dîbi muktezî olmağla ta'yînolunan çâvûş mübâşeretiyle ahz ve Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Sabrî.

Vusûlünü müş‘ir Anadolu Vâlisi Vezîr ‘Abdî Paşa'nın vârid olan ... mazmûnu.

29 B [Receb] sene [11]89.

'Arz-ı hâl mûcebince tekrâr isti'lâmını emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 11 L [Şevvâl] sene [1]189.

[s. 91/4]

Bergos Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Dimetoka Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Bergos sükkânından zümre-i eşkıyâdan Kassâb-oğlunun dâmâdı Tüfenkçi-oğlu 'Osmân dimekle 'arîf kimesne zâtında merkûz olan habâseti icrâ kasdıyla Ahyolu Kazâsı'na tâbî' Atnaş? nâm karyeye beher yevm vürûd ve re'âyâ fukarâsının her birini gûnâ-gûn tekdîr ve kimini darb ve tecrîm ve hetk-i ağrâzına tecâsür ve menhiyyâtдан olan hamr taleb ve zehâ'ir-i sâ'ireyi cebren ahz ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsinin nihâyeti olmayup perâkende vü perîşân olacakların ve şerr ü mazarratı üzerlerinden men' ü def' olunmuş re'âyâ-yı karye-i mezbûrenin iltimâs eyledikleri Ahyolu Kazâsı Nâ'ibi Hüseyin zîde 'ilmühû bir kıt'a i'lâmında tastîr ve bu makûle şekâvet-pîşenin şerr ü mazarratı vedâ'i-i cenâb-ı Rabbü'l-'izzet olan re'âyâ üzerlerinden men' olunmasını emr-i savâb olmağın şakî-i mezbûr 'ibreten li's-sâ'irîn ta'yîn olunan ... mübâşeretiyle li-ecli't-te'dîb Dimetoka Kal'ası'na kal'a-bend ve bu vechile şerr ü mazarratı fukarâ üzerlerinden def' ü ref') olunmasın ve

karye-i mezbûre ber-vech-i mâlikâne ‘uhdesinde olduĖun¹⁹⁷ [s. 90] hâlâ hâssa bostancıbaşı iftihârü'l-ematicid ve'l-ekârim el-Hâc Halîl dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ itmekle Ahyolu Kazâsı nâ’ibinin i’lâmı mantûkunca vech-i meşrûh üzre ta’yîn olunan Hâsseki mübâşeretiyile ahz ve te’dîben merkûm ‘Osmân Dimetoka Kal’ası’na kal’a-bend olunmak fermânım olmağın sen ki Bergos Kazâsı Nâ’ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ta’yîn olunan Hâsseki-i mûmâ-ileyh mübâşeretiyile merkûm ‘Osmân’ı ahz ve li-ecli’t-te’dîb Dimetoka Kal’ası’na irsâl eyleyesin ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûm ‘Osmân’ı dizdârı olduğun kal’a-i merkûmede kal’a-bend eyleyüp tekrâr ıtlâkıyçün emr-i şerîfim vârid olmadıkça sebîli tahliye olunmakdan gâyetü'l-gâye mübâ’adet ve vusûlünü müş’ir mübâşir-i mûmâ-ileyh ile Der-‘aliyyeme i’lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

[s. 92/1]

Edirne Bostancıbaşısı’na ve Rodosçuk Kazâsı Nâ’ibi Mevlânâ Mustafa Sâlih zîde ‘ilmühûya hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin Südde-i sa’âdetime mektûb gönderüp Rodosçuk Kazâsı muzâfâtından Işıklar nâm karye ahâlîsi bi-ecmaihim meclis-i şer’e varup yine karye-i mezbûre ahâlîsinden Kolos(?) -oğlu Trandafil ve Dürzî Kotnoz nâm zimmîler kendü hâlleriyile meşĖul olmayup gayet ile müfsid ve müzevvir ve dâ’imâ karye-i mezbûrun ifsâd ve ihtilâl-i nizâmına bâdî hareket ve ilkâ-yı fitne ve fesâda tasaddî birle cümlesini dil-gîr ve bî-rahat eylediklerine binâ’en min külli’l-vücûh kendülerden emn ü râhatları merfû’ ve zâ’il olmuşdur. Lillâhi te’âlâ mesfûrân Trandafil ve Kotnoz nâm zimmîler ıslâh-ı nefis idinceye değin mahmiye-i Edirne’de vâkı’ Hadîka-i humâyûn zâbitleri ma’rifetiyile ahz ve şerr ü mazarratları üzerlerinden def’ ü ref’ olunmasını istid’â ve mes’ullerine müsâ’ade-i ‘aliyyem erzânî kılınmış bi’l-iltimâs ‘arz eylediğın ecilden vech-i meşrûh üzre mesfûrlar Hadîka-i mezbûreye vaz’ olunmak fermânım olmağın sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mesfûrânı zâbitleri ma’rifetiyile Hadîka-i mezbûreye vaz’ içün mahmiye-i Edirne’ye irsâl eyleyesin ve sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin vusûllerinde mesfûrânı Hadîka-i

¹⁹⁷ Bu hüküm sayfa sonuna paralel şekilde yazılmış, devamı ise aynı şekil ve hizada yan sayfada devam etmiştir.

mezbûreye vaz' ve bilâ-emr-i şerîf itlâklarından ve mahall-i âhara mürûrlarına ruhsat ve cevâzdan be-gâyet mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 92/2]

Terkîn.

Vidin Muhâfız Vezîr'e ve İvraça Kādîsı'na ve bundan akdem bâ-fermân Ocak'dan vilâyet nizâmına me'mûr turnacıbaşı [...] zîde mecdühûya ve Eğridere Palankası Dizdârı'na hüküm ki;

Istabl-ı 'âmire-i evvel ve sâniye tâbi' voynugân tâ'ifesiyle İvraça çeribaşısı Mustafa zîde mecdühû gelüp tâ'ife-i voynugân beher sene mâl-ı maktû'aları ve sefer ve hazarda edâ-yı hıdmetleri mukâbili şurût-ı serbestîleri mücebince tekâlifâtın cümlesinden mu'âf olmalarıyla bu def'a dahi müceddeden hükm-i humâyûn-ı şevket-makrûnum şeref-sudûr itmişken Niğbolu Sancağı'nda İvraça çeribaşısı merkûm Mustafa'nın bâ-berât-ı 'âlî-şân der-'uhdesi olan voynugân-ı İvraça sâkinlerinden İstarosis nâm karye sipâhîsi Yûsuf Veled nâm Sipâhî karye-i mezkûrda vâkı' voynugâna mahsûs baştana arâzîlerine hilâf-ı şurût dahl ü ta'sîr ve tecrîm birle ziyâde tekdîr eylediğinden başka İvraça A'yânı 'Âlî Bey ve Şişman-oğlu Ahmed dimekle meşhûr kimesneleri iğfâl ve tahrîk birle İvraça Kazâsı'nda sâkin voynugâna mugâyir-i şurût tekâlif nâmına sekiz kîse akça tahmîl ve tahsîliyçün zecren habs eylemeleriyle mezkûr Yûsuf ıslâh-ı nefis için Tulca Kal'ası'na kal'a-bend olunması bâbında bundan akdem emr-i 'âlî sâdır olunmuşken 'adem-i itâ'at ve firâr idüp yine İvraça'ya duhûl ve 'âdet-i müstemirresi üzre mel'anetini icrâ ve izhâr birle a'yân-ı mezkûrân ile yekdil olup çeribaşı mezbûr ve oğullarının in'idâmına kusûr ile bu def'a vilâyet nizâmına me'mûr turnacıbaşı-yı mûmâ-ileyhe gamz ve tecrîm ve merkûmlar havflarından firâr itmeleriyle voynugân sâkin olduğu kurâlara vilâyet bölükbaşısını ve merkûm Yûsuf'un oğlu ta'yîn ve mezbûrlar bir sefer voynuğu katl ve altı yüz guruşlarını dahi ahz eylemeleriyle bi'z-zarûr ma'dûriyyetleri inhâ ve ol bâbda istirhâm ve istid'â-yı 'inâyet ve mezkûrların hâl-i keyfiyyetleri bî-garaz kimesnelerden istifsâr ve istintâk olundukda zulm ü ta'addîleri ve şekâvetleri ... olduğu haber virilüp ve bundan akdem haklarında sâdır olan emr-i 'âlîden dahi

müstefâd olmağın tâ'ife-i mesfûrların mu'âfiyetlerini hâvî mukaddem ve mu'ahhar şeref-sudûr iden hutût-ı şerîfe ve evâmîr-i 'aliyyelerin icrâ ve tenfizi lâ-büdd olmakdan nâşî mezbûr Yûsuf'un voynugânın Baştana ile ve mesfûrlara hilâf-ı şurût eylediği ta'addîsini men' ve matlûbları olan sekiz kîse akça ve bu def'a ahz eylediği altı yüz gurus girü redd ü teslîm ve kâtil-i mezkûrların cezâ-yı meşrû'aları icrâ ve çeribaşı ve oğullarının cürmleri vukû'unda iktizâ iden te'dîbleri Mîrâhûr-ı evvel tarafından evvelâ gelüp âharın tasaddî ve ta'addîleri men' ü def' ve te'mîn-i bilâd ve re'âyâ için merkûm Yûsuf Sipâhî ve a'yânlık dâ'iyesinde olan 'Âlî Bey ıslâh-ı nefis oluncaya değin Eğridere Palankası'na kal'a-bend olunmak bâbında Istabl-ı 'âmiremden kayıkçı mübâşeretiyle siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ ve turnacıbaşı-yı mûmâ-ileyhimsiz size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Mîrâhûr-ı evvelim olan el-Hâc Mustafa dâme mecdühû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince ta'yîn olunan kayıkçı mübâşeretiyle voynugânın Baştanalarına olan ta'addîleri men' ve mukaddem ve mu'ahhar hilâf-ı şer'-i şerîf aldıkları meblağ tahsîl ve ashâbına redd ve mâtde-i katl ba'de's-sübûtü'ş-şer'î cezâ-yı meşrû'aları icrâ ve voynugân tâ'ifesine Eğridere müdâhalesi men' ve te'mîn-i bilâd için Yûsuf Sipâhî ve 'Âlî Bey ıslâh-ı nefis zımnında Eğridere Palankası'na kal'a-bend olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Re'îsü'l-küttâb Efendi ve sâdır olan fermân-ı 'âlî mûcebince işbu kaydı terkîn olunup i'lâm-ı hâli emri yazılmışdır.

Evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]94.

Tulca Kal'ası'na kal'a-bendleri için tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

26 Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [1]190.

Hasseki 'Âlî ve Yûsuf'un itlâkı için emr yazılmışdır.

Evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]90.

[s. 92/3]

Lefkoşa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Hâlâ Selânik Sancağı mutasarrıfı sadr-ı esbâk vezîrim düstûr-ı mükerrerem ve mu'azzam vezîrim Silâhdâr Mehmed Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehûnun Der- 'aliyyeme bu def'a takdîm eylediği mektûbunda Saraybosna sükkânından zümre-i kudâtdan Kürkçü-zâde 'Âlî zîde fezâ'ilehûnun bir husûsa bâ-nihâde-i ta'arruz yoğiken hakkında olup ağızın hilâf-ı inhâ iştikâlarına binâ'en mukaddemâ bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî sâdır olan emr-i 'âlî menfî(?) Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ve ismi cezîre-i kazâdan hakk olunup vücûhla mağdûr ve mazlûm olduğu tahrîr ve inhâ ve Kıbrıs'dan ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında 'inâyet istid'â ve ıtlâk olunup sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn akzâ kudâtü'l-müslimîn bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû dahi işâret itmeleriyle işâretleri mücebince ıtlâk olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî merkûm 'Âlînin cürmü 'afv olunmağla merkûmu ıtlâk ve sebîli tahliye eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım yazılmışdır.

Evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Hasbî.

[s. 93/1]

Anadolu Vâlîsi'ne, Ankara Kazâsı Nâ'ibi'ne, Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki; Sen ki Ankara Kazâsı Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin el-Hâc 'Abdullâh zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Ankara Sancağı'nda vâkı' Şorba Kazâsı ahâlîlerinden bî-garaz kimesneler kazâ-i mezbûr sükkânından 'Abdülkâdir nâm kimesne ile hukûk-ı müte'allik da'vâlarımız bundan akdem Ankara Mahkemesi'nde ve livâ-ı mezbûrda ba'zı husûsa mütevellî ta'yîn olunan Torun Mehmed zîdet fezâ'ilehû ve mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından İbrâhîm dâme mecdühû ma'rifetiyle bi'd-defa'ât ba'de't-terâfu' zimmetinde otuz altı kîse hukûk-ı fukarâ zâhir ve sâbit ba'de't-tahsîl salâh-ı hâlî zâhir olunca Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunması bâbında emr-i 'âlî sâdır olunmuşiken edâda muhâlefet ve emr-i 'âlîye 'adem-i itâ'at ve umûr-ı fukarâyâ îsâl-i dest ider ise Der-'aliyyeye 'arz-ı hâl eylediğinden merkûm 'Abdülkâdir 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Ankara Mahkemesi'ne ihzâr ve huzûrunda ba'de't-terâfu' icrâ-yı şer' ve

bi-gayri hakkın olduğu hakk-ı fukarâ her ne ise ba'de's-sübût temâmen tahsîl ve ashâbına redd ü teslîm ve li-ecli't-te'dîb Kütahya kalsına kal'a-bend olunmak bâbında siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimsiz size hıtâben sâdır olan emr-i celîlü's-şânım husûs-ı mezbûra mübâşir ta'yîn olunan etbâ'-ı sadr-ı a'zamîden Ebû Bekir ve mûmâ-ileyh tarafından ta'yîn olunan [...] yedleriyle medîne-i Ankara Mahkemesi'ne vürûd ve imtisâlen sicill mahfûz ba'de'l-kayd der-'akab merkûm 'Abdülkâdir kazâ-i mezbûre muzafe bi'l-cümle kurâda sâkin a'yân ve Eşrâf ve ihtiyâr ve sâ'ir ahâlî-i fukarâ 1 bi-ecma'ihim meclis-i şer'e da'vet ve merkûm 'Abdülkâdir hâzır olduğu hâlde bi'l-muvâcehe ba'de'l-feth ü kırâ'at her birleri sem'an ve tâ'aten merasimini akîbü'l-evvel husûs-ı mezkûru bundan akdem merkûm 'Abdülkâdir'den herbirlerimiz ba'de'd-da'vâ bin beş yüz gurus bedel-i ma'lûme 'ilm(?)ve ibrâ ve hüccet-i şer'iyyeye binâ'en ber müceb-i hüccet-i şer'iyye ba'de'l-yevm 'adem-i istimâ'ı bâbında emr-i celîlü's-şânım i'tâ ve el hâletü hâzihî da'vâ-yı mezkûrdan bir ferdimizin haber ve âgâhımız olmayup meçhûlü'l-esâmî bazı eşirrâ bâ-ifk ü iftirâ merkûm 'Abdülkâdir'in hakkında Der-'aliyyeye hilâf-ı inhâ âgâz ve merkûm 'Abdülkâdir'in hakkında Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında sudûr iden emr ile ta'addî ve rencîde itdirilmemek bâbında emr-i şerifim virilmek recâsına vâkı'-ı hâli bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ ve dizdâr-ı mûmâ-ileyhimsiz şeref-sudûr-ı emr-i mukaddem ile mezbûr rencîde ve kal'a-bend teklifi ile ta'addî ve müdâhale olunmamak üzre i'lâm-ı hâli müş'ir fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâ'il-i C [Cemâziye'l-âhır] 1189.

Hasbî.

[s. 93/2]

Seddülbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki Seddülbahr Kal'ası Dizdârı Mahmûd zîde hıfzühûsün Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp bundan akdem bâ-emr-i 'âlî ve Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası mektûbuyla ıslâh-ı nefis için kal'a-i mezbûreye habs ve kal'a-bend olunan kimesneleri Bağdad'a(?) me'mûr ve ta'yîn olunan Ortalar mahall-i me'mûra cebren râhî ve kal'a-i mezbûrdan mürûr iderlerken kal'a-i mezbûrede mevcûd mahbûsları

cebren ahz eylediklerinden kal'a-i mezbûrede mahbûs olan 'Âlî nâm kimesne kendüyü bir takrîb Ortalardan tahlîs ve mezbûr 'Âlî dahi imtisâlen leh mer'î hâlâ kal'a-i mezbûrede mahbûs ve sâhib-i firâş ve ahvâli dîger-gûn olmağla za'îm-i merkûm 'Âlî kal'a-i mezbûreden itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek bâbında vâkı'-ı hâli 'arz eylediğin ecilden merkûm fî-mâ-ba'd 'ırzıyla takayyüd eylemek şartıyla sebîli tahliye ve kal'a-i merkûmeden itlâk olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

Mustafa.

[s. 93/3]

Konya Mollasına ve Aksaray Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki Aksaray Kazâsı Nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ ... zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i Aksaray ahâlîleri bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup hâlâ medîne-i mezbûrede sâkin eşirrâdan Seyyid Mehemmed nâm kimesne müddet-i vâfireden berü kendü hâlinde olmayup niçe ehl-i 'ırz hânelerine hilâf-ı inhâ icrâ-yı garaz sevdâsıyla mübâşir gönderüp bi-gayri hakkın tecrîm ve nicelerinin dahi hayvanâtların sürüp gönderüp dâ'imâ ızrâr-ı fukarâdan hali olmayup eşirrâ-yı merkûmun şerr ü mazarratından bir dürlü emn ü râhatları olmayup şerr ü mazarratından tahlîs ve ıslâh-ı nefis içün merkûm Seyyid Mehemmed Konya'ya nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına vâkı'-ı hâli bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden bâlâda mezkûr Seyyid Mehemmed ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle bulunduğu mahalde ahz ve Konya'ya nefy ü iclâ olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Sabrî.

[s. 93/4]

Bozcaada Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Mahmiye-i İstanbul'da Fenarkapusu dâhilinde 'Abdî Subaşı Mahallesi'nde ve civârında vâkı' olan mahallât ahâlîlerinden cerîdede mazbûtü'l-esâmî seksen neferden mütecâviz kimesneler meclis-i şer'de zikr olunan 'Abdî Subaşı mahallesi sükkânından ve Anadolu kudâtından Köse Halîl nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Köse Halîl kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmayup sâbıkü'l-beyân 'Abdî Subaşı Mahallesi'nde vâkı' menzillere Rûm tâ'ifesinden avratlar iskân ve müsâ'ade ve cem'-i fuşşiyât ve envâ'-ı menhiyyâtı mürtekib ve niçe niçe fesâdı mü'eddâ olur hâlâta mutasaddî ve 'ibâdullâhı ızrârda ısrârı olduğunu muvâcehesinde haber vermeleriyle te'dîbi iktizâ itmeniz mezbûr Köse Halîl ba'de'l-yevm mahalle-i mezbûreye gelmemek üzere mahalleden ihrâc ve li-ecli't-te'dîb diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmasını istihâm ve istid'â eylediklerin hâlâ İstanbul kâdîsı akzâ kudâtü'l-müslimîn Mevlânâ 'Âlî zîdet fezâ'ilehû i'lâm ve i'lâmı mücebince emr-i şerîfim sudûruyçün a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn akzâ kudâtü'l-müteverri'în bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Sâlih-zâde Mehmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince çâvûş mübâşeretiyile mahalleden ihrâc ve Bozcaada'ya nefy ü iclâ olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]189.

Mezbûr Çâvûş mübâşeretiyile lede'l-vusûl ber-müceb-i emr-i 'âlî menfiyyen ikâmet itdirildiğini nâtk Bozcaada Nâ'ibi Halîl Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu şerh virildi.

Fî 26 B. [Receb] sene [1]189.

Bâ-işâret-i 'aliyye utlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [11]89.

[s. 94/1]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan [...] dâme mecdühûya ve Menlik Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Fi'l-asl Menlik Kasabası mütemekkinlerinden Açı Ancilaki nâm zimmî bir takrîb ile Belgrad'a varup sâbıkâ Belgrad Muhâfızı Vezîr Mehmed Paşa'nın tahrîrâtına

binâ'en hâcegân-ı dîvân-ı humâyûnumdan hâlâ Tersâne-i 'âmirem emîni olan Selîm-i Sarı dâme mecdühûnun ber-vech-i mâlikâne 'uhdesinde olan Belgrad geçidi Mukâta'ası'na bazarganbaşı nasb ve müşârün-ileyhin 'azlinden Belgrad kâdisının i'lâmı ve Belgrad defterdârının 'arzı ve cümle tüccâr tâ'ifesinin mahzarlarıyla müfsid ve mesfûr 'azl ve sâhib-i evveline ibkâ ve tevcîh ve bir müddet tâ'ife-i tüccâr müfsid-i mersûmun şerrinden âsûde olunmaz iken bu esnâda mesfûr bir takrîb Belgrad'a dâhil olmak ve bâzârgânlık vekâletine ta'arruz itmek sevdâsıyla el-yevm Âsitâne-i 'aliyyemde ehl-i İslâm ve Tatar kıyâfesinde geşt ü güzâr üzre olmağla mesfûr Açı Ancilaki çâvûş mübâşeretiyile ahz ve vatan-ı aslîsine nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu Tersâne-i 'âmirem emîni mûmâ-ileyh 'arz-ı hâl birle istid'â eylediği ecilden mesfûr Açı Ancilaki çâvûş mübâşeretiyile vatan-ı aslîsi olan Menlik'e nefy ü iclâ olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene 1189.

Sabrî.

[s. 94/2]

Amasya Kâdisı'na hüküm ki;

Saraybosna kâdisı Mevlânâ 'Abdülaziz Hafîd Meshî zîdet fezâ'ilehü¹⁹⁸ Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Saraybosna'da sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri serdengeçdileri ve 'Alemdârân ve Ocak ihtiyârları ve sâ'irleri meclis-i şer'e varup fi'l-asl Anadolu'da Amasya sâkinlerinden iken yedi sene mukaddem Bosna'ya varup tavattun iden medrese-i cedîd müderrisi es-Seyyid 'Abdullâh Efendi demekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde iken hilâf-ı inhâ ifk ü iftirâyı mutazammın ba'zı mevâdd-ı istinâdıyla mezbûr vatan-ı aslîsi olan Amasya'ya mukaddemâ bâ-fermân-ı 'âlî nefy ü iclâ olunup Bosna'da evlâd-ı sığâr ve 'ıyâli bî-kes kalup muzdaribü'l- hâl ve perîşânü'l-ahvâl ve dersden mu'attal kalmağla ıtlâkıyçün bir mahzar eyledin mahzarımızı musaddak sen dahi 'arz idivir deyü ilhâh ve vâkı'-ı hâli bi'l-iltimâs 'arz ve vech-i meşrûh üzre ıtlâk olunmak üçün fermân-ı 'âlî sudûru bâbında bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm Mevlânâ Sâlih Emîn fezâ'ilehü

¹⁹⁸ "gelüp" yazılmış, üstü çizilmiştir.

işâret itmeleriyle işâretleri mücebince ıtlâk olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Amasya Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin, mevlânâ-i müşârün-ileyhin işâretleri mücebince merkûm es-Seyyid ‘Abdullâh’ı ıtlâk ve sebîli tahliye eyleyüp hilâfından hazer eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâ’il-i B [Receb] sene [1]189.

‘Avnî.

[s. 94/3]

Anadolu Vâlîsi'ne hüküm ki;

Sâbıkâ Sadr-ı a‘zam kethüdâsı ve hâlâ başdefterdarım olan Mehemmed Recâyî dâme mecdühûnun bâ-berât-ı ‘âlî-şân mutasarrıf olduğı ze‘âmeti kurâsından Harmancık Kazâsı'na tâbi‘ Kızılçukur nâm karye sükkânından Mollâcık dimekle ma‘rûf kimesne karye-i mezbûreyi fuzûlî zabt dâ‘iyesiyle ahâlî ve re‘âyâsına hâsıl-ı hasâret ve envâ‘-ı mezâlim ta‘addiyâta cesâret eylediğı mukaddemâ südde-i ‘adâlet-karâr-ı Husrevânem tazallüm ve iştikâ vâkı‘ şürûr ve mazarratı istid‘â olunduğuna binâ’en mezbûr Hüseyin dîvân-ı Anadolu'ya ihzâr ve mübâşir ma‘rifetiyle iddi‘â-yı hukûk iden husemâlarıyla huzûr-ı şer‘de terâfu‘-ı şer‘ ve sâbit olan hakkı temâmen istirdâd ve ihkâk-ı hakk olunduktan sonra mezbûr Hüseyin habsde ibkâ ve keyfiyyet-i hâlini üzre ‘arz ve i‘lâm ve ba‘de’t-terâfu‘ hakkında emr-i münîf sâdır olur ise mûmâ-ileyhin kılıncına dikkat ve Kızılçukur ve sâ’ir mûmâ-ileyhin ze‘âmeti mülhakâtından olan kurâ re‘âyâsını hilâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i kânûn ve emr-i münîf subaşılardan gayrı kimesne müdâhale itdirilmeyüp himâyet ve sıyânet olunmasını hâvî sana hıtâben emr-i ‘âlî sâdır olup lâkin Harmancık kazâsında sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve e’imme ve hutabâ ve sâdât-ı kirâm ve re‘âyâ bi-esrihim meclis-i şer‘de cümlemiz mezbûrdan hoşnûd ve râzîlarız mezbûrun hakkında bâlâda zikr olunan mevâdd-ı garaza mebnî ifk ü iftirâyı mutazammın olduğunu Anadolu Vâlîsi'ne ‘arz idivir deyü ilhâh eylediklerinden ber-vech-i muharrer keyfiyyeti Harmancık Kazâsı nâ’ibi Mevlânâ Hüseyin zîde ‘ilmühû ‘arz ve sen ki Anadolu Vâlîsi vezîr-i müşârün-ileyhsin ‘arz-ı mezkûru tahrîr itmekle Der-‘aliyyeme irsâl eylediğın ecilden sen ki Anadolu Vâlîsi vezîr-i müşârün-ileyhsin husemâsını iskât idüp salâhı zâhir olduğunu tahrîr itmekle habsden ıtlâk ve sebîli tahliye ve fî-mâ-ba‘d kendü hâlinde olmak üzre

tenbih itmeğin fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin merkûm hetk-i husemâsı iskât idüp salâhı zâhir olduğu tahrîrâtından müstebân olmağla merkûm Hüseyin'i habsden ıtlâk ve sebîlin tahliye ve fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak üzre gereği gibi kendüye tanbih eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 95/1]

Anadolu Vâlîsi'ne hüküm ki;

İznikmid'de vâkı' Çeltük çiftliği ustası Ahmed Usta gelüp İznikmid Kazâsı'na tâbî' Çepni ve Köseköy ve Arslanbey nâm karyeler ahâlîleri 'avârız-ı dîvâniyye ve tekâlif-i sâ'ireden mu'âfiyetleri mukâbili beher sene bostâniyân-ı hâssa Ocağı'na seksen dört altun ve huzûr-ı humâyûnumdan iktizâ iden altı bin 'aded çûb-ı cedîdi edâ ve teslim eylediklerinden sonra kurâ-yı mezbûre ahâlî ve re'âyâlarına usta-i merkûm tarafından bir vechile ta'addî olunduğu olmayup cümlesi usta-yı mezbûreden hoşnûd ve şükrân üzreler iken İznikmid sükkânından zümre-i mütegalibeden Türkman-oğlu Ahmed ve Tahtacı güveysî İsmâ'îl ve Koca Bekir-oğlu Hâcî Mehmed ve Sâlih nâm müfsidler birbirleriyle yekdil ve usta-yı merkûm için re'âyâyı mazarrat ve meccânen yem ve yiyecek mutâlebesiyle ta'addî ider deyü ahâlî ve re'âyâ lisânlarından olmak üzre hilâf-ı inhâ 'arz-ı hâl birle bir kıt'a emr-i 'âlî ısdâr ve mahalline lede'l-vürûd ahâlî-i kurâ mahkemeye da'vet ve muvâcehelerinden feth ü kırâ'at olundukda “bizim usta-yı mezkûreden teşekkî ve da'vâmız olmayup emr-i 'âlî ısdârından¹⁹⁹ dahi haber ve agâhımız yokdur biz zâbitimize kendü rızâmız ile dilediğimiz mikdârı yem ve yiyecek viregelmişizdir” deyü huzûr-ı şer'de takrîr eylediklerini nâtık İznikmid kâdîsının vârid olan i'lâmının mazmûnu virilen emr-i 'âlinin kaydı bâlâsına şerh virilüp müfsid-i mezbûrların bu misüllü hilâf-ı inhâ harekete tasaddî kurâ-yı mezbûr re'âyâsıyla envâ'-ı ta'addîye tecâsür itmeleriyle müfsid-i mezbûrlar li-eclî't-te'dîb Hâsseki-i hâssa mübâşeretiyile

¹⁹⁹ “mahalline lede'l-vürûd” yazılmış, üstü çizilmiştir.

diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmak emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve fi'l-hakîka vedî'atullah olan re'âyâ fukarâsına bu misüllü zulm ü ta'addîye tecâsür iden şekâvet-kârların te'dîbâtı emr-i savâb olmağla usta-yı merkumun merâmına müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî kılınması hâlâ hâssa bostâncıbaşı olan el-Hâc Halîl dâme mecdühû i'lâm ve i'lâmında muharrer olduğu üzre İznikmid sâkinlerinden zümre-i mütegalibeden mezkûrûn Türkman-oğlu Ahmed ve Tahtacı güveysî İsmâ'îl ve Koca Bekir-oğlu Hâcî Mehmed ve Sâlih'in hâssa Hâseki mübâşeretiyile diyâr-ı âhara nefy ü iclâları husûsu umûr-ı dîvâniyyeden olduğuna bi'l-fi'l başdefterdârım el-Hâc Mehmed Recâyî dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince Anadolu Vâlîsi vezîr-i müşârûn-ileyhsin mültezimin ve ta'yîn olunan Hâseki mübâşeretiyile bâlâda mezkûr dört nefer kimesnelerin ıslâh-ı nefsü içün mahall-i âhara nefy ü iclâ olunmaları bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâ'il-i B [Receb] sene [1]189.

Hattî.

Bostâncıbaşı i'lâmı mûcebince utlâklarıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 6 L [Şevvâl] sene [1]189.

[s. 95/2]

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılarından ber-vech-i mâlikâne Bozok ve Yeniil hâssı voyvodası Çıban-zâde Mustafa dâme mecdühûya ve zikri âtî eşkıyânın bulundukları mahallin Kādîsı'na ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kayseriyye Kādîsı Mevlânâ es-Seyyid el-Hâc İbrâhîm zîdet fezâ'ilehû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i Kayseriyye'nin kurb ve civârında vâkı' Develü Kazâsı'nda sâkin Develü-oğulları Emir İsmâ'îl ve karındaşı Deli 'Ömer nâm mütegalibeler öteden berü evâmîr-i 'aliyyeme 'adem-i itâ'at ve tuğyân ile fukarâ-i ra'ıyyet ... ta'addî ve hasâret ve kuttâ'-ı tarîk makûlesi ekrâd ve bahrili(?) ve sâ'ir haşerâta ve kapusuz levendât tâ'ifesine istimâlet ve hasâretlerine 'iânet ve ruhsat ve gasb-ı emvâllerin müşâreket 'âdet-i me'lûfeleri olduğundan mâ'adâ mezbûr Emir İsmâ'îl işbu sene-i mübâreke de Kayseriyye'nin kurb ve civârında vâkı' İncesu Voyvodalığı'nı bilâ-sened tagallüben karındaşı mezbûr Deli 'Ömer'in zabt itdirüp

ahâlîsine ve civâr kazâ ahâlîlerine hilâf-ı şer' cevri ü ta'addîden hâlî olmamağın sen ki kapucubaşı-yı mûmâ-ileyhsin surre emânetiyle hacc-ı şerîfden 'avdet ve esnâ-yı râhda İncesu Kazâsı'na müsâferetle nüzûlünde etrâf ve kasaba-i mezbûre fukarâsı ve ... ve tüccâr ve ebnâ-yı sebîle ta'addî eylediklerine vâkıf ve kendüye nush u pend idüp mürûrundan sonra nasîhatinin mezbûre ... gelüp muvâfakat ve ittihâd eyledikleri kapusuz levendât tâ'ifesine irâ'et ve istimâlet ve bölükbaşın İsmâ'il haremeynine tâbî' Ağcakoyunlu Cemâ'ati'nin beş bin beş yüz gurus mâl-ı mîrîlerin me'mûriyeti hasebiyle cem' ü tahsîl ve Mîr 'aşîretleriyle ma'an yanına giderler iken İncesu Kasabası civârına geldiklerinde kapusuz eşkıyâsı üzerlerine hücum ve bölükbaşı merkûmu bi-gayri hakkın katl ve yanında olan mâl-i haremeyni gasb u yağma eyledikleri kurb ve civâr bulunmak takrîbiyle Kayseriyye kâdîsı mevlânâ-imûmâ-ileyhin mesmû'u ve erbâb-ı vukûfun ihtiyârıyla şüyu' bulup kapusuz eşkıyâsının bu mezîd-i fezâhatiyle ancak mütegalibe-i mezbûrân ve Develü-oğullarına istinâd olup ve bundan mâ'adâ Kayseriyye'nin erâzil ü eşkıyâsından haklarında emr-i 'âlî sâdır olan ma'lûmu'l-esâmî firârîlerin ekserîsi Develü Kazâsı'nda mezbûrân ve mezbûrân Develü-oğulları tahassun ve istinâd eyledikleri meşhûr ve mütevâtir ve 'adem-i itâ'atleri zâhir olmağın kapusuz levendât tâ'ifesine istimâlet ile gasb olunan emvâl-i haremeyn kendülerden tazmîn ve tahsîl olunmak bâbında hükm-i humâyûnum virilmek recâsına vâkı'-ı hâlî bi'l-iltimâs 'arz eylediği ecilden sen ki kapucu başı-yı mûmâ-ileyhsin bâlâda mezbûr eşkıyâ bulundukları mahalde ahz ve gasb olunan meblağ-ı mezbûr kendülerden tahsîl ve ıslâh-ı nefis için Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için yazılmışdır.

Evâ'il-i B [Receb] sene [1]189.

Sebâti.

Tekrâr emr yazılmışdır.

Fî evâhur-ı C [Cemâziye'l-âhur] sene [11]90.

[s. 95/3]

Seddülbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

‘Âlî nâm kimesne gelüp bu kendü halinde iken bundan akdem ‘Âlî Bey dimekle ma‘rûf kimesnede alacağı olan dört bin guruşu taleb eyledikde virmemek için bunun gıyâbında sû-i ef‘âlini bâ-‘arz-ı hâl inhâ ve fermân-ı ‘âlî Seddülbahr Kal‘ası'na kal‘a-bend olunup ahvâli dîger-gûn ve merhamete şayesete olduğun bildirüp hâline merhameten cürmü ‘afv ve kal‘a-i merkûmeden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin mezkûrun cürmü ‘afv u ıtlâk olunmak için yazılmışdır.

Evâ’il-i B [Receb] sene [1]189.

Lebib.

[s. 96/1]

Limni Nâ’ibî'ne hüküm ki;

Bundan akdem Haremeyn-i Şerifeyn müfettişi ve müderrisinden ‘Osmân Efendi-zâde ‘Abdullâh'ın zemân-ı tezkereciliğinde ve teftişiyete nâ-sezâ harekât ve kibâr-ı tarîki hakkında malayani kelimâtından sudûr, kirâmın ba‘zıları mütekeddir ve sâ’ir müderrisîn mesleğinde ‘udûl ve nâ-münâsib kimesneler ile hevâsına teba’iyyet eylediklerine binâ’en hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûn ve işâret-i Şeyhü’l-islâmî ile sâdır olan emr-i şerîfim mücebince li-eclî't-te’dîb Limni Cezîresi'ne nefy olunup vâlidesi cerâ'im-i sâbıkasının ‘afvı niyâzıyla istirhâm eylediğinden mâ‘adâ müte‘allik olduğu kibâr-ı tarîkden şefâ‘at olunmağla mezbûr ba‘de'l-yevm ta‘dâd olunan ef‘âl-i kabîhadan tâ’ib ve müstağfir ve hânesinde mukîm olup dûr-ı ebvâbdan mücânebet ve hesâbını hıfz ve ‘ırz ve edebiyle emsâli misüllü hareket itmek ve mütenebbih olmayup kemâ fi's-sâbık ‘âdet-i me’lûfesi üzre hareketi zuhûr ider ise ismi cerîde-i ‘ulemâdan hakk ve bilâd-ı ba‘îdeden yerine nefy olunmak şartıyla ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu a‘lemü'l-‘ulemâi‘l-mütebahhirîn bifil Şeyhü’l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te‘âlâ fezâ’ilehü işâret itmeleriyle şeref-yâfte-i sudûr olan hükm-i humâyûn-ı ‘inâyet-makrûn ve işâretleri mücebince ıtlâk olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin şurût-ı merkûm ile mûmâ-ileyh ‘Abdullâh'ın cürmü ‘afv olunmağla cezîre-i mezbûreden ıtlâk ve sebîlin tahliye eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]189.

[s. 96/2]

Bir sureti;

Midillü Cezîresi'ne [...] Anadolu Kādî'askerî Muhâfızlarından bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî ve fermân-ı 'âlî bundan akdem nefy ü iclâ olunan el-Hâc 'Âlî fî-mâ-ba'd men' olunduğu umûra tasaddîden kemâl-i mücânebet ve 'ırz ve edebîyle hareket idüp mütenebbih olmaz ise belde-i ba'ideye nefy ü iclâ olunmak şartıyla hükm-i humâyûnum ve bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî ıtlâkıyçün bir kıt'a.

[s. 96/3]

Bir sûreti;

İstanköy Cezîresi Nâ'ibi'ne [...] Anadolu kudâtından kapu kethüdâlık töhmetiyle bâ-işâret ve fermân-ı 'âlî bundan akdem cezîre-i mezkûreye nefy ü iclâ olunan Ahmed zîde fazlühû fî-mâ-ba'd men' olunduğu umûra tasaddîden kemâl-i mücânebet ve 'ırz u edebîyle hareket idüp mütenebbih olmaz ise bilâd-ı ba'ideye nefy ü iclâ olunmak şartıyla hatt-ı humâyûn ve işâret-i 'aliyye mücebince ıtlâkıyçün başka bir kıt'a.

[s. 96/4]

Samsun Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Tokad sükkânından Hâsseki-i tekâ'üdü İbrâhîm'in bundan akdem Samsun Kal'ası'na kal'a-bendi bâbında sâdır olan fermân-ı 'âlî ifk ü iftirâyı müştemil inhâya müntehâ olduğun ve mûmâ-ileyhin belde-i mezkûrede mevcûdiyyetin lâ-büdd idüğün Tokad nâ'ibi Mevlânâ 'Âlî Ra'nâ zîde 'ilmühû ile Tokad voyvodası 'Abdullâh zîde kadrühû taraflarından 'arz ve ehemmi mahzar birle inhâ ve kal'adan 'afvını istid'â veistirhâm itmeleriyleistirhâm olduğun üzre mûmâ-ileyhin hakkında sâdır olan emr-i 'âlî ancak kal'a-i mezbûreye nefy ü iclâyı mutazammın olduğuna binâ'en kal'a-i mezbûreden 'afv u ıtlâkı husûsa müsâ'ade-i 'aliyyesi erzânî kılınmış bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası iftihârü'l-ümerâi'l-ve'l-ekâbir Mustafa Ağa dâme

‘ulüvvühû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebince mezkûrun cürmü olmayup kal‘a-bendi ifk ü iftirâ zımnında olmağla ‘afv u ıtlâk olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım²⁰⁰ yazılmışdır.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene 1189.

Hasbî.

Tekrâr kal‘a-bendiyçün emr yazılmışdır.

Gurre-i Zâ [Zilkade] sene [11]93.

[s. 96/5]

Limni Cezîresi Nâ’ibi’ne ve cezîre-i mezbûrede Yeniçeri Zâbiti’ne hüküm ki;

Bakkalân bâzârbaşısı yazıcısı İsmâ’îl bin ‘Abdullâh Hâmiş mugâyir-i nizâm-ı hareket eylediğinden nâşî işbu sene-i mübâreke cemâziye'l-evvelisinin on beşinci gününden berü Limni Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunmağla mezbûr ef‘âl-i nâ-marziyyesinden tâ’ib ve müstağfir ve ıslâh-ı nefis idüp fî-mâ-ba’d esnâf-ı mezkûrenin umûr ve husûslarına karışmamak üzre ta‘ahhüd eylediğini bakkalân bâzârbaşısı İbrâhîm ve bölükbaşları ‘Âlî Beşe ve sâ’ir kırk neferden mütecâviz ihtiyâr bakkal ustaları ile Otuz beş bölüğün ustabaşısı ve mütevellîsi Mustafa Ağa ve nâzırı Mustafa ve baş fırıncu Yahya Ağa dimekle ma‘rûf kimesneler meclis-i şer‘de ihbâr ve her birleri kefil ve kefâletleri tescîl ve meyyâle-i mergûba mürâ’aten ‘afv u ıtlâkını istirhâm ve istid‘â eylediklerini bi’l-fi’l İstanbul kâdîsı Mevlânâ ‘Âlî zîdet fezâ’ilehû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebince fî-mâ-ba’d esnâf-ı mezkûrların umûrlarına karışmamak üzre ta‘ahhüd eyledüğünü ihbâr itmeleriyle bu def‘a cürmü ‘afv u ıtlâk olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâ’îl-i B [Receb] sene 1189.

Şâkir.

²⁰⁰ “sâdır” yazılmış, üstü çizilmiştir.

[s. 96/6]

Köstendil Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Ahmed Medhî zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp kazâ-i mezbûr sükkânından Radomirli kassâb el-Hâc 'Osmân dimekle ma'rûf kimesne kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed iken ashâb-ı ağrâzın garaz-ı nefsâniyyelerini icrâ kasdıyla merkûm için mûkız-ı fitnedir deyü hilâf-ı inhâ ile diyâr-ı âhara nefy olunması bâbında emr-i şerîf ısdâr ve merkûmun dahi der-'akab imtisâlen-leh evlâd u 'ıyâliyle diyâr-ı âhara gidüp gadr-i küllî ve ahvâli dîger-gûn ve mezkûrun bu misillü ef'âlde sun'u olmayup ancak garaz-ı nefsâniyye hasebiyle mahzan iftirâ olmağla hâline merhameten cürmü 'afv ve nefyden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında hükm-i humâyûnum virilmek recâsına vâkı'-ı hâli bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak ve muhtell-i nizâm-ı belde hareketde bulunmamak şartıyla nefy ü iclâdan ıtlâk olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene 1189.

Mustafa.

[s. 97/1]

Karaman Vâlîsi Vezîr'e ve Karahisar-ı Develü Kādîsı'na ve Kayseriyye Kādîsı'na hüküm ki;

Akzâ kudâtü'l-müslimîn Kayseriyye Kādîsı Mevlânâ es-Seyyid el-Hâc İbrâhîm 'Azîzî zîdet fezâ'ilehû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Niğde Sancağı'nda Karahisar-ı Develü Kasabası'nda hâlâ me'zûn bi'l-iftâ es-Seyyid Halîl Efendi ve Hâfız 'Abdurrahim Efendi ve Bosnavî 'Âlî Efendi ve İmâm 'Abdurrahmân Halîfe ve Hâtîb Hâcî Yûsuf Halîfe ve Sağır-zâde Mahmûd Ağa ve Velî bin Menaf ve 'Alemdâr 'Abdurrahmân ve Hâcî Velî-oğlu Yahyâ ve Feyzullâh ve es-Seyyid Mehemed bin Mustafa ve Abdül'alîm-oğlu Mustafa ve Tatar-oğlu Mustafa ve Ebû Bekir bin 'Âlî ve Balta-oğlu Hâcî Mehemed ve ... Hâcî Mustafa ve Emîr-oğlu İsmâ'îl ve Hâcî Mehemed bin Hâcî 'Osmân ve Hâcî Muharrem-oğlu el-Hâc Mehemed ve Torun 'Âlî-oğlu Hâcî İsmâ'îl ve Küçük 'Ömer ve Halîl ve İdris ve es-Seyyid Memiş Ağa ibn Hâcî İbrâhîm ve Turmuş-oğlu Hâcî İbrâhîm ve Hâcî Davud- oğulları Halîl ve

‘Ömer ve Odabaşı-oğlu es-Seyyid ‘Osmân ve Kutbeddin Çelebi ve Hâcî-oğlu Ahmed ve Ya‘kûb-oğlu Halîl ve Hâfız Mehemed Efendi ve Sarı-oğlu Mehemed ve Kara Hasan ve Topal İsmâ‘îl ve Uzun Ahmed ve Tekye-nişin-oğlu ‘Abdûlbâkî ve Kulak Mustafa ve Emîr ve ‘Abdî Bey ve Dizdâr-zâde Yûsuf Ağa ve Dede Mehemed ve es-Seyyid ‘Osmân ve es-Seyyid Süleymân bin Cârullah ve es-Seyyid Hasan bin ‘Abdülgaflar ve Hâcî Hasan bin Hâcî Mustafa ve ‘Âlî bin ‘Abdullâh dimekle ma‘rûf kimesne ile sâ‘ir mazbûtü'l-esâmî ve mahzûrû'l-eşhâs cemm-i gafîr ve cem‘-i kesîr meclis-i şer‘e varup kasaba-i mezbûre derûnunda sâkin Menzilci es-Seyyid ‘Âlî dimekle ma‘rûf kimesne dâ‘imâ kendü hâlinde olmayup bundan akdem ‘ilm-i efzâ-yı şekâvet iden Kôr İsmâ‘îl'in ‘avenelerinden olup maktûl-i mezbûra istinâden yüz seksen senesinden berü başına niçe vâfir sekbân nâmına erâzil ve eşkiyâ cem‘ ve ehl-i ‘ırrın ‘ırrına ta‘arruz ve mâlını gâret ve muhadderâtından ‘Aîşe nâm hâtûnu seni oğlum İsmâ‘île alurum deyü bir seneden ziyâde bilâ-nikâh hânesinde meks ve ba‘dehû mâlik olduğunu ahz ve kendüyü ahz, mahalle bırakup bunun emsâli niçe ef‘âl-i şenî‘ayî irtikâb eylediğinden mâ‘adâ sefere giderim deyü suretâ bayrak güşâd ve kasaba-i mezkûre ahâlîsinden altı yüz gurus ahz ve ba‘dehû sefer-i humâyûna gitmeyüp ahâlînin ekserîsine zulm ü ta‘addîsi hadden bîrûn olup hattâ nâ-ma‘lûm mahallere kendü mâlîmdan mâdde-i gayr-ı mu‘ayyeneye ve umûr-ı kasabaya sarf eyledim deyü kasaba-i mezkûrenin salyânesini vaktinde diledüğü mikdâr meblağ zamm ve cebren ve kahren tahsîl ve ahz itmekle merkûmdan ve oğlu İsmâ‘îl ve Ahmed'den külliye emniyetleri meslûb ve ta‘addîsine aslâ tâkatleri kalmamağla merkûmûn min-ba‘d kasaba-i mezbûre derûnunda takrîr(?) ider ise ahâlînin perâkende vü perîşân olacakları nümâyân olmağla merkûmûna kendü hâllerinde olmak üze tenbîh olunmuşiken aslâ mütenebbih olmayup mürûr u ‘ubûr iden hempâların cizyedârım deyü kâğıdı olanlardan birer ikişer gurusların zecren leh ahz ve şekâvet ve tuğyânı yevmen fe-yevmen ziyâde olmağla merkûmûndan hukûk-ı ‘ibâd istirdâd ve diyâr-ı ba‘îdeye nefy olunmasını ... ve istirhâm itmeleriyle kasaba-i mezbûre ahâlîsinin mürâfa‘a-i müsâ‘ade-i ‘aliyyem erzânî kılınmak bâbında bi‘l-iltimâs ‘arz ve husûs-ı mezbûr vech-i muharrer üze olduğunu müş‘ir Niğde Kazâsı nâ‘ibi Mevlânâ eş-Şeyh Mehemed Emîn zîde ‘ilmühû dahi başka ‘arz ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca‘at olundukda Kayseriyye Kazâsı muzâfâtından Kara-hisar Kasabası'nda sâkin Halîl Beşe-oğlu Emîr ‘Âlî nâm şakînin

zulm ü ta‘addîsinden Karahisar-ı Yenichelü Nâhiyesi ahâlîsinin bâ-‘arz-ı hâl iştikâlarına binâ’en mezkûr Emîr ‘Âlî bulunduğu mahalde ahz ve Dîvân-ı Karaman’a ihzâr ve da‘vâ-yı hakk ve ta‘yîn-i mâdde iden husemâsıyla ferden ferden terâfu‘-ı şer‘ ve zimmetinde sâbit olan hukûk-ı ‘ibâd tahsîl ve ashâbına redd ü teslîm ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Konya Kal‘ası’na kal‘a-bend olunmak için işbu sene-i mübâreke evâ’il-i saferinde mufassal ve meşrûh emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın sen ki Karaman Vâlîsi müşârûn-ileyhsin Kayseriyye kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyh i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâ’il-i B [Receb] sene 1189.

Necîb.

İsti‘lâmı hâvî tekrâr emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî‘u’l-âhır] sene [11]90.

[s. 97/2]

Karapazar Kazâsı Nâ’ibi’ne hüküm ki;

Kazâ-i mezbûr ahâlîleri ‘arz-ı hâl idüp kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Silahdâr Ocağı ...larından İsmâ‘îl nâm kimesne kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed eyleme[yüp] bundan akdemce Ahmed Sipâhî ve ‘Osmân ve Sarı Mehmed nâm kimesneleri mücerred icrâ-ı ağrâz-ı nefsâniyyeleri zımnında bi-gayri hakkın iştikâ ve umûr-ı vilâyete karışmamak şartıyla li-eclî’t-te’dîb a‘yânlığı ref²⁰¹ ve fî-mâ-ba’d a‘yânlık dâ‘iyesinde olur ise ‘ibreten li’l-gayr Samsun Kal‘ası’na kal‘a-bend olunmak üzere emr-i şerîf ısdâr itdirmeleriyle mağdûr olduğun inhâ ve itlâkı bâbında ‘inâyet istid‘â ve merkûm İsmâ‘îl’den kimesne da‘vâ sadedinde olmayup kazâ-i mezbûrun müsinn ve ihtiyârlarından Mehmed Sipâhî ibn Mehmed ve diğer Mehmed ibn Mûsâ ve Hasan Sipâhî ibn Mehmed ve ‘Osmân ibn Muharrem ve Mustafa Ağa ibn Ahmed ve Hasan Bey ibn İsmâ‘îl Bey ve sâ’ir mazbûtü’l-esâmî kimesneler mahfel-i şer‘iyâtta bundan akdem kazâ-i mezbûr ahâlîsinden ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesneler merkûm İsmâ‘îl’den bi-gayri hakkın iştikâ itdiklerinden a‘yânlığı ref ve fî-mâ-ba’d umûr-ı vilâyete karışmayup a‘yânlık iddi‘âsında olur ise Samsun

²⁰¹ “ve terkîn” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Kal'ası'na kal'a-bend olunmak emr-i 'âlî ısdâr ve gadr-ı küllî müstağfir idi. Merkûm İsmâ'il kendü 'ırzıyla mukayyed olup kimesneye cevır ve hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addîsi olmamağla merkûmun *"bi'l-cümle evzâ' ve etvârından hoşnûd ve râzîlarız"* deyü her biri mahfel-i şer'ıyyâtta ihbâr ve merkûm İsmâ'il'in hakkında sâdır olan emr-i 'âlinin kaydı terkîn olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûru recâsında oldukların Rumili Kādî'askeri Şer'ıyyâtçısı Mevlânâ Mahmûd zîde 'ilmühû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince hakkında virilen emr-i 'âlinin kaydı terkîn ve 'afv u itlâk olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]189.

Râmî.

[s. 98/1]

Kal'acık Keskini Kazası Nâ'ibi'ne ve Samsun Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Bekir zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp kazâ-i mezbûr ahâlîleri bi-esrihim meclis-i şer'e varup kazâlarına tâbî Balışeyh nâm karye sükkânından Hüseyin ve Kör Himmet nâm kimesneler kendü hâlinde olmayup tama'-ı hâmlarından celb-i mâl sevdâsıyla bunları ehl-i garaz tâ'ifesine gamz ve her biri yüzer ve yüz ellışer gurus tecrîm ve dahi yirmișer otuzar gurusların ahz 'âdet-i müstemirreleri olduğundan başka Cerîd ve Küçüklü aşâyiri başlarına cem' ve menzilleri üzerine varup 'ıyâl ü evlâdların 'ırzların hetk ve fi'l-i şenî' birle ta'cîz ve perâkende vü perîșân olmalarına bâ'is ü bâdî ve hâlleri dîger-gün olmağla mezbûrânın Samsun Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında hükmi humâyûnum virilmek recâsına vâkı'-ı hâli ilhâhlarıyla bi'l-iltimâs 'arz eyledikleri ecilden ta'yîn olunan çâvûș mübâșeretiyle merkûmün ahz ve te'mîn-i bilâd veistirâhat-i 'ibâd içün Samsun Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-șân yazılmışdır.

Evâ'il-i B [Receb] sene 1189.

Kıyâsî.

[s. 98/2]

Terkîn.

Yenişehir-i Fener Kādîsı'na ve Akçakızanlık Kādîsı'na hüküm ki;

Yenişehir-i fener Kazâsı muzâfâtından Agrafa Nâhiyesi re'âyâları Dergâh-ı mu'allâm Yeniçerileri Ocağı'na destâr²⁰²? virmek üzere kadîmü'l-eyyâmdan berü merbût ve mazbût olup a'yân-ı mütegalibeden ta'addîye cesâret idenler evâmir-i ekîde ile men' ve tahrîr olunarak âsûde-i hâl iken bu esnada a'yânları olan 'Âlî Bey-zâde Yûsuf Bey ve Halîl Ağa demekle ma'rûf kimesneler mugâyir-i emr-i 'âlî tasallut ve cevır ü ezâ eylediklerinden yedlerinde olan hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûn ile mazmûn-ı fermân-ı 'âlî mücebince cânib-i şer'den bâ-murâsele def'lerüychün tenbîh olunmadıkça mütenebbih olmadıklarından gayrı gûnâ-gûn ziyâde ve müstahikk-i gûş-mâl oldukları sen ki Yenişehir-i fener Kādîsı Mevlânâ 'Abdurrahmân zîdet fezâ'ilehûsun sen 'arz ve a'yân-ı merkûmlar rahmen li'l-fukarâ ol havâlîden tard u iclâ olunmadıkça Ocak destârının tahsîli 'adîm olduğundan başka re'âyâ fukarâsı külliyyen perîşân olacakları bedîdâr olduğun destâr mübâşiri olan Ocak Çavûşu memhûr mektûbuyla Ocak tarafına inhâ ve ahâlî ve re'âyâ dahi bir kıt'a 'arz-ı hâlleriyle istirhâm ve Ocağ-ı 'âmiremin mu'tâd olan destârını halelden himâyeye ve re'âyâ fukarasına merhameten merkûmân fî-mâ-ba'd bilâ-i'lâm ıtlâk olunmamak üzere Kızanlık'a nefy ile ahâlî ve re'âyânın mes'ullerine müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî kılınması bâbında bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan iftihârü'l-ümerâi'l-ekâbir Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğîn i'lâmı mücebince merkûmân rahmen li'l-fukarâ Kızanlık'a nefy ü iclâ ve fî-mâ-ba'd Ocağ-ı 'âmire tarafından kable'l-isti'lâm 'afv u ıtlâk olunmamak fermânım olmağın imdi sen ki Yenişehir-i fener kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin merkûmân Yûsuf ve Halîl'i Akçakızanlık'a nefy ü iclâ eylesin ve sen ki Akçakızanlık kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde merkûmânı Kızanlık'da menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp tekrâr Yeniçeri Ağası i'lâmıyla ıtlâkıychün emr-i şerîfim vârid olmadıkça mahall-i âhara mürûrlarına ruhsat ve cevâz göstermekden be-gâyet mücânebet eylemen içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

²⁰² Sarık, astar kumaşı... Yada istar olabilir mi?

Hasbî.

Tırhala Mutasarrıfı vezîr-i mükerrerem Mehmed Emîn Paşa ve Dergah-ı ‘âlî Yeniçerileri Ağası'nın i‘lâm ve tahrîr ve iltimâslarına binâ'en sâdır olan mufahham fermân-ı ‘âlî mücebince işbu emrin kaydı terkîn olunup fî-mâ-ba'd Agrafa Nâhiyesi umûruna ve Ocağ'a müte'allik destâr husûsuna müdâhale eylememek üzere emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [11/89].

[s. 98/3]

Terkîn.

Rumili Vâlîsi Vezîr Dağıstânî ‘Âlî Paşa'ya hüküm ki;

Mîr-i mîrân-ı kirâmdan Yanya Sancağı mutasarrıfı ‘Âlî dâme ikbâlehû ile Yanya Nâ'ibi Mevlânâ Süleymân ‘İzzet zîde ‘ilmühû taraflarından bu def‘a der-bâr-ı ‘atûfet-karârıma takdîm olunan ‘arzlarında medîne-i Yanya sâkinlerinden sâbıkâ Avlonya Sancağı mutasarrıfı Kalu Mehmed Paşa bundan akdem muhtell-i nizâm-ı vilâyet ve bâdî-i perîşânî fukarâ-i ra'yyet ve şer‘-i şerîf ve emr-i münîfe ‘adem-i itâ‘at gûne hareketi sâbıkâ Yanya Sancağı mutasarrıfı vezîrim Yûsuf Paşa edâmAllâhu te‘âlâ iclâlehû tarafından Der-‘aliyyeme ‘arz u inhâ olunduğuna binâ'en fî-mâ-ba'd o makûle ihtilâl-i nizâm-ı memleketi müceb harekâtdan ve hakkında eşgâl-i te'sire-i ... mülûkânemi müstelzim olur ise etvârdan mücânebet ve sıyânet-i fukarâ-i ra'yyet ve tenfîz-i ahkâm-ı celîleme dikkat eyleyüp mugâyiri harekete tasaddî eylediği tekrâr tahrîr ü inhâ olunmak lâzım gelür ise te'dîbât-ı lâyıkası icrâsına mübâderet olunacağını muhtevî kendüye hitâben ekîd ve şedîd emr-i şerîfim ısdâr u irsâl olunmuşiken bir tarîk ile mütenebbih ü mütenassih olmayup bu evânda livâ-i mezbûr mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe bâ-rütbe-i mîr-i mîrânî tevcîh ü ihsân-ı humâyûnum olmakdan nâşî mecbûl olduğu garaz-ı nefsâniyyesini icrâ kasdıyla tahrîb-i bilâd ve nehb-i emvâl-i ‘ibâd ‘âdet-i müstemirresi olan Arnavud eşkıyâsıyla muhâbere ve mükâtebe birle livâ-i mezkûr sükkânına sû-i kasdı olduğu bi'l-cümle ahâlî ve re‘âyâ fukarâsının meczûmları olup bu esnâda paşa-yı mûmâ-ileyhe diyâr-ı ba‘îdeye iclâ olunmadığı hâlde emvâl ü ‘ıyâl ü evlâdları giriftâr bir eşkıyâ olacağı

bedîhî olduğunu livâ-i mezbûrun ahâlî ve re'âyâ fukarâsı meclis-i şer' de ifâde ve ihbâr eylediklerine binâ'en hıfz-ı memleket ve sıyânet-i ra'ıyyet zımnında mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunması bâbında emr-i şerîfîm sudûru tahrîr ve iltimâs olunmağla sen ki Rumili Vâlîsi vezîr-i müşârûn-ileyhsin vech-i meşrûh üzre paşa-yı mûmâ-ileyh ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretîyle ahz ve diyâr-ı âhara tard u iclâ olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfîm ısdâr ve [...] ile ırsâl olunmuştur. İmdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ma'rifetin ve çâvûş-ı mûmâ-ileyh ma'rifetîyle paşa-yı mûmâ-ileyh ahz ve diyâr-ı âhara tard u iclâ olunmasına ihtimâm u dikkat ve nefy ü iclâ olduğun çâvûş-ı mûmâ-ileyh ile Der-'aliyyeme i'lâm ve inhâya mübâderet eylemen için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

Sun'î.

Paşa-yı mûmâ-ileyhim istid'âsına binâ'en sâdır olan mufasssal(?) fermân-ı 'âlî mûcebince işbu kaydı terkîn olunup i'lâm-ı hâl zımnında kendüye hutâben emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı N [Ramazan] sene [11]89.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Ş [Şa'bân] sene [11]89.

[s. 99/1]

Dimetoka Nâ'ibî'ne ve zikri âtî papasın bulunduğu mahallin ve Kalika Karyesi tâbî' olduğu kazânın Kādîları'na hüküm ki;

İstanbul Rûm patriği ve Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân gelüp Dimetoka ve tevâbi'i metropolidi iltizâmına dâhil Dimetoka Kazâsı'nda sâkin Papa Payolya? Nâm papas kendü hâlinde olmadığından bâ-emr-i 'âlî bi'd-defa'ât nefy olunmuşiken mütenebbih olmayup mel'anetinde ısrâr ve icrâ-yı garaz dâ'iyesiyle beyne'r-re'âyâ ilkā'-yı fitne ve âyînlerine mugâyir harekâta cesâret vücûhla sezâ-vâr-ı te'dîb olduğun sebep mesfûr Dimetoka ve sâ'ir ol havâlîde bulunduğu mahalde yasakçı ma'rifetîyle ahz ve ıslâh-ı nefis için Kalika'da Varlam Manastırı'na

manastır-bend olunmak bâbında emr-i şerîfîm recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i B [Receb] sene [1]189.

[s. 99/2]

Niğbolu Yeniçeri Zâbiti ve Ser-turnâyî ve Kule'de Yeniçeri Zâbiti [...] zîde mecdühûya hüküm ki;

Niğbolu sükkânından Kara ‘Âlî Ağa dimekle ma‘rûf kimesne mukaddemâ mugâyir-i fermân-ı ‘âlî ve mugâyir-i rızâ-ı mer‘î zuhûr iden etvârı hasebiyle li-ecli't-te'dîb Kule'ye kal'a-bend olunmak üzre bundan akdem emr-i şerîfîm ısdâr ve irsâl olunmuşıdı. Lâkin mezbûrun ıslâh-ı nefis ve te'dîb olunmadığı ve fî-mâ-ba'd derûn-ı Eflâk'a girmemek ve dâ'imâ kendü hâlinde olmak şartıyla Niğbolu Voyvodası ta'ahhüd eylediğini Eflâk Kapukethüdâsı ‘arz-ı hâlleriyle inhâ ve ‘afv u ıtlâkını istid'â ve istirhâm ve ber-minvâl-i muharrer merkûm kendü hâlinde olmak ve bir dahi derûn-ı Eflâk'a duhûl eylememek şartıyla voyvoda-yı mûmâ- ileyhın kefâletiyle kule-yi merkûmeden ‘afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında size hıtâben emr-i şerîfîm sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan iftihâr Mustafa Ağa dâme ‘ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince ıtlâk şurût-ı mezkûre üzre sebîli tahliye olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

Râmî.

[s. 99/3]

Rumili Vâlîsi'ne hüküm ki;

Filorina sükkânından el-Hâc Velî başına cem' eylediği sekbân tâ'ifesiyle ba'zı hânedânı tahrîb ve mâlların gasb ve mesâ'î-i bi'l-fesâd olduğu bundan akdem inhâ ve çavûş mübâşeretıyla İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmak üzre sana hıtâben sâdır olan fermân-ı ‘âlîye imtisâlen merkûmun îsâline eğerçe mübâderet olunmayup ancak merkûm Velî'den bi'l-cümle ahâlî hoşnûd ve sâkin ve hakkında bast-ı mekâl ifk ü

iftirâ olunduğundan gayrı Filorina Kazâsı'ndan matlûb olan mübâya'a Pirlepe'ye merkûm ma'rifetiyle bâ-mikdârı tahsîl ve mâ'adâsı tahsîl olunmak üzere olmakdan nâşî merkûm kal'a-i merkûmeye 'azîmet eylediği takdîrde bedeliyye-i merkûme husûsunda fukarâyı küllî gadr ve hasâr olacağı bedîdâr olmağla merkûmun cürmü 'afv u ıtlâk olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrunu sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin kâ'imende mübâşir ve Pirlepe ve Cumapazarı Kādîları birer kıt'a i'lâmlarında ve Filorina ahâlîsi mahzarlarında tahrîr ve istid'â eylediklerine binâ'en fî-mâ-ba'd mugâyir-i emr-i 'âlî ve hilâf-ı şer'-i şerîf hareketden be-gâyet tevakkî ve mübâ'adet eylemek şartıyla iltimâsına binâ'en 'afv u ıtlâk olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ber-vech-i muharrer şurût-ı mezkûre ile merkûmun cürmü 'afv olunmağla kal'a-bendiyçün sâdır olan emre binâ'en kal'a-bendliğiyle mezbûr Hâcî Velî'yi kimesneye tekeddür ve rencîde itdirmemek bâbında. Râmî. Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

[s. 99/4]

Ereğli Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Emîne nâm hâtûn gelüp mezbûrenin zevci İslambol'da vâkı' tuzcular esnâfının sâbıkâ kethüdâsı 'Alemdâr es-Seyyid el-Hâc 'Ömer bin 'Abdurrahmân'ın mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mantûkunca esnâfını tekdîr ve ta'ciz eylediğinden işbu sene-i mezbûre evâhır-ı Rebî'u'l-âhırında vatan-ı aslîsi olan Ereğli'ye nefy olup lâkin mezbûr Seyyid 'Ömer harekât-ı nâ-marziyyeden tâ'ib ve müstağfir ve ıslâh-ı nefis idüp fî-mâ-ba'd esnâfının nizâm-ı kadîmlerine dâ'ir umûr ve husûslarına karışmamak üzere ta'ahhüd eylediğini Tuzcular Kethüdâsı es-Seyyid el-Hâc Mustafa ve ihtiyâr ustalarından 'Abdullâh Efendi ve Mollâ 'Âlî ve el-Hâc Hüseyin ve es-Seyyid 'Osmân ve sâ'ir cerîdede isimleri mastûr otuz neferden mütecâviz kimesneler ile Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri Ocağı'nın yirmi dört bölüğün başkorucusu Hüseyin Ağa ve Hasan Odabaşı ve İbrâhîm Odabaşı ve Hasan Usta dimekle ma'rûf kimesneler meclis-i şer'de ihbâr ve her birleri kefil ve kefâletleri tescîl ve işbu eyyâm-ı mübâreke hürmetine mezbûr es-Seyyid el-Hâc 'Ömer'in 'afv u ıtlâkını istid'â eyledikleri hâlâ İstanbul Kādîsı Mevlânâ 'Âlî zîdet fezâ'ilehû i'lâm

itmeğın i‘lâmı mücebince işbu eyyâm-ı mübâreke hürmetine ‘afv u ıtlâk olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

Sâhib.

[s. 100/1]

İvraça Kādîsı'na ve Ocak tarafından me'mûriyyet ile hâlâ İvraça cânibinde olan Hâseki İbrâhîm zîde mecdühûya ve serdâr ve sâ'ir zâbitâna hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ‘Ömer-zâde Hulûsi Mustafa zîde fazlühûsun tarafından vürûd iden bir kıt‘a i‘lâmında ve mübâşir-i mûmâ-ileyhin mektûbunda ve ahâlînin mahzarlarında İvraça Kazâsı sükkânından mukaddemâ haklarında emr-i şerîfim sâdır olup mübâşir-i mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle ahz ve te’dîbleri matlûb olan ‘Alemdâr- oğlu ‘Âlî ve Mehemed ve Şahin-oğlu Ahmed nâm kimesneler sergerde-i eşkıyâ ve rûfekâlarından firâr iden el-Hâc İsmâ‘îl ve Halîl Odabaşı ve ‘Âlî Bey-oğlu Mustafa ve Mustafa Ağa-oğlu Hüseyin ve Dalkılıç ağası Sâlih ve Hâcî Emîn-oğlu Mustafa, ‘Alemdârlarından Hâcî ‘Ömer-oğlu Ahmed ve Mustafa-oğlu Ahmed ve Bey-oğlu Hasan ve Sipâhîlerden Kurşuncu ‘Osmân ve Kermeste Mahmûd ve karındaşı Hasan ve Bostaniyân(?) Mehemed ve Desterviç(?) Mustafa ve Voynuk çeribaşısı Mustafa ve Hâcî Emîr Mehemed ve Kibar-oğlu ‘Ömer ve İmâm-oğlu Hüseyin ve Debbağ ‘Amiş Ağa ve dâmâdı Kôr Ya‘kûb ve Hüseyin Bey-zâde Mustafa ve Tosun Ahmed dimekle mevsuf şekâvet-pîşeler Vidin cânibinde meks üzreler iken sâlifü'z-zikr sergerde eşkıyâ ‘Alemdâr-oğlu ‘Âlî ve Kibar-oğlu ‘Ömer ba‘zı ‘aveneleriyle kazâ-i mezbûr re‘âyâsından bi-gayri hakkın bin guruşdan mütecâviz akça ahz ve gasb ve yine kasaba-i mezbûr sükkânından el-Hâc Memiş-oğlu Mollâ Süleymân dimekle ma‘rûf kimesneyi ahz ve rikâb-ı humâyûnuma ‘arz-ı hâl birle iştikâ eyledik deyü hilâf-ı şer‘-i şerîf 1 katl idüp havâlî-i mezbûrede geşt ü güzâr eylemelerinden nâşî emniyyet külliyyen meslûb olmağla eşkıyâ-yı merkûmûn kazâ-i mezbûrdan nefy ü iclâ ve bir takrîb vürûd iderler ise mücâzât-ı meşrû‘aları icrâ olunmak üzre emr-i şerîfim sudûru tahrîr ve istirhâm olunduğuna binâ‘en eşkıyâ-yı mezbûre hıfzü'l-nizâm kazâ-i mezbûreden nefy ü icla ve fî-mâ-ba‘d bilâ-emr-i ‘âlî vürûd ider ise kazâ-i mezbûra uğradılmamak üzre ahâlî-i mezbûre nezre kat’ ve

hüccet olunup hüccet-i mezkûre başmuhâsebeye kayd için Der-sa'âdetime irsâle ibtidâr olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi hıfzû'l-nizâm ve sıyâneten li'l-fukarâ bâlâda isimleri mastûr eşkıyâyı kazâ-i mezbûrdan nefy ü iclâ ve fî-mâ-ba'd bilâ-emr-i 'âlî vürûd murâd iderler ise kazâ-i mezbûra uğradılmamaları emrine bi'l-ittifâk ikdâm ve cehd-i tam eylemek üzre kazâ-i mezbûre ahâlîsini ma'rifet-i şer'le nezre kat' ve nizâm-ı kaviyyeye rabt ve hüccet-i şer'iyye olunup nezr hücceti baş muhâsebeye kayd için Der-sa'âdetime irsâl ve tesyîre müsâra'at ve dikkat ve hilâf-ı emr-i humâyûn hareketden ve ihmâl ve tekâsülden hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]189.

[s. 100/2]

Yeniil Hâssı Voyvodası Cabbâr-zâde Mîr Mustafa dâme mecdühû ve İskilib Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin 'Ârif İbrâhîm zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp İskilib Kazâsı ve kurâlarında sâkin ahâlî-i fukarâ ve re'âyâ bi-esrihim meclis-i şer'e varup İskilib sâkinlerinden Derebeyi İkiz-oğlu İbrâhîm ve karındaşı-oğlu Hasan nâm mütegalibelerin eylediği cevr ü ezâ ve zulm ü ta'addîlerinin indifâ'ıyçün haklarında defa'âtla evâmir-i 'aliyye sudûr idüp bir vechile mütenebbih olmadıklarından gûnâ-gûn zulm ü ta'addîleri müzdâd ve niçe kimesneleri bi-gayri hakkın katl ve gâret-i emvâl ve hetk-i 'ırz ve bunun emsâli niçe ef'âl-i kabîhaya ictisâr ve ta'addîlerine bir vechile tahammül eylemediklerinden re'âyâ fukarâsı bundan akdem lede'l-iştikâ mezbûr İbrâhîm Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için emr-i şerîfim sâdır olup ancak merkûmân İbrâhîm ve Hasan 'adem-i itâ'at ve Müftî Sun'ullah Efendi ve Hâce-oğlu Mehemed Efendi dimekle ma'rûf kimesneler merkûmânı istishâb ve harc-ı râh diyerek re'âyâdan cebren ve kahren dört kîseden mütecâviz akça ve yirmi mikdâr bârgîrlerini ahz eylediklerinden sonra işbu sene-i mübârekede Bıçaksız-oğlu Hüseyin ve kapusuz eşkıyâsından Hâtîb-oğlu Hasan ve sâ'ir on iki nefer bölükbaşılar sekiz yüzden mütecâviz seksen süvârî ile kazâ-i mezbûru basup bu def'a dahi yirmiden mütecâviz âdem katl ve hânelerini yağma vü gâret ve kesr-i 'ırz ve fesâdât-ı kabîhalarından perâkende vü perîşân

olmalarıyla rahmen li'l-fukarâ keyfiyyet-i hâllerini der-i devlet-medâra 'arz ve i'lâm idivir deyü ilhâh ve iltimâs ve hâl-i ber-minvâl-i meşrûh olduğuna sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin senin dahi 'ilmin muhît olmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî-şân mûcebince sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyh Cabbâr-zâde Mîr Mustafa dâme mecdühûsun sana hitâben emr-i şerîfim virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Rumili Kādî'askeri esbâk Dâmâd-zâde Mevlânâ Mehemmed Murâd edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehûnun havâss-ı humâyûnumdan ber-vech-i mâlikâne 'uhdesinde olan İskilib Kazâsı a'yânından İkiz-oğlu İbrâhîm nâm kimesne kendü hâlinde olmayup dâ'imâ fukarâyı tecrîm ile envâ'-ı zulm ü ta'addî ve fesâdı zâhir olduğuna binâ'en mukaddemâ rahmen li'l-fukarâ Konya Kal'ası'na kal'a-bendleriyçün İskilib Kādîsı'na ve Konya Kal'ası Dizdârı'na hitâben bâ-emr-i 'âlî-şân sâdır olup lâkin mezbûr İbrâhîm mütegalibeden olduğundan şer'-i şerîfe ve emr-i 'âlîye 'adem-i itâ'at birle firâr ve bulunduğu mahalde ahz ve mahall-i me'mûresine irsâl ile tenfiz-i emr-i 'âlî-şânıma mübâderet olunmak üzre emr-i şerîfim sudûrunu mevlânâ-i müşârün-ileyh bundan akdem 'arz-ı hâl ile inhâ ve istid'â ve mezbûr İkiz-oğlu İbrâhîm bulunduğu mahalde ahz ve mukaddemâ sâdır olan diğere emr-i 'âlî-şân mûcebince husemâsıyla terâfu'-ı şer' ve hakk-ı fukarâ ashâbına redd ü teslîm ve ihkâk ve merkûm İbrâhîm şer'-i şerîf ve emr-i 'âlî-şânıma 'adem-i itâ'at birle firâr ve ke'l-evvel fukarâyı zulm ü ta'addîden hâlî olmamağla merkûm İbrâhîm Konya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak içün siz ki voyvoda ve mevlânâ ve dizdâr-ı mûmâ-ileyhimsiz size hitâben işbu sene-i mübâreke evâhır-ı Rebî'u'l-âhırında emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhsin mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mûcebince merkûm İbrâhîm ve bâlâda mezkûr Hasan bulundukları mahalde ahz ve kal'a-i mezbûreye kal'a-bend ve vaz'-ı kal'a olundukları 'arz u i'lâm olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

Fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde 'arzlarıyla mukayyed olmak şartıyla utlâklarıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]190.

[s. 101/1]

Burusa Nâ'ibi'ne ve zikri âti keşîşin bulunduğu mahallin kâdisına hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân 'arz-ı hâl gönderüp Burusa metropolidi olan Melitos nâm râhibin taht-ı iltizâmında vâkı' Kaladar(?)nâm karye sâkinlerinden Rumro... Danil(?) nâm râhib kendü hâlinde olmayup kendü misüllü birkaç nefer refikleriyle yekdil ve beyne'r-re'âyâ ilkâ-yı fitne ve tahrîk-i fesâd eylemek 'âdet-i müstemirresi olduğundan şerri havfindan re'âyânın râhatları meslûb ve müstahikk-i te'dîb olduğun sebeb mesfûr Danil(?) karye-i mezbûre ve sâ'ir ol havâlîde bulunduğu mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis için Tersâne-i 'âmirende vaz'-ı zindân olunup ıtlâkıyçün patrik-i mesfûr tarafından istirhâm olmadıkça ıtlâkına müsâ'ade olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüğü ecilden vech-i meşrûh üzre zindâna vaz' olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i B [Receb] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 101/2]

Benefşe Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İnebahtı sâkinlerinden Maço-oğlu Hüseyin demekle ma'rûf kimesnenin İnebahtı mübâya'asından zimmetinde mâl-ı vâfir kalup edâda ... ve nakl ile sûret-i ta'annüd izhâr ve ol vechile te'dîbi muktezî olmağla ıslâh-ı nefis için bâ-fermân-ı 'âlî Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend olunup lâkin iki üç seneden berü mezbûrun ehl ü 'ıyâli garibân ve sefil ve ser-gerdân ve ahvâlleri diğer-gün ve her vechile tâ'ib ve müstağfir ve ıslâh-ı nefis idüp şâyeste-i 'inâyet olmağla hâllerine merhameten merkûm Hüseyin kal'a-i merkûmeden ıtlâk ve bâ-ma'rifet-i şer' kazâlar ahâlîsi ile beynlerinde hesâbı rü'yet ve zimmetinde her ne ki mâl-ı mîrî zuhûr ider ise 'an-nakd yed-i vâhidden edâ ve teslîm eylemek şartıyla sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ İnebahtı Muhâfızî vezîrim 'Âlî Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehû bir kıt'a mektûbuyla inhâ ve istid'â itmeğin vech-i meşrûh üzre müşârün-ileyhin iltimâs ve istid'âsına binâ'en ıtlâk olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

Mustafa.

[s. 101/3]

Anadolu'nun sol ve orta kollarının yemîn ve yesârlarıyla nihâyetine varınca vâkı' kazâların kudât ve nüvvâbı ve bu def'a Ocak'dan serdârlık umûrunun nizâmına me'mûr Ser-turnâyî 'Osmân zîde mecdühû ve zikr olunan sol ve orta kazâlarının ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri serdârları ve a'yân-ı vilâyet ve Ocak ihtiyârlarına ve mahall-i mezbûrda vâkı' kılâ' dizdârlarına hüküm ki;

Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri serdârlıkları bilâ-mektûb-ı Ocak mürasele ve buyruldu ile hilâf-ı emr-i 'âlî ve mugâyir-i kâ'ide-i mer'î zabt olunmayup mu'tâd olan Ocak'dan zabt mektûbları ahz ve beher üç ay temâmında tecdîd ve yâhûd ibkâ birle Ocağ-ı 'âmireye ez-kadîm îrâd ve tahsîs kılınan câ'izât-ı kadîmeyi edâ eylemelerini hâvî ve niçe şurût ve 'uhûdu muhtevî evâmir-i 'aliyyem irdâr ve irsâl ve cümleye tenbîh ve iş'âr olunmuşiken ekser mahallerin hilâf-ı emr-i 'âlî ve münâfî-i kâ'ide-i mer'î bilâ-mektûb serdârlığı zabt ve Ocağ'ın îrâd-ı mu'ayyenesi olan câ'izeyi vormeyüp mehâmm-ı serdârlığın ihtilâline bâ'is ve Ocağ'ın îrâdının kesr ü noksânına bâdî olmalarıyla ol makûle bilâ-mektûb-ı Ocak serdârlık zabt ve câ'iz-ı kadîmeyi vormeyüp Ocağ'ın îrâdının kesr ü noksânına bâdî olmalarıyla bir dürlü rızâ-yı 'aliyyem olmayup müddet-i vafireden berü bilâ-mektûb serdârlık zabt idenler cümle ittihâdlarıyla taharrî ve sicillâtında ihrâc ve hisselerine isâbet ve tahsîli lâ-büdd olan serdârlık câ'izi bekâyâları kayd-ı kadîmi üzre tahsîl olunması husûsuna îrâd-i 'aliyyem ta'alluk itmeğin imdi siz ki sâlifü'z-zikr orta ve sol kol kazâlarının kudât ve nüvvâbı ve a'yân ve ocak ihtiyârları bi'l-cümle iş erleri mûmâ-ileyhimsiz kazâlarınızda müddet-i vafireden berü ve mugâyir-i emr-i 'âlî ve münâfî-i kâ'ide-i Ocak bilâ-mektûb serdârlık zabt idenleri taharrî ve teftîş ve sicillâtdan ihrâc ve zimmetlerinde zuhûr ve tahsîli lâzım gelen serdârlık cevâ'izâtı bekâyâsını bi-eyyi vech-i kân temâmen tahsîl ve kabzına me'mûra teslîm ve edâda 'illet ve muhâlefet birle Ocağ'ın îrâdının noksânına bâdî hâlâta cesâret idenleri mübâşir ma'rifetiyle ahz ve te'dîb ve civâr kal'alara irsâl ve kal'a-bend ve zimmetlerinde olan câ'izeyi edâ eylemedikçe ıtlâklarından ittikâ ve ihtirâz ve hilâfından tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmağın mübâşir-i mûmâ-ileyh ta'yîn ile

irsâl olunmuşdur. Vusûlünde bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-rîz-i sudûr olan fermân-ı lâzımü'l-inkıyâdımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve ol makûle hilâf-ı fermân-ı 'âlî ve münâfî-i kâ'ide-i mer'î bilâ-mektûb serdârlık zabt ve câ'izesin edâ itmeyüp zimmetlerinde kalanları taharrî ve sicillâtdan ihrâc ve kayd-ı kadîmi üzre tahsîli lâzım gelen serdârlık câ'izâtı bekâyâlarını 'alâ eyyi vech-i kân temâmen tahsîl ve kabzına me'mûra teslim ve Ocak tarafına sevk ü tesyîre dikkat ve edâda muhelefet idenleri ma'rifetiniz ve mübâşir ma'rifetiyle muhkem te'dîb ve kal'a-bend ve zimmetlerinde olan Ocak mâlî câ'izâtı edâ eylemedikçe itlâklarından ve bir dahi bilâ-mektûb serdârlık zabt olunmamak ve beher üç ayda bir mektûbların tecdîd ve câ'ize-i kadîmelerin Ocağ'a edâ ve irsâl eylemeleri şartıyla gereği gibi nizâm-bend ve ifrağa ve sûret-i nizâmını ocak tarafına irsâle ikdâm-ı tâm eyleyüp hilâfından ittikâ ve ihtirâz eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin senden hıdmet ve umûr-ı serdârlığın nizâmını virmeğe liyâkat me'mûl olmağla sen dahi zikr olunan orta ve sol kol kazâlarına varup bilâ-mektûb-ı Ocak serdârlık zabt idenleri cümle Ocak ihtiyârları ma'rifetleriyle taharrî ve sicillâtdan ihrâc ve herkesin hissesine isâbet ve tahsîli lâzım gelen câ'iz-i bekâyâ bi-eyyi vech-i kân temâmen tahsîl ve Ocak tarafına sevk ü tesyîre bezl-i makderet ve edâda muhâlefet birle Ocağ'ın îrâdına kesr ü noksânına sebeb olanları gereği gibi te'dîb ve civârda olan kal'alara irsâl ve kal'a-bend ve fî-mâ-ba'd bilâ-mektûb serdârlık zabt olunmamak şartıyla nizâm-ı akvâya rabt ve sicillâta sebt ve sûret-i nizâmını i'lâmıyla Ocak tarafına tesyîre müsâ'ade ve hilâfından hazer ve mücânebet eyleyesiz ve siz ki sol ve orta kolda vâkı' kılâ'ların dizdâr-ı mûmâ-ileyhimsiz mübâşir-i mûmâ-ileyh tarafından vârid olan serdârları kal'a-bend eyleyüp zimmetlerinde olan câ'izâtı edâ eylemedikçe itlâklarından hazer eyleyesiz deyü Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû tarafından mühürlü mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

Evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 102/1]

Magosa Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Akzâ kudâtü'l-müslimîn Kayseriyye Kādîsı Mevlânâ es-Seyyid el-Hâc İbrâhîm 'Azîzî zîdet fezâ'ilehû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp sâbıkâ Niğde Müftîsi Fethi es-Seyyid 'Abdullâh'ın bundan akdem hakkında bühtân birle ashâb-ı ağrâzın inhâsına binâ'en bâ-fermân-ı 'âlî Magosa Kal'ası'na kal'a-bend olunup merkûmun hakkında olan inhâ ifk ü iftirâ ve vücûhla 'özü ve sezâ-vâr-ı 'inâyet ve şâyeste-i merhamet olduğunu bi'l-cümle Kayseriyye'de sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sikât-ı sahîhatü'l-kelimât kimesneler meclis-i şer' de ihbâr ve 'afv u ıtlâk olunmak recâsında oldukları bi'l-iltimâs 'arz ve Müftî-i merkumun sebîli tahliye ve ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fî'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince 'afv u ıtlâk olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 102/2]

Ber-vech-i mâlikâne Kengiri Sancağı mutasarrıfı vezîrim Seyyid Ahmed Paşa'ya ve Kayseriyye Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzûhûya hüküm ki;

Kengiri Sancağı'nda vâkı' Karacaviran Kasabası sükkânından Cenkçi-oğlu Hüseyin Ağa ve Hâcî Halîl-oğlu 'Abdurrahmân ve Serdâr 'Abacı Hâcî Mehmed ve Koca 'Osmân Beşe ve Hâcî Bekir Ağa Bey-oğlu Mustafa ve Denizlerin Câl Bekir ve serdengeçdi ağalarından 'Ömer 'Alemdâr ve Hasan Çâvûş-oğlu Ahmet ve Mollâ Ahmet demekle ma'rûf²⁰³ dokuz nefer kimesneler birbirleriyle yekdil ve harekât-ı nâ-hemvâreye tasaddî ve umûr-ı mühimme ile mürûr u 'ubûr iden ulaklara şetm ve niçe ebnâ-yı sebili ızrârdan hâlî olmayup ol vechile tekdîr-i 'ibâd ve ta'tîl-i mühimmeye bâdî oldukların sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin tarafına inhâ ve tahrîrât ile tarafından âdem tesyîr ve hezâr... ve bezl olundukda 'adem-i kabûl ile izhâr hûşuna itâle-i lisân eyledikleri ve bu tavr-ı nâ-bercâları Koçhisar ve Karacalar menâzillerinin ihtilâlini müceb idiğü vürûd iden iki kıt'a mektûblarında ve Karacavirân nâ'ibi 'arzında tahrîr ve te'dîbleri iltimâs ve merkûmûn bu vechile

²⁰³ "kimesneler" yazılmış, üstü çizilmiştir.

ızzâr-ı ‘ibâd ve ta’tîl-i mühimmeye bâdî ve ‘adem-i inkıyâd ile harekât-ı nâ-bercâya cesâret eyledikleriçün li-ecli't-te’dîb sâ’ire ‘ibreten Ocak'dan mübâşir ma‘rifetiyle ahz ve Kayseriyye Kal‘ası'na ırsâl ve kal‘a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu iftihârü'l-emacid ve'l-ekâbir bi'l-fi‘l Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa dâme ‘ulüvvühû i‘lâm itmeğîn i‘lâmı mücebince Ocak'dan mübâşir ma‘rifetiyle kal‘a-bend olunmaları bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene 1189.

Râmî.

Tekrâr kal‘a-bendleriçün Çavûşla emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Fî evâhur-ı Ş [Şa‘bân] sene [1]189.

[s. 102/3]

Seddülbahr Kal‘ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Ankara Kazâsı Nâ’ibi Mevlânâ el-Hâc ‘Abdullâh zîde ‘ilmühû mektûb gönderüp Ankara Sancağı'nda sâkin zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr cem‘-i kesîr ve cemm-i gafîr medîne-i Ankara'da meclis-i şer‘e varup medîne-i mezbûre sükkânından olup sâbıkâ livâ-i mezbûr alaybeyisi olan Mehemed Ağa dimekle ma‘rûf kimesne beldemizin hânedânından ma‘dûd ve ... ef‘âl ve evzâ‘ ve etvârından cümlemiz râzî ve şükrân ve hilâf-ı şer‘ bir ferde cevır ü ta‘addîsi yoğiken livâ-i mezbûr sükkânından bi-garaz eşîrrâ bu esnâda miralay-ı sâbık merkûmun hilâf-ı inhâ ifk ü iftirâyı mutazammın iştikâ ve el yevm firâr ve derûn-ı İstanbul'da ihtifâ üzredir deyü ifâde eylediklerine binâ’en mezkûr Mehemed Âsitâne-i ‘aliyyede bulunduğu mahalde çavûş mübâşeretiyle ahz ve Seddülbahr Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak üzre sâbıkâ çavûşbaşîya hitâben bir kıt‘a emr-i ‘âlî ısdâr itdirmeleriyle merkûm el-yevm beldemizde mevcûd ve Âsitâne'de ihtifâ üzredir deyü inhâları desîseye mebnî ve merkûm bu husûsda mağdûr olduğun bildirüp ‘afv u ıtlâk olunmak recâsına Der-‘aliyyeye i‘lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle nefsü'l-emr merkûm şühûr-ı vâfireden berü medîne-i merkûmede mevcûd olup bi'l-cümle takrirleri vakıa mutâbık hakîkaten mutâbık olmağla ol bâbda vâkı‘-ı hâli bi'l-iltimâs ‘arz eylediği ecilden fi-mâ-ba’d alaybeyiliği umûruna müdâhale eylememek ve karışmamak şurûtu ve

bayrağı altına serî'an varup isbât-ı vücûd eylemek vechile 'afv u itlâk olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene 1189.

Sabrî.

[s. 103/1]

Balçık ve Mankalya Kādîları'na ve husûs-ı âtî ol bâbda Ocak'dan mübâşir ve serdâr ve a'yân ve Tulca Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Mankalya'da a'yân ve serdâr olan serdengeçdi ağalarından yirmi beş sekbânların Mehmed Ağa dimekle ma'rûf kimesne öteden berü şekâvetle me'lûf olduğundan hakkında bi'd-defa'ât emr-i şerîfe sudûr idüp fesâda ictisâr eylediğinden infâz-ı emr-i şerîf mümkün olmayup merkûm bu hâlâtda öteden berü me'lûf olduğu vechile izhâr-ı şekâvet ve ahâlî-i fukarâya cevri eziyyet eylediğinden başka emr-i şerîfe ile vârid olan ulak ve hademe-i sâ'ireye tedârük ve ırkâb ve tesyîr olunan menzil bârgîrlerini mugâyir-i emr-i 'âlî İsakçı ve Harşova câniblerine imrâr ve hayvanâtın itlâfına bâdî ve fukarânın mağdûriyyetlerine bâ'is olduğun siz ki Balçık Kādîsı es-Seyyid Mehmed Emîn ve Mankalya Kādîsı Mustafa sâlim zîde fazlühumâsız başka başka 'arz ve ahâlî dahi inhâ ve rahmen li'l-fukarâ te'dîb olunmak istid'â ve mezbûrun keyfiyyeti vech-i muharrer üzre olduğunu Tatar Sadr-ı a'zamî Mahmûd dahi lisânen takrîr ve mezbûr Mehmed'in hakkında inhâ ve ifâde olunan mevâdd-ı vâkı'a mutâbık idüğü mülâhazadan ba'îd olmayup mezbûr Mehmed Ocak'dan ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Tulca Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend ve ba'dehû kal'a-bendi i'lâm olunmak bâbında siz ki Balçık ve Mankalya Kādîları ve mübâşir ve serdâr ve a'yân-ı vilâyet ve Tulca Kal'ası Dizdâr-ı mûmâ-ileyhimsiz size hitâben hükm-i humâyûnum sudûrunu müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî kılınmasıyçün iftihârü'l-emacid ve'l-ekâbir bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince Ocak'dan ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi siz ki Balçık ve Mankalya Kādîları ve mübâşir ve serdâr ve a'yân-ı vilâyet mûmâ-ileyhimsiz ma'rifetiniz ile mezbûr Mehmed'i 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Tulca Kal'ası'na irsâl ve sen ki Tulca Kal'ası dizdârı mûmâ-ileyhsin, mezbûr Mehmed

tarafına vusûlünde mezbûru kal'a-i mezkûrede kal'a-bend ve kal'a-bendi müş'ir Der-sa'âdetime 'arz ve bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firâr ından ve mahall-i âhara bir hatve tecâvüzüne izin ü ruhsat göstermekden be-gâyet mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene 1189.

Hasbî.

[s. 103/2]

Ber-vech-i mâlikâne Kengiri Sancağı mutasarrıfı vezîr es-Seyyid Ahmed Paşa'ya ve Kengiri Kal'ası Dizdârları'na hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin bu def'a Der-'aliyyeme tesyîr eylediğin tahrîrâtının mefhûmu ve Kengiri kâdîsının i'lâmı mazmûnunda Tosya Kazâsı a'yânı Şerîf-oğlu Seyyid 'Âlî Ağa demekle ma'rûf kimesneden Tosya sükkânından katlen vefât iden Ahmed'in deyni ve hukûk-ı sâ'ire iddi'â olunduğuna binâ'en emr-i şerîfimle Der-'aliyyemden ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle dîvân-ı Kengiri'ye ihzâr ve husemâsıyla huzûrunda lede't-terâfu' seksen beş ve altı senelerine mahsûben Tosya Kazâsı'na isâbet iden dört bin dört yüz keyl hinta mübâya'a behâsında on bin guruş ve seksen yedi senesine mahsûben livâ-i mezbûr mutasarrıfı müteveffâ Feyzullâh Paşa'nın imdâd seferiyyesinden kazâ-i mezbûra isâbet iden üç bin üç yüz doksan iki guruşu merkûm 'Âlî re'âyâdan tahsîl ve zimmetinde kaldığından başka seksen altı senesinden işbu sene-i mübârekeye gelince kendü nefsiyçün fukarâdan otuz dokuz bin sekiz yüz otuz dört guruş dahi tahsîl ve ahz itmekden nâşî gerek mâl-ı mîrî ve gerek hukûk-ı fukarâ cem'an elli üç bin iki yüz yirmi üç guruş makbûzu tahsîl ve mahallerine teslîm oluncaya değin Kengiri Kal'ası'nda kal'a-bend olunmak üzere sen ki müşârün-ileyhsin bundan akdem tesyîr eylediğin mektûb ve Kengiri Kâdîsı'nın i'lâmı mücebince işbu sene-i mübâreke evâ'il-i Cemâziye'l-âhırında sâdır olan emr-i şerîfime binâ'en merkûm 'Âlî kal'a-i mezbûreye kal'a-bend ve seferiyye-i mezbûreden zimmeti olan meblağ-ı mezbûru ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye atmış bir güne değin cânib-i mîrîye edâ eylemek üzere ve ashâb-ı hukûk dahi muslihûn tavassutuyla yedi bin beş yüz guruş ve katl mâddesi vârisleriyle üç yüz guruş ve bir kılıç ile mesâlih ibrâ-yı zimmet olunmağla mezbûr medîne-i Tosya'nın hânedân-ı

kadîmden şâyeste-i merhamet ve 'âtîfet olunduğuna binâ'en cerâ'im-i sâbıkâsı 'afv u itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eylediğin ecilden sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin iltimâsına binâ'en şurût-ı mezkûreyi ta'ahhüdü üzre îfâ eylemek vechile merkûm 'Âlî itlâk ve sebîli tahliye olunmak fermânım olmağın imdi sen ki dizdâr-ı merkûmsun ber-vech-i muharrer mûmâ-ileyhin iltimâsına binâ'en merkûm 'Âlî'nin şurût-ı mezkûreyi ta'ahhüdü üzre îfâ ve icrâ eylemek şartıyla cürmü 'afv olunmağla kal'a-i merkûmeden itlâk ve sebîli tahliye eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene 1189.

Râmiz.

[s. 103/3]

Bursa Mollâsı'na hüküm ki;

Dârü's-sa'âdeti's-şerîfem ağası nezâretinde olan evkâfdan Yenice-i Vardar'da vâkı' Gâzî el-Hâc Ahmed Bey Vakfı'na mütevellî olan Hasan Bey dimekle ma'rûf kimesnenin sû-i hâlini müş'ir Vodina ve Yenice-i Vardar hâkimlerinin i'lâmlarıyla ahâlînin iki kıt'a mahzarları vürûd, muktezâsını i'lâm eylemek üzre haremeyn müfettişine hıtâben sâdır olan fermân-ı 'âlîye imtisâlen her birine ba'de'l-nizâm merkûm Hasan'ın vakfın 'imâretini ta'tîl ve min külli'l-vücûh vakfı tahrîb itmekle tevliyyet-i merkûme kendüden ref' ve evvelâ 'atîka-yı vâkıfdan olup bundan akdem tevliyyet-i mezkûreye meşrûtiyyet üzre mutasarrıf olan müteveffâ Mehmed Bey dimekle ma'rûf kimesnenin sulbî-i kebîr oğlu Ahmed Bey dimekle ma'rûf kimesne vücûhla müstahikk olmağla tevcîh olunmak bâbında istid'â-yı 'inâyet eyledikleri bundan birkaç gün mukaddem i'lâm olunduğuna merkûm Hasan Bey Âsitâne-i 'aliyyemde olmağla vâkıf oldukda ref'-i ruk'a-i iştikâya ictisâr ile huzûr-ı Şeyhü'l-islâmîde te'dîb-i muktezi-i ef'âl ve akvâl ile tasaddîye(?) ibtidâr itmekle merkûmun te'dîbiyçün kıdvetü'l-'ulemâi'l-mütehakkikîn haremeyn müfettişi Mevlânâ es-Seyyid Necmi zîde 'ilmühû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince li-ecli't-te'dîb mahrûse-i Bursa'ya çâvûş mübâşeretiyile nefy ü iclâ olunmak içün emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

Edîb.

Vusûlünü müş'ir i'lâm vârid olmuştur.

Fî 23 B [Receb] sene [11]89.

[s. 104/1]

Rakka Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Haleb'de sâkin zümre-i yeniçeriyândan 'Abdülkâdir nâm kimesne Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl gönderüp mezbûrun bundan akdem sû-i hâli ihbâr olduğuna binâ'en bâ-fermân-ı 'âlî Rakka Kal'ası'na kal'a-bend olunup pîr ve ihtiyâr ve ahvâli dîger-gûn ve mahall-i merhamet olduğun bildirüp ol bâbda istid'â-yı merhamet itmeğin mezbûr 'Abdülkâdir fî-mâ-ba'd emvâl-i kolluk ve nizâm-ı serdârlığın terakkî ve ihtilâline dâ'ir hareketde bulunmamak ve kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmak şartıyla kefilî ahz ve Ağakapusu defterine kayd olunmağla eyyâm-ı mübârekeye merhameten 'afv ve itlâkıyçün emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince itlâk olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene [1]189.

Râsim.

[s. 104/2]

Limni Cezîresi naibine hüküm ki;

Rumili muhızrlarından Muhzır Ebû Bekir bundan akdem ba'zı cünhası sudûruyla bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî Limni Cezîresi'ne nefy ü tağrîb olunup hâlâ ıslâh-ı nefis ve tehzîb-i ahlâk eylediğin haber virdiklerinden mâ'adâ evlâd u 'ıyâli dahi perîşân olup istirhâm ve tazallüm-i hâl itmeleriyle muhızır-ı merkûm Ebû Bekir'in temâdî-i 'inâyet ve girye ve evlâd u 'ıyâlinin ahvâllerine merhameten Cezîre-i mezbûreden itlâk ve sebîli tahliye olunmak üzre bi'l-fi'l Rumili Kādî'askeri Es'ad-zâde Mevlânâ Seyyid Mehemed edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû i'lâm ve vech-i meşrûh üzre sebîli tahliye ve itlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-

enâm olan Sâlih-zâde Mevlânâ Mehemmed edâmAllâhu te‘âlâ fezâ’ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mûcebince sebîli tahliye ve ıtlâk olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]189.

[s. 104/3]

Ayaş Kādîsı'na hüküm ki;

Sen ki Ayaş Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyh el-Hâc Feyzullâh zîde fazlühûsun Sûdde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp kazâ-i mezbûra tâbi‘ Boğan-pelit nâm karye ahâlîleri meclis-i şer‘e varup karye-i mezbûre sâkinlerinden ihzâr itdikleri Şerîfe ‘Âişe nâm hâtûn muhızırında mezbûre Şerîfe ‘Âişe karyelerinde sâkine olup kendü hâlinde olmayup hadîdül-lisân ve şerîre olduğundan herkese ıtâle-i lisân ve kesr-i ‘ırz ve lisânından herbirlerinin emniyeti ve râhatları olmamağla mezbûre Şerîfe ‘Âişe karye-i merkûmeden ihrâc [ve] vatan-ı asliyesine nefy [ü] iclâ olunmak bâbında hükm-i humâyûnum virilmek recâsına vâkı‘-ı hâli bi’l-iltimâs ‘arz eylediğin ecilden vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]189.

[s. 104/4]

Karaferye Kādîsı'na Platimana Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Karaferye Kazâsı ahâlîleri üzerlerine edâsı lâzım gelen ‘avârız ve sâ’ir evâmir-i ‘aliyyemle vârid olan tekâlifî edâya râzîler iken medîne-i Karaferye sükkânından el-Hâc ‘Âlî-zâde Kara Ahmed Ağa dimekle ma‘rûf kimesne fukarâyı musallat ve kendi nefsiyçün emr-i vâfirden ziyâde yüz kîseden mütecâviz akça tevzî‘ ve tahsîl eylediğinden mâ‘adâ ehl-i garaza gamz ile yetmiş kîse akça ashâbı hasâra giriftâr ve Arnavud tâ’ifesinden bin guruh rüşvet ahzıyla fukarâyı basdurup ahâlîyi harâb ve ceberût eşkıyâsına ‘iânet ile evlâd u ‘ıyâllerini esîr misüllü giriftâr-ı meşâkk eyledi deyü iştikâ olundukda mezbûr mahallinde ta‘yîn-i mâdde iden husemâsıyla terâfu‘-ı şer‘ ve lede’s-sübût emvâl-i fukarâ-i tahsil ve ashâbına ba‘de’l-istirdâd Platimana Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim sâdır ve Sadr-ı a‘zam-ı

mua‘zzamadan başısı(?) Hasan zîdet kadrühû mübâşeretiyle medîne-i mezbûre mahkemesine lede'l-vusûl merkûm Kara Ahmed huzûr-ı şer‘e ihzâr ve medîne-i merkûmede mevcûd ‘ulemâ ve sulehâ ve e‘imme ve hutabâ ve ashâb-ı çiftlikân ve re‘âyâ ve ... kassâbbaşları ve sâ‘ir ahâlî hâzır oldukları hâlde muvâcehelerinde feth ü kırâ‘at ve hukûk-i münîfî i‘lan ve işâ‘at olundukda havâlîlerinde “*beldemizin umûr husûsunu rü‘yet ider bir kusurum olmamakdan nâşî iki seneden berü memleketimizin vukû‘ bulan umûrunu merkûm Ahmed Hüseyin rü‘yet ve kazâmızın vâkı‘ olan masrûfâtını tevzî‘de cümlemizin ittifâk-ı ma‘rifetimiz muntazam olarak masrûfâtın herbiri ta‘yîn-i mâddesi ve müfredâtıyla defter olunup ba‘dehû meclis-i şer‘de kırâ‘at ve makbûlümüz oldukdan sonra ma‘rifet-i şer‘ler tevzî‘ ve tanzîm idüp bu ana değin merkûm Ahmed gerek kendü nefsiyçün ve gerek ehl-i garaz tâ‘ifesine gamz ile bizlerden bir pâre aldığı olmayup ve zimmetinde bir akça ve bir habbe alacağımız olmadığından başka²⁰⁴ eşkiyâya mehîn ve fukarâ zu‘afâyâ mu‘în olup her dürlü evzâ‘ ve etvârından hoşnûd ve şükrân üzre iken kasabamızdan hakkında ifk ü iftirâyı mutazammın iştikâ iden birkaç nefer eşirrâ ve mezbûr re‘âyâ-yı kazâ-i fukarâyı ta‘cîz ve tekdîrdir” deyü herbiri alâ-tarîki‘ş-şehâde huzûr-ı şer‘de ihbâr ve merkûmun zimmetinde[s. 105] “zimmetinde alacağım vardır” deyü ta‘yîn-i mâdde ider bir kısım zuhûr itmeyüp hakkında iştikâ olunan mevâdd-ı nihâde mahz olduğu nümâyân olmağla hâline ve evlâd u ‘ıyâline merhameten kal‘adan ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu sâbık Selânik Sancağı mutasarrıfı sadr-ı esbâk vezîrim Mehemmed Paşa iclâlehûnun Der-‘aliyyeme vürûd iden mektûbunda ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin i‘lâmında tahrîr ve istid‘â olunmağla mazmûnları virilen emr-i ‘âlînin kaydı bâlâsına şerh virilüp mezbûr Ahmed ıtlâk olunmak içün fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.*

Evâhır-ı B [Receb] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 105/1]

Hâssa Bostancıbaşı'ya ve Aynaroz Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

²⁰⁴ “başka” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Bostaniyîn-ı Hâssa Ocaklığı olan Aynaroz Cezîresi'nde mütemekkin ruhban ve keşişân gelüp cezîre-i mezbûrede vâkı‘ Kastamonit Manastırı'nın râhibi Papa Danil Papa ‘Avzil? nâm râhib ile yekdil ve tezvirâta sâlik ve sâkin olduğu manastır-ı merkûmu terk ve Der-‘aliyyeme gelüp serseri geşt ü güzâr idüp cezîre-i mezbûreye vârid olan imdâd-ı seferiyye ve tekâlif-i sâ’ireden manastır-ı merkûma isâbet iden zâbitleri ma‘rifetiyle ahz eylemediğinden başka kimesneyi dahi edâsına tevekkül(?) itmeyüp umûr-ı manastır ta‘tîl ve nizâm-ı kadîmlerinin ihtilâline bâdî olduğun mukaddemâ inhâ ve râhib-i mesfûrlar Ocak'dan mübâşir ma‘rifetiyle irsâl ve manastırda ikâmet itdirilmek bâbında istid‘â eylediklerin bostancıbaşı-yı esbâk i‘lâm itmekle i‘lâmı mücebince mübâşir ma‘rifetiyle mahalline irsâl ve manastır-ı mezbûrda ikâmet itdirilmek için seksen yedi senesi evâsıt-ı Rebî‘u'l-âhırında emr-i şerîf sâdir olmuştur. Mugâyir-i emr-i ‘âlî Âsitâne'ye firâr ve manastır-ı mezbûrede ikâmet eylememekden sebep mukaddemâ sâdir olan emr-i şerîf mücebince mesfûrlar mahalline irsâl ve manastır-ı merkûmede ikâmet itdirilmek bâbında mahdûd hükm-i humâyûnum recâ ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca‘at olundukda târîh-i mezbûrda ber-vech-i muharrer emr-i şerîf virildiği mastûr ve mukayyed olunmuştur. Mukaddemâ sâdir olan emr-i şerîfim mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B [Receb] sene 1189.

Kelâmî.

[s. 105/2]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan el-Hâc Mehmed dâme mecdûhûya ve Resmo Kādîsı'na hüküm ki;

Resmo ahâlîlerinden olup el-yevm Âsitâne-i sa‘âdetimde mevcûd olan ‘Osmân Bölükbaşı ve Mazlûm-oğlu İbrâhîm nâm kimesneler sâbıkâ Resmo Mutasarrıfı Yûsuf Paşa'nın taraf-gîrleri olduklarına binâ'en hâlâ Resmo Mutasarrıfı İbrâhîm dâme ikbâlehûnun Resmo'dan ‘azli ve mûmâ-ileyh Yûsuf Paşa'nın nasbı irâdesiyle ihtilâl-i memlekete bâdî harekete ictisâr eyledikleri bu def‘a Resmo mutasarrıfı Muhâfızı mûmâ-ileyh İbrâhîm Paşa tarafından der-i devlet-medârıma inhâ ve memleketlerine nefy ü iclâları istid‘â olunup bu misüllü ihtilâl-i memlekete cesâret

ve ahâlî ve re‘âyâyı bî-huzûr idenler te’dîb olunmak sâ’irlerine mûcib-i ‘ibret olmağla imdi merkûmlar çâvûş mübâşeretiyle ahz ve Der-sa‘âdetime getürmek üzere çâvûş-ı merkûma tenbîh ve ihtimâm eylemek fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûrları ta‘yîn olunan çâvûş-ı merkûm mübâşeretiyle ahz ve Resmo'ya nefy ü iclâ eyleyesiz ve sen ki Resmo kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde merkûmları Resmo'da ikâmet ve bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara ruhsatdan mücânebet ve vusûllerini çâvûş Der-‘aliyyeme tahrîr ve inhâya mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]189.

Râmî.

Merkûm İbrâhîm esnâ-yı râhda firâr idüp ‘Osmân Bölükbaşı lede'l-vusûl bermûceb-i emr-i ‘âlî mahall-i âhara hareket eylememek üzere tenbîh olundukda nâtık Resmo nâ’ibi Feyzullâh Efendi'nin vârid olan ‘arzın mazmûnu.

Fî 18 L [Şevvâl] sene [11]89.

[s. 105/3]

Nevşehir Kâdîsı'na hüküm ki;

El-Hâc Hasan nâm kimesne Der-sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp bunun akrabasından Ahmed nâm kimesne müddet-i medîdeden berü Karahisar-ı sâhib Kazâsı'nda sâkin ve kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed ve kimesneye hilâf-ı şer‘-i şerîf ta‘addîsi yoğiken ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesneler mücerred tecrim ve tekdîr ve garaz-ı nefsâniyyelerin icrâ sevdâsıyla ahâlî-i kazâ-i mezbûr lisânından olmak üzere merkûm Ahmed için kendü hâlinde olmayup ehl-i garaz ittifâk ve dâ’imâ müsvedde ile bî-cürm kimesneleri gamz ve tecrîm ve envâ‘-ı mezâlîme tasaddî ve ol vechile ahvâlleri dîger olduğun inhâ ve vatan-ı aslîsi olan Ürgüb Kasabası'na nefy ü iclâsı istid‘â olunduğuna binâ’en merkum Hânî Ahmed bâ-fermân-ı ‘âlî çâvûş mübâşeretiyle kasaba-i mezbûreye nefy ü iclâ olunmağla gerek merkûmun ve gerek Karahisar'da sâkin ‘ıyâl ü evlâdının ahvâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp merkûmun cürmü ‘afv ve kasaba-i merkûmdan itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â eylediği ecilden fî-mâ-ba’d ‘arz olunan töhmetden bulunmamak ve

kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olmak şartıyla eyyâm-ı mübâreke hürmetine ‘afv u itlâk olunmak için emr yazılmışdır.

Evâ’il-i Ş [Şa‘bân] sene 1189.

... *emr yazılmışdır.*

Târîh-i mezbûrda.

[s. 106/1]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda Çâvûşbaşı el-Hâc Mehemed Dergâh-ı mu‘allâm ve İnöz Kādîsı'na hüküm ki;

Sakız Cezîresi'nde vâkı‘ kurâ-i mastaki Mukâta‘ası re‘âyâları taraflarından rikâb-ı kâm-yâb-ı Husrevâneme ref‘ ve takdîm olunan dört kıt‘a ‘arz-ı hâlleri mefâhiminde ez-kadîm üzerlerinde edâsı lâzım gelen ‘âidât ve rûsûmât ve sâ’irlerin kabzına me’mûra edâ eylediklerinden sonra ziyâde nesne mutâlebesiyle rencîde olunmaları iktizâ itmez iken bundan akdem mukâta‘a-i mezbûr voyvodası olan Hasan Ağa dimekle ma‘rûf kimesne mukâta‘a-i mezbûreyi yedi sene ‘ale’t-tevâlî zabt ve rûsûmât ve ‘avâidât-ı mu‘ayyenelerin ahz ve istîfâ itmişiken binden mütecâviz sakız eşcârını kat‘ ve bi-gayri hakkın cerîme nâmıyla dahi doksan yedi kîse ahz eyledi deyü inhâ ve iştikâ ve voyvoda-i merkûm ile lede’t-terâfu‘ cerîme nâmıyla aldığı meblağ kendüden tahsîl ve ashâbına edâ vü teslîm ve şâkîlerinden olup mahbûs olan kocabaşılarının dahi sebîlleri tahliye olunmasını tahrîr ve istid‘â ve Cezîre-i mezkûrede vâkı‘ mastaki ve resm-i ispençe ve re‘âyâ-yı kurâ-i Mastaki ve tevâbi‘i mukâta‘ası sadr-ı sâbık düstûr-ı mükerrem ve mu‘azzam müş‘ir-i mufahham ve muhterem vezîrim ‘İzzet Mehemed Paşa edâmAllâhu te‘âlâ iclâlehû ile Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşılarında el-Hâc Halîl dâme mecdühû ve hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûnumdan Mehemed Sa‘îd zîde mecdühû ve şerîk-i²⁰⁵ sâ’irelerinin mâlikâne ‘uhdelerinde olduğu ba‘de’l-ihrac husûs-ı mezkûr mâlikâne mutasarrıflarından isti‘lâm olundukda mukâta‘a-i mezbûre karyelerinden başka sâ’ir karyelere sakız fidanı dikmek memnû‘âtdan iken içlerinden ba‘zıları âhar mahalle fidan diküp hilâf-ı şurût mukâta‘a-i hâsıl eyledikleri sakızlarını hufyeten fûrûht ve mîrî sakızın

²⁰⁵ “şîrk” yazılmıştır, biz manaya uygun olarak metne “şerîk” olarak ekledik.

fürûhtu ta'tîline bâ'is ve nizâm-ı mukâta'anın ihtilâline bâdî olduklarına binâ'en o makûle hâricde olan fidanları kat' ve nizâma rabt ve fî-mâ-ba'd mukâta'a-i merkûmeye dâ'ir iştikâ dâ'iyesinde olanların şikâyetlerine 'adem-i i'tibâr birle kendüleri te'dîb olunmak üzre mahallinde cümle ma'rifetleriyle mukâvele ve hüccet-i şer'îye ve ...tormenta(?) ta'bîr olunur sened ahz olunmuşken bu esnâda Mesta nâm karye sâkinlerinden Yorgi Bana? nâm zimmî bir takrîb Âsitâne-i sa'âdetime gelüp kocabaşı vekîllerinin haberleri olmaksızın birkaç nefer Sakızlu eşirrâ-i kefere cem've hilâf-ı inhâ iştikâ ve ihtilâl-i nizâma bâ'is oldukları cihetden mesfûrlar bulundukları mahalde ahz u te'dî olunmaları zımnında bu def'a dahi tekrâr i'lâm-ı şer'î ve Rûmî hatt ile bâ-'arz-ı hâl istirhâm olunmağla mesfûr Yorgipena ve 'avenesinden birkaç neferi te'dîb olunmadığı sûrette mukâta'a-i mezkûre külliye muhtell olacağını serd ve beyân iderek mezkûr Yorgi ve 'avenesinden Francalacı Kambur ve Tirekli Kostandi nâm zimmîler bulundukları mahalde ahz ve diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmaları mâlikâne mutasarrıfları mûmâ-ileyhimâ ve el-Hâc İbrâhîm ve Mahmûd ve vezîr-i müşârûn-ileyhin kapu kethüdâsı el-Hâc İsmâ'îl zîde mecdûhum i'lâm eylediklerine binâ'en ol bâbda emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l baş-defterdârım el-Hâc Mehemmed Recâyî dâme 'ulüvvühü i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince mezkûr Yorgi ve 'avenesinden Francalacı Kambur ve Tirekli Kostandi ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle İnöz'e nefy ü iclâları fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından ta'yîn olunan [...] Çâvûş zîde kadrühü ma'rifetiyle mesfûrûn üç nefer zimmîleri bulundukları mahallde ahz ve İnöz 'e nefy ü iclâ itdiyesin ve sen ki İnöz kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mesfûrûn üç nefer zimmîler çâvûş-ı mûmâ-ileyh mübâşeretiyle vusûllerinde İnöz'de menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf itlâk u firârlarından mücânebet ve vusûllerini Der-'aliyyeme i'lâm u inhâya mübâderet eylemen içün fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Evâhır-ı B [Receb] sene [1]189.

Hasbî.

Vusûlünü müş'ir i'lâmı vârid olmuştur.

Fî 16 Ş [Şa'bân] sene [11]89.

[s. 106/2]

Uşak Kādîsıyla zikri câ'î Kızılcasöğüd Karyesi vâkı' olduğu kazânın Kādîsı'na ve Der-'aliyyemden mübâşir ta'yîn olunan [...] zîde mecdühûya ve Antalya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Bi'l-fi'l Dâr'u-sa'âdeti's-şerîfem ağası Beşîr Ağa dâme 'ulüvvühû 'arz gönderüp nezâretinde olan evkâfdan İstanbul'da vâkı' Nûr-ı 'Osmânî demekle şehir Hüdâvendigâr-ı esbâk merhûm ve mağfûrun-leh Sultân 'Osmân Hân tâbe serâhânın evkâfı mukâta'âtından Hemşîre-i muhteremem Esmâ Sultân dâmet iffetühânın mâlikâne 'uhdesinde olan Uşak ve tevâbi'i mukâta'asının ahâlî ve re'âyâsı vücûh-ı mezâlim ve ta'addiyâtından masûn ve âsûde-i hâl üzreler iken civârlarında kâ'in karye-i Kızılcasöğüd ... sükkânından Çorbacı-oğlu 'Abdülkâdir nâm şekâvet-pîşenin umûr-ı vilâyete karışdırılmamak bâbında bundan akdem emr-i 'âlî sâdır olmuşiken merkûm 'adem-i itâ'at birle kemâ fi's-sâbık hilâf-ı marzî hareket ve gûnâ-gûn fezâhati müzdâd olduğundan mukâta'a-i mezbûrun ihtilâline ve ahâlînin ızdırâb hâllerine bâdî olduğu bu def'a i'lâm olunmağla merkûm fi nefsi'l-emr dâ'imâ kendü hâlinde olmayup Dergâh-ı 'âlî kapucubaşlarından hâlâ Uşak voyvodasını bilâ-mûceb tekdîrden ve ahâlîsini tahrîk ve ifsâddan hâlî olmadığı zâhir olduğuna binâ'en fukarâyı himâyeten ve mukâta'ayı sıyâneten i'lâm ve istirhâm olunduğu üzre mezbûr ıslâh-ı nefis oluncaya değin Antalya kal'ası'na kal'a-bend eylesiz ve mazarratı men' ü def' olunmasıçün bâ-takrîr 'arz olundukda merkûm Çorbacı-oğlu 'Abdülkâdir sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetinle ahz ve ıslâh-ı nefis oluncaya değin [Antalya] kal'ası'na kal'a-bend olunup ağa-yı müşârûn-ileyhin 'arzıyla emr-i 'âlî sâdır olmadıkça sebîli tahliye olmamak bâbında siz ki mûmâ-ileyhimsiz size hitâben emr-i şerîfim virilmek recâsın 'arz itmeğîn vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Edîb.

[s. 107/1]

Niğde Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Bu def'a Niğde ve Bor nâ'ibleri tarafından Der-'aliyyeme tevârüd iden i'lâmlarında Bor Kazâsı ahâlîlerinin bir kıt'a mahzarlarında bundan akdem katılan fevt olan K r İsmâ'il'in Niğde Sancağı'nda olan bekâyâ-yı kâime-i sâ'iresinin 'adem-i tahsîli husûsunda Niğde müfettişi olan el-Hâc Mehemed ve mütesellim-i sâbık 'Abdî ve Kilisehisar Kazâsı sükkânından 'Âlî Efendi-oğlu Seyyid Mustafa ile ittifâk ve itlâf eyledikleri mâl ve mel'anetlerini setr için ashâb-ı zimem yedlerine hilâf-ı vâkı' ba'zı sened i'tâ birle bekâyâ-yı mezkûrenin edâsında muhâlefet üzre oldukları mübâşiri tarafından lede'l-inhâ merkûm Seyyid Mustafa'nın Niğde Kal'ası'na kal'a-bend ve Müftî-i merkûm dahi fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup tahsîlât-ı mîriyyenin ta'tiline bâdî harekâtıdan keff-i yed ve bundan sonra dahi mütenebbih olmaz ise te'dîb olacağı icrâ olunmak için Der-'aliyyeme 'arz u i'lâm olunmak bâbında sâdır olan emr-i şerîfîm çâvûş mübâşeretiyle mahalline lede'l-vürüd merkûm Seyyid Mustafa eğerçe kal'a-i merkûmeye vaz' olunur iken mezbûr Seyyid Mustafa Anadolu kudâtından muttakî ve perhiz-kâr ve 'ilm ü fazl ile ârâste, diyânet ile pîrâste ve dâ'imâ fukarâyâ 'iânet ve eşirrâ ve eşkıyâyı kat'â dikkat üzre olup hakkında olan tahrîrât garaza mebnî olmağla merkûmun kal'a-i mezbûreden itlâk ve sebîli tahliye olunmasını tahrîr ve iltimâs ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz ahkâm-ı kuyudâta mürâca'at olundukda husûs-ı mezbûre mukaddemâ mübâşir ta'yîn olunan çukadâr-ı Sadr-ı a'zamî İbrâhîm'in bundan akdem vârid olan tahrîrâtına binâ'en işbu sene-i mübâreke evâ'ili Cemâziye'l-evvelîsinde ber-vech-i muharrer emr-i şerîfîm virilmekle mastûr ve mukayyed olunmağın bu sûret merkûm Seyyid Mustafa'nın kal'adan itlâk ve sebîli tahliye olunmak üzre yine Dîvân-ı humâyûnumdan emr-i şerîfîm tahrîri iktizâ eylediğın bi'l-fî'l başdefterdârım olan el-Hâc Mehemed Recâyî dâme 'ulüvvühû bâ-takrîr inhâ itmekle takrîri mûcebince mezbûr Seyyid Mustafa fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup vazîfesinden hâric bu misillü umûr-ı mîriyyeye müdâhale itmemek şartıyla itlâk ve sebîli tahliye olunmak fermânım olmağın imdi sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin şurût-ı merkûme ile mezbûr Seyyid Mustafa'nın cürmü 'afv olunmağla kal'a-i merkûmeden itlâk ve sebîli tahliye eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 107/2]

Eğriboz Muhâfız Vezîr'e ve Kızılhisâr Kādîsı'na ve Benefşe Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki Kızılhisâr kādîsı Mevlânâ es-Seyyid Mürtezâ zîde fazlühûsun Sûdde-i sa'âdet mektûb gönderüp Kızılhisâr sükkânından Zobu-oğlu Ahmed ve rüfekâsı 'Ömer Ağa ... ve Mehemmed bin Ahmed Sûhte ve Tahta-oğlu Mustafa nâm kimesneler yüz seksen senesinden berü fukarâ-i ra'yyete ta'addîden hâlî olmadıklarına binâ'en keyfiyyet-i mefsedetleri mukaddemâ iştikâ olundukda mübâşir ma'rifetiyle ahz ve Benefşe Kal'ası'na kal'a-bendlerini hâvî emr-i şerîfim sâdır olmuşiken 'adem-i itâ'at ve kal'a-i mezbûreye gelmekden imtinâ' ve evvelkinden ziyâde 'aceze ve mesâkine tasallut ve tecâvûze ibtidâr üzre olmalarıyla rahmen li'l-'ibâd mezbûrlar Benefşe Kal'ası'na tesyîr ile şerr ü mazarratları men' ü def' olunmasını ba'de'l-'arz mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mücebince mübâşir ma'rifetiyle merkûmlar 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend olunmalarıçün sâbıkâ Eğriboz muhâfızına hitâben yüz seksen yedi senesi evâhır-ı zilhiccesinde emr-i şerîfim sâdır olmuşiken merkûmûn fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olmak üzre ıtlâk olunmalarıyla mezbûr Zobu-oğlu Ahmed yine ıslâh-ı nefis itmeyüp rüfekâsı mezbûrûn ile şekâvetleri müzdâd olduğundan başka cümlelerin hoşnûd oldukları kal'a-i mezbûre dizdârı Mehemmed'in dizdârlığını bezl-i irtişâ ile kendü üzerine itdirüp ve kendüye mu'în olan zalemeyi mütesellim nasb 1 ve fukarâyı hilâf-ı şer'-i şerîf ve bi-gayri hakkın tecrîm ve birkaç re'âyâ kendü umûrları ve yedlerinde olan emr-i 'âlîyi tecdîd içün Âsitâne'ye geldiklerinde “*benden şikâyet için gitmişler*” deyü ol tarafda olan hânelerini basup ve dükkânlarından olan metâ'larını ve bâğ u bağçeleri mahsûlâtını ve koyun ve katır ve sâ'ir eşyâlarını gasben ahz ve 'ıyâl ü evlâdlarını darb-ı şedîd ile darb ve konağına götürüp yedi kîseden mütecâviz emvâl ü eşyâların yağma vü gâret ve hetk-i 'ırz ve bunun emsâli zulm ü ta'addîsinin nihayeti olmayup hâlleri dîger-gün olduğun mukaddemâ inhâ ve Kızılhisâr nâ'ibi huzûrunda terâfu'-ı şer' ve ashâb-ı hukûkun hakları istirdâd ve ihkâk-ı hakk olundukdan sonra Benefşe Kal'ası'na kal'a-bendleriçün işbu sene-i mübâreke evâ'il-i Rebî'ü'l-evvelinde emr-i şerîfim sâdır olmuşiken mezbûrlar 'adem-i itâ'at birle firâr ve tenfîz-i emr-i 'âlî imkânda olmayup

ahvâlleri dîger-gûn olduklarını kazâ-i mezbûrdan ‘ulemâ ve sulehâ ve e’imme ve hutabâ ve ağavât ve zâbitân ve re‘âyâ ve berâyâ mahzarlarıyla inhâ ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin sen dahi mahzarlarını musaddak emr-i şerîfîm virilmek recâsına vâkı‘-ı hâli bi’l-iltimâs ‘arz ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre târîh-i merkûmda emr-i şerîfîm virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfîm mûcebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [1]189.

Fâhir.

Tekrâr emr yazılmışdır.

Fî 28 L [Şevvâl] sene [1]189.

[s. 107/3]

Kars'da Yeniçeri Zâbiti Kulkethüdâsı esbâk Seyyid Halîl zîde mecdühû ve Kemah Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kars sâkinlerinden serdengeçti ağavâtından Yetmiş dokuz Cemâ‘atın Bâr-sadak(?) Ağası Hasan Ağa ve Yörük Hasan Ağa dimekle meşhûr kimesneler bir takrîb hidmetkârlarıyla serserî geşt ü güzâr ve Ahîsha cânibde ve bir hatunu hilâf-ı şer‘-i şerîf katl ve eşyâsını gasb ve kerîmesin ahz ve Erzincan tarafında fûrûht ve firâr ve hidmetkârlarından ahz olunan Yeman nâm şakî lede'l-istintâk ifrâr eylediği Kars kâdîsının i‘lâmından müstebân olmağla mezbûr Bâr-sadak(?) Ağası Hasan öteden berü zümre-i eşkıyâdan olup mukaddemâ dahi kal‘a-bend olunmuşiken firâr eylediğini ve bu def‘a ahz ve kâ‘ide-i Ocak üzre ol tarafda başçâvûş Hüseyin'e tesyîr olundukda esnâ-yı râhda Tezkereci İbrâhîm Efendi dimekle ma‘rûf kimesnenin konağına firâr eylediğın sen ki Kars Yeniçeri zâbiti mûmâ-ileyhsin Seyyid Hacı Halîl zîde mecdühûsun tahrîr ve li-eclit-te’dîb ve Kemah Kal‘ası'na irsâl ü kal‘a-bend olunmak bâbında emr-i ‘âlî sudûrunu istid‘â ve merkûmânın ol vechile hilâf-ı şer‘-i şerîf harekâtları çendan münâsip olmayup te’dîbleri mühimm olmağın ikisi dahi te’dîb ve sâ‘ire ‘ibreten Kars Kal‘ası'ndan tahrîk ve Kemah Kal‘ası'na irsâl olunmak için emr-i şerîfîm sudûrunu bi’l-fi’l Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ağası olan

Mustafa Ağa dâme ‘ulüvvühû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Kars Yeniçeri zâbiti mûmâ-ileyhsin ma‘rifetinle merkûmân Bâr-sadak(?) Ağası Hasan ve Yörük Hasan'ı Kars Kal‘ası'ndan tahrîk ve Kemah Kal‘ası'na irsâl ve sen ki Kemah Kal‘ası dizdâr-ı merkûmsun merkûmân tarafına vusûllerinden kal‘a-i mezbûrede li-ecli't-te'dîb kal‘a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâk u firarlarından ve mahall-i âhara bir hatve tecâvüzlerine ruhsat ve cevâz göstermekden mücânebet eylemen bâbında

Evâ'il-i Ş. [Şa'bân] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 108/1]

İnöz Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh es-Seyyid Mehemmed zîde ‘ilmühûsun bu def‘a Der-‘aliyyeme vârid olan i‘lâmında Devlet-i ‘aliyye-i ebediyyü'l-istimrârımla Rusya Devleti beyninde mün‘akid olan musâleha şurûtunda Rusya Devleti'nde kendü îrâdâtıyla tanassur iden müslimîn ve Devlet-i ‘aliyyemde hüsn-i rızâlarıyla din-i İslâm'ı kabûl idenlerden mâ‘adâ giriftâr-ı kayd-ı esîr olanların mecmû‘u bilâ-semen ve bi-gayr arz âzâd u istirdâd olanları münderic ve meşrût olduğundan başka elli üç târîhinde dahi Rusyalu ve Potkalı Kazağı ve Lehlülerden mâ‘adâsına semen virilmediğine²⁰⁶ binâ‘en ba‘d-ezîn sahîh Rusyalu ve Potkalı Kazağı ve Lehlülerden gayrı Eflâk ve Boğdanlu ve Moralu ve cezâyir-i sâ‘ire üserâsından millet-i asliyyelerinde kaldıkları sâbit olanlar içün fî-mâ-ba‘d semen nâmına bir akça virilmeyerek mecmû‘unu istihlâs ve istirdâd ile ihtimâm u dikkat olunmak bâbında bundan akdem²⁰⁷ mu‘ahharan şeref-sudûr bulan emr-i şerîfim medîne-i İnöz mahkemesine lede'l-vusûl cümle muvâcehesinde kırâ‘at ve mazmûn-ı itâ‘at-makrûnu i‘lân ve işâ‘at oldundukda medîne-i mezbûre re‘âyâları yedlerinde üç nefer Moralu esîr olduğu bi'l-ihyâ tahrîr ve tastîr²⁰⁸ olunmuş ancak i‘lâmından re‘âyâ yedlerinde mevcûd olan üç nefer mesfûrûn Moraluların ber-mantûk-ı emr-i ‘âlî redd

²⁰⁶ “virilmesine ve virilmesine” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁰⁷ “müceddeden” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁰⁸ Metinde önce “tasdir” imlası ile yazılmış, sonradan üstü çizilerek düzeltilmiştir.

olunduğu müstefâd olmamağla eğer mesfûrlar rızâlarıyla din-i İslâm'ı kabûl itmeyüp millet-i asliyyelerinde muzmer olanlardan iseler mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mûcebince bilâ-semen redd ve ıtlâk ve keyfiyyet tekrâr i'lâm olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer medîne-i merkûmda re'âyâ yedlerinde mevcûd olan üç nefer Moralu üserâ eğer istirdâd olmamış ise mesfûrları huzûr-ı şer'e ihzâr ve bil-istintak kendü hüsn-i rızâlarıyla din-i İslâm'ı kabûl eylemeyüp millet-i asliyyelerinde oldukları ikrâr ile sâbit oldukda mesfûrları bilâ-ta'allül ve bi-gayr-ı semen kayd-ı üserâdan tahlîs ve istirdâd ile keyfiyyeti Der-'aliyyeme tekrâr i'lâma mübâderet ve hilâf-ı emr-i şerîf ve mugâyir-i 'ahidnâme-i humâyûn hareket vukû'undan hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 108/2]

Anadolu Vâlisi'ne, Ankara Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

'Âişe Sultân zîde iffetuhâ ve 'ismetuhânın hâssı mülhakâtından Beypazarı ve tevâbi'âtından Karahisar-ı Nallu Kazâsı'nda vâkı' olan karyesinden Derdere-oğlu Hâcî Mustafa ve Kuruca Karyesi'nden Hâtîb Hâcî Ahmed ve 'Öşürler Karyesi'nden Aktaşlı-oğlu İbrâhîm ve Kavacık Karyesi'nden Hasan 'Âlî-oğlu 'Âlî Bey dimekle ma'rûf şakîler haşerâtı başlarına cem' idüp ba'dehû Hâss senede bir kere voyvoda olan emvâl-i mîriyyenin tahsîl ve tekmîli için devre çıkdıkda kazâ-i mezbûreye duhûl idüp eşkıyâ-yı merkûm âlet-i harb ile ve şütûm-ı galîza eylediği hâlâ hâss-ı merkûm voyvodası olup hâssa silahşörlerimden Mehmed Sa'îd zîde mecdühûnun üzerine hücum idüp hetk-i 'ırz sevdâsında oldukların kazâ-i merkûm nâ'ibi Mevlânâ es-Seyyid Ahmed zîde 'ilmühû i'lâm, voyvoda-i mûmâ-ileyh dahi bâ-mektûb inhâ ve şakî-i mezbûrlar te'dîb olunmayup müsâmaha olunur ise hâss-ı mezbûr külliye ihtilâle mü'eddâ olacağı tahrîr itmeleriyle sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin eşkıyâ-yı merkûm ma'rifetin [ve] voyvoda-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ahz ve li-ecli't-te'dîb Ankara Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûru istid'â olunduğuna binâ'en sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin vech-i meşrûh ve Karahisar-ı Nallu Kazâsı nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince mezkûr dört nefer li-

ecli't-te'dîb Ankara Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer ma'rifetin ve voyvoda-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mezbûrlar ahz ve li-ecli't-te'dîb Ankara Kal'ası'na irsâle dikkat eylesin ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin mezbûrlar vusûlünde dizdârı olduğun kal'a-i merkûmede muhkem habs ve kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâkından ziyâde hazer ve mücânebet ve vusûllerini Der-'aliyyeme i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene 1189.

Hasbî.

[s. 108/3]

Korupazarı ve Beypazarı kazâları nâ'iblerine ve Beypazarı Hâssı Voyvodası zîde mecdühûya ve Ankara Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Hemşîrem 'Âişe Sultân dâmet 'ismetühânın hassı olan Beypazarı ve tevâbi'i hâssı mülhakâtından Nallı Hân Kazâsı sâkinlerinden zümre-i eşkıyâdan Hâcî Mehemed-oğlu Abdullah nâm şakî kendü hâlinde olmayup ser-cumhûr ve hevâsına tâbi' müfsid ve zalemeyi başına cem' leylen ve nehâren fukarânın hânelerine nüzûl ve hetk-i 'ırz ve gasb-ı emvâl ve katl-i nüfûs 'âdet-i müstemirresi olup defa'âtle tenbîh olundukda 'inâdında ısrâr ve ... kasaba-i mezbûrede müceddeden kule binâ ve ihdâs idüp terâfu'-ı şer' den men' murâd olundukda "*hîn-i iktizâda 'avenelerimle tahassun ve cenk için ihdâs eyledim*" deyü 'alenen cevâb ve rûz be-rûz şekâveti müzdâd olmağla te'dîb ve fî-mâ-ba'd bu makûle hareketde bulunmamak için tenbîh ve te'kîdi hâvî emr-i şerîf sâdır olmuşiken 'adem-i itâ'at ile kulesinde tahassun ve izhâr-ı tuğyân itmekle rahmen li'l-fukarâ hâss-ı mezbûr mülhakâtından kasaba-i mezbûrede binâ ve ihdâs eylediği kulesi hedm ve kendüsü Ankara Kal'ası'na kal'a-bend ve fî-mâ-ba'd bu makûle kule binâ ve ihdâsına ruhsat u cevâz gösterilmeyüp şerr ü mazarratı 'ibâdullâh üzerlerinden men' olunmak niyâzını fukarâ ve re'âyânın ilhâh ve iltimâslarına binâ'en bu def'a Der-'aliyyeme vürûd iden i'lâmınızda tahrîr ve istid'â ve fî nefsü'l-emr merkûm 'Abdullâh te'dîb ü gûş-mâl için kal'a-i mezbûra kal'a-bend ve ihdâs eylediği kulesi dahi ma'rifet-i şer' ve ma'rifetiniz ve hâss-ı mezbûr voyvodası mûmâ-ileyh ma'rifetiyle 'alâ-eyyi-hâlin hedm ve ahâlînin emniyyet ü rahatlarına ihtimâm olunmak için emr-i şerîfim sudûru bâ-takrîr istirhâm

olunduğuna binâ'en siz ki mevlânâ ve voyvoda-i mûmâ-ileyhimsiz vech-i meşrûh ve i'lâm-ı şer'iiyeler mücebince mezbûr Hâcî Mehemed-oğlu 'Abdullâh te'dîben ve sâ'ire 'ibreten Ankara Kal'ası'na kal'a-bend ve binâ ve ihdâs eylediği kulesi ma'rifet-i şer' ve ma'rifetiniz ile kal' ve hedm olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer'le kule-i mezbûr hedm ve kal' olundukdan sonra mezbûr 'Abdullâh'ı te'dîben kal'a-i mezbûreye irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde kal'aya vaz' u kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâkından be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 109/1]

Zağra-i 'atîk Kādîsı'na hüküm ki;

Şâh Sultân zîdet iffetuhâ ve 'ismetühânın ber-vech-i mâlikâne 'uhdesinde olan Tırnovi mukâta'ası kurâlarından dâhil olan harîr ez-kadîm voyvodası yediyle iştirâ olunup ahzden müdâhili olmadığına bu sene-i mübârekede hâsıl olan harîr kemâ fi's-sâbık mukâta'a-i mezbûr voyvodası olan Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılarından Hâcî Mustafa dâme mecdühû ... iştirâ ve râyici üzre şimdi ashâbına i'tâ olunmuşiken mukâta'a-i merkûm kurâlarından İlako nâm karye mütesellimlerinden zümre-i eşirrâdan Burdan? ve Köse Meho? ve vekîl İstoban? ve Köse Nikola ve Mumcib?-oğlu Nikola ve Milan?-oğlu ... nâm zimmî re'âyâlar kurâ-i mezbûrede dâhil olan harîri râyicden dûn behâ ile almak dâ'iyesiyle bir mikdâr re'âyâyı tahrîk ve voyvoda-i mûmâ-ileyhden iştikâ için Der-'aliyyeme 'âzim oldukları bi'l-cümle ahâlî ve re'âyânın mesmû'ları olup voyvoda-i mûmâ-ileyhden hoşnûd ve râzî olmalarıyla mesfûr husûs-ı merkûme için iştikâ iderler ise ihfâ olunmamasını cümle ahâlî ve re'âyâ bir kıt'a mahzarlarında tahrîr ve istid'â ve re'âyâyı mesfûre bâzâr(?) mel'ânetlerine revâc virmek için hâlâ Tuzluk a'yânı Hâcî Mürtezâ-oğlu Hâcî Mustafa'yı kendülere terfîk ve gürûh-ı eşirrâyı igvâ ile olan vâcibü'l-iştikâ Âsitâne-i sa'âdetime râhî oldukları dakika saniyede dahi şüyu' olunmağla muhtell-i nizâm-ı belde olan merkûm Hâcî Mustafa diyâr-ı ba'ideye nefy ve mesfûrların iştikâları ismâ' olunmaması Tırnovi nâ'ibi dah bir kıt'a i'lâmında tastîr ve inbâ ve mukâta'a-i

mezbûr sînîn-i vâfireden berü kapucubaşı-yı mûmâ-ileyhin iltizâmen ‘uhdesinde ve re‘âyâ ve berâyâ vücûhla kendüsünden hoşnûd ve şâkirler olduklarını müş‘ir vârid olan i‘lâm-ı şer‘î mücebince doksan senesi dahi mûmâ-ileyhe ikdâm olunmuşiken zikr olunan İlako Karyesi'nden birkaç nefer re‘âyâlar kalup “*cizye-i şer‘iyyeden oğlân-uşâk akçası taleb ve mübâyâ‘adan yedi yüz elli guruş ziyâde aldı ve dâmâdı fîrûht(?) aldığı bin guruşun altı yüz guruşunu virüp dört yüz guruşunu virmekde ihmâl ve mu‘tâd üzre seferü'n-nâs alageldiği harîri ziyâde isteyüp dört yüz guruş aldı*” deyü iştikâ-yı vâhiyelerinden murâbahacı tâ‘ifesinden Hâcî Mürteza-oğlu Hâcî Mustafa'nın tahrîk²⁰⁹ idüğünü sikat-ı sahîhatü'l-kelimât kimesneler ihbâr ve bu makûleler iğmâz olunur ise ihtilâl-i mukâta‘aya bâdî ve mâl-ı mîrîsine ve tedennîsine bâ‘is olacağı zâhir olduğun müşârün-ileyhin kethüdâlığı hıdmetinde olan Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşılarından Hâşim Ahmed dâme mecdühû dahi bâ-takrîr inhâ ‘ibreten li'l-gayr te‘dîbi bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â eylediğine binâ‘en mukâta‘a-i mezbûre Sultân-ı müşârün-ileyhin ‘uhdesinde olduğundan mâ‘adâ mukâta‘a-i mezbûre re‘âyâsının ve gerek sâ‘ir ahâlî ve zu‘afânın zulm ü ta‘addiyâtıdan masûn ve ihtilâlden vâreste ve himâye-makrûn olması matlûb-ı humâyûnum olduğuna binâ‘en iştikâyâ gelen eşirrâlar ahz ve te‘dîb olunmak üzre olmağla merkum Tuzluk a‘yânı Hâcî Mustafa hıfzü'l-nizâm ve def‘an li'l-ihtilâl çâvûş mübâşeretiyle ahz ve Zağra-i ‘atîk'e nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer merkum Tuzluk a‘yânı Hâcî Mustafa ahz ve ta‘yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından [...] Çâvûş zîde kadrühû mübâşir ve kazâ-i mezbûra iclâ ve irsâl olunmağla vusûlünde merkûmu menfiyyen kazâ-i mezbûrda kendü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf hâric mahalle harekete rızâ ve cevâzdan hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur.

Evâ‘il-i Ş [Şa‘bân] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 109/2]

²⁰⁹ “idüğü” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Hezargrad Kādîsıyla zikri âtî papasın bulunduğı mahallin Kādîsı'na ve Dimetoka Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul Rûm patriği Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân gelüp Hezargrad Kazâsı'na tâbi' Arnavud nâm karyeden zümre-i eşirrâdan Papa Andon? nâm papas kendü hâlinde olmayup²¹⁰ âyînlerine muhâlif ef'âle karye-i mezbûre ehl-i 'ırz re'âyâsı envâ'-ı mazarriyât ile hükkâm ve zâbitâna gamz ve tecrîm ve bunun emsâli etvâr-ı kabîhanın nihâyeti olmayup şerrinden re'âyânın râhatları meslûb ve te'dîbe müstahikk olduğı re'âyâ-yı mesfûr Rûmî varaka ile patrik-i mersûm tarafına ihbâr eylediklerin sebeb mesfûr karye-i mezbûre ve sâ'ir ol havâlîde bulunduğı mahalde çâvûş mübâşeretiyle ahz ve ıslâh-ı nefis için Dimetoka Kal'ası'na kal'a-bend ve patrik-i mesfûr 'arz-ı hâliyle istid'â itmedikçe ıtlâkına müsâ'ade olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğın vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Kelâmî.

Vusûlünü müş'ir dizdârını 'arzı vârid olmuştur.

22 L [Şevvâl] sene [11]89.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene [11]90.

[s. 110/1]

Midillü Nâ'ibi'ne ve Akhisar Kādîsı'na ve Midillü muhâfazasından olan yeniçeri zâbiti [...] zîde mecdühûya hüküm ki;

Midillü muhâfazasına me'mûr Çâvûşân-ı keşîdegândan Hâcî İbrâhîm Çâvûş kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmayup mu'in-i eşkıyâ ve hetk-i 'ırz misûllü harekât-ı nâ-marziyyeye ictisâr eylediğı mukaddemâ i'lâm ve vatan-ı kadîmine iclâsı istirhâm olunmakdan nâşî bâ-fermân-ı 'âlî cezîre-i mezbûreden tard ve vatan-ı kadîmine ib'âd olunmuşiken töhmet-i mezkûre kendüden sarf itmeyüp lâkin karındaşı ve

²¹⁰ "envâ'" yazılmış, üstü çizilmiştir.

yeğeni yaramaz ... zuhûr ve mezbûr İbrâhîm Çâvûş' azv tahmîl olunduğu beyân birle 'afv u itlâkı istirhâm olunduğuna binâ'en fî-mâ-ba'd 'ırzıyla mukayyed olmak şartıyla Cezîre-i mezkûrede ârâmına müsâ'ade olunmuşiken merkûm yine kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmadığı ve mukaddemâ hakkında inhâ olunduğu üzre hareket birle ahâlînin emn ü râhatları meslûb olunmasını bâ-'is hâlât-ı nâ-marziyyeye cesâretten hâlî olmadığı sen ki Midillü nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin bu def'a vürûd iden i'lâmında ve cezîre-i mezbûr ahâlîsi mahzarlarında tahrîr ü beyân ve rahmen li'l-fukarâ ve sıyâneten li'l-bilâd merkûm cezîre-i mezkûreden tard u ib'âd ve vatan-ı aslîsi olan Akhisar Kazâsı'na iclâsı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â olunmağla i'lâm ve istid'â olunduğu üzre merkûm li-ecli't-te'dîb ve sâ'ire mûcib-i 'ibret içün nefy ü iclâsı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmeğîn i'lâmı mûcebince çâvûş-ı merkûm li-ecli't-te'dîb vatan-ı aslîsi olan Akhisar'a nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Midillü nâ'ibi mevlânâ ve yeniçeri zâbiti mûmâ-ileyhimâsız merkûm İbrâhîm Çâvûş'u li-ecli't-te'dîb vatan-ı aslîsi olan Akhisar'a nefy ü iclâ eyleyesiz ve sen ki Akhisar kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin çâvûş-ı merkûmu vatan-ı aslîsi olan Akhisar'da menfîyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf itlâkıdan hazer ve mûcânebet eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Hasbî.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Evâhur-ı Zâ [Zilkade] sene [11]92.

[s. 110/2]

Manastır kâdîsı zikri âtî zimmînin bulunduğu mahallin kâdîsına ve Ohri Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul Rûm patriği ve Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân gelüp Prusya metropolidi iltizâmında olan Manastır Kazâsı'na tâbi' Dîyavara(?) nâm karyeden Terice(?)... nâm zimmî kendü hâlinde olmayup âyînlerine muhâlif harekât-ı nâ-hemvâreye ictirâ ile re'âyâyı mazarriyât ile tekdîr ve ol makûle hareketden ferâgat

metrepolid tarafından bi'd-defa'ât tenbîh olundukda 'inâdında mukırr ve te'dîbe müstahik olduğunu metrepolid-i mesfûr patrik tarafına ihbâr eylediğın sebep zimmî-i müfsid karye-i mezbûre ve sâ'ir ol havâlîde bulunduğú mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis idinceye dek Ohri Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğın vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak emrim yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

[s. 110/3]

Bozcaada Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Fâtıma nâm hâtûn gelüp Burusa Kazâsı'na tâbî' Dudaklı nâm karyenin mültezimi olup çiftliğinde sâkin zevci Seyyid Mehemed Emîn ve oğlu İbrâhîm nâm kimesneler kendü hâllerinde iken ba'zı ashâb-ı ağrâz zevci ve oğlu merkûmân için kendü hâllerinde olmayup dâ'imâ erâzil ve fevâhiş ile karye-i mezbûrede 'işret ve gayrı menhiyyâtı mürtekiblerdir deyü inhâlarına binâ'en bâ-fermân-ı 'âlî Bozcaada Cezîresi'ne nefy ü iclâ ve bu üç nefer sagîr evlâdlarıyla ahvâli dîger-gûn olduğun bildirüp merkûmânın cürmü 'afv ve cezîre-i mezbûreden ıtlâk ve sebîlleri tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediğı ecilden fî-mâ-ba'd 'arz olunan tühmetde bulunmamak ve kendü hâllerinde 'ırzlarıyla mukayyed olmak şartıyla eyyâm-ı mübâreke hürmetine 'afv u ıtlâk olunmaları için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Hasbî.

Keyfiyyeti 'arz ve i'lâm olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

23 Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]95.

[s. 111/1]

Ankara kazâsı nâ'ibi ve zikri âtî papasın bulunduğú mahallin kâdisı zîde fazlühumâya ve Karahisar-ı sâhib Kal'ası dizdârı zîde hıfzühûya hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği ve Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân Sûdde-i sa'âdetime mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp hâlâ metropolidi iltizâmında nefsi-i Ankara'da mütemekkin Liyondiyos nâm papas kendü hâlinde olmayup müfsid ve mürtekeb ve her bâr re'âyâyı şerr ile tazrîr ve tekdîr ve âyînlerine mugâyir hareketden hâlî olmadığı ehl-i 'ırz re'âyânın râhatları munkatı' ve sezâ-vâr-ı te'dîb ü gûş-mâl olduğu metropolid-i merkûm tarafından patrik-i mesfûr cânibine ihbâr olunduğun bildirüp mesfûr Liyondiyos Ankara ve sâ'ir ol havâlîde bulunduğu mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis için Karahisar-ı sâhib Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Kelâmî.

İtlâkıyûn emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [11]89.

[s. 111/2]

Dîvân-ı humâyûnumda çavûşbaşı olan Hâcî Mehmed dâme mecdühûya ve Kengiri Kādîsı'yla Üsküdar'dan Kengiri'ye varıncaya yol üzerinde vâkı' kudât ve nüvvâba ve Kengiri Mütessellimi'ne ve sâ'ir zâbitâna hüküm ki;

Kengiri sancağı'nda vâkı' Kurşunlu Kazâsı ahâlîsinden olup el-yevm Âsitâne-i sa'âdetimde olan Süleymân Efendi ve Pehlivân ve Şekerci Hüseyin ve Ahmed ve Yüzbaşı Halîl ve Meblan sâkinlerinden Hüseyin Efendi-zâde Ahmed dimekle ma'rûf kimesneler ile sâ'ir ma'lûmu'l-esâmî mefsedet-pîşeler ber-vech-i mâlikâne Kengiri Sancağı mutasarrıfı vezîrim Seyyid Ahmed Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehûya bu def'a Kayseriyye Sancağı tevcîh ve ihsânım olduğu anda kemâl-i hîle ve mefsedetlerinden nâşî Der-'aliyyemde beş bin gurus sarf olunup müşârûn-ileyhin hakkında iştikâyı hâvî bir kıt'a 'arz-ı hâl tertîb ve rikâb-ı kâm-yâba ref'-i ruk'a-i iştikâ eylediğimize binâ'en müşârûn-ileyhi Kengiri'den tard ve Kayseriyye'ye gideceğini ve kazâları tarafında olan mübâşirlere mübâya'a bedeliyyesinden bir akça virmeysesiz deyü ve dahi ifsâd-ı memleketi mûcib kelimât-ı na-hemvâre ile memlû

taraf taraf kâğıdlar tahrîr ve irsâl idüp sancağ-ı mezbûrun ... ihtilâline bâ'is-i küllî oldukları ve sâlîfû'z-zikr müfsidlerin kâğıdları bir nefer ile ahz ve müşârün-ileyh tarafından hâlâ kapukethüdâsı Yeğen Mehmed zîde mecdühûya irsâl olunup zikr olunan müfsidler Âsitâne'de oldukça müşârün-ileyh tarafından livâ-i mezbûrda nasb u ta'yîn olunan mütesellimin zabt u rabtı 'adîmü'l-imbân ve fukarânın emn ü râhatları bi'l-küllîye meslûb olduğundan başka Der-'aliyyemde ba'zı mahallerde küllî akça virdiği ve bu ahâlîye tecrîmden hâlî olmayacakları ve bâ-fermân-ı 'âlî tahsîli matlûb olan mübâya'a bedeliyyesi ile sâ'ir emvâl-i mîriyyenin ta'tîline bâ'isden olacakları âşikâr olduğun kapukethüdâsı mûmâ-ileyh bâ-takrîr inhâ eylediğine binâ'en siz ki mevlânâ ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz bu misillü ihtilâl-i nizâm-ı memlekete muhtell harekâta cesâret iden müfsedet-pîşelerin te'dîbleri irâhe-i 'ibâda bâdî olup ve diğer rûfekâları dahi ahz ve gönderilmek üzre olmağla Arpacı Pehlivân, Gümrük hammâlları kethüdâsı Pehlivân ve Ahmed Sipâhî ve Hâcî 'Âlî ve Yüzbaşı Halîl ve Emîn Mehmed nâm altı nefer mel'anet-pîşeler çâvûş ve zâbitleri ma'rifetleriyle ahz ve irsâl ve Kengiri Kazâsı'na nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin müfsidûn-ı mezbûrûnu ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretîyle ve zâbitleri ma'rifetleriyle ahz ve Kengiri Kazâsı'na irsâl ve siz ki yol üzerinde olan kudât ve nüvvâb ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhimsiz mezbûrlar esnâ-yı râhda firârları gâ'ilesi çekilmeyecek vechile yanlarına mikdâr-ı kifâye âdemler terfîk ve muhâfaza iderek birbirinize irsâl ve Kengiri Kazâsı'na îsâle ihtimâm ve sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde merkûmânı kazâ-i mezbûrda menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara hareketlerine ruhsatdan mübâ'adet olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [11]89.

Mustafa.

[s. 112/1]

Premedi Kādîsı'na ve zikri âtî Alaybeyi sâbık Arnavud Rofe(?) Bey bulunduğu mahallin Kādîsı'na hüküm ki;

Hâlâ Tırhala Sancağı mutasarrıfı vezîrim Mehmed Paşa iclâlehû tarafından bu def'a der-bâr-ı 'atûfet-medârıma tevârüd iden iki kıt'a mektûbundan ve Yenişehir-i

Fenar kādîsının i'âmında İnebahtı Sancağı'nın zu'amâ ve erbâb-ı tîmârından ba'zı bahâne ile ma'lûmü'l-mikdâr akça ahz ve ekl ü bel'den livâ-i mezbûr alaybeyisi Receb-oğlu Süleymân nâm kimesnenin tevzî olan meblağın ba'de's-sübût ashâbına redd ü teslîmi bâbında bundan akdem sâdır olan emr-i 'âlî-şânım miftâhi-i sadr-ı sâbık İsmâ'il zîde mecdühû mübâşeretiyile müşârün-ileyh taraflarına lede'l-vürûd Yenişehir-i Fenar Kādîsı'na [ve] mevlânâ-i mûmâ-ileyhin nâ'ibi 'Osmân zîde 'ilmühû ve müşârün-ileyh canibinden dahi kethüdâsı Mehmed zîde kadrühû mübâşir-i mûmâ-ileyh tagallûbe terfîk kurb ve civârda vâkı' sancaklunun sâkin olduğu Arkfada(?) nâm kasabaya isâl kasaba-i merkûmede bi'l-cümle zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr muvâcehelerinde kırâ'at ve mazmûn-ı münîfî i'lân ve müsâ'ade ve lede'l-istintâk merkûm Süleymân Bey âtî seferü'l-ân(?) alaybeyiliği müddetinde hilâf-ı marzî bir kimesneden birini ahz itmeyüp ve cümlesi kendüden hoşnûd ve râzî olup mûmâ-ileyh hakkında alaybeyi sâbık Arnavud Rofe(?) demekle 'arîf kimesne ile Premedi Kazâsı'nda sâkin İlyas Sipâhî'nin kizb-i sarîh ve ifk ü iftirâyı mutazammın eyledikleri iştikâdan haber ve âgâhları olmadığını huzûr-ı şer' de zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr takrîr ve merkûmân livâ-i mezbûrun ihtilâline bâdî olacakları emr-i bedîhî olmağla te'dîb ü gûş-mâl olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve istid'â olunduğuna binâ'en mazmûn-ı tahrîrât virilen emr-i şerîfim kaydı²¹¹ bâlâsına şerh virilüp²¹² ve merkûmân Arnavud Rofe(?) ve İlyas Sipâhî'nin eşirrâdan oldukları zâhir olmağla sâ'irlerine mûcib-i 'ibret olmak için diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi siz ki²¹³ mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız ber-vech-i muharrer vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâ taraflarından vârid olan tahrîrâtın vusûlünü mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf kaydı bâlâsına şerh virilüp ve merkûmân alaybeyi sâbık Arnavud Rofe(?) ve İlyas Sipâhînin eşirrâdan oldukları zâhir olduğuna binâ'en sâ'ire 'ibreten te'dîbleri lâzım gelmekle merkûmânı diyâr-ı âhara nefy ü iclâ ile nizâm-ı memleketi ihtilâlden sıyânete ihtimâm u dikkat eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Ba'dehû emr yazılmışdır.

²¹¹ "bâla" yazılmış, üstü çizilmiştir.

²¹² "ve merkûmân" yazılmış, üstü çizilmiştir.

²¹³ "mûmâ" yazılmış, üstü çizilmiştir.

Fî evâhur-ı Ş [Şa‘bân] sene [11]89.

[s. 112/2]

Uşak ve Banaz Kazâları Nâ‘ibleri‘ne ve Uşak Voyvodası‘na hüküm ki;

Küçük Mehmed nâm kimesne Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp fi‘l-asl Banaz Kazâsı‘na tâbi‘ Susuz nâm karyeden olup bundan akdem bir takrîb alaybeyiliği kendüye tevcîh ve *voyvodalığı dahi alırum* deyü taraf-gîrlerine ihbâr ve *kazâ‘in-i mezbûreyne ihtilâle dûcâr ve emvâl-i mîriyyenin tahsîli ‘adîmü-l‘imkân ve ahâlînin dahi emn ü râhatları meslûbdur* deyü hilâf-ı vâkı‘ ‘arz ve mezbûr Küçük Mehmed ba‘de‘l-yevm kazâ‘in-i mezbûreyne duhûl eylememesini hâvî sâdır olan emr-i şerîfime binâ‘en kazâ‘in-i mezkûreden tard u teb‘îd ve mutasarrıf olduğu ze‘âmetinden dahi bir akça tahsîl idemeyüp ma‘zûr olduğun inhâ ve ol bâbda merhamet istid‘â ve sâdır olan fermân-ı ‘âlîye imtisâlen ‘arz-ı hâl ve der-kenâra nazar olundukda mezbûr Küçük Mehmed‘in vâkı‘ olan esfâr-ı humâyûnda bulunduğun hem-râhlarından altı nefer kimesne şehâdet idüp ve Banaz nâ‘ibi el-Hâc Mehmed zîde ‘ilmühûnun i‘lâmı inhirâf-ı hâtıra mebnî idiğın hâlâ Anadolu Kādî‘askeri Mollâ Hüseyin-zâde Mevlânâ İshâk edâmAllâhu te‘âlâ fezâ‘ilehûnun huzûrunda ifâde ve beyân eyleyüp fi-mâ-ba‘d kendü hâlinde olup ifsâd-ı bilâd ve ızrâr-ı ‘ibâd kaydında olmayup kendü hâliyle mukayyed olmak şartıyla bu eyyâma hürmeten bu def‘a dahi mazhar ‘afv ve ihsân ve vatanda sükûna ruhsat virilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu mevlânâ-i müşârün-ileyh i‘lâm itmeğın i‘lâmı mûcebince bu eyyâma hürmeten ‘afv olunmak için yazılmışdır.

Evâ‘il-i Ş [Şa‘bân] sene [1]189.

Râmiz.

[s. 112/3]

Terkîn.

Dimetoka Kazâsı Nâ‘ibi‘ne hüküm ki;

Şâh Sultân dâmet 'iffetuhâ ve 'ismetuhânın 'uhdesinde olup Tırnovi Mukâta'ası karyelerinden Avlan Karyesi re'âyâlarını tama'-ı hâmından nâşî tahrîk ve ifsâd iden murâbahacı tâ'ifesinden Mürtezâ-oğlu Hâcî Mustafa'nın muhtell-i nizâm-ı mukâta'a mutasarrıf olduğu harekât-ı nâ-marziyyesine binâ'en ibretan li'l-gayr te'dîbi muktezî ve lâzıme-i hâlden olmağla nizâm-ı mukâta'ayı ihtilâlden sıyâneten bir müddet ıslâh-ı nefis için merkûmun Dimetoka'ya nefy ü iclâsı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu müşârün-ileyhin kethüdâsı olan Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlılarından Hâşim Ahmed dâme mecdühû bâ-takrîr inhâ ve istid'â eylediğine binâ'en vech-i meşrûh üzre çâvûş mübâşeretiyile nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer muhtell-i nizâm-ı mukâta'a-i harekete ictisâr iden mezbûr Mürtezâ-oğlu Hâcî Mustafa'yı çâvûş mübâşeretiyile ahz ve li-eclit-te'dîb kazâ-i mezbûreye nefy ü irsâl olunmağla vusûlünde merkûmu kazâ-i mezbûrede menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp itlâkıyçün tekrâr emr-i şerîfim sâdır olmadıkça mahall-i âhara harekete ruhsat ve cevâzdan hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene 1189.

Hasbî.

Vusûlünü müş'ir Dimetoka Nâ'ibi'nin 'arzı vârid olmuştur.

Fî 6 L [Şevvâl] sene [11]89.

Itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene [11]89.

Sâdır olan emr-i 'âlî mûcebince işbu kayd ref' ü terkîn olunup i'lâm-ı hâlî mutazammun emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı S [Safer] sene [1]190.

[s. 112/4]

Midillü Dizdârı'na hüküm ki;

Balıkesri sükkânından zümre-i yeniçeriyândan Yetmiş üç cemâ'atin debbâğlar kethüdâsı Hâcî İbrâhîm ve on dört bölüğün Köse Süleymân nâm kimesneler kendü

hâllerinde olmayup insilâb-ı irâhe-i ‘ibâd ve ihtilâl-i nizâm-ı belde misillü harekâta ictisâr üzredirler deyü inhâya binâ’ en mukaddemâ te’ dîben ve sâ’ire mûcib-i ‘ibreten bâ-mektûb-ı Ocak sâdır olan emr-i şerîfimle kal’a-i mezbûreye kal’a-bend olunmuşlar idi ancak bu def’a Der-‘aliyyeme vürûd iden Balıkesri Kazâsı nâ’ibinin i’lâm ve ahâlînin mahzarlarında merkûmân kendü hâllerinde ehl-i ‘ırz gürûhundan olup mukaddemâ haklarında inhâ olunan keyfiyyet hilâf-ı vâkı’ ve iftirâyı mutazammın idüğü tahrîr ü inhâ ve ‘afv u ıtlâkları istid’â olunmağla fî-mâ-ba’d kendü hâllerinde olup hâkim ve zâbite inkıyâd eylemeleri şartıyla ‘afv u ıtlâklarını hâvî emr-i şerîfim sudûrunu bi’l-fi’l Dergâh-ı Mu’allâm yeniçerileri ağası Mustafa Ağa dâme ‘ulüvvühü i’lâm itmeğin i’lâmı mûcebince merkumlar fî-mâ-ba’d kendü hâllerinde olmak ve hâkim ve zâbite inkıyâd itmek şartıyla efv u ıtlâkları fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer şurût-ı mezbûra ri’âyet eylemeleri üzre mezbûrların cürmleri ‘afv olunmağla sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûrları ıtlâk ve sebîlleri tahliye eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa’bân] sene [1]189.

Nâ’ilî.

[s. 113/1]

Terkîn.

Sabanca Kazâsı Nâ’ibi’ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin Şeyh-zâde Mehemed zîde ‘ilmühûsun Südde-i sa’âdetüme mektûb gönderüp Sabanca Kazâsı muzâfâtından Adapazarı Nâhiye’ sinde sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve e’imme ve hutabâ ve sâdât-ı kirâm ve sâ’ir ahâlî ve re’âyâ ve berâyâ bi-esrihim meclis-i şer’e varup nâhiye-yi mezbûrda vâkı’ Orhan Gâzî Vakfı Karyesi re’âyâsından zümre-i müzevvirîn ve müfsidînden Ağvar papas-oğlu Danir ve Papas-oğlu Agob ve Kara Papas-oğlu Ohan Nâm zimmîler kendü hâllerinde olmayup öteden berü kendü fitne vü fesâda minvâl harekât ile şirrete sülûk ve kâr ü kesbinden ‘ârî müflisler olup dâ’imâ ahâlî-yi kazâ-i tahrîk ve hilâf-ı şer’-i şerîf ve mugâyir-i kânûn-ı münîf umûra tasaddî birle on ve on beş müzevvir tedârük ve cümleye ... olup gâh hilâf-ı vâkı’ mevâdd-ı istinâdıyla Der-‘aliyyeme iştikâ ve

gâh ahâlî-i kazâ beyinlerinde nifâk ü şikâk ile ihtilâl ikâ' ve cümlesi mesfûrlardan kâtîlî ve mutazarrır olup birkaç def'a taraf-ı şer' den men' tenbîh-i ekîd olundukda bir vechile mütenebbih olmayup evvelkiden ziyâde mel'anetine şürû' ve ısrâr ve itâ'at itmemeleriyle mesfûrların şerr ü mekrlerinden râhatları bi'l-küllîye meslûb ve umûr-ı belde ve umûr-ı mîrîye muhtell ve müşevveş olmağla mesfûrlar ol tarafda zâbitleri ma'rifetiyle ahz u ıslâh-ı nefis oluncaya dek 'ibreten li's-sâ'irîn Tersâne-i 'âmirem de vaz'-ı kürek olunmalarıçün emr-i 'âlî sudûru bâbında 'arz idivir deyü ilhâh ve merkûmûnun takrîrleri vâkı'a muvafık ve nefsü'l-emre mutâbık olacağına senin dahi 'ilmin muhît olmağla ol bâbda hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz ve mesfûrûn-ı eşirrâdan dâ'imâ ihtilâl-i beldeye bâ'is olup vaz'-ı kürek te'dîbiyle te'dîbe müstahıkk olduklarını İznikmid'de kerâste kat'ına me'mûr Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Mehmed dâme mecdühû mukaddemâ tahrîr ve 'arzının mazmûnu sâdık olduğu kapucubaşı-yı mûmâ-ileyhin mukaddemâ ki tahrîrinde zâhir ve bedîdâr olduğundan başka kimesneler ve erbâb-ı vukûfdan su'âl ve hakikat-ı hâl vukû'u üzre i'lâm olunmak bâbında sâdır olan fermân-ı 'âlî-şânıma imtisâlen hâlâ kapudan-ı deryâ vekîli ve Tersâne-i 'âmirem emîni olan Selîm Sırrı dâme mecdühû dahi tekrâr İznikmid kerâste Emîni Mahmûd zîde kadrühû tahrîr ve istiknâh itdirdikde Adapazarı ve Sabanca ahâlîlerinden bi-garaz ve muvâfık kimesnelerden mahfiyyen su'âl olundukda mesfûrlar şerîr ve müzevvir ve mukaddemâ dahi haklarında fermân-ı 'âlî ısdâr olup te'dîbe muhtâc oldukarın ihbâr ve şehâdet ve hakikat-i hâl vech-i muharrer üzre olduğun tahrîr ü inhâ ve mesfûrlar bâlâda istid'â olduğun üzre li-eclî't-te'dîb vaz'-ı kürek olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûru için Tersâne-i 'âmirem emîni mûmâ-ileyh i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince 'amel olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

'Avnî.

Merkûmlar Tersâne Emîni Efendi'nin i'lâmı nâtik olduğu üzre mukaddemâ ıtlâk olunmuş olmağla sâdır olan fermân-ı 'âlî mûcebince işbu emrin kaydı ref' ü terkîn olunup i'lâm-ı hâlî mutazammın emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S [Safer] sene [1]190.

[s. 113/2]

Zikri âtî es-Seyyid Mollâ Hüseyin'in bulunduğu mahallin kâdîsıyla İnöz Vâlîsi'ne ve Gümülcine'de mübâya'a kazâsına me'mûr Hüseyin zîde kadrühûya hüküm ki;

Kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'în Gümülcine nâ'ibi Mevlânâ Ebû Bekir zîde 'ilmühû tarafından Der-'aliyyeme takdîm olunan i'lâmında Gümülcine sükkânından mezkûr es-Seyyid Mollâ Hüseyin nâm kimesne ahâlî-i kazâdan birkaç nefer kimesneyi tahrîk idüp bâ-fermân-ı 'âlî matlûb olan mübâya'a zahîresini “*ben sizlerden 'afv yahud te'dîb itdiririm*” deyü Âsitâne-i 'aliyyeme 'azîmet ve merkûmûnu bu vechile tahrîkine binâ'en umûr-ı mühimme müsta'celesinin ihtilâlîne cesâret ve bu vesîle ile nifâkı vekîl(?) itdirüp taraflarından dürlü dürlü haberler tevârüd itmekden nâşî mübâya'a-yı mezkûrenin tahsîli 'ukde-i te'hîre bend ve müte'assir olacağı âşikâ[r] olmağla bu makûle emr-i ... ve umûr-ı mühimmenin ta'tîline hasâret idenlerin sıyaneten li'l-nizâm ve 'ibreten li's-sâ'irîn nefy ü te'dîbi muktezî olduğuna binâ'en mübâya'a-yı mezkûrenin tahsîline kâdir²¹⁴ merkûm Seyyid Mollâ Hüseyin İnöz'de menfiyyen meks ü ikâmet itdirilmek üzre emr-i şerîfim sudûru bi'l-iltimâs tahrîr ü inhâ olunmağla ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle mezbûr bulunduğu mahalde ahz ve İnöz'[e] îsâl ve İnöz'de ikâmet ve mahall-i âhara gitmekden mücânebet olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ ve mübâya'a-yı fûrûhtuna me'mûr mübâşir-i mûmâ-ileyhimsiz ta'yîn olunan [...] Çâvûş zîde kadrü[hû] mübâşeretiyle mezbûr es-Seyyid Mollâ Hüseyin bulunduğu mahalde ahz ve İnöz'e îsâl ve İnöz'de ikâmet itdirilüp mahall-i âhar a hareketine izn ü ruhsatdan hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

Evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Merkûm Hüseyin cezîre-i merkûmeye lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî ikâmet itdirildiğini nâtuk İnöz nâ'ibi Süleymân Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu şerh.

29 Ş [Şa'bân] sene [11]89.

²¹⁴ “kadr” yazılmış, metne göre uygun kelimeyi seçtik.

Fî-mâ-ba'd umûr-ı mübâya'aya ve mesâlih-i memlekete müdâhaleden mücânebet ve 'ırzıyla mukayyed olmak şartıyla merhameten nefyden itlâk ve sebîli tahliye olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]190.

[s. 114/1]

Cisr-i Ergene Kādîsı'na ve serdâr ve a'yân ve Ocak ihtiyârları zîde kadrühûya ve İnöz Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Kazâ-i mezbûr sükkânından zümre-i yeniçeriyândan Revrak-oğlu Mehmed nâm yeniçeri kendü hâlinde olmayup ehl-i 'ırz kimesnelerin 'ıyâl ü evlâdlarına tasallut ve ahâlî ve re'âyâ-yı fukarâyı hilâf-ı şer'-i şerîf ta'addî ve 'ulemâdan ba'zı kimesnelere itâle-i lisân ve zâbıta-i 'adem-i itâ'at gûne harekâta ictisâr eylediğini ahâlî-i mezkûr huzûr-ı şer'e gelüp inhâ vü ihbâr ve kal'a-bend birle te'dîb olunmasını istihâm eylediklerini sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden merkûmun ol makûle hilâf-ı şer'-i şerîf ve münâfî-i kâ'ide-i harekât-ı nâ-marzîye ictisâr birle ümmet-i Muhammed ve re'âyâ-yı fukarâyı tekdîr ve tecrîm eylediğine bir dürlü rızâ-yı 'aliyyem olmayup i'lâm ve istihâm olunduğu üzre mezbûr Revrak-oğlu Mehmed ol tarafda ahz ve Ocak'dan me'mûr mübâşire terfîk ve li-eclî'te te'dîb İnöz Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunması bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmağın ve [...] Çâvûş zîde kadrühûya mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur, vusûlünde siz ki mevlânâ ve serdâr ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz bu bâbda vech-i meşrûh üzre sâdır olan emr-i 'âlî mücebince 'amel ve mezbûru bi-eyyi vech-i kân ahz ve mübâşir-i merkûma teslim ve kal'a-i mezkûra tesvîk ve tesyîre bezl-i makdûr ve te'hîrine ruhsat göstermekden hazer ve mücânebet eylesesiz ve sen ki İnöz Kal'ası dizdâr-ı merkûmsun mezbûr Mehmed Ocak'dan me'mûr mübâşir ma'rifetiyle lede'l-vusûl ahz ve kal'a-bend eyleyüp itlâkıyçün tekrâr emr-i 'âlî vârid olmadıkça itlâk ve firârından ittikâ ve vürûdunu tahrîr ve i'lâma müsâra'at eylesesiz deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû tarafından mühürlü mekrub virilmekle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Vusûlünü müş'ir İnöz dizdârı 'Abdullâh 'ın i'lâmı mazmûnu.

Fî 23 N [Ramazan] [11]89.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Z [Zilhicce] sene [11]89.

[s. 114/2]

İnebahtı Muhâfızı vezîr 'Âlî Paşa'ya ve İnebahtı Kādîsı'na hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin bu def'a deryâ-yı şevket-karâr-ı Husrevâneme gönderdiğin tahrîrâtın hülâsa ve mefhûmunda hâlâ İnebahtı Kal'ası Dizdârı Halîl vilâyet a'yânlığı ile İnebahtı'ya tâbi' Ayakori Ma'a Karavari Kazâsı'nda kocabaşı olan Kostaki? nâm müfsid ile ittihâd ve kazâ-i mezbûr ve İnebahtı Varoş ve Galata Nâhiyesi'ne ... i'tibârıyla kırk bin guruşdan ziyâde beyhûde mebâliğ tevzî' ve fukarâ-i ra'yyetden zecren tahsîl ve ekl ü bel' idecekleri ma'lûmun oldukda himâyet-i zu'afâ zımnında şeref-sudûr bulan emr-i münîfim mücebince hesâblarını rü'yet ve habâsetleri nümâyân ve bundan mâ'adâ haydud eşkiyâsıyla ve vilâyet yeniçerileriyle re'âyâ giriftâr-ı zulm idüp dizdâr-ı merkûm mütesellimliği evânında Varoş re'âyâsına beşer yüz değnek darb ve ba'zıların ihlâk ve mârrü'z-zikr Karavari ve Ayakori Kazâların tahrîb ve lede'l-ihhtiyâc İnebahtı Kal'ası'nda mevcûd bulunmak içün iddihâr olunan zehâ'irden beş bin keyl hinta ve beş bin keyl erzak dahi dizdâr-ı mezbûrun zimmetinde kalup emvâl ü eşyâsı ve çiftlikâtı fûrûht ve zehâ'ir-i mezkûre tahsîl olunmasını hâvî mukaddemâ sâdır olan emr-i celîlü'l-kadrime imtisâlen Muhâfız-ı esbâk vezîrim Hasan Paşa iclâlehû istirdâd-ı zehâ'ire ikdâm eyledikde kemâl-i tuğyânından kal'a kapuların bend ve topları Muhâfıza sarayına havâle ve fitne vü fesâda mübâderet ve nâ'iblerden beyaz ahz idüp ... mefsedetine sûret vermek 'âdet-i müstemirresi olmak hasebiyle mezkûrdan dizdâr Halîl ıslâh-ı nefis idinceye dek mahall-i âhara nefy ü iclâ ve kethüdâsı yerine vekîl nasb ve zimmetinde olan zehâ'ir emvâl ü eşyâ ve çiftlikâtının tahsil olunmasını muhtevî fermân-ı humâyûnum sudûru tahrîr ü istid'â olunmağın imdi zemân-ı sefer-i iktirân-ı Husrevânemde bu makûle zalemenin vedî'atullah olan 'aceze ve mesâkine tasallutlarına kat'an rızâ-yı pâdişâhânem olmayup husûsan İnebahtı Kal'ası'na

iddihârı rütbe-i hüviyet ²¹⁵ olan mîrî zahîrenin itlâfı müceb istidâd-ı muhît-i mülûkânem olduğuna binâ'en siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız mârrû'z-zikr Dizdâr Halîl ıslâh-ı nefis için diyâr-ı âhardan birine nefy ü teb'îd ve kethüdâsı yerine vekîl nasb ve zimmetine geçen beş bin keyl hinta ve beş bin keyl erzak-ı mîrîyi emvâl ü eşyâ ve çiftliklerinden tahsîle mübâderet eylemeniz bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile irsâl olunmuşdur. Ve dizdârân-ı kılâ' sadâkat ve emânet ashâbından olmak ve dizdârlık umûrundan gayrı maslahata karışmamak ve husûsan mühimmât kılâ'ı sirka ve telefden sıyânet eylemen lâzım iken mezbûr Halîl'in fukarâya tasallutu ve zehâ'iri mîriyyeye habâsetinin te'dîbini îcâb itmekle ber-minvâl-i muharrer merkûmu diyâr-ı âhardan birine nefy ü iclâ ve yerine kethüdâsını vekîl nasb ve zimmetinde kalan zehâ'ir-i mîriyyeyi dahi emvâl ü eşyâsından ve çiftliklerinden bilâ-kusûr tahsîl birle emsâlini terhîbe ihtimâm u dikkat eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Hasbî.

Ba'zı şurûta derciyle itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı M [Muharrem] sene [11]90.

[s. 115/1]

Bozcaada Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Yanbolu a'yânı Hâcî Velî nâm kimesne Istabl-ı 'âmire-i evvele tâbî' Yanbolu havâlisinde sâkin ve Binboğan ve re'âyâlarına hilâf-ı hatt-ı humâyûn dâ'imâ zulm ü ta'addîsinden mâ'adâ bu def'a tekâlif nâmıyla bin iki yüz gurus ve yüz altmış keyl mübâya'a zahîresi zecren leh tahsîl idüp re'âyâ-yı mesfûrûn cevır ü ezâsına bi... oldukları bundan akdem bâ-'arz-ı hâl inhâ ve istirhâm eylediklerinde ıslâh-ı nefis oluncaya değin Bozcaada'ya bâ-emr-i 'âlî nefy ü iclâ olunduğuna binâ'en evlâd u 'ıyâli gelüp merkûm Hâcî Velî ihtiyâr ve me'lûl ve ıslâh-ı nefis oldu deyü istirhâm itmeleriyle re'âyâ-yı mesfûrûnu fî-mâ-ba'd hilâf-ı hatt-ı humâyûn-ı seniyye mutâlebesiyle rencîde ve ta'addî itmeyüp ve Yanbolu'da olan mîrî hür bendegân(?)

²¹⁵ “kal'ası'na iddihârı rütbe-i vech” yazılmış, üstü çizilmiştir.

ile hüsn-i imtizâc ve bu bahâne ile ahâlî-i fukaradan bir akça mutâlebe eylememek şartıyla mezbûrun cürmü ‘afv ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu hâlâ Mîrâhûr-ı evvelim olan el-Hâc Mustafa dâme mecdûhû i‘lâm itmeğîn i‘lâmı mücebince fî-mâ-ba‘d hilâf-ı hatt-ı humâyûn-ı seniyye mutâlebesiyle fukarâyı rencîde itmemek ve mîrî hür bendegân(?) ile hüsn-i imtizâc itmek şartıyla ‘afv u itlâk olunmak için emr-i şerîf sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı Ş²¹⁶ [Şa‘bân] sene 1189.

Sabrî.

[s. 115/2]

Denizli Kazâsı²¹⁷ Çâvûşbaşı Ağa'ya hüküm ki;

Nâ'ibî²¹⁸ Mevlânâ²¹⁹ es-Seyyid Hasan zîde ‘ilmühû Sûdde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp medîne-i Denizli'de ve tevâbi‘i kurâsında sâkin ‘ulemâ ve sulehâ ve e‘imme ve hutabâ ve sâdât-ı kirâm ve meşâyih-i a‘zâm ve yeniçeriyân ve re‘âyâ ve berâyâ cemm-i gafîr ve cem‘-i kesîr meclis-i şer‘e varup hâlâ Denizli voyvodası olan el-Hâc ‘Ömer nâm kimesne voyvoda-yı evvelîden bu ana gelince evzâ‘ ve etvâr ve harekâtından cümlesi hoşnûd ve şükrân olup mu‘în-i fukarâ ve mehîn-i eşkıyâ ve evsâf-ı hamîde ile mevsûf ve dâ‘imâ fukarâ ve zu‘afâyı himâyet ve sıyânet ve hilâf-ı şer‘ hareketi yoğiken bu esnâda kazâ-i mezbûr sükkânından zümre-i eşkıyâdan Mizrab-oğlu Mehemmed ve Sağ-oğlu Deli ‘Âlî ve beher rüfekâları ma‘lûmu'l-esâmî öteden berü kendü hâlinde olmayup envâ‘-ı fesâdâta cesâret ve ızrâr-ı ‘ibâd ve fukarâ ve zu‘afâyı tecrîm ü tağrîm ve hevâlarına tâbi‘ şekâvet-kârlar ile gasb-ı emvâl misüllü harekâta tasaddî itmeleriyle²²⁰ mezbûrlar etrâf u eknâfda tecessüs olundukda firâr ve Âsitâne-i ‘aliyyeme gelüp mûmâ-ileyh ‘Ömer'den hilâf-ı inhâ iştikâ eyledikleri istimâ‘ olunmağla mezbûrların nefy ü iclâları bâbında hükm-i

²¹⁶ Ay rumuzu yazılmamış olup önceki ve sonraki hükümlerin tarihlerine bakarak ay ismini yazmayı uygun gördük.

²¹⁷ “nâ’ibine hüküm ki” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²¹⁸ “sen ki” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²¹⁹ “mûmâ-ileyh” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²²⁰ “mukaddemâ o makûle şekâveti zuhûr iden eşkıyânın ahz ve Tersâne-i ‘âmirime vaz‘ olunmasını hâvî emr-i ‘âlî-şânım sudûruna binâ’ın” yazılmış, üstü çizilmiştir.

humâyûnum virilmek recâsına vâkı‘-ı hâli bi’l-iltimâs der-i devlet-medâra ‘arz²²¹ eylediği ecilden vech-i meşrûh üzre bâlâda mezkûr Mizrab-oğlu Mehemmed ve Sağ-oğlu Deli ‘Âlî ve rûfekâları te’dîben diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmaları bâbında fermân-ı ‘âlî-şân²²² yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa‘bân] sene 1189.

‘Avnî.

İşbu emr-i ‘âlî Hüseyin Çâvûş mübâşeretiyle lede’l-vusûl eşkıyâ-yı merkûmûn muvâcehesinde kırâ‘at olundukda sem‘an ve tâ‘aten merâsimini lede’l-edâ mübâşir-i merkûm edâ-yı hıdmet-i me‘mûresiyle ‘avdet itdirildiğini nâtık Denizli Nâ‘ibi Hasan Efendi’nin vârid olan ‘arzın mazmûnu şerh.

Fî 17 N [Ramazan] sene [11]89.

[s. 115/3]

İnöz Kal‘ası Dizdârı [...] zîde hıfzûhûya hüküm ki;

Rizeli ‘Âlî ve Hüseyin nâm kimesneler gelüp bunlar kendü hâllerinde iken ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesneler bunlar için Gerede burnunda iki üç nefer kayıkçı soyup güyâ ve üzerlerinde mevcûd kırk ve ellîşer pârelerin ahz eylediklerinden mâ‘adâ bir az vakitden berü Boğaziçi’nde zuhûr iden şenâ‘at ve fezâhat bunlardan olduğu zann olunur deyü inhâlarına binâ‘en bâ-fermân-ı ‘âlî İnöz Kal‘ası’na kal‘a-bend ve sefil ü ser-gerdân ve hâlleri perîşân ve kuvvet-i yevmiyyeye muhtâc ve sâhib-i firâş ve sezâ-vâr-ı inâyet oldukların bildirüp cürmleri ‘afv ve kal‘a-i mezbûreden ıtlâk ve sebîlleri tahliye olunmak hükm-i humâyûnum recâ ve mezbûrân vech-i muharrer üzre cürmleri ‘afv u ıtlâk olunmaların istid‘â eylediklerin bi’l-fi’l Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme ‘ulüvvühû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebince fi-mâ-ba‘d hilâf-ı emr-i ‘âlî hareket itmemeleri şartıyla kal‘adan ‘afv u ıtlâk olunmaları bâbında.

Evâsıt-ı Ş [Şa‘bân] sene [1]189.

²²¹ “ve i‘lâm idivir deyü ilhâh ve hakikat-i hâl minvâl-i meşrûh üzre olduğuna senin dahi ‘ilmin muhît olmağın vâkı‘-ı hâli bi’l-iltimâs ‘arz eylediğin” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²²² “...nım sâdir olunmak için emr-i şerîf” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Zâtî.

[s. 115/4]

Bozcaada Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Anadolu kudâtdan halâ Tavas Kādîsı Mevlânâ Halîl zîde fazlühû gurre-i recebden mektûb gönderüp ve tezkeresini alup menfâsına gitmek üzre iken ba'zı cünhasına binâ'en Bozcaada'ya nefy ü iclâya mübtelâ olup kazâ-i mezbûr hâlâ hâkimden hâlî kalmakla olduğu mahalden menfâsına gidüp müddet-i 'âfiyetini ba'de't-tekmîl istizânsız Âsitâne-i 'aliyye'ye gelmek üzre olduğu mahalden sebîli tahliye ve mansıbı zabtına me'zûn olmağın hâlâ Anadolu Kādî'askeri a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn Mevlânâ Mollâcık-zâde İshâk edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû i'lâm ve i'lâmı mücebince emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdâlü'l-fudalâi'l-müteveri'in Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince 'amel olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâhır-ı Ş [Şa'bân] 1189.

Hüseyin.

[s. 116/1]

Haleb Vâlisi'ne ve Dîvân-ı humâyûnumda çavûşbaşı olan el-Hâc Mehmed dâme mecdühûya ve Samsun Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kıdevetü'l-emâcid ve'l-a'yân el-Hâc 'Abdülvâhid zîde mecdühû mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp bâ-berât-ı 'âlî-şân Kâ'im-makâm mütevellîsi olduğu ceddî Sadr-ı a'zam-ı esbâk Köprülü Mehmed Paşa'nın evkâfından Haleb Eyâleti'nde İdlîb Kazâsı sâkinlerinden Dervîş ve karındaşı Emîn ve sâ'ir 'aveneleri kendü hâllerinde olmayup re'âyâyı ifsâd ve nizâm ve fukarâ ihtilâline sâ'î ve gerek surre-i haremeyn-i şerîfeyni ve gerek Enderûn-ı humâyûnuma virilen sabun behâ ve mâl ve fukarâ(?) tahsiline muhâlif ve mültezim ve fukarâ bir gözünü darb ve 'amel-mânde ve Kâtib-i vakfi tüfenk kurşunuyla katl ve bunun emsâli şerr ü şekâvetinden hâlî olmadıklarına

binâ'en te'dîbleri bâbında emr-i şerîfim sâdır olmuşiken tenfîz olmadığından şekâvetleri mütezâyid ve Dervîş karındaşı Emîn Âsitâne-i 'aliyyemde mevcûd ve fesâd u şekâvete sa'y üzre olduğun bildirüp merkûmûn Dervîş karındaşı Emîn ıslâh-ı nefis oluncaya dek Samsun Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin 'arzın mûcebince zikr olunan iki nefer eşkıyâyı ıslâh-ı nefis için çâvûş mübâşeretıyla Samsun Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene 1189.

Kelâmî.

Çâvûş mübâşeretıyla te'dîb olunmuşdur.

Evâ'il-i N [Ramazan] sene [1]189.

Vusûlünü müş'ir 'arz vârid olmuşdur.

23 L [Şevvâl] sene [11]89.

Samsun Kal'ası'na kal'a-bendleriyçün emr yazılmışdır.

Evâsıt-ı Zâ [Zilhicce]

[s. 116/2]

Karacaviran Kazâsı Nâ'ibi'yle kazâ-i mezbûrdan Kayseriyye'ye varınca vâkı' kudât ve nüvvâb ve Kengiri Sancağı ve sâ'ir zâbitân²²³ ve ahâlî zîde kadrühûma ve Kayseriyye Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Ber-vech-i mâlikâne Kengiri Sancağı mutasarrıfı ve Adana Vâlisi vezîrim Seyyid Ahmed Paşa iclâlehûnun bu def'a Der-'aliyyeme vürûd iden iki kıt'a mektûbunda ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhin 'arzında Karacaviran Kasabası sükkânından Çengici-oğlu Hüseyin²²⁴ ve Hâcî Halîl-oğlu 'Abdurrahmân ve serverleri 'Abacı Hâcî Mehemed ve Koca 'Osmân Beşe ve Hâcî Ağa'nın oğlu Mustafa ve diğerleri Hayal Bekir ve Serdengeçdi ağalarından 'Ömer 'Alemdâr ve Hasan Çâvûş-oğlu Ahmed ve Mollâ Ahmed dimekle 'arîf dokuz nefer kimesnelerin bundan akdem Kayseriyye Kal'ası'na

²²³ "ve a'yân" yazılmış, üstü çizilmiştir.

²²⁴ "ve Halîl" yazılmış, üstü çizilmiştir.

kal'a-bend olunmaları bâbında sâdır olan emr-i şerîfim Ocak'dan ta'yîn olunan el-Hâc Mustafa Çâvûş vesâtetiyle müşârün-ileyh lede'l-vürûd tarafından bâ-buyruldu ma'îyyetine âdem terfîk ve kasaba-i mezbûra tesyîr eyledikde merkûmân 'adem-i itâ'at ve izhâr-ı şekâvet birle çâvûş-ı merkûmu yanlarından tevkîf ve müşârün-ileyhin âdemini i'âde eylediklerinden başka merkûmân Çâvûş-oğlu Ahmed nâm şekâvet-pîşeler nâ'ib-i mûmâ-ileyhin ... konağına hücûm mu'âhaze ve darb-ı şedîd ile darb ve gûnâ-gûn cevri ü ezadan sonra ... şütûm-ı galîzaya mübâderet ve refikleri yedi nefer tahlîs ve tenfiz-i emr-i 'âlîye muhâlefet itmeleriyle bulundukları mahalde ahz ve Kayseriyye Kal'ası'na kal'a-bend olunmaları tahrîr ü istid'â olunduğuna binâ'en merkûmân Hasan Çâvûş-oğlu Ahmed ve Mollâ Ahmed'in kal'a-bendleri bâbında mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfime 'adem-i itâ'atlarından nâşî bu gûne hilâf-ı şer' ve rızâ-yı humâyûn mel'anet ve mefsedete cesâretlerinden nâşî haklarında âhar gûne mu'âmelem îcâb eylemiş iken eyyâm-ı mübârekeye hürmeten mukaddemâ emr-i şerîfim mücebince yalnız kal'a-bendlikleriyle iktifâ olunmağla merkûmân çâvûş mübâşeretiyle bulundukları mahalde ahz ve kazâ be-kazâ muhâfaza olunarak Kayseriyye'ye irsâl ve îsâl ve kal'a-bend olunmaları fermânım olmağın imdi bu makûle şenâ'ate cür'et iden şekâvet-pîşelerin te'dîb ü gûş-mâlleri matlûb-ı mülûkânem idüğü ma'lûmunuz oldukda siz ki mevlânâ ve mütesellim ve sâ'ir zâbitân ve ahâlî mûmâ-ileyhimsiz mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfime binâ'en mezbûrûn yedi neferi Kayseriyye Kal'ası'na irsâl ve bu def'a şeref-rîz-i sudûr olan emr-i 'âlî mücebince çâvûş-ı merkûm mübâşeretiyle merkûmân Ahmed'leri dahi ahz ve kazâ be-kazâ birbirinize muhâfaza birle firârlarından hazer olunarak Kayseriyye'ye irsâl ve îsâle her biriniz dahi ihtimâm eylesiniz ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûllerinde mezbûrları kal'a-i merkûmede habs ve kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf itlâkından tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Râmî.

Mezbûr Çâvûş-oğlu Ahmed ve Mollâ Ahmed ihzâran gelürler iken merkûm Çâvûş-zâde Ahmed firâr ve merkûm Mollâ Ahmed Kengiri'ye lede'l-vürûd yedi nefer 'avenelerinden mahbûs Çengici-oğlu ... terfîk ve mübâşir çâvûş ma'rîfetiyle mezbûrûn Kayseriyye Kal'ası'na vusûl ve ber-mûceb-i emr-i 'âlî vaz'-ı kal'a

*olunduklarını nâtık kal'a-i merkûme dizdârı el-Hâc Mehmed'in vârid olan
'arzın mazmûnu şerh.*

13 Zâ [Zilhicce] sene [11]89.

[s. 116/3]

Niş Kādîsı'na ve Eğridere Palankası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin bu def'a vârid olan i'lâmında ve Ser-turnâyî-yi Niş Zâbiti Sâlih zîde mecdühûnun 'arz-ı hâlinde tîmâr karyelerinde kazâ-i mezbûra tâbi' ... nâm karyeye âharın müdâhalesi iktizâ itmez iken Niş temâmından otuz dokuz yolun menzilci-i sâbık 'Abdullâh Beşe demekle 'arîf kimesne çiftliğin ittihâdıyla zabt irâde ve karye-yi mezbûreye vaz' idüp mukaddemâ bâ-emr-i 'âlî men' murâd olundukda 'adem-i itâ'at²²⁵ ve bu hilâlde Belgrad'dan 'avdetinden sonra ... 'karye-yi mezbûrenin zabtıçün buyruldu vardır'' deyü yine ihâle ... ısdâr ve re'âyâsına hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf cevır ü ezâ eylediği tahrîr olunmağla mezbûrun keyfiyyeti erbâb-ı vukûfdan istintâk olundukda mezbûr 'Abdullâh müteğellibeden olup bâlâda tahrîr olduğu üzre ba'zı kimesneye istinâd birle hilâf-ı rızâ harekâta cesâreti vâkı'a mutâbık idiğini ihbâr u inhâ itmeleriyle tîmâr-ı mezbûr karyesi muhâfaza ve re'âyânın himâye ve vikâyesi zımnında mezbûr 'Abdullâh te'dîben ve sâ'ire 'ibreten mübâşir ma'rifetiyle bulunduğu mahalde ahz ve Eğridere Palankası'na irsâl olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa dâme 'ulüvvühû i'lâm eylediğine binâ'en i'lâmı mûcebince ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle merkûm bulunduğu mahalde ahz ve Eğridere Palankası'na kal'a-bend olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 116/4]

Bozcaada Nâ'ibi'ne hüküm ki;

²²⁵ "ve bu husûsda" yazılmış, üstü çizilmiştir.

Meşâyih-i Nakşibendiyye'den İsmâ'îl zîde salâhû gelüp *“merkûmun hilâf-ı şer’-i şerîf ba’zı gûne sû-i kasd ve tasaddî eylemiştir”* deyü bundan akdem hakkında hilâf-ı vâkı’ i’lâm u inhâ olunduğuna binâ’en sâdır olan fermân-ı ‘âlî mûcebince Bozcaada'ya nefy ü iclâ olunup hâlî²²⁶ diğer-gûn ve şâyeste-i merhamet olduğun bildirüp siyâm-ı mübârekeye hürmeten ‘afv u ıtlâk olunmasını istid’â ve vech-i meşrûh üzre ıtlâk olunmak için emr-i şerîfim sudûrunu bi’l-fi’l Şeyhü’l-islâm ve müftî’l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te’âlâ fezâ’ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mûcebince ‘afv u ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ’il-i N [Ramazan] sene [1]189.

[s. 117/1]

Karahisar-ı sâhib Mutasarrıfı'na ve Kādîsı'na hüküm ki;

Hâlâ Anadolu Vâlîsi Vezîr ‘Abdî Paşa'nın vürûd iden mektûbu ve Karahisar-ı sâhib kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhin i’lâmı hülâsasında Karahisar sükkânından Baba ‘Âlî ve Ramazan-oğlu nâm kimesneler bundan akdem Südde-i sa’âdetime ref’-i ruk’a-i iştikâ idüp mûrisleri Sâlih ve ‘Abdullâh’ı sülale-i hazret-i Mevlânâ kudduse sırruhu evlâdından es-Seyyid Es’ad ve serdâr el-Hâc Yûsuf ve Dehânî Ahmed nâm kimesneler bi-gayri hakkın katl eylediklerini inhâ eylediklerine binâ’en mezbûrların Der-‘aliyyeme ihzârlarını müş’ir şeref-sudûr bulan emr-i münîfim Dergâh-ı mu’allâm gediklülerinden Hasan zîde mecdühû mübâşeretiyile vürûd ve der-a’yân merkûmânın da’vâları kizb-i sarîh olduğu der-bâr-ı ‘atûfet-karârıma i’lâm olunmak hasebiyle mahallinde şer’le rû’yet olunmasını muhtevî tekrâr sâdır olan hükm-i celîlü’l-kadrim vusûl ve tarafeyn-i meclis-i şer’e da’vet ve terâfu’ ve husûs-ı mezkûr ahâliden istintâk olundukda sâlifü’l-beyân Sâlih ve ‘Abdullâh sâ’î-i bi’l-fesâd ve muzırr-ı ‘ibâd olduklarından sâbık livâ-i mezbûr mutasarrıfı merfû’ ... Ahmed Paşa cezâ yerini tertîb idüp müdde’î-i ‘aleyhimin mâdde-i merkûmdan haber ü âgâhları olmadığını ve der-a’yân mezbûrân eşirrâdan ve tekdîr-i ‘ibâd ile me’lûf olmalarıyla te’dîbleri lâzım geldiğini haber virdiklerini derc ü tastîr ve merkûmânın eşirrâdan oldukları tahrîrât-ı mezbûreden müstebân olmağla li-ecli’t-te’dîb diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın siz ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız

²²⁶ Metinde “hâlâ” yazılmış olup, cümlelerin devamına uygun gördüğümüz kelimeyi yazdık.

mârû'l-beyân Baba 'Âlî ve Ramazan-oğlu'nu ahz ve te'dîben diyâr-ı âhara tard ve nefy ü iclâlarına mübâderet eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene 1189.

Hasbî.

Merkûmân ber-mûceb-i emr-i 'âlî diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunduğunu müş'ir Karahisar Nâ'ibi Ahmed Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu şerh virildi.

Fî 21 N [Ramazan] sene [11]89.

[s. 117/2]

Terkîn.

Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan el-Hâc Mehemed dâme mecdühûya ve zikri âtî firârîlerin bulundukları mahallin Kādîsı'na hüküm ki;

Hâlâ İnebahtı kādîsı Mevlânâ Hüseyin zîde fazlühû Sûdde-i sa'âdetime mektûb gönderüp sâbıkâ İnebahtı Sancağı alaybeyisi olan Koca İbrâhîm ve refiki Premeteli? Arnavud İlyas ve sâ'ir hevâ-dârları olan mefsedet-pîşeler bundan akdem livâ-i mezbûrun hâlâ alaybeyisi olan Receb-zâde Süleymân Bey dimekle ma'rûf kimesne kesret üzre irtişâya irtikâbından zu'amâ ve erbâb-ı tîmâra zulm ü ta'addîsinden iştikâya tasaddîlerinden nâşî merkûm Süleymân'ın me'hûzu olan meblağ ba'de's-sübûtu'-ş-şer'î ashâbına istirdâd olunmak bâbında sâdır olan emr-i 'âlî-şânım enderûn sadr-ı a'zamî ağalarından miftâhî-i sâbık İsmâ'îl zîde kadrühû ile lede'l-vürûd ber-mantûk-ı emr-i 'âlî zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr cem' ve ihzâr ve huzûr-ı şer'de miralay-ı merkûm Süleymân'ın ahvâl ü keyfiyyeti su'âl ve istintâk olundukda hakkâniyet ve istikâmet üzre harekâtından cümlesinin kulûbu râzî ve hoşnûd ve bir kimesneden hilâf-ı mu'tâd bir akça ve bir habbe ahz u kabûl itmiş değil iken merkûmân Koca ve İlyas'ın ifk ü iftirâ ile iştikâları ancak alaybeyiliği tahsîl ve mücerred garaz ve nefsanîyyesin icrâsına mebnî ve şerr ü mazarratlarından zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr öteden berü mutazarrır olmağla merkûmânın bulundukları mahalde ahz ve 'ibreten li'l-gayr çâvûş mübâşeretiyile diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmalarını bi'l-cümle sancaklusu niyâz u istid'â eylediklerin Tırhala Sancağı mutasarrıfı olan vezîrim Mehemed Emîn Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehû tarafından tevârüd iden

mektûbunda ve Yenişehir-i Fenar kâdîsının bir kıt'a i'lâmında ve sancaklusu mahzarlarında tahrîr ü istid'â eylediklerine binâ'en vech-i meşrûh üzre merkûmân İbrâhîm ve İlyas, çâvûş mübâşeretiyle bulundukları mahalde ahz ve 'ibreten li's-sâ'irîn diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmak için işbu bin yüz seksen dokuz senesi evâsıt-ı cemâziye'l-âhırında sâdır olan emr-i 'âlî-şânım mahalline lede'l-vürûd cümle muvâcehesinde kırâ'at ve keyfiyyet istintâk olundukda merkûm Süleymân alâ hâzihi elân alaybeyiliği müddetinde bir kimesneden habbe-i vâhide ahz itmeyüp cümlesi hoşnûd ve râzî idüp merkûm hakkında alaybeyi-i sâbık Duka? İbrâhîm ve İlyas Sipâhî'nin kizb-i sarîha ve iftirâyı mutazammın eyledikleri iştikâlarına haberleri olmadığını huzûr-ı şer' de bi'l-cümle zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr takrîr ve merkûmân livâ-i mezkûrun ihtilâline bâdî olacakları tahrîr ve te'dîbleri zımnında emr-i şerîfim sudûru istid'â olunduğuna binâ'en bâ-fermân-ı 'âlî Tırhala Sancağı mutasarrıfı vezîr-i müşârün-ileyhin tevârüd iden mektûb ve Yenişehir-i Fenar Kâdîsı'nın i'lâmı mazmûnları emr-i 'âlinin kaydı bâlâsına şerh virilüp 'ibreten li'l-gayr merkûmân Duka? İbrâhîm ve İlyas Sipâhî diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmak için sene-i mezbûre şabanının evâ'ili târihinde tekrâr emr-i şerîfim sâdır ve çâvûş-ı merkûm vesâdetiyle mahalline vusûl ve sicill-i mahfûza ba'de'l-kayd der-'akab Tırhala Sancağı mutasarrıfı vezîr-i müşârün-ileyh ma'rifeti ve mübâşir ma'rifetiyle imtisâlen leh emr-i'l-âlî merkûmân ahz ve diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmak için sırran ve 'alenen tecessüs olundukda kemâl-i derk ve desîselerinden Âsitâne-i 'aliyye cânibine firâr ü gaybet eylediğini İnebahtı Kâdîsı i'lâmıyla mübâşir-i merkûm dahi tasdîk ü takrîr ve merkûmân derûnlarında mutazarrır olan garaz u nefsâniyyelerin dâ'imâ edâda olup bir dürlü itâ'at-i emr-i 'âlî itmeyüp fî-mâ-ba'd ele getürülür ise ber-mantûk-ı emr-i 'âlî diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmalarıçün müceddeden emr-i şerîfim virilmek recâsına vâkı'-ı hâlî bi'l-iltimâs 'arz ve husûs-ı mezbûr minvâl-i muharrer üzre olduğunu nâtık Tırhala Sancağı mutasarrıfı vezîr-i müşârün-ileyh tarafından dahi bir kıt'a mektûb ile emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda ber-minvâl-i meşrûh tevârih-i muhtelifede evâmir-i şerîfem virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın çâvûş mübâşereti ve mukaddemâ sâdır olan evâmir-i şerîfem mücebberince 'amel olunmak için emr-i 'âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Hâletî.

Yalnız mezkûr İbrâhîm 'in ıtlâkıyûn emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî 16 N [Ramazan] sene [1]189.

Re'îsü'l-küttâb Efendi hazretlerinin i'lâmı ve sâdır olan fermân-ı 'âli mücebince işbu kayd terkîn olunup i'lâm-ı hâli mutazammın emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zilhicce] sene [11]89.

[s. 118/1]

Karaman Vâlisi Vezîr'e ve hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çavûşbaşı olan el-Hâc Mehmed dâme mecdühûya hüküm ki;

Sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin bu def'a Der-'aliyyeme gönderdiğin iki kıt'a kâ'imende ve Konya kâdisı mevlânâ-i mûmâ-ileyh ... Mustafa zîdet fezâ'ilehûnun 'arzında Akşehir sükkânından Hüseyin Efendi ve Boz Bey Sâlih ve Ağzığri 'Abdülkâdir ve ma'lûmu'l-ism refiklerinin Akşehir sükkânından Eşref-i kudâtdan Fazlı Efendi-zâde 'Osmân ve Râşid 'Ömer ve Ebû Bekir zîde fazlûhum ile Memiş Ağa ve sâ'irlerinden ıstikâ ve li-eclî't-terâfu' ısdâr itdirdikleri emr-i 'âliye binâ'en taraf-ı huzûruna ihzâr ve terâfu' olunduklarında merkûm Hüseyin ve rüfekâsı müdde'âlarını vech-i şer'î üzre isbâtıdan izhâr-ı acz eylediklerinde merkûm 'Osmân takrîr-i kelâma mübâşeret birle merkûm Hüseyin ve rüfekâsının katl-i nüfûs ve nehb-i emvâl ve hetk-i ağrâz 'âdet-i müstemirreleri olduğundan başka bundan akdem yüz seksen senesinde hânesini basup eşyâsını gâret eylediğini iddi'â ve müdde'âsını lede'l-isbât tarafeynin da'vâları 'alâ hâlihi terk ve li-eclî'l-istitlâ' hufyeten buyruldu tahrîr ve mahsûs âdeminle Akşehir'e irsâl ile tarafeynin keyfiyyeti ahâlî ve fukarâdan istintâk olundukda merkûm ve refiklerinin sû-i ahvâllerini ve mûmâ-ileyhim 'Osmân ve 'Ömer ve Ebû Bekir ve Memiş'in hüsn-i hâlleriden bahs ile cümlelerin muhtârları olduklarını ve mahzar birle inhâ vü ihbâr ve eşkıyâ-yı merkûm Der-'aliyyemde mukîm eşirrâdan 'Alâ'iyeli Mollâ Mustafa nâm mefsedet-pîşe ile bi'l-ittifâk hilâf-ı vâkı' ıstikâ ile pey-der-pey evâmîr-i 'aliyyem ısdâr ve mübâşirler ta'yîni ile kazâ-i mezbûru tazyik ve beş altı seneden berü beş altı yüz kîse mikdârı tecrîm eylediklerine 'ilmin lâhik olduğun tahrîr ü inhâ eylediğine binâ'en merkûm

Hüseyin Efendi ve Der-‘aliyyemde mukīm mezbûr Mollâ Mustafa'nın çâvûş mübâşeretiyle ihtiyârın olan bilâd-ı ba‘îdeye iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin çâvûş mübâşeretiyle mezbûr Mustafa'yı Der-‘aliyyemde ahz ve müşârün-ileyhe irsâl ü îsâle dikkat ve sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin vusûlünde mezbûr ile merkûm Hüseyin'i bi'l-cümle bilâd-ı ba‘îdeden ihbâr eyledüğün mahalle nefy ü iclâ eylemen bâbında emr-i ‘âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa‘bân] sene [1]189.

Râmî.

Tekrâr emr yazılmışdır.

Evâsıt-ı C [Cemâziye'l-âhur] sene [11]93.

[s. 118/2]

Sûreti,

Ancak vezîr-i müşârün-ileyhe hıtâben ba‘de[t]-tahrîr mazâmînü'l-mekâtib ve'l-inhâ ve istid‘â Karaman Vâlisi müşârün-ileyh bâlâda mezkûr Boz Bey Sâlih ve Ağzığri ‘Abdülkâdir'in re’y ve ma‘rifetiyle kal‘a birle bilâd-ı ba‘îdeye nefy ü iclâları bâbında sâdır olan emr-i ‘âlîye imtisâlen rahmen li'l-fukarâ ve ‘ibreten li's-sâ’irîn merkûmânın Sâlih ‘Abdülkâdir'i ber-vech-i muharrer bedelen li'l-katl diyâr-ı ba‘îdeye nefy ü iclâ ile fî-mâ-ba‘d Akşehir ve havâlîsine ruhsatdan mücânebet eylemesiyçün ber-minvâl-i meşrûh.

[s. 118/3]

Sultaniye Kal‘ası Nâ‘ibi' ne hüküm ki;

Bahr-i sefidde Boğazhisarlarına tevârüd iden sefinelerden içlerinde öğücü olanlar zinhâr ve zinhâr beru tarafa salıverilmeyüb Boğaz'da tevkîf ve i‘lâm olunması bi‘d-defa‘ât evâmir-i ileyh Husrevânemle tanbih ve te’kîd olunduğundan gayrı bundan akdemce bir kıt‘a Rusya sefinesi derûnunda öğücü ile Boğaz'a vürûdu istimâ‘ olundukda sefine-i merkûmede öğücü var ise gerek evvel ve gerek sâ’irlerinin misillü öğücü olan sefineler bir tarafa ber vechile salıverilmeyüb tevkîf olunmak

husûsu çend rûz mukaddem sudûr iden fermân-ı celîlû's-şânımla tavsiye ve te'kîd olunmuşiken bu def'a sen ki Sultaniye nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin Der- 'aliyyeme gelen i'lâmında sefine-i merkûm güya emrim vusûlünde mürûr itmiş bulunup Sultaniye ve Kilidülbahr dizdârları ba's ü isrâ olunmağla sefine-yi merkûme Gelibolu taraflarında tevkîf olunmak sûretleri tahrîr ve iş'âr olunmuş mukaddem ve mu'ahhar evâmir-i şerîfemle te'kîdden maksûd o makûle öğücü olan sefine Boğaz'dan içerü salıverilmemek irâdesine mübtenî olduğuna nazar dizdârları 'ale'd-devâm bu husûsa nezâret ve tenfîz-i evâmir-i şerîfeme dikkat lâzıme-yi zimmetleri iken sefine-yi merkûmenin ber-vech-i meşrûh öğücü ile mürûru mahzâ Kilidülbahr ve Sultaniye Kal'aları dizdârlarının iğmâz ve rehavetlerinden neş'et eylediği câ-yı iş tâh olmamağla ikisinin dahi cezâları tertîb ve itmekleri âhara virilmesi iktizâ itmişiken habs ve kal'a-bend birle ıslâh-ı nefis itdirilmek şartıyla bu def'a imhâl olunup Kilidülbahr Kal'ası dizdârının Sultaniye Kal'ası zindânına ve Sultaniye Kal'ası dizdârının Kilidülbahr Kal'ası zindânına vaz' ve zindân-bend olunmalarına irâde-i şâhânem ta'alluk itmekle sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin Sultaniye dizdârı merkûmu ma'rifetiyle zindân-bend olunmak için Kilidülbahr Kal'ası'na irsâl ve nâ'ibine teslim ve kethüdâsını tarafından dizdârlık umûrunu rû'yete tevkîl ve Kilidülbahr dizdârı dahi nâ'ibi tarafından li-eclî'l-habs tarafına vusûlünde der-hâl Sultaniye Kal'ası zindânına vaz' u habs ve tescîl idüp itlâkıyçün emr-i şerîfim sâdır olmadıkça zindândan ihrâc eylemekden be-gâyet tehâşî ve mücânebet ve 'ale'd-devâm bu husûsa gereği gibi nezâret ü dikkat ve ba'de'l-yevm o makûle öğücü olan sefineler bir tağrîb ile zinhâr ve zinhar berü taraflara salıverilmeyüp tevkîf ve keyfiyyeti i'lâm itmekle mezîd-i sa'y u gayret eylesin şöyle ki bundan sonra dahi 'adem-i tenbîh ile öğücü memlû bir kıt'a sefine bir tarafa ve Boğaz'dan içerüye salıvirilmemek lâzım gelür ise dizdârları ve kethüdâlarının cezâları tertîb ve itmekleri âhara tevcîh olunacağından başka senin ve sâ'ir bu husûslar vazîfesi olanlar dahi mübtelâ-yı 'ikâb-ı şâhâne olacakları bî-iştibâhına ana göre hareket eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene 1189.

İtlâklarıyçün emr yazılmışdır.

3 L [Şevvâl] sene [11]89.

Ber-mûceb-i emr-i ‘âlî Sultaniye Kal‘ası dizdârı Kilidülbahr Kal‘ası zindânına ve Kilidülbahr dizdârı Sultaniye zindânına vaz‘ olunup kethüdâları yerleirne vekîl olunduğunu nâlık Sultaniye ve Kilidülbahr nâ’iblerinin vârid olan ‘arzın mazmûnu bâ-fermân-ı ‘âlî şerh virildi.

Fî 13 L [Şevvâl] sene [11]89.

[s. 118/4]

Bir sûreti,

Kilidülbahr Nâ’ibi’ne, Sultaniye dizdârı tarafına vusûlünde Kilidülbahr zindânına vaz‘ ve zindân-bend ve Kilidülbahr dizdârını dahi li-ecli’l-habs Sultâniye Kal‘ası’na irsâl ve nâ’ibine teslîm ve kethüdâsını dizdâr vekîli nasb birle ‘ale’d-devâm bu husûsa dikkat eylemesi siyâkında.

[s. 118/5]

Bir sureti;

Boğazhisarları gümrüğüne bu husûslara nezâret kendünün vazîfesi iken iltimâsı te’dîbini îcâb itmiş iken bu def‘a imhâl bulunduğu derc olunarak ba’d-ezîn o makûle öğücü olan sefinenin berü tarafa salıverilmeyüp tevkîf ve i‘lâm olunması hâlâtına bezl ü sa’y u dikkat eylemesiçün iktizâsına göre.

[s. 119/1]

Ber-vech-i arpalık Tırhala mutasarrıfı vezîre ve Tırhala Kādîsı’na hüküm ki;

Hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûnumda ‘Âlî Bey-zâde Yûsuf ve Tırhala a’yânı ve mütesellimi olan Dergâh-ı mu‘allâm gediklülerinden Halîl zîde mecdühümânın âhar kazâya müdâhalesi yoğiken üç seneden berü ol havâlîde destâr cem‘ine me’mûr olan çâvûş kendü cerr ü nef‘iyçün Yenişehir Kazâsı’na tâbi‘ Agrafa Nâhiyesi a’yânları olan ‘Âlî Bey-zâde Yûsuf ve karındaşı Halîl nâhiye-i mezbûre re‘âyâsını cevır ü ezâ ve destârın tahsiline muhâlefet üzrelerdir deyü Ocak tarafına hilâf-ı vâkı‘ tahrîr ve Yenişehir-i Fenar Kādîsı’nın i‘lâm ve re‘âyâ tarafından sâhte ‘arz-ı hâl ve Der-

sa'âdetime irsâl ile lil 'ale't-ta'yîn mûmâ-ileyhimâ Yûsuf ve Halîl'in Akçakızanlık'a nefy ü iclâlarıyçün bir kıt'a emr-i 'âlî ısdâr itdirüp mûmâ-ileyhimâyı Akçakızalık'a göndermek dâ'iyesiyle fî-mâ-ba'd ta'cîz ve tekdîrden hâlî olmayup ancak Agrafa Nâhiyesi başka olduğundan mûmâ-ileyhimânın aslâ münâsebet ve müdâhaleleri olmadığından başka mûmâ-ileyhimâ re'âyânın muhtârı ve sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin emr-i mezkûrun kaydı terkîn ve fî-mâ-ba'd mûmâ-ileyhimâ ta'arruz olunmamak içün emr-i şerîfim sudûrunu bir kıt'a kâ'imende ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin senin bir kıt'a i'lâmında ve ahâlîsi bir kıt'a mahzarlarında tahrîr ü beyân olunmağla sâdır olan fermân-ı 'âlîye imtisâlen Tırhala'da a'yân olan Yûsuf ve Halîl kendü hâlinde olup bir ... cevır ü ta'addîsi ve destâr re'âyâsına ta'arruz olmayup Yûsuf Bey²²⁷ hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûnumdan ve Halîl Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden iken Yûsuf ve Halîl diyerek nefyleri bâbında destâr çâvûşunun inhâsına binâ'en bir takrîb ısdâr olunan fermân-ı 'âlinin kaydı ref' ü terkîn olunmasını siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız tahrîr ü i'lâm ve ahâlîsi mahzar itmeleriyle Tırhala Kazâsı ve Agrafa Nâhiyesi re'âyâsı bâ-hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûn Dergâh-ı Mu'allâm Yeniçerileri Ocağı'nın destârına merbût ve serbestîlerini mugâyir yedlerinde olan evâmir-i 'aliyye mücebberince a'yân ve sâ'ir ehl-i 'ırz taraflarından bir dürlü rencîde olmamaları ve oldukları sûrette Ocak tarafına inhâ ve istirhâm olunarak men' ü def'ine evâmir-i 'aliyye i'tâsı ... olmağla bundan akdemce merkumân destâr re'âyâsına eyledikleri cevır ü ta'addîlerinin nihâyeti olmadığına Yenişehir-i Fenar Kādîsının i'lâmı ve ahâlînin mahzarları ve destâr mübâşirinin tahrîrâtı vürûd ve hâl-i dîger günlerine merhameten merkumân Akçakızanlık'a nefy ü iclâları bâbında emr-i 'âlî ısdâr ve Tırhala Kazâsı başka ve Agrafa başka olmak üzre tahrîr olunmuş eğerçe başka kazâ olup ancak kazâ in-i mezkûreyn re'âyâsı destâra merbût ve destâr çâvûşları Tırhala'da ikâmet ve destârı teslîm itdiregeldikleri tahfîf ve re'âyâyı mezbûre keyfiyyetini erbâb-ı vukûfdan su'âl olundukda perîşânlıkların ibtidârları vâkı' ve himâye olunmadıkları hâlet-i destârın tahsîl 'adîmü'l-imkân olduğunun inhâ ve tahrîr ve iltimâsınıza binâ'en mûmâ-ileyhimâ Yûsuf ve Halîl nefyden 'afv u itlâk ve fî-mâ-ba'd Tırhala ve Agrafa'de destâr re'âyâsının umûruna karışmamak üzre emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm

²²⁷ “ve Halîl diyerek nefyleri bâbında” yazılmış, üstü çizilmiştir.

itmeğin sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ağa-yı mûmâ-ileyhin i'lâmı ve iltimâsına binâ'en merkûmân Yûsuf ve Halîl haklarında mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlînin kaydı ref' ü terkîn olunup tahrîrâtın hilâfına üzerine der-kenâr olduğu vechile Agrafa Nâhiyesi Yenişehir-i Fenar Kazâsı'na tâbi' başka nâhiye ve Tırhala Kazâsı başka olduğu ve umûr-ı şer'îyye ve tekâlifleri dahi başka başka olup ahd-i humâyûnun icrâ bir vechile münâsebeti olmamağla fî-mâ-ba'd Agrafa Nâhiyesi umûruna ve Ocağ'a müte'allik destâr husûsuna müdâhale eylememek²²⁸ fermânım olmağın imdi siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız mûmâ-ileyhimâ Yûsuf ve Halîl'in haklarında mukaddemâ sâdır olan emrin kaydı ref' ü terkîn olunmağla Agrafa Nâhiyesi Yenişehir Kazâsı'na tâbi' başka nâhiye ve Tırhala Kazâsı dahi başka olup umûr-ı şer'îyye ve tekâlifleri dahi başka başka ve ahd-i humâyûnun icrâ bir vechile münâsebeti olmamağla merkûmân fî-mâ-ba'd Agrafa Nâhiyesi umûruna ve Ocağ'a müte'allik destârı husûsuna müdâhale eylemeyüp ve fî-mâ-ba'd kaydı terkîn olunan emr ile mûmâ-ileyhimâyı Akçakızanlık'a nefy teklîfi ile kimesne tarafından ta'addî ve rencîde itdirilmeyüp hilâfına rızâ ve cevâz göstermekden hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî evâhır-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

[s. 119/2]

Magosa Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Nezâret-i sadr-ı a'zamîde olan evkâfdan²²⁹ mahrûse-i Burusa'da vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Hüdâvendigâr Gâzî tâbe serâhânın vakfının Kete Kazâsı'na tâbi' Cebel-i 'Atîk nâm mahalde vâkı' Kilis Karyesi sükkânından Keskin Seyyid el-Hâc İbrâhîm ve karındaşı Mollâ Halîl nâm kimesne kendü hâllerinde iken ba'zı ashâb-ı ağrâzın nifâk ve inhâlarıyla fukarâ-i ra'îyyetden ba'zısının bi-gayri hakkın cebren mâllarını gasb ve ba'zısının hilâf-ı şer'-i şerîf katl itdirüp bu vechile zu'afâ-yı ra'îyyeti rencîde eylediklerinden mâ'adâ ba'zı evhâm-ı fâsideye mebnî hâneleri civârında fevkânî kuleler binâ ve ihdâs vakfın îrâd-ı mu'ayyenesine kesr ve nizâm-ı ihtilâline bâdî olmak töhmetiyle Magosa Kal'ası'na kal'a-bend ve mütevellî-i vakf

²²⁸ "bâbında" yazılmış, üstü çizilmiştir.

²²⁹ "olan evkâfdan" tekrar yazılmış, metne almadık.

iltimâsıyla itlâkıyçün emr-i şerîfim sâdır olmadıkça sebîlleri tahliye olunmamak üzre sâdır olan emr-i şerîfime binâ'en merkûmân kal'a-i merkûmeye kal'a-bend olunup lâkin mezbûrların evlâd u 'ıyâli sefil ve ser-gerdân ve ma'zûr nefis-i Kilis ve etrâfda vâkı' kurâ ahâlîlerinden ba'de's-su'âl kırk neferden mütecâviz kimesneler ile mahrûse-i Burusa'nın müderrisîn-i kirâmı ve e'imme ve hutabâsı hüsn-i hâllerini ihbâr ve ba'de'l-yevm kendü hâllerinde olup fukarâ-i ra'ıyyetin umûruna karışmayup ve vakfın nizâmına mahall-i harekâtda bulunmamak cümlesi ta'ahhüd ve tekeffül ve şurût-ı merkûme ile itlâkları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu iltimâs eylediklerin hâlâ Burusa Kazâsı nâ'ibi 'Üryâni-zâde 'Abdullâh zîde 'ilmühû i'lâm ve vakf-ı mezbûr mütevellîsi Mehmed zîde mecdühû 'arz ve istid'â itmeleriyle i'lâmları mücebince fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde 'ırlarıyla mukayyed olmaları şartıyla eyyâm-ı mübârekeye merhameten cürmleri 'afv u itlâk ve sebîlleri tahliye olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Nâfiz.

Mezbûrân Keskin İbrâhîm ve Halîl'in kendü hâllerinde olmadıkları ihbâr olunmağla fî-mâ-ba'd Burusa'ya ve vakf-ı mezkûr kurâlarına gelmemek üzre Burusa'dan tard u teb'îdleriçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [1]190.

Mezbûrların kal'a-i merkûmeye tekrâr kal'a-bendleriçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı S [Safer] sene [1]193.

[s. 120/1]

Mudurnu Nâ'ibi'ne ve Ankara Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh es-Seyyid el-Hâc İbrâhîm zîde 'ilmühû mektûb [gönderüp] Mudurnu Kazâsı'nda vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bayezid Hân tâbe serâhâ vakfı karyeleri mültezimi 'Âlî nâm kimesnenin vakf-ı mezbûrun serbestîsi içün ısdâr itirdiği emr-i 'âlî kazâ-i mezkûr sicillâtına kayd olunmağla vakf-ı mezkûr re'âyâsından Mollâ Hasan ve Hayrân-oğlu Hasan ve Hâcî-oğlu nâm

müfsidler tama‘-ı hâmlarından nâşî mültezim-i mezbûr ile yekdil ve yek-cihet ve ‘re‘âyâ-yı vakfî min külli‘l-vücûh salyâneden mu‘âf itdirdik’’ deyü kurâ ahâlîlerini tahrîk birle evâmîr-i ‘aliyye ile vârid olan tekâlifî ma‘rifet-i şer‘ ve cülmle ahâlî ma‘rifetleriyle tevzî‘ ve taksîm ve vakf-ı mezbûr re‘âyâsının sehmine isâbet iden hisselerini kemâl-i huşûnetlerinden nâşî edâda ta‘allül ve muhâlefet ve emvâl-i mîrîlerin dahi ta‘tîline bâ‘is ve nizâm-ı memleketin ihtilâlîne bâdî harekâta mütecâviz oldukların ‘arz ve mezbûrûn ıslâh-ı nefis oluncaya değin Ankara Kal‘ası‘na kal‘a-bend olunmalarını Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından olup hâlâ Bolu voyvodası el-Hâc Ahmed dâme mecdühû dahi i‘lâm itmeğın Bolu voyvodası mûmâ-ileyhin i‘lâmı mûcebince üç nefer merkûmlar çâvûş mübâşeretiyle ahz ve kal‘a-i mezbûreye kal‘a-bend itdirilmek içün yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Ş [Şa‘bân] sene [1]189.

Nâfiz.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R [Rebî‘u‘l-âhır] sene [11]90.

Mütenebbih olmazlar ise ‘arz u i‘lâm olunmak üzre emr-i şerîf yazılmışdır.

6 Zâ [Zilkade] sene [1]192.

[s. 120/2]

Kesriye Kal‘ası Dizdârı‘na hüküm ki;

Kesriye Kazâsı‘na tâbî‘Kilisivre(?) nâm karyeden Yanni ve Panço nâm zimmîler ‘arz-ı hâl gönderüp bunlar kendü hâllerinde ‘ırlarıyla mukayyed ve mesfûrların kal‘a-bendleriçün emr-i şerîf olmuş değil iken kazâ-i mezbûr sükkânından sâbıkâ a‘yân olan ‘Ömer Ağa dimekle ma‘rûf kimesnenin bunlara garaz ve ‘adâvetleri olduğundan ‘siz ki mahkemede kal‘a-bendleriçün fermân sâdır olmuşdur’’ deyü bunları ahz ve hilâf-ı şer‘-i şerîf ve bilâ-emr-i şerîf kal‘a-i merkûmeye kal‘a-bend itdirüp ahvâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp ‘ıyâl ü evlâdlarına merhameten zimmî-yi mesfûrlar kal‘a-i merkûmeden itlâk ve sebîlleri tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâm tetebbu‘

olundukda mesfûrân Yanni ve Panço nâm zimmîlerin nefylerinin kaydı bulunmamağla mezkûr iki nefer zimmîler kal'adan 'afv u ıtlâk olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Mustafa.

[s. 120/3]

Rumili Vâlîsi vezîr Dağıstânî 'Âlî Paşa'ya ve Yanya Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sâbıkâ Avlonya Sancağı mutasarrıfı Kalu Mehmed Paşa'nın muhtell-i nizâm-ı vilâyet ve bâdî-i beraât-i fukarâ-i ra'ıyyet şer'-i şerîfe ve emr-i münîfe 'adem-i itâ'at gûne hareketi bundan akdem bi't-tahrîr ifâde ve ihbâr olmakdan nâşî sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetin ve çâvûş mübâşeretiyile paşa-yı mûmâ-ileyh diyâr-ı âhara tard u iclâ olunmak üzre emr-i şerîfim sâdır olmuşıdi ancak bu def'a Yanya ahâlîsinin Der-'aliyyeme takdîm eyledikleri mahzarlarında paşa-yı mûmâ-ileyh öteden berü ehl-i 'ırz ve dindâr ve re'âyâ-perver olup her vechile kendüden râzî ve şükrân olduklarını tahrîr ü inhâ ve hakkında 'inâyet merhamet istid'â eylediklerine binâ'en paşa-yı mûmâ-ileyh fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup her vechile kendü²³⁰ hâlinde olup vilâyet umûruna ve sâ'ir husûsâta karışmamak şartıyla eyyâm-ı mübârekeye merhameten hânesinde ikâmet itdirilüp lâkin bundan sonra kendüden iştikâ olunmak lâzım gelür ise nefy ile iktifâ olunmayup âhar vechile mu'âmele olunacağı gûş u hûşuna ilkâ birle mukaddem ta'yîn olunan çâvûş i'âde olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin şurût-ı mezbûre ile mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin cürmü 'afv olunduğu ma'lûmun oldukda fî-mâ-ba'd umûr-ı vilâyet ve husûsât-ı sâ'ireye karışmamak şartıyla eyyâm-ı mübârekeye hürmeten hânesinde kendü hâlinde ikâmet eylemesini ve eğer bundan sonra memnû' olmayup kendüden iştikâ olunmak lâzım gelür ise nefy ile iktifâ olunmayup hakkında âhar vechile mu'âmele olunacağın paşa-yı mûmâ-ileyhin gûş u hûşuna ilkâ birle mukaddem ta'yîn olunan çâvûş-ı merkûmu i'âde ve ircâ'a ihtimâm u dikkat eylesin ve sen ki Yanya nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin paşa-yı mûmâ-ileyh ol

²³⁰ "...den râzî ve" yazılmış, üstü çizilmiştir.

tarafa vusûlünde ba'd-ezîn şurût-ı muharrer ile kendü hâlinde hânesinde ikâmetine kimesne tarafından muhâlefet itdirilmemek bâbında.

Fî evâhır-ı Ş [Şa'bân] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 120/4]

Bergama Kādîsı ve zikri âtî papasın bulunduğu mahallin Kādîsı'na ve zâbitân zîde kadrühüm ve Midillü Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği ve Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân Südde-i sa'âdetime mühürlü 'arz-ı hâl idüp hâlâ Kuşadası metropolidi Milenyos nâm râhibin iltizâmına dâhil nefsi-i Bergama'da mutavattın zümre-i müfsid ve müzevvirinden Papa Vangelimnos nâm papas kendü hâlinde olmayup müfsid ve mütemerrid olup âyînlerine mugâyir ef'âle cesâret ve ağrâz-ı fâsidesini icrâ için ba'zı müteğellibeye istinâd ile ehl-i 'ırz re'âyâyı tezvîrât-ı mütenevvi'a ile tekdîr ve şerr ü mazarratı havfindan re'âyânın râhatları meslûb olup mesfûr vücûhla sezâ-vâr-ı te'dîb ü gûş-mâl olduğun bildirüp müfsid-i mesfûr nefsi-i Bergama ve sâ'ir ol havâlîde bulunduğu mahalde siz ki mevlânâ ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhimsiz ma'rifetiniz ile 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve ıslâh-ı nefsi için yasakçı ma'rifetiyle Midillü Kal'ası'na ırsâl ve kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Kelâmî. Fî evâ'il-i N [Ramazan] 1189.

Hasbî.

[s. 121/1]

Adapazarı Nâhiyesi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

İznikmid Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ 'Abdurrahmân zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i İznikmid ahâlîsinden mevsûkü'l-kelim²³¹ a'yân ve iş erleri meclis-i şer'e varup “İznikmid sükkânından Türkmanî-oğlu Ahmed ve Tahtacı

²³¹ “kimesneler” yazılmış, üstü çizilmiştir.

güveysî İsmâ'îl ve Koca Bekir-oğlu Hâcî Mehemed ve Sâlih nâm kimesneler kendü hâllerinde iken İznikmid'de vâkı' Çeltük çiftliği ustası Ahmed nâm kimesne mezbûrûn için kendü hâllerinde olmayup ahâlî lisânından olarak kendü karîhalarından 'arz-ı hâl peydâ ve benden iştikâ ve tezvîrât ile meşhurlar" deyü inhâya binâ'en li-ecli'te'te'dîb bâ-fermân-ı 'âlî Adapazarı Kazâsı'na nefy ve eyyâm-ı mübâreke de bilâ-cürm ehl ü 'ıyâlinden cüdâ ve hâlâ kazâ-i mezbûrda takrîri menfiyyen meks ü ikâmet üzre olup lâkin kendülere istinâd olunan mefâsidde mezbûrların vechen mine'l-vücûh sun' ve haberi olmamağla mezbûrûnun cürmleri 'afv ve nefyden ıtlâk olunmaları bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz ve sâdır olan fermân-ı 'âlîye imtisâlen bâlâda mastûrû'l-ism dört nefer kimesneler usta-yı merkûm için müft ü meccânen virecek mutâlebesiyle re'âyâyı ta'addî ider deyü ahâlî ve re'âyâ lisânlarından olmak üzre hilâf-ı inhâ 'arz-ı hâl birle bir kıt'a emr-i 'âlî ısdâr ve mahalline lede'l-vürûd ahâlî-i merkûm bizim usta-yı mezkûrdan da'vâ ve iştikâmız ve emr-i 'âlî tasdîrinden dahî haber ü âgâhımız olmayup biz zâbitimize kendü rızâmız ile dilediğimiz mikdârı virecek viregelmişizdir deyü huzûr-ı şer' de takrîr itmeleriyle²³² ıslâh-ı nefis için Hâseki mübâşeretiyile fermân-ı 'âlî mahall-i âhara menfîler olup haklarında istinâd olunan mefâsidde sun' ve haberleri olmadığını nâtık virilen i'lâm siz ki mücebince mezbûrlar emlâk-i humâyûn arâzîsine ve re'âyâsına fî-mâ-ba'd müdâhale eylememek üzre hâllerine rahmen 'afv u ıtlâkları için emr-i şerîfim sudûru bâbında hâlâ hâssa bostancıbaşı olan 'Ömer dâme mecdühû i'lâm itmekle i'lâmı mücebince fî-mâ-ba'd emlâk-i humâyûn arâzîsine müdâhale itmemek ve kendü hâlleirnde olmak şartıyla 'afv u ıtlâkları bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'il-i N [Ramazan] sene [1]189.

Hâşim.

[s. 121/2]

Magosa Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

²³² "müfsid-i mezbûrlar" yazılmış, üstü çizilmiştir.

Amine nâm hâtûn rikâb-ı müstetâbıma ‘arz-ı hâl sunup zevci arpalık kapıkethüdâsı Arnavud Kâsım nâm kimesne vazîfesi olmayan umûra müdâhale ve etvâr-ı nâ-bercâya ibtidâr eylemekden nâşî li-ecli't-te’ dîb bâ-işâret-i Şeyhü’l-islâmî bâ-hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûn sâdır olan emr-i ‘âlî mücebince on bir aydan berü Magosa Kal’ası’na kal’a-bend olunup üç nefer sagîr ve sagîre evlâdlarıyla zelîl ve sefil kalup muzdarîbü’l-hâl olduğun bildirüp ‘ıyâl ü evlâdlarına merhameten zevci mezkûrun cürmü ‘afv ve kal’a-i merkûmeden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında hükm-i humâyûnum sudûrunu istirhâm ve ef’âl-i nâ-meşrû’adan mücânebet ve dûr eyleyüp kibâr itmeyüp ba’del-yevm umûr-ı niyâbete müdâhale itmemek şartıyla hânesinde mukîm olmak üzere sebîli tahliye ve ıtlâk olunmak için emr-i şerîfim sudûrunu bi’l-fi’l Şeyhü’l-islâm olan Mehmed Emîn edâmAllâhu te’âlâ işâret itmeleriyle işâretleri mücebince ef’âl-i nâ-meşrû’adan mücânebet ve dûr eyleyüp kibâr itmeyüp ba’del-yevm umûruna müdâhale itmemek şartıyla hânesinde mukîm olmak üzere sebîli tahliye ve ıtlâk olunmak bâbında.

Fî evâ’il-i N [Ramazan] sene 1189.

Sabrî.

[s. 121/3]

İstanköy Cezîresi Nâ’ibi’ne hüküm ki;

İstanbul sâkinlerinden [...] ve [...] nâm kimesneler gelüp bunların babaları Arpalık kapukethüdâlarından Çukadâr ‘Acem ‘Âlî nâm kimesne kendü kâr ü kesbine kanâ’at itmeyüp kapukethüdâlık nâmıyla umûr-ı şer’iyyeyi maktû’ misillü bey’ ider deyü bâ-fermân-ı ‘âlî cezîre-i mezbûreye nefy ü iclâ olup lâkin mezbûrun ‘ıyâl ü evlâdlarının ahvâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp fî-mâ-ba’d bu misillü [harekâtta] bulunmamak şartıyla cürmü ‘afv ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid’â ve kapukethüdâlığından ve dûr olup kibârdan rücû’ ve mahremâtdan be-gâyet ictinâb ve menziline mukîm olup âhar mahalle varmamak şartıyla sebîli tahliye ve ıtlâk olunmak için fermân-ı ‘âlî-şânım sudûrunu bi’l-fi’l Şeyhü’l-islâm ve müftî’l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te’âlâ fezâ’ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince kapukethüdâlığından ve ... nüvvâbi’l-kibârdan

rücû' ve ...ictinâb ve menziline kendü hâlinde mukîm ve âhar mahalle varmamak şartıyla sebîli tahliye ve ıtlâk olunmak için yazılmışdır.

Evâ'il-i N [Ramazan] sene [1]189.

Hâmî.

[s. 122/1]

Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehemmed Sa'îd dâme mecdühûya ve Lefkoşa naibine hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği ve Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân Südde-i sa'âdetime mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp Kadıköy metropolidi iltizâmında dâhil Kuzguncuk Karyesi'nde mutavattın Veled-i Sam ve oğlu Yorgi nâm zimmîler ile zevcesi Ergerni nâm Nasraniyye kendü hâllerinde olmayup karye-i mezbûre ahâlisini tekdîr ve harekât-ı nâ-hemvâreye cesâretlerine binâ'en emr-i 'âlî Limni Cezîresi'ne nefy olunmuşiken bu esnâda firâr ve bilâ-ıtlâk Der-'aliyyeme ve havâlîsine gelüp geşt ü güzâr ve icrâ-yı garaz sevdâsıyla tezvîrâta sâlik oldukların bildirüp mersûmlar Der-'aliyyem ve havâlîsinde bulundukları mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis için Kıbrıs Cezîresi'ne nefy ve cezîre-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i N [Ramazan] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 122/2]

Ankara Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Ankara Nâ'ibi Mevlânâ Sıdkı Mustafa zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Çubuk-âbâd Kazâsı'nda sâkin Hatem-oğlu 'Osmân dimekle ma'rûf kimesnenin ehl ve a'yânı meclis-i şer'e varup mezbûr 'Osmân kendü hâlinde iken Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılardan şehsüvar-zâde Hamdullah mezbûr 'Osmân için erzail ve eşkıyâya mu'în ve dâ'imâ icrâ-yı fesâd eylediğinden başka mutasarrıf

olduğum çiftliklerime ba'zı kimesneleri tasallut ve mer'a ve mezâr yerlerini hevâsına tâbi' eşkıyâya fuzûlî zabt itdirdi deyü hilâf-ı inhâ iştikâsına binâ'en bâ-fermân-ı 'âlî Ankara Kal'ası'na kal'a-bend ve ahvâli dîger-gûn olmağla cürmü 'afv ve kal'a-i mezbûrdan itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz eylediği ecilden merkûm fî-mâ-ba'd mugâyir-i emr-i 'âlî ve hilâf-ı kânûn hareketden mücânebet ve kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmak şartıyla işbu eyyâm-ı mübârekeye hürmeten cürmü 'afv u itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâ'il-i N [Ramazan] sene 1189.

[s. 122/3]

Ankara Dizdârı'na hüküm ki;

Ankara Nâ'ibi Sofî Mustafa zîde 'ilmühû Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Çubuk-âbâd Kazâsı'na tâbi' Ömercik nâm karye sâkinlerinden Hasan Kethüdâ-oğlu Deli 'Âlî ve Şeytan 'Âlî ve Çamur Ahmed ve Kör 'Osmân ve Hâtîb-oğlu ve merkûm Hasan Kethüdâ'nın karındaşı oğulları Ahmed ve Mahmûd ve Seyyid Mustafa nâm kimesnelerin ehl ü 'ıyâlleri meclis-i şer'e varup mezbûrûn kendü hâllerinde iken Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Şehsüvâr-zâde Seyyid Hamdullah mezbûrûn için Çubuk-âbâd Kazâsı'na tâbi' Kara Höyük nâm karye toprağında vâkı' mutasarrıf olduğum çiftliğin ma'lûmü'l-mikdâr tarla ve çayır ve mer'alarının tagallüben zabt irâdesinde olurlar deyü hilâf-ı inhâ iştikâsına binâ'en bâ-fermân-ı 'âlî Ankara Kal'ası'na kal'a-bend ve ahvâlleri dîger-gûn olmağla mezbûrûnun cürmleri 'afv ve kal'a-i merkûmeden itlâk ve sebîlleri tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz eylediği ecilden sekiz nefer merkûmlar fî-mâ-ba'd kendü hâllerinde olup mugâyir-i emr-i 'âlî ve hilâf-ı kânûn vaz' u hareketden mücânebet eylemeleri şartıyla işbu eyyâm-ı mübârekeye hürmeten cürmleri 'afv u itlâk ve sebîlleri tahliye olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâ'il-i N [Ramazan] sene 1189.

Kapucubaşı-yı mûmâ-ileyhin vekîliyle mahallinde mürâfa'a ve keyfiyyet 'arz u i'lâm olunmak için emr yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [11]89.

[s. 123/1]

Karinabad ve İnöz Nâ'ibleri'ne hüküm ki;

Sen ki Karinabad Nâ'ibi Mevlânâ 'Âlî Rızâ zîde 'ilmühûsun Sûdde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Karinabad Kasabası'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sâ'ir ahâlî meclis-i şer'e varup kasaba-i mezbûrede sâkin İsmâ'îl Efendi-oğlu Mehmed demekle ma'rûf kimesne öteden berü kendü hâlinde olmayup umûr-ı mühimmenin ihtilâline bâdî ve mûkız-ı fitne ve muharrik-i fesâd olmağla hıfzen li'l-nizâm ve sıyaneten li'l-fukarâ mezbûr 'ibreten li'l-gayr zâbiti ma'rifetiyle İnöz'e nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına mahzar birle Der-'aliyye'ye i'lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle ol bâbda vâkı'-ı hâli bi'l-iltimâs 'arz eylediğin ecilden merkûm Mehmed zâbiti ma'rifetiyle ahz ve İnöz'e nefy ü iclâ olunmak içün emr-i 'âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâ'il-i N [Ramazan] sene 1189.

Sabrî.

[s. 123/2]

Tırhala Kādîsı'na hüküm ki;

Sâbıkâ İnebahtı alaybeyisi olan Duka İbrâhîm ve refîki Premeteli Arnavud İlyas nâm kimesnelerin bundan akdem livâ-i mezbûrun hâlâ alaybeyisi olan Receb-zâde Süleymân Bey demekle ma'rûf kimesnenin kesret üzre irtişâyı irtikâbından ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâra zulm ü ta'addîsinden iştikâları ancak alaybeyiliği tahsîl ve mücerred garaz u nefsânîyyet icrâsına mebnî ve şerr ü mazarratlarından zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr öteden berü mutazarrırdır deyü Der-'aliyyeme bâ-tahrîrât inhâ olunduğuna binâ'en 'ibreten li'l-gayr çâvûş mübâşeretiyle diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâları bâbında sâdır olan emr-i 'âlîye mebnî diyâr-ı âhara nefy olunup ehl ü 'ıyâllerinden dûr ve ahvâlleri dîger-gûn olduğun bu def'a takdîm eyledikleri bir kıt'a 'arz-ı hâllerinde mezbûrân inhâ ve ol bâbda merhamet istid'â eyledikleri ecilden

yalnız merkûm İbrâhîm'in cürmü 'afv u itlâk olunmak fermânım olmağın imdi sen ki evlânâ-i mûmâ-ileyhsin ancak merkûm İbrâhîm'in cürmü 'afv olunmağla merkûm İbrâhîm'in hânesinde ikâmetine kimesneyi bir dürlü muhâlefet itdirilmemek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı N [Ramazan] sene [1]189.

Şevkî.

[s. 123/3]

Rumili Vâlîsi'ne ve Sofya Mollâsı'na zikri âtî Müftînin vatan-ı asliyyesi olan kazânın Kādîsı'na hüküm ki;

Sofya Kazâsı ahâlîleri Der-'aliyyeme takdîm eyledikleri mahzar gûne 'arz-ı hâllerinde on seneden berü medine-i Sofya'da tavattun iden Boşnâk tâ'ifesinden re's-i eşirrâ ve müfsid olan Boşnâk el-Hâc Hasan nâm kimesne kendü hâlinde olmayup mûkız-ı fitne ve ehl-i 'ırza mehîn ve eşirrâ ve eşkıyâya mu'în olup sefer-i humâyûn esnâsına ordu-yu humâyûnum tarafından Sofya ve civâr kazâların şa'îr mübâyâ'asına me'mûr oldukda hazîne-i humâyûnumdan ashâb-ı şa'îre 'an-ba'de virilmek için mîrî cânib-i mîrîden bi't-tamam teslim olunan mebâliğ-i bir kimesneye vermeyüp meblağ-ı mezbûrdan 'uhdesinde olan bir Preznic Mukâta'ası'nın mu'accesine yüz otuz kîse ve ahâlîyi tekdîre nakdiye için kapucubaşılık ve silahşor için dahi kırk elli kîse akça i'tâ ve beldelerine bir takrîb mütesellim olup ol esnâda kazâ-i mezbûra gelüp kudât ve nüvvâbı itmâ' ve yedlerinden hücec-i şer'îyye ahz üç sene mukaddem fukarâ ve zu'afâ bunlardan gayrı şa'îr tahmîl ve kabz itmîş iken tekrâr şirrete sülûk vedâyi'-i Hâlîkî-l-berâyâ olan fukarâdan şa'îr mübâyâ'a bedeli nâmıyla mebâliğ-i keşîde cebren ve kahren tahmîl ve hâlâ İstanbul çeribaşısı Receb Ağa-zâde Mustafa ile Sofya çeribaşılarının 'uhdelerinde voynugan karyelerinden "*Karlofça Karyesi'ni hilâf-ı defter-i hâkânî zabt iderim*" deyü mu'âraza ve müdâhale itmekle fukarâdan aldığı meblağ ba'de's-sübût redd ve vatan-ı aslîsine nefy ü iclâ olunmak üzere işbu sene-i mübâreke mâh-ı şa'bânında mâliye tarafından sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin sana hitâben sâdır olan emr-i şerîfime ve tarafından virilen buyrulduya bir dürlü itâ'at ve inkıyâd iymeyüp kâdiyî mebâliğ keşîde ile itmâ' ve fermân-ı âlî-şânımın 'adem-i tenfîzine bâdî ve mütesellimliğin

esnâsında cebren ve kahren hüsn-i hâlini müş'ir ahâlî-i kazâdan cebren ve kerhen mahzar ahz ve bunun emsâli ta'addîsinin nihâyeti olmayup bi'l-küllîye râhatları meslûb olmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mücebince mezbûr te'mîn-i 'ibâd ve tathîr-i bilâd için vatan-ı asliyyesine nefy ü iclâ ile tenfiz-i emr-i şerîfime ihtimâm olunmak üzere mücebince emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ve istid'â itmeleriyle vech-i meşrûh üzere ahâlînin iltimâsları ve mukaddem sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle vatan-ı aslîsine nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ma'rifetin ve ta'yîn olunan çâvûş-ı mûmâ-ileyh mübâşeretiyle mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince mezbûru vatan-ı aslîsine nefy ü irsâl ile tenfiz-i emr-i şerîfime ihtimâm u dikkat ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde menfiyyen meks ü ikâmet itdirûpbilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara tecavüzüne ruhsatdan mübâ'adet eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı N [Ramazan] sene [1]189.

Hasbî.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [11]89.

[s. 124/1]

Üsküdar Kazâsı Muzâfâtı'ndan şile Nâhiyesi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki nâhiye-i mezbûre nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyh Mustafa zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Şile Kazâsı sâkinlerinden Kassâb İsmâ'îl-oğlu Mustafa nâm kimesnenin vâlidesi Zeyneb nâm hâtûn gelüp meclis-i şer'e varup bâ-i'lâm dokuz nefer mezkûrû'l-esâmî kimesneler kasaba-i mezbûre ve nâhiye karyelerine gelür iseler ahz ve zâbite teslîm ve Âsitâne-i sa'âdetime irsâl olunması bâbında bundan akdem sâdır olan emr-i 'âlî-şân Şile Mahkemesi'nde sicil mahfûz ba'de't-te'yid merkûm Kassâb-oğlu Mustafa'nın vâlidesi mezbûre oğlum merkûm kendü hâlinde iken ashâb-ı ağrâzın iftirâlarına binâ'en oğlum merkûmun keyfiyyet-i hâli kasaba ahâlîlerinden istifsâr olundukda cerîdede isimleri mazbût on beş nefer kimesneler meclis-i şer'de merkûm Mustafa'nın hüsn-i hâlini haber vormeleriyle

merhameten cürmü ‘afv u ıtlâkı bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına vâkı’-ı hâli bi’l-iltimâs ‘arz ve sâdır olan fermân-ı ‘âlîye imtisâlen bâlâda Kassâb-oğlu Mustafa’nın keyfiyyet-i hâli nâhiye-i mezbûre ahâlîsinden Mustafa bin ‘Âlî ve Ahmed bin Mehemed ve Hüseyin bin Ahmed ve İsmâ‘îl bin Ahmed ve Ahmed bin Mehemed ve Mehemed bin ‘Osmân ve Hüseyin bin Ahmed ve Süleymân bin ‘Abdullâh ve Mehemed bin Ahmed nâm kimesnelerden su‘âl olundukda mezbûr Mustafa’nın emr-i şerîfde tasrî‘ olunduğu vech üzre nâhiye-i mezbûreye geldikde ahz ve Âsitâne’ye ihzâr olunması bâbında bundan akdem emr-i şerîf sâdır olup lâkin mezbûr Mustafa’nın hakkında iftirâ olduğundan mâ‘adâ ve hâlâ ıslâh-ı nefis itmekle fî-mâ-ba’d mezbûr Mustafa kendü hâlinde olmak üzre ... ve hîn-i iktizâda huzûr-ı hükkâma ihzârına mezbûrûndan her biri tekeffül ve mezkûrun cürmü ‘afv u ıtlâk olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî sudûrunu istid‘â ve istirhâm eylediklerin Üsküdar Kādîsı Mevlânâ ‘Abdullâh zîde fezâ’ilehû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mûcebince ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

Mustafa.

[s. 124/2]

Kuşadası nâ’ibi ve zikri âtî papasın bulunduğu mahallin kādîsına ve bi’l-cümle zâbitân ve Limni Kal‘ası Dizdârı’na hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi’i Rûm patriği ve Der-‘aliyyemde mukîm cemâ‘at-i metropolidân mühürlü ‘arz-ı hâl gönderüp Kuşadası ve tevâbi’i metropolidi Melitos nâm râhibin iltizâmına dâhil nefs-i Kuşadası sâkinlerinden Papa Makaryos nâm papas mel‘anet-pîşe hıyânet ve mefsedet endiş olup ba‘zı mütegalibe ile ülfet ve ihtilât ... istinâd ile niçe etvâr-ı nâ-marzîye cesâret ve ehl-i ‘ırz re‘âyâyı gûnâ-gûn ifk ü iftirâ ile gamz ü tekdîr ve âyînlerine mugâyir harekete tasrî‘ ve re‘âyânın râhatları meslûb olduğun sebep müfsid-i mezbûr Kuşadası ve sâ’ir ol havâlîde bulunduğu mahalde siz ki mevlânâ ve zâbitân mûmâ-ileyhimsiz ma‘rifetiniz ile ahz ve sâ’ire ‘ibret ve kendüye nush u pend olunmak için yasakçı yediyle teslîm ve ma‘rifetiyle Limni Kal‘ası’na ırsâl ü kal‘a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 124/3]

Ber-vech-i arpalık Niğde Sancağı Muatasarrıfı [...] dâme ikbâlehûya ve Niğde Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Mustafa zîde 'ilmühûsun mektûb gönderüp Maktûl K r İsmâ'il'in Niğde Sancağı'nda m l-ı bek y sıyla zimmetinin tahs li b bında s dır olan ev mir-i ş r fe ile me'm r Sadr-ı a'zam  ukad rlarından İbr h m z de kadr h  mahalline lede'l-v r d sen ki m r-i m r n-ı m m -ileyhsin tarafından dahi tahs l emr-i mezk rda e er e ihtim m olup l kin bundan akdem fetvadan hier olunan H cı Mehmed mütesellim-i ... ile emv l-i mezk reyi itl f ve mel'anetlerin setr içün ash b-ı zimem yerlerine hil f-ı v k ' sened t i't sıyla tahs li ta't line b d  olduklarından gayrı Kilisar(?) Karyesi'nde s kin ' l  Efendi-oğlu Sir Mustafa bi'l-ittif k muh lefet üzre olduğun  ukad r-ı merk m tahr r eylediğine bin 'en merk m Sir Mustafa,   v ş m b şeretiyle Niğde Kal'ası'na kal'a-bend ve M ft -i merk m dahi f -m -ba'd kendü h linde olup tahsil t-ı emv l-i m riyye ta't line b d  harek t-ı n -hemv reden keff-i yed eylemek üzre muhkem tenb h birle bek y -y  matl be tahs l ve bundan sonra mütenebbih olmaz ise te'dib t-ı l yıkası icr  olunmak içün işbu sene-i m b reke cem ziye'l-evvelisinin emr-i ş r fim sud rundan sonra merk m Sir Mustafa f -m -ba'd kendü h linde olup vaz fesinden h ric bu misillü um r-ı m riyyeye m d hale eylememek şartıyla 'afv ve seb li tahliye olunmak içün sene-i mezb re ev 'il-i şabanında dahi bir k t'a emr-i ş r fim s dır olduğu D v n-ı hum y numdan ihr c olup ancak mukaddem s dır olan emr-i ş r fim m cebince mezb r Sir Mustafa kal'a-bend ve M ft -i m m -ileyh H cı Mehmed tenb h olup l kin m m -ileyh el-H c Mehmed ' lim ve f z l ve mütebahhir-i k mil ihtil f-ı cem'iyyet ile mevs f ve ' ffet ve nez hat ile ma'r f olup um r-ı mühimme-i musta'celeyle kesr   noks n misillü ser-m  hareketden ve zümre-i ş k vet-p şelere vechen mine'l-v c h cev z u ruhsatdan ve ... ve hu  netinden m tec nib ve her h lde ah linin r hatına t lib kendü h linde 'ırzıyla mukayyed ve isn d olunan mev dd b -garaz kimesnelerin 'arzına mebn  tahr kiyle olduğu z hirdir

deyü tahrîr ve emr-i mezkûrun kaydı terkîn olunmasın istid'â eylediğin iftihârü'l-
emacid ve'l-ekârim bi'l-fi'l Re'îsü'l-küttabım olan Mîr İsmâ'îl Râ'if dâme mecdühû
i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup umûr-ı vilâyete
karışmamak üzre hakkında sâdır olan emrin kaydı terkîn ve i'lâm-ı hâli müş'ir
fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı N [Ramazan] sene [1]189.

Râmî.

[s. 125/1]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan [...] dâme mecdühûya ve Bozcaada
Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İslambol sükkânından Mustafa nâm kimesne mülâzemet talebiyle 'arz-ı hâl ve işâret-
i Şeyhü'l-islâmîye taklîd sâhte işâret ile ahz olunup te'dîbi lâzım geldiğine binâ'en
te'dîben ve sâ'ire 'ibreten merkûm Bozcaada'ya nefy ü kal'a-bend olunması bâbında
emr-i şerîfîm sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mehemmed
Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince mezbûr
Bozcaada'ya nefy ü kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i
mûmâ-ileyhsin merkûm Mustafa'yı te'dîben ve sâ'irlerini terhîben Bozcaada'ya
nefy ü irsâl ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûru kal'a-bend eyleyüp
bilâ-emr-i şerîf itlâk ve sebîli tahliye olunmakdan hazer ve mücânebet ve vusûlünü
Der-'aliyyeme tahrîr ve işâret eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı N [Ramazan] sene [1]189.

Hasbî.

Vusûlünü müş'ir 'arzı gelmiştir.

24 L [Şevvâl] sene [11]89.

[s. 125/2]

Zikri âtî papasın bulunduğu mahallin Kādîsı'yla Patre ve Aynaroz Cezîreleri
Nâ'iblerine hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği ve Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân gelüp Bahr-i sefid'de vâkı' Patre Cezîresi metropolidi iltizâmında olan Papa Sofunyus nâm papas öteden berü kendü hâlinde olmayup tevzî'-i mefsedete cesâret ve âyînlerine mugâyir harekâta tasaddî eylediğinden metropolid-i mesfûr patrik tarafına ihzâr eylediğün sebep mezbûr a'dâ-yı mezbûre ve sâ'ir bulunduğu mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis için Aynaroz'a Cezîresi'nde vâkı' Lavra Manastırı'na kule-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

[s. 125/3]

Dimetoka Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği ve Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân gelüp Edirne metropolidi iltizâmında olan Edirne Kazâsı'na tâbi' Yeniköy nâm karye mütemekkinlerinden Papa Falço nâm papas kendü hâlinde olmayup etvâr-ı nâ-hemvâre cesâret eylediğine binâ'en bundan akdem Dimetoka Kal'ası'na kal'a-bend olunup ıslâh-ı nefis itmekle fî-mâ-ba'd kendü hâlinde²³³ 'ırzıyla mukayyed olacağına müte'ahhid olduğun millet-i Rûm'un müte'ahhidlerinden birkaç nefer kimesneler metropolid-i mesfûr tarafına ifâde eylediklerinden metropolid patrik tarafına tahrîr eylediğün sebep mesfûr ta'ahhüdü üzre fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak şartıyla kal'adan ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre ıtlâk olunmak emrim olmuştur.

Fî evâ'il-i N [Ramazan] sene [1]189.

[s. 125/4]

Dimetoka Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mesturât Şâh Sultân dâmet 'ismetühânın ber-vech-i mâlikâne 'uhdesinde olan Tırnovi sâkinlerinden Hâcî

²³³ "olup" yazılmış, üstü çizilmiştir.

Murtezâ-oğlu Hâcî Mustafa nâm kimesnenin bundan akdem ihtilâl-i nizâm-ı mukâta‘aya mü‘eddâ olan nâ-hemvâr etvâra ictisârından nâşî li-ecli't-te'dîb bâ-emr-i ‘âlî Dimetoka Kazâsı'na nefy ü iclâ olunmuşıdi ancak Dimetoka tâ'ib ve müstağfir ve tevvâb iden hüsn-i sülûka müte‘ahhid ve mutasaddî olduğu ef‘âlden mücânebet ve kendü hâlinde olup vilâyet umûruna karışmamak şartıyla ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu Sultân-ı müşârün-ileyhin²³⁴ kethüdâsı bâ-takrîr istid‘â Dergâh-ı mu‘allâm kapucubaşlarından iftihâr Ahmed Hâşim dâme mecdühû eylediğine binâ'en vech-i meşrûh üzre ıtlâk olunmak fermânım olmuştur imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin şurût-ı merkûme ile merkum el-Hâc Mustafa'nın cürmü ‘afv olunmağla kasaba-i merkûmeden ıtlâk ve sebîlin tahliye olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene 1189.

[s. 125/5]

Sultaniye ve Kilidülbahr Nâ'ibleri zîde ‘ilmühümâya hüküm ki;

Boğaz hisarları kılâ'ından Sultaniye ve Kilidülbahr Kal'aları dizdârları öteden berü hıdmet-i lâzımelerinde ikdâm ve ihtimâm üzreler olup lâkin bundan akdem hilâf-ı rızâ ba'zı gûne rehâvetleri zuhûruna binâ'en li-ecli't-te'dîb Sultaniye dizdârı Kilidülbahr Kal'ası zindânına ve Kilidülbahr Kal'ası dizdârı Sultaniye Kal'ası zindânına zindân-bend olunmaları bâbında sâdır olan emr-i ‘âlî mücebince zindân-bend olunmuşlar idi bu def'a merkûmânın ıslâh-ı nefis eyledikleri zâhir ve müte‘ayyin ve şâyân-ı merhamet olmalarıyla fî-mâ-ba'd hıdmet-i lâzımelerinde istikâmet ve intibâh ve basîret üzre hareket eylemeleri şartıyla merhameten ‘afv u ıtlâk olunmaları bâ-takrîristirhâm olunduğuna binâ'en ba'de'l-yevm hıdmet-i me'mûrelerinde kusûr itmemeleri şartıyla vech-i meşrûh üzre ıtlâk olunmaları fermânım olmağın imdi siz ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız şurût-ı mezkûr ile merkûmânın cürmleri ‘afv olunduğu ma'lûmunuz oldukda mezkûrları kal'aîn-i mezbûreteyn zindânlarından ıtlâk ve sebîlleri tahliye eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

²³⁴ “bâ-takrîr istid‘â” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Fî [...] L [Şevvâl] sene 1189.

Hasbî.

[s. 126/1]

Filibe Mollâsı'na ve Edirne Bostancıbaşı'na hüküm ki;

Filibe Kazâsı'na tâbi“Avretalan nâm karye sükkânından Ahî Niko ve Ahî İstofa ve Ahî İstamri? nâm zimmîler hademe-i a‘yanın ba‘zıları tekdîr²³⁵ ve tecrîm itdirmeleriyle perâkende olmalarıyla bâ‘islerdir deyü hâssa kassâbbaşı tarafından bâ-takrîr inhâ olunduğuna binâ’en diyâr-ı âhara nefy ü iclâları bâbında sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin sana hitâben sâdır olan emr-i şerîfimle mesfûrdan zimmîler diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmuşlar idi bu def‘a kassâbbaşı-yı mûmâ-ileyhin takdîm eylediği takrîr kâğıdında merkûmûn tard olunalı hayli müddet güzâr idüp ıslâh-ı nefs eyledikleri zâhir olduğundan gayrı Filibe ve havâlîsinden mübâya‘a olunacak âğnâmın celbine ‘iânet ve fî-mâ-ba‘d hilâf-ı rızâ vasfdan mübâ‘adet eylemeğe ta‘ahhüd eyledikleri inhâ ve tahrîr ve eyyâm-ı mübârekeye hürmeten ‘afv u ıtlâk olunmaları istirhâm eylediğine binâ’en vech-i meşrûh üzre mesfûrlar ıslâh-ı nefs itmeleriyle fî-mâ-ba‘d mübâya‘a ve celb olunacak mîrî âğnâm hıdmetinde sarf-ı makderet eyleyüp hilâf-ı rızâ hareket itmemeleri şartıyla ‘afv u ıtlâk olunalar deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı N [Ramazan] sene [1]189.

Nefyleri mühimmededir.

[s. 126/2]

Bozcaada Nâ‘ibi'ne hüküm ki;

Mühtedî Hasan ve Emîr ‘Âlî ve Akel? nâm zimmî ‘atîk sâriklardan olup bundan akdem sirka töhmetiyle ahz ve vaz‘-ı kürek olunmuşlar iken birer tahrîb ‘afv u ıtlâk ve min ba‘d kendü hâllerinde olmak üzre muktezâ-yı cibilliyetleri olan mel‘anet-i sabıkalarına şürû‘ ve esvâk-ı pazarda serserî geşt ü güzâr üzreler iken zindân

²³⁵ “ve ba‘zıları” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Hâsekisi ma‘rifetiyle ahz olundukları bâ-takrîr inhâ ve üç nefer mezkûrlar fî-mâ-ba‘d Âsitâne-i ‘aliyyeme gelmemek şartıyla Bozcaada'ya nefy olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin üç nefer mezkûrlar tarafına vusûllerinde fî-mâ-ba‘d mezkûrlar Âsitâne-i sa‘âdetime gelmemeleri şartıyla Bozcaada'da menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârlarından ve mahall-i âhara bir hatve tecâvüzlerine izn ü ruhsat göstermekden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâ’il-i L [Şevvâl] sene 1189.

[s. 126/3]

Kengiri Kazâsı Nâ’ibi'ne ve Kengiri Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh es-Seyyid ‘Âlî zîde ‘ilmühûsun mektûb gönderüp Kengiri Sancağı'nda vâkı‘ Kurşunlu Kazâsı'nda Bozbaşı Halîl ve Arpacı Pehlivân ve gümrük hammâlları kethüdâsı Pehlivân ve Ahmed Sipâhî ve Hâcî ‘Âlî ve Emîn Mehemed nâm altı nefer mel‘anet-pîşeler Kengiri Kazâsı'na nefy olunmaları bâbında sâdır olan emr-i ‘âlî-şânım Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından Hâcî Hasan ve Silâhdâr çâvûşlarından ‘Ömer zîde kadrühümâ ile irsâl olundukların mezbûrûndan Ahmed Sipâhî ve Hâcî ‘Âlî ve Bozbaşı Halîl ve Emîn Mehemed nâm dört nefer kimesneleri çâvûşân-ı merkûmân Kengiri['ye] irsâl ve menfiyyen ikâmet itdirildiğın i‘lâm eylediğın binâ’en i‘lâmında mastûr Kengiri'ye nefy olunan dört neferin kal‘a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ’il-i L [Şevvâl] sene [1]189.

Nâfiz.

Ba‘zı şurût derciyle ıtlâklarıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [11]90.

[s. 126/4]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehmed Sa'îd dâme mecdühûya ve Der-'aliyyemden Kengiri'ye varınca vâkı' kudât ve nüvvâb ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir zâbitâna ve Kengiri Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Kengiri Kazâsı nâ'ibi Seyyid 'Âlî zîde 'ilmühûnun Der-'aliyyeme takdîm eylediği 'arzında Kurşunlu Kazâsı'nda Arpacı Pehlivân ve gümrük hammâlları kethüdâsı dîger Pehlivân nâm kimesnelerin dört nefer ma'lûmu'l-esâmî refikleriyle bundan akdem Kengiri Kazâsı'na nefy ü iclâları bâbında sâdır olan emr-i 'âlî mücebince mahall-i me'mûrlarına çâvûşân mübâşeretıyla giderler iken esnâ-yı tarîkde mezbûrân Arpacı Pehlivân ve hammâllar kethüdâsı Pehlivân nâm kimesneler firâr ve refikleri Kengiri'ye irsâl ve menfîyyen ikâmet itdirildikleri tahrîr ü inhâ olduğuna binâ'en esnâ-yı râhda firâr iden iki nefer ile Âsitâne'de olan Ahmed'in bulundukları mahalde mübâşir çâvûş ma'rifetiyle 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Kengiri'ye kal'a-bend olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin Âsitâne'de mevcûd merkum Ahmed'i çâvûş-ı merkum mübâşeretıyla ve siz ki kudât ve nüvvâb ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz eşkiyâ-yı mezbûrûnun esnâ-yı râhda firârî-i mezbûrân her kangınızın taht-ı kazâsında olunur ise ma'rifetiniz ve çâvûş-ı merkûm mübâşeretıyla 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve Kengiri Kal'ası'na irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûrûn üç neferi dahi vusûlünde kal'a-i mezbûreye kal'a-bend ve bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârlarından hazer ve mücânebet olunduklarını çâvûş-ı merkûm ile Der-'aliyyeme i'lâm ve işâret eylemen bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene [1]189.

Nâfiz.

Ahmed'in keyfiyeti mahallinde isti'lâm olunmak üzere emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Z [Zilhicce] [11]89.

Merkûm Ahmed'in itlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i M [Muharrem] sene [11]90.

[s. 126/5]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehmed Sa'îd dâme mecdühûya ve Bolu Kazâsı Nâ'ibî'ne hüküm ki;

Âsitâne-i 'aliyyemde Üsküplü nâm mahalde kâ'in Şeyh Mecid bin Kocevî(?) Câmi'-i şerîf civârında vâkı' medresede Mollâ İbrâhîm nâm sagîr kendü hâlinde ta'allüm-i 'ilm üzere iken Ebu'l-feth Sultân Mehmed Hân Medresesi'nde sâkin 'Ömer nâm kimesne sagîr mezbûrun üzerine hufyeten âlet-i harble hücum ve seni odama götü[rü]rüm deyü nizâ'a tasaddî ve ahali-i mahalle mezbûr 'Ömer'i kolluğa virüp Ağakapusu'na irsâl eylediklerini sagîr-i mezbûr bâ-takrîr inhâ itmekle vech-i meşrûh üzere mezkûr 'Ömer kendü hâlinde olmayup âlet-i harb [ile] ba'zı kimesneyi tahvîf itmekle ıslâh-ı nefis için vilâyeti olan Bolu'ya nefy ü iclâ olunan fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer mezbûru vilâyeti olan Bolu'ya irsâl ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf bir hatve mahall-i âhara tecâvûze ruhsat u cevâzdan mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene 1189.

[s. 127/1]

Edirne Bostancıbaşı'na ve Aydos Kādîsı'na ve Dergâh-ı mu'allâm gediklülerinden zahîre mübâşiri Süleymân zîde mecdühûya ve a'yân ve zâbitâna ve İnöz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Aydos sükkânından ve ashâb-ı çiftlikâtından Sakalu Mehmed nâm müfsid fukarâyı “*bârgirân tazîyeden sıyâneten 'akd olunan mukâyesenin i'âdesi bana nâfi'dir ve bin keyl zahîrenin yüz keylini mukâyeseye virüp dokuz yüz keylini üçer guruşa fûrûht iderim*” deyü muhtell-i nizâm-ı harekete cesâret eylediği sahîhan ihbâr ve inhâ olunduğuna binâ'en vücûhla te'dîbi lâzım gelmekle merkûmun der-mahzen eylediği zahîresi mîrîye zabt ve Der-'aliyyeme irsâl ve kendüsü İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmak fermânım olmağın imdi siz ki bostancıbaşı ve mevlânâ ve mübâşir ve a'yân ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhimsiz ber-minvâl-i muharrer merkûm Sakalu Mehmed'in o misillü kelimât-ı na-bercâ tefvîziyle muhtell-i nizâm-ı harekete tasaddîsine binâ'en emsâline 'ibreten te'dîbi muktezî olmağla merkûmun kazâ-i mezbûrda ve çiftliğinde ihtikâr dâ'iyesiyle ne mikdâr der-mahzen ve

müddehar zehâ'iri var ise mikdâr ve kemiyeti ma'rifet-i şer'le defter olunarak cânib-i mîrîyçün cümlesi zabt ve 'ıcalaten Der-sa'âdetime irsâl ve tesyîre bi'l-ittifâk ihtimâm u dikkat ve kendüsünü dahi ahz ve li-ecli't-te'dîb İnöz Kal'ası'na nefy ü iclâya mübâderet eyleyesiz ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûlünde kal'a-i mezbûreye vaz' u kal'a-bend eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâkından hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene [1]189.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş [Şa'bân] sene [11]90.

[s. 127/2]

Selânik mutasarrıfı sadr-ı esbâk vezîr el-Hâc Halîl Paşa'ya ve Dimetoka Kal'ası Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Karaferye Kazâsı sükkânından el-Hâc 'Âlî-oğlu Kara Ahmed nâm mefsedet-pîşe ceberûd eşkıyâsıyla hem-dest-i ittifâk ve yirmi otuz seneden berü kazâ-i mezbûr re'âyâsını rencide ve tecrîm ve envâ'-ı mefsedetden hâlî olmadığından nâşî emniyyet külliyyen meslûb olmağla hâllerine rahmen merkûm ıslâh-ı nefis oluncaya dek çâvûş mübâşeretıyla diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin iki kıt'a mektûbunda ve Selânik Karaferye Kādîsı'nın başka başka i'lâmlarında tahrîr ve iltimâs olunmağla muktezâ-yı tahrîr ve iltimâsın üzre merkûm Kara Ahmed ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretıyla ahz ve Dimetoka'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin muktezâ-yı tahrîr ve iltimâsın üzre merkûm Kara Ahmed'i çâvûş-ı merkûm mübâşeretıyla ahz ve ıslâh-ı nefis için Dimetoka'ya nefy ü iclâ eyleyesin ve sen ki Dimetoka nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu kazâ-i mezbûrda menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârından ve bir hatve mahall-i âhara hareketine ruhsat u cevâzdan mübâ'adet ve vusûlünü Der-'aliyyeme 'arz u i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene [1]189.

Hâşim.

Merkûm lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî menfiyyen ikâmet itdirildiğini nâtuk Dimetoka Nâ'ibi İsmâ'îl Efendi'nin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh virildi.

Fî 13 Zâ [Zilkade] sene [11]89.

İtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

22 Zâ [Zilkade] sene [1]189.

[s. 127/3]

Mîr-i mîrân-ı kirâmdan sâbıkâ Avlonya Sancağı mutasarrıfı Kalu Mehemmed dâme ikbâlehûya hüküm ki;

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin bu def'a Der-'aliyyeme vârid olan tahrîrâtında sen kendü hâlinde 'ırzınla meşgûl iken bundan akdem muhtell-i nizâm-ı memleket ve mûcib-i perîşânî-i ra'iyet olur harekât-ı nâ-bercâya ictisârın sûretleri bâbında mutasarrıfı tarafından Südde-i sa'âdetime tahrîr ü inhâ ve medîne-i Yanya'dan tard ve ihrâcın husûsu istid'â olundukda çavûş mübâşeretiyile diyâr-ı âhara nefy ü iclâ eylemen içün Rumili Vâlîsi'ne hitâben sâdır olan emr-i 'âlî-şânım mûcebince diyâr-ı âhara 'azîmet birle mağdûr olduğundan bahs ile hâline merhameten 'afv u itlâkını tahrîr ve istirhâm eylemişsin Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda ber-minvâl-i muharrer nefyin bâbında ber-vech-i tafsîl emr-i şerîfim sâdır oldukdan sonra Yanya ahâlîsinin takdîm eyledikleri mahzarlarında öteden berü ehl-i 'ırz ve re'âyâ-perver olup her vechile senden râzî ve hoşnûd olduklarını tahrîr ü inhâ ve 'afvını istid'â eylediklerine²³⁶ binâ'en fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup umûr-ı vilâyet ve husûsât-ı sâ'ireye karışmamak şartıyla eyyâm-ı mübârekeye hürmeten hânende ikâmet itdirilüp eğer bundan sonra senden iştikâ olunmak lâzım gelür ise nefy ile iktida olunmayup âhar vechile mu'âmele olunacağını gûş u hûşuna ilkâya mübâderet eylemeleriçün Rumili Vâlîsi vezîrim 'Âlî Paşa'ya ve Yanya Nâ'ibi'ne hitâben işbu sene-i mübâreke şa'bânü'l-mu'azzamının evâhırında emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed olunmağla mukaddemâ hânende ikâmet eylemen içün virilen emrin kaydı terkîn olunmağın

²³⁶ "ecilden" yazılmış, üstü çizilmiştir.

i'lâman sana dahi işbu emr-i şerîfîm ısdâr olunmuşdur imdi nefyin bâbında sâdır olan emrin kaydı hâline merhameten terkîn olunduğu ma'lûmun oldukda ba'de'l-yevm kendü hâlinde olmayup umûr-ı vilâyet ve husûsât-ı âhara müdâhale ile senden tekrâr iştikâ olunmak lâzım gelür ise nefy ü tağrîbinle iktifâ olunmayup hakkında vech-i âhar ile mu'âmele olunacağını muhakkak bilerek ana göre kendü hâlinde olup devâm-ı 'ömr-i devlet-i pâdişâhâneme de'avâtına müdâvemet ve hilâf-ı fermân-ı şâhânem ser-mû hareketin vukû'uyla ve 'aidât-ı mezkûreye mazhar olmakdan be-gâyet mücânebet eylemen bâbında.

Evasıt-ı N [Ramazan] sene [1]189.

[s. 127/4]

Tutrakan sükkânından Boşnak Mehemed ve iki nefer 'avenelerinin Niğbolu Kal'ası'na kal'a-bendleriçün sâdır olan emr-i 'âlî itlâk defterine kayd olunmuşdur.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [11]89.

[s. 128/1]

Ser-seksonî-i sâbık 'Ömer zîde mecdühûya hüküm ki;

Senin bu hengâmda 'azl ve hasbe'l-iktizâ varup bir mahalde meks ü ikâmetin muktezâ olmağla hemân bulunduğu mahalden bir an akdem hareket ve bir gün evvel varup Selvi Kasabası'nda meks ü ikâmet ve vürûdunu Ocak tarafına i'lâm u inhâya müsâra'at ve yollarda ayak sürmekden ve te'hîr ve terâhîden harekât-ı nâ-marziyyeden be-gâyet hazer ve mücânebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân sâdır olmağın [...] irsâl olunmuşdur ve vusûlünde gerekdir ki hemân bulunduğu mahallerden hareket ve müsâra'ata varup kasaba-i mezbûrede meks ü ikâmetine mübâderet ve esnâ-yı râhda ayak sürmekden ve te'hîr ve ...den ve hilâf-ı²³⁷ rızâ harekâtdan tehâşî ve mübâ'adet birle kasaba-i mezkûreye vürûdun bir gün evvel cânib-i Ocağ'a tahrîr ve i'lâma müsâra'at eylesesin deyü bi'l-fi'l Dergâh-ı²³⁸ Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû tarafından mühürlü

²³⁷ "rızâ harekât" yazılmış, üstü çizilmiştir.

²³⁸ "Mu'allâm" yazılmaya çalışılmış, üstü çizilmiştir.

mektûb virilmekle vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa‘bân] sene 1189.

Hasbî.

Mûmâ-ileyh Kızanlık Kasabası'nda ikâmetine istid‘â-yı ‘inâyet eylediğine binâ’en ber-muktezâ-yı dikkat u hâl Sofya Kasabası'na varup ikâmet eylemesine ruhsatı hâvî emr yazılup kayd olunmuşdur bâ-mektûb.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene [11]89.

[s. 128/2]

Ber-vech-i mâlikâne Hamidiye Sancağı Mutasarrıfı'na ve Barla Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Anadolu'da Barla Kazâsı ahâlîsinden tüccârdan es-Seyyid Mustafa Çelebi ve es-Seyyid el-Hâc Ahmed Çelebi ve es-Seyyid Mehemed Ağa ve es-Seyyid Mehemed Efendi ve es-Seyyid Mehemed Mustafa Çelebi ve es-Seyyid İbrâhîm Ağa ve es-Seyyid el-Hâc Mahmûd Çelebi ve el-Hâc Ebû Bekir Ağa ve es-Seyyid dîger İbrâhîm ve es-Seyyid Ahmed ve es-Seyyid Süleymân ağa ve es-Seyyid el-Hâc ‘Abdullâh Ağa dimekle ma‘rûf kimesneler Âsitâne'de Mahmûd Paşa Mahkemesi'nde Avşar Kazâsı ahâlîsinden es-Seyyid ‘Âlî-oğlu es-Seyyid Mehemed nâm kimesne muvâcehesinde merkûm es-Seyyid Mehemed vatan-ı aslîsi olan Avşar Kazâsı'nda birkaç seneden berü ‘ıyâliyle kazâmıza vürûd ve ‘ıyâliyle kazâmızda tavattun idüp lâkin merkûm Seyyid Mehemed hilâf-ı vâkı‘ hukûk mutâlebesiyle ta‘cîz ve ehl-i ‘ırz tâ’ifesine hilâf-ı vâkı‘ mevâdd-ı isnâdıyla gamz ve ol vechile cümlemizi dâ’imâ hilâf-ı şer‘ ta‘cîz ü tekdîrden hâlî olmayup kendü hâlinde olmamağla merkûmdan bir dürlü emn ü râhatımız yokdur deyü her biri teşekkî ve kazâmızdan hurûc ve vatan-ı aslîsi olan mârrü'z-zikr Avşar Kazâsı'na nefyini iltimâs eylediklerinde merkûm es-Seyyid Mehemed dahi ba‘de'l-yevm kazâ-i merkumdan hurûc ve vatan-ı aslîsi olan sâlifü'z-zikr Avşar Kazâsı'na nefy ve min ba‘d Barla Kazâsı'na gelmemek üzre ta‘ahhüd eylediği tescîl olunduğun

Mahmûd Paşa Nâ'ibi 'Osmân zîde 'ilmühû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene [1]189.

Edîb.

[s. 128/3]

Yenişehir-i Fenar Kādîsı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh 'Abdurrahmân zîdet fezâ'ilehûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i Yenişehir-i Fenar'da sâkin a'yân ve eşrâf ve 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sâ'ir ahâlî bi-esrihim meclis-i şer'e varup medîne-i mezbûr sükkânından Vehhâb-oğlu el-Hâc İbrâhîm ve Hâcî Çıkrık el-Hâc Mehemed nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup dâ'imâ şekâvetle me'lûf ve fîtne-engîz olup 'ibâdullâhı her bâr ızrâr kaydında olduklarına binâ'en bâ-emr-i 'âlî merkûm el-Hâc İbrâhîm bundan akdem ıslâh-ı nefis için Benefşe Kal'ası'na kal'a-bend olundukda bir müddet âsûde-i hâl üzre iken bir takrîb ıtlâk ve yine evvelkinden ziyâde belde-i mezbûrenin ihtilâline sebep ve gûnâ-gûn fîtneye ictisâr itmekle men' ü def'iyçün kıbel-i şer'den bi'd-defa'ât tenbîh olundukda mütenebbih olmayup 'ibâdullâhı ta'cîz ü tekdîr kasdıyla dâ'imâ îkâz-ı fîtne ve fesâda mübâşeret ve eşîrrâtı başına cem' ve ihtilâl-i belde 'âdet-i müstemirreleri olmağla merkûmânın şerr ü mazarratlarından cümlesi dilgîr ve emn ü râhatları meslûb olmağla rahmen li'l-'ibâd merkûmân ıslâh-ı nefis için diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûru recâsında olduklarımızı der-i devlet-medâra 'arz u i'lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle ol bâbda vâkı'-ı hâlî hükmi-humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs i'lâm eylediğin ecilden i'lâmın mûcebince çâvûş mübâşeretle merkûmân Hâcî İbrâhîm ve Hâcî Çıkrık kendü hâlinde olmamalarıyla te'dîben mahall-i ba'îdeye nefy ü iclâ olunmaları bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene [1]189.

Nâfîz.

Ba'zı şurût derciyle ıtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhur-ı R [Rebî'u'l-âhur] sene [11]89.

Çâvûş mübâşeretiyle sehil olunmuştur.

Merkûm İbrâhîm firâr idüp mezbûr el-Hâc Mehemed ahz ve Selânîk Kal'ası'na irsâl ve lede'l-vusûl vaz'-ı kal'a olunduğunu nâtık Selânîk nâ'ibinin vârid olan 'arzın mazmûnu ... şerh.

12 Zâ [Zi'l-ka'de] sene [11]89.

İbrâhîm'in dahi itlâkıyçün emr yazılmışdır.

Fî evâhur-ı C [Cemâziye'l-âhur] sene [11]90.

[s. 128/4]

Bi'l-fi'l Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehemed Sa'id dâme mecdühûya hüküm ki;

Mevlânâ Talanda Kādîsı zîde fazlûhu Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp nezâret-i Şeyhü'l-islâmîde âsûde olan evkâflarına Sadr-ı a'zam-ı esbâk Kemânkeş Mustafa Paşa Evkâfî'ndan Eğriboz Sancağı'nda Talanda Kazâsı'na tâbi' nefsi Talanda ve tevâbi'i kurâsında sâkin ve mütemekkin ahâlî âsûde ve ehl-i zimmetden cemm-i gafîr meclis-i şer'e varup Talanda mütemekkinlerinden Yani Papa Anderiye ve Papa Tetas(?) nâm zimmîler kendü hâllerinde olmayup hevâlarına tâbi' müfsidler ile ittifâk ve tarîk-i şirrete sülûk ve envâ'-ı hîle ve tezvîrâta tasaddî birle mücerred celb-i mefsedet kasdıyla fukarâ-i ra'iiyeti tecrîm ü tağrîme mübâderet ve ehl-i 'ırz makûlesine bühtân ve istinâd ile îsâl-i mazarrat 'âdet-i müstemirreleri olduğuna binâ'en Talanda Kazâsı ahâlîsinin bi'l-cümle keyfiyyetleri ma'lûm olup şerr ü mazarratlarından meslûb, irâhe olmalarıçün şer'an haklarından gelinmek üzere te'dîb murâd olundukda firâr ve Âsitâne-i aliyye'de ikâmetleriyle ahâlî-i Talanda'yı hilâf-ı vâkı' isnâd ve şerr-i ilkâ iderek sû-i kasd irâdesinde olacaklarından fukarâ-i ra'iiyetin ol havâlî muzdarib ve mesfûrlar Âsitâne-i 'aliyyemde oldukça beyne'l-ahâlî mücebû'l-ihtilâl olmağla rahmen li'l-fukarâ ve sıyaneten li'l-vakf mesfûrân zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve diyâr-ı ba'ideye nefy ü iclâlarıçün i'lâm idivir deyü ilhâh itmeleriyle ber-minvâl-i muharrer mesfûrân ahvâl-i seyyi'elerin lede's-şer' hakîkat... olmağın istid'âlarına müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî kılınmak recâsına vâkı'-ı

hâli mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ‘arz ve ahâlî-i kazâ mahzar itmeleriyle bâlâda mastûr iki nefer re‘âyâ bulundukları mahalde zâbitleri ma‘rifetiyle ahz ve mahall-i ba‘îdeye nefy ü iclâları fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyh bâlâda mezkûr iki nefer re‘âyâ ma‘rifetin ve zâbiti ma‘rifetiyle bulundukları mahalde ahz ve li-eclî'te’ dîb mahall-i ba‘îdeye nefy ü iclâ eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ’il-i L [Şevvâl] sene 1189.

Der-kârı mûcebince emr yazılmışdır.

Fî evâ’il-i M [Muharrem] sene [11]90.

İtlâklarıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâhır-ı C [Cemâziye'l-âhır] sene [1]191.

[s. 129/1]

Siroz zikri âtî papasın bulunduğu mahallin Kādîsı'na ve Aynaroz Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi‘i Rûm patriği Der-‘aliyyemde mukîm cemâ‘at-i metropolidân Südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arz-ı hâl gönderüp Siroz metropolidi iltizâmına dâhil Siroz Kasabası'na tâbi‘ Taşoz nâm karye mütemekkinlerinden Papa Harsaktos? nâm papas kendü hâlinde olmayup ziyâde müfsid ve mel‘anet-pîşe olup etvâr-ı nâ-marziyyeye mutasaddî ve beyne'r-re‘âyâ ilkâ-yı şerr tezvîr ve âyînlerine muhâlif ef‘âl mürtekib ve zümre-i ehl-i ‘ırzı tekdîr ü rahne-dâr idüp vücûhla te’ dîb ve gûş-mâle mustahıkk olduğunu Siroz ve karye-yi mezbûre re‘âyâsı âyînleri üzre patrik-i mesfûr tarafına tahrîr ü ihbâr eylediklerin bildirüp mesfûr Harsaktos? karye-yi mezbûre ve sâ’ir ol havâlîlerde bulunduğu mahalde yasakçı ma‘rifetiyle ahz ve ıslâh-ı nefis için Aynaroz Cezîresi'nde vâkı‘ ... manastır-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğın vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene 1189.

Kelâmî.

[s. 129/2]

Yanya Nâ'ibi'ne ve Mütesellimi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Süleymân 'İzzet zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i Yanya ahâlîsi bi-esrihim meclis-i şer'e varup sefer-i humâyûn vukû'undan berü Eğrikesri Kazâsı'nın Arnavud eşkıyâsı vilâyetimize tasallut ve katl-i nüfûs ve nehb-i emvâl, zu'afâ ve fukarâya hetk-i ağrâz, ahâlî ve re'âyâya mütecessirûn olup min külli'l-vücûh eşkıyâ-yı merkûmeden müte'ezzî ve müte'ellim olduğumuzdan yedi sekiz seneden berü cebren ve kahren nehb ü gasb eyledikleri emvâl-i fukarâyı ve bi'l-cümle hukûk-ı 'ibâd ma'rifet-i şer'ler istirdâd ve eşkıyâ-yı mezbûre tard u ib'âd olunmasını mutazammın emr-i şerîfim sudûru niyâzıyla i'lâm idivir deyü ilhâh ve iltimâs itmeleriyle nefsü'l-emr-i hâl berîn minvâl olmağın merhamete merâm-ı fukarâya müsâ'ade olunmak recâsıyla vâkı'-ı hâli bi'l-iltimâs Der-'aliyyeme i'lâm itmekle sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mahallinde husemâsıyla terâfu'-ı şer' ve ba'de's-sübût hukûk-ı fukarâ istirdâd ve ashâbına teslîm ve eşkıyâ-yı merkûmeyn-i kazâ-i mezbûrdan tard u teb'id ve bilâd-ı ba'ideye nefy ü iclâ olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâ'il-i L [Şevvâl] sene [1]189.

Hâşim.

[s. 129/3]

Timurcu Kādîsı'na hüküm ki;

Timurcu Kasabası sâkinlerinden Seyyid 'Ömer ve Seyyid Bektaş ve Seyyid Yûsuf zîde şerefhum gelüp bunların babaları Demirci Kasabası sâkinlerinden 'Arab-zâde dimekle ma'rûf Seyyid Hâcî Mehmed bundan akdem voyvodalığı esnâda ve 'ale'l-husûs bundan akdem vukû'u bulan sefer-i humâyûnda alaybeyiliğin hıdmetinden bezl-i makdûr hıdmet-i pâdişâhânemde sarf-ı vücûd idüp hilâf-ı şer'-i şerîf bür dürlü harekâtı olmayup kendü 'ırzıyla mukayyed ve kasaba-i mezbûrenin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ bi'l-cümle kendüden râzîlar iken kazâ-i mezbûre sâkinlerinden ba'zı ehl-i garaz kimesneler yekdil ve yek-cihet olup a'yânlık iddi'âsıyla ve garaz-ı nefsâniyyelerin icrâ kasdıyla baba-yı mezbûr için kendü hâlinde olmayup fukarâyı ızrâr ve tecrîm ider deyü hilâf-ı inhâ ve sû-i hâlinde bahs

ile Der-‘aliyyeme iştikâ ve ısdâr itdirdikleri emr-i şerîfimle baba-yı mezkûru Kütahya Kal‘ası'na kal‘a-bend itdirüp hâlleri diğer-gün ve perîşân olup şâyeste-i merhamet oldukların bildirüp kazâ-i mezbûrenin ‘ulemâ ve sulehâ ve hutabâsından ve sâ‘ir bî-garaz erbâb-ı vukûf ahâliden mezbûr Mehemed'in keyfiyyet-i hâli su‘âl ve sıhhat ve hakîkati i‘lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â-yı ‘inâyet eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre isti‘lâm olunmak için yazılmışdır.

Evâ’il-i L [Şevvâl] sene [1]189.

Necâtî.

İtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

22 Zâ [Zilkade] sene [1]189.

[s. 129/4]

Karahisar-ı sâhib Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi‘i Rûm patriği ve Der-‘aliyyemde mukîm cemâ‘at-i metropolidân Südde-i sa‘âdetime mühürlü ‘arz-ı hâl gönderüp patrikliğe dâhil nefsi-i Ankara'da mutavattın Liyondiyos nâm papas kendü hâlinde olmayup etvâr-ı nâ-hemvâreyi mürtekib olarak beyne'r-re‘âyâ ilkâ-yı şerr ve tazrîr idüp vücûhla sezâ-vâr-ı te’dîb ü gûş-mâl olduğuna binâ‘en ıslâh-ı nefsi için yasakçı ma‘rifetiyle ahz ve Karahisar-ı sâhib Kal‘ası'na kal‘a-bendi bâbında bundan [akdem] sâdır olan emr-i şerîfim mücebince kal‘a-bend olup mersûm ıslâh-ı nefsi idüp fi-mâ-ba‘d harekât-ı nâ-marziyye-i sâbıkalarından fâriğ ve kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olacağı patrik-i mersûm ihbâr olduğun bildirüp mesfûr Liyondiyos papas ta‘ahhüd üzre kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olmak şartıyla kal‘a-i mezbûreden itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin vech-i meşrûh üzre itlâk olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 130/1]

Şam Vâlîsi ve Mîr Hâcî Vezîr'e ve Hamas ve zikri âtî zimmînin bulunduğu mahallin kâdîlarına ve Magosa Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği ve Der-'aliyyemde cemâ'at-i metropolidân Südde-i sa'âdetime mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp eyâlet-i Şam'da vâkı' Hamas Kazâsı mutavattınlarından Yâsef veled-i 'Anbadala? nâm zimmî öteden berü kendü hâlinde²³⁹ olmayup mel'anet-pîşe ve habâset-endîş ve muzırr-ı 'ibâd olup Katolik mezhebine sâlik ve kasaba-i mezkûr voyvodası olanların bilâ-berât kitâbet hıdmetinde müstahdem olduğundan ol havâlîlerde kâ'in sahîh Rûm milletini kendü mezheb-i bâtılası olan mezheb-i Efrance'ye ittibâ' ile katı vâfir re'âyânın Katolik olmalarına bâ'is olup mürtekeb olduğu etvâr-ı kabîha ve mücâseret eylediği harekât-ı nâ-marziyyesini tervîce ruhsat virdiği hâlde re'âyânın cümlesini mezheb-i Efrance'ye teba'iyyet itdirüp sonu bedîdâr ve Rûm re'âyâsının emn ü râhatları meslûb ve te'dîb ü gûş-mâl müstahıkk olduğunu ol tarafda olan fukarâ-i ra'iyyet-i Rumiyan patrik-i mesfûr tarafına tahrîr eylediklerinden bildirüp müfsid-i mersûm Yâsef fî-mâ-ba'd kitâbet hıdmetinde müstahdem olmayupistirâhat-i ra'iyyet ve kendüye nush u pend zımnında kasaba-i mezkûre ve sâ'ir ol havâlîlerde bulunduğu mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve Magosa Kal'ası'na kal'a-bend olunup patrik-i mesfûr tarafından mühürlü 'arz-ı hâl olmadıkça ıtlâkına müsâ'ade-i olunmamak bâbında size hitâben emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 130/2]

Ahyolu Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki Ahyolu Kazâsı nâ'ibi Mevlânâ Hüseyin zîde 'ilmühûsun mektûb gönderüp Ahyolu Kazâsı'na tâbi' Süzeyolu nâm karye mütemekkinlerinden Giryaf(?) veled-i Yani ve Aleksandri veled-i Ustofoli(?) nâm zimmîler kendü hâllerinde olmayup şirret ve tezvîrât ve nifâk ile me'lûf ve mücerred icrâ-yı garaz-ı nefsâniyyet ve celb-i

²³⁹ "...hâllerinde..." yazılmış ancak metne uygun olarak düzelterek aldık.

mâl kasdıyla ahâlî ve re'âyânın ihtilâline bâdî hilâf-ı şer' ve bi-gayri hakkın ehl-i 'ırz taraflarına gamz u tecrîm birle ızrâr-ı 'ibâd 'âdet-i müstemirreleri ve bu vechile re'âyâ fukarâsını rahne-dâr ve îsâl-i gadr ve hasâretlerinden nâşî niçeleri fakîrî'l-hâl ve perîşân ve şerr ü mazarratlarından re'âyâ fukarâsının râhatları meslûb olmağla mesfûrân Giryaf? ve Aleksandri voyvodaları ma'rifetiyle kazâ-i mezbûrdan tard u teb'îd olunmalarıçün 'umûmen 'ulemâ ve sulehâ ve a'yân ve eşrâf ve sâ'ir ahâlî ve re'âyâ meclis-i şer'e varup tazallüm ve husûs-ı mezbûr minvâl-i muharrer üzre olduğu senin dahi yakînen ma'lûmun olmağın vâkı'-ı hâli hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz eylediğın ecilden vech-i meşrûh üzre iki nefer mesfûrlar kendü hâllerinde olmayup re'âyâ fukarâsını tecrîm ve tekdîrden hâlî olmayup te'dîbleri muktezî olmağla te'mîn-i 'ibâd içün mesfûrlar voyvodaları ma'rifetiyle kazâ-i mezbûrdan tard u teb'îd olunmak içün emr-i 'âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

Hâletî.

[s. 130/3]

Siroz ve zikri âtî zimmîlerin bulunduğı mahallin kâdîlarına ve Siroz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği ve Der-'aliyyemde mukîm cemâ'at-i metropolidân gelüp Siroz metropolidi iltizâmında kazâ-i mezbûra tâbi' Taşoz nâm karyeden Mihalaki ve Ariru? nâm zimmîler kendü hâllerinde olmayup müfsid ve müzevvir ve tezvîrât ile ehl-i 'ırz re'âyâyı tekdîr ve garaz-ı diniyyelerin icrâ kasdıyla âyînlerine mugâyir harekât-ı nâ-hemvâra tasaddî ve şerr ü mazarratından râhatları meslûb ve sezâ-vâr-ı te'dîb olduğın Siroz ve karye-i mezbûr re'âyâsı patrik-i mesfûr tarafına ihbâr eylediklerin sebeb mesfûrân karye-i mezbûr ve sâ'ir ol havâlîlerde bulundukları mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz ve Siroz Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğın vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

[s. 130/4]

Şam Vâlisi ve Mîrû'l-hac 'Azm-zâde Mehemed Paşa'ya ve Mekke-i mükerreme Kādîsı'na hüküm ki;

Mekke-i mükerreme Mahkemesi'nde tercemân olan Kandilci 'Abdürrahim nâm müfsid kendü hâlinde olmayup medîne-i Münevvere tarafına dâ'imâ niçe berât irsâl ve bu def'a belde-i Tabya'da hudûs iden ihtilâlin icrâsında mezbûrun beyân-ı ifsâd ve mel'aneti munzam olduğu ve vâsıl-ı sâmi'a-i şâhânem olup bu misillü mefsedet-pîşelerin derûn-ı muhtevîsinde ikâmet ile nizâm-ı beldeteyn-i mükerreneyn ihtilâllerine bir vechile rızâ-yı hidivânem olmadığına binâ'en mezbûr Kandilci 'Abdürrahim Şam-ı şerîf'e iclâ olunması fermânım olmağın sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin bi mennihî te'âlâ Mekke-i mükerreme'ye vusûlünde müfsid-i mezbûru ahz ve yanına istishâb ve Şam'a îsâl ve anda ikâmet itdirüp fi-mâ-ba'd cânib-i haremeyne 'azîmetine tecvîz [ü] ruhsatdan mübâ'adet eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi keyfiyyet ma'lûmun oldukda mezbûr Kandilci 'Abdürrahim'i 'avdetinde kayd u bend ile yanına istishâb ve diğer emr-i münîfimde medîne-i mezbûreden iclâ olunacak menfiler ile Şam'a îsâl ve anda ikâmet itdirüp ba'd-ezîn haremeyn-i şerîfe 'azîmetine irâ'et-i sûret-i ruhsatdan hazer ve mücânebet ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin müfsid-i mezbûru vezîr-i müşârûn-ileyhe teslim ile infâz-ı emr-i 'âlî-şânıma ihtimâm u dikkat ve hilâfından ictinâb ve mübâ'adet eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i L [Şevvâl] sene [1]189.

[s. 131/1]

Kavala Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Hâlâ Tersâne-i 'âmirem emîni olan Selîm Sırrı dâme mecdühûnun ber-vech-i mâlikâne 'uhdesinde olan kazâ-i mezbûra tâbi' Lefvice(?) Karyesi re'âyâsından Panoha(?) ve Giryako(?) ve Yoliçdon(?) ve Fernaştas(?) nâm dört nefer zimmiyân-ı müfsid ve muharrikin ve karye-i mezbûre re'âyâsını dâ'imâ ta'cîz ve tekdîrden hâlî olmalarıyla karye-i mezbûrenin bi'l-cümle kocabaşıları mesfûrenin te'dîblerini Rûmî iki kıt'a kâğıdlarıyla istirhâm ve te'dîbleri muktezî olmağla 'ibreten li'l-gayr mesfurûnun vâkı' olan mazarratları def' ü te'dîb olunmalarıçün emr-i şerîfim sudûrunu Tersâne-i 'âmirem emîni mûmâ-ileyhe 'arz-ı hâliyle istid'â eydiği ecilden

emîn-i mûmâ-ileyhin inhâ ve istid'âsı üzre dört nefer mesfûrlar fî-mâ-ba'd kocabaşılarının inhâ ve iltimâsları olmadıkça ıtlâk olunmamak şartıyla çâvûş mübâşeretıyla ahz ve diyâr-ı ba'îdeye nefy ü iclâ olunmaları için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

Sabrî.

[s. 131/2]

Zikri âtî firâr iden mesfûrun bulunduğu mahallin kâdîsına ve Kesriye voyvodası Manço 'Osmân ve bulunduğu kazâ nın zâbitânına ve İnöz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sadr-ı a'zam mektûbçu hulefâsından el-Hâc Hâfız Mehemed zîde mecdühü ile berât-ı 'âlî-şânımla mutasarrıf olduğu ze'âmeti karyelerinden Kesriye Kazâsı'na tâbi' Selceste(?) nâm karyenin ehl-i zimmet re'âyâ fukarâsı Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp karye-i mezbûre mütemekkinlerinden zulm ile me'lûf Terance nâm zımmi fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup fukarâ-i ra'ıyyeti rencîde vü remîde eylememek üzre muhkem ma'rifet-i şer'le tenbîh ü te'kîd ve ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayup mugâyir-i emr-i 'âlî zulm ü ta'addîye cesâret idenler 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında bin yüz seksen sekiz senesi evâsıt-ı şevvâlinde sâdır olan emr-i şerîfim mantûk üzre huzûr-ı şer'de mesfûra gereği gibi tenbîh ü te'kîd olunmuşiken mesfûr kuvvet-i mâliye ve kemâl-i huşûnet ve mel'anetinden nâşî Kesriye a'yânı olanları itmâ' birle hilâf-ı emr-i 'âlî tekrâr karyeye kocabaşı nasb ve sâhib olduklarından mehâbet-rîz-i sudûr olan fermân-ı fezâ-yı cereyânıma 'adem-i itâ'at ve derûn-ı mefsedet-âludunda muzmer olan habâseti icrâ kasdıyla karyenin tekâlîf defterini ahz ve başına bölükbaşı ve sekbân Arnavud eşkıyâsını cem' ve tekâlîf tahsili bahânesiyle herbir re'âyâ fukarâsından beşer ve altışar yüz guruş tahsîl ve edâya iktidârı olmayan bî-kes re'âyâ fukarâsını cebren ve kahren ahz ve der-zincir ve emvâl ü eşyâlarını fûrûht ider iken gasb eylediğinden başka gasb-ı emvâl ve hetk-i ağrâz ve bunun emsâli nice etvâr-ı na-bercâya tasaddî yevmen fe-yevmen zulm ü şekâveti müzdâd ve nihâyeti olmadığından re'âyâ fukarâsının ekserîsi terk-i evtân ve diyâr-ı âhara dağılupşerrinden karyelerine gelmekden ictinâb ve mevcûd olan re'âyânın dahi emn

ü râhatları meslûb perâkende vü perîşân olacakları emr-i mukarrer ve ze'âmet-i mezbûrun bi'l-küllîye harâbına bâ'is ü bâdî ve müfsid te'dîb olmadıkça irâhe-i 'ibâd mümkün olmadığı ze'âmet-i mezbûr mutasarrıfı mûmâ-ileyh bâ-'arz-ı hâl inhâ ve Rumili vâlîsi ma'rifetde ve ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle mesfûr Terance 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve kayd u bend ile İnöz Kal'ası'na irsâl ü kal'a-bend ve şerr ü şakvet ve zulm ü ta'addîsinden re'âyâ fukarâsını tahlîs birle terakkiye-i hâlleri emrine mesid-i i'tinâ vü dikkat olunmasını istid'â eyledikde Rumili Vâlîsi ma'rifeti ve ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle istid'âsı ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince mesfûr Terance zimmîyi 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve li-ecli't-te'dîb kayd u bend ile İnöz Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmak bâbında sene-i mezbûr evâsıt-ı zilhiccesinde iden âdem ta'yîn olunan Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından Mahmûd Çâvûş zîde kadrühû yediyle ol tarafa vilâyeti mesfûr haber aldıkda mu'in-i eşkıyâ olan Kesriye a'yânının konağında ihtifâ itmekle ahzi mümkün olmadığından çâvûş-ı mûmâ-ileyh bilâ-mûceb-i meks ü ikâmet üzre olduğunu mevsûkû'l-kelim kimesneler sahîhan ihbâr eylediklerin mûmâ-ileyh tekrâr 'arz-ı hâliyle inhâ ve Rumili Vâlîsi ma'rifetiyle her ne mahalde ihtifâ itmiş ise taharrî ve tecessüs ve tafahhus olunarak şakî-i mesfûr 'alâ eyyi vech-i kân ahz ve ele getirilüp çâvûş-ı mûmâ-ileyhe teslîm ve kal'a-i mezbûreye irsâl birle ve dayia-i cenâb-ı Rabb-i 'izzet olan fukarâ-i ra'yyet şerr ü şekâvet ve zulm ü ta'addîsinden tahlîs olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â eylediğin mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince kal'a-bend olunmak için te'kîd ve tehdîdî hâvî işbu sene-i mübâreke evâ'il-i rebî'ül-evvelinde sâdır olan emr-i şerîfim lede'l-vusûl li-ecli'l-ihzâr taraf-ı şer'den mesfûrun mütemekkin olduğu karyeye âdem irsâl olundukda mesfûr karye-i mezbûrede bulunmayup ticâret tarîkiyle mahall-i âhârda olmağla her ne zaman gelür ise mahall-i mezbûra getirülmek için Rumili vâlîsine irsâl ideriz deyü bi'l-cümle ahâlî-i karye ta'ahhüd eylediğini nâtık Kesriye Nâ'ibi Mustafa zîde 'ilmühûnun vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-emr-i 'âlî emr-i şerîfin kaydı bâlâsına şerh virilüp ancak mesfûr seksen senesinden berü karye-i mezbûrede kocabaşılık iddi'âsıyla evvelkinden ziyâde kendü nefsiyçün kırk kîseden mütecâviz akçaların ahz ve muhâsebesini dahi görmeyüp el-yevm etrâf-ı kazâlarda serserî geşt ü güzâr ve ıslâh-ı nefis olmadığına binâ'en buğz ve 'adâvetini icrâ için ahâlî-i fukarânın bu def'a dahi altı bin guruşdan mütecâviz akçaların gasb ve tecrîm ve rahne-dâr ve dâ'imâ tefhîm ve îsâl-i

hasâretten hâlî olmayup [s. 132] ve kendüyü bir takrîb ıtlâk sevdâsıyla Der-
‘aliyyeme âdem irsâl eylediği re‘âyâ fukarâsının mesmû‘ları olduğuna binâ’en havf
ve haşyet târî ve şerr ü mazarratından fukarâ ve zu‘afâ vatanlarında mutavattın
olmaları mümkün olmayup muzdaribü’l-hâl oldukların bildirüp siz ki Kesriye
voyvodası ve zâbitân-ı mûmâ-ileyhimsiz ma‘rifetiniz ile mesfûr bulunduğu mahalde
ahz ve da‘vâ-yı hak ve ta‘yîn-i mâdde iden husemâsıyla ferden ferden terâfu‘ ve
zimmetin olan hukûk-ı fukarâ ‘alâ-eyyi-hâlin kendüden tahsîl ve ashâb-ı hukûka redd
ü teslim olundukdan sonra mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince kal‘a-i
mezbûreye irsâl olunmak bâbında size hitâben mü‘ekked ve ... emr-i ‘âlî-şânım
sudûrunu istid‘â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at
olundukda vech-i meşrûh üzre târîh-i mezbûrda emr-i şerîfim virildiği mastûr ve
mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince vech-i meşrûh
üzre ‘amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mûmâ-ileyhimsiz ma‘rifetiniz ile
şakî-i mesfûr her ne mahalde ihtifâ itmiş ise sırran ve ‘alenen bi’t-taharrî gereği gibi
tecessüs ve tefahhus olunarak bi-eyyi hâlin ele getirüp ahz olunması matlûb-ı
humâyûnum idüğü ma‘lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer beher hâl mesfûru
ahz ve huzûr-ı şer‘e ihzâr ve da‘vâ-yı hak ve ta‘yîn-i mâdde iden husemâsıyla
terâfu‘ ve zimmetinde sâbit ve müstahikk olan hakk-ı fukarâ ‘alâ-eyyi-hâlin tahsîl ve
ashâbına ba‘de’l-istirdâd icrâ-yı hak ve mesfûru mukaddemâ sudûr iden emrim
mücebince kayd u bend ile kal‘a-i mezbûreye irsâl eyleyesiz ve sen ki dizdâr-ı
mûmâ-ileyhsin vusûlünde mesfûru kal‘a-i mezbûrede muhkem habs ü kal‘a-bend
eyleyüp tekrâr ıtlâkıçün emrim varmadıkça bilâ-emr-i şerîf ıtlâk u firârından ve bir
hatve mahall-i âhara hurûcuna ruhsat u cevâzdan gâyetü’l-gâye hazer ve kal‘aya
vusûlünü müş‘ir Der-‘aliyyeme i‘lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

Tekrâr emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı B [Receb] sene [11]90.

İtlâkıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâhır-ı B [Receb] sene [11]90.

[s. 132/1]

Mîr-i mîrân-ı sâbıkâ Yanya Mutasarrıfı ‘Âlî dâme ikbâlehûya hüküm ki;

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin fî-mâ-ba’d Yanya'da ikâmetin iktizâ itmemekle mâlikâne ‘uhdende olan Narda Mukâta‘ası'nın lâzım gelen mâliyye ve emvâl-i cizyeyi yerlû yerinde tahsîl ve Narda Mukâta‘asını idâre eylemek üzre Yanya'dan hareket ve Narda'ya vürûd ve anda ikâmet eylemen fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer mukâta‘a-yı mezbûre ve cizyesi emvâlinin tahsîli ve irâdesinden matlûb ve mültezim idüğü ma‘lûmun oldukda Yanya'dan hareket ve mukâta‘a ve emvâl-i cizyeyi tahsîl ve mukâta‘ayı idâre eylemek için Narda'ya vürûd ve anda ikâmet ve bilâ-emr-i şerîf âhar mahalle hareketden mübâ‘adet eylemen bâbında emr-i ‘âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

İsti‘mâli hâvî emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]89.

[s. 132/2]

Tekfurdağı Nâ‘ibi'ne ve sâbıkâ bostâniyân odabaşısı olup Tekfurdağı'nda ikâmet üzre olan Mehmed zîde kadrühûya hüküm ki;

Sen ki odabaşı-yı sâbıkâ mûmâ-ileyhsin müddet-i medîdeden berü Tekfurdağı'nda menfiyyen ikâmetin hasebiyle hâline merhameten a‘zâ-yı lihye ve iktisâr-ı destâr eylemen şartıyla Ocağ'ından ber-vech-i tekâ‘üd sana altmış akça tevcîh ve ihsân-ı Husrevânem olmağla lihyeni a‘zâ ve kavuk ve destâr iktisârın ‘arz ve edebinle ‘ıyâl ü evlâdınla Tekfurdağı'nda ikâmet ve hakkında müceb-i kîl ü kâl olur hâlâtdan mücânebet eylemen fermânım olmağın hufyeten işbu emr-i şerîfim ısdâr ve [...] ile ırsâl olunmuşdur imdi keyfiyyet ma‘lûmun oldukda emrim vâsıl olduğu sâ‘at tevakkuf ve te‘hîr eylemeksizin der-hâl lihyeni birle kendü hâlinde olduğun hâlde ‘ıyâl ü evlâdınla Tekfurdağı'nda ikâmet ve devâm-ı ‘ömr ve devlet-i pâdişâhânem ed‘iyesine muvâzebet ve fî-mâ-ba’d ‘ırzınla mukayyed olup hakkında kîl ü kâl mü‘eddâ olur hâlât reddiyeden mücânebet eyleyesin şöyle ki mahsûs emr-i ‘âlî-şânımla sana tenbîh ü te‘kîd olunmuşiken hilâfına hasâret birle lihyeni a‘zâ itmeyüp

bundan böyle dahi güft ü şinîd müceb harekete mübâderetin mesmû‘-ı pâdişâhânem lâzım gelür ise bilâd-ı ba‘îdeye nefy ü tağrîb olunacağın muhakkaktır. Ana göre müceb-i emr-i ‘âlî-şânımla hareket ve ser-mû kusûr u tekâsülden be-gāyet tehâşî ve mücânebet ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin husûsât-ı merkûmeyi mezbûra gereği gibi tenbîh ü te’kîd birle Tekfurdağı'nda ikâmet itdirmen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhır-ı L [Şevvâl] sene [1]189.

Emr-i merkûmun vusûlünü müş‘ir Tekfurdağı nâ‘ibinin i‘lâmı vârid olmuştur.

Fî evâ‘il-i Zâ [Zilhicce] sene [11]89.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Evâhır-ı L [Şevvâl] sene [11]92.

[s. 132/3]

Gümülcine Kazâsı Nâ‘ibi'ne ve İnöz Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Gümülcine Kazâsı sükkânından olup zümre-i eşkıyâ ve mütegalibeden serdengeçdi ağalarından Ahî-oğlu Mestân bundan akdemce beşyüz vukiyye mikdârı kürek ta‘bir olunur i‘la-yı duhân hamûle-bend idüp gice hâlinde bârgîrlere tahmîl ve gümrük olan mahallere uğramaksızın Âsitâne'ye karib bir mahalle zikr olunan duhânları vaz‘ ve ceste ceste nihânî fûrûht ve gir[ü] kasaba-i mezbûreye ric‘at ve ‘avdet eylediğın husûs-ı mezbûra Gümülcine gümrüğü vukûf-ı tâm hasebiyle ve merkûm Mestân'dan duhân-ı mezbûrun resm-i gümrükleri taleb olundukda merkûm duhân-ı mezkûru gümrükden kaçırdığından ‘adem-i inkâr birle “biz serdengeçdi ağası bulunmuşuz duhân için gümrük virmem” deyü kat‘-ı cevâb ve husûs-ı mezbûr sâ‘ire sirâyet birle duhân gümrüğünün îrâdına küllî kesr ü noksân ve tertîb ve nizâm-ı hâline hâlel târî olacağı zâhir ve nümâyân olmağla merkûm Ahî-oğlu Mestân'ın ‘ibreten li's-sâ‘irîn ve sıyaneten li'l-mîrî te‘dîbi muktezî olmağla zâbiti ma‘rifetiyle merkûm Ahî-oğlu Mestân İnöz Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmasıyçün İstanbul Duhân Gümrüğü Emîni tarafından bir kıt‘a takrîr birle istid‘â ve ber-minvâl-i muharrer Gümülcine Kasabası sükkânından serdengeçdi ağalarından Mestân beş yüz vukiyye duhân ol tarafdân bir takrîb Âsitâne-i ‘aliyyeme nakl ve gümrük olan mahallere uğramayup ceste ceste

hufyeten fûrûht ve bu vechile resm-i gümrük ve cânib-i mîrîye 'inâdı müceb ve sâ'ire sirâyeti mutazammın harekâta ictisâr itmekle mezbûr Mestân'ın bu gûne tavrı berâta dahi münâfî olmağın himâye-i gümrük ve sıyânet-i mîrî lâzıme-i hâlden olmağla mezbûr Mestân te'dîben ve sâ'ire mûcib-i 'ibret için İnöz Kalası'na irsâl ü kal'a-bend olunmak bâbında istid'â olunduğun bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğın i'lâmı mûcebince mübâşir ve zâbiti ma'rifetleriyle kal'a-bend olunmak için yazılmışdır.

Evâ'il-i Zâ [Zilhicce] sene [1]189.

Vusûlünü müş'ir İnöz Dizdârı 'Abdullâh'ın 'arzı vârid olmuştur şerh.

18 Zâ [Zilhicce] sene [11]89.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene [11]89.

[s. 133/1]

Havâss-ı Refî'a Kazâsı muzâfâtından Çekmece-i kebîr Nâhiyesi Nâ'ibi Mevlânâ Sadıfî-zâde 'Abdullâh Himmet zîde ilmühûya ve İnöz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Çekmece-i Kebîr Kasabası'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve eime ve hutabâ ve fukarâ ve re'âyâ bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup kasaba-i mezbûre ahâlîsinden Hasan Kethüdâ-oğlu Hasan dimekle ma'rûf kimesne kasaba-i mezbûre ahâlîsinin kadîmü'l-eyyâmdan berü ve koyun ve sâ'ir davarları ra'y olunup önünden ve sonundan intifâ' idgeldikleri mahsûlü ve müstakil kadîmi mer'î berâtı fuzûlî zabt ve ecâ nibden tüfenk-endâz çoban tâ'ifesine ücret ile virüp ağnâm ra'y itdirüp ol vechile cümleye gadr ve nizâm-ı kadîme mugâyir ta'addiyâtdan hâlî olmamağla ecâ nibden olan kimesnelerin men' ü def'i bâbında ta'lîm ve kasaba-i mezbûre bağlarına üç binden mütecâviz ağnâm sevk ve harâb itmekle merkûm Hasan'ın bu makûle fukarâ ve re'âyâya zulm ü ta'addîsi zâhir ve harekâtı sâ'irîne dahi sârî ve fitne îkâzına bâdî olmağın merkûm Hasan 'ibreten li's-sâ'irîn ıslâh-ı nefis idinceye değin kal'a-bend olunmak bâbında hükm-i humâyûnum virilmek recâsına vâkı'-ı hâlî bi'l-iltimâs 'arz eylediğın ecilden vech-i meşrûh üzre ta'yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle merkûm

Hasan ıslâh-ı nefis idinceye değin İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunmak için yazılmışdır.

Evâ'il-i Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle tebdîl olunmuştur.

Fî evâsıt-ı Ş [Şa'bân] sene 1191.

[s. 133/2]

Ankara Sancağı Mutasarrıfı İsmâ'il dâme ikbâlehûya ve Ayaş Kazâsı Nâ'ibi'ne, Ankara Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Ankara Sancağı'nda Ayaş Kazâsı'na tâbi' Tahtacıviran nâm karye sükkânından zümre-i eşkıyâdan Kayıkçı 'Âlî ve karındaşları 'Osmân ve Deli Mehemed nâm mefsedet-pîşeler kendü hâllerinde olmayup ba'zı hevâ-dârlarını Viranşehir cânibine taslit birle ebnâ-i sebîlden nehb ü gâret eyledikleri emvâli mezbûrâna gönderüp kuttâ'-i tarîk yatağı olup on seneden ziyâde sâ'î-i fesâd ve ızrâr-ı 'ibâda ısrâr eydiklerinden başka, bilâd-ı İslâmiyye'de mevcûd olan şeref-i İslâm ile müşerref olmayup Nasrâniyyetlerinde ısrâr iden şerrâtın istirdâdı bâbında sâdır olan emr-i şerîf mübâşiri ile lede'l-vürûd merkûmların yedlerinde olan bir re's gulâmı ahz için da'vet-i şer' olundukda şer'-i şerîfe ve emr-i münîfe 'adem-i itâ'at birle gulâm-ı mezbûru vormeyüp cem' eyledikleri eşkıyâ ile mübâşirin üzerine hücum ve şütüm-ı galîza ile karyesinden ihrâc ve bu vechile mefâside cesâret ve derebeğiliği dâ'iyesinde olmalarıyla bir takrîb ahz ve girift ve Ankara Kal'ası'na habs olunup ancak ahâlî-i vilâyetin merkûmlardan emniyyetleri meslûb olmağla cezâları tertîb olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu siz ki Ankara Sancağı mutasarrıfı ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız bir kıt'a kâ'ime ve i'lâmınızda ve Ayaş Kazâsı²⁴⁰ ahâlîsi dahi mahzarlarında tahrîr ve istirhâm eylediğine binâ'en eşkıyâ-yı merkûme ahz ü kal'a-bend olunmuş olmalarıyla fî-mâ-ba'd sarâhaten ıtlâkları bâbında fermân sâdır olmadıkça ıtlâk olunmamak üzere muhkem habs ve tertîb-i cezâyı müceb töhmet-i şer'iiyeleri hilâf ve garazdan 'ârî vechile ba'de'l-i'lâm ne vechile emr-i 'âlî-şânım sâdır olur ise müceb ve iktizâsıyla 'amel ü hareket olunmak fermânım

²⁴⁰ "nâ'ibine" yazılmış, üstü çizilmiştir.

olmağın imdi sen ki dizdâr-ı merkûmsun sâlifü'z-zikr ahz ü kal'a-bend olunan eşkıyâyı kal'a-i mezbûrede muhkem habs eyleyüp fî-mâ-ba'd ıtlâkları bâbında sarâhaten fermân-ı 'âlî sâdır olmadıkça ıtlâklarından tehâşî ve mücânebet ve siz ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız eşkıyâ-yı mezbûrenin tertîb-i cezâlarını mûceb töhmet-i şer'iyelerini dahi hilâf ve garazdan 'ârî vechile i'lâm eyleyüp ba'dehû ne vechile emr-i celîlü's-şânım sâdır olur ise mûceb ve muktezâsıyla 'amel ü hareket ve hilâfından ihtirâz ve ictinâb eylemeniz bâbında.

Fî evâ'il-i Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Nâfız.

[s. 133/3]

Karîn-âbâd Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh 'Âlî Rızâ zîde 'ilmühûsun, Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Karîn-âbâd Kazâsı ahâlîleri meclis-i şer'e varup yine kazâ-i mezbûr ahâlisinden Paşayi-oğlu Mustafa ve Şişman 'Âlî dimekle meşhûr kimesneler kendü hâllerinde olmayup eşkıyâya 'iânet ve ihtilâl-i nizâm-ı beldeye mücâseret²⁴¹ birle râhat-ı fukarâyâ bâdî olmalarıyla hıfz-ı nizâm-ı memleket için mezbûrlar 'ibreten li's-sâ'irîn kazâ-i mezbûrdan tard u teb'îd olunmalarıçün emr-i şerîf virilmek recâsına Der-'aliyyeye i'lâm idivir deyü kendü hâllerinde olmayup ihtilâl-i nizâm-ı beldeye mücâseret iderler ise kazâ-i mezbûrdan tard u teb'îd olunmaları bâbında.

Fî evâ'il-i Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Sabrî.

[s. 133/4]

Şehirköy Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Mustafa nâm kimesne rikâb-ı humâyûnuma 'arz-ı hâl sunup bundan akdem Saraçhâne-i 'âmirem ketebesinden²⁴² babası²⁴³ 'Âlî Efendi dimekle ma'rûf kimesne

²⁴¹ "mücâret" şeklinde okunacak imla ile yazılmışsa da eksik imla olduğunu kabul ederek metne aslını aldık.

²⁴² Kelimede bir "ler" eki var manaya uymadığı için almadık.

iki seneden berü vâkı‘ olan tafsîlâtına binâ‘en Şehirköy Kasabası'na nefy²⁴⁴ olunup merkûm ‘Âlî ihtiyâr ve pîr-i nâ-tüvân olduğundan nâşî perîşân-ı hâl ve mezbûr Mustafa dahi babası mûmâ-ileyhin firâkiyle terk-i hâb ve râhat ve hışm-ı melâletden hûn-ziyân ve mübâlağa mûkedderi'l-hâl oldukları tahrîr ü inhâ ve ıtlâkı bâbında ‘inâyet ve merhame istid‘â eylediğine binâ‘en şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ‘il-i Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 134/1]

Çâvûşbaşı'ya ve Gelibolu Kazâsı Nâ‘ibi'ne hüküm ki;

Derenti Kazâsı ahâlîsi gelüp Derenti Kasabası sâkinlerinden Feyzullâh Efendi demekle ma‘rûf kimesne kazâ-i mezbûra hükmi‘ş-şer‘î olanlara râhat virmeyüp ve hükûmet itdirmeyüp kendüsü fuzûlî zabt ve ibtâl-i hakk ve bunlara otuz bin guruşdan mütecâviz hasâret ve bunların emsâli zulm ü ta‘addîsinin nihâyeti olmayup ahvâl-i fukarâ dîger-gûn olduğun bildirüp ol bâbda istid‘â-yı ‘inâyet ve mezbûr bir tarikle kazâ derûnuna duhûl ider ise bir dahi ihrâcı kâbil olmadığından mâ‘adâ buğz ve ızrârı müterakkî olacağı bedîhî ve mezbûr Feyzullâh hâlâ Âsitâne-i ‘aliyyemde olmağla sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin bulunduğu mahalde ahz ve Gelibolu'ya nefy ü iclâ ile irâhe-i ‘ibâd ve te‘mîn-i bilâd olacağını yine Derenti Kazâsı ahâlîsi haber virdiklerini bi‘l-fi‘l Anadolu Kâdiaskeri olan Mevlânâ İshâk edâmAllâhu te‘âlâ²⁴⁵ i‘lâm itmeğin sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin i‘lâmı mûcebince ma‘rifetinle bulunduğu mahalde ahz ve Gelibolu'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Feyzullâh'ı Âsitâne-i sa‘âdetimde bulunduğu mahalde ma‘rifetinle ahz ve Gelibolu'ya irsâl ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Feyzullâh tarafına vusûlünde menfiyyen

²⁴³ Kelimenin son ekinin altında bir küçük

²⁴⁴ “ü iclâ” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁴⁵ “iclâlehû” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Gelibolu'da meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf itlâk ve firârından hazer eylemen bâbında.

Fî evâ'il-i Zâ [Zilkade] sene [1]189.

[s. 134/2]

Tırhala Kādîsı'na hüküm ki;

Hâlâ İnebahtı Sancağı alaybeyisi olan Duka İbrahim zîde kadrühû gelüp mûmâ-ileyh İbrâhîm ile refiki Premeteli Arnavud İlyas ve sâ'ir hevâ-dârları mefsedet-pîşeler bundan akdem livâ-i mezbûrun alaybeyisi Receb-zâde Süleymân'ın kesret-i irtişâyı irtikâbından zu'amâ ve erbâb-ı tımâra zulm ü ta'addî ider deyü iştikâya tasaddîlerinden nâşî merkûm Süleymân'ın me'hûz meblağ ba'de's-sübût ashâbına istirdâd olunmak bâbında sâdır olan emr-i 'âlî-şân Enderûn-ı sadr-ı a'zamî ağalarından Miftâhi-i sâbık İsmâ'il zîde kadrühû ile lede'l-vürûd ber-mantuk-ı emr-i 'âlî zu'amâ ve erbâb-ı tımâr cem' ve ihzâr ve su'âl olundukda mîralay-ı merkûmun bir kimesneden hilâf-ı mu'tâd bir akça ahz u kabûl itmeyüp hakkâniyyet ve istikâmet üzre harekâtından cümlesini kulûbu râzî ve hoşnûd ve merkûmân Duka İbrahim ve İlyas'ın ifk ü iftirâ ile iştikâları için alaybeyilik tahsîli ve garaz-ı nefsanîyyet icrâsına mebnî ve öteden berü şerr ü mazarratlarından zu'amâ ve erbâb-ı tımâr mutazarrır olduğunu ihbâr eylediklerin sâbıkâ Tırhala Sancağı mutasarrıfı vezîrim Mehmed Emîn Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehû mektûbunda ve Yenişehir-i fenar kādîsı bir kıt'a i'lâmında ve sancaklusu mahzarlarında tahrîr ü iltimâs eylediklerinde merkûmân çâvûş mübâşeretile bulundukları mahalde ahz ve 'ibreten li'l-gayr diyâr-ı ba'ideye nefy ü iclâ olunmalarıçün işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı cemâziye'l-âhırında sâdır olan emr-i 'âlîyi mü'eyyid evâ'il-i şa'bânında dahi sâdır olan emr-i 'âlî-şânım çâvûş-ı merkûm vesâtetiyle mahalline vürûd ve tescîl ve ahz ve tenfiziçün sırran ve 'alenen tecessüs olunduklarında Âsitâne tarafına firâr u gaybet eyledikleri 'arz olunmağla fî-mâ-ba'd ele getirülür ise mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince nefy ü iclâları bâbında evâsıt-ı mâh-ı mezbûrda bir kıt'a emr-i şerîfim sudûrundan sonra merkûm İbrâhîm'in cürmü 'afv olunmağla hânesinde ikâmetine bir dürlü muhâlefet olunmamak için evâsıt-ı ramazanda emr-i şerîfim virilmiş iken mîralay-ı mûmâ-ileyh İbrâhîm kendü hâl ve 'ırzıyla mukayyed

olup hilâf-ı şer‘ vaz‘ u hareketi olmayup ta‘addî ve rencîde olunmak îcâb ve iktizâ itmez iken mîralay-ı sâbık mezkûr Süleymân kendü hâlinde olmayup “*sen livâ-i mezbûr alaybeyi olursun*” deyü buğz ve ‘adâvet ve mahz-ı garaz-ı nefsânîyyet icrâ içün bezl-i irtişâ ve dürlü dürlü ifk ü iftirâyı mutazammın hilâf-ı vâkı‘ ‘arz u i‘lâm ve ber-vech-i muharrer diyâr-ı âhara nefy ü iclâ olunmasıyçün emr-i ‘âlî ısdâr itdirmekle hakkında isnâd olunan mevâdd ifk ü iftirâ olduğu ba‘de'l-inhâ ve'l-istirhâm hânesinde ikâmetiyçün emr-i ‘âlî-şânım sâdır olmuş iken mezbûr Süleymân nefyi içün mukaddem sâdır olan emr ile ta‘addî ve rencîde ve rahne-dâr ‘özü-i ‘azîm eylediğin bildirüp ol bâbda emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â-yı ‘inâyet ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca‘at olundukda ber-minvâl-i meşrûh tevâriha-i muhtelifede evâmir-i şerîfem virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın nefyi içün sâdır olan emrin kaydı terkîn ve yerine müceddeden emr-i ‘âlî-şânım sudûrunu istid‘â eylediğin bi‘l-fi‘l re‘îsü'l-küttabım olan Mîr İsmâ‘îl Râ‘îf dâme mecdühû i‘lâm itmeğın i‘lâmı mücebince terkîn ve i‘lâm-ı hâl bâbında emr-i ‘âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâ‘il-i Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 134/3]

Yanya Kazâsı Nâ‘ibi'ne ve Yanya Mütesellimi [...] zîde kadrühûya ve İnöz Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Korindos Kazâsı nâ‘ibi Mevlânâ Arif Mustafa zîde ‘ilmühû mektûb gönderüp Yanya civârında vâkı‘ Yanya Kazâsı ahâlîleri bi-esrihim meclis-i şer‘e varup Yanya Kazâsı muzâfâtından Ragor Nâhiyesi'ne tâbi‘ Vıradtan nâm karyede mütemekkin Nohrod? veled-i Dimo kocabaşı öteden berü erbâb-ı mütegalibe isnâdıyla celb-i mâl sevdâsında olup mesned olduğu erbâb-ı mefsedetın i‘ânesiyle ... nizâm-ı memleketin ihtilâline mü‘eddâ harekâta cür‘et eylediğine binâ‘en mel‘anet ve mefsedet ve sâ‘irlere sârî olmakdan nâşî efzâ-yı ahkâm-ı şer‘iyye ve infâz-ı evâmir-i münîfe hadd-i imkân olmayup ta‘tîl-i umûr-ı mühimmeye bâdî ve mazarrat ile mehîn ve ... ve müzevvir olduğunu mukaddemâ i‘lâm olundukda Limni Cezîresi Eğridere Palankası ve sâ‘ir kılâ‘a nefy ü kal‘a-bendini hâvî kirâren ve mirâren şeref-sudûr

bulan evâmire ‘adem-i itâ‘at ve menfilerine ... karyesinde ihtifâ ve mahall-i me‘mûriyyete kable'l-kadîme dürûğ-âmez ... kâzibi hâvî tedârük ve irsâl eylediği tahrîrâtında ıslâh-ı nefis olundu deyü bir takrîb kendüyü itlâk itdirdikten sonra mesfûrun kizb muzmer-i cibilliyetinde tahmîri olan mefsedet ve ihânet tekrâr şürû‘ ve mübâşeret ve bu hâlâtda sâbıklardan ziyâde fitne vü fesâd ve tezvîrâta mübâderet ve bi'l-cümle umûr-ı mühimme şemâtet ve ‘ukde ta‘tîl ve te’hîr olduğundan başka bi'l-küllîye emniyyet ve râhat-ı fukarâ meslûb olmağla kemâ fi'l-evvel kılâ‘dan birine kal‘a-bend ü habs ü te’dîb olunmak bâbında vâkı‘-ı hâli hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs i‘lâm eylediği ecilden i‘lâmı mücebince kocabaşı-yı merkûm ıslâh-ı nefis idinceye değin İnöz Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zilkade] sene 1189.

[s. 135/1]

Hâlâ Edirne bostancıbaşı Hüseyin dâme mecdühûya ve Rodos Kādîsı'na hüküm ki; Sâbıkâ Kırım Hânı Maksud Giray Hân ve Selîm Giray Hân zîde ‘ulüvvühümâ taraflarından bundan akdem der-i devlet-medâr ve tesyîr olunan mektûblarında Edirne muzâfâtından Manastır Nâhiyesi'ne tâbi‘ Gökmen Karyesi'nde sâkin Salâtîn-i Cengiziyye'den Mengli Giray Sultân, yine salâtînden Yenikarye'de mukîm üveği pederi Ebû Bekir Giray Sultân'ın haremine duhûl ve evlâd u ‘ıyâlin muvâcehelerinde ma‘an muhâsebe Ebû Bekir Giray Sultân'ı bi-gayri hakkın tüfenk kurşunuyla darb ve katl idüp sıbyân ve eytâmını çiftliğinden ihrâc u ib‘âd ve emvâl ü eşyâsını zulmen zabt ve gadr-i sarîha ictisâr ve Sultân-ı merkûmun sâbıklarda dahi bu makûle etvâr-ı nâ-marziyyesi zuhûr ve Hân-ı müşârün-ileyhimâ câniblerinden pend ü nush olundukça mütenebbih olmayup ber-vech-i muharrer şekâvet-i merkûmeye tasaddîsi dahi te’dîb îcâb eylediğine binâ‘en mezbûr Mengli Giray Sultân ıslâh-ı nefis için bilâd-ı ba‘îdeden birine nefy ü iclâ olunması iltimâs olduğuna binâ‘en merkûm Mengli Giray Sultân çavûş mübâşeretıyla ahz ve Rodos Cezîresi'ne nefy ve cezîre-bend olunmak bâbında sâbıkâ Edirne bostancıbaşısına hıtâben sâdır olan emr-i şerîfim mûmâ-ileyh tarafına lede'l-vusûl Sultân-ı merkûm karye-i merkûme ve havâlîsinde taharrî ve tecessüs olundukda

birkaç nefer âdemîsi ile firâr ve ne tarafa gitdiği ma'lûm olmayup bundan böyle ne mahalde olduğu haber alındıkda ahz ve tenfiz-i emr-i münîfime ihtimâm olunacağı mukaddemâ Edirne kâdîsının i'lâmında ve sâbıkâ Edirne bostancıbaşısının vârid olan mektûbunda tahrîr ü inbâ olunmuşidi, sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin bu def'a tarafından takdîm olunan bir kıt'a mektûbunda merkûm Mengli Giray Sultân bu esnâda yine çiftliğine gelüp kemâ fi'l-evvel fukarâ ve zu'afâyâ îsâl-i mazarr ve hasârete ictisâr eylediği cihetden mukaddemâ sâdır olan emr-i münîfim mücebince ahz ve nefy ü iclâ olunması müşârün-ileyh Maksud Giray Hân cânibinden tarafına tahrîr ü ihbâr olunmakdan nâşî ol bâbda emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda seksen sekiz senesi evâ'il-i zilhiccesinde vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfim virildiği mukayyed ve ba'dehû birkaç nefer âdemîsiyle Sultân-ı merkûm firâr eylediğini muhtevî tahrîrât vârid²⁴⁶ olduğu kaydı bâlâsına şerh virildiğine binâ'en mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mantûkunca Sultân-ı merkûm olduğu mahalden ele götürölüp infâz-ı emr-i münîfime ihtimâm olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi zemân-ı sa'd-iktirân-ı Husrevânemden ferd-i âferîdenin mazhar-ı cevri ü şetm olmasına ve 'ale'l-husûs dodmân-ı Cengizîyye'den olan salâtînin bu vechile beylerbeyi i'lâm misillü tavr-ı²⁴⁷ bağyâneyi irtikâblarına bir dürlü rızâ-yı mülûkânem olmayup mezbûr Mengli Giray Sultân'ın 'alâ-eyyi-hâlin ahz ve ıslâh-ı nefis için cezîre-i mezbûreye iclâ ile emr-i münîfimin infâz ve icrâsı matlûb-ı mülûkânem olmağla sen ki bostancıbaşı-yı mûmâ-ileyhsin merkûm olduğu mahalde ele götürölüp ahz ve Rodos Cezîresi'ne nefy ü tesyîr ile tenfiz-i emr-i şerîfime ihtimâm u dikkat ve rehâvetden mücânebet ve sen ki Rodos kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin Sultân-ı merkûm ol tarafa vusûlünde cezîre-i merkûmede menfiyyen meks ü ikâmet itdirdip ıtlâkıyçün emr-i şerîfim sâdır olmadıkça bir hatve âhar mahalle hareketine ruhsat u cevâzdan mübâ'adet ve vusûlünü Der-'aliyyeme i'lâm [u] inhâya mübâderet eylemen bâbında.

Evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

[s. 135/2]

²⁴⁶ “olduğunu” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁴⁷ “bağyâne” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Kastamonu Kādîsı'na ve Samsun Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Müftî-zâde el-Hâc Mustafa Edîb zîde fazlûhûsun mektûb gönderüp medîne-i Kastamonu mahallâtından 'Ârız Mahallesi sükkânından ehl-i 'ırz ve kâr ü kesbiyle meşgûl ve 'ırzıyla mukayyed Hasan ve ihtiyârdan Timurcu Şa'bân-oğlu el-Hâc 'Âlî nâm kimesnenin sahîhü'n-neseb sâdât-ı kirâmdan oğlu Seyyid 'Âlî nâm şabb-ı emredi hemcivârı zümre-i yeniçeriyândan şekâvet-pîşe Deveci-oğlu 'Alemdâr İbrâhîm ve Kazgancı Ahmed nâm şakîler birbirleriyle yekdil ve süfehâdan Mehmed nâm mürâhiki iğfâl ve kendülerini menziline ketm ve bir takrîb mezbûr Seyyid 'Âlî'yi da'vet ve menzili bâbını duhûlünde her birleri fi'l-şenî'a kasdıyla ahz ve eğninde²⁴⁸ libâsını şikest ve ol esnâda mezbûr Seyyid 'Âlî'nin sayha ve feryâdına hemcivârları yetişüp yedlerinden halâs idüp lâkin âlesta nâsa şüyû' birle hetk-i 'ırz ve 'ıyâl ü evlâdı beyne'l-enâm mahzûnü'l-kalb ve emn ü râhatları külliye meslûb ve eşkiyâ-yı mezbûrdan ortaları zümre-i eşkiyâsına istinâdları olduğundan zâbitleri ma'rifetiyle ahz ve icrâsı mümteni'ü'l-husûl olduğun mahalle-i mezbûrede sâkin sikat-ı muvahhidîn ihbâr ve hâl 'alâ vechi'l-meşrûh olduğuna senin dahi 'ilmin muhît olmağla mezbûrân Deveci-oğlu İbrâhîm 'Alemdâr ve Kazgancı Ahmed şekâvetkârlar ahz ve li-ecli't-te'dîb Samsun Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında vâkı'-ı hâli hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz ve merkûmân Deveci-oğlu İbrâhîm ve Kazgancı Ahmed nâm şekâvetkârlar Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle ahz ve bi-eyyi hâlin li-ecli't-te'dîb kal'a-i mezbûra irsâl ve kal'a-bend olunmak bâbında emr-i 'âlî-şânım sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince kal'a-i mezbûrede kal'a-bend olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Fehmî.

[s. 135/3]

²⁴⁸ "libâs" yazılmış fazla yazıldığını düşünerek metne almadık.

Kengiri Nâ'ibi'ne ve Kengiri Mütesellimi'ne ve Kengiri Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki Kengiri Kazâsı Nâ'ibi Seyyid 'Âlî zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdet mektûb gönderüp medîne-i Kengiri'de sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sâdât-ı kirâm ve re'âyâ ve berâyâdan cemm-i gafîr meclis-i şer'e varup medîne-i mezbûre sâkinlerinden ser-eşkîyâdan Berber Mustafa ve hıdmetkârı ve Hâcî Bayrakdâr-oğlu 'Osmân ve İnebahtılı 'Osmân ve Cebbar? -oğlu Ahmed ve Köpekci-oğlu ve Kara Böyür ve İsmâ'il Kethüdâ-oğlu İsmâ'il ve ...lı-oğlu Hâfız Beşe ve Kara Hâcî-oğlu 'Osmân nâm şakîler leyl ü nehâr 'ibâdullâhî âzerde ve şabb-ı emred oğullarını cebren ahz ve yanlarında gezdirüp ve bi-gayri hakkın akçaların ahz ve bu vechile zulm ü ta'addîlerinin nihâyeti olmayup emniyetleri meslûb olmakdan nâşî eşkıyâ-yı mezbûre belde-i mezbûr derûnunda geşt ü güzâr iderler ise der-'akab ahz ve vülâta teslîm ve te'dîb olunmalarına cümlesi ta'ahhüd itmişler iken eşkıyâ-yı mezbûreden merkûm 'Osmân'ın babası Kengiri'de sâkin Hâcî Mehemed Bayrakdâr dimekle ma'rûf kimesne ikâz-ı-ı fitne ve ihtilâl-i belde sevdâsıyla oğlu merkûma hufyeten haber irsâl ve habâseti zâhir olduğundan mâ'adâ on seneden berü fukarâyı tekdîr ve bi-gayri hakkın zulmen akçaların ahz idüp müdde'â-yı kesîresi olduğun ba'de'l-inhâ ve'l-istid'â mezbûr Hâcî Ahmed 'Alemdâr'ı ahz ve mahallinde husemâsıyla ferden ferden terâfu'-ı şer' ve üzerine sâbit olan hukûk-ı 'ibâd ashâbına lede'l-istirdâd ıslâh-ı nefis idinceye dek Kengiri Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında hakikat-i hâli sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin bi'l-iltimâs 'arz ve ber-vech-i muharrer emr-i şerîfim sudûr unu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zilkade] sene 1189.

Necîb.

[s. 136/1]

Plevne Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh İsmâ'il Şâkir zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp erbâb-ı tûmâr karyelerinden Lofça Kazâsı'na tâbi' Vidrar[e] ve

Zağarcı ve sâ'ir kurânın defterde mukayyed ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından iki yüz neferden mütecâviz ma'lûmül-esâmî re'âyâyı Plevne'de sâbık serdengeçdi ağavâtından Cürüz-oğlu 'Abdî ve Hâfız el-Hâc Ahmed nâm kimesneler tahrîk ve iğfâl ile Plevne Kazâsı'na tâbi' Belençe²⁴⁹ ve Tırvan/Tırnak? ve Lukovit ve Radomirce ve sâ'ir harâb kurâya nakl itdirmeleriyle kânûn üzre kadîmî karyelerine nakl ü iskân olunmaları bâbında Vidin Muhâfızî vezîr[e] hitâben mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî-şânım vezîr-i müşârün-ileyh tarafından bâ-buyruldu ta'yîn olunan mübâşir yediyle Plevne mahkemesine vürûd ve ba'de't-tescîl kurâ-yı merkûme ahâlîleri meclis-i şer'e ihzâr ve muvâcehelerinde feth ü kırâ'at mazmûnu cümleye tefhîm ve işâ'at olundukda merâsim-i itâ'âtı edâdan sonra meclis-i mezkûrda hîn-i mürâfa'ada *“bizler bundan akdem mütegalibân-ı merkûmândan kemâl-i hayfımızdan nâşî re'âyâ değîlleriz, 'askerî tâ'ifesindeniz”* deyü cevâb ve *“müşârün-ileyh tarafına i'lâm itdirmişdik lâkin bizler fi'l-hakîka mârrü'z-zıkr Zağarcı Vidrar[e] karyeleri re'âyâlarından iken merkûmân 'Abdî ve Ahmed Lofça Kazâsı kurâsına âdem-i irsâl ve sizden üç seneye değîn tekâlif nâmına bir akça mutâlebe olunmayup ba'dehû senede beşer gurus virirsiz ve sefere götürülmezsiz deyü gûnâ-gûn hud'a-i fâside ile iğfâl ve tahrîk iderek abâ 'an ced sâkin olduğumuz kadîmî karyemizden kaldırıp Plevne Kazâsı'nda mezkûr karyelere ... ve ba'dehû pirinç-i firâvân ve bâr-ı girân akça tahmîli ile hâlimiz dîger-gûn olmakdan nâşî kadîmî karyemize ric'at murâd eylediğimizde mütegalibân-ı mezbûrân ba'zılarımızı darb ve ba'zılarımızı hilâf-ı şer'-i şerîf hats ve tecrîm idüp telef-i nefis dahi mukarrer ve mezbûrân âhar kazâya nefy ü iclâ ile üzerimizden zulm ü ta'addîleri men' ü def' olunmadıkça karyemize nakl ü iskân 'adîmü'l-imbân olmağla hâlimize merhameten takrîrimizi 'alâ vukû'ihî Der-'aliyyeye i'lâm idivir”*²⁵⁰ deyü ferdan ferdan tazallûm veistirhâm ve mevsûku'l-kelim kimesneler dahi tasdîk ve mütegalibân-ı mezbûrân kazâ-i âhara nefy ü iclâ olunmaz ise re'âyâ-yı 'aceze bi'l-küllîye müteferrik ve perîşân olacakları emr-i mukarrer olduğu ihbâr eyledikleri seninle Lofça Kazâsı nâ'ibi Mevlânâ Edîb Mehemmed zîde 'ilmühû dahi başka başka 'arz ve Lofça ahâlîsi dahi bir kıt'a mahzar ile su'âllerleriyle müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî kılınmasını istid'â eylediklerin bi'l-fî'l Re'îsü'l-küttabım olan İsmâ'îl Râ'if dâme mecdühû i'lâm itmekle i'lâmı mûcebince 'amel olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Plevne

²⁴⁹ “nâm” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁵⁰ “deyü” kelimesinin üzeri çizili olmakla beraber cümleinin bütünlüğünü sağlamak açısından metne dahil ettik.

Kazâsı nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve zâbiti ma'rifetiyle mezbûr 'Abdî ve Ahmed kazâ-i âhara nefy ü iclâ ile fî-mâ-ba'd Plevne Kazâsı'na ve civârına bilâ-emr-i 'âlî ruhsat u cevâzdan tehâşî ve mücânebet eylemen bâbında emr-i 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Z [Zilhicce] sene [1]189.

Râmî.

[s. 136/2]

Zikri câ'î zimmîlerin bulundukları mahallin kâdîsı ve Sakız Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Cezîre-i Sakız'da vâkı' Mastaki Mukâta'ası kadîmden virilegelen şurût mücebince zabt u rabt olunagelüp mukâta'a-i mezbûr re'âyâsı mâl-ı mîrî ... 'aynî mastakinin edâsında ta'annüd ve muhâlefetleri iktizâ itmez iken bir iki seneden berü kazâ-i mezbûra tâbî' Mesta Karyesi'nden Yorgipena ve Armolya Karyesi'nden Melpoşe ve Francalacı Kanbur ve Pirgi Karyesi'nden Trahivsoda ve Tanta Karyesi'nden Franko Dimitri nâm müfsid zimmîler zuhûr ve nizâm-ı kadîmlerine mugâyir virdikleri mastakiyi edâda ta'tîl ve sâ'irlerini tahrîk ve ihtilâl-i nizâm-ı mukâta'aya bâdî oldukların mesfûrünün mukaddemâ Âsitâne'de mersûmân Yorgipena ve Melpoşe zimmîler ahz ve bâ-fermân İnöz'e nefy ve refîkleri olan Francalacı Kanbur ve Trahisoda²⁵¹ nâm zimmîler ve 'aveneleri firâr itmişler iken firârîler bu esnâda cezîre-i Sakız'a varup ve nefy olunan mesfûrân dahi bilâ-ıtlâk Âsitâne'ye gelüp Sakız Cezîresi'ne varan mesfûrlarına re'âyâyı tahrîk ve nizâm-ı mukâta'anın ihtilâline ve mâl-ı mîrînin tedennîsine bâ'is ve İstanbul'da olan mesfûrân dahi mel'anet ve fesâdlarına revâc vermek kasdında oldukların mukâta'a-i mezbûre mutasarrıfları bâ-'arz-ı hâl inhâ, gerek İstanbul'da ve gerek Sakız Cezîresi'nde olan mesfûrlar mübâşir ma'rifetiyle bulundukları mahalde ahz ve ıslâh-ı nefis oluncaya dek Sakız Cezîresi firkatasında vaz'-ı kürek olunmaları bâbında küllî ... recâ eyledikleri ecilden ashâb-ı mukâta'anın istid'âları üzre bâlâda mezkûr altı nefer re'âyâ ihtilâl-i nizâm-ı mukâta'a ve beldeye müceb hareketde bulunmalarıyla Mestalı Karyesi

²⁵¹ Vav var öncekinde bunda yok

sâkinlerinden Yorgipena nâm zimmîden mâ'adâsı vaz'-ı kürek olunmaları fermânım olmağın ancak Mestalı Karyesi sâkinlerinden Yorgipena zimmîden mâ'adâ sâlifü'z-zıkr Armolı²⁵² Karyesi'nde Melpoşe ve Francalacı Kanbur ve Pirgi Karyesi'nden Trahivsoda ve Tanta Karyesi'nden Franko Dimitri nâm zimmîler sen ki Sakız Cezîresi nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve ta'yîn olunan mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle vech-i meşrûh üzre Sakız Cezîresi fırkatasında küreğe vaz' eyleyüp bilâ-emr-i şerîf ıtlâk ve firârlarından ve mahall-i âhara tecâvüzlerine ruhsat göstermekden hazer eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Tekrâr emr yazılmışdır.

15 Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11]91.

[s. 136/3]

Haleb Kādîsı'na ve Magosa Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Ez-seyr (?) pâyesi medîne-i Halebü'ş-şehbâ'da sâbıkâ kâ'im-makâm-ı nakîbü'l-eşrâf olup bundan akdem pâyesi ref' olunan Tazâde es-Seyyid Mehemed Efendi ve biraderi hâlâ Haleb'de nakîbü'l-eşrâf es-Seyyid 'Abdülvehhâb Efendi dimekle ma'rûf kimesneler vâlî-i memleket ile yekdil ve fukarâ ve re'âyâ ve ahâlî-i beldeye zulm ü ta'addîleri haddi tecâvüz eylediği ihbâr olunmağla merkûm Seyyid Mehemed ve biraderi 'Abdülvehhâb ıslâh-ı nefis oluncaya dek Magosa'ya nefy ü iclâ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn akzâ kudâtü'l-müteverri'in Mevlânâ Mehemed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki Haleb kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin merkûm es-Seyyid Mehemed ve karındaşı mezbûr 'Abdülvehhâb'ı li-ecli't-te'dîb Magosa'ya nefy ü irsâl ve sen ki Magosa nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde merkûmânı Magosa'da menfiyyen ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf hâric mahalle hareketlerine ruhsatdan hazer ve mücânebet ve vusûl ve

²⁵² Bir öncekinde Armolya olarak geçmektedir.

ikâmetlerini Der-‘aliyyeme i‘lâma mübâderet eylemen bâbında fermân-ı ‘âlî-şânım sâdır olmuştur.

Fî evâhır-ı Zâ [Zilkade] sene 1189.

Merkûmân lede'l-vusûl ... emr-i ‘âlî menfiyyen ikâmet itdirildiğini nâtık Magosa nâ’ibi Hâfız Mahmûd Efendi’nin vârid olan ‘arz mazmûnu şerh.

26 Râ [Rebî‘ü’l-evvel] sene [11]91.

İtlâkıçün emr yazılmışdır.

Evâhır-ı N [Ramazan] sene [11]93.

[s. 137/1]

Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehemmed Sa‘îd dâme mecdühûya ve Lefkoşa Nâ’ibi’ne hüküm ki;

Hâlâ Kıbrıs muhassılı Hüseyin zîde mecdühû ‘arz-ı hâl gönderüp Kıbrıs Cezîresi re‘âyâlarından olup müzevvir tâ’ifesinden dört nefer ma‘lûmü’l-ism zimmîler dört beş aydan berü Der-‘aliyyemde de‘âvî-i müzevvire ile geşt ü güzâr ve vazîfeleri olmayan mâddelere karışup cezîre-i mezbûrenin ihtilâline bâ’is ve bundan böyle dahi Âsitâne-i sa‘âdetim tarafında oldukça kîl ü kâle bâdî oldukların inhâ ve li-ecli’t-te’dîb mesfûrûn ahz ve vilâyetlerine nefy ü iclâ olunmalarıçün emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â eylediğine binâ’en istid‘âsı üzre mesfûrlar ta’yîn olunan çâvûş mübâşeretiyle nefy ü iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin ber-minvâl-i muharrer dört nefer zimmî-i mesfûr ma‘rifetinle ahz ve çâvûş-ı merkûm mübâşeretiyle cezîre-i mezbûreye nefy ü iclâ eylesin ve sen ki Lefkoşa nâ’ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde mesfûrları cezîre-i mezkûrede menfiyyen meks ü ikâmet ve vusûllerini Der-‘aliyyeme inhâ eylemen içün yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 137/2]

Sofya Mollâsı'na Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Boşnâk Hâcî Hasan dâme mecdühûnun Bosna Eyâletinde vâkı' vatan-ı aslîsi olan kazânın kâdîsına hüküm ki;

Kapucubaşı-yı mûmâ-ileyhin mâlikâne 'uhdesinde olan Preznik Mukâta'ası civârında vâkı' Etropol Çeribaşısı Receb Ağa-zâde Mustafa zîde kadrühûnun 'uhdesinde olup ıstabl-ı 'âmire-i evvel ve sâniye tâbi' voynugân karyelerinden Karlofça(?) Karyesi voynugân karyesinden olmak üzere defter-i hâkânîde mukayyed iken mukâta'a-i mezbûre karyelerindendir deyü hilâf-ı defter-i hâkânî müdâhale ve defa'âtla çeribaşı ve voynugân ile terâfu'-ı şer' olunduklarında karye-i mezkûrede 'alâkası olmadığı zâhir olmağla keff-i yedine kıbel-i şer'den tenbîh ve hücec-i şer'iyeye ve i'lâmât virilmişken mütenebbih olmayup mezkûrdan hoşnûd olmadıklarını mübeyyen vürûd iden i'lâm ve mahzarına binâ'en bundan akdem bâ-fermân-ı 'âlî vatan-ı aslîsine nefy olunup mağdûr olduğun inhâ ve fî-mâ-ba'd müdâhale itmeyüp keff-i yed itmek üzere 'afv u ıtlâk bâbında istid'â ve karye-i mezkûreye fî-mâ-ba'd ta'arruz itmeyeceğini muhtevî ba'zı vüzerâ mektûblarıyla istircâ ve i'lâmât tevârûd itmekle vech-i meşrûh üzere Hâcî Hasan'ın cürmü 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye oldunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu iftihârü'l-emacid ve'l-ekârim hâlâ mîrâhûr-ı evvelim olan el-Hâc Mustafa dâme mecdühû i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince şurût-ı mezkûre ve muharrer üzere 'afv ve sebîli tahliye olunmak bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 137/3]

Dimetoka Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Hâlâ Selânik Sancağı mutasarrıfı sadr-ı esbâk vezîrim el-Hâc Halîl Paşa edâmAllâhu te'âlâ iclâlehûnun Der-'aliyyeme vürûd iden mektûbunda Karaferye Kazâsı sâkinlerinden el-Hâc 'Âlî Ağa-zâde Kara Ahmed Ağa dimekle 'arîf kimesnenin ba'zı mu'ârizları mücerred icrâ-yı nefsanîyyet için ifk ü iftirâyı mutazammın mevâdd isnâdıyla aldıkları i'lâm ile bundan akdem bâ-emr-i 'âlî Dimetoka Kazâsı'na nefy ü iclâ olunup lâkin merkûmun hakkında isnâd olunan töhmet hilâf-ı vâkı' ve iftirâ-yı

mahz olmağla fî-mâ-ba'd hilâf-ı rızâ-yı hareketden mücânebet ve 'ırlarıyla mukayyed olmak şartıyla 'afv u ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ü iltimâs itmekle müşârün-ileyhin iltimâsına binâ'en kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmak şartıyla ıtlâk olunmak fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 137/4]

Bursa Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Esîrci Pehlivân dimekle²⁵³ 'arîfe 'Afife hâtûn gelüp mezbûre ve zevci kendü hâllerinde olmayup hilâf-ı marzî harekâta ictirâ eylemekden nâşî bâ-emr-i humâyûn Bursa'ya nefy ü iclâ olup müddet-i medîde oldukda sefil ü ser-gerdân ve merhamete şâyeste olduğun bildirüp cürmü 'afv u ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûn mücebince ıtlâk olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 137/5]

Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki Kütahya Kal'ası Dizdârı es-Seyyid Hüseyin zîde hıfzühûsun mektûb gönderüp Timurcu Kazâsı sâkinlerinden 'Arab-oğlu el-Hâc Seyyid Mehemmed dimekle ma'rûf kimesne kasaba-i mezbûrede voyvoda olup kendü hâlinde olmayup fukarâya zulm ü ta'addî ve ihtilâl-i memlekete bâ'is olduğuna binâ'en sâdır olan fermân-ı 'âlî-şânım mücebince li-ecli't-te'dîb Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olup dört aydan mütecâviz habs ve eyyâm-ı vâfireden berü esîr-i firâş ve 'illet-i mizâcî gayet müştet olmağla hâli perîşân ve sefil [ü] ser-gerdân olup şayeşte-i merhamet olmağla cürmü 'afv ve kal'adan ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında 'arz eylediğin ecilden

²⁵³ "ma'rûf" yazılmış, üstü çizilmiştir.

mezkûrun ‘ıyâl ü evlâdlarına ve işbu meserrete hâssaten fî-mâ-ba’d kendü hâlinde olup ihtilâl-i nizâm-ı belde de bulunmamak ve cevri ü ta‘addiden keff-i yed eylemek ve eğer ‘adât-ı me’lûfesinden ferâgat eylemez ise kal‘a-bend ile iktifâ olunmayup tertîb-i cezâ olunmasını ‘arz u i‘lâm olunmak şartıyla bu def‘a kal‘adan itlâk olunmak emrim olmuştur.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Fehîm.

[s. 138/1]

Siroz Kādîsı'na ve zikri âtî zimmîlerin bulundukları mahallin kādîlarına ve İnöz Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi‘i Rûm patriği ve Der-‘aliyyemde mukîm cemâ‘at-i metropolidân Südde-i sa‘âdetime²⁵⁴ mühürlü ‘arz-ı hâl gönderüp Siroz metropolidi iltizâmında kazâ-i mezbûra tâbi‘ Taşoz nâm karye mutavattınlarından Mihalaki ve Ariru? nâm zimmîler öteden berü kendü hâllerinde olmayup müfsid ve müzevvir olup tezvîrât-ı gûnâ-gûn ile ehl-i ‘ırz re‘âyâyı tekdîr ve rahne-dâr ve garaz-ı diniyyelerinlerin icrâ ve âyînlerine mugâyir harekât-ı nâ-hemvâra cesâret idüp şerr ü mazarratları havfindan re‘âyânın emniyyetleri meslûb ve vücûhla müstahikk-ı te’dîb oldukların Siroz ve kazâ-i mezbûrede mutavattın re‘âyâ âyînleri üzre Rûmî varaka ile patrik-mesfûr tarafına tahrîr ü ihbâr eylediklerin bildirüp mesfûr müfsidler karye-i mezbûra ve sâ‘ir ol havâlîlerde bulundukları mahalde yasakçı ma‘rifetiyle ahz ve istirâhat-i re‘âyâ zımnında ıslâh-ı nefis idinceye dek İnöz Kal‘ası'na kal‘a-bend olunmak bâbında emr-i şerîfîm recâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 138/2]

²⁵⁴ “‘arz-ı hâl” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Ayvalık Kādîsı'na ve zikri âtî keşişin bulunduğu mahallin kādîlarına ve Aynaroz Cezîresi nâ'iblerine hüküm ki;

İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriği Der-'aliyyem'de mukîm cemâ'at-i metropolidân Südde-i sa'âdetme mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp hâlâ Kuşadası ve tevâbi' metropolidi iltizâmına dâhil Ayvalık Kasabası kurbunda vâkı' Lukka nâm manastır keşişlerinden Bartlanos nâm keşiş kendü hâlinde durmayup müfsid ve mütemerrid olup hevâ-yı nefsâniyyesine teba'iyet ile âyînlerine mugâyir hareket ve tezvîrât-ı gûnâ-gûn ile ehl-i 'ırz re'âyâ fukarâsını tekdîr ve ta'cîz ve şerr ü mazarratındanistirâhatleri meslûb ve vücûhla sezâ-vâr-ı gûş-mâl olduğu metropolid-i mersûm tarafından patrik-i mesfûra ihbâr olunduğun bildirüp müfsid-İ mesfûr Bartlanos kasaba-i Ayvalık ve sâ'ir ol havâlîde bulunduğu mahalde yasakçı ma'rifetiyle ahz veistirâhat-i ra'iyet ve islâh-ı nefis için Aynaroz Cezîresi'nde vâkı' Lavra Manastırı'na manastır-bend olunup itlâkı patrik-i mesfûr tarafından bâ-'arz-ı hâl istid'â olunmadıkça itlâkına müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî kılınmamak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Kelâmî.

[s. 138/3]

Aydın Vâlîsi'ne ve Kütahya Mütesellimi 'Abbâs dâme mecdühûya ve Eyâlet-i merkûmede vâkı' kudât ve nüvvâb ve Saruhan Sancağı Mütesellimi'ne ve kethüdâ yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâ'ir iş erlerine ve Kütahya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Şâh Sultân dâmet 'ismetuhâ ile kethüdâsı Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından el-Hâc Ahmed Hâşim dâme mecdühûnun iştirâken ber-vech-i mâlikâne 'uhdelerinde olan Kütahya Karyesi'nde vâkı' Gedüs Şâb-hânesi'nden peyderpey İzmir'e nakli muktezî mîrî şâbdan bu esnâda beher kantarı onar pâre ziyâde kirâsıyla emîni 'Ömer zîde kadrühûya Türkman tâ'ifesiinden Beyli ve Kocabeyli Cemâ'ati'nden Sarban 'Âlî ve Hâbil ve 'Abdî nâm kimesnelerin develerine üç yüz seksen dokuz buçuk kantar i'lâ ... şâbı tahmîl ve teslîm ve irsâl eylediklerinden merkûmûn kemâl-i

hıyânet ve mel‘anetlerinden nâşî ekserîsini sirka kum ve toprak vaz‘ ve ma‘den-i aslîsi tağyîr ve cânib-i mîrîye hasâret idüp bir vechile ahz ve kabûle şâyân olmadığından kabzına me‘mûr kabûl itmeyüp telef olduğunu İzmir kâdîsı i‘lâm ve merkûmların hıyânet-i külliyeye cesâret eylediklerin müşârün-ileyhânın kethüdâsı mûmâ-ileyh bâ-‘arz-ı hâl inhâ bâ-‘arz-ı hâl inhâ ve merkûmûn mübâşir ma‘rifetiyle bulundukları mahalde ‘alâ-eyyi-hâlin ahz ve şâb-ı mesrûk tefahhus ve bi-eyyi-vech cem‘ ve tekmîl ve bulunmadığı sûretde beher kantarı on altışar guruşdan şurûtu üzre behâsı yalnız altı bin iki yüz ve yedi yüz guruş kirâsıyla mecmû‘u yedi bin guruş emvâl ü eşyâlarından tahsîl ve ‘ibreten li'l-gayr te’dîb ü gûş-mâlleriyçün Kütahya Kal‘ası'na kal‘a-bend ve bu husûsa müsamaha ve rehâvetden mücânebet olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid‘â itmekle istid‘âsı mücebince ‘amel olunmak fermânım olmağın siz ki vezîr-i müşâr ve mütesellim ve mevlânâ ve sâ‘ir mûmâ-ileyhimsiz merkûmûn mübâşir-i merkûm ma‘rifetiyle taht-ı kazânızda bulundukları mahalde ‘alâ-eyyi-hâlin ahz ve şâb-ı mesrûku teftîş ve tefahhus ve bi-eyyi-vech cem‘ ve tekmîl ve bulunmadığı sûretde fiyât-ı ma‘lûme ile emvâl ü eşyâlarından ba‘de't-tahsîl ve ‘ibreten li'l-gayr kal‘a-i merkûmeye irsâl ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun vusûllerinde kal‘a-i merkûmeye vaz‘ u kal‘a-bend ve bilâ-emr-i şerîf ıtlâk u firârlarından hazer ve mücânebet ve Der-‘aliyyeme i‘lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Der-kârı mücebince emr yazılmışdır.

Fî evâ‘il-i S [Safer] sene [11]90.

[s. 139/1]

İznik Kazâsı Nâ‘ibi'ne hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyh Hammâmî-zâde Ahmed zîde ‘ilmühûsun mektûb gönderüp medîne-i İznik ahâlîsi bi-ecma‘ihim meclis-i şer‘e varup “kasaba-i mezbûre mahallâtından Küpe(?) Mescid-i şerîfi Mahallesi sâkinelerinden Çengel Fâtıma nâm ‘avrat dâ‘imâ kendü hâlinde ‘ırzıyla mukayyed olmayup zümre-i eşkiyâ ve hazele ile leyl ü nehâr hânesinde şürb-i hamr ve fîsk u fücûr ile me‘lûfe

olduğundan mâ'adâ bizi hilâf-ı vâkı' zümre-i eşkiyâya gamz itmekle râhatımız külliyyen meslûb yevmen fe-yevmen mel'aneti müzdâd olduğuna binâ'en mezbûre kazâ-i mezbûrdan tard u ib'âd olunmak" bâbında emr-i şerîf sudûru recâsına 'arz olunmasın istid'â eylediklerin 'arz ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda mezbûre Fâtıma kazâ-i mezbûra tâbi' Boyalıca Karyesi'nde sâkin iken 'ırzıyla mukayyed olmayup zinâ vakf ile me'lûf olduğuna binâ'en karye-i mezbûre ahâlîsi iştikâ eylediklerin bir takrîb kasaba-i mezbûrede tavattun idüp lâkin bir dürlü ıslâh-ı nefis olunması mümkün olmayup gice ve gündüz hânesinde sarhoşlar ile zinâ vakf ve fücûr ve menhiyyâtı icrâ sevdâsında olduğundan ahâlîsinin ehl ü 'ıyâllerinden çıkamayup hâlleri dîger-gûn ve cümlesi perâkende vü perîşân olacakları emr-i bedîhî olduğu bundan akdem ba'de'l-inhâ²⁵⁵ ve'l-i'lâm mezbûre Fâtıma mahallinde huzûr-ı şer'e ihzâr ve ahâlî-i merkûme hâzır bulundukları hâlde bi'l-muvâcehe keyfiyyeti ihbâr ve inhâ olunduğu üzre sû-i hareketi sâbit olur ise kasab-i mezbûreden tard u ihrâc olunmak bâbında yüz sekden yedi senesi evâ'il-i rebî'ü'l-evvelinde emr-i şerîfim sudûr olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince 'amel olunmak fermânım olmağın sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûre Fâtıma mahallinde huzûr-ı şer'e ihzâr ve ahâlî-i merkûme hâzır bulunduğu hâlde bi'l-muvâcehe keyfiyyeti istihbâr ve inhâ olunduğu üzre sû-i hareketi sâbit ve müstahikk olur ise kazâ-i merkûmeden tard u ihrâc olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Nâfiz.

[s. 139/2]

İstanköy Cezîresi'nde Nâ'ibü'ş-şer' olan Mevlânâ [...] zîde 'ilmühûya hüküm ki;
Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm Niğbolu Kādîsı Mevlânâ el-Hâc Selîm zîde fezâ'ilehû
Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp medîne-i Niğbolu'da sâkin e'imme ve hutabâ
ve meşâyih ve a'yân ve ahâlî bi-ecma'ihim meclis-i şer'e varup bundan akdem
medîne-i mezbûrede me'zûn bi'l-iftâ kıdvetü'l-'ulemâi'l-mütehakkikîn Zîştovili

²⁵⁵ "ve'l-istid'â" şeklinde yazılmış, üstü çizilmiştir.

Mehammed zîde ‘ilmühû ‘afife ve dindâr ve tederrüs ile meşgûl iken ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesnelerin hilâf-ı inhâsına binâ’en bundan akdem bâ-emr-i ‘âlî İstanköy Cezîresi'ne nefy ü iclâ olunup ahvâli diğer-gûn olmağla hâline merhameten cezîre-i mezbûreden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak recâsına bi'l-iltimâs ‘arz ve ‘arzı mantûkunca mumî Mehammed ‘âlim ve dindâr ve ders ile me’lûf ve her vechile mahdûdü'l-etvâr olup mukaddemâ hicr ve nefy olunmasını ifk ü iftirâyı mutazammın olmağla kendüden hoşnûd ve râzî olduklarını medîne-i merkume ahâlisinden olup Âsitâne-i ‘aliyyemde Kırk Dört Kapusu kurbunda sâkin İsakcılı(?) -zâde ‘Abdullâh bin el-Hâc Mustafa ve ‘Abdullâh bin ‘Abdullâh ve Ahmed bin Mehmed ve Halîl bin Ahmed ve el-Hâc İbiş bin Hasan nâm kimesneler mahfel-i şer‘iyyâtdan alâ-tarîki’ş-şehâde ihbâr ve bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî ıtlâkını iltimâs eylediklerin Rumili Kādî‘askeri şer‘iyyâtçısı olan Mevlânâ Mahmûd zîde ‘ilmühû i‘lâm ve vech-i meşrûh üzre ıtlâk olunmasıçün emr-i şerîfim sudûrunu a‘lemü'l-‘ulemâi‘l-müteverri‘în bi'l-fi‘l Şeyhü'l-islâm ve müftî‘l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te‘âlâ fezâ’ilehû dahi işâret itmeleriyle işâretleri mûcebince ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Şevkî.

[s. 139/3]

Isparta Kazâsı Nâ‘ibi'ne ve Kütahya Kal‘ası Dizdârı'na hüküm ki;

Nefs-i Isparta sâkinlerinden Bereket-oğlu Memiş nâm kimesne yine Isparta mütemekkinelerinden bundan akdem müteveffîye olan Vanlı-oğlu Hüseyin Bey'in zevcesinin terekese tahrîri mevâdd-ı mahsûsa kısmet-i ‘askeriyyedendir deyü ba‘de'l-inhâ ve'l-iltimâs ber-vech-i muharrer hâlâ Anadolu Kādî‘askeri Mevlânâ Mollâcık-zâde İshâk edâmAllâhu te‘âlâ fezâ’ilehû tarafından çukadâr irsâl olundukda Bereket-oğlu kemâl-i cibilliyesinden nâşî mezbûru bi-vech-i kemâl şirret ve ru‘ûnet idüp tard ve ib‘âs sadedinde olduğundan mâ‘adâ merkûm Memiş'in sû-i hâlini ve kendüden tazallümlerin hâli ahâlîsinin bir kıt‘a ‘arz-ı hâli dahi vürûd itmekle merkûm Memiş te’dîb olunmadığı takrîrde etrâf-ı kazâda olup iddi‘â ta‘yîn iden kimesneden dahi mezbûrun hareket-i nâ-sezâsı sirâyet idüp nizâm-ı umûra muhâlefeti ba‘de't-tahakkuk

ahâlînin²⁵⁶ iltimâsları üzre ıslâhü'n-nefs ve te'dîbün-leh mezbûr Memiş mübâşir ma'rifeti ile Kütahya Kal'ası'na kal'a-bend olunmak iktizâ eylediğinden mevlânâ-i müşârün-ileyh i'lâm eylediğine binâ'en mübâşir ma'rifetiyle vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

İtlâkıyçün emr yazılmışdır.

Evâhur-ı Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]90.

[s. 139/4]

Hâlâ çâvûşbaşı Mehemmed Sa'îd Ağa'ya ve Niş Kādîsı'na hüküm ki;

Hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûnumda sâbıkâ Silâhdâr Kâtibi Yazıcı İshâk Süleymân rızâ-yı humâyûn-ı Husrevâneme muhâlif ve tavr-ı edebe münâfî ba'zı harekât ve etvâra ictisâr eylediğine binâ'en te'dîb ü gûş-mâli iktizâ idüp ıslâh-ı nefis zımında Niş Kasabası'na nefy ü iclâsı fermânım olmağın sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin merkûm Süleymân'ı menzilinden kaldırup çâvûş mübâşeretiyle Niş'e nefy ü ib'âdına mübâderet eylemen bâbında işbu emr-i şerîfım ısdâr ve [...] ile irsâl olunmuşdur ber-vech-i muharrer mızbur Süleymân'ı ahz ve Dîvân-ı humâyûn çâvûşlarından [...] zîde kadrühü ma'rifetiyle Niş'e nefy ü iclâya ikdâm u dikkat eyleyesin ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mezbûr Süleymân'ı çâvûş-ı merkûm mübâşeretiyle lede'l-vürûd Niş Kasabası'nda menfiyyen ikâmet itdiriliüp itlâkıyçün emrim varmadıkça mahall-i âhara hareketine ruhsatdan mübâ'adet ve vusûlünü Der-'aliyyeme i'lâma mübâderet eylemen bâbında.

Fî evâsıt-ı Z [Zilhicce] sene [1]189.

İsti'mâli hâvî emr yazılmışdır.

Fî evâhur-ı Z [Zilhicce] sene [1]189.

[s. 139/5]

²⁵⁶ “iltimâsları” yazılmak istenmiş, sin harfî yazılmadığı için üzeri çizilmiştir.

Bir sureti;

Çavûşbaşı Ağa'ya ve Alacahisar Kādîsı'na [...] hâcegāndan Mâbeynci-i sâbık Mustafa Bey'in Alacahisar Kasabası'na nefy için ber-vech-i muharrer.

[s. 140/1]

Muğla Kādîsı'na hüküm ki;

Ya'kûb nâm kimesne 'arz-ı hâl idüp bu kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed ve üzerine şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler bunun için dūr-ı ebvâb ile gûnâ-gûn ekâzib ve erâcif ihdâs ve işâ'ına cür'et eder deyü ifk ü iftirâ ve hilâf-ı inhâ ile bâ-fermân-ı 'âlî Muğla Kazâsı'na nefy olunup mahall-i me'mûrda 'alîli'l-mizâc ve esîr-i firâş ve leyl-i 'işâyâ muhtâc olup ahvâli gâyet dîger-gûn olduğun bildirüp cürmü 'afv ve nefyden itlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında istid'â-tı 'inâyet itmeğin merkûm fî-mâ-ba'd Âsitâne-i 'aliyye'ye uğramayup diyâr-ı âharda geşt ü güzâr itmek şartıyla menfâdan itlâk ve sebîli tahliye olunup bir takriz gelür ise te'dîb olunmak için yazılmışdır.

Evâ'il-i Z [Zilhicce] sene [1]189.

Hâmî.

[s. 140/2]

Rakka mütesellimi [...] zîde mecdühûya ve 'Âyntâb Kal'ası dizdâr olan [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Mukâta'ât-ı miriyyeden hâlâ başdefterdârım olan el-Hâc Mehemmed Receb dâme 'ulüvvühûnun müştereken mâlikâne 'uhdesinde olan Rakka Kal'a ve tevâbi' mukâta'ası ber-mûceb-i şurût serbestiyyet ... ma'rifetiyle zabt u rabt olunup kâffe-i umûruna bir vechile anın müdâhalesi iktizâ itmez iken sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin tarafından ve Malatya Sancağı mutasarrıfı Rîşvan-zâde cânibinden olundukda ... mukâta'a-i mezbûr re'âyâları bi-vech tecrîm ve emvâl ve hayvanâtları gasb u gâret ve tevâbi' mezâlim ve ta'addiyâta tasaddî olunması mukâta'a-yı mezbûr re'âyâlarının perâkende vü perîşâniyetlerine bâdî olmağla fî-mâ-ba'd tarafınızdan

mûmâ-ileyh cânibinden vechen mine'l-vücûh inhâ olunmayup mukâta'a-yı mezbûreden keff-i yed ve tarafınızdan levendât irsâlinden ve Baziki 'aşîretinden Mollâ 'Osmân nâm mefsedet-pîşenin tasallut ve şerrden mübâ'adet ve mezbûr Mollâ 'Osmân ve mukaddemâ kal'a-bend tahrîr sâdır olan emr-i şerîfim mücebince 'Âyntâb Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında emr-i şerîf sudûr istid'â olunmağla mukâta'a-yı kadîm ve bu makûle mâlikâne virilen mukâta'ât ve maktû'ât ve kurâ ve mezra'a vûzerâ-yı mîr-i mîrân ve mütesellimler ve sâ'ir ehl-i 'ırz tâ'ifesi taraflarından *"bilâ-fermân bir akça virmem"* mutâlebesiyle rencîde ve remîde olunmayup cevır ü eziyetleri men' ü def' ve makrûrû'l-kalem ve maktû'ü'l-kurâ min külli'l-vücûh serbestiyyet üzre hâ'iz olduklarına te'yiden mâlikâne zabt ve mu'arref olmaları hatt-ı humâyûn-ı şevket-makrûn işbu bi'l-fi'l tutulan mâlikâne şurûtların idüğü başmuhâsebeden derûn-ı kal'a sükkânından mezbûr Sinob-oğlu Mollâ 'Osmân nâm müfsidin Ruha a'yânıyla ittihâd ve Baziki 'aşîretlerini tahrîk birle Arak-ı pınar(?) nâm karyeye îsâl-i dest-i hasâret eylediği mukaddemâ i'lâm ve inhâ olundukda o makûle erbâb-ı mefsedetin te'dîbleri ü gûş-mâlleriyle irâhe-i 'ibâd ve te'mîn-i bilâd üzre lâzime ve mühimm olmakdan nâşî müfsid-i merkûm mübâşir ma'rifetiyle Haleb Kal'ası'na kal'a-bend olunmak üzre sen ki seksen sekiz senesi şevvalinde emr-i şerîfe kaydlarını Dîvân-ı humâyûnumdan der-kâr olunmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim ve istid'âsı üzre Dîvân-ı humâyûnumdan iktizâsına göre emr-i şerîfim tahrîri bâbında başdefterdâr-ı mûmâ-ileyhe i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince 'amel olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i Z [Zilhicce] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 140/3]

Kayseriyye Sancağı Mutasarrıfı [...] dâme ikbâlehûya, Kayseriyye Mollâsı'na Kayseriyye Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzûhûya hüküm ki;

Kayseriyye Kazâsı'na tâbi' Akgere/Akdere nâm karye ahâlîsi Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp yine karye-yi mezbûre mütemekkinlerinden Solak-oğlu Ağa ve Kiragos nâm zimmîler kendü hâllerinde olmayup muzırru'n-nâs ve menba'-ı fesâd olmalarıyla karye-i merkûmeden ihrâc ve mahall-i âhara nefy ü iclâ olunmalarıyçün

bin yüz seksen bir senesi evâ'il-i rebî'ül-evvelinde emr-i şerîf ısdâr olunmuşken mesfûrlar mugâyir-i emr-i 'âlî mahall-i âhara gitmeyüp yine kendü hâllerinde olmayup evvelkinden ziyâde her birlerini rahne-dâr idüp bir dürlü şerr ü mazarratlarından emn ü râhatları olmayup ahvâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp mesfûrların ol vechile olan müdâhale ve ta'addîleri men' ü def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumdan²⁵⁷ mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i meşrûh târîh-i mezbûrda siz ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız eslâfınıza hıtâben emr-i şerîf virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın siz ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-i mûmâ-ileyhimâsız mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfde mastûr mesfûrlar bilâ-ıtlâk gelüp tarîk ve ihtilâlden hâlî olmamalarıyla Kayseriyye Kal'ası'na kal'a-bend olunmalarıçün fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Evâ'il-i Z [Zilhicce] sene 1189.

Mesfûrânın Edirne Kal'ası'na kal'a-bendleriçün emr yazılmışdır.

Evâ'il-i Câ [Cemâziye'l-evvel] sene [11] 94.

[s. 140/4]

Göynük Kādîsı'na ve Ankara Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Göynük Kazâsı'nda sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutabâ ve sâdât ve 'askerî ve re'âyâ ve berâyânın Der-'aliyyeme takdîm eyledikleri mahzarlarında Göynük Kazâsı sâkinlerinden Boz-oğlu el-Hâc Mehemmed dimekle 'arîf kimesne kendü hâlinde olmayup a'yânlık ve serdârlık sevdâsıyla dâ'imâ re'âyâ umûruna müdâhale ve vazîfesi olmadığı il mesâlihine karışup ifk ü iftirâ ile fukarânın yüzer ve ellîşer guruşların ahz eylemekden nâşî a'yânlık ve serdârlık umûruna müdâhale itmemek üzre men' ve ahâlî emn ve âsûde-i hâl üzre iken derûnunda olan fesâdı edâ ve îkâz-ı fitneye cesâret eylediği mukaddemâ inhâ olundukda Ocak'dan ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle mahallinde iddî'â-yı hukûk idenler ile terâfu' ve ihkāk-ı hakk ve fî-mâ-ba'd kazâ-i mezbûrda serdâr olmamak 'ibreten li'l-gayr Ankara Kal'ası'na kal'a-bendi bâbında sâdır olan emr-i 'âlî mücebince lede't-terâfu' ber-müceb-i defter

²⁵⁷ "mahfûz" yazılmak istenmi ş yanlış yazılmış, üstü çizilmiştir.

müfredât fukarâdan ahz eylediği üç bin altı yüz otuz beş ve salyâne tahsildârı yedinden aldığı iki bin yedi yüz kırk bir guruş üzerine hatem [s. 141] olunduğu şer'an zâhir olup emr-i şerîfime 'adem-i itâ'at ile meblağ-ı mezbûrî edâ için ve kal'a-i mezbûre dahi irsâli müte'assir olduğuna binâ'en mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince Anadolu Valisi ma'rifetiyle mezbûr 'alâ- eyyi-hâlin ahz ve kal'a-i mezbûra irsâl ve ashâb-ı hukûkun hakkı tahsîl olunmadıkça kal'adan ıtlâk olunmamak bâbında tekrâr sâdır olan emr-i şerîfim mücebince kal'aya vaz' ve mahbûs olup merkûm kal'ada oldukça meblağ-ı mezbûrun tahsîli mümkün olmadığı tahrîr ü inhâ ve kal'adan ıtlâk ve Göynük Mahkemesi'ne ihzâr ve hakk-ı fukarâ ma'rifet-i şer'le tahsîl ve ashâbına redd ü teslîm ve ihkāk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle fî-mâ-ba'd hilâf-ı marzî hareketden mübâ'adet ve kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olmak şartıyla ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Hasbî.

[s. 141/1]

Ruşçuk Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Rusçuk Kasabası'nda yeniçeri zâbiti Ser-turnâyî el-Hâc Emîn zîde mecdühûya ve Seddülbahr Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin es-Seyyid 'Ömer zîde 'ilmühûsun Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Rusçuk Kazâsı'na tâbî' Hâkî nâm karye ahâlîsi bi-esrihim meclis-i şer'e varup yine karye-i merkûmeden Cerîme İsmâ'îl Beşe dimekle ma'rûf kimesne muvâcehesinde “merkûm İsmâ'îl 'askerîlik iddi'âsıyla kendü hâlinde olmayup şekâvet ve hıyânete tasaddî ve 'ıyâl ü evlâdlarımıza ta'arruz ve hetk-i 'ırz müceb-i harekâta cesâret birle her birimizi rencîde ve ta'addîden hâlî olmadığından gayrı bi-tarîki'l-karz aldığı akçalarımızı taleb eyledimiğizde şütûm-ı galîza ile şetm iderek katl kasdıyla üzerimize hücum ve tahvîf eylediğine binâ'en mezbûr ile mukâvemete bir dürlü iktidârımız olmayup şerr ü mazarratından min külli'l-vücûh emniyet ve râhatımız meslûb olmağla ıslâh-ı nefis idinceye dek zâbiti ma'rifetiyle Seddülbahr Kal'ası'na kal'a-bend olunmak bâbında” istirhâm eylediklerin bi'l-iltimâs 'arz ve rahmen li'l-fukarâ mezbûr li-ecli't-te'dîb 'ibreten li'l-

gayr bulunduğu mahalde ahz ve kal'a-bend olunmak bâbında size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince kal'a-bend olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâsıt-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Sezâyî.

[s. 141/2]

Ankara Sancağı Mutasarrıfı [...] dâme ikbâlehûya ve Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Kütahya Mütesellimi [...] dâme mecdühûya ve Magosa Kal'ası Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Ankara Kazâsı ahâlîleri gelüp Bacı Kazâsı ahâlîsinden Bacılı Halîl Ağa dimekle ma'rûf kimesne imtidât subaşı ile kazâ-i mezbûra a'yânlık iddi'âsıyla tasallut ve hevâsına tâbi²⁵⁸ eşkıyâyı başına cem' ve istishâb ile tagallübünün ve evâmir-i şerîfe ile vârid olan tekâlif dahi Bacı ahâlîsine virdirmeyüp nefsiyçün kavlı-i hodıyla defter tertîb ve kendü tarafından tevzî' ve tahsîl ve ekl ve kendünün re'y-i bâtılına mutâba'at itmeyenleri ahz ü habs ve der-zincir ve tecrîm ve ahâlînin bâkire kızlarını namzedlerine virdirmeyüp ahz-i rüşvet ile küfüvlerinin gayrısına tezvîc ve ba'zılarını katl ile sâ'irlerini tahvîf ve tecrîm ile cümleyi tenfir ve mezbûru kazâdan ihrâc bir dürlü ferec-yâb olamayup ve ahâlî hakkında hilâf-ı inhâ 'arz-ı hâl ve şikâyet ve emr-i 'âlî ısdâr ile Kütahya tarafından külliyyetlü mübâşir ta'yîn ve tasallutu ile fukarâyı tazyîk ve ızrâr ve def'-i mazarrat zımnında bir mikdâr mâl ile mesâliha ve kazâ-i mezbûra îsâl-i dest itmemek üzre taraf-ı şer'den tenbîh olunmuşiken kemâl-i temerrüdüne yine mütenebbih olmayup "*bana ahâlîden hilâf-ı inhâ teşekkî ve emr ısdâr itdir deyü civâr-ı kazâda bir karyeye nüzûl ve hakkınızda fermân vardır deyü celb-i mâl sevdâsıyla tahvîf ve emri ibrâz itmeyüp ve bi'd-defa'ât şer'e da'vet olundukda itâ'at itmeyüp fukarâyı leyl ü nehâr ızrâr ile râhatları meslûb perâkende vü perîşân olmalarına sebep ve katl-i nüfûs ve gasb-ı emvâl 'adât-ı müstemirresi olmağla 'arz idivir*" deyü Ankara Kazâsı'nda sâkin

²⁵⁸ "eşkıyâyı" yazılmak istenmiş yanlış yazılmış, üstü çizilmiş8tir.

‘ulemâ ve sulehâ ve e’imme ve hutabâ ve meşâyih ve fukarâ ve sâ’ir ahâlî-i kazâ bundan akdem meclis-i şer‘de ilhâh ve ahâlî mahzar itmeleriyle mahzarlarını mukaddemâ Ankara Kazası nâ’ibi Mevlânâ el-Hâc ‘Abdullâh zîde ‘ilmühû mukaddemâ ‘arz ve mezbûr Bacılı Halîl ıslâh-ı nefis oluncaya değin Magosa kal‘asına kal‘a-bend omak üzre fermân-ı ‘âlî sudûru sâbıkâ Şeyhü’l-islâm ve müftî’l-enâm olan Mevlânâ İbrâhîm edâmAllâhu te‘âlâ fezâ’ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince ta’yîn olanan çâvûş mübâşeretiyile bulunduğu mahalde ahz ve kal‘a-i mezbûra kal‘a-bend olunmak bâbında Anadolu vâlisine ve Ankara Sancağı mütesellimine ve dizdâr-ı mûmâ-ileyhe hıtâben işbu sene-i mübâreke evâhır-ı cemâziye’l-evvelinde emr-i şerîfim sâdır olunmuş iken bir takrîb zâyî‘ olduğun bildirüp mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince müceddeden hükm-i humâyûnum recâ ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kayd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre târîh-i merkûmda emr-i şerîf virildiği mastûr ve mukayyed olunmağın vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf sudûriyçün bi’l-fi’l Şeyhü’l-islâm ve müftî’l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te‘âlâ fezâ’ilehû dahi işâret itmeleriyle işâretleri ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince ‘amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki mîr-i mîrân ve mütesellim-i mûmâ-ileyhimâsız vech-i muharrer üzre ma‘rifetiniz ve çâvûş-ı mûmâ-ileyh ma‘rifetiyile bulunduğu mahalde mezbûr Bacılı Halîl ‘alâ-eyyi-hâlin ahz ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince [s. 142] Magosa Kal‘ası’na irsâli ve sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezbûr Halîl tarafına vusûlünde kal‘a-i merkûmede kal‘a-bend eyleyüp tekrâr ıtlâkıyçün emr-i şerîfim vârid olmadıkça sebîli tahliye olunmakdan be-gâyet ittikâ ve mucânebet eyleyüp hilâfında mübâ‘adet eylemeniz bâbında.

Evâ’il-i Z [Zilhicce] [1]189.

Zâtî.

[s. 142/1]

İnöz Kal‘ası Dizdârı’na hüküm ki;

Süleymân zîde kadrühû Südde-i sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp kâ’im-makâm-ı mütevellîsi olduğu merkûm ve mağfûrun-leh Sultân Murâd Hân tâbe serâhunun evkâfı mukâta‘âtından Cisir-i Ergene Kazâsı sükkânından zümre-i yeniçeriyândan

Zevrak-oğlu Mehmed nâm yeniçeri bundan akdem kendü hâlinde olmadığından li-eclî't-te'dîb emr-i şerîfimle İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunup lâkin ehl ü 'ıyâli sefil ve kendüsü dahi ıslâh-ı nefis olduğunu ehl-i kazâ ihbârıyla şâyeste-i 'inâyet olduğun inhâ ve ehl ü 'ıyâline merhameten fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olmak şartıyla cürmü 'afv kal'a-i mezbûreden itlâk olunmasın istid'â ve şurût-ı mezbûre istid'âsına binâ'en mezbûr Mehmed'in cürmü 'afv ve kal'a-i mezbûreden itlâk ve sebîli tahliye olunmak emr-i şerîfim sudûrunu hâlâ Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa ağa dâme 'ulüvvühü i'lâm itmekle i'lâmı mücebince fî-mâ-ba'd kendü halinde olmak şartıyla kal'adan itlâk ve sebîli tahliye olunmak babında.

Fî evâ'il-i Z [Zilhicce] [1]189.

Hâşim.

[s. 142/2]

Beypazarı Hâssı Voyvodası'na ve Beypazarı'nda sâkin Yirminci Bölüğün Çorbacı Tekâ'üdi 'Alemdâr Halîl ve Beypazarı ve Nalluhan ve Mihalcık ve Karahisar Kazâları'na yeniçeri serdârları zîde kadrühüma ve Ankara Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Beypazarı ahâlisinde Ağa-zâde Hüseyin ve Hancı İbrâhîm ve Hacı Şa'bân-oğlu Mehmed ve Hacı 'Âlî ve Serdâr Ahmed ve Kazcı-zâde Hasan ve Kassâb-zâde Mehmed ve serdâr-ı sâbık Hasan ve 'Alemdâr Halîl ve Bin başı Hacı İsmâ'îl dimekle ma'rûf kimesneler gelüp bunlar ehl-i 'ırz makûlesinden ve akvâl mîrîye cem'ine meşgûller iken Beypazarı Kazâsı sâkinlerinden zümre-i eşkıyâdan Türkman-oğlu Seyyid Mehmed ve Türk-oğlu Mehmed ve Eyyüb Bey-oğlu Ahmed ve Hacı 'Âlî ve Topal Hâfız ve Zorlu Mustafa ve Küçük 'Alemdâr Mustafa ve Hacı Ahmed ve Kayıkcı Mehmed ve Kul Kethüdâ-oğlu Halîl nâm şekâvet-pîşeler kendü hâllerinde olmayup kazâ-i mezbûr voyvodasının cebren ve kahren ... ahz ve şakk u ihrâk ve emvâl-i mîrînin ta'tiline bâdî ve ehl-i 'ırz gürûhunun perîşân-ı hâllerine bâ'is ve nice hilâf-ı şer'-i şerîf harekât-ı nâ-hemvâra ictisâr itmeleriyle iktizâ iden te'dîbâtı te'diye olunmak lâ-büdd olduğun inhâ ve mukaddemâ şeref-sudûr iden emr-i 'âlî mücebince sâlifü'z-zikr şakîler oldukları mahalde ahz ve kurb u civârları olan Ankara Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend ve ıslâh-ı nefis olunmadıkça bilâ-

emr-i ‘âlî sebîlleri tahliye olunmamak bâbında istid‘â ve siz ki hâss-ı mezbûr voyvodası ve çorbacı tekâ‘üdî mûmâ-ileyhimâsız ma‘rifetiniz ile eşkıyâ-yı mezbûrun ahz ve Ankara Kal‘ası'na irsâl ve kal‘a-bend ve ahz ve irsâlleri husûslarına ‘iânet eylemeleri şartıyla dîger bulunan kazâların serdârları mûmâ-ileyhim dahi cem‘indeme‘mûr ve muktezâ-yı me‘mûriyyetleri üzre infâz-ı emr-i şerîfime bezl-i makdûr eylemeriyçün emr-i şerîfim sudûrunu bi‘l-fi‘l Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa ağa dâme ‘ulüvvühû i‘lâm itmeğin i‘lâmı mûcebince ‘amel olunmak fermânım olmağın imdi siz ki Beypazarı hâssı voyvodası ve çorbacı tekâ‘üdî mûmâ-ileyhimâsız ber-minvâl-i muharrer ağa-yı mûmâ-ileyhin i‘lâmı mûcebince me‘mûrunuz kılınan sâlifü'z-zikr kazâların serdârları mûmâ-ileyhim ile bi‘l-mu‘în eşkıyâ-yı merkûmûn bulundukları mahalde ahz ve ıslâh-ı nefis içün Ankara Kal‘ası'na irsâle mezîd-i ihtimâm u dikkat eyleyesiz ve siz ki dîger bulunan kazâların serdârları mûmâ-ileyhimsiz muktezâ-yı me‘mûriyyetiniz olan voyvoda ve çorbacı tekâ‘üdî mûmâ-ileyhimânın ‘akablarına(?) varup bi‘l-ittifâk şakî-i mezbûrların ahz ve kal‘a-i mezbûreye irsâlleri husûsunda ‘iânet ve mutâbakât birle infâz-ı emr-i şerîfime bezl-i makdûr eyleyesiz ve sen ki dizdâr-ı mûmâ-ileyhsin vusûllerinde şakî-i mezbûrları kal‘a-i merkûmede kal‘a-bend eyleyüp tekrâr itlâklarıyçün emr-i şerîfim vârid olmadıkça sebîlleri tahliye olunmakdan ittikâ ve mücânebet eylemen içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ‘il-i Z [Zilhicce] sene [1]189.

Mustafa.

Yeniçeri ağası i‘lâmı mûcebince kat‘ı emr-i şerîf yazılmışdır.

22 M [Muharrem] sene [1]190.

[s. 143/1]

Gelibolu Nâ‘ibi'ne hüküm ki;

Feyzullâh Efendi demekle ma‘rûf kimesne gelüp bu mukaddemâ Derenti Kasabası sükkânından olup kendü ‘ırzıyla mukayyed ve hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye vaz‘ u hareketi yoğiken ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesnelerin tahrîkiyle bunun içün kazâ-i mezbûra hâkimü‘ş-şer‘ olanlara hükûmet itdirmeyüp kendüsü fuzûlî zabt ve kazâ-i

mezbûre ahâlîsine otuz bin guruşdan mütecâviz hasâret ve zulm ü ta‘addîye tasaddî ider deyü bundan akdem ahâlî-i kazâya ‘arz-ı hâl ²⁵⁹ hakkında iştikâ ve Gelibolu'ya nefy ü iclâsını istid‘â eylediklerine binâ‘en bulunduğu mahalde ahz ve Gelibolu'ya nefy ü iclâ olunmasıyçün bi'l-fi‘l Anadolu Kādî‘askeri Mevlânâ İshâk edâmAllâhu te‘âlâ fezâ‘ilehûnun i‘lâmı mücebince sâdır olan emr-i celîlü’s-şânım imtisâlen mezbûr Feyzullâh ahz ve Gelibolu'ya nefy olunduğundan ‘ıyâl ü evlâdı vilâyetinden sefil ve ser-gerdân ve kendüsünün dahi hâli diğer-gûn olmağla hâline merhameten cürmü ‘afv ve ıtlâk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istirhâm ve mezbûr Feyzullâh Efendi'nin nefy ü iclâsı ifk ü iftirâyı mebnî olduğu müte‘ayyin olmağla eyyâm-ı mübârekeye hürmeten ‘afv u ıtlâk olunmak recâsına mevlânâ-i müşârün-ileyh i‘lâm ve iltimâs eylemeğın müşârün-ileyhin iltimâsı üzre ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâ’il-i Z [Zilhicce] sene [1]189.

[s. 143/2]

Mora Vâlîsi'ne, Balyabadra Kādîsı'na hüküm ki;

Kazâ-i mezbûrda sâkin Beşli Ağası-zâde dimekle ‘arîf Mehemed nâm kimesne ile sâ’ir re‘âyâ rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkâneme ‘arz-ı hâl sunup kazâ-i mezbûrda vâkı‘ Kastel Dizdârı Mehemed Ağa dimekle ma‘rûf kimesne kendü hâlinde olmadığından emr-i muhafazayı terk ve mukaddemâ nefy ü iclâsı ve ba‘dehû kendü hâlinde olmak şartıyla cürmü ‘afv ve ıtlâkı bâbında emr-i şerif sâdır olan Hasan Sipâhî²⁶⁰ yine kazâ-i mezbûrda sâkin Ülgünlü tâ‘ifesinden ‘Osmân Re’îs nâm kimesne ile ittifâk ve ittihâd ve hevâlarına tâbi‘ kādî ile yekdil ve yüz seksen senesinden berü beher mâh duhûlünde kendü nefsleriçün bâ-defter meblağ-ı vâfire fukarâ üzerine tevzî‘ ve tahsîl ve ekl ü bel‘ ve Ülgünlüden hevâdârlarını fukarâ üzerlerine taslît ve ihâle-i dest-i hasâret ve envâ‘-ı zulm ü ta‘addîye cesâret ve tekdîr ve rahne-dâr eylediklerinden başka mezbûr Mehemed'in mutasarrıf olduğu çiftliğin emlâkını fuzûlî zabt irâdesinde olup bi'l-cümle perâkende vü perîşân olmalarına bâ‘is ü bâdî olduğun bildirüp mezbûrlar kazâ-i mezbûrdan tard u teb‘îd

²⁵⁹ “istid‘â” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁶⁰ “nâm kimesne kendü” yazılmış, üstü çizilmiştir.

ve zulm ü ta‘addîleri üzerlerinden men‘ ü def‘ olunmak bâbında istid‘â-yı ‘inâyet eyledikleri ecilden sen ki Mora Vâlisi vezîr-i müşârün-ileyhsin ma‘rifetinve ma‘rifet-i şer‘le görülüp mezbûrların bir vechile ta‘addî ve hilâf-ı rızâ vü şer‘ ve şekâvet ve zulmleri zâhir ve sâbit olur ise rahmen li'l-fukarâ diyâr-ı âhara tard²⁶¹ ve iclâ ve keyfiyyet i‘lâm u inhâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma‘rifetin ve ma‘rifet-i şer‘le mezbûrları huzûr-ı şer‘e ihzâr ve şer‘le rü‘yet ve mezbûrların bu vechile ta‘addî ve hilâf-ı rızâ vü şer‘ şekâvet ve zulmleri muvâcehelerinde zâhir ve sâbit olur ise rahmen li'l-fukarâ diyâr-ı âhara tard u iclâ ve keyfiyyeti ‘alâ vukû‘ihi Der-‘aliyyeme i‘lâm ve inhâ eylemeniz bâbında.

Fî evâsıt-ı Z [Zilhicce] sene [1]189.

Fehim.

[s. 143/3]²⁶²

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehmed Sa‘îd dâme mecdühûya ve Burusa Nâ‘ibi'ne hüküm ki;

Bu def‘a Siroz Kazâsı ahâlîsi Dîvân-ı humâyûnuma ref‘-i ruk’a idüp kazâ-i mezbûr a‘yânı ‘Âlî Bey'den cümlesi râzî iken Siroz sükkânından zümre-i eşirrâdan Veznik-oğlu Ahmed nâm mefsedet-pîşenin merkûm ‘Âlî Bey'e ağrâz-ı dünyeviyyesi olduğundan bî-garaz müzevvirîn ile Der-‘aliyyeme gelüp a‘yân-ı mezbûrdan hilâf-ı vâkı‘ iştikâ ve nizâm-ı²⁶³ memleketi ihtilâl kaydında olduklarını inhâ ve şerr ü mazarratları üzerlerinden def‘ olunmasını istid‘â eylediklerine binâ‘en mezbûr Veznik Ahmed'in li-eclî't-te‘dîb Burusa'ya nefy ü iclâsı fermânım olmağın sen ki çâvûşbaşı-ı²⁶⁴ mûmâ-ileyhsin mezbûr Ahmed'in ahz ve çâvûş mübâşeretıyla Burusa'ya nefy ü iclâyâ mübâderet ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin müfsid-i merkûmu Dîvân-ı humâyûn çâvûşlarından [...] zîde kadrühû mübâşeretıyla ol tarafa lede'l-vürûd Burusa'da menfiyyen ikâmet itdirilüp bilâ-fermân mahall-i âhara hareketine ruhsat ve cevâzdan mübâ‘adet ve vusûlünü der-bâr-ı ‘atûfet-karârıma i‘lâma mübâderet eylemeniz bâbında.

²⁶¹ “ve teb‘îd” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁶² Bu hüküm [s.144/1] ile aynıdır.

²⁶³ “memleketi” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁶⁴ “mezbûr” yazılmış, üstü çizilmiştir.

Evâhır-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

Merkûm lede'l-vusûl ber-mûceb-i emr-i 'âlî ikâmet itdirildiğini nâtık Burusa nâ'ibinin vârid olan 'arzın mazmûnu bâ-fermân-ı 'âlî şerh yazılmışdır.

Fî 17 Z [Zilhicce] sene [11] 89.

Mezbûrun kendü hâlinde olmağla umûr-ı vilâyete karışmamak şartıyla itlâkıçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]190.

[s. 143/4]

Konya Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Nezâret-i sadr-ı a'zamîde olan evkâfdan müteveffâ Sadr-ı a'zam-ı esbâk Merzifonî Kara Mustafa Paşa'nın İncesu'da vâkı' evkâfının bâ-berât-ı 'âlî kâtibi olan Mehmed ile es-Seyyid Ahmed ve Mahmûd ve es-Seyyid Lütfullah ve Türkman-oğlu Velî nâm kimesneler bundan akdem ba'zı nâ-hemvâre hareketleri zuhûru ihbâr olunduğuna binâ'en mezbûrlar li-ecli't-te'dîb bâ-emr-i 'âlî Konya Kal'ası'na vaz' u kal'a-bend olunup lâkin vakf-ı mezbûru mu'attal ve erbâb-ı vezâ'ifin vazîfeleri yerlû yerlerine edâ olunmayup ibtâl olacağı zâhir olduğun vakf-ı mezbûr mütevellisi Mîr 'Abdullâh zîde mecdühû 'arz ve sâdır olan emr-i 'âlîye imtisâlen 'arz-ı mezbûr ve emr-i merkûmun kaydına ba'de'l-nazar kâtib-i vakf merkûmun Mehmed ile sâ'ir dört nefer kimesneler li-ecli't-te'dîb sene-i sâbıkâ zilkadesinden berü Konya Kal'ası'nda mahbûslar olduklarını nâtık olmağla kâtib-i mezbûr Mehmed târîh-i mezbûrdan berü ıslâh-ı nefis idüp te'dîb olunup ve kendüye isnâd olunan töhmet ifk ü iftirâ olduğunu ve fî-mâ-ba'd kendü hâlinde 'ırzıyla mukayyed olup bir vechile töhmet olmamak üzre ta'ahhüdünü İslambol'da mevcûd İncesu ahâlîsinden olup mahbûs-ı mezbûr Kâtib Mehmed'in ahvâline vukûf-ı tâmları olan es-Seyyid Mehmed Efendi ibn 'Abdullâh ve es-Seyyid Mûmî ibn Seyyid Ahmed ve 'Âlî Ağa ibn Murâd ve Hasan ibn Mustafa ve Mehmed bin 'Ömer ve İbrâhîm bin Mehmed ve es-Seyyid Mehmed bin 'Abdullâh ve el-Hâc Halîl bin Mehmed ve 'Osmân bin Mehmed ve 'Abdurramân bin Velîdüddin nâm kimesneler meclis-i şer'e ihbâr ve nefisine ve hîn-i mutâlebede ihzârına tekeffül itmeleriyle kefâletleri

tescîl olunup ancak mahbûs-ı mezbûr Kâtib Mehemed'in kal'a-i mezkûreden 'afv u ıtlâkını istid'â eylediklerin bi'l-fi'l Rumili Kādî'askeri olan Şeref Mehemed edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince ancak kâtib-i mezbûr Mehemed kal'adan ıtlâk olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Z [Zilhicce] sene [1]189.

[s. 144/1]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çâvûşbaşı olan Mehemed Sa'îd dâme mecdühûya ve Eğriboz Kādîsı'na hüküm ki;

Bu def'a Siroz Kazâsı ahâlîsi Dîvân-ı humâyûnumda ref'-i ruk'a idüp kazâ-i mezbûr a'yânı 'Âlî Bey'den cümlesi râzî ve şükrân iken Siroz sükkânından zümre-i eşirrâdan Hâcî Velî-oğlu Mehemed nâm mefsedet-pîşenin merkûm 'Âlî Bey'e ağrâz-ı dünyeviyyesi olduğundan bî-garaz müzevvirîn ile Der-'aliyyeme gelüp a'yân-ı mezkûrdan hilâf-ı vâkı' ıstikâ ve nizâm-ı memleketi ihtilâl kaydında olduğunu inhâ ve şerr ü şekâvetleri üzerlerinden def' olunmasını istid'â eylediklerine binâ'en mezbûr Hâcî Velî-oğlu Mehemed'in li-ecli't-te'dîb Eğriboz'a nefy ü iclâsı fermânım olmağın sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezkûru ahz ve Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından [...] Çâvûş zîde kadrühû mübâşeretiyle Eğriboz'a nefy ü irsâle mübâ'adet ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin müfsd-i merkûm çâvûş-ı mûmâ-ileyh mübâşeretiyle ol tarafa vusûlünde Eğriboz'da menfiyyen meks ü ikâmet itdirilüp bilâ-fermân mahall-i âhara hareketine irâ'et-i ruhsatdan mücânebet ve vusûlünü der-bâr-ı 'atûfet-medârıma tahrîr ü i'lâma müsâra'at eylemen bâbında

Fî evâhır-ı Zâ [Zilkade] sene [11] 89.

Vusûlünü müş'ir Eğriboz Kādîsı Süleymân Efendi'nin 'arzı vârid olmuşdur.

Fî 22 M [Muharrem] sene [11]90.

Mezbûrun kendü hâlinde olup umûr-ı memlekete müdâhale olmamak şartıyla ıtlâkıçün emr yazılmışdır.

Evâhır-ı R [Rebî'u'l-âhır] sene [1]190.

[s. 144/2]

Edirne Bostancıbaşı'na ve Rodoscuk Kazâsı Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Rodoscuk Kazâsı'na tâbi' Işıklar nâm karye ahâlîsi Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp yine karye-i mezbûre ahâlîsinden Kolos(?) -oğlu Trandafil ve Dürzî Kotnoz nâm zimmîler kendü hâlleriyile meşgûl olmayup gâyet ile müfsid ve müzevvir ve dâ'imâ karye-i mezbûrun ifsâd ve ihtilâl-i nizâmına bâdî hareket ve envâ'-ı fitne vü fesâda ta'addî birle cümlesini dilgir ve bî-râhat eylediklerine binâ'en min külli'l-vücûh kendülerden emn ü râhatları merfû' ve zâ'il olmuşdur hasebeten lillah mesfûrân Trandafil ve Kotnoz nâm zimmîler ıslâh-ı nefis idinceye değin mahmiye-i Edirne'de vâkı' hadîka-i humâyûnum zâbitleri ma'rifetiyle vaz' u şerr ü şekâvet üzerlerinden def' ve ref' olunmasını mukaddemâ istid'â ve su'âllerine müsâ'ade-i 'aliyyem erzânî kılınmasını sâbıkâ Rodoscuk Kazâsı nâ'ibi Mevlânâ Mustafa Sâlim zîde 'ilmühû 'arz ve vech-i meşrûh üzre mesfûrlar hadîka-i mezbûreye vaz' olunmak içün işbu bin yüz seksen dokuz senesi evâhır-ı cemâziye'l-âhırında sâdır olan emr-i şerîfim mahalline lede'l-vürûd mesfûrların mu'ayyen keşîdeleri olduğundan ta'annüd ve huşûnet izhârlarıyla bir vechile infâz-ı emr-i 'âlî mümkün olmayup ahvâlleri dîger-gûn olduğun bildirüp ol bâbda müceddeden emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Dîvân-ı humâyûnumda mahfûz kuyûd-u ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre târîh-i mezbûrda emr-i şerîfim virildiği mastûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince 'amel olunmak fermânım olmağın sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mesfûrânı zâbitleri ma'rifetiyle hadîka-i mezbûreye vaz' içün mahmiye-i Edirne'ye irsâl eylesin ve sen ki Edirne bostancıbaşı mûmâ-ileyhsin vusûllerinde mesfûrânı hadîka-i mezbûreye vaz' ve bilâ-emr-i şerîf ıtlâklarından ve mahall-i âhara mürûrlarına ruhsat ve cevâzdan gâyetü'l-gâye mübâ'adet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene [1]189.

Hâletî.

[s. 144/3]

Mankalya Kazâsı Nâ'ibi'ne ve Varna Dizdârı [...] zîde hıfzühûya hüküm ki;

Sen ki Mankalya Kazâsı nâ'ibi Mevlânâ Mehemmed Sâdık zîde 'ilmühûsun mektûb gönderüp Mankalya Kazâsı ve kurâlarından cemm-i gafîr ve cem'-i kesîr ehl-i 'ırz kimesneler meclis-i şer'a varup yine kasaba-i mezbûr sükkânından Kul-oğlu Hâcî İbrâhîm ve yine kazâ-i mezbûra tâbi' [...] nâm karye sükkânından Hâcî Velî-oğlu İbiş Ağa ve Süleymân Beşe dimekle ma'rûf kimesneler ser-cumhûr ve hevâlarına tâbi' başlarına cem' eyledikleri kâtil ve şakîler ile niçe ehl-i 'ırz kimesneleri tehdîd ve terzîl ve ahâlî-i fukarânın umûrunu mu'attal ve tekdîr ve mâl-ı eşyânın ibtâlîne bâdî ve bâ'is ve şakiyyûn-ı mezbûrûn ile mukâvemete kudretleri 'adîm ve ıslâh-ı nefis oluncaya dek Varna kalsına kal'a-bend olunmak için der-i devlet-medâra 'arz u i'lâm idivir deyü iltimâs itmeleriyle vâkı'-ı hâli emr-i şerîfim virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz ve ber-minvâl-i meşrûh Mankalya ahâlîsinden ve zümre-i eşkiyâdan Hâcî Velî-oğlu İbiş ve Kul-oğlu Hâcî İbrâhîm ve Süleymân Beşe nâm şekâvet-kârların ahâlî-i fukarâya zulm ü ta'addîleri mülâhazadan bâ'id olmayup i'lâm ve istihâmları vâkı'a mutâbık olmağın merkûmûn li-ecli't-te'dîb ve sâ'ire mûcib-i 'ibret için Varna Kal'ası'na irsâl ve kal'a-bend olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmeğın i'lâmı mücebine zâbitleri ma'rifetiyle kal'a-bend olunmaları bâbında emr-i 'âlî yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene [1]189.

Hâletî.

[s. 144/4]

Sâbıkâ Yeniçeri Ağası Mustafa dâme mecdühûya hüküm ki;

Sen ki ağa-yı sâbık mûmâ-ileyhsin Tekfurdağı'nda ikâmet eylemen müstahikk görölmeğın kasaba-i mezbûrede ikâmetini hâvî emr-i şerîfim sudûrunu hâvî Yeniçeri Ağası Ahmed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmekle vech-i meşrûh üzre Tekfurdağı'nda ikâmet eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Zâ [Zilkade] sene [1]189.

[s. 145/1]

Uşak Kādîsı'na ve Alaşehir Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Alaşehir Kazâsı'na ahâlinin der-bâr-ı 'atûfet-karârıma takdîm eyledikleri 'arz-ı hâllerinde hâlâ kazâlarında me'zûn bi'l-iftâ olan Müftî-zâdemeşîik'nin irtikâb-ı nâ-şâyeste ve rencîde ve ta'addîsine bir vechile kudret ve tahammülleri olmadığı inhâ ve hâllerine terahhumen merkûmun hıdmet-i fetvâdan hicr ve vatan-ı aslîsi olan Uşak'a nefy ü iclâsını istid'â eylediklerine binâ'en vech-i meşrûh üzre mübâşir ma'rifetiyle belde-i kadimesi Uşak Kazâsı'na nefy ü iclâ olunmak için emr-i şerîfîm sudûrunu bi'l-fi'l Şeyhü'l-islâm ve müftî'l-enâm olan Mevlânâ Mehmed Emîn edâmAllâhu te'âlâ fezâ'ilehû işâret itmeleriyle işâretleri mücebince mübâşir ta'yîn olunan [...] dâme mecdühû ma'rifetiyle Uşak Kazâsı'na nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki Alaşehir nâ'ibi mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin mevlânâ-i mûmâ-ileyhin işâretleri mücebince merkûm Müftî-zâde 'Âlî Efendi'yi kapucubaşı-yı mûmâ-ileyh mübâşeretiyle belde-i kadimesi olan Uşak Kazâsı'na nefy ü iclâyâ mübâ'adet ve sen ki Uşak Kādîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûlünde merkûmu kazâ-i mezbûrda menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara hareketine ruhsat ve cevâzdan mübâ'adet eylemen bâbında.

Evasıt-ı Z [Zilhicce] sene [1]189.

Bâ-işâret-i Şeyhü'l-islâmî 'afv u ıtlâkıyçün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhur-ı Ş. [Şa'bân] sene [1]190.

[s. 145/2]

Hâlâ Dîvân-ı humâyûnumda çavûşbaşı olan Mehmed Sa'îd²⁶⁵e ve İznikmid ve Kengiri Kādîları²⁶⁶ ve İznikmid zâbitine hüküm ki;

²⁶⁷Kengiri ... sâkinlerinden Kayıkçı İbrâhîm nâm kimesne ile vâlidesi Emîne hâtûn medîne-i Üsküdar'da vâkî' Bulgur Mahallesi sâkinelerinden Zeyneb nâm hâtûnun hufyeten menziline duhûl ve on dokuz zirâ' bez ve iki gömlek ve bir don ve bir haftan ve bir çuka ferace ve bir peşkir ve iki havlu ve bir silecek ve bir çarşaf ve üç makrama ve bir peştamâl ve bir makrama ve iki yemenî ... ve beş boğça ve on

²⁶⁵ "mevlânâ" yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁶⁶ "zîde 'ilmühûya hüküm ki" yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁶⁷ "kazâ-yı mezbûr" yazılmış, üstü çizilmiştir.

dokuz zirâ ipliğiyle on altı guruş sirka itmeleriyle Üsküdar ustası ma'rifetiyle ahz ve huzûr-ı şer' de inkar üzre olup tahlîf olunduktan sonra usta-i merkûm husûs-ı mezkûru tefahhus idüp eşyâ-yı mezkûreyi mezbûrânın İstanbul'a nakl eyledikleri hammâl odasında olup sârik-i mezbûrlar tekrâr huzûr-ı şer' de istintâk oldukda eşyâ-yı merkûme mezbûre Zeyneb hâtûnun menziline sanduğu derûnundan ahz ve gasb eylediklerini ikrâr ve i'tirâf eylediklerini müş'ir virilen i'lâm-ı şer'iyye ile mezbûrlar eşkiyâ-ı mesrûkaları ve müdde'iyyesiyle ma'an huzûr-ı asafiye irsâl olduğun bâ-takrîr inhâ olunmağla mezbûrân li-ecli't-te'dîb vatan-ı asliyeleri olan Kengiri'ye nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûrânı li-ecli't-te'dîb vatan-ı asliyelerine nefy ü iclâ²⁶⁸ “olunmak üzre İznikmid'e irsâl ve siz ki İznikmid kâdîsı mevlânâ ve zâbitân”²⁶⁹ ve sen ki mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin vusûllerinde merkûmânı “İbrâhîm ve vâlideşi Emîne İznikmid'e lede'l-vürûd bilâ-tevakkuf vatan-ı asliyyeleri olan Kengiri'ye irsâl eylesin”²⁷⁰ “ve sen ki Kengiri Kâdîsı mevlânâ-i mûmâ-ileyhsin ve”²⁷¹ kazâ-i mezbûrda menfiyyen ikâmet eyleyüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara mürûrlarından be-gâyet hazer ve ictinâb ve vusûllerini Der-'aliyyeme inhâya müsâra'at eylemen bâbında emr-i 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Z [Zilhicce] sene 1189.

Tashîh olduğu üzere tebdîl olunmuşdur.

[s. 145/3]

Sâbıkâ Âmid yeniçeri zâbiti olup bundan akdem Turnacıbaşılığı ref' ve bâ-fermân-ı 'âlî Siverek Kasabası'na iclâ olunan İbi Ağa-zâde Hüseyin'e hüküm ki;

Senin mukaddemâ zuhûr iden harekât-ı nâ-hemvârın hasebiyle Turnacıbaşılığın ref' ve li-ecli'l-ıslâh Siverek Kazâsı'na nefy ü iclâ olunman irâde-i 'aliyyeme ta'alluk itmişdi sen öteden berü hânedân ve belde-i merkûmede mevcûd bulunman lâ-büdd idiğü i'lâm ve nefy ü iclâdan 'afv ve Turnacıbaşılığın ibkâ olunmasını istid'â ve

²⁶⁸ “eylesin” yazılmış, üstü çizilmiştir.

²⁶⁹ “...” işaretle gösterilen cümle, satırın üzerine eklenmiştir.

²⁷⁰ “...” işaretle gösterilen cümle, satırın üzerine eklenmiştir. Cümlemin sonunda devam ettiğine dair bir işaret konulmuştur.

²⁷¹ “...” işaretle gösterilen cümle, bir işaretle satırın sol aşağısına eklenmiştir.

istirhâm olunmağla fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup evâmir-i şerîfeme vâride olan mehâmmın rû'yet ve temşiyetine bezl-i kudret ve hilâf-ı şer' ve mugâyir-i emr-i 'âlî hareketden mübâ'adet eylemen şartıyla i'lâm veistirhâm olunduğu minvâl üzere kasaba-i mezkûreye nefy ü iclâdan 'afv ve Tunacıbaşılığın ibkâ ve ihsân-ı humâyûnum olup belde-i mezkûrede olman ve umûr-ı lâzımemi meclis-i şer'le ve cümle ittihâdıyla rû'yet ve temşiyet birle devâm-ı 'ömr-i pâdişâhânem de'avâtına muvâzebet eylemen bâbında fermân-ı 'âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene 1189.

Hasbî.

[s. 145/4]

Çâvûşbaşı Ağa'ya ve Bozcaada Cezîresi Nâ'ibi'ne hüküm ki;

Bu esnâda iştikâ zımnında Rodos'dan vürûd iden Seyyid Mustafa ve Meşik-oğlu Mustafa nâm kimesneler deryâ-kapudanı²⁷² vezîr 'Ârî Hasan Paşa tarafından ... lâkin taharrî olundukda hâlâ Rodos Cezîresi'nde ihsân olunan mîrî kalyonların ikmâline me'mûr Murabıt-zâde Hâcî Hüseyin kapudan zîde kadrühûnun umûruna müdâhale sevdâsıyla bi-garaz erbâb-ı mefsedetin akça ile tutup gönderdikleri müfsidler olduğu ... dahi ihtilâl-i memlekete bâdî hareket olunageldikleri tashîh ve tahkîk olunmağla bu misillü umûr-ı beldenin ta'tiline bâ'is hareketde olunma[ma]larıçün sâ'ire 'ibreten ve te'dîben nefy ü iclâları lâzıme-i kânûn ve hâlden olmağla merkûmân Seyyid Mustafa ve diğer Mustafa'nın li-ecli't-te'dîb Bozcaada'ya nefy ü iclâ olunmaları bâbında emr-i şerîfim sudûrunu vezîr-i müşârün-ileyh bâ-takrîr istid'â itmekle takrîri mûcebince merkûmân li-ecli't-te'dîb Bozcaada'ya nefy ü iclâ olunmak fermânım olmağın imdi sen ki çâvûşbaşı-i mûmâ-ileyhsin mezbûrları zâbiti ma'rifetiyle Bozcaada'ya irsâl ve sen ki nâ'ib-i merkûmsun vusûllerinde menfiyyen meks ü ikâmet itdirüp bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara firârına ruhsatdan mübâ'adet ve vusûlleri Der-'aliyyeme i'lâm ve işâret eylemen bâbında.

Fî evâhır-ı Z [Zilhicce] sene [1]189.

²⁷² "tarafından" yazılmış, üstü çizilmiştir.

İtlakıyçün emr yazılmışdır.

Fî Râ [Rebî'ü'l-evvel] sene [11]90.

[s. 146/1]

İnöz Kal'ası Dizdârı'na hüküm ki;

Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Duhân Gümrüğü Emîni Seyyid Nu'mân dâme mecdühû Südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp Gümülcine sükkânından serdengeçdi ağalarından Ahi-oğlu Mestan nâm kimesne bundan akdem beş yüz gedik duhânını bilâ-tezkere gümrükden kaçırıp hufyeten İstanbul'da fûrûht eylediği haber alındıkda şurûtu üzre kendüsünden gümrük taleb olundukda edâda ta'allül ve ta'annüd ve tagallüb tavrını izhâr eylediğine binâ'en sıyâneten li'l-mîrî merkûm bâ-fermân-ı 'âlî İnöz Kal'ası'na kal'a-bend olunup lâkin bundan böyle kendü hâlinde olup tavr-ı mezkûru terk ve kaçırıldığı ol mikdâr vukiyye duhânın şurûtu mûcebince iktizâ iden rûsûmunu edâ ve fî-mâ-ba'd bu misillü işleri bulunmamak üzre Gümülcine ahâlîsi ta'ahhüd ve tekeffül eylediklerin inhâ ve şurût-ı mezkûre üzre mezbûrun cürmü 'afv va kal'a-i mezbûreden ıtlâk ve sebîli tahliye olunmasını istid'â merkûm Ahi-oğlu Mestan'ın bâlâda tafsîl ü beyân olunduğu üzre töhmeti zâhir ve te'dîbi muktezî olmağla li-ecli't-te'dîb kal'a-i mezbûreye irsâl ve kal'a-bend ve fî-mâ-ba'd kendü hâlinde olup duhân kaçırmamak şartıyla ıtlâkı istid'â olunmağla şurût-ı mezbûre üzre merkûmun cürmü 'afv ve Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle kal'adan kal'adan ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fî'l Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ağası olan Ahmed Ağa dâme 'ulüvvühû i'lâm itmekle i'lâmı mûcebince şurût-ı mezbûre üzre Ocak'dan mübâşir ma'rifetiyle kal'adan ıtlâk ve sebîli tahliye olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i Z [Zilhicce] sene [1]189.

Hâşim.

[s. 146/2]

Hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûnumdan sâbıkâ silâhdâr kâtibi olup bundan mukaddemce menfiyyen Niş'te ikâmeti fermânım olan Süleymân zîde mecdühûya ve Dîvân-ı humâyûnum çâvûşlarından mûmâ-ileyh mahall-i menfâsına îsâle mübâşir ta'yîn olunan [...] zîde kadrühûya hüküm ki;

Sen ki mûmâ-ileyh Süleymân Niş'e hilâf-ı rızâ-yı Husrevânem zuhûr iden harekât-ı nâ-marziyyen te'dib ü gûş-mâlin îcâb eylediğine binâ'en Niş Kasabası'na nefy ü iclânı hâvî şeref-sudûr bulan emr-i münîfim mücebince çâvûş mübâşeretiyle bundan akdem Niş'e sevk ü tesyîr olunduğun ecilden bir mahalde ârâm ve firâr eylemeyüp savb-ı me'mûrene vusûlüne şitâb ve müsâra'at lâzıme-i zimmetin iken Edirne'ye vürûd ve gûyâ(?) ıtlâkına teşebbüs birle mahall-i mezkûrda münâfî irâde-i şâhânem ikâmete cesâret eylediğin vâsıl-i sem'-i mülûkânem olmakdan²⁷³ nâşî ... bilâ-emân hakkından gelinmesini îcâb ider mevâddan olmağla imdi sana selâmın(?) lâzım ise emrim vusûl bulduğu anda der-hâl olduğun mahalden nühüfte ve ser-serî' ile Niş'e varup anda ikâmete mübâderet ve şöyle ki bundan sonra yine irtikâb-ı betâ'et ve rehâvet ile yollarda meks ve tevakkufa ictisâr haber virildiği sûretde vebâlin kendü boynuna cezân tertîb olunacağını muhakkak bilüp ana göre 'amel ü hareket eylemen bâbında işbu emr-i şerîfim ısdâr ve Sadr-ı a'zam tatarlarından [...] ile irsâl olunmuşdur ve sen ki mûmâ-ileyh Niş'e îsâle me'mûr çâvûş-ı merkûm menfâ-yı mezkûre bir mevzû'da te'hîr itdirmeksizin savb-ı me'mûresine gönderüp tekml-i me'mûriyyetine kıyâm-ı vâcibe 'uhde-i sadâkatin iken hükm-i celîlü'-ş-şânıma mugâyir Edirne'de tevakkuf ve ârâmına mûmâşâtın senin dahi giriftâr olmanı iktizâ itmekle emrim vürûd bulunduğu sâ'at dakîka-i vâhide meks ve te'hîrini tecvîz eylemeyüp mezbûru istishâb ve iki konağı bir iderek Niş'e îsâl ve vusûlünü müş'ir i'lâm ile 'avdete müsâra'at ve ba'd-ezîn mezbûr Süleymân yine tereddüd ve muhâlefet eylemek lâzım gelür ise mücâzât-ı lâzimesi icrâ olunacağından gayrı 'ibreten li's-sâ'irîn senin dahi hakkından gelineceğinden bi-ıştâh idiğü ma'lûmun oldukda encâm-ı kârını bir hoşca mülâhaza ve hilâf-ı fermân itâ'at-iktirânım vaz' ve hareketden hazer ve mücânebet eylemen bâbında.

²⁷³ "olmakdan" tekrar yazılmıştır.

Fî evâhır-ı²⁷⁴ Z [Zilhicce] sene [1]189.

Mûmâ-ileyh sûret-i defterdârlığı ... emîni ihâle olunmağla emri yazılmışdır.

Fî evâ'il-i S [Safer] sene [11]90.

[s. 146/3]

Bir sureti;

hâcegân-ı Dîvân-ı humâyûndan olup bundan akdem Alacahisar'a nefy olunan mâbeynci-i sâbık Mustafa zîde mecdühûya ve îsâline me'mûr çâvûşa bir siyâk-ı sâbık.

Vusûlünü müş'ir i'lam varid olmuştur.

Fî 14 S [Safer] sene [11]90.

[s. 146/4]

Livadiye Nâ'ibi Mevlânâ Nûrî Yûsuf zîde 'ilmühûya hüküm ki;

Mukaddemâ Livadiye voyvodası vekîli olan Mehmed Efendi dimekle ma'rûf kimesne kasaba-i merkûm sükkânından Serdâr İsmâ'il-zâde 'Osmân nâm kimesne içün öteden berü katl-i nüfûs ve hetk-i ağrâz ve şekâvet 'âdet-i me'lûfesi olan Arnavud eşkıyâsından otuz mikdârı eşkıyâ ile şenâ'at-i mezbûreye cür'et ol tarafdán tahrîki ve şekâveti müceb mekâtib itmekle ihtilâl-i nizâm-ı memlekete bâdî harekâta mütecâsirdir deyü hilâf-ı vâkı' isnâdına binâ'en aldığı i'lâm ile Alanya(?) Kal'ası'na kal'a-bendiyçün ısdâr itdirdiği emr-i 'âlîye binâ'en kal'a-i mezbûrede müddet-i medîde meks ü ikâmet ve ba'dehû hâline merhameten eğerçe 'afv u itlâkıyçün ber-müceb-i emr-i 'âlî kal'a-i merkûma varup müddet-i medîde meks itdirdikden sonra bâ-emr-i 'âlî itlâk ve Livadiye Kasabası'na geldikde kasaba-i merkûmede sâkin bi'l-cümle ahâlîlerden merkûmun keyfiyyet-i hâli istintâk olundukda merkûm 'Osmân öteden berü hânedân ve dâ'imâ ehl-i fukarâyı himâyet ve sıyânet ve etvârından mecmû'ı şâkir ve hoşnûd olduklarını ve hakkında zuhûr iden mâdde ifk ü iftirâyı

²⁷⁴²⁷⁴ Ay rumuzu yazılmamış olup, önceki hükmün tarihi evâ'il-i zilhicce olup, sonraki hüküm ise muharrem ayı olduğundan bu hükmün ay ismi olarak zilkade yazmayı uygun gördük.

mutazammın ve ‘ırzıyla mebnî olup bir vechile tecâvüz ve ta‘addîsi olmadığını meclis-i şer‘e ihzâr isimleriyle merkûmun kal‘a-bendiyçün sâdır emrin kaydı ref‘ ü terkîn olunmak bâbında vâkı‘-ı hâli hükm-i humâyûnum virilmek recâsına bi‘l-iltimâs i‘lâm itdirilmek içün i‘lâmı mûcebince emrine göre kaydı terkîn ve i‘lâm-ı hâli müş‘ir fermân-ı ‘âlî-şânım yazılmışdır.

Evâ’il-i M [Muharrem] sene 1190.²⁷⁵

²⁷⁵ Hükümün aşağısında paralel olarak “Antalya Dizdârı’na hüküm ki” yazılıp üzeri çizilmiştir.

6. SONUÇ

Osmanlı Devleti'nde adalet işleyişinin somut bir örneği olan Kalabend defterleri, padişahın örfi huhuka dayanarak ve yasama yetkisini kullanarak çıkardığı kanunların, Divan-ı Hümayun'da özellikle tazir cezalarında, yargı şeklinde tezahürüdür. Bundan dolayı incelediğimiz Kalabend defterleri, dönemin sosyal, hukuk tarihi araştırmalarında büyük ehemmiyete sahiptir.

İncelediğimiz 18 numaralı Kalabend defterinin tamamı H. Şevval 1188-Rebiu'l-âhır 1191, M. Aralık 1774-Haziran 1777 yıllarını kapsamakta ve 290 sayfadan oluşmaktadır. Bizim değerlendirmesini yaptığımız kısım ise; defterin başlangıcı olan H. Şevval 1188/M. Aralık 1774 tarihinden, Evâ'il-i Muharrem 1190/M. Şubat 1776 tarihine kadar olan ve defterin 1-146 sayfa aralığını oluşturan kısımdır. Bu incelediğimiz kısımda 1 yıl 2 ay 16 günlük süre zarfında geçen; suç çeşitleri, suçlu profilleri, ceza türleri, suç ve ceza mahalleri, cezanın tatbik şekli, süresi, amacı, uygulayıcısı gibi konular aydınlanmaktadır.

Defterimizde bize ait kısımda 473 hüküm geçmektedir. Bu hükümlerden 222 tanesi ceza hükmüdür. Ceza hükümleri içinde en çok geçen hüküm türü, 97 hüküm sayısı ile kalebend hükümleridir. Defterde kalebend cezası dışında 11 ceza türü daha olmasına rağmen, defterlerin ismini kalebend cezasından almasının bir sebebi de, bu cezaların daha çok uygulanmış olabileceğidir.

Ceza hükümlerinden sonra en çok geçen hüküm çeşidi 121 hüküm sayısı ile ıtlak hükümleridir. İtlak hükümlerinin ceza hükümleriyle beraber bu denli fazla geçmesi, Osmanlı Devleti'nin suçlulara karşı adalet kılıncını kullanırken, ıslah olanlara da merhamet elini uzatmaktan geri durmadığı ve suçluları tekrar topluma kazandırma hedefi taşıdığını göstermektedir. Cezasını çektikten veya ıslah olduktan sonra suçluların defterlerden kayıtlarının silinmesi, günümüz tabiriyle sabıka kaydının temize çekilmesi, suçlulara karşı katı bir tutumun ve toplumdan soyutlama davranışının sergilenmediğinin delilidir. Cezasını çekip, ıtlak edildikten sonra

kişilerin eski işlerine dönebildiği, hatta derecelerinin yükseldiğini hükümlerde görmekteyiz. Örneğin; Tatarcık Abdullah Efendi denilen kişi müderris iken vazifesi olmayan işlere karışmak, devlete zarar vermek gerekçesiyle Limni Ceziresi'nde cezirebend cezasına çarptırılmıştır.²⁷⁶ Altı ay bu cezayı çektikten sonra ıtlak edilen Tatarcık Abdullah Efendi, zamanla Hameyn müfettişliğine, akabinde önemli kadılıklara atanması, nihayetinde kazaskerliğe getirilmesi ve padişaha layika sunması, Osmanlı Devleti'nde hükümlülerin sabıka kaydının ıtlakları ile beraber silindiğini göstermektedir.

Metnin tamamına baktığımızda cezaların birkaç amaç doğrultusunda verildiğini görmekteyiz. Özellikle toplumun asayiş ve düzenini bozmaya yönelik suçlarda suçluyu cezalandırarak ya da suç mahallinden uzaklaştırarak yapılan zulmü kesip, ahalinin rahata kavuşmasını sağlamak²⁷⁷ en önemli ceza amaçlarından biridir. Hükümlerde “*Rahmen li'l-‘ibâd/fukara*” tabiriyle fukaraya merhamet edildiğini belirtilen bu durum, devamında “*zulm ü ta‘addisi fukarâ üzerlerinden men‘ ü def‘ olunmak bâbında*” şeklindeki ifade ile geçmektedir.²⁷⁸ Suçlunun tedip ya da ıslah-ı nefis olmasını sağlamak ile suça meyilli olanlara gözdağı vermek cezalandırmanın diğer amaçlarından olup ceza hükümleri başlığında detaylıca anlatılmıştır.

Osmanlı Devleti'nin üç kıtaya hükmettiğini düşündüğümüzde, incelediğimiz Kalabend defterlerinin ne kadar geniş bir coğrafyada işlenen suçları, cezaları ve mahalleri kapsadığını görebilmekteyiz. Sadece ülkemizin değil, belki Osmanlı egemenliğindeki olup, şimdi bağımsız olan tüm ülkelerin tarihine küçük ya da büyük ölçekte ışık tutacak bilgilerin bu defterlerde mahfuz olduğunu belirtmek gerekir. Özellikle yer adları incelemelerinde bu defterlerden faydalanılabilir. Gerek ülkemizde gerek diğer ülkelerde, o dönemde kullanılan yer isimlerinin bugün kullanılmadığını farketmekteyiz. Örneğin; Kalabend defterlerinde Tekirdağ ilinin Rodosçuk ya da Tekfurdağı, Çankırı'nın Kengiri, Diyarbakır'ın Amid, Antalya'nın Hamid, Osmaneli'nin Lefke ismiyle geçmesi sadece birkaç misaldir.

Kalabend defterleri, Osmanlı coğrafyasındaki yerleşimlerin demografik yapıları hakkında önemli bilgiler içermektedir. Bir şehirde yaşayan insanların dini

²⁷⁶ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 9/2, 82/3.

²⁷⁷ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 8/1, 46/4, 56/6, 58/2.

²⁷⁸ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 58/2, 107/2, 108/3, 110/1 vb.

mensubiyetlerini, milliyetlerini, mesleklerini, statülerini, ekonomik yapılarını, yöneticilerini yine bu defterlerde okuyabilmekteyiz. Örneğin; defterimizde geçen iki hükümde Rodoscuk (Tekirdağ) kazasına bağlı Işıklar nam karyeden bahsetmektedir. Bugün hâlâ aynı ismi taşıyan köyde 2 Gayrimüslim reayanın işledikleri suçlardan dolayı suçlu bulunarak, Edirne Sarayı Hasbahçesinde çalışmaya mahkûm edilmesinden bahsetmektedir. Bu hükümlerde dikkatimizi çeken konu, bugün Tekirdağ iline bağlı Işıklar köyünde Gayrimüslim kimliğine sahip hiçbir kimsenin yaşamamasıdır. Bu hükümlerden anladığımız kadarıyla, bu köyün demografik yapısı kesinlikle değişmiştir. Işıklar köyündeki Gayrimüslimlerin akıbeti hakkında aklımıza iki seçenek gelmektedir. Birincisi; Yunanistan ile yapılan mübadele neticesinde zorunlu göçe tabi tutulmuş olabilme ihtimalidir. İkincisi; din değiştirerek İslamiyeti seçmiş oldukları ihtimalidir. İki seçeneğin beraber vuku bulma irtimali de vardır.²⁷⁹ Defterde bu örnekteki gibi demografik yapıya dair veriler çıkartılabilmektedir.

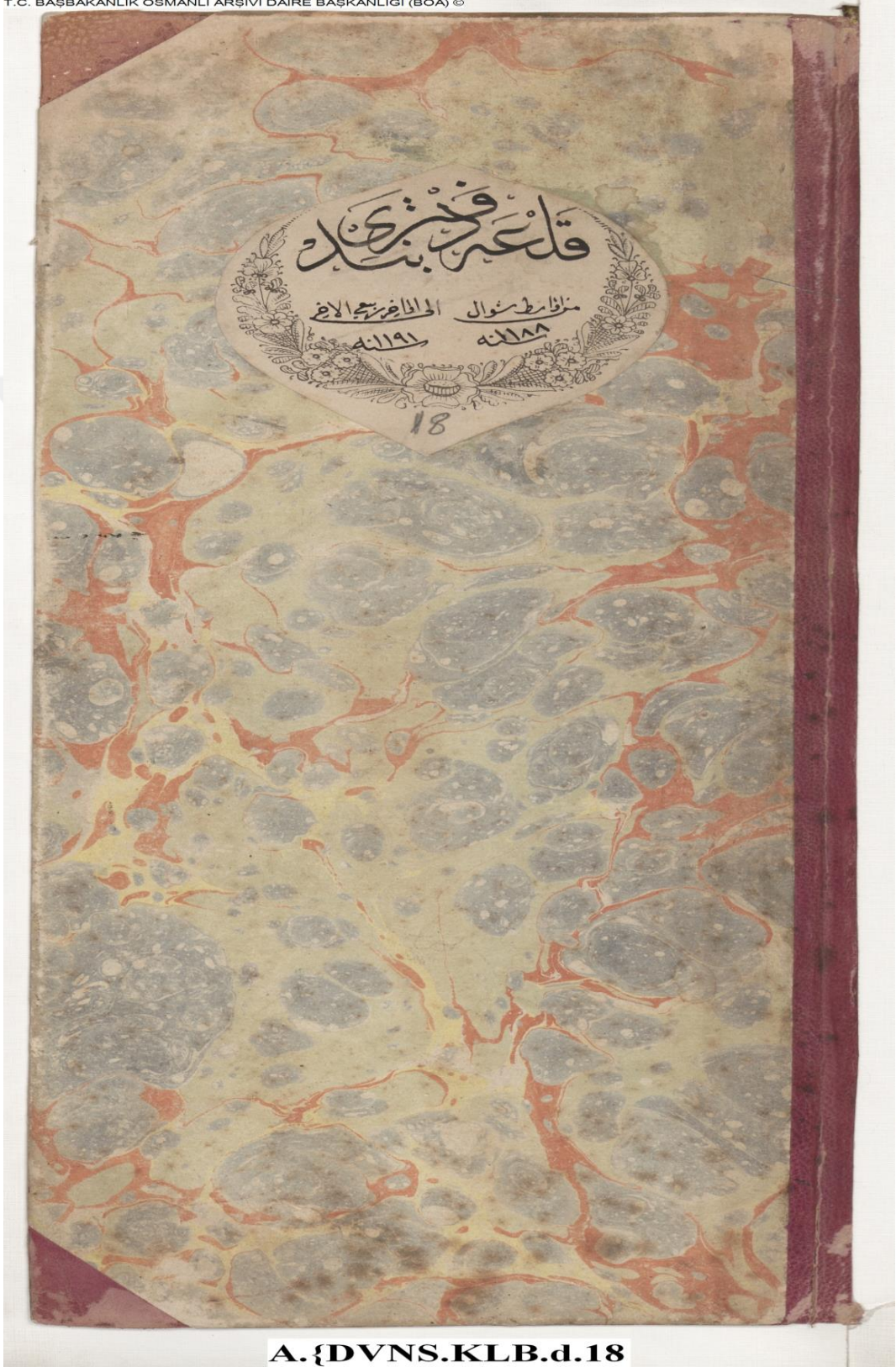
Cezaların din, statü ayrımı gözetmeksizin herkese eşit olarak uygulanması, toplumda güven ortamı ile farklı unsurların bir arada yaşamasını kolaylaştırdığını görmekteyiz. Osmanlı Devleti, bir yerleşim yerinde farklı unsurların çatışmadan, beraber huzur içinde yaşamasını esneklik içindeki eşitlikçi adalet sistemiyle temin edebilmiştir.

²⁷⁹ BOA, A.DVNS. KLB. d., nr. 18, s. 92/1, 144/2.

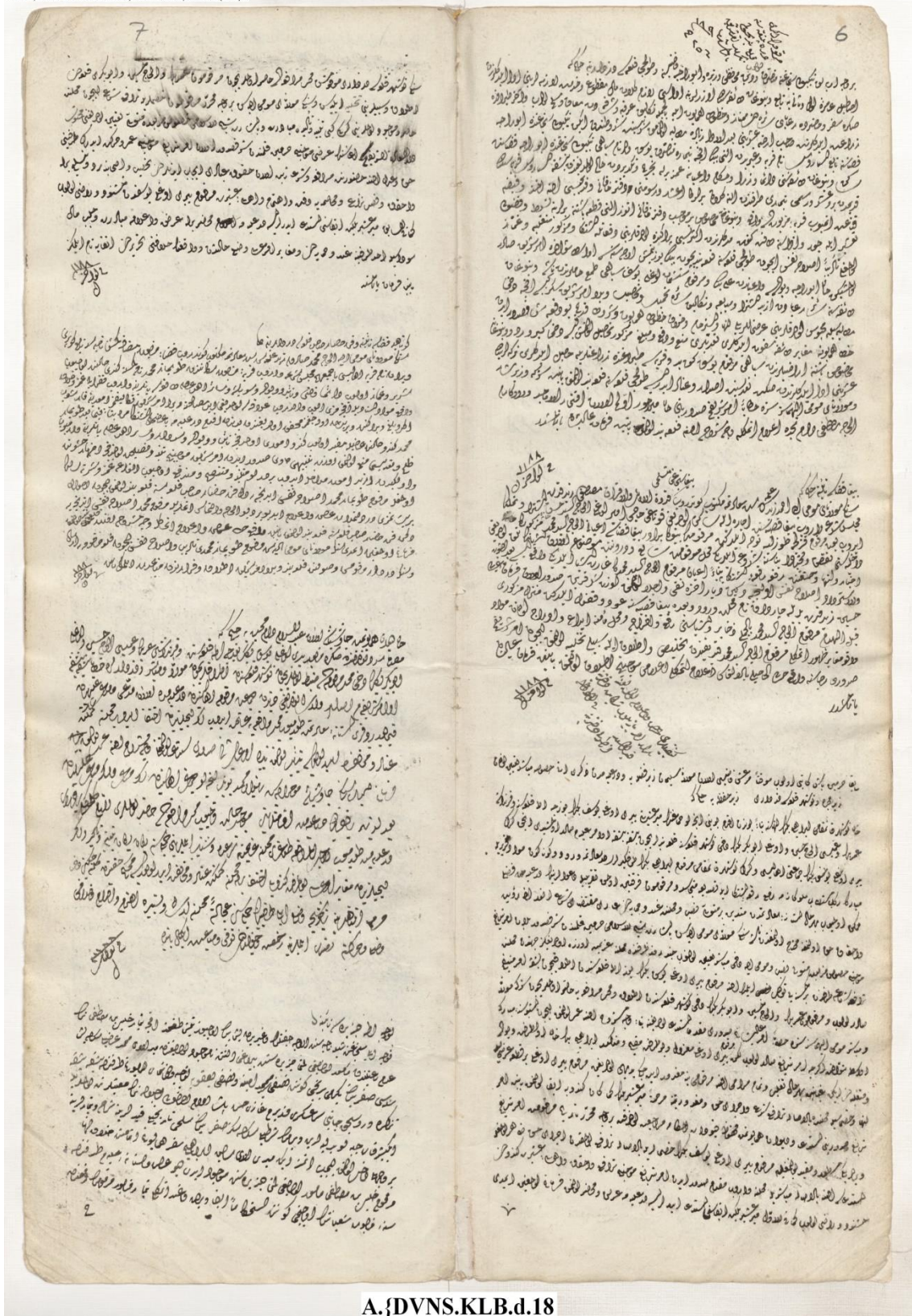
7. EKLER

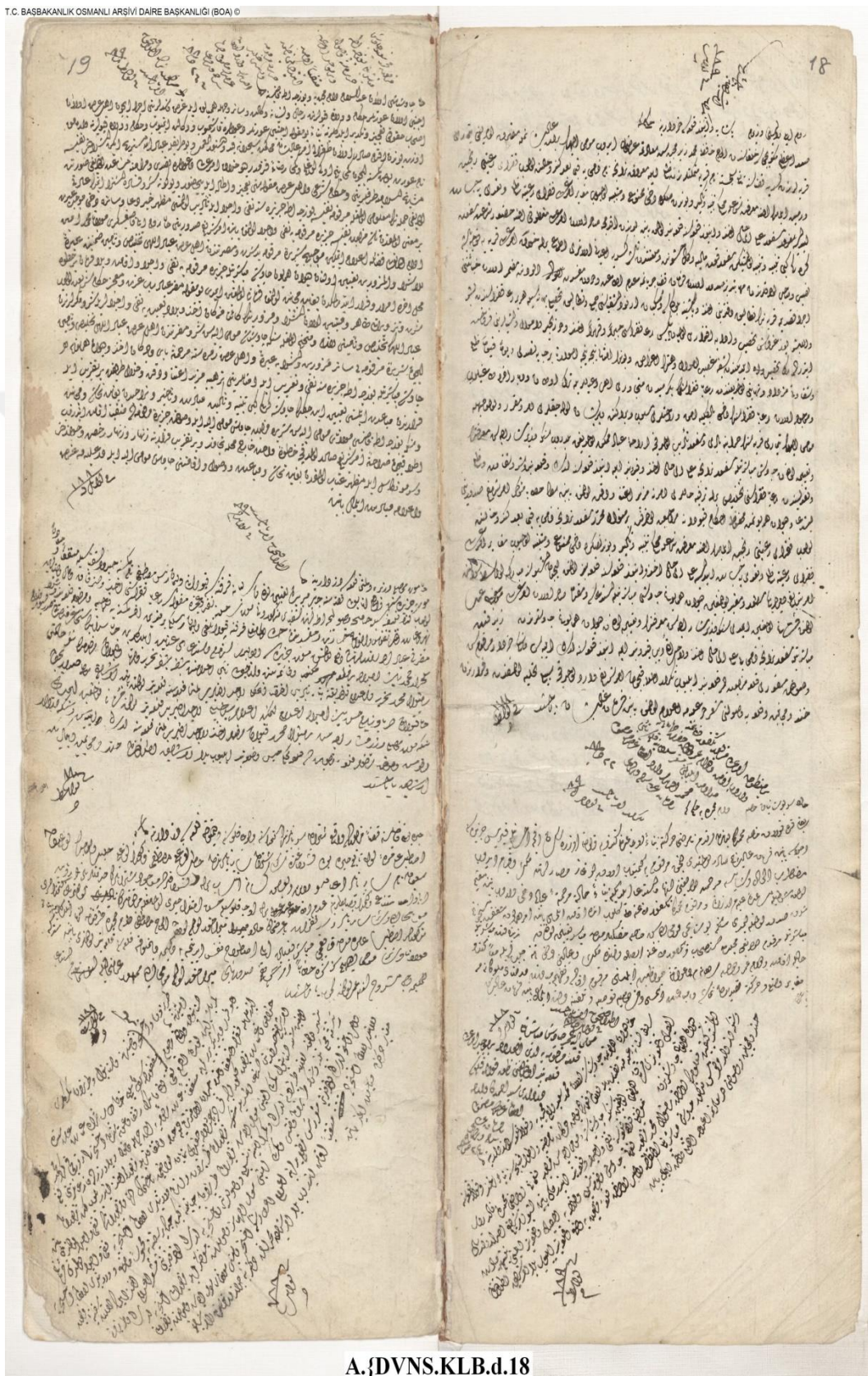
Ek-1

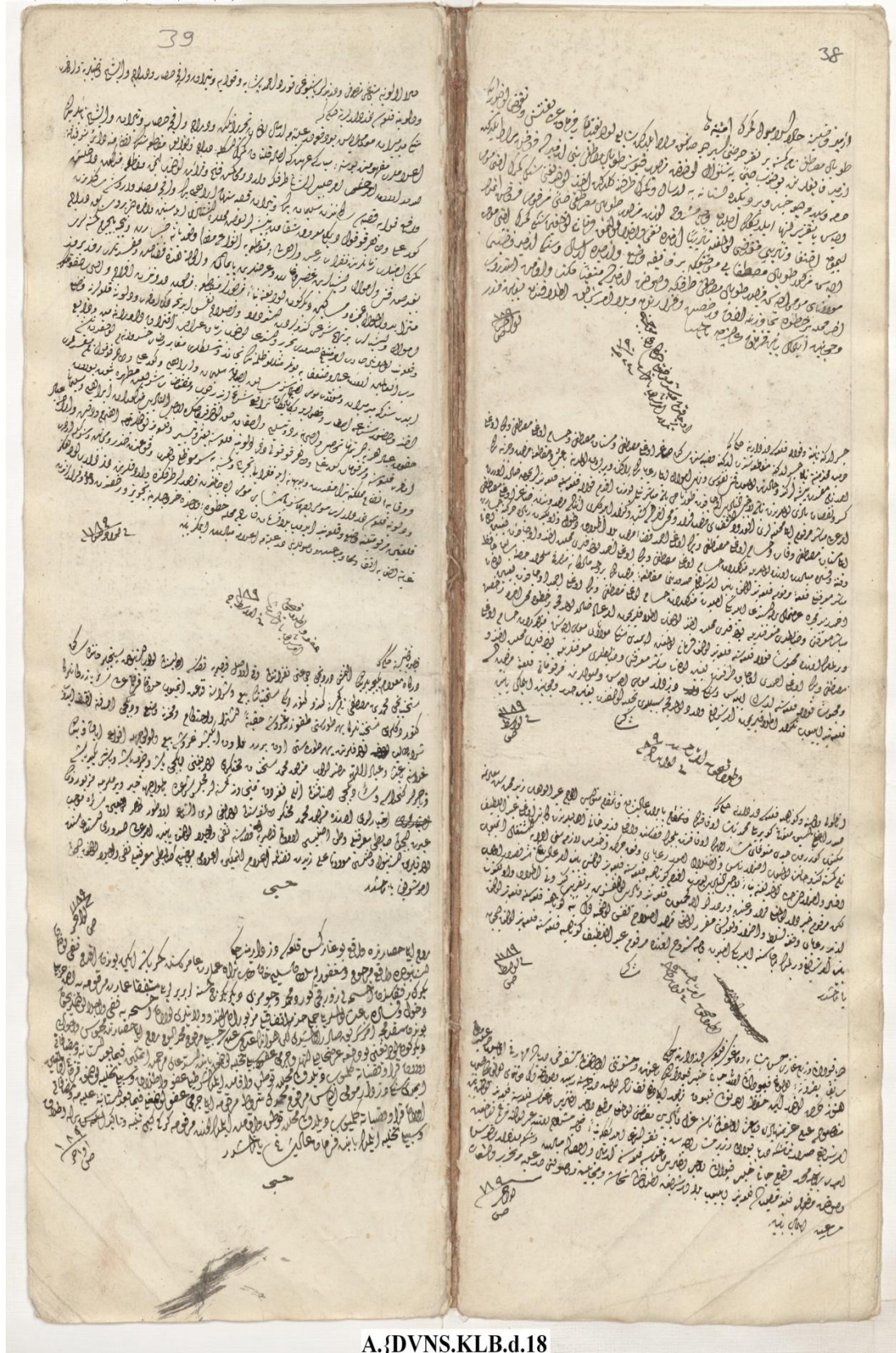
T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞIVI DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

A.{DVNS.KLB.d.18

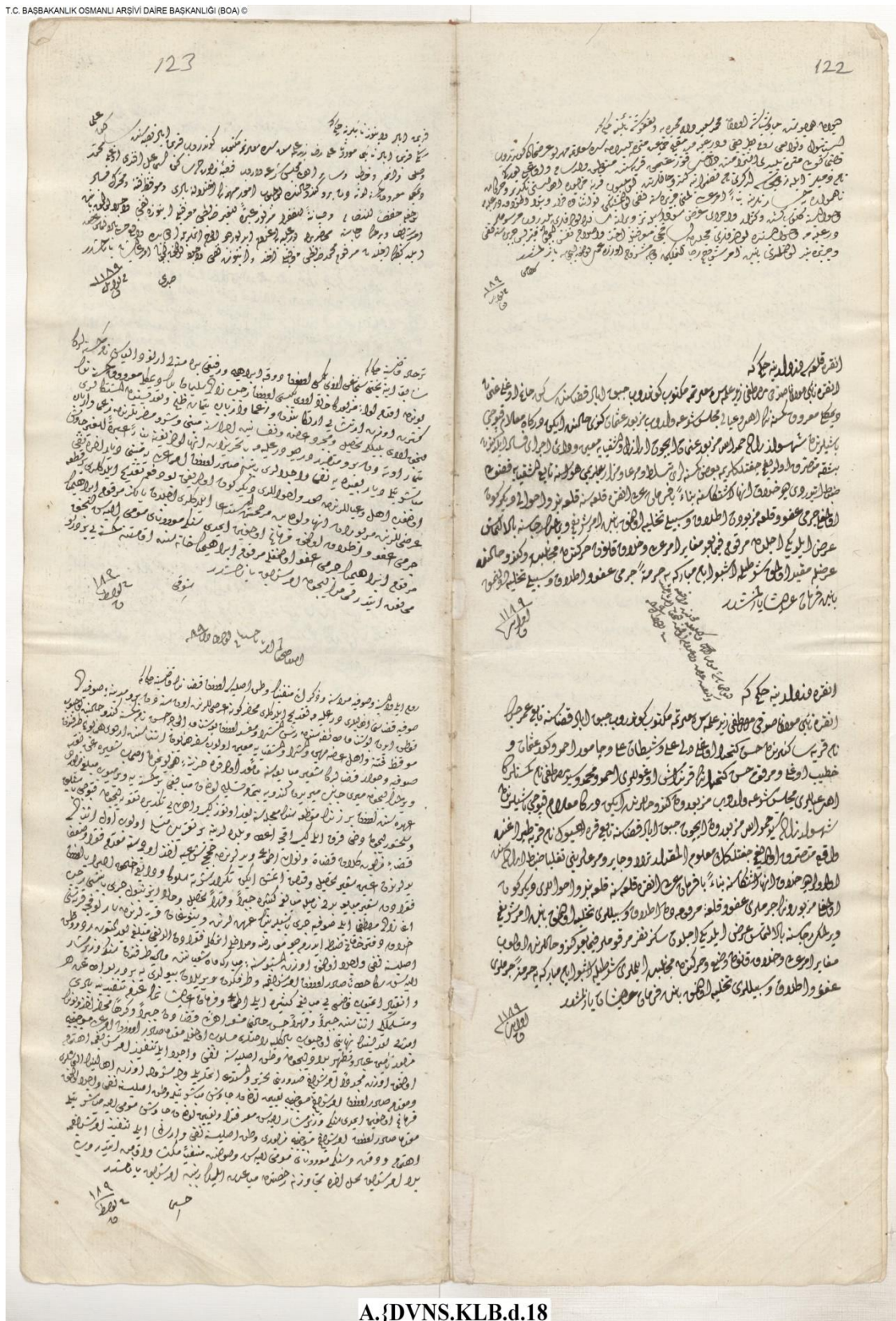

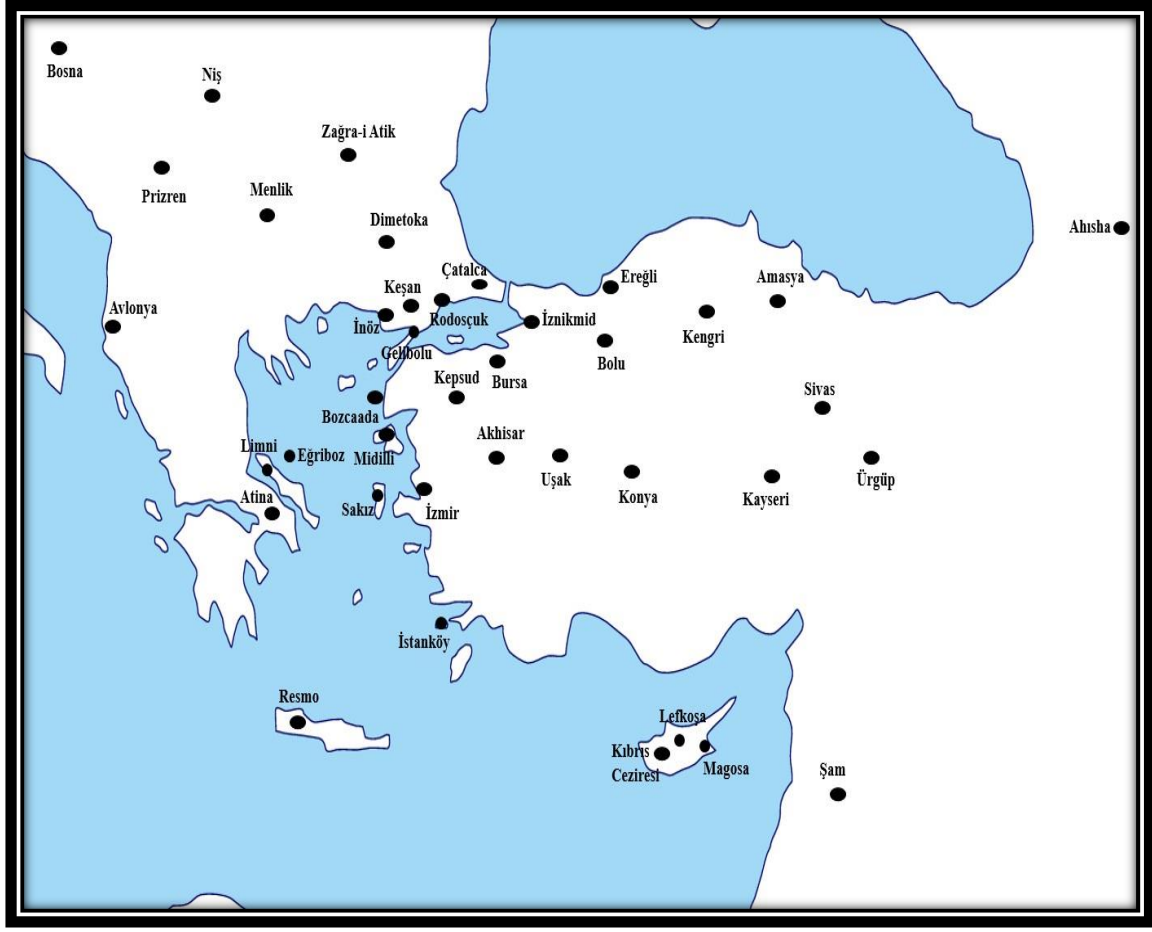
[illegible][illegible][illegible]

١٠
 ١١
 ١٢
 ١٣
 ١٤
 ١٥
 ١٦
 ١٧
 ١٨
 ١٩
 ٢٠
 ٢١
 ٢٢
 ٢٣
 ٢٤
 ٢٥
 ٢٦
 ٢٧
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

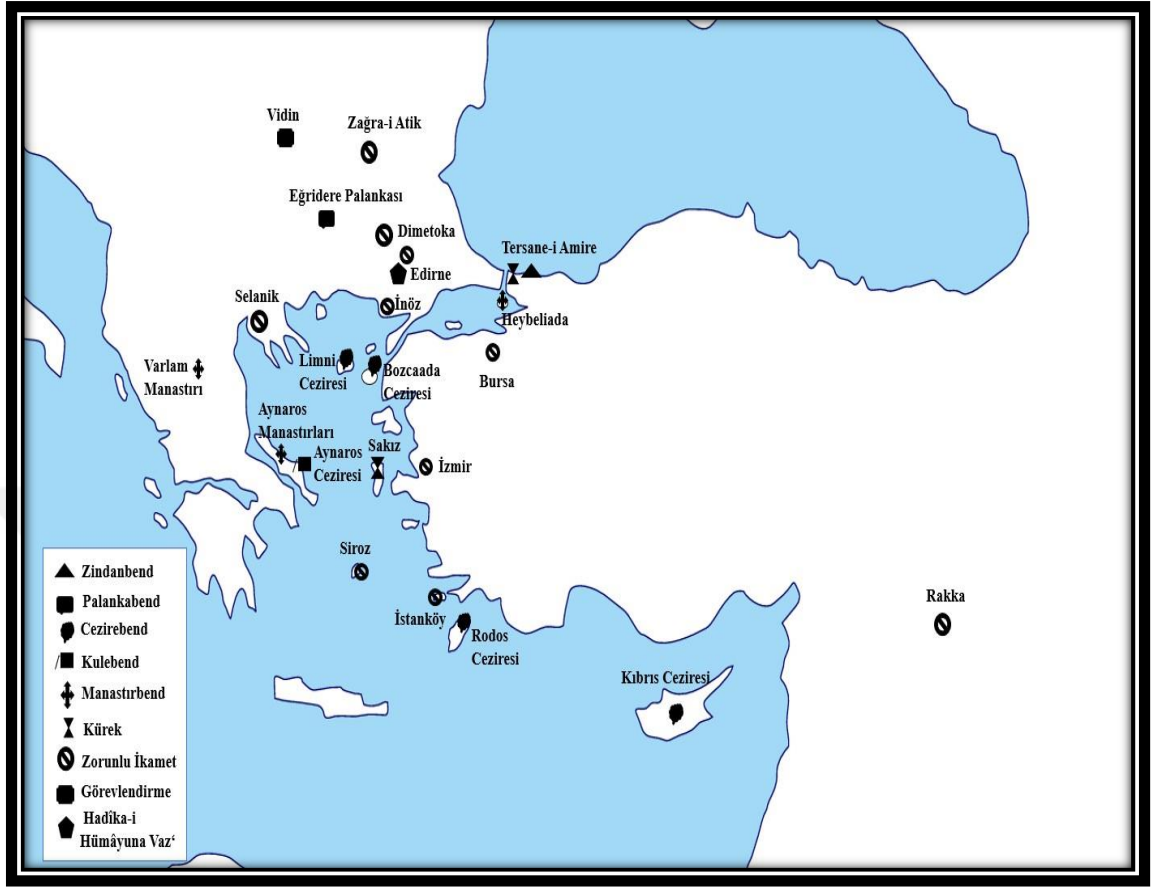

Harita 1: Kalebend Cezalarının Uygulandığı Mahaller

Harita 2: Nefy Cezalarının Uygulandığı Mahaller

Harita 3: Diğer Ceza Türlerinin Uygulandığı Mahaller

8. KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları:

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi, A.DVNS. KLB. d., nr. 18

Araştırma Kaynakları:

AKGÜNDÜZ, Ahmed ve CİN, Halil (2011), *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları.

ALTINÖZ, İsmail (2023) “Hukuk Tarihi Açısından Kalabend Defterleri”, *Dergi Park Akademi*, sayı: 53.

AVCI, Mustafa (2014), *Osmanlı Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Konya: Mimoza Yayınları.

AVCI, Mustafa (2004), “Osmanlı İnfaz Hukukundaki Gelişmelere Genel Bir Bakış”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 12, sayı: 3-4.

AYDIN, M. Akif (2014), *Osmanlı Devleti'nde Hukuk ve Adalet*, İstanbul: Klasik Yayınları.

BAYTİMUR, Suha Oğuz (2016), “Osmanlı Devleti'nde Kalabend ve Sürgün Cezalarının Uygulamaları ile Mahkumların Serbest Bırakılmaları (1789-1839)”, *II. Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri Cilt: I*, Ed. Prof. Dr. Fethi Gedikli, İstanbul: On İki Levha Yayınları.

BAYTİMUR, Suha Oğuz (2022), “Osmanlı Devleti’nde Manastırbend Cezası ve Uygulamaları(1789-1839), *OMAD (Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi)*, 2022, sayı: 24.

BEYDİLLİ, Kemal (2002), “Küçük Kaynarca Antlaşması”, *DİA*, c. 26.

İŞBİLİR, Ömer (2019). “Kalebend”, *DİA*, c. Ek-2.

İPŞİRLİ, Mehmet (1988), “Abdullah Efendi, Tatarcık”, *DİA*, 1988, c. 1.

İPŞİRLİ, Mehmet (1994), “Ehl-i Örf”, *DİA*, c.10.

İPŞİRLİ, Mehmet (2019), “Kürek Cezası”, *DİA*, 2019, c. Ek-2.

KARA, Melahat (2019) *18 Numaralı Kalabend Defterine Göre (s. 147- 290) H. 1190-1191/M. 1176-1777 Yılları Arasında Osmanlı Devleti’nde Suç, Suçlu ve Cezalar* (Yüksek lisans tezi), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ÖZCAN, Besim (1987) “Tatarcık Abdullah Efendi ve Islahatlarla İlgili Layihası”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, XXV. cilt, 1. sayı

ÖZKUL, Osman (2018) “Osmanlı İlmiye Sistemine İçerden Bir Eleştiri: Kazasker Tatarcık Abdullah Molla’nın Layihasının Analizi”, *Tarih Okulu Dergisi*, 34. sayı

SAMİ, Şemseddin (2009). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.

SEZEN, Tahir (2017). *Osmanlı Yer Adları*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

SÖYLEMEZ, Faruk (2010), “Malatya Mutasarrıfı Rışvanzade Ömer Paşa’nın Muhallefatı”, *OTAM (Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi)*, sayı:27.

ŞİMŞİRGİL, Ahmet ve EKİNCİ, Ekrem Buğra (2008), *Ahmet Cevdet Paşa Ve Mecelle*, İstanbul: KTB Yayınları.

TOKU, Zeynep (2019), *34 Numaralı Kalabend Defterine Göre (s. 1-106) H. 1230-1231 / M. 1815-1816 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nde Suç, Suçlu ve Cezalar*, (Yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TÜRE, İskender ve KAYNAR, Salim (2017). *Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi*, İstanbul: Seçil Ofset.

TÜRKCAN, Talip (2010), "Sürgün" *DİA*, c. 38.

ULUSKAN, Murat (2004), *Divan-ı Hümayun Çavuşları* (Yayınlanmamış Doktora tezi), Marmara Üniversitesi/Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

UZ, Ramazan (2018), "Osmanlı Tarihi Çalışmalarında Kalabend Defterlerinin Rolü ve Önemi", *Abdülkadir Özcan'a Armağan Tarihin Peşinde Bir Ömür*, Ed. Hayrünnisa ALAN, Ömer İŞBİLİR vd., İstanbul: Kronik Yayınları.

VATANSEVER ÖZTÜRK, Müge (2018) "Tazir Suçları Bakımından Klasik Dönem Osmanlı Ceza Hukuku'nda Kanunilik İlkesi", *İKÜ Hukuk fakültesi Dergisi*, sayı: 2.

YILMAZ, Fehmi (2010), *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, İstanbul: Gökkubbe Yayınları.

9. ÖZGEÇMİŞ

Lisans eğitimini İstanbul'da Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünü okuyarak tamamladı. Sonrasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yeniçağ Tarihi programında yüksek lisansa başlamış ve incelemeye konu olan 18 Numaralı Kalabend Defterinin değerlendirme ve transkripsiyonunu tez olarak hazırlamıştır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi Başkanlığının düzenlediği Osmanlıca ve Arşiv Yönetmeliği sınavlarından başarı elde ederek Arşivden sorumlu Uzman kadrosuyla atandı. Hâlâ aynı görevde çalışmaktadır.